

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI**

RIPOTI YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

**Kuhusu Ukaguzi wa Taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali
za Mitaa kwa Mwaka ulioishia Juni 30, 2014**

Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali,
Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi,
Audit House,
Barabara ya Samora/Ohio,
S.L.P. 9080,
Simu: 255 (022) 2115157/8
Nukushi: 255 (022) 2117527
Barua pepe: ocag@nao.go.tz
Tovuti: www.nao.go.tz.
Dar es Salaam, Tanzania

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi, Barabara ya Samora, S.L.P. 9080, Dar es Salaam.
Simu ya Upepo: "Ukaguzi", Simu: 255(022)2115157/8, Tarakishi: 255(022)2117527,
Barua pepe: ocag@nao.go.tz, tovuti: www.nao.go.tz

Unapojibu tafadhali taja

Kumb. Na.FA.27/249/01/2013/2014

26 Machi, 2015

Mh. Prof. Jakaya Mrisho Kikwete,
Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania,
Ikulu,
S.L.P. 9120,
DAR ES SALAAM.

Yah: Kuwasilisha Ripoti Kuu ya Mwaka ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuhusu ukaguzi wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha ulioishia Juni 30, 2014

Kwa mujibu wa Ibara ya 143 (4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (Iliyorekebishwa 2005) na kifungu cha 48 cha Sheria ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (Iliyorekebishwa 2000), pamoja na kifungu cha 34 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008, ninayo heshima na taadhima kuwasilisha kwako Ripoti Kuu ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni, 2014 kwa taarifa na hatua zako muhimu.

Nawasilisha,

Prof. Mussa Juma Assad
MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Yaliyomo

ORODHA YA MAJEDWALI	VIII
OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI YA JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA	XI
DIRA YA OFISI	XII
LENGO LA OFISI.....	XII
TAFSIRI/VIFUPISHO	XIII
DIBAJI	XV
SHUKRANI.....	XVII
MUHTASARI WA MAMBO MUHIMU KATIKA TAARIFA YA UKAGUZI	XIX
SURA YA KWANZA.....	1
1.0 MAMLAKA YA KUKAGUA,WAJIBU WA MDHIBITI NA MKAGUZIMKUU WA HESABU ZA SERIKALI (CAG) NA MADHUMUNI YA UKAGUZI.....	1
1.1 MAMLAKA YA KUFANYA UKAGUZI.....	1
SURA YA PILI.....	15
2.0 HATI ZA UKAGUZI.....	15
2.1 UTANGULIZI	15
2.2 MAANA YA HATI YA UKAGUZI	15
2.3 AINA YA HATI ZA UKAGUZI	15
2.4 MAELEZO YA JUMLA YA HATI ZA UKAGUZI ZILIZOTOLEWA KATIKA KIPINDI CHA MWAKA HUSIKA	18
2.5 MWELEKEO WA JUMLA KATIKA HATI ZA UKAGUZI ZILIZOTOLEWA KWA MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA	19
2.6 KUPANDA, KUTOBADILIKA NA KUSHUKA KATIKA HATI ZA UKAGUZI ZILIZOTOLEWA ..	22
2.7 VIGEZO VILIVYOTUMIKA KUTOA HATI YENYE SHAKA NA/AU HATI ISIYORIDHISHA KATIKA MWAKA WA UKAGUZI.....	24
SURA YA TATU	27

3.0 UFUATILIAJI WA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI KWA MIAKA ILIYOPITA.....	27
3.1 MAPENDEKEZO YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI YASIYOTEKELEZWA KWA MIAKA ILIYOPITA	27
3.2 UFUATILIAJI WA UTEKELEZAJI WA MAAGIZO YA KAMATI YA BUNGE YA HESABU ZA SERIKALI ZA MITAA	32
SURA YA NNE.....	39
4.0 TATHMINI YA HALI YA FEDHA ZA HALMASHAURI	39
4.1 UKAGUZI WA BAJETI.....	39
4.2 MWENENDO WA MAKUSANYO YA MAPATO KUTOKA VYANZO VYA NDANI VYA MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA IKILINGANISHWA NA BAJETI ILIYOIDHINISHWA....	39
4.3 FEDHA ZILIZOTOLEWA ZAIDI YA BAJETI ILIYOIDHINISHWA.....	41
4.4 FEDHA ZILIZOTOLEWA CHINI YA BAJETI ILIYOIDHINISHWA	42
4.5 MWELEKEO WA MAPATO KUTOKA VYANZO VYA NDANI VYA HALMASHAURI IKILINGANISHWA NA MATUMIZI YA KAWAIDA.....	45
4.6 RUZUKU YA MATUMIZI YA KAWAIDA ISIYOTUMIKA	46
4.7 RUZUKU YA MIRADI YA MAENDELEO ISIYOTUMIKA	48
4.8 MAKUSANYO PUNGUFU KATIKA VYANZO VIKUU VYA MAPATO YA NDANI	49
SURA YA TANO	52
5.0 MASUALA MUHIMU YALIYOJIRI KATIKA UKAGUZI WA HESABU NA TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI	52
5.1 UTANGULIZI	52
5.2 TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI	52
5.3 USIMAMIZI WA MAPATO.....	62
5.4 USIMAMIZI WA FEDHA.....	74
5.5 USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA.....	77
5.6 MAPITIO YA USIMAMIZI WA MATUMIZI.....	99
SURA YA SITA	130

6.0 UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO	130
6.1 FEDHA AMBAZO HAZIKUTUMIKA	130
6.2 MIRADI YA UJENZI.....	132
6.3 KUTOKUTOLEWA KWA FEDHA ZA MIRADI YA MAENDELEO	133
6.4 TATHMINI YA UTEKELEZAJI WA MIRADI YA MAENDELEO.....	134
6.5 MAMBO MENGINE KATIKA UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO	137
SURA YA SABA	139
7.3 UZINGATIAJI WA SHERIA YA MANUNUZI, 2011 NA KANUNI ZAKE ZA MWAKA 2013	140
7.4 MATOKEO YA UKAGUZI WA MANUNUZI KATIKA MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA	141
7.5 FEDHA ZILIZOWEKWA BOHARI KUU YA MADAWA.....	152
7.6 MAPUNGUFU KATIKA USIMAMIZI WA MIKATABA	154
7.7 MAPITIO YA TATHMINI YA KIUTENDAJI KATIKA RIPOTI YA MAMLAKA	157
YA UDHIBITI WA MANUNUZI YA UMMA (PPRA) KWA MWAKA 2013/2014	157
SURA YA NANE	165
8.0 KAGUZI MAALUM.....	165
8.1 MASUALA MUHIMU YALIYOJITOKEZA KATIKA KAGUZI MAALUM	165
8.2 MAMBO YA KUJIFUNZA KATIKA KAGUZI MAALUM ZILIZOFANYIKA MWAKA HUU MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI	186
SURA YA TISA	189
9.0 HITIMISHO NA MAPENDEKEZO.....	189
9.1 MAJUMUIISHO NA MAPENDEKEZO YA JUMLA	189
9.2 MAPENDEKEZO KWA SERIKALI KUPITIA KIFUNGU CHA 12 CHA SHERIA YA UKAGUZI WA UMMA YA MWAKA 2008	196
VIAMBATISHO	203

Orodha Ya Majedwali

Jedwali 1:	Idadi ya Wakaguliwa	8
Jedwali 2:	Makosa katika Uandaaji wa Taarifa za Hesabu za Mwaka12	
Jedwali 3:	Halmashauri zilizorekebisha taarifa za fedha kwa miaka minne mfululizo kufuatia ukaguzi uliofanyika	13
Jedwali 4:	Hati zilizotolewa katika kipindi cha mwaka huu wa fedha	19
Jedwali 5:	Hati zilizotolewa kwa kipindi cha miaka minne (2010/2011 hadi 2013/2014).....	19
Jedwali 6:	Muhtasari wa utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali katika ripoti ya mwaka wa fedha 2012/2013	28
Jedwali 7:	Mapendekezo ambayo hayajatekelezwa katika ripoti ya kila Halmashauri	29
Jedwali 8:	Mwelekeo wa mapendekezo yasiotekelezwa kwa miaka minne mfululizo katika ripoti za kila Halmashauri	29
Jedwali 9:	Majibu ya hoja za Kaguzi Maalum	30
Jedwali 10:	Ripoti za ukaguzi maalum zilizojibiwa na Halmashauri kwa mwaka 2012/2013	31
Jedwali 11:	Ripoti za ukaguzi maalum zilizojibiwa na Halmashauri kwa mwaka 2011/2012	31
Jedwali 12:	Muhtasari wa hoja za ukaguzi maalum kwa miaka iliyopita	31
Jedwali 13:	Mwenendo wa majibu kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali dhidi ya mapendekezo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali	33
Jedwali 14:	Maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali kwa Halmashauri	38
Jedwali 15:	Mwenendo unaoonesha bajeti iliyoidhinishwa dhidi ya makusanyo halisi	40
Jedwali 16:	Mwenendo wa fedha za ruzuku za matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa.....	43
Jedwali 17:	Mwenendo wa Ruzuku za maendeleo ambazo hazikupokelewa	44

Jedwali 18:	Mwelekeo wa mapato ya ndani dhidi ya matumizi ya kawaida	46
Jedwali 19:	Mwelekeo wa ruzuku ya kawaida ambayo haikutumika kwa miaka mitano mfululizo	47
Jedwali 20:	Mwelekeo wa fedha za ruzuku ya Miradi ya Maendeleo ambazo hazijatumika	49
Jedwali 21:	Orodha ya Halmashauri ikionesha makusanyo pungufu ya Kodi ya Majengo	50
Jedwali 22:	Ulinganisho wa Halmashauri zisizo na EPICOR 9.05 kwa miaka miwili.....	54
Jedwali 23:	Vitabu vya kukusanyia mapato ambavyo haviwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi kwa kipindi cha mwaka 2012/13 na 2013/14	63
Jedwali 24:	Mwelekeo wa mapato ambayo hayakuwasilishwa na Mawakala katika Halmashauri kwa miaka minne mfululizo.....	65
Jedwali 25:	Muhtasari wa Mapato ya ndani ambayo hayakukusanywa na Halmashauri kwa mwaka 2013/2014 na 2012/2013 .	66
Jedwali 26:	Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa Benki.	70
Jedwali 27:	Mambo yasiyosuluhishwa baina ya taarifa za benki na daftari la fedha kwa kipindi cha miaka minne	75
Jedwali 28:	Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikufanya ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslimu	76
Jedwali 29:	Orodha ya Halmashauri zenye mapungufu katika upimaji wa utendaji kazi wa watumishi.....	78
Jedwali 30:	Mishahara ambayo haikurejeshwa Hazina na iliyorejeshwa kwa kuchelewa.....	80
Jedwali 31:	Orodha ya Halmashauri zilizopokea mishahara chini au zaidi ya fedha halisi za mishahara iliyolipwa	83
Jedwali 32:	Orodha ya Halmashauri ambazo hazikuhuisha taarifa za watumishi katika Orodha Kuu ya Mishahara	85
Jedwali 33:	Muhtasari wa Makato ambayo hayakupelekwa kwenye taasisi husika	86
Jedwali 34:	Mishahara ambayo haikulipwa na makato ya kisheria yaliyokosa stakabadhi za kukiri mapokezi	87
Jedwali 35:	Karadha ya Mishahara isiyorejeshwa.....	89

Jedwali 36:	Halmashauri zenye watumishi ambao hawakufutwa katika orodha ya watumishi baada ya kukoma katika utumishi wa umma	90
Jedwali 37:	Halmashauri na idadi ya watumishi ambao walikuwa bado kuthibitishwa kazini kwa kipindi kirefu.....	93
Jedwali 38:	Kesi zilizopo mahakamani ambazo hazijaamuliwa.....	97
Jedwali 39:	Ulinganisho wa matumizi yenye nyaraka pungufu kwa miaka miwili.....	100
Jedwali 40:	Orodha ya Halmashauri zenye matumizi yasiyo na Hati za malipo	101
Jedwali 41:	Ulinganisho wa matumizi yasiyo na hati za malipo	102
Jedwali 42:	Ulinganisho wa Matumizi yaliyofanywa kwa kutumia vifungu visivyohusika kwa miaka miwili	103
Jedwali 43:	Orodha ya Halmashauri zenye matumizi yasiyokuwa katika Bajeti.....	105
Jedwali 44:	Orodha ya Halmashauri zilizohusika na manunuzi yasiyo ambatanishwa na Stakabadhi za vifaa vya mfumo wa kiektroniki	107
Jedwali 45:	Halmashauri zilizofanya uhamisho wa ndani wa fedha kwa njia ya mikopo na fedha hizo kutorejeshwa	109
Jedwali 46:	Ulinganisho wa Halmashauri zilizofanya uhamisho wandani wa fedha kwa njia ya mikopo ambazo hazijarejeshwa.....	110
Jedwali 47:	Halmashauri zenye malipo yaliyoahirishwa	111
Jedwali 48:	Halmashauri ambazo hazikukata kodi ya zuio	113
Jedwali 49:	Halmashauri zenye malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali	114
Jedwali 50:	Orodha ya Halmashauri na kiasi kilichohusika.....	115
Jedwali 51:	Orodha ya Halmashauri pamoja na kiasi kilicholipwa zaidi ya fedha za Amana.....	118
Jedwali 52:	Orodha ya Halmashauri na malipo yasiyodhibitiwa kutoka akaunti ya amana.....	119
Jedwali 53:	Orodha ya Halmashauri zenye malipo yasiyo na vibali	120
Jedwali 54:	Mwelekeo wa madeni kwa kipindi cha miaka minne mfululizo.....	126

Jedwali 55:	Muhtasari wa hali ya miundombinu katika shule za Msingi na Sekondari nchini	128
Jedwali 56:	Fedha ambazo hazikutumika.....	131
Jedwali 57:	Fedha za miradi ya ujenzi ambazo hazikutumika.....	132
Jedwali 58:	Mapokezi ya fedha kwa ajili ya utekelezaji wa	133
Jedwali 59:	Halmashauri zenye Miradi yenye mapungufu	136
Jedwali 60:	Halmashauri zisizochangia asilimia tano ya Fedha za Ruzuku	137
Jedwali 61:	Gharama za manunuzi zilizotumika katika mwaka wa fedha 2013/2014.....	140
Jedwali 62:	Idadi ya Halmashauri ambazo hazikufuata sheria ya manunuzi ya mwaka 2011 na kanuni zake za mwaka 2013	140
Jedwali 63:	Halmashauri ambazo hazikushindanisha zabuni.....	142
Jedwali 64:	Halmashauri zilizounua bidhaa na huduma kutoka kwa watoa huduma za ugavi wasioidhinishwa	143
Jedwali 65:	Halmashauri zilizounua bidhaa na huduma bila kuidhinishwa na Bodi ya Zabuni	144
Jedwali 66:	Halmashauri ambazo zilinunua bidhaa na vifaa bila kuviingiza katika Leja	145
Jedwali 67:	Halmashauri zilizounua bidhaa na huduma kwa njia ya masurufu	147
Jedwali 68:	Halmashauri zilizounua bidhaa, huduma na kazi nje ya mpango wa mwaka wa manunuzi	148
Jedwali 69:	Halmashauri zilizopokea bidhaa bila ya kuchunguzwa	149
Jedwali 70:	Halmashauri zilizounua bidhaa ambazo hazikupokelewa.....	150
Jedwali 71:	Halmashauri ambazo mafuta yalitolewa bila kurekodiwa kwenye daftali la kuratibu safari za gari.....	151
Jedwali 72:	Mapungufu yaliyobainika katika usimamizi wa Mikataba	155

Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

Wajibu na majukumu ya Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali vimeainishwa katika Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (ilivyorekebisha 2005) kama ilivyofafanuliwa zaidi na vifungu Na. 45 na 48 vya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na. 9 ya mwaka 1982 (ilivyorekebisha 2000) na kifungu Na.10 (1) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008.

Dira ya Ofisi

Kuwa kituo cha ubora cha ukaguzi wa hesabu katika sekta za umma

Lengo La Ofisi

Kutoa huduma bora za ukaguzi zenye kuleta tija kwa nia ya kuimarisha uwajibikaji ili kupata thamani ya fedha katika kukusanya na kutumia rasilimali za umma.

Katika kutoa huduma zenye ubora unaostahili, Ofisi inaongozwa na vigezo vya msingi vifuatavyo:

Kutopendelea	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni taasisi isiyopendelea, inayotoa huduma kwa wateja wake kwa haki.
Ubora	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni ya kitaalamu inayotoa huduma bora za ukaguzi wa hesabu kwa kuzingatia viwango vya kitaaluma.
Uadilifu	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi inazingatia na kudumisha haki kwa kiwango cha juu na kuheshimu sheria.
Zingatia kwa Wadau	Tunalenga matakwa ya wadau wetu kwa kujenga utamanduni wa kutoa huduma bora kwa wateja na kuwa na watumishi wenye uwezo, weledi na ari ya kazi.
Ubunifu	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni taasisi bunifu ambayo wakati wote inaimarisha na kukaribisha mawazo mapya ya kimaendeleo kutoka ndani na nje ya taasisi.

© Taarifa hii ni kwa ajili ya matumizi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Hata hivyo, baada ya taarifa hii kuwalishwa Bungeni, taarifa itakuwa ni kumbukumbu ya umma na usambazaji wake hautakuwa na kikomo.

Tafsiri/Vifupisho

AFROSAI - E Muungano wa asasi kuu za Ukaguzi katika nchi za Afrika zinazotumia lugha ya kiingereza

ASDP	Programu ya maendeleo ya Kilimo na Mifugo
BoQ	Mchanganuo wa gharama za Kazi
CAG	Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali
CDCF	Mfuko wa kuchochea maendeleo ya Jimbo
CDG	Ruzuku ya miradi ya maendeleo
CHF	Mfuko wa afya ya jamii
DADPS	Mpango wa maendeleo ya Kilimo wilayani
HBF	Mfuko wa pamoja wa afya
H/M	Halmashauri ya Manispaa
H/W	Halmashauri ya Wilaya
IFAC	Shirikisho la kimataifa la wahasibu
IFMS	Mfumo funganifu wa usimamizi wa fedha
INTOSAI	Shirika la kimataifa la asasi kuu za ukaguzi
IPSAS	Viwango vya kimataifa vya uhasibu kwa sekta ya umma
ISA	Viwango vya kimataifa vya Ukaguzi wa hesabu
ISSAIs	Viwango vya shirika la kimataifa la asasi kuu za ukaguzi
Kif.	Kifungu
LAAC	Kamati ya Bunge ya Hesabu za Mamlaka ya Serikali za Mitaa
LAPF	Mfuko wa Pensheni wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa
LGA	Mamlaka za Serikali za Mitaa
LGCDG	Ruzuku ya miradi ya maendeleo ya Serikali za Mitaa
LGDG	Ruzuku ya Maendeleo ya Serikali za Mitaa
LGRP	Mpango wa maboresho ya Serikali za Mitaa
MMAM	Mpango wa Maendeleo wa Afya ya Msingi
MMEM	Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Msingi

MMES	Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Sekondari
MSD	Bohari ya Madawa
NHIF	Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya
NMSF	Mkakati wa Taifa wa kudhibiti UKIMWI
NSSF	Mfuko wa hifadhi ya huduma ya jamii
OPRAS	Mfumo wa wazi upimaji wa utendaji kazi kwa watumishi
OR-MUU	Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma
OWM -TAMISEMI	Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa
PFM	Usimamizi shirikishi wa misitu
PPF	Mfuko wa pensheni wa watumishi wa mashirika ya umma
PPRA	Mamlaka ya udhibiti wa manunuzi ya umma
PSPF	Mfuko wa pensheni wa watumishi wa umma
SIDA	Wakala wa maendeleo ya kimataifa wa Sweden
TASAF	Mfuko wa maendeleo ya jamii Tanzania
TRA	Mamlaka ya mapato Tanzania
VAT	Kodi ya ongezeko la thamani
WSDP	Mpango wa maendeleo wa sekta ya maji

Dibaji

Kwa mujibu wa majukumu yangu, kama ilivyoainishwa katika ya Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 na kama ilivyofafanuliwa zaidi na Kifungu cha 34 (1) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya 2008 na Kifungu cha 48 Sheria Na. 9 ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 (ilivyorekebisha mwaka 2000), ni furaha yangu kuwasilisha taarifa yangu ya Mwaka ya ukaguzi wa Hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni, 2014.

Ripoti hii inatoa matokeo ya ukaguzi kwa ujumla kama iliyoandaliwa kutokana na taarifa za ukaguzi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni, 2014. Maelezo zaidi ya muhtasari huu yanaweza kusomwa kutoka kwenye taarifa za ukaguzi zilizotolewa kwa Waheshimiwa Wenyeviti wa Halmashauri husika.

Ukaguzi wa mwaka huu wa fedha ulijuimuisha jumla ya Halmashauri 163 nchini. Nina furaha kukutaarifu kuwa ofisi yangu ilifanikiwa kukagua Hesabu za Halmashauri zote 163.

Ripoti hii inatoa matokeo ya jumla ya ukaguzi kuhusu hali ya utendaji wa kifedha wa Serikali za Mitaa, udhibiti wa mifumo ya ndani na kuona kama imesaidia Halmashauri kufuata sheria, kanuni na viwango vya kimataifa vya uandaaji Hesabu katika Sekta ya Umma (IPSAS - Accrual) katika kutayarisha na kuwasilisha taarifa za fedha za mwishoni mwa mwaka.

Ripoti hii ina lengo la kuwajulisha wadau wetu ambao ni Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mamlaka za Serikali za Mitaa, Kamati ya Bunge ya Hesabu

za Serikali za Mitaa, Mahakama, wahisani, mashirika na jamii kwa ujumla, kwa muhtasari matokeo ya ukaguzi wa Serikali za Mitaa.

Mahusiano mazuri tuliyonayo, ubora wa kazi yetu, uhuru wa kazi ya Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi, na kuaminiwa na wadau muhimu inashuhudiwa na mtiririko wa maombi ya ukaguzi kutoka Kamati za Bunge, Serikali, Wabunge na umma kwa ujumla. Maombi hayo pia, yanaonesha umuhimu wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi na kazi zake. Bunge la Jamuhuri ya Muungano wa Tanzania linatutegemea katika kutoa hakikisho juu ya utoaji Taarifa za Fedha unaofanywa na taasisi za Serikali na usimamizi wa sera na mipango ya Serikali.

Natarajia kuwa Bunge litaona taarifa zilizomo katika ripoti hii muhimu katika kufanya Serikali yetu kuwajibika zaidi kwa dhamana iliyopewa katika usimamizi wa fedha za umma na utoaji wa huduma bora kwa umma wa Watanzania. Katika suala hili, mtazamo wangu bado upo katika kutoa hakikisho na huduma bora kwa Bunge ili kutoa msukumo katika uboreshaji wa huduma kwa umma. Ripoti hii ya Mwaka inaonesha kwamba tupo imara na tunauwezo wa kuendelea kufanya hivyo katika siku zijazo.

Prof. Mussa Juma Assad

MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi,

Dar es Salaam,

26 Machi, 2015

Shukrani

Napenda kutoa shukrani zangu za dhati kwako Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Prof. Jakaya Mrisho Kikwete kwa kuiteua kuwa Mdhhibiti na Mkguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kuanzia Novemba, 2014.

Pia shukrani zangu za dhati ziende kwa Mdhhibiti na Mkguzi Mkuu wa aliyetangulia, Bw. Ludovick S.L. Utouh kwa kuiendesha ofisi hii ofisi hii kwa weledi mkubwa wakati wa kipindi chake chote hadi alipoikabidhi kwangu. Hali hiyo imetuwzesha kukamilisha kazi zote za ukaguzi zilizopangwa na kutimiza majukumu yangu ya kikatiba.

Pia nitambue heshima iliyooneshwa kwa ofisi na wadau muhimu tunaoshirikiana nao ikiwa ni pamoja na Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Kamati zake za usimamizi hasa Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC) na Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (OWM - TAMISEMI) kwa juhudi kubwa wanayoionesha katika kusisitiza uwajibikaji katika usimamimizi na matumizi ya fedha za umma kupitia miongozo mbalimbali wanayoitoa kwa Wakuu wa Mikoa na Wilaya, Mameya, Wenyeviti wa Halmashauri na Wakurugenzi juu ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi

Nawashukuru pia wafanyakazi wote wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi na wale wote wanaofanya kazi na sisi kwa ujuzi wao, maarifa, kujituma na kwa msaada mkubwa walionipa mwaka mwaka huu, kuwzesha kutekeleza majukumu yangu ya kisheria. Ninalazimika kuwashukuru familia yangu na familia za wafanyakazi wenzangu kwa uvumilivu wao kwa kutokuwepo kwetu kwa muda mrefu wakati wa kutimiza majukumu hayo ya kikatiba.

Vilevile, shukrani zangu za dhati ziende kwa jumuiya ya wafadhili hasa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi Sweden (SNAO), Serikali ya Sweden kupitia SIDA, Benki ya Dunia kupitia mradi PFMRP, AFROSAI - E Sekretarieti, Ofisi ya Ushirikiano ya Ujerumani kupitia GIZ ambao

wanafanya kazi ya kufundisha jinsi ya kuimarisha mifumo ya udhibiti wa ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa nchini na wote ambao wana mchango mkubwa katika mabadiliko ya ofisi yangu. Mchango wao katika kuendeleza rasilimali watu, mifumo ya teknolojia ya habari na rasilimali watu ina umuhimu mkubwa katika mafanikio yetu. Haitokuwa haki kama sikutambua mchango na jukumu la vyombo vya habari katika kueneza yaliyomo ndani ya ripoti yangu kwa umma.

Mwisho lakini kwa umuhimu, napenda kutoa shukrani za pekee kwa wananchi wa Tanzania ambao tunawatumikia. Ninawashawishi na kuwahimiza Watanzania daima kuendelea kudai na kusisitiza uwazi na uwajibikaji katika matumizi ya rasilimali za umma nchini . Kama tunavyotambua mchango ya wadau wetu, pia tutaendelea kutimiza ahadi yetu ya kutoa huduma bora za ukaguzi kwa kuzingatia miiko ya taaluma yetu, utawala bora kwa umma na matokeo bora kwa ajili ya Tanzania.

Muhtasari wa Mambo Muhimu Katika Taarifa ya Ukaguzi

Madhumuni ya taarifa hii ni kuwasilisha muhtasari wa masuala ya yaliyozingatiwa wakati wa ukaguzi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha wa 2013/2014. Sehemu hii ya ripoti inatoa maelezo ya matokeo ya ukaguzi na mambo muhimu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi wa mwaka huu na muhtasari wa mapendekezo.

Maelezo ya Matokeo ya Ukaguzi

Ukaguzi wa kisheria juu ya taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa 163 zilizopo katika nchi kwa mwaka wa fedha uliomalizika Juni 30, 2014 imekamilika. Muhtasari wa mambo muhimu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi yapo katika ripoti hii kuu na masuala haya yamefafanuliwa kwa kirefu katika taarifa zilizopelekwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.

Idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa imeongezeka kutoka 140 mwaka uliopita wa ukaguzi hadi 163 mwaka huu wa 2013/14. Mamlaka za Serikali za Mitaa mpya katika mwaka huu ni; H/W Kyerwa, H/W Kakonko, H/W Buhigwe, H/W Uvinza, H/W Nsimbo, H/W Mlele, H/W Chemba, H/W Nyang`hwale, H/W Mbogwe, H/W Butiama, H/W Gairo, H/W Momba, H/W Wanging`ombe, H/W Kalambo, H/W Nyasa, H/W Msalala, H/W Ushetu, H/W Ikungi, H/W Mkalama, H/W Itilima, H/W Busega, H/W Bumbuli, H/W Kaliua na H/Mji Tarime. Napenda ieleweke kuwa, Halmashauri ya Wilaya ya Kahama ilivunjwa na kuunda Halmashauri za Wilaya mbili mpya za Ushetu na Msalala.

Mwelekeo wa jumla wa hati za Ukaguzi zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa

Sehemu hii inalenga kuchambua mwenendo wa hati za ukaguzi zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka ya fedha ya 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 na 2013/2014. Madhumuni ya mwelekeo huu ni kuonesha kiwango cha utendaji na uwajibikaji katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha miaka mitano mfululizo.

Mwelekeo wa Hati zilizotolewa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha miaka mitano mfululizo

Hati	Hati Zinzoridhisha		Hati zenye shaka		Hati Zisizoridhisha		Hati Mbaya		Idadi ya Halmashauri
	Jumla	%	Jumla	%	Jumla	%	Jumla	%	
2013/2014	150	92	13	8	0	0	0	0	163
2012/2013	112	80	27	19	1	1	0	0	140
2011/2012	104	78	29	21	0	0	1	1	134
2010/2011	72	54	56	42	5	4	0	0	133
2009/2010	66	49	64	48	4	3	0	0	134

Kama ilivyoainishwa katika Jedwali hapo juu, idadi ya Halmashauri imeongezeka kutoka 140 mwaka 2012/13 hadi 163 katika mwaka 2013/14. Pamoja na ongezeko la Halmashauri 23, kumekuwa na maboresho yanayoonekana katika aina ya hati zilizotolewa. Idadi ya hati zinazoridhisha imeongezeka kutoka 112 (80%) katika mwaka 2012/2013 hadi 150 (92%) katika mwaka wa ukaguzi 2013/2014. Hata hivyo, idadi ya hati zenye shaka imepungua kutoka 27 (19%) katika mwaka 2012/13 hadi 13 (8%) katika mwaka wa ukaguzi.

Kumekuwa na maboresho yanayohusiana na hati mbaya kwa sababu hakuna Mamlaka ya Serikali za Mitaa iliyopata Hati Mbaya katika mwaka wa ukaguzi ikilinganishwa na Hati Mbaya moja iliyotolewa katika mwaka 2012/2013.

Kama hali ilivyokuwa katika mwaka uliopita, hakuna hati mbaya iliyotolewa kwa Halmashauri yeyote katika mwaka huu unaohusika na ukaguzi.

Taswira inayoonekana hapo juu ni mfano wa utayari wa kubadilika katika kuboresha utayarishaji wa hesabu uliopatikana katika mchakato wa uwajibikaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa hapa nchini.

Mafanikio haya yamepatikana kutokana na sababu zifuatazo: -

- (a) Mpango wa Maboresho ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRP) uliofanywa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa
- (b) Umuhimu uliochukuliwa na serikali katika utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

na utekelezaji wa matumizi ya Mfumo Funganifu wa Usimamizi wa Fedha (IFMS) kwa kutumia “Epicor” Toleo Na. 9.05 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.

- (c) Marekebisho ya taarifa za fedha baada ya kukaguliwa na kubainika kuwa na makosa mengi ambayo yangeweza kusababisha upotoshaji wa taarifa hizo endapo makosa hayo yasingerekebishwa. Pia, taarifa za fedha zilizofanyiwa marekebisho ziliwasilishwa.

Mwelekeo wa hati za ukaguzi zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa

Yafuatayo yamebainika kutokana na mwelekeo wa hati za ukaguzi zilizotolewa katika kipindi cha miaka mitano:

- (i) Hali ya hati za ukaguzi inayoridhisha kwa miaka mitano mfululizo imeendelea kuimarishwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 22, ambazo ni; H/W Kisarawe, H/W Mufindi, H/W Njombe, H/W Biharamulo, H/W Missenyi, H/W Muleba, H/W Hai, H/W Same, H/W Siha, H/W Lindi, H/W Nachingwea, H/W Simanjiro, H/W Serengeti, H/W Kilombero, H/W Ulanga, H/W Masasi, H/W Newala, H/W Tandahimba, H/W Nanyumbu, H/M Mtwara, H/W Maswa na H/W Muheza.
- (ii) Uboreshaji umebainika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 20 (14%) ambapo hati zenye shaka na zile zisizoridhisha zilitolewa katika Halmashauri hizo katika miaka iliyopita lakini katika mwaka huu, zimepata hati inayoridhisha. Mamlaka za Serikali za Mitaa hizi ni pamoja na: H/W Arusha, H/W Meru, H/Jiji Arusha, H/W Mafia, H/W Rufiji, H/W Chamwino, H/M Bukoba, H/W Kigoma, H/M Kigoma, H/W Rorya, H/W Mbozi, H/W Magu, H/W Misungwi, H/W Bukombe, H/Mji Mpanda, H/W Shinyanga, H/W Busokelo, H/M Shinyanga, H/W Bariadi na H/W Pangani.
- (iii) Mamlaka za Serikali za Mitaa sita (6) sawa na asilimia 4 zimeshuka kutoka miaka ya nyuma ambapo zilipata hati inayoridhisha lakini katika mwaka huu zimepata hati yenye shaka. Halmashauri hizo ni: H/W Bukoba, H/M Songea, H/W Namtumbo, H/W Mbinga, H/W Iramba na H/W Kiteto.

Kuboreka kwa utendaji katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kumetokana hasa na sababu kuu zifuatazo:

- Kumekuwepo na uboreshaji wa taarifa za fedha zilizotolewa na Halmashauri kulingana na viwango vya Kimataifa vya utayarishaji wa Hesabu katika Sekta ya Umma (IPSAS).
- Kumekuwa na maboresho kidogo katika kufuata mifumo ya udhibiti wa ndani iliyopo, Sheria na Kanuni katika baadhi ya Halmashauri.
- Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC) ambayo ni moja ya Kamati za Bunge iliyokabidhiwa jukumu la kusimamia hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa imefanya kazi inayohitaji pongezi kwa kuhimiza uwajibikaji kwa Maafisa Masuuli wote wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ambao walikuwa hawaonyeshi utendaji mzuri katika suala hili.
- Ushirikishaji wa Wakuu wa Mikoa na kufanya ufuatiliaji wa karibu kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa juu ya maendeleo katika utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi. Hii ni pamoja na Mabaraza ya Madiwani ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kujadili ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali.

Mambo muhimu katika ukaguzi wa mwaka 2013/2014 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa:

Makosa makubwa na mapungufu yaliyobainika wakati wa ukaguzi wangu wa mwaka huu ni pamoja na haya yafuatayo:

Mapendekezo ya Kaguzi zilizopita ambayo hayajatekelezwa

(i) Ripoti za Halmashauri mbalimbali

Mamlaka za Serikali za Mitaa 140 zilikuwa na mapendekezo 7474 yaliyokuwa katika mwaka 2012/2013, yenye jumla ya kiasi cha TZS.461,551,894,819. Hata hivyo, mapendekezo 3217 (43%) kati ya hayo yalitekelezwa, 2171 (29%) yalikuwa chini ya utekelezaji na 2086 (28%) hayakutekelezwa. Pia kuna baadhi ya maendeleo hayakuthaminihwa ambayo hayajatekelezwa.

Kutotekelezwa kwa mambo ya muda mrefu kunaweza kusababisha kujirudia kwa makosa ya aina hiyo katika miaka inayofuata ambayo yanaweza kusababisha hasara kwa rasilimali za umma. Aidha, kushindwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuchukua hatua juu ya mapendekezo ya ukaguzi inazuia jitihada za kuboresha mazingira ya udhibiti wa ndani na usimamizi wa rasilimali za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

(ii) Ripoti Kuu

Nimepokea majibu ya ripoti yangu kuu kwa mwaka wa fedha 2012/2013 kutoka Serikalini kupitia kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali tarehe 5 Novemba, 2014. Mapitio ya majibu yaliyopokelewa yalibainisha kuwa kati ya mapendekezo 25 yaliyotolewa katika mwaka uliopita, hakuna pendekezo lililotekelezwa kikamilifu, 10 yalikuwa katika hatua ya utekelezaji na 15 hayakutekelezwa kabisa.

(iii) Kaguzi Maalum

Wakati wa ukaguzi wa miaka iliyopita, mapendekezo mbalimbali yalitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa sita (6) juu ya mambo muhimu yaliyoibuliwa kutokana na ukaguzi maalum uliofanywa katika Halmashauri hizo. Hata hivyo, kati ya Halmashauri sita (6) zilizokaguliwa, majibu kutoka Halmashauri mbili (2) yalitolewa na uchunguzi zaidi unaendelea katika vyombo vingine vinavyohusika kwa mujibu wa matakwa ya kifungu Na 27 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008. Halmashauri nne (4) zilizobaki hazijatoa majibu hadi sasa.

(iv) Taarifa ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC)

Katika kuangalia majibu ya ripoti ya ukaguzi wa taarifa za fedha kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni 2013, ambayo yaliwasilishwa Bungeni Januari, 2015 Mlipaji Mkuu wa Serikali hakujumuisha mapendekezo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kama inavyotakiwa na kifungu Na. 40 Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008.

Hata hivyo, hadi wakati wa kuandika taarifa hii (Machi, 2015), hakuna majibu yaliyopokelewa kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali kuhusiana na mapendekezo kumi na mbili (12) yaliyotolewa na LAAC. Bado ninapendekeza kwamba juhudi zaidi na hatua zinahitajika kuchukuliwa na Serikali ili kuhakikisha kuwa mapendekezo yote yanafanyiwa kazi ipasavyo kwa ajili ya utendaji bora na uwajibikaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa nchini.

Muhtasari wa maaagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa ambayo yalitolewa ni kama ifuatavyo:

- (a) Kamati imebaini kuwepo kwa mikataba ambayo haikuwa na maslahi kwa Serikali (Halmashauri) kwa sababu imekuwa ikizisababishia hasara kubwa Halmashauri husika kama tulivyojifunza katika mradi wa “East African Meat Company”, Uwekezaji katika Oysterbay Villas na ukusanyaji wa ada ya maegesho katika Halmashauri zote katika Mkoa Dar es Salaam ambapo Kamati iliitaka Serikali: -
- Kueleza kwa kina kuhusu namna East African Meat Company ilivyopatikana na namna Halmashauri zilivyonufaika na michango iliyochangwa.
 - Kueleza kwa kina manufaa ambayo Manispaa ya Kinondoni imekuwa ikipata na itaendelea kupata kutokana na uwekezaji wa Kampuni ya Oysterbay Villas Company.
 - Kuelezea mikakati iliyonayo kwa ajili ya kukuza mapato ya ndani kutokana na ada ya maegesho katika Halmashauri zote za Dar es Salaam.
- (b) Kamati ililiomba Bunge tukufu kuiomba Serikali kueleza juu ya mipango yake ya kuimarisha ukusanyaji wa mapato ya ndani katika Halmashauri ili kuboresha huduma za jamii katika maeneo yao.
- (c) Serikali ilitakiwa kueleza mkakati iliyonayo katika kukabiliana na tatizo la malipo ya mishahara kwa wafanyakazi hewa ambayo kwa sasa linaonekana kuwa sugu na kujitokeza mara kwa mara katika hoja za ukaguzi na mapendekezo ya Kamati ya Bunge ya hesabu za Serikaliza Mitaa.
- (d) Kamati iliitaka Serikali kueleza kwa nini Halmashauri zimekuwa hazitekelezi agizo linalohitaji kuchangia 10% ya mapato yake kwenye Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana.
- (e) Serikali ilitakiwa kutoa sababu za kutokufuatwa kwa sheria, kanuni na taratibu za manunuzi ya umma ambayo ni miongoni mwa sababu ambayo imesababisha utoaji wa maswali mengi ya ukaguzi katika idadi kubwa ya Mamlaka za Serikali za Mitaa nchini.
- (f) Kamati ilipendekeza kwa Serikali kuimarisha ukusanyaji wa mapato yake na udhibiti wa matumizi yasiyo ya lazima kama vile ununuzi wa magari ya kifahari katika Serikali ili mapato ya ndani yachangie ukamilishaji wa miradi ya maendeleo ambayo ilibainika kuchelewa kukamilika katika Halmashauri nyingi nchini kutokana na kuchelewa kutolewa kwa fedha.

- (g) Kamati iliomba Serikali kutatua tatizo la upungufu wa wafanyakazi katika Halmashauri nyingi hasa Wakaguzi wa ndani na wanasheria.
- (h) Serikali alishauriwa itafute muda maalum wa kufanya utafiti wa watumishi wa umma wanokaimu katika nafasi zao ili kupunguza hasara kwa maana ya posho za kukaimu ambayo inaweza kuwa inasababishwa na kukaimu kwao kwa muda mrefu.
- (i) Serikali (TAMISEMI) ilitakiwa kujitathmini yenyewe juu ya utaratibu wake inaotumia kuhamisha na kupandisha vyeo wafanyakazi ambao wamekuwa na tuhuma za kuhusika katika matumizi mabaya ya fedha katika baadhi ya Halmashauri.
- (j) Kamati iliitaka Serikali kutekeleza shughuli zake kwa kuzingatia vipaumbele vilivyopo katika kila bajeti ya mwaka wa Serikali za Mitaa kwa sababu ilibainika kuwa miongoni mwa mambo yanayoathiri nidhamu katika matumizi ya fedha katika Serikali za Mitaa ni mipango ya dharura ya Serikali Kuu katika mipango ya Serikali za Mitaa
- (k) Kamati iliitaka Serikali kujibu masuala ya Kamati ya Bunge kimaandishi ili Kamati na Bunge kwa ujumla liwe katika nafasi nzuri ya kufuatilia utekelezaji wake.
- (l) Kamati ilipendekeza Bungeni kwamba Serikali iwe inashauriwa kutoa fedha zote zinazohitajika kufadhili Ofisi ya Bunge ili Bunge na Kamati yake iweze kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi zaidi kwa manufaa ya taifa.

Hoja za Ukaguzi kwa mwaka 2013/2014

(i) Utayarishaji wa Taarifa za Fedha ambao siyo sahihi

Taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa mia moja thelasini na tano (135) zilikuwa na makosa mbalimbali kama vile, baadhi ya tarakimu kuoneshwa pungufu au zaidi. Kwa ujumla, makosa yaliyobainishwa ni kuwa taarifa za fedha zilioneshwa pungufu kwa TZS. 357,687,188,942 ambayo ni asilimia 11 ya matumizi yote na kuoneshwa zaidi kwa TZS. 248,951,299,472 ambayo ni asilimia 8 ya matumizi yote. Kutokana na wingi wa makosa haya, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilifanya marekebisho ya taarifa za fedha na kuzileta tena kwa ajili ya ukaguzi.

(ii) Uchambuzi wa hali fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Wakati tukipitia upya uchambuzi wa hali fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa, nilibaini udhaifu mbalimbali ikiwa ni pamoja na:

- Halmashauri 163 zilikisia kukusanya mapato ya jumla ya TZS. 400,389,496,906 kutoka kwenye vyanzo vyake. Hata hivyo, jumla ya TZS. 353,530,397,453 zilikusanywa na hivyo kuwa na makusanyo pungufu yanayofikia TZS. 46,859,099,453 sawa na asilimia 12
- Jumla ya makisio yaliyoidhinishwa kwa ajili ya matumizi ya kawaida katika Halmashauri 36 yalikuwa TZS.711,787,702,046 ambapo jumla ya fedha zilizopokelewa zilifikia TZS. 800,149,852,340 na hivyo kutolewa kwa fedha zaidi ya makisio zinazofikia TZS. 88,362,150,294.
- Jumla ya makisio kwa ajili ya matumizi ya maendeleo katika Halmashauri 21 yalikuwa TZS. 72,595,203,235 ikilinganishwa na kiasi kilichopokelewa cha TZS.95,189,886,121 na hivyo kusababisha kutolewa kwa fedha zaidi ya makisio zinazofikia TZS.22,594,682,886
- Jumla ya makisio yaliyoidhinishwa kwa ajili ya ruzuku ya matumizi ya kawaida katika Halmashauri 126 yalikuwa TZS.2,755,118,625,996 ambapo kiasi kilichotolewa kilikuwa TZS.2,337,889,784,153 na hivyo kuwa na mapokezi pungufu ya kiasi cha TZS.417,228,841,843 sawa na asilimia15.
- Halmashauri 137 zilikuwa na makisio ya TZS.743,215,699,222 kwa ajili ya matumizi ya maendeleo katika kipindi cha mwaka uliomalizika. Hata hivyo, fedha zilizopokelewa zilifikia TZS.431,178,620,091 hivyo kuwa na mapokezi pungufu ya TZS.312,037,079,131 sawa na asilimia 42.
- Makusanyo kutoka katika vyanzo vya mapato vya Halmashauri 163 yalifikia TZS.353,514,526,384 ikilinganishwa na matumizi ya kawaida ya TZS.3,264,872,488,097 ambayo ni sawa na asilimia11 ikimaanisha kwamba Serikali za Mitaa haziwezi kujitegemea katika matumizi yake ya kawaida bila kutegemea ruzuku kutoka Serikali Kuu na wafadhili.
- Matumizi ya ruzuku ya kawaida katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 150 yalifikia TZS.3,111,989,730,119 ikilinganishwa na ruzuku iliyokuwepo ya TZS.2,982,063,854,808 na hivyo kuwa na bakaa ya TZS.129,925,875,311 sawa na asilimia 4
- Halmashauri 157 zilikuwa na jumla ya kiasi cha TZS.734,721,779,087 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Kiasi kilichotumika kilifikia TZS.531,594,614,629 sawa na asilimia 72 na hivyo kuwa na bakaa ya TZS. 203,127,164,458 sawa na asilimia 28

Halmashauri 10 zilikusanya jumla ya TZS.2,062,586,013 ikiwa ni Kodi ya Majengo ikilinganishwa na makisio ya TZS.2,926,644,042 au asilimia 70 na hivyo kuwa na makusanyo pungufu ya TZS. 864,058,029 sawa na asilimia 30 ya makisio yote. Aidha, Halmashauri 42 zilikusanya TZS.14,300,448,911 ikiwa ni ushuru wa mazao ikilinganishwa na makisio ya TZS.22,008,697,524 sawa na asilimia 65 na hivyo kuwa na makusanyo pungufu ya TZS.7,708,248,613 au asilimia 35.

(iii) Tathmini ya Mfumo wa Udhhibiti wa Ndani na Utawala bora

• **Kukosekana kwa ufanisi katika mfumo wa uhasibu-Epicor Version 9.05**

Tathmini ya ufanisi wa Mfumo Funganifu wa Usimamizi wa Fedha kwa kutumia mfumo wa kihasibu wa Epicor na udhibiti wa ndani katika Halmashauri 90 umebaini kuwa, licha ya mapendekezo yaliyotolewa katika ripoti ya ukaguzi ya mwaka jana, bado kuna udhaifu kama ifuatavyo:

- ❖ EPICOR haina muingiliano na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu vya Sekta za Umma visivyotambua miamala isiyohusisha fedha taslimu “IPSAS-Accrual basis of accounting” ambavyo vinatumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa. Mfumo wa EPICOR wa Uhasibu unatumika kama chombo cha udhibiti wa fedha taslimu ambao unachukua miamala ya fedha taslimu tu na kuacha miamala isiyo ya fedha taslimu. Kwa hiyo, ili kukamilisha hesabu za mwisho wa mwaka za Halmashauri, marekebisho na majumuisho ya hesabu yanatakiwa kufanyika nje ya mfumo wa EPICOR.
- ❖ Usuluhisho hauwezi kufanyika kwa kutumia kompyuta zilizofungwa katika Halmashauri, na hivyo kuwepo na haja kwa wahasibu kusafiri kwenda Dodoma (TAMISEMI) mwishoni mwa kila robo mwaka ili kufanya usuluhisho wa miezi mitatu.
- ❖ Kwa sasa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatumiya “PlanRep” kwa ajili ya bajeti na mipango. Hata hivyo, taarifa zinazoingizwa kwenye “PlanRep” ni lazima ziingizwe tena upya kwa mikono kwenye Leja Kuu ya EPICOR (mfumo wa usimamizi wa fedha) kutokana na kutokuwepo kwa muingiliano wa moja kwa moja kati ya PlanRep na EPICOR.
- ❖ Tatizo la mtandao huathiri utoaji wa ripoti kwa wakati kutoka kwenye mfumo.

- ❖ Kutotumika kikamilifu kwa mfumo wa kihasibu wa Epicor kama vile usimamizi wa mali na manunuzi na hivyo kupelekea kazi hizo kufanyika nje ya Mfumo.
 - ❖ Halmashauri 27 zilikuwa hazijawekewa mfumo wa Epicor Version 9.05 na hivyo kupelekea kazi nyingi za kihasibu kufanyika bila kupitia mfumo huo.
- **Mapungufu yaliyobainika katika mazingira ya udhibiti wa Teknolojia ya Habari**
Tathmini ya mazingira ya udhibiti wa Teknolojia ya Habari katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 107 umebaini mapungufu yafuatayo:
 - ❖ Mamlaka za Serikali za Mitaa hazina sera ya Teknolojia ya Habari ambayo inaweza kusababisha usimamizi duni na utunzaji wa vifaa ikiwa ni pamoja na kompyuta na program za Teknolojia ya Habari.
 - ❖ Kutokuwepo kwa mpango wa kujikinga na majanga na vipimo vya kujikinga na majanga havijawahi kufanyika. Kukosekana kwa mpango wa kujikinga na majanga kunasababisha ugumu katika kurejesha mfumo kwa wakati na kukosekana kwa vyanzo vya vipimo vya “data” kwa ajili ya kurejesha “data” husika na hakuna atakayehusika na urejeshwaji wa taarifa. Hii inasababisha kuwa na athari katika mpango endelevu wa Halmashauri husika.
 - ❖ Hakuna kumbukumbu rasmi na viwango vya usimamizi na taratibu zilizopitishwa na Mamlaka hizo.
 - ❖ Hakuna utaratibu wa kuhakikisha kwamba vifaa vyote ikiwa ni kompyuta na programu vina usalama wa kutosha unaolindwa kwa kutumia vifaa vya kuzimia moto.
 - ❖ Ukosefu wa wafanyakazi wenye ujuzi na / au mafunzo kazini kwa wafanyakazi waliopo katika kitengo cha Teknolojia ya Habari.
 - **Utendaji usioridhisha wa Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani katika Serikali za Mitaa**
Tathmini ya ufanisi wa Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani katika Serikali za Mitaa 125 katika kipindi cha mwaka uliomalizika ulifanyika na kubaini mapungufu yafuatayo: -

- ❖ Hakuna mwendelezo wa mpango wa kujenga uwezo katika misingi ya ukaguzi kanuni na mazoezi, ujuzi wa Teknolojia ya Habari hasa mafunzo ya Epicor na ujuzi ili kuboresha utendaji wa kazi zake.
 - ❖ Uhaba wa wafanyakazi ikilinganishwa na mzigo wa kazi uliopo na eneo la kijiografia ziliko Mamlaka za Serikali za Mitaa hivyo kuwa kikwazo cha wigo wa ukaguzi wa ndani.
 - ❖ Vitengo vya ukaguzi wa ndani havina vyombo vya usafiri ambavyo ni muhimu kwa ajili ya utekelezaji majukumu yake kwa ufanisi.
 - ❖ Kutoandaa mpango wa ukaguzi unaoelezea taratibu za ukaguzi zitakazotumika wakati utekelezaji wa kazi zilizopangwa.
 - ❖ Ukosefu wa mchakato wa mapitio ya ubora wa kazi na taarifa za vitengo vya ukaguzi wa ndani.
- **Mapungufu ya utendaji wa Kamati za Ukaguzi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa**
- Tathmini ya utendaji wa Kamati za Ukaguzi katika Halmashauri 110 ili kusaidia katika changamoto za kazi kutambua utawala bora, usimamizi wa vihatarishi na udhibiti wa ndani viliangaliwa. Mapungufu yafuatayo yalionekana:
- ❖ Kamati katika Halmashauri 35 zilishindwa kukutana mara kwa mara (angalau mara moja kwa robo mwaka) na hivyo kusababisha kutotimiza wajibu wao wa kusimamia kwa ufanisi.
 - ❖ Kamati hazikufanya mapitio ya sera ya usimamizi wa vihatarishi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa sababu hazikuwepo kwa maana ya kutokutana mara kwa mara ili kukabiliana ipasavyo na udhaifu katika mazingira ya udhibiti wa ndani uliobainika katika mwaka huo.
 - ❖ Hakuna ushahidi kwamba Kamati za Ukaguzi hufanya mapitio ya taarifa za wakaguzi wa nje ikiwa ni pamoja na majibu ya Halmashauri.
 - ❖ Mapitio ya namna ya utekelezaji wa taratibu za udhibiti wa ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa ajili ya maeneo makubwa ikiwa ni pamoja na mali, matumizi na usimamizi wa mapato hayakufanyika.
 - ❖ Ukosefu wa kujenga uwezo wa kuongeza maarifa ya wajumbe wa Kamati za Ukaguzi
 - ❖ Mamlaka za Serikali za Mitaa 3 zilithibitika kutokuwa na Kamati za Ukaguzi.

- **Tathmini ya Usimamizi wa Vihatarishi**

Halmashauri sabini na tano (75) zilionesha kwamba, hakukuwa na kumbukumbu rasmi za Mfumo wa Usimamizi wa vihatarishi na haijafanyika tathmini ya hivi karibuni ya vihatarishi hivyo ili kutambua vihatarishi vilivyopo na vile vilivyoibuka ambavyo vingeweza kuathiri vibaya utoaji huduma.

- **Kuzuia na kudhibiti udanganyifu**

Halmashauri 62 hazikuwa na kumbukumbu za kimaandishi zilizoidhinishwa za mipango ya kuzuia udanganyifu, na hakukuwa na mchakato uliowekwa na uongozi wa Halmashauri katika kubaini na kushughulikia vihatarishi vya ubadhirifu ndani ya Halmashauri.

(iv) Udhaifu katika usimamizi wa mapato kutoka vyanzo vya Halmashauri

Usimamizi mzuri wa ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo vya ndani ya mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa bado ni changamoto. Muhtasari wa mapungufu yaliyobainika katika eneo hili kwa mwaka wa ukaguzi ni pamoja na yafuatayo:

- Jumla ya vitabu 474 vya stakabadhi za mapato kutoka Halmashauri 47 havikupatikana na hivyo havikuweza kutolewa kwa ajili ya ukaguzi.
- Halmashauri 54 zilikuwa na mapato yasiyokusanywa ya kiasi cha TZS. 4,843,414,724 kutoka kwa Wakala wa kukusanya mapato.
- Jumla ya TZS.17,168,528,904 ikiwa ni mapato kutoka vyanzo vya Halmashauri hazikukusanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 60
- Kutofanyika kwa upembuzi yakinifu juu ya makusanyo ya mapato lilibainika kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikufanya upembuzi yakinifu juu ya vyanzo vyake vyote muhimu vya mapato kabla ya kuingia uwakala katika ukusanyaji wa mapato. Katika Halmashauri nyingi, kiasi cha mkataba kilikuwa taarifa ya makusanyo ya mwaka uliopita badala ya kufanya tathmini ya uwezo wa mapato halisi ambayo yanaweza kupatikana kutoka kwenye maeneo fulani ya vyanzo vya mapato. Hivyo, kuna athari kubwa ya kuishia katika hali ambapo wakala wataendelea kubaki na sehemu kubwa ya mapato wanayokusanya.

Tatizo jingine lilikuwa utawala duni na ufuatiliaji wa mikataba ya kukusanya mapato, ambapo lilibainika kuwa baadhi ya Serikali za

xxx

Mitaa huandaa mikataba ya kukusanya mapato ya kila wiki yenye masharti yasiyo wazi hivyo kufanya iwe vigumu kuwajibishana wakati wowote endapo kama kuna uvunjaji wa masharti ya mkataba. Hii ni moja ya sababu kubwa kwa baadhi ya mawakala kushindwa kukusanya na kuwasilisha kiasi walichokubaliana, na wakati mwingine kutolipa kwa wakati kiasi walichokubaliana.

Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingine hazikufanya tathmini juu ya ubinafsishaji wa ukusanyaji wa mapato ili kuamua kama mawakala walitekeleza majukumu yao kwa ufanisi au kwa ajili ya kufuatilia na kutambua udhaifu na matatizo yanayowakabili ili kurekebisha. Pia ilibainika katika baadhi ya Halmashauri kwamba mawakala wengine walikusanya kutoka kwenye vyanzo vya mapato kwa niaba ya Mamlaka za Serikali za Mitaa bila ya kuwa na mikataba ya kisheria.

- Mapato ya jumla ya TZS.323,231,453 yaliyokusanywa na Halmashauri 19 kutoka kwenye vyanzo mbalimbali vya mapato hayakuwa na uthibitisho kama yamepelekwa benki na kuwekwa katika akaunti za Mamlaka za Serikali za Mitaa.
- Halmashauri 11 zilikuwa hazitunzi rejesta wala taarifa kwa ajili ya aina fulani ya chanzo cha mapato ambayo ni udhaifu mkubwa kwa kudhibiti, kuandika na kutoa taarifa ya mapato yaliyokusanywa. Hii ni kinyume na Agizo 23 (3) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Jumla ya TZS.1,197,777,287 hazikurejeshwa kwenye Halmashauri 32 kutoka Wizara ya Ardhi na Makazi ikiwa ni asilimia 30 ya mapato yaliyokusanywa kutokana na kodi ya ardhi ambayo ilitakiwa kurudishwa kwenye Halmashauri husika kwa mujibu wa Ibara ya 8 ya Waraka Na.CBD.171 / 261/01/148 wa tarehe 19 Novemba, 2012.

(v) Udhaifu katika usimamizi wa fedha

Usimamizi na udhibiti wa fedha ni muhimu katika kuhakikisha kuwa fedha zote zinazohusiana na Mamlaka za Serikali za Mitaa zinakusanywa vizuri, zinapelekwa benki na kumbukumbu zake zinatunzwa. Mambo yafuatayo yalibainika katika ukaguzi wa mwaka 2013/2014:

- Halmashauri 34 hazikuwa zimepanga au kufanya ukaguzi wowote wa kushtukiza wa fedha taslimu.
- Halmashauri 19 zilikuwa hazijaweka kikomo cha fedha taslimu anachotakiwa kuwanacho mtunza fedha kwa ajili ya matumizi madogo madogo.

(vi) Udhaifu uliobainika katika usimamizi wa matumizi

Ni njia bora ya kufanya zoezi la udhibiti wa mifumo ya matumizi ili kuhakikisha kwamba, gharama zote zilizotumika ni sahihi kulipwa, kumbukumbu zinatunzwa na zinaonesha ukweli. Mambo maalum yaliyoainishwa katika ukaguzi wa mwaka 2013/2014 ni pamoja na: -

- Halmashauri 80 zilifanya malipo ambayo yalikuwa yameambatanishwa na nyaraka pungufu zenye jumla ya TZS.3,878,602,680.
- Halmashauri 20 kati ya 163 zilizokaguliwa zilifanya malipo ya jumla ya TZS.756,730,755 ambapo hati za malipo husika hazikupatikana kwa ajili ya ukaguzi, hivyo kuwa kikwazo cha wigo wa ukaguzi wangu.
- Jumla ya malipo yanayofikia TZS.2,385,712,357 yalilipwa kwa kutumia vifungu visivyohusika katika Halmashauri 47 bila ya idhini ya Baraza la Madiwani kwa ajili ya mabadiliko ya matumizi ya vifungu hivyo. Hii ni kinyume na Aya 15.7 ya Mwongozo wa Taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2010.
- Kulikuwa na matumizi yaliyofanywa katika Halmashauri 26 bila kuwa na makisio kwa ajili ya kugharimia shughuli mbalimbali wakati hapakuwa na fedha iliyokisiwa kwa ajili ya matumizi hayo ambapo ni kinyume na Agizo 23 (1) la Memoranda ya fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Halmashauri 22 zilifanya malipo ya jumla TZS.4,638,581,282 kwa ajili ya manunuzi ya bidhaa na huduma bila kudai stakabadhi za kielektroniki. Hii ni kinyume na kifungu 29 (4) cha Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani ya mwaka 1997, Sura ya 148 (kama ilivyorekebisha na Sheria ya Fedha 2010)
- Jumla ya TZS.1,806,854,285 zililipwa na Halmashauri 28 ikiwa uhamisho wa fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo hazikurejeshwa kwenye akaunti zilizokopesha.

- Malipo ya jumla ya TZS.1,047,563,266 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 35 kulipia madeni ya mwaka uliopita. Hata hivyo, hakuna ushahidi uliotolewa kuhalalisha endapo malipo haya yalikuwa ni sehemu ya madeni katika mwaka 2012/2013. Hii ni kinyume na Agizo 22 (1) la Memoranda ya fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Halmashauri 15 zilifanya malipo kwa wauzaji wa bidhaa na huduma bila kukata kodi ya zuio ya jumla ya TZS.207,587,326 ikiwa ni kinyume na Kifungu cha 83A cha Sheria ya Kodi ya Mapato ya mwaka 2004 (Iliyorekebishwa mwaka 2008)
- Malipo ya jumla ya TZS.1,047,693,784 yalibainika katika Halmashauri 22 kuwa yaliidhinishwa kwa ajili ya malipo kabla ya kufanyiwa ukaguzi wa awali ambapo ni kinyume na Agizo 10 (2) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Halmashauri 18 zilifanya malipo ya jumla ya TZS.669,549,213 ambayo yalikuwa yametolewa kwa ajili ya shughuli maalum lakini fedha hizo zilitumika kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli nyingine ambazo hapo awali hazikuwa zimepangwa.
- Matumizi yasiyo na manufaa ni malipo yaliyotolewa na taasisi kama vile ugomboaji, adhabu/tozo kwa kushindwa kuzingatia sheria za mikataba na malipo mengine ya jinsi hiyo ambapo Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikunufaika chochote. Katika kipindi cha mwaka 2013/2014, jumla ya TZS.81,583,979 zililipwa na Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ikiwa ni tozo kwa kulipa kodi ya ardhi kwa kushindwa kuweka kodi ya ardhi kwa wakati na kuiwasilisha kwa Katibu Mkuu, Wizara ya Ardhi na Maendeleo ya Makazi, TZS.45,000,000 zililipwa na Halmashauri ya Mji Mpanda kama fidia baada ya kushindwa katika kesi za madai Na. 12/2010 na No.2/2011 na vivyo hivyo TZS.50,595,450 zililipwa na Halmashauri ya Jiji la Mwanza kama fidia na uharibifu kwa uvunjaji wa mkataba katika kesi za madai Na. 42 ya mwaka 2011, 93 ya mwaka 2003 na 1 ya 2010 baada ya kushindwa katika kesi hizo.
- Ukaguzi wa hati za malipo na nyaraka zake pamoja na madaftari ya akaunti za amana kwa mwaka 2013/2014 umebaini kuwa, jumla

ya TZS 613,295,522 zililipwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 5 kutoka akaunti ya amana kwa ajili ya matumizi mbalimbali bila kuwa na bakaa katika vifungu vilivyotumika kufanya malipo hayo ikimaanisha kuwa vifungu vingine katika akaunti za amana vilifanya matumizi zaidi kwa kiasi hicho.

- Kulikuwa na malipo yasiyodhibitiwa yaliyofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 15 kutoka kwenye akaunti ya amana yenye jumla ya TZS.4,496,504,235 ambapo hapakuwa na namba za stakabadhi zilizozukuliwa kama ushahidi unaonesha kwamba kulikuwa na fedha zilizowekwa awali kwa ajili ya matumizi hayo ambapo ni kinyume na Aya ya 5.19 ya Mwongozo wa uhasibu Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009.
- Halmashauri 13 zilifanya malipo ya jumla ya TZS.1,090,890,518 kutoka kwenye akaunti mbalimbali kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli, malipo hayo hayakupitishwa na mamlaka husika.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa tatu (3) ambazo ni; H/W Longido, H/W Momba na H/W Kalambo zilikuwa na makosa mbalimbali ambayo yangesababisha upotoshaji wa taarifa za fedha.
- Taarifa za Fedha pamoja na viambatanisho vyake kwa mwaka uliomalizika tarehe 30 Juni, 2014 zilionesha madeni katika Halmashauri 146 ya kiasi cha TZS.136,773,783,996 ambayo yalikuwa bado kulipwa.

(Vii) Usimamizi wa Mali

Usimamizi wa mali ni mchakato wa utaratibu wa uendeshaji, kudumisha, ufuatiliaji, kuendeleza, na kufuta mali katika gharama kwa lengo la kutoa huduma bora na kupata faida za kiuchumi kwa ajili ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Mapitio ya michakato ya usimamizi wa mali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa, ulibaini mapungufu mbalimbali kama inavyooneshwa hapa chini:

- **Kutohuishwa kwa rejesta za mali za kudumu, mapitio ya bakaa ya thamani na umri wa matumizi ya mali hizo**
Halmashauri 24 hazikuwa zinatunza vizuri rejesta za mali za kudumu na kuhuisha mali hizo ili kuhakikisha taarifa zote muhimu zinaoneshwa humo. Hii ni kinyume na Agizo la 103 (1) na (2) la

xxxiv

Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aidha, bakaa ya thamani na umri wa mali hizo katika Halmashauri 28 haukufanyiwa mapitio kinyume na matakwa ya aya 67 sura ya 17 ya Viwango vya Kimataifa vya Uandaaji wa Taarifa za Fedha (IPSAS 17).

- **Mali za kudumu zisizofanya kazi na zisizotengenezeka**
Halmashauri 27 zilikuwa na magari 117, malori 13, mitambo 9 na pikipiki 5 ambazo zilikuwa hazifanyi kazi, zimetelekezwa kwa muda mrefu na hazitengenezeki bila kuzitambua na kuziondoa kwenye orodha ya mali za Halmashauri hizo. Hii ni kinyume na Agizo la 45 (1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 na Aya 26 sura 21 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma (IPSAS 21).
- **Mitambo, Mali na Vifaa ambavyo havina nyaraka za umiliki**
Mali, Mitambo na mali nyinginezo za kifedha zinazohusiana na Mamlaka ya Serikali za Mitaa 27 zilikosa ushahidi wa umiliki na hivyo kusababisha kushindwa kupata uhakika wa kuwepo kwake, umiliki, usahihi na uhalali licha ya kuoneshwa katika taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.
- **Wadaiwa na malipo kabla ya huduma**
Wadaiwa ni orodha ambayo inaonesha kiasi ambacho taasisi inadai, ilhali malipo ya kabla ni malipo ambayo yalifanyika kwa ajili ya ununuzi wa bidhaa/huduma ambayo yalilipwa zidifu katika mwaka husika. Wadaiwa wakuu wa Halmashauri ni Mawakala wa kukusanya ushuru, karadha za watumishi, masurufu na mikopo ya wanawake na vijana.

Ukaguzi wa taarifa za fedha na viambatisho vyake katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 161 umebaini kiasi cha TZS.141,648,528,746 ambacho kilikuwa hakijakusanywa kutoka kwa wadaiwa.

(Viii) Madeni na Miadi

Ni muhimu kulinda heshima na utulivu kati ya watumishi na wasambazaji wa bidhaa na huduma kwa kuwalipa wadai kwa muda muafaka ili kuaminika na watumishi na jamii inayohudumiwa.

Taarifa za fedha pamoja na viambatanisho vyake kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni, 2014 zilionesha madeni katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 161 yenye jumla ya Sh.143,833,939,924 ambayo yalikuwa hayajalipwa.

Halmashauri zenye kiasi kikubwa cha wadai ni pamoja na; H/M Kinondoni (TZS.7,370,078,653), H/M Ilala (TZS.6,810,999,712), H/Jiji Dar es Salaam (TZS.3,514,332,000), H/M Tabora (TZS.3,495,068,232) na H/W Bunda (TZS.3,384,285,000)

(ix) Masuala mengine

- Halmashauri 37 hazikuhamisha jumla ya kiasi cha TZS.1,431,370,129 kwenda kwenye vijiji ili kufidia pengo la vyanzo vya mapato vilivyofutwa kama ilivyoagizwa.

- **Uhaba wa miundombinu na walimu katika Shule za Msingi na Sekondari**

Kazi kuu ya shule ni kutoa elimu ambayo inahusisha mfululizo wa mipango na shughuli. Mwenendo wa mafanikio ya mipango na shughuli hizi unategemea upatikanaji wa miundombinu sahihi katika shule. Miundombinu ni kama vile majengo, viwanja vya michezo, samani na vifaa vya pamoja na vifaa muhimu kwa ajili ya kuwapatia elimu wanafunzi.

Tathmini ya utendaji wa sekta ya elimu katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa hasa katika Shule za Msingi na Sekondari ilibaini kuwepo kwa, kuna upungufu mkubwa wa miundombinu katika Shule za Msingi na Sekondari. Aidha, nilibaini katika Shule zote kuwa kuna upungufu wa walimu ambao huathiri sana ubora wa elimu.

(x) Udhaifu katika usimamizi wa rasilimali watu na udhibiti wa mishahara

Kuna changamoto ambazo bado zipo katika usimamizi wa rasilimali watu na udhibiti katika Halmashauri nyingi yanayohitaji kushughulikiwa na uongozi. Kama ilivyoripotiwa katika miaka iliyopita, na hata katika mwaka huu, udhaifu mbalimbali ulibainika ikiwa ni pamoja na ufuatao:

- Halmashauri 17 hazikuwa na upimaji wa utendaji kazi mzuri uliofanyika katika mwaka uliomalizika kinyume na Agizo D.42, D.62 na D.63 ya Kanuni za Kudumu katika Utumishi wa Umma

ya mwaka 2009. Kukosekana au upungufu wa tathmini ya utendaji huathiri utaratibu wa ufuatiliaji kwa ajili ya utekelezaji.

- **Kutokuwepo na rejesta ya kuhuisha watumishi**

Wakati wa mapitio nilibaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 5 ambazo ni; H/W Bariadi, H/W Hanang, H/W Kakonko, H/W Maswa na H/W Ushetu hazikuwa zimetunza vizuri rejesta hizo. Matokeo yake, Waweka Hazina kupitia vitengo vya mishahara hawakuwa na taarifa zilizohuishwa na hivyo kupelekea kulipa mishahara kwa watumishi hewa kwa sababu za kustaafu, kuacha kazi, kufukuzwa na vifo. Hii ni kinyume na Agizo la 79 (1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

- Mishahara isiyolipwa ya jumla ya TZS.1,140,329,769 katika Halmashauri 33 ilikuwa haikurejeshwa Hazina. Kadhalika, mishahara ya jumla ya TZS.1,348,490,740 ilirejeshwa baada ya muda wa siku kumi na nne kupita ikiwa ni kinyume na Agizo la 79 (6) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

- Jumla ya TZS.1,009,605,195 katika Halmashauri 36 zililipwa kama mishahara kwa watumishi waliotoroka kazini, waliofariki, waliostaafu na kufukuzwa kazi. Hii ni inaonesha kutofuata matakwa ya Agizo la 79 (8) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aidha, jumla ya TZS. 845,445,888 zinazohusiana na Halmashauri 32 zililipwa kama makato ya taasisi mbalimbali kama vile Mifuko ya Pensheni, Taasisi za Fedha , NHIF na TRA kwa ajili ya wafanyakazi hao hao.

- Ulinganisho uliofanywa kati ya mishahara halisi iliyolipwa na fedha zilizopokelewa kwa ajili ya kulipa mishahara kwa mwaka wa fedha 2013/2014 katika sampuli 8 za Mamlaka za Serikali za Mitaa umebaini kwamba, kulikuwa na fedha iliyotolewa pungufu kwa TZS.292,402,808. Kadhalika, kulikuwa na kiasi cha TZS. 74,097,073 kilichotolewa zaidi katika Halmashauri 3 ambazo zilitakiwa kurejeshwa Hazina ingawa hakuna ushahidi uliotolewa kuonesha kwamba marejesho yalifanyika.

- Licha ya tarehe za kuzaliwa zisizokuwa na uhalisia katika taarifa zangu za miaka ya nyuma, suala hilo limeendelea kujirudia katika mwaka uliomalizika ambapo Halmashauri 24 zilibainika kuwa tarehe za kuzaliwa za wafanyakazi 623 katika Orodha Kuu ya mishahara hazikuwa na uhalisia kwa sababu zilikuwa zimeoneshwa kama vile 1960/01/02 kwa wafanyakazi 21 wa Halmashauri ya Wilaya ya Arusha na wafanyakazi watano katika Halmashauri ya wilaya ya Tandahimba zilionekana kama 1900/07/01. Hii inaonesha kupungua kwa idadi ya wafanyakazi wenye tarehe ambazo hazina uhalisia ikilinganishwa na wafanyakazi 2345 katika Halmashauri 15 kwa mwaka 2012/2013. Pamoja na kupungua, kuna ongezeko la idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoka 15 hadi 24 ikiwa na maana kwamba, udhibiti haujaimarishwa ili kuondoa kasoro hii.
- Mapitio ya Orodha ya Mishahara katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 11 ilionesha kuwa makato ya jumla ya TZS.230,162,686 hayakurejeshwa kwenye taasisi husika kama vile LAPF, PSPF, NSSF, PPF na TRA. Aidha, ilibainika kuwa Halmashauri ya Mji Kahama na Halmashauri ya Wilaya ya Sumbawanga hazikukata makato ya kisheria kutoka kwenye mishahara ya wafanyakazi wake ya jumla ya TZS.34,916,000 na TZS.25,995,600 mtawalia.
- Jumla ya TZS.689,921,538 zikiwa ni mishahara isiyolipwa Hazina kupitia ofisi za Sekretarieti za Mikoa na makato ya kisheria kwa taasisi husika katika Halmashauri 16 hazikuwa na stakabadhi za kukiri mapokezi ya kiasi kilicholipwa. Hii ni kinyume na kifungu cha 78 (5) chaa Kanuni za Fedha za Umma, GN No. 132 ya mwaka 2001
- Halmashauri 16 zilikuwa na karadha za mishahara za jumla ya TZS.286,032,964 ikilinganishwa na TZS.520,484,151 katika Halmashauri 25 kwa mwaka 2012/2013 na TZS.312,089,918 katika Halmashauri 10 ambazo zilikuwa hazijarejeshwa katika mwaka wa fedha 2011/2012. Kuwepo kwa karadha za mishahara zisizojarejeshwa kwa miaka mitatu mfululizo ni kinyume na Agizo la 41 (1) la Memoranda ya Fedha za

Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009, na inaonesha ufuatiliaji duni na usimamizi dhaifu katika Serikali za Mitaa.

- Jumla ya watu 340 ambao hawakuwa katika utumishi wa umma kutoka katika Halmashauri 14 bado walikuwa wanaonekana katika orodha ya mishahara. Idadi hii imepungua ikilinganishwa na wafanyakazi 510 walioachishwa kazi katika Halmashauri 6 walioripotiwa mwaka 2012/2013. Sababu ya kutofutwa kwa majina ni kutohuishwa rejesta ya wafanyakazi kwa wakati, kutokuwepo mawasiliano ya haraka kati ya Serikali za Mitaa na Hazina kwa ajili ya hatua za haraka kabla mishahara haijalipwa.
- Ikama ya Halmashauri 102 ilionesha mahitaji ya watumishi wanaotakiwa kuwepo ni 263,814 lakini idadi halisi iliyopo ni 200,915 na hivyo kusababisha upungufu wa watumishi 62,899 sawa na asilimia 24 ya idadi inayotakiwa.
Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye uhaba uliokithiri ni H/W Babati (55%) ikifuatiwa na H/W Nyasa (53%) na H/W Kyerwa (46%). Pia, kati ya Mamlaka Serikali za Mitaa kumi zinazoongoza, Saba (7) ni mpya ambazo ni H/W Nyasa (53%), H/W Kyerwa (46%), H/W Buhigwe (45%), H/W Mkalama (43%), H//W Kaliua (43%), H/W Uvinza (41%) na H/W Busokelo (40%).
- Watumishi 5188 katika Halmashauri 19 hawajathibitishwa kazini kwa zaidi ya miaka miwili bila notisi rasmi ya kurefusha kipindi cha uthibitisho wao. Hii ni kinyume na Kanuni za Kudumu Na. D.40, D.43 na D.45 (1) za Utumishi wa Umma mwaka 2009.
- Mapitio ya Halmashauri 65 yalibaini kwamba, watumishi 464 walikuwa wanakaimu kama ama Wakuu wa Idara, Vitengo au hata Maafisa Masuuli kwa zaidi ya miezi sita kinyume na Kanuni ya Kudumu Na. D24 (3) ya Utumishi wa Umma ya mwaka 2009.

Aidha, nafasi 19 katika Halmashauri 11 zilikuwa wazi kwa mwaka mzima.

Uchunguzi ulibaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizoanzishwa ndizo zinazoongoza kwa kuwa na idadi kubwa ya Wakuu wa Idara na Vitengo wanaokaimu ikilinganishwa na

Mamlaka za Serikali za Mitaa za zamani. Kwa mfano, kati ya Wakuu wa Idara na Vitengo 19 wanaotakiwa kwa mujibu wa muundo wa TAMISEMI, H/Mji Tarime katika Mkoa wa Mara na H/W Kaliua katika Mkoa wa Tabora zilikuwa na watumishi 16 na 15 mtawalia wanaokaimu.

- Mapitio ya Halmashauri 4 ambazo ni; H/Jiji Arusha, Halmashauri za Wilaya za Longido, Meru na Chamwino zilikuwa na watumishi 19, 11, 8 na 3 mtawalia hawakuchukua likizo zao za kila mwaka kwa kipindi kinachozidi miaka miwili. Idara ya Fedha ilibainika kuwa na watumishi wengi ambao hawakwenda likizo kinyume na aya H.1 (1) ya Kanuni za Kudumu kwa Utumishi wa Umma za mwaka 2009. Sababu walizotoa miongoni mwa nyingine ni kwamba kulikuwa na uhaba wa rasilimali watu ikilinganishwa na wingi wa kazi.

(xi) Masuala ya Mazingira

Ibara ya 101 ya Sera ya Taifa ya Mazingira ya mwaka 1997 inatambua kwamba, Mamlaka ya Serikali za Mitaa ni kigezo cha maamuzi katika kutimiza malengo ya sera ya mazingira kwa vile matatizo mengi yanayohusu mazingira na ufumbuzi mizizi yake ipo katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa.

Katika mwaka huu wa ukaguzi, udhaifu mbalimbali wa usimamizi wa mazingira katika Halmashauri 32 umebainika na baadhi yake ni kama ifuatavyo: -

- Halmashauri 7 hazikutambua aina ya miradi inayohitaji tathmini ya mazingira na ukaguzi kabla ya utekelezaji.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 5 hazikuanzisha utendaji kazi wa Kamati ya Kudumu ya Uchumi Ujenzi na Mazingira.
- Kulikuwa na ongezeko la uvunaji wa kuni / mkaa kwa matumizi ya nyumbani na biashara bila hatua za kutosha kuchukuliwa kuanzisha na kupanua upandaji miti na uhamasishaji juu ya matumizi ya vyanzo mbadala vya nishati.
- Ukosefu wa vitendea kazi kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za mazingira kama vile mahali pa kutupia takataka, magari ya ukusanyaji takataka na sehemu /vyombo vya ukusanyaji takataka.

- Kutokuwa na uelewa wa kutosha na ushiriki wa jamii katika ulinzi na usimamizi wa Mazingira.

(xii) Mashtaka dhidi ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ambayo yanaweza kuathiri utoaji endelevu wa huduma

Halmashauri 39 zilionesha kuwa bado zitaendelea kusumbuliwa na madeni ya kiasi cha TZS.40 bilioni kutokana na kesi 250 zilizopo mahakamani ikilinganishwa na TZS.74 bilioni kama ilivyo katika taarifa za Mamlaka ya Serikali za Mitaa 78 kwa mwaka 2012/2013. Aidha, ilibainika kuwa kesi nyingi zinatokana na usitishaji mikataba kati ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa na Wakandarasi na migogoro ya ardhi. Miji ya Mbeya na Dar es Salaam ilikuwa inaongoza kwa matukio mengi ya kesi 35 na 33 mtawalia zinazohusu Mamlaka ya Serikali za Mitaa hizo na kesi ziko mahakamani.

(xiii) Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo

Halmashauri hutekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo kwa kutumia fedha za ruzuku zinazotolewa na Serikali Kuu na Wafadhili. Vilevile, hutumia fedha kutoka kwenye mapato ya ndani ya Halmashauri na michango ya jamii.

Katika mwaka wa fedha 2013/2014, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilitekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo kwa kutumia fedha za Ruzuku ya Miradi ya Maendeleo (LGCDG), Mpango wa Mandeleo wa Afya ya Msingi (MMAM), Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Msingi (MEM), Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Sekondari (MMES), Mpango wa Kuimarisha Halmashauri za Miji (ULGSP), Usimamizi Shirikishi wa Misitu (PFM), Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana (WYDF), Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF), Mkakati wa Taifa wa Mapambano dhidi ya UKIMWI (NSFM), Shirika la Elizabeth Glaser la Kupambamna na Virusi vya Ukimwi kwa Watoto (EGPAF) na Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo (CDCF).

Miradi mingine iliyotekelezwa na Halmashauri kupitia Mfuko wa Jamii (TASAF), Mfuko wa Pamoja wa Afya (HBF), Program ya Maendeleo ya Sekta ya Kilimo (ASDP), Program ya Maendeleo ya Sekta ya Maji (WSDP) na Mfuko wa Barabara. Tathmini ya utekelezaji wa miradi hiyo imetolewa taarifa katika Ripoti Kuu ya Miradi ya Maendeleo.

Hali ya utekelezaji wa Miradi hii ni kama inavyoelezewa hapa chini:-

- Tathmini niliyoifanya juu ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo/programu na shughuli nyingine za maendeleo katika baadhi ya Halmashauri imebainisha kuwa, Halmashauri zilizofanyiwa tathmini zilikuwa na jumla ya TZS.102,697,992,948 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi mbalimbali ya maendeleo. Hadi kufikia tarehe 30 Juni 2014, kulikuwa na bakaa la TZS.29,177,817,748 sawa na asilimia 28 ya jumla ya fedha zilizokuwepo.
- Halmashauri 157 zilikuwa na jumla ya TZS.718,749,785,161 kwa ajili ya kutekeleza miradi ya ujenzi. Hata hivyo, kiasi kilichotumika hadi tarehe 30 Juni, 2014 kilikuwa ni TZS.532,156,786,062 na kuacha bakaa ya TZS.186,592,999,099 sawa na 26% ya fedha zote zilizokuwepo kwa ajili ya kutekeleza miradi hiyo.
- Mapitio ya bajeti dhidi ya fedha zilizopokelewa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika Halmashauri 20 umeonesha kuwa kiasi cha TZS.29,584,847,175 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya PHSDP, NMSF, MEM, MMES, PFM na LGCDG. Hata hivyo, kiasi kilichotolewa kilikuwa TZS.7,724,013,217 na kupelekea kiasi kisichotolewa cha TZS.21,860,833,958 sawa na asilimia 74.
- Miradi iliyopangwa kufanyika yenye thamani ya TZS.6,182,097,810 kwenye Halmashauri 42 haikutekelezwa licha ya kuwepo kwa fedha za miradi hiyo.
- Tathmini ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika Halmashauri 68 imebainisha kuchelewa kukamilika kwa miradi mbalimbali yenye thamani ya TZS.14,942,868,731 kulikosababishwa na mipango na usimamizi duni wa miradi hiyo, kuchelewa kutolewa kwa fedha na serikali, kutokuwepo kwa michango ya nguvu za wananchi.
- Tathmini ya hali ya miradi iliyokamilika katika Halmashauri 11 imebainisha kuwepo kwa miradi yenye kasoro mbalimbali ikiwa ni pamoja na kazi zisizo na ubora, kuacha kutekeleza baadhi ya vitu vilivyo katika orodha ya nukuu ya gharama za kazi (BOQ) wakati wa ujenzi, matumizi ya vifaa vyenye aina na ubora unaotofautiana na makubaliano ya mikataba na ujenzi wa

miundo mbinu kinyume na vipimo vya makubaliano na michoro iliyopitishwa.

- Aya ya 3.3 ya Mwongozo wa Matumizi na Uendeshaji wa Fedha za Ruzuku kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa Toleo la Kwanza Julai, 2005 inazitaka Halmashauri kuchangia si chini ya asilimia tano ya fedha za ruzuku zilizopokelewa. Hata hivyo, sampuli ya ukaguzi iliyofanyika ilibainisha kuwa Halmashauri 7 hazikuwa zimechangia asilimia tano ya fedha za ruzuku zilizopokelewa katika kipindi cha mwaka 2013/2014.

(xiv) Mambo mengine katika Ukaguzi wa miradi ya Maendeleo

- Tathmini ya Mfuko wa Maendeleo wa Wanaake na Vijana umebaini kuwa Halmashauri 104 hazikuchangia asilimia 10 ya mapato yake ya ndani yenye jumla ya TZS.38,741,094,214.
- Halmashauri 41 bado hazijakusanya kiasi cha TZS.1,426,955,884 ikiwa ni mikopo iliyotolewa kwenye vikundi mbalimbali ingawa muda wa marejesho ulikuwa umeshapita.

(xv) Usimamizi wa mkataba na manunuzi

Ununuzi ni mchakato unajumuisha kununua, kukodisha, kupata idhaa au huduma yoyote, kazi au ushauri kwa taasisi inayofanya manunuzi kwa kuandaa na kualika zabuni, kuteua na kutoa tuzo ya Mikataba kama inavyotafasiriwa na kifungu cha 3 (b) (iii) cha Sheria Na.7 ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.

Kutokana na ukweli kwamba, kiasi kikubwa cha fedha za Serikali hutumika kwa ajili ya ununuzi wa bidhaa, huduma, kazi, na ushauri, ni muhimu uwazi na nidhamu ya fedha katika michakato ya manunuzi ikazingatiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kuweza kupata thamani ya fedha.

- Kwa mwaka wa fedha 2013/14, manunuzi yenye thamani ya TZS.1,190,156,489,276 yalifanywa na jumla ya Halmashauri 162. Kiasi hicho kimezidi manunuzi yaliyofanyika mwaka uliopita kwa kiasi cha 14%. Katika kipindi cha mwaka 2012/13 jumla ya Halmashauri 140 zilifanya manunuzi yenye thamani ya TZS.1,043,364,885,514. Kati ya manunuzi yaliyofanyika mwaka 2013/14, TZS.447,611,014,199 sawa na 38% yalikuwa manunuzi ya vifaa na bidhaa za matumizi, TZS.176,441,034,463 sawa na

15% kwa ajili ya gharama za matengenezo na TZS.566,104,440,614 sawa na 47% yalikuwa kwa ajili ya mali na kazi za ujenzi .

- Kwa mujibu wa kifungu cha 48 (3) cha Sheria Na.7 ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011, ninatakiwa katika taarifa yangu ya mwaka ya ukaguzi nieleze endapo mkaguliwa amefuata Sheria Na.7 ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 na Kanuni zake za mwaka 2013. Kuhusiana na wajibu huu, nilibaini kuwa kati ya Halmashauri 163, Halmashauri 127 sawa na asilimia sabini na nane (78%) zilikuwa na hali ya kuridhisha ya kufuata sheria ya manunuzi. Hata hivyo, Halmashauri 36 (22%) hazikuwa na hali ya kuridhisha.
- Pia nilibaini kuwa manunuzi yaliyofanyika bila ushindani wa zabuni yamepungua kwa 54% kutoka Halmashauri 13 mwaka 2012/2013 hadi Halmashauri 6 mwaka 2013/2014. Hali kadhilika, jumla ya TZS.254,040,434 zilizotumika kweye manunuzi yasiyo na ushindani kwa mwaka 2012/13 zimepungua kwa 30% hadi TZS.176,919,303 mwaka 2013/14.
- Mwenendo wa Halmashauri kununua bidhaa na huduma kutoka kwa wauzaji wasioidhinishwa ulipungua kwa 27% kutoka Halmashauri 26 zilizokuwa na tatizo hilo mwaka 2012/13 hadi Halmashauri 19 kwa mwaka 2013/14. Kupungua kwa idadi ya Serikali za Mitaa ina uwiano chanya na kiasi kilichotumika kwenye manunuzi hayo. Kiasi kilichotumika kununua bidhaa na huduma kutoka kwa wauzaji wasiopitishwa kilipungua kwa 58% kutoka TZS.755,813,087 hadi TZS.318,160,711. Hii inaonesha kuna uboreshaji wa kuridhisha katika taratibu za manunuzi kwa kununua bidha na huduma kutoka kwa wauzaji walioidhinishwa.
- Hali ya Serikali za Mitaa kununua bidhaa na huduma bila idhini ya Bodi ya Zabuni ya Halmashauri husika ilipungua kwa 50% kutoka Halmashauri 16 za mwaka uliopita hadi Halmashauri 8 kwa mwaka 2013/14. Kupungua kwa Serikali za Mitaa zenye tatizo la kununua bidhaa na huduma bila idhini ya Bodi ya Zabuni kwa 50% kunaenda sambamba na kupungua kiasi cha manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni kutoka TZS.344,129,357 iliyoripotiwa katika taarifa ya mwaka uliopita hadi TZS.201,377,615 mwaka huu. Hii inamaanisha kwamba kuna

maendeleo chanya ya 41% kuelekea kuondolewa kwa tatizo la uidhinisha manunuzi bila kibali kutoka Bodi ya Zabuni.

- Idadi ya Halmashauri ambazo zina tatizo la kutoandika bidha zilionunuliwa katika leja ya kumbukumbu za bidhaa ziliongezeka kwa 56% kutoka Halmashauri 18 mwaka uliopita hadi Halmashauri 28 mwaka 2013/2014 ambapo thamani ya bidhaa zisizoingiizwa kwenye leja ya kumbukumbu za bidhaa imepungua kwa aslimia 24 kutoka TZS.665,721,997 hadi TZS.504,297,029. Hii inamaanisha kuwa hali ya kuingiza bidhaa zilionunuliwa kwenye Leja kwa namna fulani ni ya kuridhisha. Hivyo, Uongozi wa Serikali za Mitaa unatakiwa kuongeza ufuatiliaji ili kuhakikisha kuna uwajibikaji kwenye manunuzi ya bidhaa.
- Jumla ya kiasi cha TZS.323,716,079 kililipwa na Halmashauri 22 kama masurufu kwa maafisa wake mbalimbali kwa ajili ya ununuzi wa bidhaa na huduma zaidi ya ukomo uliowekwa katika Kanuni Na.166 na Jedwali la saba la Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013. Hii huchochea uvunjwaji wa kanuni za msingi za uwazi ushindani, uchumi, ufanisi, usawa na uwajibikaji katika utumiaji wa fedha za umma.
- Ukaguzi ulifanyika katika Halmashauri 7 za sampuli, Ulibaini manunuzi ya bidhaa na huduma yenye thamani ya TZS.4,237,790,791 yalifanyika nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka kinyume na Kanuni ya 69 (3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013. Hali hii haisadii Serikali kufikia malengo ya manunuzi waliyojiwekea na kushindwa kupata thamani ya fedha kwa huduma ya bidhaa walizonunua. Pia hali hii hushawishi manunuzi yasiyo ya ushindani na yasiyopangwa.
- Vifaa vyenye thamani TZS.338,994,365 vilivyonunuliwa na jumla ya Halmashauri 7 havikukaguliwa na Kamati ya Ukaguzi na Mapokezi ya Bidhaa na Vifaa kinyume na Kanuni ya 244 na 245 za Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013. Hii inaweza sababisha ununuzi wa bidhaa duni kwa thamani kubwa bila kufuata vigezo vya ubora vilivyowekwa katika mkataba.
- Jumla ya Halmashauri 7 ziliagiza na kulipia bidhaa zenye thamani ya TZS.156,710,739 ambazo hazikuletwa kwenye

Halmashauri husika. Hii inaonesha kuwa kuna ongezeko la 4% ikilinganishwa na bidhaa zenye thamani ya TZS.150,649,739 ambazo ziliagizwa na kulipiwa lakini hazikuletwa mwaka jana. Tabia hii ni kinyume na Agizo la 70 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya 2009. Ingawa tatizo hili linaonekana kukua kwa kasi ndogo, lakini kuna haja ya kuongeza juhudi zaidi ili kuhakikisha linakwisha ili kuokoa fedha za umma.

- Halmashauri 15 zilifanya manunuzi ya mafuta yenye thamani ya TZS.300,397,825 katika kipindi cha mwaka 2013/2014 ambayo hayakungizwa katika daftari la kuratibu safari na kuweka kumbukumbu za gari “Log books” kinyume na Agizo la 89 (3) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambayo inahitaji daftari la kuratibu safari na kuweka kumbukumbu za gari lazima liwepo kwa kila gari na kwa kila safari ili kurekodi tarehe na muda wa matumizi, mwanzo na mwisho safari, kilomita za kuanza na kumaliza safari, jumla ya kilomita za safari na mafuta au vilanishi vilivyonunuliwa kwa ajili ya gari.
- Jumla ya Halmashauri 162 zilifunga na urari wa TZS.12,039,486,805 sawa na thamani ya madawa na vifaa tiba ambavyo havikupokelewa kutoka Bohari Kuu ya Madawa. Hali hii huchochea Halmashauri kununua dawa na vifaa tiba kutoka kwa wauzaji binafsi kwa gharama kubwa zaidi kulinganisha na bei ya Bohari ya Dawa. Matokeo yake ni kwamba lengo la kuanzishwa Bohari Kuu ya Madawa halifikwi. Ulinganisho wa urari wa mwaka uliopita wa Serikali za Mitaa inaonesha ongezeko la 20% kutoka TZS.10,051,646,850 mwaka uliopita hadi TZS.12,039,486,805 mwaka 2013/14 hii inaonesha kwamba, Bohari Kuu ya Madawa haijaboresha utoaji wa huduma kwa mteja wake mkuu (Halmashauri) hivyo kujenga wasiwasi juu ya uendeleo wa Bohari ya Madawa kuendelea kutoa huduma hii kikamilifu kwa wateja wake.

(xv) Matokeo ya kaguzi maalum

Masuala muhimu yaliyojitokeza katika kaguzi maalum Katika kipindi cha mwaka huu, kaguzi maalum sita zilifanyika zikiwemo H/W Mbinga, H/M Ilala, H/M Kinondoni, H/Jiji la Mwanza, H/W Bariadi na H/W Mbozi. Masuala muhimu yaliyojitokeza katika kaguzi maalum ni kama inavyooneshwa hapa chini:

Usimamizi wa manunuzi

Mapungufu yafuatayo yalibainika katika eneo hili:

- Manunuzi kufanyika bila ya kuingizwa kwenye bajeti
- Kukosekana kwa Kamati za Kupokea na Kukagua vifaa
- Manunuzi kufanyika kwa fedha taslimu.
- Manunuzi kufanyika bila ya idhini ya Bodi ya Zabuni
- Manunuzi kufanyika kwa wazabuni wasiodhinishwa na Halmashauri
- Utekelezaji wa shughuli za miradi ambayo haipo kwenye mpango wa manunuzi

Usimamizi wa Mikataba

Mapungufu yafuatayo yalibainika katika eneo hili:

- Kutokufanyika kwa tathmini ya hatua iliyofuata (post-qualification assessment) ambayo ni miongoni mwa vigezo vya tathmini.
- Malipo ya awali yalifanyika kwa mkandarasi kwa ajili ya kupeleka mitambo na kuanzisha kambi katika eneo la kazi ambavyo havikuwepo katika eneo la kazi.
- Kazi inayohusiana na ujenzi kufanyika chini ya kiwango
- Halmashauri ilichagua Mkandarasi wa daraja la tano (V) badala ya anayehitajika wa daraja la nne(IV).
- Kasi ndogo katika utekelezaji wa miradi.
- Kukosekana kwa nyaraka za Zabuni
- Kuingia kwenye mikataba kabla ya kufanya upembuzi yakinifu
- Mapungufu katika uandaaji na kufanya tathmini za Zabuni

Usimamizi wa matumizi

Mapungufu yafuatayo yalibainika katika eneo hili:

- Malipo ya udanganyifu ya posho za kujikimu na posho za masaa ya ziada.
- Kutorejeshwa kwa fedha zilizohamishwa kwa mtindo wa mkopo katika akaunti za Halmashauri.
- Kulipa madeni ambayo yalikuwa hayajatambuliwa na kuoneshwa kwenye rejista ya udhibiti madeni.
- Kukosekana kwa viambatanisho vya matumizi.
- Kukosekana kwa hati za malipo.
- Kuhamisha fedha bila ya idhini ya Kamati ya Fedha.
- Kubadilisha matumizi ya fedha bila ya idhini ya Mamlaka husika.

xlvii

- Mishahara kulipwa kwa vibarua bila ya mikataba.

Usimamizi wa mapato

Mapungufu yafuatayo yalibainika katika eneo hili:

- Makusanyo ya mapato ambayo hayakuthibitishwa kuwa yamewasilishwa na mawakala wa ukusanyaji mapato.
- Kutokuwepo kwa tozo kwa mawakala wa ukusanyaji mapato kama adhabu kwa kuchelewa kuwasilisha mapato.
- Kukosekana kwa vitabu vya kukusanyia mapato.
- Kutumia viwango vya chini katika ukusanyaji wa kodi ya pango vikilinganishwa na vilivyoidhinishwa na sheria ndogo za Halmashauri.
- Mapato yaliyokusanywa kwenye kodi ya upangishaji yalikuwa chini ukilinganisha na bei ya soko iliyopo.
- Kutokuhuishwa kwa sheria ndogo zinazosimamia ukusanyaji wa mapato ya ndani.

Mfumo wa Udhhibiti wa Ndani

Mapungufu yafuatayo yalibainika katika eneo hili:

- Kutokuwepo kwa ufanisi katika utendaji wa Kamati ya Ukaguzi.
- Kutokuwepo kwa ufanisi katika utendaji wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani.
- Kutokuwepo kwa ufanisi katika utendaji wa Kitengo cha Sheria.

Usimamizi wa Rasilimali watu

Mapungufu yafuatayo yalibainika katika eneo hili:

Mkuu wa Idara ya Fedha alikuwa akikaimisha majukumu yake mara kwa mara kwa mhasibu wa matumizi hata kama yupo ofisini.

(xvii) Mambo ya kujifunza katika Kaguzi Maalum zilizofanyika mwaka 2013/20Mfumo wa Udhhibiti wa Ndani

Jukumu la kuanzisha na kusimamia mfumo wa udhibiti wa ndani kulingana na Agizo la hadi 14 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ni la uongozi wa Halmashauri husika.

Ni dhahiri kwamba, kuna udhaifu mkubwa wa usimamizi katika Halmashauri la kuweka na kusimamia mfumo wa udhibiti wa ndani. Hali hii imesababisha uongozi kushiriki kwa njia moja au nyingine

kukiuka mfumo wa udhibiti wa ndani, baadhi ya viashiria ni kama vifuatavyo:

- Kuna udhaifu mkubwa kwa uongozi wa Halmashauri katika kuhifadhi na kulinda nyaraka muhimu. Hii ina athari ya kuzuia mawanda ya ukaguzi.
- Licha ya kuwepo kwa udhibiti wa ndani lakini uongozi wa Halmashauri umekosa uaminifu. Hii inaweza ikawa sababu kubwa kwa matukio mbalimbali yanayoripotiwa kuhusiana na kutokuwepo kwa usimamizi wa kutosha wa fedha za Umma ambako kunapelekea ubadhirifu.
- Waweka Hazina wa Halmashauri wanao wajibu wa kuhakikisha na kusimamia masuala yote yanayohusiana na fedha na udhibiti pamoja na usimamizi wa Idara ya Fedha. Hali imekuwa tofauti katika Halmashauri zilizokaguliwa, kwa mfano katika Halmashauri zote zilizokaguliwa isipokuwa Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga, nimebaini kuwa mawakala wa kukusanya mapato walishindwa kuwasilisha mapato kama ilivyo kwenye makubaliano ya mkataba ambapo sababu mojawapo ni kutofanyika kwa upembuzi yakinifu.

Mapungufu katika Usimamizi wa Manunuzi na Mikataba

Kitengo cha Usimamizi wa Manunuzi kwa kushirikiana na idara zenye uhitaji zina wajibu wa kusimamia masuala yote ya manaunuzi na kuhakikisha masuala yafuatayo yanazingatiwa:

- (a) Thamani ya fedha yenye manufaa kwa serikali
 - (b) Haki, Uaminifu na Uwazi
 - (c) Zabuni zenye kiwango kikubwa cha ushindani
 - (d) Maslahi ya taasisi inayofanya manunuzi
- Kama ilivyothibitishwa hapa juu, kaguzi maalum katika Halmashauri tano kati ya sita zilizofanyiwa ukaguzi maalum, ilibainika kwamba hakukuwa na usimamizi wa kutosha wa mikataba, hii ni kutokana na kutosimamia vizuri suala la Thamani ya fedha yenye manufaa na maslahi kwa Halmashauri. Kutokana na hali hii, Halmashauri zilishindwa kutoa huduma kwa wakati au zimeisababishia Halmashauri kupata hasara kubwa ambayo ingeweza kuepukwa kama mikataba ingesimamiwa vizuri. Kwa mfano, wakati wa ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi niliona tukio ambalo

Halmashauri ilishindwa kuingia mikataba na wakala wa ukusanyaji mapato badala yake iliwapa mawakala barua za kukubali. Pia ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni, nilibaini kuwa Halmashauri ilipata hasara kubwa baada ya kuingia mkataba na mwekezaji kutokana na kutoandaa vizuri vigezo vya tathmini ambavyo vingetumika kumpata mwekezaji kwa manufaa ya Halmashauri.

- Nilibaini kuwa kuna utunzaji duni wa kumbukumbu za vifaa vya stoo kutokana na ukweli kwamba kumbukumbu za mwisho za utumiaji wa vifaa hazikupatikana kwa ajili ya ukaguzi hali ambayo imekuwa kikwazo katika mawanda ya ukaguzi. Kwa mfano ukaguzi maalum uliofanyika katika Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga ambapo mafuta na vyakula vilivyonunuliwa havikuthibitishwa kutumika kutokana na kutokuwepo kwa kumbukumbu za mwisho za utumiaji.

Usimamizi wa Bajeti

Bajeti ni chombo muhimu kwa ajili ya usimamizi bora wa fedha na udhibiti, huonesha tabia za kifedha za mipango ya taasisi kwa kipindi kijacho, na ni kiini cha mchakato ambacho hutoa usimamizi wa mwelekeo wa fedha za taasisi.

Kufuatia kaguzi maalum zilizofanyika, nilibaini kwamba kuna udhibiti duni wa bajeti kwa kuwa kati ya kaguzi maalum sita zilizofanyika, nne zilifanya matumizi nje ya bajeti iliyoidhinishwa. Pia, ukaguzi maalum uliofanyika katika Halmashauri ya Jiji la Mwanza, kulikuwepo na malipo yaliyofanyika katika vifungu vya matumizi visivyo sahihi ambayo pia yaliathiri utekelezaji wa bajeti.

Muhtasari wa mapendekezo

Tofauti na mapendekezo ya kina yaliyotolewa kupitia taarifa za ukaguzi kwa kila Halmashauri kwa mwaka huu, nina mapendekezo yafuatayo ya jumla:

- (a) Mamlaka za Serikali za Mitaa/OWM-TAMISEMI na Wizara ya Fedha zinashauriwa kuangalia bajeti kama mwongozo na kwamba mabadiliko yoyote yafuate Sheria na Kanuni zilizopo ikiwa ni pamoja na kuwasilisha bungeni makisio ya nyongeza.

- (b) Kama nilivyopendekeza mwaka uliopita, mchakato wa bajeti unatakiwa kutathminiwa katika hatua zote ili kuja na malengo na vipaumbele vinavyoweza kufikiwa, kusimamiwa na kutathminiwa kila baada ya muda. Kama kuna tofauti kubwa, hatua stahiki za kurekebisha zichukuliwe.
- (c) Serikali Kuu inashauriwa kuendelea kuzipatia Halmashauri fedha za ruzuku za matumizi ya kawaida na Maendeleo kwa wakati. Aidha, Halmashauri zijitahidi kuongeza uwezo wa kutumia fedha hizo kwa kuzitenga kwenye vipaumbele kulingana na bajeti na mpango kazi huku zikiongeza usimamizi na ufuatiliaji katika utekelezaji wa shughuli zilipopangwa ili kupunguza wingi wa fedha zinazobaki mwishoni mwa mwaka.
- (d) Halmashauri zinashauriwa kuchambua na kutathimini uwezekano wa kukusanya mapato katika vyanzo vyake vilivyopo maeneo ya Halmashauri kwa usimamizi imara wa mikataba ya ukusanyaji mapato na kupunguza kiasi cha mapato kisichowasilishwa. Aidha, Mamlaka za Serikali za Mitaa zifanye ufuatiliaji wa mara kwa mara wa mikataba ya mawakala wakukusanya mapato na kutambua kama kuna dalili zozote zinazoashiria kuvunja mkataba kabla ya muda wa mkataba.
- (e) Halmashauri zinashauriwa kuimarisha mifumo ya uthibiti kwa mapato yanayokusanywa ikiwa ni pamoja na ukaguzi wa mara kwa mara, usuluhisho na utunzaji mzuri wa vitabu vyote vinavyotumika kukusanya mapato ili kuzuia uwezekano wowote wa kuchelewa kupeleka fedha za makusanyo benki na kuzitumia kabla ya kupeleka benki.
- (f) Kama ilivyopendekezwa katika ripoti ya mwaka jana, Halmashauri zinapaswa kuendelea kupitia mipango yake ya upanuzi wa vyanzo vya mapato ili kupunguza utegemezi uliopo wa fedha zitokazo Serikali Kuu.
- (g) Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuimarisha mfumo wa kupitia taarifa za watumishi kwa kuzihuisha mara kwa mara na kwa kuwahusisha wakuu wa Idara na Vitengo. Aidha, taarifa za watumishi zinazotumwa na Halmashauri kwenda Hazina na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma zifanyiwe kazi mapema ili kuondokana na kupotea kwa fedha za umma kupitia

kulipa mishahara kwa watumishi wasiokuwa katika utumishi wa umma.

- (h) Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma zinashauriwa kupanga vizuri namna ya kupunguza idadi ya watumishi wanaokaimu nafasi za ukuu wa idara na vitengo kwa kuwathibitisha au kuteua wengine wapya wenye sifa kwa nafasi hizo.
- (i) Ninapendekeza kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa ziimarisha udhibiti wa malipo ikiwa ni pamoja na kuimarisha kitengo vya ukaguzi wa awali na bajeti ili viweze kupitia kwa kina malipo yote kabla hayajafanyika. Lakini pia, awepo mtu wa kutunza nyaraka za malipo na viambatanisho ili kusaidia katika uthibitisho wa malipo hayo.
- (j) Mamlaka za Serikali za Mitaa/OWM-TAMISEMI na Hazina zinashauriwa kuandaa sera za uhasibu zikieleza namna ya kuonesha kila kitu kilicho kwenye hesabu (line items) na kuzihuisha kila baada ya muda kulingana na mahitaji ya IPSAS.
- (k) Mamlaka za Serikali za Mitaa na OWM-TAMISEMI zinashauriwa kuendelea kutoa mafunzo kwa wahasibu na watumishi wengine kama Wakuu wa Idara na Vitengo kuhusu uandaaji wa taarifa za hesabu zinazokidhi viwango vya kimataifa na hii itasaidia kutunza pia kumbukumbu na takwimu zinazohitajika katika kuandaa taarifa za hesabu.
- (l) Ninashauri Halmashauri ziimarisha Bodi za Zabuni na Vitengo vya Manunuzi kupitia mafunzo na kuongeza watumishi wenye sifa stahiki za manunuzi ili kuongeza uwezo na kuzingatia sheria za manunuzi.
- (m) Ninapendekeza Halmashauri kuongeza uwekaji mzuri wa nyaraka muhimu zinazohusu manunuzi kama vile nyaraka za zabuni, mihutasari ya vikao vya zabuni, mikataba, taarifa za tathmini za zabuni, vitabu vya stoo n.k.
- (n) Halmashauri zinashauriwa kuhusisha jamii inayolengwa katika ngazi zote za kupanga na kutekeleza mradi ambapo si kwamba itahamasisha ushiriki katika kutekeleza mradi huo tu bali hata

kuwafanya wajisikie kuumiliki na itaufanya uwe endelevu. Mikataba inatakiwa kusimamiwa kwa karibu ili kuhakikisha inakamilika kwa wakati na kwa viwango stahiki.

- (o) Kama ilivyopendekezwa mwaka uliopita, Wahandisi, Maafisa Mipango, Wakaguzi wa Ndani na Kamati za Ukaguzi wa miradi katika Halmashauri waimarishe mifumo ya ufuatiliaji na tathmini ili kuhakikisha miradi inatekelezwa kwa ufanisi na ukamilifu na hatua zichukuliwe dhidi ya wakandarasi wanaofanya kazi chini ya kiwango, ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa kwenye Bodi ya Usajili wa Wakandarasi.
- (p) Halmashauri zinatakiwa kupeleka kiasi cha fedha kinachotakiwa kwenye Mfuko wa Maendeleo wa Wanawake na Vijana na pia kusimamia vikundi na mtu mmoja mmoja kwa kuwahamasisha juu ya mfuko huu wa kukopa na kurejesha ambapo matokeo yake yanaweza kusaidia urejeshwaji wa fedha zilizokwishakopwa. Ni muhimu pia kuhusisha wadau wengine kama Madiwani katika kuhamasisha wanufaika wa mfuko.

SURA YA KWANZA

1.0 MAMLAKA YA KUKAGUA, WAJIBU WA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI (CAG) NA MADHUMUNI YA UKAGUZI

1.1 Mamlaka Ya Kufanya Ukaguzi

Taarifa hii imetolewa kwa mujibu wa Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Kifungu cha 45(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) pamoja na Kifungu cha 10 (1) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008 ambavyo vinamtaka Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) kuwa mkaguzi wa mapato na matumizi yote ya Serikali ikiwa ni pamoja na mapato na matumizi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Kwa mujibu wa Ibara ya 143 (2) (c) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, ninatakiwa kukagua na kutoa taarifa, angalau mara moja kila mwaka kuhusu hali ya hesabu za Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, taarifa za fedha zilizoandaliwa na Maafisa Masuuli wote wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; taarifa za fedha za Mahakama zote za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na taarifa za fedha zinazotayarishwa na Katibu wa Bunge.

Pia, kifungu cha 45 (5) cha Sheria Na.9 ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) kinampa mamlaka Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kukagua fedha, uwekezaji au mali nyingine ambazo zinamilikiwa au zilizo chini ya udhibiti wa Halmashauri; kuwa na fursa wakati wowote ya kukagua hesabu, vitabu, hati za malipo na nyaraka zote zinazohusiana na mapato au malipo ya Halmashauri.

Aidha, kifungu cha 48 (1), (2) na (4) cha Sheria Na. 9 ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 kinamtaka Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuandaa na kusaini taarifa ya Ukaguzi wa

Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo ni mizania ya hesabu za mwaka husika na taarifa nyingine zinazohusiana nazo, ambapo nakala moja ya kila taarifa pamoja na mizania ya hesabu na taarifa nyingine zinazohusiana zitapelekwa kwa Waziri mwenye dhamana, Mkuu wa Mkoa na Mkurugenzi Mtendaji ambaye anatakiwa kuziwasilisha kwenye kikao cha Baraza la Madiwani.

Kifungu hicho pia kinamtaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kubainisha kila kifungu cha matumizi ambacho kimetumika bila kufuata Sheria au kuidhinishwa na Mamlaka ya Serikali za Mitaa. Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu pia anapaswa kubainisha mapungufu au hasara ambayo imetokea ama kwa uzembe au mtu yeyote kushindwa kutoa taarifa ya matumizi ya fedha alizokabidhiwa kuzisimamia. Pia, suala lingine ni kuthibitisha kiasi cha matumizi yaliyofanyika kinyume na sheria, matumizi yenye upungufu au hasara ambayo haijaoneshwa vitabuni.

Hesabu za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizowasilishwa kwa ajili ya ukaguzi zimetayarishwa kwa kuzingatia Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta za Umma (IPSASs), pamoja na sehemu ya (iv) ya Sheria Na.9 ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000), na pia kulingana na Agizo la 31(4) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka, 2009 kama msingi wa utayarishaji wa taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa. Orodha kamili ya taarifa za hesabu zilizotayarishwa kwa kutumia viwango vya Kimataifa vya Uhasibu wa Sekta ya Umma ambazo inatakiwa kuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi inajumuisha:

- (a) Taarifa ya Mizania ya Hesabu;
- (b) Taarifa ya Mapato Na Matumizi;
- (c) Taarifa kuhusu Mabadiliko ya Mtaji;
- (d) Taarifa ya Mtiririko wa Fedha;
- (e) Taarifa ya Uwiano wa Bajeti na Matumizi Halisi kama Yalivyojitokeza;
- (f) Taarifa ya Uwiano wa Bajeti na Matumizi Halisi kwa Kila Idara;
- (g) Maelezo ya Ziada Yanayofafanua Mambo Yaliyopo Katika Taarifa za Hesabu Zilizotayarishwa.

Ili kuhakikisha kwamba kunakuwepo uwazi na uwajibikaji, Kifungu cha 49 cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (iliyorekebisha 2000) na kama inavyosisitizwa kwenye Agizo 31 (9) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009, inazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kutangaza katika Ofisi zake au kwa kadri itakavyoelekezwa, pia Mkuu wa Mkoa kutangaza taarifa zifuatazo katika eneo la Mamlaka yake:

- (i) Muhtasari wa Taarifa Jumuiifu ya Mizania ya Hesabu na Taarifa ya Mapato na Matumizi zilizokaguliwa.
- (ii) Taarifa yoyote inayohusu hesabu husika na iliyosainiwa na Mkaguzi katika kipindi cha miezi sita baada ya kufungwa kwa mahesabu ya mwaka au katika kipindi cha miezi sita baada ya kupata taarifa ya ukaguzi au kadri itakavyokuwa.

Nakubaliana kuwa, kufuatwa kwa miongozo ya utaarishaji wa Hesabu na kuchapishwa kwa hesabu na taarifa za ukaguzi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ni fursa nyingine kwa Mamlaka hizo kuongeza mawasiliano kwa upana zaidi na kuongeza uwajibikaji na uwazi katika matumizi ya rasilimali za Umma.

1.0 Majukumu ya Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Majukumu yangu kama Mkaguzi ni kutoa maoni katika hesabu zilizowasilishwa yanayotokana na ukaguzi wangu. Nimefanya ukaguzi wa hesabu kwa mujibu wa Viwango vya Shirika la Kimataifa la Asasi Kuu za Ukaguzi (ISSAI) na ulijumuisha mambo kama taratibu za ukaguzi wa hesabu ambazo kwa utashi wangu niliona kuwa ni muhimu katika mazingira yanayohusika. Viwango hivi vinanitaka nizingatie mahitaji ya kimaadili, nipange na kufanya ukaguzi ili kupata uhakikisho wa kutosha kuwa taarifa za fedha hazina kasoro.

Ukaguzi wa hesabu ulifuata taratibu ili kupata ushahidi unaothibitisha kiasi cha fedha kilichotumika na kuoneshwa katika taarifa za fedha. Taratibu zilizochaguliwa zilitokana na mtazamo wa mkaguzi, uliojumuishwa kutathmini viashiria vya kuwepo kwa mapungufu katika

taarifa za fedha ama kutokana na ubadhirifu au makosa. Katika kufanya tathmini ya viashiria, nilizingatia mfumo wa udhibiti wa ndani wa Halmashauri husika katika uandaaji na uwasilishaji wa taarifa ya fedha ili kuweka njia sahihi za ukaguzi, na sio kwa ajili ya kutoa maoni juu ya ufanisi wa mfumo wa udhibiti wa ndani wa Halmashauri.

Ukaguzi pia ulihusisha kutathmini usahihi wa sera za uhasibu zilizotumika na usahihi wa makadirio ya kiuhasibu yaliyofanywa na wenye dhamana ya uongozi , pamoja na kutathmini uwasilishaji wa jumla wa taarifa za fedha.

Vile vile, kifungu Na. 10 (2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008 kinataka nijiridhishe kwamba, hesabu zimeandaliwa kwa mujibu wa viwango vya kihasibu vinavyofaa na kwamba; tahadhari muhimu zimechukuliwa kulinda ukusanyaji wa mapato, kupokea, kutunza, kuuza, kutoa na kufanya matumizi sahihi ya mali za umma, na kwamba sheria, miongozo na maelekezo husika yamezingatiwa kwa umakini na matumizi ya fedha za umma yamekuwa yakiidhinishwa vizuri kwa kufuata taratibu.

Zaidi ya hayo, kifungu cha 48 (3) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma Na.7 ya mwaka 2011 inaitaka kutoa taarifa ya mwaka ya ukaguzi nikieleza endapo mkaguliwa amefuata Sheria ya Manunuzi ya Umma Na.7 ya mwaka 2011 na Kanuni zake za mwaka 2013.

1.1 Madhumuni ya ukaguzi

Lengo kuu la kufanya ukaguzi ni kumwezesha Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kutoa maoni huru juu ya ukaguzi wa hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni, 2014 na kubainisha kama hesabu hizo zimetayarishwa kwa kuzingatia viwango vinavyotakiwa kulingana na misingi ya utayarishaji wa hesabu, ikiwa ni pamoja na:

- Kuhakikisha kuwa fedha zote zimepokelewa na kutumiwa kwa matumizi halali kama ilivyoidhinishwa na Bunge kwa kufuata Kanuni zinazosimamia matumizi ya fedha za Serikali ikiwa ni pamoja na kuzingatia bajeti iliyopitishwa.

- Kuhakikisha kuwa mapato yote yaliyokusanywa yameoneshwa vyema katika vitabu.
- Kuhakikisha kuwa nyaraka zote muhimu, vitabu, rejista, taarifa za fedha na taarifa mbalimbali zimetayarishwa vizuri zikionesha miamala yote na bakaa husika.
- Kuhakikisha kwamba mali zote na madeni vimeoneshwa kwenye taarifa za fedha kwa usahihi.
- Kufanya tathmini na kupima mifumo mbalimbali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kubaini uimara na ubora wa mifumo ya udhibiti wa ndani ikiwa ni pamoja na udhibiti wa teknolojia ya mawasiliano.
- Kutathmini athari inayoweza kutokea kutokana na makosa ya kiukaguzi.
- Kuhakikisha kuwa malengo yaliyotarajiwa au mafanikio yamepatikana na kwamba malengo yaliyowekwa na Bunge au chombo kingine kilichoidhinishwa yamefikwa.
- Kufanya tathmini ili kuona kama Mamlaka za Serikali za Mitaa zinafuata taratibu za manunuzi kama zilivyoelezwa katika Sheria ya Manunuzi ya Umma Na. 7 ya mwaka 2011, pamoja na Kanuni zake za mwaka, 2013.
- Kuhakikisha kuwa utawala bora umejengeka katika kufanikisha shughuli za kila siku za Halmashauri na katika kutekeleza malengo yote kwa ujumla na jinsi menejimenti inavyosimamia masuala ya kijamii na mazingira.

1.2 Viwango vya Ukaguzi vinavyotumika na taratibu za utoaji taarifa

1.2.1 Viwango vinavyotumika wakati wa Ukaguzi

Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni mwanachama wa Shirika la Kimataifa la Asasi Kuu za Ukaguzi (INTOSAI), Shirika la Afrika la Asasi Kuu za Ukaguzi (AFROSAI), na Shirika la Afrika la Asasi Kuu za Ukaguzi - kwa nchi zinazozungumza lugha ya Kiingereza (AFROSAI-E) ambazo zinasaidiana katika kubadilishana utaalumu na uzoefu kati ya nchi wanachama katika ukaguzi wa taasisi za Umma.

Ikiwa ni mwanachama wa Asasi hizo za kimataifa, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi inawajibika kutumia viwango vya ukaguzi vilivyotolewa na INTOSAI ambavyo ni viwango vya Shirika la Kimataifa la Asasi Kuu za

Ukaguzi (ISSAI) na viwango vya Kimataifa vya Ukaguzi (ISA) vilivyotolewa na Shirikisho la Wahasibu la Kimataifa (IFAC) wakati wa ukaguzi wa Taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

1.2.2 Taratibu zinazotumika kutoa taarifa

Hatua mbalimbali zimefanyika ikiwa ni pamoja na kufanya mawasiliano na uongozi wa Halmashauri inayokaguliwa kabla ya kutoa taarifa hii ya mwaka. Hivyo basi, ni vyema kubainisha hatua zote za ukaguzi kwa watumiaji wa taarifa hii ili waweze kuifahamu na kujua taratibu zinazotumika katika kuikamilisha. Hatua hizo ni hizi zifuatazo:

- (i) Kutoa barua ya kuanza ukaguzi kwa mkaguliwa inayoeleza madhumuni na mawanda ya ukaguzi, na maeneo yanayotarajiwa kufanyiwa ukaguzi na kuelezea kazi na majukumu ya mkaguzi na kazi na majukumu uongozi wa Halmashauri inayokaguliwa.
- (ii) Kuandaa mpango mkakati wa ukaguzi unaoonesha mwelekeo mzima wa ukaguzi, vigezo vitakavyotumika katika hatua za mwanzo za kutathmini Halmashauri inayokaguliwa.
- (iii) Kufanya kikao cha kwanza na uongozi wa Halmashauri inayokaguliwa kabla ya kuanza ukaguzi. Kikao hiki kinatoa nafasi ya kuelezea uongozi madhumuni na malengo ya kufanya ukaguzi na kinampa nafasi mkaguliwa kuelezea maeneo ya ukaguzi.
- (iv) Kuanza ukaguzi wa awali kwa lengo la kupunguza ukubwa wa kazi na muda utakaosaidia katika kukamilisha taarifa ya ukaguzi mapema.
- (v) Kutoa taarifa kwa uongozi wa Halmashauri inayohusu kipindi cha ukaguzi wa awali inayoonesha matokeo ya ukaguzi ikiwa ni pamoja na hoja za ukaguzi na kutoa nafasi kwa uongozi wa mkaguliwa kujibu hoja hizo.
- (vi) Kufanya ukaguzi wa taarifa za fedha ili kujiridhisha kama zimeandaliwa kwa kufuata misingi ya utayarishaji wa Hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

- (vii) Kufanya kikao cha mwisho na Uongozi wa Halmashauri inayokaguliwa baada ya kumaliza ukaguzi wa taarifa za fedha kwa kuwajulisha matokeo ya ukaguzi huo na kuwapa nafasi ya kutoa maoni yao kabla ya taarifa ya mwisho ya ukaguzi haijatolewa.
- (viii) Kutoa taarifa ya mwisho ya ukaguzi kwa Uongozi wa Halmashauri inayokaguliwa ikijumuisha mambo yote yaliyojitokeza wakati wa ukaguzi na kutoa nafasi zaidi kwa Halmashauri kuyatolea majibu. Hatua hii pia ni ya msingi katika kutayarisha taarifa ya ukaguzi ya mwaka katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.
- (ix) Kuandaa taarifa Kuu ya mwaka ya Mamlaka za Serikali za Mtaa na kuiwasilisha Bungeni kupitia kwa Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa mujibu wa Ibara ya 143(4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.
- (x) Kufuatilia matokeo ya ukaguzi yaliyotolewa katika taarifa kama inavyooneshwa katika Kifungu Na.40 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008 kwa kubainisha na kutoa taarifa kama kila Mkaguliwa ameandaa mkakati wa kuyatekeleza mapendekezo yatokanayo na ukaguzi au ameteketeleza mapendekezo yaliyotolewa, pamoja na kuonesha hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi katika taarifa ijayo ya Ukaguzi kama inavyoelekezwa katika Kifungu Na.40 (4) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008.

Kamati ya Bunge inayoshughulikia Hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa (LAAC) kwa kushirikiana na Ofisi ya Mdhambi na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kupanga ratiba za kuwahoji Maafisa Masuuli kuhusu utekelezaji wa mapendekezo ya CAG kama yalivyotolewa katika barua za ukaguzi kwa kila Halmashauri.

Kwa kifupi mchoro ufuatao hapa chini unaonesha hatua zinazofuatwa wakati wa ukaguzi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa:

1.3 Idadi ya Halmashauri zinazokaguliwa na mpangilio wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi

1.3.1 Idadi ya Halmashauri zilizokaguliwa

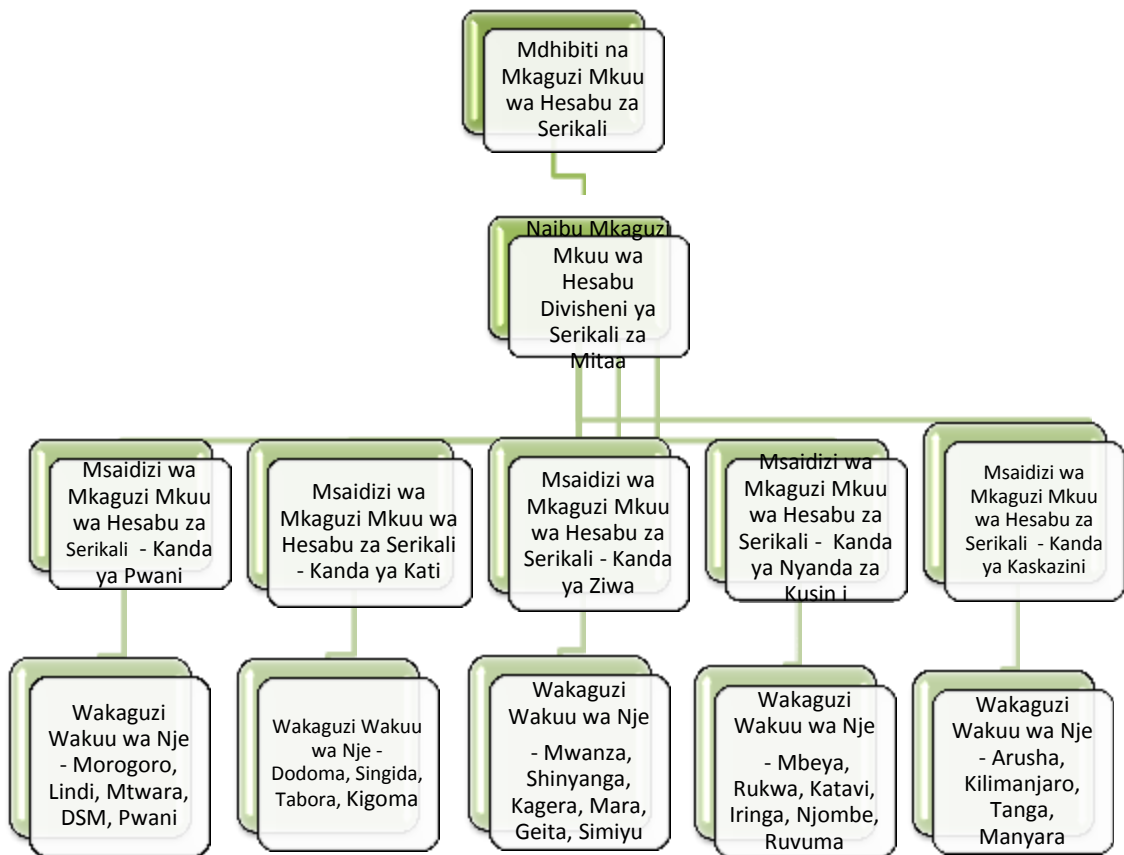
Katika kipindi cha mwaka wa fedha wa 2013/2014, kulikuwa na Mamlaka za Serikali za mitaa 163 Tanzania Bara ambazo zilikaguliwa na kutolewa taarifa ya ukaguzi kwa kila Halmashauri husika. Mamlaka hizi za Serikali za Mitaa zina hadhi tofauti kuanzia Halmashauri za Wilaya hadi Halmashauri za Jiji kama inavyoonekana katika jedwali Na. 1 hapa chini:

Jedwali 1: Idadi ya Wakaguliwa

Na.	Halmashauri	Jumla	Asilimia (%)
1.	Halmashauri za Jiji	5	3
2.	Halmashauri za Manispaa	18	11
3.	Halmashauri za Miji	11	7
4.	Halmashauri za Wilaya	129	79
	Jumla	163	100

1.3.2 Mpangilio wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi

Halmashauri hizo zipatazo 163 zimekaguliwa kupitia Ofisi 28 za Ukaguzi zilizopo katika mikoa yote Tanzania Bara. Ofisi za Ukaguzi Mikoani zinaongozwa na Wakaguzi Wakuu wa Nje wa Mikoa ambao wanasimamiwa na Wasaidizi wa Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali wa kila Kanda. Kwa madhumuni ya Ukaguzi unaofanyika katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa nchini, Ofisi hizo zimegawanywa katika Kanda tano. Ofisi za Kanda zinaongozwa na Wasaidizi wa Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali wa kila Kanda ambao wanasimamiwa na Naibu Mkaguzi Mkuu wa Hesabu, Divisheni ya Serikali za Mitaa. Kwa mujibu wa Muundo wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi, Naibu Mkaguzi Mkuu wa Hesabu Divisheni ya Serikali za Mitaa anawajibika moja kwa moja kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kama inavyoonekana katika Sehemu ya Muundo wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi hapa chini:

1.4 Majukumu ya kisheria ya Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kuandaa hesabu kwa mwaka wa fedha na kuziwasilisha

Uongozi wa kila Halmashauri una wajibu wa kuandaa na kuonesha kwa usahihi taarifa za fedha na kuanzisha mifumo ya udhibiti wa ndani ambao uongozi utaona nafaa ili kuwezesha kuandaa taarifa za fedha ambazo hazina mapungufu yanayotokana na udanganyifu au makosa mengine.

Kifungu cha 40 (1) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) imeainisha kuwa, kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa ina wajibu wa kutunza vitabu vya hesabu na kumbukumbu zinazohusu:

- (a) Mapato na matumizi ya fedha na miamala mingine katika mamlaka.
- (b) Mali na dhima; mapato na matumizi ya mamlaka

Kifungu kilichotajwa hapo juu kimefafanuliwa katika Agizo la 11 mpaka la 14 la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa, 2009 ambavyo vinaitaka Halmashauri kuanzisha na kusimamia mfumo wa udhibiti wa ndani wa shughuli za Halmashauri. Kwa nyongeza, Agizo la 31 linazipa majukumu menejimenti za Halmashauri kuandaa taarifa za fedha kwa kuzingatia Sheria, Kanuni, miongozo inayotolewa na Waziri mwenye dhamana ya Serikali za Mitaa, Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa na kwa kuzingatia Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSASs).

Pamoja na majukumu ya uandaaji wa taarifa za hesabu, Kifungu cha 49 cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na. 9 ya 1982 (Iliyorekebishwa 2000) na Agizo la 31 (9) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009 vinaitaka kila Mamlaka ya Serikali ya Mtaa kuchapisha taarifa za fedha zilizokaguliwa katika ya maeneo yao ya uwajibikaji.

Aidha, Agizo la 31(1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 na Kifungu cha 45(4) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa, 2000) inamtaka kila Afisa Masuuli kuandaa taarifa za mwisho za Hesabu na kuziwasilisha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu kwa ajili ya ukaguzi kabla au ifikapo tarehe 30 Septemba kila mwaka.

Hata hivyo, kwa mwaka wa fedha 2013/2014 kufuatia ombi la OWM - TAMISEMI, Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali aliongeza muda wa kuwasilisha hesabu kwa Halmashauri hadi tarehe 15 Oktoba, 2014 kupitia barua yenye kumbukumbu Na. A D.235/30/011 ya tarehe 2 Septemba, 2014. Ongezeko hilo la muda lilitokana na ombi la OWM-TAMISEMI la kutaka muda wa kutosha kukamilisha uandaaji wa taarifa za hesabu zinazokidhi matakwa ya IPSAS kwa vile ulikuwa ni mwaka wa mwisho katika kipindi cha mpito cha miaka mitano iliyotolewa na

Hazina kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Kiuhasibu vya Uandaaji wa Hesabu za Serikali.

Katika mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni 2014, Halmashauri ziliwasilisha hesabu zao kulingana na tarehe iliyokubalika au kabla ya tarehe 15 Oktoba, 2014.

Hata hivyo, wakati wa ukaguzi wa taarifa hizo za fedha ilibainika kwamba, baadhi ya hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo ziliwasilishwa aidha zilikiwa na makosa mengi au kutooneshwa kabisa kwa mambo mengine muhimu. Inawezekana kuwa Hesabu hizo ziliwasilishwa tu kwa lengo la kutimiza wajibu wa kisheria wa kuwasilisha taarifa za fedha kwa wakati kwa ajili ya ukaguzi.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zipatazo mia moja thelathini na tano (135) ziliwasilisha taarifa za fedha zikiwa na makosa mbalimbali kama vile kuonesha tarakimu katika hesabu ambazo ni zaidi au pungufu ikilinganishwa na tarakimu zilizotakiwa kuoneshwa katika taarifa hizo za fedha. Kwa ujumla taarifa hizo zilizowasilishwa awali zilionesha jumla ya kiasi cha TZS.357,687,188,942 pungufu ya kiasi ambacho kilitakiwa kuoneshwa sawa na 11% ya matumizi yote na kiasi cha TZS.248,951,299,472 kilioneshwa zaidi ambacho ni sawa na 8% ya matumizi yote ya fedha kama inavyooneshwa katika Jedwali Na. 2 hapo chini.

Orodha kamili ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo taarifa zake za fedha zilionesha tarakimu zaidi au pungufu imeoneshwa katika Kiambatisho (i).

Jedwali 2: Makosa katika Uandaaji wa Taarifa za Hesabu za Mwaka

Maelezo	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)
Jumla ya matumizi	3,233,770,929,439	3,233,770,929,439

Jumla ya makosa	357,687,188,942	248,951,299,472
Asilimia	11	8

Kutokana na makosa hayo yaliyopelekea kuoneshwa kwa kiasi pungufu au zaidi katika taarifa hizo za fedha, Mamlaka za Serikali za Mitaa husika zilirejeshewa taarifa za fedha zilizowasilishwa hapo awali kwa minajili ya kuzifanyia marekebisho na baadaye ziliwasilishwa tena kwa ajili ya ukaguzi. Urejeshwaji huo usingefanyika ungepelekea Mamlaka nyingi Zaidi ya zile nilizozitolea taarifa kupewa hati za ukaguzi zenye shaka au zinazoridhisha.

Mwelekeo wa taarifa za fedha zilizorekebisha kwa kipindi cha miaka mine mfululizo ni kama ufuatao:

Jedwali 3: Halmashauri zilizorekebisha taarifa za fedha kwa miaka minne mfululizo kufuatia ukaguzi uliofanyika

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri zilizokaguliwa	Idadi ya Halmashauri zilizoleta taarifa za fedha zilizorekebisha	Asilimia
2013/2014	163	135	83
2012/2013	140	102	73
2011/2012	134	67	50
2010/2011	133	60	45

Mwelekeo wa taarifa za fedha zilizorekebisha katika kipindi cha miaka minne mfululizo hapo juu unaonesha kuwa, uelewa wa wakaguzi juu ya hesabu zilizoandaliwa kwa kutumia Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSASs) umeongezeka hivyo kufanya ukaguzi kuwa wa kina na tija zaidi kwa halmashauri.

Ninapendekeza kuwa, katika miaka ijayo, Mamlaka za Serikali za Mitaa zianzishe mchakato wa uhakiki na uhibititi wa ubora katika maandalizi ya taarifa za fedha ili kuhakikisha usahihi wa taarifa hizo kabla hazijawasilishwa kwa ajili ya ukaguzi. Pia, OWM-TAMISEMI

inatakiwa kuandaa mafunzo ya mara kwa mara katika kujenga uwezo wa watumishi wanaoandaa taarifa za fedha.

SURA YA PILI

2.0 HATI ZA UKAGUZI

2.1 Utangulizi

Lengo kuu la kufanya ukaguzi wa mwaka ni kutoa uhakika kwa watumiaji kama Taarifa za Fedha zimewasilishwa kwa usahihi, katika mambo yote muhimu, katika kipindi cha utoaji wa Taarifa za Fedha, kwa mujibu wa misingi inayotumika katika uandaaji wa taarifa hizo. Ukaguzi unawapa watumiaji kiwango cha uhakika namna Taarifa za Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa zinavyoweza kuaminiwa na kutumika, kulingana na taratibu za ukaguzi zilizofanyika.

2.2 Maana ya Hati ya Ukaguzi

Hati ya ukaguzi ni maoni huru ya Mkaguzi yanayoeleza kama taarifa za fedha zilizokaguliwa zimetayarishwa kwa kuzingatia viwango vya taaluma ya uhasibu na mambo yote muhimu, kwa mujibu wa misingi inayotumika katika uandaaji wa taarifa hizo.

2.3 Aina ya Hati za ukaguzi

Shirikisho la Kimataifa la Asasi Kuu za Ukaguzi (ISSAIs) linaainisha Hati za ukaguzi kama ifuatavyo:

Hati
inayoridhisha

Hati inayoridhisha inatolewa wakati taarifa za fedha zinaonesha usahihi na ukweli au zimetayarishwa katika mambo yote muhimu, kulingana na misingi ya utayarishaji wa taarifa za fedha na kanuni za uhasibu. Hata hivyo, utoaji wa Hati inayoridhisha haumaanishi kwamba Halmashauri ina mfumo safi kabisa wa ufanisi na udhibiti wa ndani. Hati hii ina maana kwamba hakuna jambo lolote nililoliona ambalo lingesababisha kutolewa kwa Hati yenye shaka

Hati yenye shaka Ninaweza kutoa Hati yenye shaka ikiwa:

- (a) Nimepata ushahidi wa kutosha na kuridhisha, ambao unahitimisha kuwa makosa, moja moja au kwa ujumla ni makubwa, lakini makosa hayo hayaathiri eneo lililosalia la taarifa za fedha na halisababishi taarifa za fedha kwa ujumla wake kuonekana zina makosa.
- (b) Siwezi kupata ushahidi wa kutosha na kuridhisha nitakaoutumia katika kutoa Hati, lakini nikahitimisha kuwa uwezekano wa kuathiri taarifa za fedha kwa makosa yasiyobainika, kama yapo, yanaweza kuwa makubwa lakini hayaathiri maeneo mengine.

Hati isiyoridhisha Hati isiyoridhisha inatolewa pale ninapokuwa na uthibitisho wa kutosha kwamba makosa, moja moja au kwa ujumla wake ni makubwa na yenye madhara katika sehemu kubwa ya taarifa za fedha.

Hati Mbaya Hati mbaya hutolewa wakati ninaposhindwa kupata uthibitisho wa kutosha kuhusiana na tarifa za fedha zilizoandaliwa na kutayarishwa kwa ajili ya ukaguzi na hivyo kushindwa kutoa maoni juu ya taarifa za fedha zilizowasilishwa. Hali hiyo inaathiri kwa kiasi kikubwa taarifa za fedha kiasi ambacho ninashindwa kutoa maoni yangu juu ya taarifa hizo.

Aina hii ya Hati, inatolewa pale tu ambapo kuna mapungufu makubwa katika taarifa za

fedha ambayo yanapelekea mkaguzi kushindwa kuthibitisha usahihi wa taarifa za fedha zilizowasilishwa.

Wakati Hati mbaya inapotolewa kwa taaarifa za fedha, mambo ambayo hayajulikani au kutoridhisha kuhusu uwasilishwaji wa taarifa za fedha kwa kuzingatia mfumo wa utayarishaji wa taarifa husika yanahitaji kuoneshwa

2.3.1 Vigezo vinavyopelekea kutoa Hati yenye shaka au isiyoridhisha

Mkaguzi anapotoa Hati tofauti na inayoridhisha, maelezo ya wazi kuhusu sababu zilizopelekea kutoa Hati hiyo zinapaswa kujumuishwa katika ripoti (ISSAI 1705.16; 17). Ripoti ya Mkaguzi lazima ieleze ushahidi wa kikaguzi uliopatikana unajitosheleza kikamilifu katika kutoa Hati yenye shaka au Hati isiyoridhisha.

Sambamba na hilo, wakati wa kutoa Hati mbaya inahitajika kueleza kuwa ushahidi wa vielelezo haukuweza kupatikana (ISSAI 1705.26; 27).

Vigezo au mazingira yanayoweza kupelekea kutolewa kwa Hati yenye shaka au Hati isiyoridhisha ni:

- (a) Kama kuna vikwazo katika mawanda ya ukaguzi yanayosababishwa na Menejimenti
- (b) Kama kuna makosa makubwa katika taarifa za fedha kuhusiana na kiasi maalumu katika taarifa za fedha ikiwa ni pamoja na uwasilishwaji wenye kiasi, uwasilishwaji wa maelezo, na kutowasilishwa kwa taarifa zilizopaswa kuwasilishwa (ISSAI 1705. 17; 18; 19; 20; 21).

2.3.2 Masuala muhimu ambayo hayaathiri maoni ya ukaguzi

Viwango vya kimataifa vya uhasibu, sheria au utaratibu unaokubalika katika mamlaka unaweza kumtaka au

kumruhusu Mkaguzi kutoa maelezo ya ziada juu ya jambo fulani katika majukumu ya Mkaguzi kwenye taarifa za fedha au kwenye taarifa ya Ukaguzi. Jambo hilo linaweza kuoneshwa kwenye aya inayojitegemea baada ya mkaguzi kutoa maoni yake kama inavyoelezwa hapo chini:

Masuala ya msisitizo Haya ni masuala yaliyooneshwa vizuri katika Taarifa za Fedha, kwa maoni ya mkaguzi, ni muhimu kwa watumiaji katika kuelewa taarifa za fedha (*ISSAI 1706.5*)

Masuala mengine Inajumuisha matokeo yanayohusiana na masuala muhimu kwa watumiaji wa ripoti ambayo hayakuoneshwa katika taarifa za fedha (*ISSAI 1706 P5*). Masuala mengine ni pamoja na kutokufuata miongozo na mapungufu katika mifumo ya udhibiti wa ndani ya mkaguliwa ambayo haiathiri uwasilishwaji wa taarifa za fedha kwa maneno mengine ni masuala yasiyo na madhara katika usahihi wa taarifa za fedha.

2.4 Maelezo ya jumla ya Hati za Ukaguzi zilizotolewa katika kipindi cha mwaka husika

Kwa sababu sababu za ulinganifu, nitakuwa ninazungumzia Halmashauri 139 ambazo zilipewa Hati za ukaguzi katika mwaka wa fedha 2012/2013 ukiondoa H/W Kahama ambayo haipo tena baada ya kugawanyika na kuundwa Halmashauri mpya mbili ambazo ni H/W Ushetu na H/W Msalala.

Baada ya kuhitimisha ukaguzi wangu, Hati za ukaguzi zipatazo 163 zilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni 2014. Jedwali Na. 4 hapa

chini linaonesha kwamba, Halmashauri 150 ambazo ni sawa na asilimia 92 zilipata Hati zinazoridhisha, Halmashauri 13 sawa na asilimia 8 zilipata Hati zenye shaka.

Orodha ya Halmashauri 163 pamoja na hati zake za ukaguzi kwa miaka mitano mfululizo zinaonekana katika **Kiambatisho (ii)**.

Jedwali 4: Hati zilizotolewa katika kipindi cha mwaka huu wa fedha

	Halmashauri ya Jiji	Halmashauri ya Manispaa	Halmashauri ya Wilaya	Halmashauri ya Mji	Jumla
Hati inayoridhisha	4	17	118	11	150
(%)	80	94	91	100	92
Hati yenye Shaka	1	1	11	0	13
(%)	20	6	9	0	8
Hati isiyoridhisha	0	0	0	0	0
%	0	0	0	0	0
Jumla	5	18	129	11	163

2.5 Mwelekeo wa jumla katika Hati za ukaguzi zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa

Pamoja na kuongezeka kwa idadi ya Mamlaka za serikali za Mitaa zilizokaguliwa kuanzia mwaka 2010/2011 (133) mpaka 2013/2014 (163), kumekuwa na mabadiliko katika Hati za ukaguzi zilizotolewa. Mchanganuo ufuatao unaonesha mwelekeo wa jumla wa Hati za ukaguzi zilizotolewa kwa kila kundi la Mamlaka za Serikali za Mitaa:

Jedwali 5: Hati zilizotolewa kwa kipindi cha miaka minne (2010/2011 hadi 2013/2014)

Hati zilizotolewa		Hati inayoridhisha		Hati yenye shaka		Hati isiyoridhisha		Hati mbaya		Jumla
Aina ya LGA	F/Year	Na.	%	Na.	%	Na.	%	Na.	%	

H/Jiji	2013-14	4	80	1	20	0	0	0	0	5
	2012-13	3	60	1	20	1	20	0	0	5
	2011-12	3	60	2	40	0	0	0	0	5
	2010-11	2	40	2	40	1	20	0	0	4
H/M	2013-14	17	94	1	6	0	0	0	0	18
	2012-13	14	78	4	22	0	0	0	0	18
	2011-12	13	76	4	24	0	0	0	0	17
	2010-11	7	41	9	53	1	6	0	0	17
H/W	2013-14	118	91	11	9	0	0	0	0	129
	2012-13	86	80	21	20	0	0	0	0	107
	2011-12	84	79	21	20	0	0	1	1	106
	2010-11	58	55	44	41	4	4	0	0	106
H/Miji	2013-14	11	100	0	0	0	0	0	0	11
	2012-13	9	90	1	10	0	0	0	0	10
	2011-12	4	67	2	33	0	0	0	0	6
	2010-11	4	67	2	33	0	0	0	0	6
Jumla	2013-14	150	92	13	8	0	0	0	0	163
	2012-13	112	80	27	19	1	1	0	0	140
	2011-12	104	78	29	22	0	0	1	1	134
	2010-11	71	53	57	42	6	5	0	0	133

Jedwali Na. 5 hapo juu linaonesha ongezeko la jumla la asilimia 12 (kutoka mwaka 2012/2013 mpaka 2013/2014) kwa Halmashauri zilizopewa Hati zinazoridhisha ukilinganisha na ongezeko la asilimia mbili lililoonekana katika kipindi cha mwaka 2011/2012 mpaka 2012/2013. Sambamba na Hati zenye shaka, idadi ya Halmashauri zilizopewa Hati zenye shaka imepungua kwa asilimia 14 kutoka mwaka 2012/2013 mpaka mwaka 2013/2014 ukilinganisha na kupungua kwa asilimia mbili kutoka mwaka 2011/2012 mpaka mwaka 2012/2013.

Kumekuwa na maboresho yanayohusiana na hati mbaya kwa sababu hakuna Mamlaka ya Serikali za Mitaa iliyopata hati mbaya katika mwaka wa ukaguzi ikilinganishwa na hati mbaya moja iliyotolewa katika mwaka 2012/2013.

Mchanganuo wa Hati za ukaguzi zilizotolewa kulingana na makundi ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa umefafanuliwa hapo chini:

Halmashauri za Jiji

Kwa upande wa Halmashauri za Jiji, kumekuwa na mabadiliko kidogo katika Hati inayoridhisha na Hati isiyoridhisha wakati hakukuwa na mabadiliko yaliyoonekana katika Hati yenye shaka. Matokeo ya mwelekeo wa Hati zilizotolewa unaonesha kuwa, kati ya Halmashauri tano za Jiji zilizokaguliwa, nne sawa na asilimia 80 zilipata Hati inayoridhisha ambapo ni ongezeko la asilimia 20 kutoka Hati tatu (60%) zinazoridhisha zilizotolewa mwaka jana, Jiji moja sawa na asilimia 20 ilipata Hati yenye shaka sawa na mwaka jana ikiwa na maana hakukuwa na mabadiliko yaliyofanyika. Katika kipindi cha mwaka huu hakukuwa na Hati isiyoridhisha iliyotolewa ambapo ni mafanikio ya asilimia 20 ukilinganisha na mwaka wa fedha uliopita ambapo kulikuwa na Hati moja isiyoridhisha.

Halmashauri za Manispaa

Halmashauri za Manispaa zinaonekana kuwa na mwelekeo mzuri ijapokuwa zimekuwa na mafanikio madogo ya asilimia 16 ambapo Halmashauri za Manispaa 17 sawa na asilimia 94ziliweza kupata Hati zinazoridhisha ikilinganishwa na Halmashauri za Manispaa 14 sawa na asilimia 78 katika mwaka wa fedha uliopita. Hii inaenda sanjari na Hati zenye shaka zilizotolewa ambapo Halmashauri ya Manispaa moja sawa na asilimia 6 ziliweza kupata Hati zenye shaka ambapo ni punguzo la asilimia 16 kutoka Hati nne zenye shaka zilizotolewa mwaka wa fedha uliopita.

Halmashauri za Wilaya

Idadi ya Hati zinazoridhisha zilizotolewa kwa Halmashauri za Wilaya zimeongezeka kwa asilimia 11 ambapo Halmashauri za

Wilaya 118 sawa na asilimia 91 ziliweza kupata Hati zinazoridhisha ikilinganishwa na idadi ya Halmashauri 86 sawa na asilimia 80 zilizopata mwaka wa fedha uliopita. Ingawa Halmashauri nyingi za Wilaya katika mwaka huu wa fedha zimeweza kupata Hati zinazoridhisha, pia idadi ya Halmashauri za Wilaya zilizopata Hati zenye shaka imepungua kwa asilimia 11 ikiwa ni Halmashauri 11 sawa na asilimia 9 ikilinganishwa na Halmashauri ya 21 sawa na asilimia 20 katika mwaka wa fedha uliopita.

Halmashauri za Miji

Halmashauri za Miji zinaonekana kufanya vizuri ambapo Halmashauri zote 11 za Miji sawa na asilimia mia ziliweza kupata Hati zinazoridhisha ikiwa ni ongezeko la asilimia 10 kutoka mwaka wa fedha uliopita. Haya ni mafanikio makubwa kwa Halmashauri za Miji ikilinganishwa na mwaka wa fedha uliopita ambapo kati ya Halmashauri 10 za Miji, tisa sawa na asilimia 90 zilipata Hati zinazoridhisha na Halmashauri moja ya Mji ilipata Hati isiyoridhisha. Hii ina maana kwamba taarifa za fedha za wakaguliwa hawa hazikubainika kuwa na makosa makubwa na hakukuwa na hoja kubwa zilizoripotiwa katika utekelezaji wa malengo au uzingatiaji wa sheria na kanuni.

2.6 Kupanda, kutobadilika na kushuka katika Hati za ukaguzi zilizotolewa

Mwelekeo wa jumla ulioelezwa hapo juu kama unavyooneka katika Jedwali hapo chini ni matokeo ya kupanda, kutobadilika na kushuka kwa muonekano wa Hati za ukaguzi zilizotolewa zikilinganishwa na mwaka wa fedha 2012/2013 uliohusisha jumla ya Hati 139 zilizotolewa kwa ajili ya ulinganifu. Muonekano na mwelekeo wa Halmashauri zilizopanda, zilizobakia katika hali yake na zilizoshuka katika Hati za ukaguzi zilizotolewa katika kipindi cha mwaka huu wa fedha na mwaka wa fedha uliopita umelezewa hapa chini:

Kupanda

Kati ya Halmashauri 139, Halmashauri 23 sawa na asilimia 17 zilijitahidi kupata Hati zinazoridhisha kutoka Hati zenye shaka mwaka wa fedha uliopita, Halmashauri moja sawa na asilimia moja imepanda kutoka kupata Hati isiyoridhisha mwaka wa fedha uliopita na kupata Hati yenye shaka mwaka huu wa fedha. Orodha ya Halmashauri zilizopata Hati zinazoridhisha kutoka Hati zenye shaka imeoneshwa hapo chini:

H/W Arusha	H/W Chamwino	H/W Mbozi	H/Mji Mpanda
H/W Meru	H/M Bukoba	H/W Busokelo	H/W Shinyanga
H/Jiji Arusha	H/W Kigoma	H/W Magu	H/M Shinyanga
H/W Mafia	H/M Kigoma/Ujiji	H/W Misungwi	H/W Bariadi
H/W Rufiji/Utete	H/W Rorya	H/W Bukombe	H/W Pangani
H/W Kibondo	H/M Ilemela	H/W Ukerewe	

Jiji la Mwanza limepiga hatua kutoka kupata Hati isiyoridhisha mwaka wa fedha uliopita mpaka kupata Hati yenye shaka mwaka huu wa fedha.

Kushuka

Halmashauri sita sawa na asilimia 4 zimeshuka kutoka Hati zinazoridhisha walizopata mwaka jana na kupata Hati zenye shaka.

Orodha ya Halmashauri zilizoshuka kutoka kupata Hati inayoridhisha mpaka kupata Hati zenye shaka imeoneshwa hapo chini:

H/W Kiteto	H/M Songea	H/W Namtumbo
H/W Bukoba	H/W Iramba	H/W Mbinga

Kutobadilika Halmashauri 109 sawa na asilimia 78 zimeweza kuendelea kupata Hati ambazo walipata mwaka wa fedha uliopita. Kati ya Halmashauri hizo 109, Halmashauri 105 sawa na asilimia 96 zimendelea kupata Hati zinazoridhisha wakati Halmashauri 4 sawa na asilimia 4 zimendelea kupata Hati zenye shaka. Halmashauri ya Wilaya ya Sengerema ndiyo Halmashauri pekee iliyoendelea kupata Hati yenye mashaka kwa miaka mitano (5) mfululizo.

2.7 Vigezo vilivyotumika kutoa Hati zenye shaka na/au Hati isiyoridhisha katika mwaka wa ukaguzi

Kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 4 hapo juu, katika kipindi cha ukaguzi wa mwaka huu, Halmashauri 13 zilipata Hati zenye shaka, ikiwa na maana kwamba Halmashauri hizi hazikuweza kuandaa vizuri na kwa usahihi taarifa zao za fedha. Kwa mtazamo huo, taarifa za fedha zilizowasilishwa zilikuwa na makosa katika baadhi ya maeneo. Vigezo vilivyotumika kutoa Hati zenye shaka na zisizoridhisha katika kipindi cha mwaka zimeelezwa hapo chini na kuoneshwa kwenye

Kiambatisho (iii)

Mapato:

- Vitabu vya kukusanyia mapato havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi
- Kiasi cha mapato kilichooneshwa pungufu au zaidi katika Taarifa za Fedha

Matumizi:

- Matumizi ambayo hayakuwa na vielelezo.
- Kukosekana kwa Hati za malipo katika kipindi cha ukaguzi.
- Kutowasilishwa kwa nyaraka zilizotumika kuhamishia fedha kutoka akaunti moja kwenda akaunti nyingine.

- Ulipwaji wa mishahara na makato ya kisheria kwa watumishi waliostaafu, walioacha kazi na waliofariki.

Mali za kudumu

- Kiasi cha Mali, Mitambo na Vifaa vya kudumu kilichooneshwa pungufu au/na zaidi katika taarifa za fedha.
- Utofauti katika uwasilishaji wa taarifa za Mali, Mitambo na Vifaa vya kudumu katika taarifa ya fedha.
- Kiasi cha thamani ya uchakavu kilichooneshwa pungufu au/na zaidi katika Taarifa za fedha

Mali zisizo za kudumu

- Kiasi cha wadaiwa kilichooneshwa pungufu katika Taarifa ya Fedha.
- Kiasi cha fedha taslimu kilichooneshwa pungufu.
- Wadaiwa walioshindwa kuhakikiwa katika kipindi cha ukaguzi.
- Kiasi cha orodha ya bidhaa zilizosalia mpaka tarehe ya mwisho ya kufunga hesabu kilichooneshwa pungufu au zaidi.

Madeni

- Kiasi cha madeni kilichooneshwa pungufu katika taarifa za fedha.
- Madeni yaliyoshindwa kuhakikiwa katika kipindi cha ukaguzi.

Uongozi wa Halmashauri za Serikali za Mitaa unashauriwa kuimarisha mifumo ya ndani ya uhibititi katika kuhakikisha kuwa uwasilishwaji wa taarifa za fedha unazingatia Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu pamoja na sheria na kanuni zilizoanzishwa ndani ya Halmashauri husika ili kuhakikisha kuwa taarifa za fedha zinawasilishwa vizuri zikiwa hazina makosa.

SURA YA TATU

3.0 UFUATILIAJI WA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI KWA MIAKA ILIYOPITA

Sehemu hii inatoa taarifa juu ya utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa miaka iliyopita na maelekezo yaliyotolewa na kamati ya bunge ya hesabu za Serikali za Mitaa kwa Halmashauri husika.

3.1 Mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu Za Serikali yasiyotekelezwa kwa miaka iliyopita

3.1.1 Mapendekezo katika Ripoti Kuu ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Kifungu cha 38 (1), (2) na (3) cha Sheria ya Ukaguzi Na. 11 ya mwaka 2008 kama ilivyorekebishwa mwaka 2013, kinatoa mwongozo juu wa uandaaji wa taarifa ya jumla ya majibu na mpango kazi wa utekelezaji wa Ripoti ya Mwaka ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali. Kulingana na vifungu hivi, Mlipaji Mkuu wa Serikali anatakiwa kuunganisha majibu na mpango kazi kutoka kwa Maafisa Masuuli na kuwasilisha ripoti ya pamoja kwa Waziri ambaye ataiwasilisha mbele ya Bunge sanjari na ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa hesabu za Serikali. Sheria pia inamtaka Mlipaji Mkuu wa Serikali kuwasilisha nakala ya ripoti hiyo kwa Mkaguzi Mkuu wa hesabu za Serikali.

Kwa mujibu wa matakwa ya kifungu cha 40 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya 2008 kama ilivyorekebishwa mwaka 2013, Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali anawajibika kujumuisha hali ya utekelezaji wa mpango kazi wa Serikali katika ripoti ya ukaguzi wa mwaka unaofuata.

Nimepokea majibu kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali juu ya mapendekezo yaliyotolewa katika Ripoti Kuu kwa mwaka

uliomalizika Juni 30, 2013 mnamo tarehe 05/11/2014. Hali ya utekelezaji wa mapendekezo hayo imeoneshwa katika Jedwali Na. 6 hapa chini.

Jedwali 6: Muhtasari wa utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali katika ripoti ya mwaka wa fedha 2012/2013

Mwaka	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyotekelezwa	%	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	%	Yasiyotekelezwa	%
2012/2013	25	0	0	10	40	15	60

Jedwali hapo juu linabainisha kuwa utekelezaji wa mapendekezo ya Serikali kwenye mapendekezo ya ukaguzi hayakuwa ya kuridhisha. Malengo ya kutoa mapendekezo ni kuboresha usimamizi wa fedha katika Serikali za Mitaa, hivyo Serikali inastahili kuchukua hatua na kuhakikisha kuwa mapendekezo haya yanatekelezwa ipasavyo kwa ajili ya utendaji bora na uwajibikaji wa Serikali za Mitaa.

Maelezo ya mapendekezo yasiyotekelezwa yametolewa kwenye **Kiambatisho (iv)** katika ripoti hii.

3.1.2 Mapendekezo ambayo hayajatekelezwa katika ripoti ya kila Halmashauri

Sehemu hii inaonesha hali ya utekelezaji wa mapendekezo mbalimbali yaliyotolewa na wakaguzi katika Halmashauri. Kati ya mapendekezo 7474 yaliyotolewa kwenye Halmashauri 140 kwa mwaka 2012/2013, mapendekezo 3217 (43%) yalitekelezwa, 2171 (29%) yalikuwa katika hatua ya utekelezaji na 2086 (28%) hayakutekelezwa. Hali ya utekelezaji wa mapendekezo haya kwa kila Halmashauri husika imetolewa katika **Kiambatisho (v)**.

Ukilinganisha mwaka huu na mwaka uliopita, idadi ya mapendekezo yasiyotekelezwa imeongezeka kama inavyoonekana katika Jedwali hapa chini:

Jedwali 7: Mapendekezo ambayo hayajatekelezwa katika ripoti ya kila Halmashauri

Mwaka	Idadi ya Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyotekelezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyo tekelezwa
2012/13	140	7474	3217	2171	2086
2011/12	131	6332	2857	1460	2015

Jedwali Na. 7 hapo juu linaonesha kwamba, kulikuwa na ufuatiliaji duni na mapendekezo yaliyotolewa na wakaguzi kwa Halmashauri; kuna ongezeko la idadi ya mapendekezo 71 yasiyotekelezwa kutoka mwaka 2011/2012 hadi mwaka 2012/2013.

Mwelekeo wa mapendekezo yasiyotekelezwa kwenye kaguzi za miaka iliyopita kwa kipindi cha miaka minne imeoneshwa katika Jedwali hapa chini:

Jedwali 8: Mwelekeo wa mapendekezo yasiyotekelezwa kwa miaka minne mfululizo katika ripoti za kila Halmashauri

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri husika	Hoja za ukaguzi zilizosalia ambazo zilithaminishwa(TZS)
2012/2013	140	461,551,894,819
2011/2012	131	341,081,810,170
2010/2011	131	78,489,936,013
2009/2010	130	105,263,165,967

Kutotekelezwa kwa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kunaweza kusababisha kujirudia kwa hoja zilezile kwa miaka inayofuata, hii ni dalili ya kukosekana kwa ufanisi na ukosefu wa uwajibikaji katika Halmashauri. Aidha, hali ya kutotekelezwa kwa mapendekezo haya kunazuia jitihada za kuboresha udhibiti wa ndani na usimamizi wa rasilimali za Halmashauri na uboreshwaji katika utoaji huduma kwa jamii.

3.1.3 Masuala yasiotatuliwa katika ripoti za ukaguzi maalum

Kwa matakwa ya Kifungu 36 cha sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008, Nilifanya ukaguzi maalum kwenye Halmashauri 6 katika kipindi cha mwaka 2013/2014, kati ya Halmashauri 6, Halmashauri 2 zimewasilisha majibu, na Halmashauri 4 bado hazijawasilisha majibu yao ya ripoti hizo za ukaguzi maalum.

Uchambuzi wa majibu kutoka Halmashauri juu ya mapendekezo yaliyotolewa katika ripoti za ukaguzi maalum imebainisha kushuka kwa kiwango cha kutoa majibu katika mwaka huu ikilinganishwa na mwaka jana kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9 hapa chini: -

Jedwali 9: Majibu ya hoja za Kaguzi Maalum

Mwaka wa fedha	Idadi ya ripoti zilizotolewa (A)	Muda waliotumia kujibu (Miezi)			Jumla ya ripoti zilizojibiwa (B)	Asilimia ya ripoti zilizojibiwa (B/A)%
		1 - 3	3 - 6	Zaidi ya 6		
2013/2014	6	0	0	2	2	33
2012/2013	14	0	1	5	6	43

Ripoti za ukaguzi maalum zilizojibiwa na Halmashauri kwa mwaka 2012/2013 na 2011/2012 inaonekana katika Jedwali namba 10 na 11 kwa mtiririko huo hapa chini:-

Jedwali 10: Ripoti za ukaguzi maalum zilizojibiwa na Halmashauri kwa mwaka 2012/2013

Na.	Jina la Halmashauri	Tarehe ripoti ilipotolewa	Tarehe ripoti ilipojibiwa	Muda uliopita bila majibu kuwasilishwa (miezi)
1	H/W Mufindi	30/08/2013	18/12/2014	15
2	H/W Geita	23/04/2014	09/01/2015	8

Jedwali 11: Ripoti za ukaguzi maalum zilizojibiwa na Halmashauri kwa mwaka 2011/2012

Na.	Jina la Halmashauri	Tarehe ripoti ilipotolewa	Tarehe ripoti ilipojibiwa	Muda uliopita bila majibu kuwasilishwa (miezi)
1	H/M Dodoma	10/12/2012	13/11/2013	12
2	H/W Kilindi	14/01/2012	05/01/2015	35
3	H/W Muheza	10/01/2013	02/12/2014	22
4	H/W Mvomero	20/06/2012	28/06/2014	24
5	H/M Temeke	02/05/2012	01/10/2012	5
6	H/W Songea	11/02/2013	24/05/2013	3

Jedwali Na. 12 hapa chini linaonesha mwelekeo wa hoja za ukaguzi maalum katika kaguzi za miaka iliyopita kwa mwaka 2009/10, 2010/11, 2011/12 na 2012/13.

Jedwali 12: Muhtasari wa hoja za ukaguzi maalum kwa miaka iliyopita

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri husika	Hoja za ukaguzi ambazo hazikuthaminishwa	Hoja za ukaguzi ambazo zilithaminishwa
2012/2013	6	146	35,717,988,924

2011/2012	14	302	66,471,126,999
2010/2011	13	69	31,408,213,793
2009/2010	7	40	43,012,029,632

3.2 Ufuatiliaji wa utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa

3.2.1 Maagizo kutoka kwenye taarifa ya Mwaka ya Kamati ya Hesabu za Serikali za Mitaa iliyowasilishwa Bungeni

Kifungu cha 38 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, 2008 Kinamtaka Mlipaji Mkuu wa Serikali kuzingatia udhaifu uliobainika na mapendekezo yaliyotolewa na Kamati za Bunge za Usimamizi wakati akiandaa majibu na mpango wa utekelezaji wa ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali.

Ripoti ya mambo muhimu yaliyojitokeza kwenye Halmashauri, maoni na ushauri wa Kamati kwa mwaka uliomalizika Juni 30, 2013 iliwasilishwa bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mtaa tarehe 28 Januari, 2015 ambapo mapendekezo 12 yalitolewa.

Hadi wakati wa kuandika taarifa hii, hakuna majibu yaliyopokelewa kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali juu ya mapendekezo hayo. Hii ina maana kwamba mwenendo wa Ofisi ya Mlipaji Mkuu wa Serikali katika kushughulikia mapendekezo yanayotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa si ya kuridhisha.

Kwa miaka 4 iliyopita, hakuna majibu yaliyopokelewa dhidi ya mapendekezo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kama inavyoonekana kwenye Jedwali Na. 13 hapa chini:

Jedwali 13: Mwenendo wa majibu kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali dhidi ya mapendekezo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali

Tarehe ya kuwasilishwa Bungeni	Mwaka wa fedha husika	Idadi ya Mapendekezo	Majibu kutoka kwa Mlipaji Mkuu
28 Januari, 2015	30 Juni, 2013	12	Hakuna majibu
6 Disemba, 2013	30 Juni, 2012	10	Hakuna majibu
17 Aprili, 2012	30 Juni, 2011	15	Hakuna majibu
4 Aprili, 2011	30 Juni, 2010	7	Hakuna majibu

Jedwali Na. 13 hapo juu linaonesha kwamba licha ya kuendelea kwa juhudi ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kutoa mapendekezo ambayo yatasaidia kuboresha utendaji wa Serikali za Mitaa, hakuna majibu yaliyopokelewa kutoka Serikalini, hii ni ishara ya ukosefu wa uwajibikaji kwa wale waliokabidhiwa dhamana ya kuhakikisha rasilimali za umma zinasimamiwa kwa maslahi ya wananchi wa Tanzania.

Mapendekezo yaliyotolewa na Kamati ya Hesabu za Serikali za Mitaa ni kama yalivyoorodheshwa hapa chini:-

3.2.1.1 Mikataba yenye Maslahi duni kwa Halmashauri

Kamati ilibailni kuwepo kwa mikataba isiyokuwa na tija bali hasara kwa Halmashauri, Kamati ilibaini hayo walipotembelea, mradi wa Kiwanda cha Nyama (East African Meat Company), uwekezaji wa Kampuni ya Oysterbay Villas Ltd na ukusanyaji wa ada ya maegesho katika Halmashauri za Mkoa wa Dar es Salaam.

Kufuatia kubainika kwa hayo, Kamati imeliomba Bunge liitake Serikali:-

- a) Kueleza kwa kina kuhusu namna East African Meat Company ilivyopatikana na namna Halmashauri zilivyonufaika na michango iliyochangwa.

- b) Kueleza kwa kina manufaa ambayo Manispaa ya Kinondoni imekuwa ikipata na itaendelea kupata kutokana na uwekezaji wa Kampuni ya Oysterbay Villas katika Kitalu Na. 322, Ruvu Road na Kitalu Na.277, Mawenzi Road (Dar Es Salaam)
- c) Kueleza mikakati iliyonayo ya kukuza mapato ya ndani kutokana na Ushuru wa Maegesho katika Halmashauri za Mkoa wa Dar Es Salaam, ikizingatiwa kuwa kuna ongezeko kubwa la magari ya watu binafsi.

3.2.1.2 Udhaifu katika ukusanyaji wa Mapato ya ndani

Kwa kuwa mapato ya ndani ya Halmashauri ni muhimu kwa ajili ya kugharamia huduma mbalimbali kama vile usafi wa miji, taa za barabarani na mikopo kwa ajili ya akina Mama na Vijana, na kwa kuwa ukusanyaji wa mapato hayo umekuwa dhaifu kiasi cha kuathiri huduma zilizotajwa hapo juu, Kamati imeliomba Bunge kuitaka Serikali kueleza ilivyojipanga kuimarisha ukusanyaji wa mapato ya ndani katika Serikali za Mitaa kwa ajili ya kuboresha huduma za jamii katika maeneo yao.

3.2.1.3 Malipo ya Mishahara kwa Watumishi Hewa

Kamati ilibainisha kuwa utoro wa wafanyakazi kazini imekuwa ni kitu cha kawaida kutokana na sababu mbalimbali kama vile kustaafu, kifo au kufukuzwa, lakini watu hawa wameendelea kulipwa mishahara, hali hiyo inapelekea ufujaji wa fedha za umma na aibu kwa Serikali. Kwa hiyo, Kamati imeliomba Bunge liitake Serikali kueleza mkakati wake mahsusi wa kulitokomeza kabisa tatizo hilo ambalo kwa sasa linaonekana kuwa sugu katika hoja za ukaguzi na mapendekezo ya Kamati.

3.2.1.4 Fedha za Mfuko wa akina Mama na Vijana

Kamati imebaini kwamba Halmashauri nyingi nchini zimekuwa hazitengi asilimia kumi (10%) ya mapato yake ya ndani kwa ajili ya Mifuko ya Maendeleo ya akina Mama na Vijana.

Kutotengwa kwa fedha hizo kunaathiri maendeleo ya akina Mama na Vijana na kwa namna moja ama nyingine kumekuwa ni kichocheo cha kuibuka makundi mabaya ya vijana. Kamati imeliomba Bunge liitake Serikali kueleza kwa nini Halmashauri zimekuwa hazitekelezi agizo hili na ni hatua gani zitachukuliwa kuhakikisha kuwa fedha hizo zinatengwa na kuwafikia walengwa.

3.2.1.5 Manunuzi ya Umma chanzo kikubwa cha Hoja za Ukaguzi

Kamati ilibainisha kuwa, manunuzi yasiyozingatia Sheria, Kanuni na Taratibu za manunuzi ya umma ni miongoni mwa sababu zinazoleta hoja nyingi za Ukaguzi kwa Halmashauri nyingi nchini. Kamati alibainisha kuwa uvunjifu wa taratibu hizo umekuwa ukizisababishia Halmashauri kupata aibu ya Hati zenye Mashaka hivyo kutoaminiwa na wadau wengine wa maendeleo. Kwa hiyo, Kamati imeliomba Bunge liitake Serikali ieleze sababu za kukiukwa kwa taratibu hizo na mikakati iliyonayo kuhakikisha Halmashauri zinatii Sheria hizo.

3.2.1.6 Fedha za Miradi kuchelewa

Uchunguzi wa Kamati umebaini kuwa Miradi mingi ya Maendeleo kwenye Halmashauri imekuwa ikichelewa kukamilika kutokana na fedha zinazotengwa kwenye miradi hiyo kuchelewa kutolewa, kuchelewa kwa fedha hizo kumekuwa kichocheo cha udhaifu katika matumizi yake na pia kuchelewa kwa miradi kumekuwa kukiathiri wananchi hasa kwenye Huduma zilizokusudiwa kutekelezwa na miradi hiyo, Kamati imependekeza Bunge kuitaka Serikali kuimarisha ukusanyaji wa mapato yake ya ndani na kudhibiti matumizi yasiyo ya lazima kama vile ununuzi wa magari ya kifahari Serikalini ili fedha za ndani zichangie ukamilishaji wa miradi ya maendeleo kwa wakati.

3.2.1.7 Kukosekana kwa Wataalam

Kamati ilibaini kuwa baadhi ya Halmashauri zimekuwa na upungufu wa wataalam hasa wa Ukaguzi wa ndani na Wanasheria, hali ambayo inachangia usimamizi mbovu wa matumizi ya fedha za Halmashauri na kupelekea Halmashauri kuingia kwenye Mikataba isiyo na tija, Kamati ililiomba Bunge kutatua tatizo hili kwa kufanya uchunguzi wa kina na kubaini ukubwa wa tatizo hili na athari zake kisha kuajiri Wataalam hao kwa kuzingatia sifa na idadi stahiki katika Halmashauri.

3.2.1.8 Kukaimu nafasi mbalimbali

Kamati ilibaini kuwa Idara nyingi za Halmashauri mbalimbali nchini zimekuwa zikiongozwa na watumishi wanaokaimu kwa maelezo kwamba taratibu za upekuzi zinachukua muda mrefu. Kamati ililiomba Bunge kuishauri Serikali kuwa na muda maalum wa kuwafanyia upekuzi Watumishi wa umma wanaokaimu nafasi zao za kazi ili kupunguza athari zinazotokana na kukaimu kwao kwa muda mrefu.

3.2.1.9 Uhamisho wa Watumishi wenye tuhuma

Kutokana na ukweli kwamba watumishi wengi wa Halmashauri wenye tuhuma mbalimbali zikiwemo za matumizi mabaya ya Ofisi na fedha za umma wamekuwa wakihamishwa kutoka Halmashauri moja kwenda nyingine kama ilivyobainika kwenye Halmashauri ya Jiji la Mwanza, Wilaya za Kwimba na Kilosa, na kwamba uhamisho huo unaweza kutafsiriwa kuwa ni tunu kwa wafujaji wa fedha za umma au ni kupoteza ushahidi wa ubadhirifu wao.

Kamati imeliomba Bunge liitake Serikali (Ofisi ya Waziri Mkuu -TAMISEMI) kujitathmini juu ya utaratibu wake wa kuwahamisha na kuwapandisha vyeo watumishi wenye tuhuma za ubadhirifu katika baadhi ya Halmashauri.

3.2.1.10 Maelekezo ya Serikali Kuu katika mipango ya Halmashauri

Uchunguzi wa Kamati ulibaini kuwa miongoni mwa sababu zinazoathiri nidhamu ya matumizi ya fedha katika Serikali za Mitaa ni mipango ya ghafla ya Serikali Kuu katika mipango ya Serikali za Mitaa. Kamati imeliomba Bunge kuitaka Serikali kuendesha shughuli zake kwa kuzingatia vipaumbele vilivyopo katika Bajeti ya kila mwaka ya Serikali za Mitaa au kuleta mipango mipya na fedha kwa ajili ya kutekeleza mipango hiyo.

3.2.1.11 Serikali kutokujibu Hoja za Kamati

Kwa kuwa mfumo wa uwajibikaji katika nchi za kidemokrasia unalitaka Bunge kuisimamia Serikali lakini pia Serikali kulieleza Bunge namna inavyotekeleza ama ilivyotekeleza majukumu yake, na kwakuwa ni miaka mitatu mfululizo sasa ambapo Serikali imekuwa haijibu Hoja za Kamati Bungeni kwa utaratibu wa Hati za Hazina (*Treasury Notes*), Kamati imeliomba Bunge kuitaka Serikali kujibu Hoja za Kamati kwa maandishi ili Kamati na Bunge Zima liweze kuwa katika nafasi nzuri ya kufuatilia utekelezaji wa mapendekezo yake Serikalini.

3.2.1.12 Fedha kwa ajili ya ziara za Kamati

Malengo ya Kamati ya Bunge ya hesabu za Serikali za Mitaa na Bunge kwa ujumla ni kuishauri Serikali ipasavyo ili iweze kutekeleza wajibu wake kikamilifu. Kwa hiyo, Kamati imeliomba Bunge kuitaka Serikali kutoa fedha zinazohitajika kugharamia Ofisi ya Bunge ili Bunge na Kamati zake kuwa na uwezo wa kutekeleza wajibu wao kikamilifu kwa manufaa ya Taifa.

3.2.2 Maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali kwa Halmashauri

Tathmini ya utekelezaji wa maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali kwa Halmashauri inaonesha kuwa Halmashauri nyingi zilibainika kufanya utekelezaji duni wa maagizo ya Kamati. Katika ukaguzi wa mwaka uliopita, Halmashauri 123 zilikuwa na maagizo 1146 ya miaka ya nyuma zikiongozwa na Halmashauri ya Wilaya ya Kyela iliyokuwa na idadi kubwa ya maagizo 79. Muhtasari wa utekelezaji unaonekana katika Jedwali Na. 14 hapa chini.

Jedwali 14: Maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali kwa Halmashauri

Mwaka	Idadi ya Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyo tekelezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyo tekelezwa
2012/13	123	1146	536	240	370

Madhumuni ya maagizo ya Kamati kwa wakaguliwa ni kusaidia kurekebisha mambo ya msingi kwenye Halmashauri hizo kwa lengo la kuboresha usimamizi wa fedha na udhibiti wa rasilimali za Halmashauri. Kutotekeleza maagizo ya Kamati ni mapungufu makubwa kwa Mkurugenzi ambaye ndiye Afisa Masuuli na uongozi wa Halmashauri husika.

Matokeo ya kutotekelezwa kwa maagizo ya Kamati ni kujirudia kwa mapungufu yaleyale katika miaka inayofuata, hii inaonesha kutowajibika kwa Mkurugenzi na uongozi wa Halmashauri husika.

Hali ya utekelezaji wa maagizo hayo kwa kila Halmashauri inaonekana katika **Kiambatisho (vi)**

SURA YA NNE

4.0 TATHMINI YA HALI YA FEDHA ZA HALMASHAURI

4.1 Ukaguzi wa Bajeti

Bajeti inaonesha kiasi cha fedha zitakazohitajika ili kukamilisha mipango kwa muda maalum uliopangwa. Bajeti inaonesha ni kitu gani kinatakiwa kufanyika ili kutenga fedha na rasilimali nyingine ambazo zinahitajika ili kufikia malengo yaliyokusudiwa. Bajeti ni chombo muhimu kwa ajili ya usimamizi bora wa fedha na udhibiti na pia inatoa taarifa muhimu za kifedha kwa watoa maamuzi.

Kifungu 43(1) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 kinaeleza kwamba, “kila Mamlaka za Serikali za Mitaa, kwa muda usiopungua miezi miwili kabla ya mwanzo wa mwaka wa fedha, katika kikao maalum kwa ajili hiyo itapitisha bajeti ya makadirio ya kiasi husika : (a) kiasi kinachotarajiwa kupokelewa na (b) kiasi kinachotarajiwa kutolewa na Mamlaka katika mwaka wa fedha husika, na wakati wowote itakapohitajika, Mamlaka inaweza kupitisha bajeti ya ziada katika mwaka wa fedha husika”.

Katika ukaguzi wa mwaka huu, mapungufu yafuatayo yalionekana katika ukaguzi wa bajeti katika Mamlaka za Serikali za Mitaa:

4.2 Mwenendo wa Makusanyo ya mapato kutoka vyanzo vya ndani vya Mamlaka za Serikali za Mitaa ikilinganishwa na Bajeti iliyoidhinishwa

Mapato ya ndani kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ni kiasi cha fedha ambacho kimekadiriwa na kukusanywa na Halmashauri husika kutoka katika vyanzo vyake mbalimbali vilivyoainishwa vikiwemo vya kodi za ndani, ada, tozo, adhabu, ada za mauzo ya leseni na mapato mengine katika mwaka husika. Makusanyo ya mapato ya ndani yanatumika katika Halmashauri sambamba na ruzuku inayotoka Serikali Kuu na

misaada ya wafadhili katika utekelezaji wa shughuli za kila siku za Halmashauri.

Wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, Mamlaka za Serikali za Mitaa 163 zilipanga kukusanya mapato kutoka vyanzo vyao vya ndani kiasi cha TZS 400,389,496,906. Hata hivyo, kiasi kilichokusanywa ni TZS 353,530,397,453, hii inaonesha kwamba kulikuwa na makusanyo chini ya bajeti kiasi cha TZS.46,859,069,453 sawa na asilimia 12 ya bajeti iliyoidhinishwa kama inavyooneshwa kwenye **Kiambatisho (vii)**.

Jedwali Na. 15 hapa chini linaonesha mwenendo wa makusanyo ya mapato kutoka vyanzo vya ndani vya Halmashauri ikiwa ni ulinganisho kati ya bajeti iliyoidhinishwa na makusanyo halisi kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Jedwali 15: Mwenendo unaoonesha bajeti iliyoidhinishwa dhidi ya makusanyo halisi

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyoidhinishwa (TZS)	Mapato Halisi (TZS)	Tofauti (TZS)	Asilimia
2013/14	400,389,496,906	353,530,397,453	(46,859,069,453)	(12)
2012/13	310,707,485,716	268,636,147,917	(42,071,337,799)	(14)
2011/12	297,383,435,946	236,716,345,736	(60,667,090,210)	(20)
2010/11	183,470,314,765	184,344,284,252	873,969,486	1
2009/10	136,673,109,767	137,416,106,722	742,996,955	1

Katika mwaka wa fedha 2009/10 na 2010/11, kumekuwa na makusanyo zaidi ya bajeti kwa tofauti ya asilimia 1 kwa miaka yote miwili. Hata hivyo, mwaka wa fedha 2011/2012, 2012/2013 na 2013/2014 makusanyo halisi yalikuwa pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa kwa tofauti ya asilimia 20, 14 na 12 mtawalia kama inavyoonekana katika Jedwali 15 hapo juu.

Uchambuzi zaidi unaonesha kwamba kumekuwa na ongezeko katika bajeti na makusanyo halisi kuanzia mwaka 2009/10 hadi 2013/14. Mwaka wa fedha 2013/14 bajeti iliyoidhinishwa imeongezeka kwa asilimia 29 na makusanyo halisi yaliongezeka kwa asilimia 32 baada ya kulinganisha bajeti iliyoidhinishwa na makusanyo halisi ya mwaka uliopita.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuandaa bajeti yenye uhalisia kwa kufanya upembuzi yakinifu kwa lengo la kutambua vyanzo vipya vya mapato na kuweka mikakati ya kuongeza ukusanyaji wa mapato ya ndani ili kuziwezesha Halmashauri angalau kumudu kuendesha shughuli zake za kawaida kwa ufanisi zaidi pamoja na kupunguza kiwango cha kutegemea ruzuku kutoka Serikali Kuu.

4.3 Fedha zilizotolewa zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa

4.3.1 Fedha za ruzuku ya Matumizi ya Kawaida zilizotolewa zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa TZS.88,362,150,294

Katika mwaka huu wa fedha, Mamlaka za Serikali za Mitaa 36 ziliidhinishwa bajeti ya Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida ya jumla ya TZS.711,787,702,046, ambapo kiasi cha TZS.800,149,852,340 kilipokelewa na hivyo kupelekea kiasi cha TZS.88,362,150,294 kutolewa zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho (viii)**.

Kukosekana kwa bajeti ya ziada ya kiasi kilichozidi kunaweza kupelekea fedha hizo kupeleka kusikotakiwa na kuishia kuzitumia kwa matumizi ambayo hayakukusudiwa. Ninapendekeza kwamba vibali kutoka Mamlaka husika vipatikane kabla ya matumizi ya ziada kufanyika.

4.3.2 Fedha za ruzuku ya maendeleo zilizotolewa zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa TZS.22,594,682,886

Katika mwaka husika wa fedha, Mamlaka za Serikali za Mitaa 21 ziliidhinishwa bajeti ya fedha za ruzuku ya maendeleo ya jumla ya TZS.72,595,203,235, ambapo kiasi cha TZS 95,189,886,121 kilitolewa na hivyo kupelekea kiasi cha TZS.22,594,682,886 kutolewa zaidi ya bajeti ya ruzuku ya maendeleo iliyoidhinishwa. Mchanganuo wa fedha zilizotolewa zaidi unaoneshwa kwenye **Kiambatisho (ix)**.

Hazina haikutoa fedha kama ziilivyoidhinishwa na Bunge; kitendo hiki kinaweza kupelekea matumizi mabaya ya fedha za ziada ukizingatia kuwa fedha hizi hazina bajeti inayoonesha zitumike kwa kazi zipi.

Vibali kutoka Mamlaka husika viwe vinapatikana na bajeti za ziada ziadaliwe ili fedha zilizotolewa zaidi zitumike kwa shughuli zilizopangwa.

4.4 Fedha zilizotolewa chini ya bajeti iliyoidhinishwa

4.4.1 Fedha za Ruzuku ya matumizi ya kawaida zilitolewa pungufu TZS.417,228,841,843

Katika mwaka huu wa fedha, kiasi cha TZS.2,755,118,626,066 kiliidhinishwa kwenye bajeti ya ruzuku ya Matumizi ya Kawaida kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zipatazo 126, lakini kiasi kilichopokelewa na Mamlaka hizo ni TZS.2,337,889,784,223 na hivyo kupelekea kiasi cha TZS.417,228,841,843 kupokelewa pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa ambayo ni sawa na asilimia 15 ya bajeti. Utolewaji wa fedha za ruzuku kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa inapunguza uwezo wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kumudu gharama za shughuli zake za kila siku. Halmashauri husika na kiasi cha fedha ambacho hakijatolewa kimeoneshwa katika **Kiambatisho (x)**.

Jedwali Na. 16 hapo chini linaonesha mwelekeo wa fedha za ruzuku ya Matumizi ya Kawaida ambazo hazikupokelewa kwa kipindi cha miaka mitano mfululizo.

Jedwali 16: Mwenendo wa fedha za ruzuku za matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa

Mwaka wa fedha	Bajeti ya mwisho iliyoidhinishwa (TZS)	Kiasi halisi kilichopokelewa (TZS)	Kiasi kisicho pokelewa (TZS)	%	Idadi ya Halmashauri
2013/14	2,755,118,626,066	2,337,889,784,223	417,228,841,843	15	126
2012/13	2,102,969,648,522	1,827,566,402,405	275,403,246,117	13	99
2011/12	1,618,877,128,175	1,447,482,142,661	171,394,985,514	11	87
2010/11	1,242,318,963,483	1,111,762,925,260	130,556,038,222	11	78
2009/10	1,248,760,338,699	1,104,588,746,584	144,171,592,119	12	87

Kutokana na takwimu zilivyooneshwa hapo juu, inaonekana kuwa kuna ongezeko la bajeti kutoka TZS.1,248,760,338,699 katika mwaka wa fedha 2009/10 hadi TZS.2,755,118,626,066 katika mwaka wa fedha 2013/14 na ongezeko la kiasi halisi cha fedha za ruzuku kilichopokelewa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida kutoka kiasi cha TZS.1,104,588,746,584 hadi TZS.2,337,889,784,223 katika mwaka huu wa fedha. Hata hivyo, kiasi kisichotolewa kimeongezeka kutoka TZS.144,171,592,119 mwaka 2009/2010 hadi TZS.417,228,841,843 mwaka wa fedha 2013/2014, hivyo kuna ongezeko dogo la asilimia 2 la kiasi kisichotolewa.

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kupitia OWM-TAMISEMI kuwasiliana na Wizara ya Fedha kuhusu athari za kutolewa fedha pungufu ambazo huwa zinatumiwa kufanikisha shughuli za kila siku. Zaidi ya hayo, ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kupanga upya vipaumbele vyake kulingana na kiasi cha fedha zilizopokelewa.

4.4.2 Fedha za Ruzuku ya Maendeleo zilitolewa pungufu TZS.312,037,079,131

Katika mwaka huu wa fedha, jumla ya TZS 743,215,699,222 ziliidhinishwa kwenye bajeti ya ruzuku ya maendeleo kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 137. Hata hivyo, kiasi cha TZS.431,178,620,091 kilipokelewa, hivyo kupelekea upungufu wa kiasi cha TZS.312,037,079,131 kutopokelewa ambacho ni sawa na asilimia 42 ya bajeti iliyoidhinishwa.

Hii inamaanisha kuwa, shughuli za miradi ya maendeleo sawa na kiasi ambacho hakijapokelewa ama hazikutekelezwa kabisa au zimetekelezwa kwa sehemu tu kwasababu ya fedha kutolewa pungufu. Halmashauri husika pamoja na kiasi ambacho hakijapokelewa zinaoneshwa kwenye **Kiambatisho (xi)**.

Jedwali Na. 17 hapo chini linaonesha mwenendo wa fedha za ruzuku ya Maendeleo ambazo hazikupokelewa kwa miaka mitano mfululizo.

Jedwali 17: Mwenendo wa Ruzuku za maendeleo ambazo hazikupokelewa

Mwaka wa fedha	Bajeti ya Ruzuku ya Maendeleo iliyoidhinishwa (TZS)	Kiasi kilichopokelewa (TZS)	Kiasi kisichopokelewa (TZS)	% ya kiasi kisichopokelewa	Idadi ya Halmashauri
2013/14	743,215,699,222	743,215,699,222	312,037,079,131	42	137
2012/13	673,590,626,951	420,283,949,168	253,306,677,783	38	114
2011/12	595,064,422,505	345,568,067,477	249,496,355,027	42	113
2010/11	529,494,590,274	308,572,669,609	220,921,920,666	42	105
2009/10	395,038,612,520	246,475,254,935	148,563,337,585	38	86

Jedwali Na.17 hapo juu linaonesha kwamba kuna ongezeko kubwa la bajeti ya ruzuku ya maendeleo linalolandana na ongezeko la fedha za ruzuku ya maendeleo zisizopokelewa kwa tofauti ya asilimia 4 kwa mwaka wa fedha 2010/2011, hakuna ongezeko kwa mwaka wa fedha wa 2011/2012,

punguzo la asilimia 4 kwa mwaka wa fedha 2012/13 na ongezeko la asilimia 4 kwa mwaka wa fedha 2013/2014.

Kwahiyo, Uongozi wa Halmashauri kwa kushirikiana na OWM-TAMISEMI inashauriwa kufuatilia suala hili katika Wizara ya Fedha ili kuhakikisha kuwa fedha zilizoidhinishwa katika bajeti ya ruzuku ya maendeleo inapokelewa ili kutekeleza shughuli zilizopangwa. Vile vile, inapotokea fedha hazijapokelewa, Halmashauri zinashauriwa kupitia bajeti ili kupata uhalisia na kutekeleza shughuli za miradi kulingana na vipaumbele pamoja na kuendelea kujumuisha miradi isiyotekelezwa kwenye bajeti ya mwaka unaofuata.

4.5 Mwelekeo wa mapato kutoka vyanzo vya ndani vya Halmashauri ikilinganishwa na Matumizi ya Kawaida

Matumizi ya Kawaida ni matumizi yanayohusu uendeshaji ikiwa ni pamoja na mishahara, manunuzi ya vifaa na huduma ambayo hufadhiliwa na fedha za ruzuku za Matumizi ya Kawaida na mapato kutoka vyanzo vya ndani. Pia inaweza kuelezwa kama matumizi ambayo hayawezi kutumika kununua mali za kudumu au uboreshaji wa mali za kudumu.

Wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilikusanya jumla ya TZS.353,514,526,384 kutoka vyanzo vyake vya ndani na kutumia jumla ya TZS 3,264,872,488,097 kugharamia Matumizi ya Kawaida. Hata hivyo, ulinganisho kati ya mapato ya ndani yaliyokusanywa na matumizi ya fedha za kawaida umebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa, kwa kutumia mapato yake ya ndani zinaweza kugharamia matumizi ya shughuli za kawaida kwa asilimia 11 tu bila kutegemea fedha kutoka Serikali Kuu na wafadhili. Mchanganuo kwa kila Halmashauri ni kama unavyoonekana katika **Kiambatisho (xii)**.

Mwelekeo wa vyanzo vya mapato ya ndani vilivyokusanywa dhidi ya Matumizi ya Kawaida kwa miaka mitano mfululizo ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 18 hapo chini:

Jedwali 18: Mwelekeo wa mapato ya ndani dhidi ya matumizi ya kawaida

Mwaka wa fedha	Mapato toka vyanzo vya ndani (TZS)	Matumizi ya kawaida (TZS)	%
2013/14	353,514,526,384	3,264,872,488,097	11
2012/13	268,948,851,548	2,746,333,799,161	10
2011/12	236,716,345,736	2,277,035,217,362	11
2010/11	184,344,284,252	2,153,971,770,095	9
2009/10	137,416,106,722	1,823,788,009,947	8

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuweka miakakati itakayoongeza ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo vya ndani kwa kuhakikisha kuwa vyanzo zaidi vinatambuliwa, udhibiti katika ukusanyaji wa mapato unaimarishwa kwa kuzuia mianya ya upotevu na kutathmini upya mikakati ya ukusanyaji ili kupunguza utegemezi wa fedha za ruzuku kutoka Serikali Kuu.

4.6 Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida isiyotumika TZS.129,925,875,311

Katika mwaka wa fedha 2013/2014, jumla ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 151 zilitumia kiasi cha TZS.3,111,989,730,119 kwa Matumizi ya Kawaida dhidi ya kiasi cha TZS.2,982,063,854,808 kilichokuwepo kwa ajili ya matumizi ya kawaida na kupelekea kiasi cha TZS.129,925,875,311 kutotumika ambacho ni sawa na asilimia 4.2 ya kiasi kilichokuwepo. Mchanganuo na Halmashauri zinazohusika umeoneshwa katika **Kiambatisho (xiii)**.

Jedwali Na. 19 hapa chini linaonesha mwelekeo wa ruzuku ya kawaida ambayo haikutumika kwa miaka mitano mfululizo.

Jedwali 19: Mwelekeo wa ruzuku ya kawaida ambayo haikutumika kwa miaka mitano mfululizo

Mwaka wa fedha	Ruzuku ya matumizi ya kawaida iliyopo (TZS)	Matumizi halisi ya kawaida (TZS)	Ruzuku isiyotumika (TZS)	% ya Ruzuku isiyotumika
2013/14	3,111,989,730,119	2,982,063,854,808	129,925,875,311	4
2012/13	2,867,426,385,004	2,721,098,075,973	146,328,309,031	5
2011/12	2,311,080,861,836	2,186,486,605,144	124,594,256,692	5
2010/11	2,105,926,241,086	1,978,117,478,839	127,808,735,247	6
2009/10	1,521,937,206,309	1,373,576,272,098	148,360,934,211	10

Jedwali Na.19 hapo juu inaonesha kwamba, kiasi cha fedha za Matumizi ya Kawaida kutoka mwaka 2009/10 hadi 2013/14 kimepungua kutoka asilimia 10 hadi asilimia 4 ya kiasi cha fedha zilizopokelewa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambayo inaashiria kwamba, kulikuwa na maboresho katika kupunguza kiasi cha fedha kinachosalia mwishoni mwa mwaka.

Pia, nilibaini kuwepo kwa kiasi cha fedha mwishoni mwa mwaka ambazo hazijatumika, hali inayochangiwa na ucheleweshwaji wa utoaji wa fedha kutoka Hazina na urasimu wa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutumia fedha za ruzuku. Hii inamaanisha kwamba utekelezaji wa malengo ambayo yamekusudiwa kwa fedha hizi za ruzuku ya Matumizi ya Kawaida yanaweza yasifikiwe na Mamlaka husika za Serikali za Mitaa. Ili Mamlaka za Serikali za Mitaa ziweze kutekeleza shughuli za mwaka uliopita kwa mafanikio katika mwaka wa fedha unaofuata, zitahitajika kuandaa upya bajeti zao kulingana na mabadiliko ya bei ambayo yanaweza yakawa yametokana na mfumuko wa bei.

Hivyo ninasisitiza pendekezo langu la mwaka uliopita kwamba, ruzuku ya kawaida ni vyema ikatolewa kwa wakati ili shughuli zilizopangwa ziweze kutekelezwa. Aidha, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuhakikisha kuwa, taratibu za ruzuku ya Matumizi ya Kawaida zinazingatiwa, kwa kuwezesha matumizi ya kawaida ambayo yanachochea kuongeza utoaji wa huduma bora.

4.7 Ruzuku ya miradi ya maendeleo isiyotumika TZS.203,127,164,458

Ruzuku ya miradi ya maendeleo ni fedha ambazo hutumika kwenye miradi ambayo inaleta manufaa kwa kipindi cha zaidi ya mwaka mmoja wa fedha kama vile ujenzi wa miradi ya maji, miradi ya umwagiliaji, miundo mbinu ya kilimo, miundo mbinu ya barabara n.k

Katika mwaka wa fedha 2013/2014, uchambuzi wa ruzuku za miradi ya maendeleo unaonesha kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa zipatazo 157, zilipewa jumla ya TZS.734,721,779,087 kwa ajili ya miradi ya maendeleo.

Hata hivyo, hadi tarehe 30 Juni, 2014 kiasi cha TZS.531,594,614,629 sawa na asilimia 72 kilitumika na kubakia kiasi cha TZS.203,127,164,458 sawa na asilimia 28 ya kiasi kilichopokelewa.

Mchanganuo wa orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na kiasi kisichotumika kimeoneshwa kwenye **Kiambatisho (xiv)**.

Mwelekeo wa fedha ambazo hazikutumika za miradi ya maendeleo kwa miaka mitano mfululizo kutoka mwaka 2009/10 hadi 2013/14 ni kama inavyooneshwa kwenye Jedwali Na. 20 hapa chini:

Jedwali 20: Mwelekeo wa fedha za ruzuku ya Miradi ya Maendeleo ambazo hazijatumika

Mwaka wa fedha	Ruzuku iliyotoklewa (TZS)	Kiasi kilichotumika (TZS)	Kiasi kilichosalia (TZS)	%	Idadi ya Halmashauri
2013/14	734,721,779,087	531,594,614,629	203,127,164,458	28	157
2012/13	686,302,878,625	442,625,815,185	243,677,063,440	36	138
2011/12	535,017,077,030	346,716,653,619	188,300,423,411	35	132
2010/11	542,339,143,645	367,778,247,642	174,560,896,003	32	130
2009/10	507,866,599,666	332,092,443,562	175,774,156,104	35	133

Uwepo wa fedha za miradi ya maendeleo ambazo hazijatumika mwishoni mwa mwaka inamaanisha kwamba, baadhi ya miradi ya maendeleo iliyoidhinishwa sawa na kiasi ambacho hakijatumika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ama imetekelezwa kwa sehemu au haijatekelezwa kabisa na hivyo manufaa yaliyotarajiwa na walengwa hayakupatikana. Ili shughuli za ambazo hazikufanyika mwaka uliopita ziweze kutekelezwa, Mamlaka husika zitatakiwa kuandaa upya makisio ili kuendana na mabadiliko ya bei kutokana na mfumuko wa bei.

Hii inaweza ikapelekea fedha ambazo hazijatumika kutotosha kukamilisha shughuli zote za miradi ambayo haikutekelezwa katika mwaka husika.

4.8 Makusanyo Pungufu katika vyanzo vikuu vya Mapato ya Ndani

Wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, vyanzo vikuu viwili yaani Kodi ya Majengo kwa Majiji, Halmashauri za Manispaa na Halmashauri za Miji, na kwa upande mwingine ushuru wa mazao katika Halmashauri za Wilaya viliangaliwa na kuchanganuliwa na yafuatayo yalibainika:

4.8.1 Makusanyo pungufu ya Kodi ya Majengo na ushuru wa mazao TZS.864,058,029

Katika mwaka wa fedha 2013/14, jumla ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 10 zilipanga kukusanya mapato ya kiasi cha

TZS.2,926,644,042 kutokana na Kodi ya Majengo. Hata hivyo Mamlaka ya Serikali za Mitaa ziliweza kukusanya mapato ya TZS.2,062,586,013 ambayo ni sawa na asilimia 70. Hii inamaanisha kwamba Halmashauri zilikusanya pungufu ya bajeti kwa TZS.864,058,029 sawa na asilimia 30 ya bajeti. Orodha ya Halmashauri na kiasi kilichokusanywa kutoka kwenye Kodi ya Majengo ni kama inavyooneshwa katika Jedwali Na. 21 hapa chini:

Jedwali 21: Orodha ya Halmashauri ikionesha makusanyo pungufu ya Kodi ya Majengo

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (TZS)	Mapato Halisi (TZS)	Mapato Pungufu (TZS)	% ya mapato pungufu
1	H/M Kigoma/Ujiji	200,000,000	67,545,000	(132,455,000)	66
2	H/M Musoma	123,592,822	84,297,388	(39,295,434)	32
3	H/M Ilemela	712,839,220	361,213,371	(351,625,849)	49
4	H/Jiji Mwanza	1,133,172,000	1,025,034,089	(108,137,911)	10
5	H/Mji Kahama	41,750,000	497,000	(41,253,000)	99
6	H/M Shinyanga	30,768,000	15,558,500	(15,209,500)	49
7	H/M Singida	118,812,000	65,694,978	(53,117,022)	45
8	H/Mji Bariadi	23,890,000	11,195,607	(12,694,393)	53
9	H/Mji Korogwe	24,340,000	3,246,002	(21,093,998)	87
10	H/Jiji Tanga	517,480,000	428,304,078	(89,175,922)	17
Jumla		2,926,644,042	2,062,586,013	(864,058,029)	30

Aidha, katika kipindi cha mwaka uliomalizika, Mamlaka za Serikali za Mitaa 42 zilipanga kukusanya TZS 22,008,697,524 kutoka katika chanzo cha ushuru wa mazao. Hata hivyo, Halmashauri zilikusanya TZS.14,300,448,911 sawa na asilimia 65. Hii inamaanisha kwamba Halmashauri zilikusanya pungufu ya bajeti kwa kiasi cha TZS 7,708,248,613 sawa na asilimia 35 ya bajeti. Asilimia ya jumla ya makusanyo pungufu ya bajeti kwa mwaka wa fedha 2013/14 imeongezeka kwa 21.3% ikilinganishwa na ile ya mwaka wa fedha 2012/13 kwa sampuli

ya Halmashauri zilizokaguliwa. Hii ina maana kwamba, kulikuwa na mwelekeo usioridhisha kuhusiana na ukusanyaji wa mapato kutoka katika chanzo hiki.

Orodha ya Halmashauri na kiasi cha mapato kilichokusanywa kutoka chanzo cha ushuru wa mazao kimeoneshwa kwenye **Kiambatisho (xv)**.

Hii inamaanisha kwamba sampuli ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa hazikuweza kukusanya asilimia 30 na 35 ya bajeti kutoka vyanzo vya Kodi ya Majengo na Ushuru wa Mazao mtawalia.

Nasisitiza pendekezo langu la mwaka uliopita kuwa, Uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa bajeti zenye uhalisia na vile vile kuwa na mikakati imara katika ukusanyaji wa Kodi za Majengo na Ushuru wa Mazao kwa lengo la kuongeza ukusanyaji wa mapato ya ndani.

SURA YA TANO

5.0 MASUALA MUHIMU YALIYOJIRI KATIKA UKAGUZI WA HESABU NA TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI

5.1 Utangulizi

Katika hali ya sasa ya kubana matumizi na kupungua kwa upatikanaji wa rasilimali, ni muhimu Mamlaka za Serikali za Mitaa kuonesha kuwa wana wajibu wa kusimamia na kudhibiti rasilimali walizokabidhiwa. Mifumo ya udhibiti wa ndani yenye viwango vya juu vya uwezo na ubora itasaidia Halmashauri ziweze kufikia malengo yao.

5.2 Tathmini ya mfumo wa udhibiti wa ndani

Mfumo wa Udhibiti wa ndani:

Mfumo wa Udhibiti wa ndani unahusu namna zote ambazo rasilimali za Umma zinaelekezwa, zinasimamiwa na zinapimwa. Udhibiti wa ndani una jukumu muhimu katika kuzuia na kugundua ubadhirifu/matumizi mabaya, kulinda rasilimali za Umma, kuzuia na kubaini udanganyifu na makosa, kuhakikisha usahihi na ukamilifu wa taarifa za fedha, pia uandaaji kwa wakati wa taarifa zote sahihi za fedha.

Agizo Na. 11 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linazitaka Menejimenti katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha na kuuwezesha kufanya kazi mfumo sahihi wa udhibiti wa ndani katika Halmashauri. Aidha Agizo Na.25(1) linazipa majukumu Menejimenti za Halmashauri kupitia Mweka Hazina wa Halmashauri kuweka sawa taarifa za fedha, gharama, kumbukumbu za stoo na mifumo ya Halmashauri kwa mujibu wa sheria zilizopo, kanuni na miongozo iliyotolewa na Waziri na Bodi ya Kimataifa ya Viwango vya Hesabu (IASB) zinazohusiana na Uhasibu wa Sekta ya Umma.

Mifumo ya udhibiti wa ndani kwenye Halmashauri imepitiwa na kuonekana inafanya kazi iliyokusudiwa isipokuwa kwa baadhi ya Halmashauri. Mapitio ya jumla ya mifumo yalibaini yafuatayo:

5.2.1 Mazingira ya Teknolojia ya Habari na Mawasiliano pamoja na mfumo wa kahasibu

Shughuli za uhasibu katika Serikali za Mitaa zimeunganishwa kupitia Mfumo Funganifu wa Usimamizi wa Fedha (IFMS) kwa kutumia mfumo wa kahasibu wa EPICOR toleo la 9.05 chini ya usimamizi wa OWM-TAMISEMI. Hata hivyo, mapitio ya mifumo katika Halmashauri 90 yalionesha kuwa licha ya mapendekezo yangu ya awali, udhaifu umeendelea kuonekana kama ifuatavyo:

- EPICOR toleo la 9.05 inatumika kama chombo cha kudhibiti miamala inayohusisha malipo ya fedha taslimu pekee hivyo kutoshabihiana na viwango vya kimataifa vya uhasibu kwa kutotambua miamala isiyohusisha fedha taslimu kama utambuzi wa mali zisizohamishika na madeni ya Halmashauri wakati wa kufunga hesabu za mwaka.
- Usuluhishi wa kibenki unashindwa kufanyika kwenye mfumo kwa wakati katika Halmashauri, hivyo kupelekea kugharamia wahasibu safari ya kwenda Dodoma (OWM-TAMISEMI) mwishoni mwa kila robo ya mwaka kuandaa taarifa za usuluhishi.
- Hakuna muingiliano wa moja kwa moja wa kimfumo baina ya Epicor toleo la 9.05 na PlanRep mfumo unaotumiwa kwa sasa kuandaa mipango na bajeti za Halmashauri. Hii inapelekea usumbufu kwa watumiaji kulazimika kuchukua na kuingiza upya taarifa kutoka mfumo mmoja kwenda mwingine.
- Uwezo wa chini wa Mtandao ambao ndiyo msingi wa shughuli zinazotakiwa kufanyika kila siku na hivyo kupelekea ucheleweshaji katika utoaji huduma na utekelezaji wa shughuli zilizopangwa.

- Serikali za Mitaa hazikuweza kutumia moduli zote za mfumo ambapo ilipelekea kutumia nyaraka mwongozo (manual documentation) kwa ajili ya baadhi ya udhibiti ikiwa ni pamoja usimamizi wa mali za kudumu na manunuzi
- Halmashauri ishirini na saba (27) hazijafungiwa mfumo wa Epicor toleo la 9.05 na kupelekea kutayarisha taarifa zake za fedha kwa kutumia utaratibu wa kawaida.

Jedwali 22: Ulinganisho wa Halmashauri zisizo na EPICOR 9.05 kwa miaka miwili

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri zilizohusika
2013/2014	27
2012/2013	5

Jedwali Na. 22 hapo juu lianaonesha kuongezeka kwa Halmashauri zisizotumia mfumo wa EPICOR 9.05 kutoka tano (5) mwaka 2012/2013 hadi kufikia Ishirini na saba (27) mwaka 2013/2014. Hali hii inatokana na uanzishwaji wa Mamlaka mpya za Serikali za Mitaa tarehe 01/07/2013.

Mfumo wa uandishi wa hesabu kwa mkono huwa na makosa mengi ya kutooneshwa kwa baadhi ya tarakimu na kunakuwa na uwezekano mkubwa wa kufanyika kwa mabadiliko ya hujuma kwa urahisi kama hakutakuwa na udhibiti wa kutosha na hivyo hupunguza kiwango cha kuaminika kwa taarifa. Kutotumia mfumo pia kunaathiri umakini, upatikanaji wa taarifa kwa wakati na inaleta utata wa utoaji taarifa za fedha katika ngazi zote.

Kutokana na masuala yaliyojitokeza hapo juu, ninasisitiza kwamba Halmashauri zote pamoja na OWM-TAMISEMI wanatakiwa kuwa makini kutumia kikamilifu Mfumo Funganifu wa Usimamizi Wa Fedha wa Epicor toleo la 9.05 kwa kutatua

mapungufu yanayokabili mfumo huo kwa kudumisha miundombinu ya mawasiliano, kuhakikisha watumiaji wanapata mafunzo sahihi ya mfumo wa IFMS/Epicor na kuhakikisha kuwa moduli ambazo hazitumiki zinatumika.

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizoonekana kuwa na mapungufu haya ni kama zilivyooneshwa katika **Kiambatisho (xvi)**

5.2.2 Mazingira ya udhibiti wa Teknolojia ya Habari

Udhibiti wa Teknolojia ya Habari ni mfumo ulioundwa kuhakikisha kuwa malengo ya taasisi husika yanafikiwa. Kimsingi, udhibiti wa Teknolojia ya Habari unahusiana na usiri, uaminifu, na upatikanaji wa takwimu pamoja na usimamizi wa jumla wa kazi za Teknolojia ya Habari ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Ukaguzi huu umehusisha tathimini ya udhibiti wa Teknolojia ya Habari na kujikita kwenye masuala ya utawala, usimamizi wa usalama, uwezo wa usimamizi na kutumia mifumo na Huduma endelevu ya Teknolojia ya habari.

Usimamizi wa jumla

Usimamizi mzuri wa Teknolojia ya Habari huleta ufanisi na kuleta uhakika wa kujenga mazingira mazuri na kuwezesha utoaji huduma.

Usimamizi wa usalama

Mazingira salama ya Teknolojia ya Habari hupelekea uhakika wa usiri, uaminifu na upatikanaji wa mifumo na michakato muhimu ya Teknolojia ya Habari.

Usimamizi wa watumiaji

Udhibiti wa watumiaji ni hatua zilizobuniwa na uongozi kuzuia na kubaini mtumiaji asiye na idhini kuingia na kuweka au

kubadili taarifa za kifedha na shughuli zilizohifadhiwa kwenye mfumo wa kompyuta.

Huduma endelevu ya Teknolojia ya Habari

Udhibiti wa huduma endelevu huwezesha taasisi kuokoa shughuli na mifumo yake muhimu ambayo ingeweza kuathiriwa na majanga au mfumo kushindwa kufanya kazi ghafla katika wakati muafaka.

Wakati wa kufanya tathmini katika mazingira ya udhibiti wa Teknolojia ya Habari, mapungufu yafuatayo yalibainika katika jumla ya Halmashauri 107 kama zinavyooneshwa katika **Kiambatisho (xviii)**

- Mamlaka ya Serikali za Mitaa hazina sera ya Teknolojia ya Habari, kitu ambacho kinaashiria udhaifu katika usimamizi na utumiaji wa vifaa vya Teknolojia ya Habari ikiwa ni pamoja na vifaa na programu za Teknolojia ya Habari.
- Kutokuwepo kwa mpango wa kujikinga na majanga na majaribio ya kujikinga na majanga hayajawahi kufanyika. Kukosekana kwa mpango wa kujikinga na majanga kunapelekea ugumu katika kurejesha mfumo kwa wakati na hapatakuwa na vyanzo vya taarifa vilivyopimwa kwa ajili ya kurejesha taarifa husika na pia hakuna anayehusika na urejeshwaji wa taarifa. Hii inasababisha hatari katika mpango endelevu wa Halmashauri husika.
- Halmashauri hazina miongozo yenye viwango iliyoidhinishwa rasmi kwa ajili ya watumiaji wa mifumo.
- Hakuna taratibu za kutosha kujikinga dhidi ya uharibifu wa vifaa vya Teknolojia ya Habari kama vile vifaa vya kuzima moto na vibaini moshi.
- Kutokuwepo watumishi wenye sifa stahiki na kutokuwepo mafunzo kwenye kitengo cha Teknolojia ya Habari.

Narudia kupendekeza kuwa:

- OWM-TAMISEMI inatakiwa izisaidie Mamlaka ya Serikali za Mitaa kuanzisha sera na taratibu za Teknolojia ya Habari ili kila mtumiaji aweze kuelewa majukumu na wajibu wake katika kutunza vifaa na programu za Teknolojia ya Habari.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa ziwe na mpango wa kujikinga na majanga. Hii ina maana ya kuandaa, kuandika, kujaribu na kutekeleza mpango wa kujikinga na majanga ambao unalenga Mfumo Funganifu Wa Usimamizi wa Fedha (IFMS) pamoja na mifumo mingine muhimu katika kila Halmashauri.

5.2.3 Mapungufu katika utendaji wa Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Kifungu 45 (1) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa, 1982 (iliyorekebishwa 2000) na Agizo la 13 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009 vinamtaka Afisa Masuuli katika kila Halmashauri kuanzisha na kuendeleza kitengo imara cha ukaguzi wa ndani kama sehemu ya mfumo wa udhibiti wa ndani. Kitengo hiki huzisaidia taasisi kufanikisha malengo yake kwa kufanya tathmini na kupendekeza njia stahiki za kuboresha mifumo ya udhibiti wa ndani na kuzuia vihatarishi. Kinyume na mahitaji hayo ya kisheria hapo juu, kutokana na tathmini za utendaji wa kitengo cha ukaguzi wa ndani, mapungufu yafuatayo yamebainika katika Halmashauri 126 kama ifuatavyo:

- Kutokuwepo mipango ya kuwajengea uwezo watumishi waliopo kwenye nyanja za ukaguzi na kuwapatia mafunzo ya Tenolojia ya habari kama vile mfumo wa EPICOR na ujuzi binafsi ili kuboresha utendaji wakazi.
- Vitengo bado vina upungufu wa watumishi ikilinganishwa na wingi wa kazi na ukubwa wa Halmashauri. Halmashauri nyingi zina wastani wa wakaguzi wa ndani wawili. Kwa kuzingatia shughuli mbalimbali za Halmashauri, mkaguzi mmoja au wawili hawawezi

kutosha kupitia maeneo yote yenye vihatarishi katika ukaguzi wao hivyo kudhibiti mawanda ya ukaguzi. Fedha nyingi zinapelekwa katika ngazi ya chini ya Halmashauri na miradi mingi, mapato na matumizi katika shule za Msingi na Sekondari hazikaguliwi vyema.

- Vitengo havina vitendea kazi kama magari ambayo ni muhimu katika kuwawezesha kutimiza majukumu yao kwa ufanisi.
- Wakaguzi wa ndani huwa hawaandai mipango ya ukaguzi ambao ni dira na huelezea taratibu za namna ya kufanya kaguzi husika.
- Zoezi la kupitia na kuboresha kiwango cha taarifa za wakaguzi wa ndani halifanyiki.

Halmashauri zenye mapungufu tajwa zimeoneshwa katika **Kiambatisho (xviii)**

Naendelea kusesitiza kwamba, Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais-Menejimenti ya Utumishi wa Umma kwa ajili ya kuongezewa wakaguzi ili kujaza pengo lililopo. Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuwa na mipango ya ukaguzi na kuanzisha mchakato wa kuboresha viwango vya taarifa za ukaguzi.

5.2.4 Mapungufu ya Kamati za Ukaguzi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Kamati ya Ukaguzi ni sehemu muhimu katika mfumo wa utawala. Lengo la kamati hizi ni kuimarisha mfumo wa udhibiti wa Halmashauri na jukumu kubwa linalenga juu ya utoaji wa taarifa za fedha, michakato ya taasisi ya kuendesha shughuli zake, vihatarishi vya fedha, na kwa ajili ya kuendana na matakwa ya miongozo iliyopo ya kisheria, kimaadili na kiuendeshaji. Kamati zinazisaidia menejimenti zenye mtizamo wa kimaadili juu ya taarifa za fedha, uzingatiwaji wa sheria na matakwa ya uendeshaji, sifa za Mkaguzi huru na

uhuru wake katika kutekeleza majukumu, na pia utendaji kazi wa kitengo cha ukaguzi wa ndani.

Katika kutathmini utendaji wa Kamati za Ukaguzi, ilibainika kuwa Halmashauri 110 hazikuwa na ufanisi kutokana na mapungufu yafuatayo:

- Kamati zimeshindwa kukutana kama Agizo linavyotaka (angalau mara moja kila robo mwaka). Kwa maana hiyo, Kamati za ukaguzi zimeshindwa kutimiza majukumu yake.
- Hakukuwa na ushahidi kwamba, Kamati za Ukaguzi zilipitia tathmini za usimamizi wa vihatarishi kwani Halmashauri nyingi hazijaandaa na kuidhinisha sera za usimamizi wa vihatarishi hivyo kupelekea kamati kutokufanyia kazi mapungufu ya mifumo ya udhibiti wa ndani yaliyobainishwa katika mwaka husika.
- Hakukuwa na ushahidi unaoonesha kuwa Kamati za Ukaguzi zinahakikisha kwamba, matokeo ya ukaguzi yanafikishwa kwa menejimenti na maboresho yoyote yaliyopendekezwa au hatua za marekebisho zinatekelezwa.
- Hakuna ushahidi kwamba Kamati za Ukaguzi ziliweza kusimamia utendaji mzuri wa mifumo ya udhibiti wa ndani ya Halmashuri hususani maeneo muhimu kama vile mali, mapato na matumizi
- Kutokuwepo mipango ya kuwajengea uwezo wajumbe wa Kamati ili kuboresha utendaji wao wa kazi.
- Katika Halmashauri tatu ambazo ni H/W Shinyanga, H/W Kasulu na H/W Kakonko imebainika kuwa Kamati za Ukaguzi hazijaundwa.

Halmashauri zenye mapungufu hayo zimeainishwa kwenye **Kiambatisho (xix)**

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuhakikisha kwamba, wajumbe wa Kamati za Ukaguzi wana ujuzi na

uelewa wa majukumu yao kama yalivyoainishwa katika Mwongozo wa Uendeshaji wa Kamati za Ukaguzi pamoja na hadidu za rejea ili kuongeza tija na ufanisi katika utendaji wa Kamati hizo.

5.2.5 Tathmini ya Usimamizi wa Vihatarishi

Nimekuwa nikitoa taarifa mara kadhaa kupitia mpango wetu kabambe wa kuchambua mifumo ya udhibiti wa ndani katika Halmashauri kuwa, ufanisi katika usimamizi wa vihatarishi utaziwezesha Halmashauri kuwa na uwezo wa maamuzi hivyo kupelekea kufanya vizuri na kufikia malengo. Jambo ambalo nimebaini ni kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa ziko nyuma katika kufanya tathmini ya vihatarishi katika uendeshaji wa shughuli zake na ufanisi katika kuzuia kutokea kwa vihatarishi hivyo.

Katika mwaka husika wa ukaguzi, mapungufu yafuatayo yalibainika wakati wa kutathmini usimamizi wa vihatarishi katika Halmashauri 75 kama zinavyoonekana katika **Kiambatisho (xx)**.

- Hakukuwa na kumbukumbu rasmi za Mfumo wa Usimamizi wa vihatarishi na haijafanyika tathmini ya hivi karibuni ya vihatarishi ili kutambua vihatarishi vilivyopo na vile vilivyoibuka ambavyo vingeweza kuathiri vibaya utoaji huduma.
- Rejesta ya tathmini ya vihatarishi haikuandaliwa na kutumika
- Mamlaka za Serikali za Mitaa hazina sera ya usimamizi wa vihatarishi kwa mujibu wa matakwa ya miongozo kwa ajili ya kuanzisha na kuendeleza mpango wa taasisi kuhusu vihatarishi na sera ya umma iliyotolewa na Wizara ya Fedha mwaka 2012.
- Hakuna taarifa za tathmini ya vihatarishi zilizoandaliwa na kuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi katika mwaka husika wa ukaguzi

Ili kudhibiti mapungufu yaliyotajwa hapo juu, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kubuni na kuanzisha utaratibu wenye ufanisi wa kutathmini vihatarishi, kuweka madaraja ya vihatarishi, kuchambua madhara ya vihatarishi, pamoja na udhibiti wa utendaji katika ufuatiliaji na kukabiliana na vihatarishi husika.

5.2.6 Kuzuia na kudhibiti udanganyifu

Viwango vya Kimataifa vya Ukaguzi (ISA 240) vinafafanua udanganyifu kama kitendo cha makusudi kinachofanywa na mtu mmoja au zaidi ndani ya menejimenti, wale wanaohusika na utawala bora, wafanyakazi, au watu wa nje, wakishiriki kwa njia ya udanganyifu ili kupata faida kwa njia haramu au isiyo ya haki. Jukumu la msingi la kuzuia na kutambua udanganyifu ni la wale wanaohusika na utawala bora, viongozi na watumishi wa Halmashauri.

Tathmini zilizofanyika katika jumla ya Halmashauri 62 kama inavyoonekana katika **Kiambatanisho (xxi)** imebainisha kwamba:

- Uongozi wa Halmashauri husika haukuwa na kumbukumbu za kimaandishi zilizoidhinishwa za mipango ya kuzuia udanganyifu.
- Hakukuwa na mchakato uliowekwa na menejimenti za Halmashauri katika kubaini na kushughulikia vihatarishi vya ubadhirifu ndani ya Halmashauri.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa hazina ushahidi wa kimaandishi kuwa udhibiti mahsusi umewekwa katika kukabiliana na vihatarishi, ambao ni stahiki kwa ajili ya kuzuia vihatarishi vya makosa yanayotokana na udanganyifu.

Kulikuwa na viashiria vya udanganyifu kama vile kukosekana kwa hati za malipo, matukio ya mapato kutopelekwa benki, hati za malipo kuwa na nyaraka pungufu, kukosekana kwa stakabadhi za kukusanyia mapato na Malipo ya mishahara kwa watumishi hewa ambazo zilibainisha kuwa kuna dalili za udanganyifu.

Asili ya viashiria vya udanganyifu vilivyoainishwa hapo juu, vinaathiri udhibiti wa ndani na hivyo kuna hatari kubwa ya kuficha udanganyifu unaofanywa na menejimenti au watumishi katika ngazi zote.

Nashauri Halmashauri ziaandae mpango wa kudhibiti udanganyifu ambao unapaswa kubainisha jukumu la pamoja la kubaini vihatarishi na kufanya kila liwezekanalo kuzuia na kugundua, kuepuka makosa ya udanganyifu yasitendeke na kuweka utaratibu wa kutambua na kukabiliana na udanganyifu.

5.3 Usimamizi wa Mapato

Usimamizi wa mapato kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa unasisitiza kuanzishwa kwa taratibu sahihi za kuandaa bajeti, kusimamia na kudhibiti ukusanyaji wa mapato. Ufinyu wa bajeti, kuongezeka kwa hitaji la huduma bora kwa wananchi na kubadilika mara kwa mara kwa vipaumbele kunaleta haja ya kuongeza ukusanyaji wa mapato ili kuongeza ufanisi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutoa huduma bora kwa wananchi. Katika kufikia malengo hayo, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinahitaji mikakati ya kina na mbinu sahihi kwa ajili ya ukusanyaji wa mapato.

Katika kipindi cha mwaka 2013/14, udhaifu ulibainika katika usimamizi wa mapato kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kama inavyoonekana hapo chini:

5.3.1 Vitabu 474 vya Makusanyo ya Mapato kutowasilishwa kwa ajili ya Ukaguzi

Agizo la 34 (6) na 34 (7) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009 limebainisha kuwa, maafisa wote waliopewa vitabu vya kukusanya mapato ni lazima wawasilishe taarifa ya vitabu vilivyotumika na vile ambavyo havijatumiwa kila mwisho wa mwezi na endapo kuna upotevu wowote wa vitabu, itolewe taarifa kwa Afisa Masuuli anayehusika mapema iwezekanavyo ambaye atatoa taarifa polisi. Kama upotevu umetokea nje ya makao makuu, afisa mhusika atoe taarifa polisi mapema iwezekanavyo na baadae Afisa Masuuli ajulishwe. Kinyume na maagizo haya, vitabu 474 vya makusanyo kutoka katika Halmashauri 47 havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi kama inavyoonekana katika Kiambatisho (xxii)

Mwelekeo wa kutopatikana kwa vitabu vya ukusanyaji wa mapato kwa miaka miwili mfululizo ni kama unavyoonekana katika Jedwali Na.23 hapo chini

Jedwali 23: Vitabu vya kukusanyia mapato ambavyo haviwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi kwa kipindi cha mwaka 2012/13 na 2013/14

Mwaka wa fedha	Idadi ya vitabu	Idadi ya Halmashauri zilizohusika
2013/2014	474	47
2012/2013	1234	51

Jedwali Na.23 hapo juu linaonesha idadi ya vitabu ambavyo havijatolewa kwa ajili ya ukaguzi vimepungua kwa kiasi kikubwa mwaka 2013/14 ukilinganisha na mwaka 2012/13 ingawaje idadi ya Halmashauri zenye tatizo hilo imepungua kidogo tu.

Pamoja na kupungua kwa idadi ya vitabu ambavyo havijatolewa kwa ajili ya ukaguzi, kuna udhaifu wa mfumo wa udhibiti wa ndani katika kukusanya mapato na utunzaji wa vitabu vya kukusanyia mapato. Kutokana na kukosekana kwa vitabu hivyo vya ukusanyaji mapato, kiasi kilichokusanywa kwa kutumia vitabu hivyo hakikuweza kujulikana.

Hivyo, ninashauri Uongozi wa Halmashauri husika kuhakikisha unazingatia Agizo la 34 (6) na (7) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009. Aidha, ninasisitiza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuboresha mfumo wa udhibiti wa ndani katika usimamizi wa vitabu vya ukusanyaji mapato ikiwa ni pamoja na kufanya ukaguzi wa mara kwa mara wa vitabu vilivyotolewa kwa wakusanyaji wa mapato wa Halmashauri husika.

5.3.2 Maduhuli yaliyokusanywa na Mawakala lakini hayakuwasilishwa Halmashauri TZS4,898,468,318

Katika kipindi cha mwaka wa ukaguzi, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilikasimu ukusanyaji wa wa mapato kutoka vyanzo vyake mbalimbali kwa mawakala ili kuongeza ukusanyaji wa mapato ya ndani. Agizo la 38 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009 zinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa zitakozoamua kutumia wakala kukusanya mapato, zimtake wakala huyo kuweka amana sawa na malipo ya miezi mitatu, dhamana ya benki au aina yeyote ya dhamana ambayo Mamlaka ya Serikali za Mitaa itaona inafaa. Kinyume na hayo, Halmashauri 56 hazikuweka masharti hayo na kusababisha kutokusanywa kwa mapato yanayofikia TZS. **TZS4,898,468,318** kutoka kwa mawakala kama ilivyoanishwa katika **Kiambatisho (xxiii)**

Mwelekeo wa mapato ambayo hayakuwasilishwa na Mawakala katika Halmashauri kwa miaka minne mfululizo unaoneshwa katika Jedwali Na.24 hapo chini:

Jedwali 24: Mwelekeo wa mapato ambayo hayakuwasilishwa na Mawakala katika Halmashauri kwa miaka minne mfululizo

Mwaka wa fedha	Kiasi (TZS)
2013/2014	4,898,468,318
2012/2013	6,710,548,469
2011/2012	4,466,028,478
2010/2011	4,360,299,618

Jedwali Na. 24 hapo juu linabainisha kuwa, kiasi cha makusanyo ambayo hayakuwasilishwa kwa Halmashauri na mawakala yaliaongezeka kwa kiasi kikubwa katika mwaka wa fedha 2012/2013, na kiasi hicho kilipungua katika mwaka wa fedha 2013/2014. Hii ina maana kwamba kumekuwa na maboresho katika utekelezaji wa mapendekezo yangu ya mwaka uliopita.

Kwa kuzingatia mwelekeo uliooneshwa hapo juu, napendekeza kwa Uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuongeza usimamizi wa mapato yatokanayo na vyanzo vilivyokasimiwa kwa kuingia katika mikataba inayolinda maslahi ya Halmashauri husika. Aidha, nasisitiza kutekelezwa kwa Agizo la 38 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009.

5.3.3 Fedha ambazo hazikukusanywa kutoka katika vyanzo vya ndani TZS.17,168,528,904

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinawajibika kugharamia bajeti zao za ndani ili kupunguza kiwango cha utegemezi kwa Serikali Kuu. Halmashauri zinakabiliwa na changamoto ya kuongeza makusanyo ya ndani na kuongeza ubora wa huduma kwa wananchi, huku zikihakikisha gharama za usimamizi na ukusanyaji wa mapato zinapungua. Hivyo basi, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinahitaji mpango mkakati wa usimamizi wa mapato ambao utawezesha Halmashauri kukusanya mapato yote yaliyotarajiwa kwa wakati kutoka vyanzo vilivyopo na

kuhakikisha inatumia vyanzo vilivyopo na vipya kuongeza makusanyo.

Kwa mwaka 2013/14, Halmashauri zipatazo 60 hazikuweza kukusanya mapato ya jumla ya TZS.17,168,528,904 kutoka kwa walipa kodi husika kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho (xxiv)**.

Muhtasari wa Mapato ambayo hayakukusanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoka vyanzo vyake vya ndani kwa kipindi cha miaka ya fedha 2012/2013 na 2013/2014 ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na.25 hapa chini:

Jedwali 25: Muhtasari wa Mapato ya ndani ambayo hayakukusanywa na Halmashauri kwa mwaka 2013/2014 na 2012/2013

Mwaka wa fedha	Kiasi (TZS)	Idadi ya halmashauri zilizohusika
2013/2014	17,168,528,904	60
2012/2013	7,710,147,415	54

Mwelekeo huo hapo juu unaonesha kuwepo kwa ongezeko kubwa la mapato ambayo hayakukusanywa katika mwaka wa ukaguzi kwa kiasi cha TZS.9,458,381,489 sawa na 123% kutoka TZS.7,710,147,415 iliyoripotiwa mwaka 2012/13 hadi TZS.17,168,528 kwa mwaka 2013/14. Kushindwa kukusanya mapato kwa wakati ni kiashiria cha udhaifu na kukosa ufanisi katika kukusanya mapato ambapo kwa kiasi kikubwa vinachangiwa na uzembe katika ufuatiliaji na usimamiaji wa vyanzo vya mapato.

Nashauri Halmashauri ziboreshe utaratibu na mfumo mzima wa ukusanyaji wa mapato ya ndani ili kuwajengea wananchi tabia ya kulipa kodi kwa hiari kwa kuzingatia Sheria na Kanuni zilizopo. Aidha nazihamasisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha zinavitumia vizuri vyanzo vyake vya mapato ili

kufikia malengo ya kupunguza utegemezi wa Halmashauri kwa Serikali Kuu.

5.3.4 Usimamizi duni wa vyanzo vya mapato vilivyokasimiwa kwa wakala

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilifanya marekebisho katika mfumo wake wa ukusanyaji mapato ili kuongeza ufanisi katika ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo vya ndani kwa kukasimu sehemu kubwa ya vyanzo hivyo kwa mawakala. Kama kutakuwa na usimamizi na ufuatiliji wa vyanzo vilivyokasimiwa, itakuwa ni chachu ya kukuza ufanisi na usimamizi wa mapato katika Halmashauri. Hata hivyo, nimebaini kuwa baadhi ya Halmashauri zinafanya vizuri kwa kuongeza makusanyo lakini nyingine zina mapungufu mbalimbali katika usimamizi wa vyanzo vilivyokasimiwa. Mapungufu hayo ni pamoja na:

- Changamoto kubwa inayozikabili Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kukusanya mapato kwa kutumia mawakala ni kutokufanyika kwa upembuzi yakinifu wa uhalisia wa kiasi kinachotarajiwa kukusanywa kutoka kwenye vyanzo husika kubla ya kuingia mikataba na wakala. Halmashauri nyingi hazifanyi upembuzi yakinifu wa kubaini uwezo wa vyanzo vya mapato wala kufanya utafiti wa awali kwa lengo la kuweka upeo wa cha kiasi cha kukusanywa kabla ya kuingia mkataba wa kukasimisha. Badala yake, hutumia makusanyo yaliyopita kama kigezo. Hiyo inaweza kusababisha wakala akabaki na sehemu kubwa ya mapato yaliyokusanywa.
- Tatizo jingine linaloukabili mfumo wa ukusanyaji mapato kwa kutumia mawakala ni usimamizi na ufuatiliaji duni wa mikataba ya ukusanyaji mapato. Halmashauri huandaa mikataba dhaifu ya ukusanyaji mapato yenye vifungu visivyolinda maslahi ya Halmashauri husika hivyo kushindwa kuzisaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa inapotokea uvunjwaji wa makubaliano. Hii husababisha

baadhi ya mawakala wasio waaminifu kuwasilisha makusanyo pungufu ya makubaliano tena kwa kuchelewa au kutowasilisha makusanyo kabisa.

- Pia Halmashauri hazifanyi tathmini kwenye vyanzo vilivyokasimiwa kwa mawakala ili kupima uwezo wa wakala, kuhakikisha mawakala wanakusanya mapato kwa kuzingatia makubaliano yaliyopo na kutambua kama kuna changamoto zozote ambazo zinawakabili mawakala ili kuzipatia ufumbuzi mapema iwezekanavyo. Aidha, Halmashauri hazipitii vitabu vya makusanyo vya mawakala ili kujua kiasi halisi ambacho kimekusanywa kutoka chanzo husika ikilinganishwa na kiasi cha mkataba, ili isaidie kufanya maboresho kwa mwaka unaofuata.
- Mikataba ya kukusanya mapato kwa vyanzo vilivyokasimiwa na Halmashauri ina rasimu duni, mikataba inakosa vifungu muhimu kama kiasi cha riba au adhabu kwa kuchelewesha makusanyo ya mapato, taarifa za fedha na za kiutendaji na wakati mwingine Mawakala hukusanya mapato kwa niaba ya Halmashauri bila ya kuwa na mikataba ya kisheria na Halmashauri.
- Agizo la 38 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009 linahitaji kwamba, pale ambapo Mamlaka za Serikali za Mitaa zitaamua kukusanya mapato kwa kutumia wakala basi imtake wakala huyo kuweka amana sawa na malipo ya miezi mitatu, dhamana ya benki au aina yeyote ya dhamana ambayo Mamlaka ya Serikali za Mitaa itaona ni sahihi. Kinyume na Agizo hilo, Halmashauri hazikuwataka mawakala kuweka amana sawa na malipo ya miezi mitatu, dhamana ya benki au aina yeyote ya dhamana kulingana na kiasi cha mkataba wa mapato. Hii inaweza kusababisha upotevu mkubwa wa fedha za Halmashauri kama Mawakala watahondwa kuwasilisha makusanyo kulingana na makubaliano.

- Aidha, udhaifu mwingine mkubwa nilioubaini ni kutofanana kwa mikataba ya ukusanyaji mapato miongoni mwa Halmashauri. Kuna baadhi ya vifungu muhimu vinapatikana katika mikataba ya baadhi ya Halmashauri tu. Vifungu hivyo ni kama; kutozwa riba kwa kuchelewa kuwasilisha makusanyo, kuwasilisha rekodi za ukusanyaji ama rekodi za siku au mwezi kutegemea chanzo cha mapato. Kwa maoni yangu, hivyo ni vifungu muhimu kwa ajili ya kuimarisha usimamizi na kuboresha ukusanyaji mapato katika Halmashauri. Hata hivyo, baadhi ya mikataba inakosa vifungu hivyo muhimu na ile ambayo inavyo basi havitekelezwi.

Mapungufu yaliyoanishwa hapo juu yanaonesha usimamizi duni wa mikataba ya ukusanyaji wa mapato ya ndani ya Halmashauri uliosababishwa na udhaifu wa mfumo wa udhibiti wa ndani wa ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo vya ndani. Hii inaweza kusababisha kuongezeka kwa madeni mabaya na kuzisababishia Mamlaka ya Serikali za Mitaa hasara.

Ili kufikia lengo la kukasimu ukusanyaji wa mapato kwa mawakala, ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka vigezo ambavyo vitasaidia kuhakikisha kuwa mawakala wanawasilisha makusanyo ya kutosha kwa Halmashauri. Hivyo ni muhimu kwa kila Halmashauri kuanzisha utaratibu wa kutathmini kwa kina uwezo wa vyanzo vya mapato kabla ya kuvikasimu vyanzo hivyo kwa mawakala. Pia napendekeza Halmashauri kuimarisha usimamizi wa ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo vilivyokasimiwa kwa mawakala kwa kunda mikataba bora yenye vifungu muhimu vinavyofanana kwa Halmashauri zote ambavyo vitalinda maslahi ya Halmashauri. Aidha, Halmashauri zote ziwatake mawakala kuweka dhamana kwa mikataba yote ya mapato ili kuepuka tatizo la kutowasiliswa kwa makusanyo kwa mjibu wa mkataba.

5.3.5 Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa Benki TZS.323,231,453

Agizo la 50 (5) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linahitaji fedha zote ambazo zimekuwa zikipokelewa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kulipwa katika akaunti za benki za Mamlaka ya Serikali za Mitaa kila siku au siku ya kazi inayofuata. Katika mwaka 2013/2014, kiasi cha TZS.323,231,453 kilichokusanywa kutoka katika vyanzo mbalimbali vya Halmashauri 19 hakikuthibitishwa kupelekwa benki ikiwa ni kinyume na matakwa ya Sheria kama ilivyoainishwa katika Jedwali Na.26 hapo chini.

Jedwali 26: Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa Benki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Arusha	2,977,300
2	H/W Geita	16,687,800
3	H/W Karagwe	19,523,000
4	H/W Karatu	59,218,000
5	H/W Kishapu	20,040,877
6	H/W Korogwe	5,143,100
7	H/W Kyerwa	5,902,000
8	H/W Longido	99,843,198
9	H/W Magu	10,730,620
10	H/ Mji Masasi	4,281,372
11	H/W Mpwapwa	6,166,200
12	H/W Mvomero	31,102,660
13	H/ Jiji Mwanza	1,141,966
14	H/W Nantumbo	1,049,030
15	H/W Ngara	8,494,361
16	H/W Nsimbo	2,400,000
17	H/W Songea	12,596,000
18	H/W Sumbawanga	10,400,000
19	H/W Tandahimba	5,533,969
	Jumla	323,231,453

Kutokana na kukosekana kwa vielelezo vya kupeleka benki mapato yaliyokusanywa, nimeshindwa kuthibitisha uhalali na usahihi wa taarifa ya mapato ya ndani.

Ninapendekeza Uongozi za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia Agizo Na. 50 (5) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 kwa kuhakikisha kuwa zinaboresha mfumo wa udhibiti wa ndani wa usimamizi wa ukusanyaji wa mapato. Pia Halmashauri zihakikishe kuwa makusanyo ya mapato yanapelekwa benki mapema kama inavyoelekezwa katika sheria.

5.3.6 Kutokuwa na madaftari ya kumbukumbu ya mapato yaliyokusanywa na pale ambapo madaftari yapo, hayatunzwi inavyotakiwa

Daftari la kumbukumbu ya mapato linahitajika ili kutunza taarifa sahihi za mapato kutoka kwenye vyanzo mbalimbali. Aidha, daftari hilo linaweza tumika kuandaa bajeti ya makusanyo na kusaidia kukadiria kiasi ambacho kitakusanywa na kitakachoshindwa kukusanywa kutoka kwa walipa kodi wa Halmashauri.

Tathmini niliyofanya kwa mwaka 2013/14 ili kujua ufanisi wa taratibu zinazotumiwa na Halmashauri katika kukusanya mapato, hasa kwa vyanzo vinavyokusanywa na Halmashauri husika, nimebaini kuwa jumla ya Halmashauri 14 hazikuwa na daftari za kutunza kumbumbu za ukusanyaji mapato au zilikuwa na utunzaji usiofaa wa madaftari ya kumbukumbu ya mapato na huu ni udhaifu mkubwa katika kudhibiti, kurekodi na kutoa taarifa sahihi ya mapato yaliyokusanywa. Pia hii ni kinyume na Agizo la 23 (3) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 kama inavyoonekana kwenye **Kiambatisho (xxv)**.

Kwa kukosekana kumbukumbu sahihi za walipa kodi wa Halmashauri, inakuwa vigumu kwa Halmashauri kutambua kiasi cha mapato kinachotakiwa kukusanywa kutoka vyanzo mbalimbali kama vile Kodi ya Majengo, Ushuru wa Huduma na Ada ya Matangazo.

Aidha, nimebaini kuwa Halmashauri hupokea kiasi chochote kinacholipwa na makampuni yaliyoamua kulipa ushuru wa huduma na pia kiasi chochote kinachowasilishwa na mkusanya mapato wa Halmashauri kutokana Kodi ya Majengo na Ada ya Matangazo. Aidha, ilikuwa ni vigumu kuthibitisha usahihi na ukamilifu wa kiasi cha mapato kilichoripotiwa kutoka vyanzo hivyo.

Ninapendekeza kuwa, Halmashauri zihakikishe zinaboresha mfumo wa udhibiti wa ndani wa usimamizi wa kumbukumbu za mapato kwa kuanzisha na kutunza vizuri madaftari ya kumbukumbu za makusanyo na taarifa muhimu za walipa kodi kwa kila chanzo cha mapato. Mweka Hazina wa kila Halmashauri anawajibika kusimamia utunzaji wa madaftari hayo kama inavyotakiwa na Agizo la 23 (3) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009.

5.3.7 30% ya makusanyo ya kodi ya matumizi ya ardhi hayakurudishwa kwa Halmashauri husika TZS.1,197,777,287

Kwa mujibu wa Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 (iliyorekebisha 2000), makusanyo ya kodi ya matumizi ya ardhi ni chanzo cha mapato kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa. Aidha, Waraka Na. CBD.171/261/01/148 (Retention scheme) wa tarehe 19 Novemba 2012 kutoka OWM-TAMISEMI umeelekeza utaratibu wa ukusanyaji wa mapato hayo ardhi. Aidha, Waraka Na.CBD.171/261/01/148, unaelekeza kuwa 30% ya makusanyo ya kodi ya matumizi ya ardhi zitarudishwa kwa Halmashauri husika kwa ajili ya kutatua migogoro ya ardhi,

ununuzi wa vifaa na zana za upimaji wa ardhi na gharama nyingine yoyote inayohusiana na usimamizi wa masuala ya ardhi.

Kinyume na matakwa ya Waraka huo, nilibaini jumla ya TZS.1,197,777,287 sawa na 30% ya makusanyo yaliyowasilishwa na Halmashauri 32 kuwa hayakurudishwa kwa Halmashauri husika na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kwa mwaka wa fedha 2013/2014 kama inavyoonekana katika **Kiambatisho (xxvi)**

Urudishwaji hafifu wa kiasi cha asilimia 30 ya makusanyo ya kodi ya ardhi kwa Halmashauri husika hupunguza morali kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kusimamia na kukusanya kodi ya matumizi ya ardhi na matokeo yake ni kwamba makusanyo ya kodi ya matumizi ya ardhi yatapungua hivyo kupunguza mapato ya nchi kwa ujumla. Aidha, shughuli zilizotegemewa kufanywa kwa kutumia fedha hizo kama vile kutatua migogoro ya ardhi, ununuzi wa vifaa vya ardhi n.k. hazitafanyika hivyo kusababisha kuwa na ufanisi duni katika sekta ya ardhi kwenye Halmashauri husika.

Kwa ajili ya kuboresha usimamizi na kuongeza mapato ili kuleta ufanisi katika sekta ya ardhi, ninaishauri Serikali ije na mikakati ambayo itahakikisha kuwa asilimia 30 ya makusanyo ya kodi ya matumizi ya ardhi yanarudishwa kwa Halmashauri husika kwa wakati ili zitumike kwa madhumuni yaliyokusudiwa.

Kwa maoni yangu, mpango huu wa urudishwaji wa asilimia 30 ya makusanyo ya kodi ya matumizi ya ardhi (Retention scheme) kwa Halmashauri zilizokusanya kodi hiyo ungeboreshwa kwa Serikali kuruhusu Halmashauri ziwasilishe asilimia sabini (70%) tu za makusanyo kwa Wizira ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi na wabaki na asilimia 30 ya

mapato hayo ili kuepuka deni kubwa linaloendelea kukua kwa Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kwa kutorudisha asilimia 30 ya makusanyo kwa Halmashauri husika.

5.4 Usimamizi wa Fedha

Usimamizi wa fedha ni mkakati wa kukusanya, kusimamia na kutumia fedha za umma kwa malengo yalikusudiwa. Ufanisi wa mfumo wa udhibiti na utunzaji wa fedha huongeza uhakika wa kufanyika kwa malipo kwa wakati. Usimamizi wa fedha ni muhimu kwa vile fedha zinaweza kuwa kwenye hatari zaidi kama tahadhari hazitachukuliwa. Udhibiti wa fedha ni kipengele muhimu katika utekelezaji wa bajeti kwa ufanisi. Hata hivyo, Ukaguzi wa usimamizi wa fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ulibainisha masuala mbalimbali kama ifuatavyo:

5.3.8 Miamala isiyosuluhishwa katika taarifa ya usuluhisho wa kibenki

Agizo Na.29 (2) la Memoranda ya Serikali za Mitaa, 2009 linamtaka Mweka Hazina wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, usuluhisho wa kibenki unafanyika, ikiwa ni pamoja na udhibiti wa akaunti mbali mbali sanjari na kufanya usuluhisho kati ya daftari la fedha na taarifa za benki kila mwezi na kufanya masahihisho ipasavyo. Kinyume na Agizo hili, Halmashauri 24 zimeonesha taarifa ambazo zina miamala ambayo haijatatuliwa katika usuluhisho wa kibenki.

Muhtasari wa mambo yasiyosuluhishwa katika Usuluhisho wa kibenki kwa mwaka uliomalizika Juni 30, 2014 ni kama inavyoonekana katika **Kiambatisho (xxvii)**.

Jedwali Na.27 hapo chini, linaonesha ulinganifu wa mambo yasiyosuluhishwa katika Usuluhisho wa kibenki kwa kipindi cha miaka minne ya fedha kuanzia 2010/11 hadi 2013/14.

Jedwali 27: Mambo yasiyosuluhishwa baina ya taarifa za benki na daftari la fedha kwa kipindi cha miaka minne

Mwaka wa fedha	Mapato kwenye daftari la fedha lakini hayapo kwenye taarifa za Benki (TZS)	Hundi ambazo hazijawasilishwa Benki (TZS)
2013/2014	675,460,335	3,970,602,656
2012/2013	5,864,183,413	16,842,008,917
2011/2012	3,872,146,712	18,368,780,081
2010/2011	5,088,963,792	10,897,078,986

Kutokana na Jedwali hilo hapo juu, inaonesha kuwa mapato yaliingizwa katika daftari la fedha lakini hayakuoneshwa katika taarifa za benki yamepungua kwa kiasi cha TZS.5,188,723,078 sawa na 88% kutoka mwaka wa fedha 2012/2013 hadi mwaka 2013/2014.

Hundi ambazo zililipwa kwa walipwaji mbali mbali na hazikuwasilishwa benki zimeendelea kupungua kutoka TZS.16,842,008,917 mwaka 2012/2013 hadi TZS.3,970,602,656 mwaka huo wa ukaguzi sawa na asilimia 76.

Makosa na ubadhirifu wa fedha za umma kutokana na masuala ambayo hayajafanyiwa usuluhisho wa kibenki yanaweza yasibainike kwa muda mrefu na hii inaweza kusababisha hasara kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kuwa inaweza kuwa ni chanzo cha udanganyifu.

Nazishauri Menejimenti za Halmashauri zihakikishe kwamba, taarifa za usuluhisho wa kibenki zinatayarishwa kila mwezi na kupitishwa na maofisa waandamizi wa Halmashauri. Pia, marekebisho yote muhimu ikiwa ni pamoja na kufuta hundi zilizochacha yanatakiwa kufanyika katika daftari za fedha ili kuonesha bakaa ya fedha ambayo ni sahihi mwishoni mwa mwaka.

5.3.9 Ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslimu

(i) **Ukaguzi wa kushitukiza wa fedha taslim haukufanyika katika Halmashauri**

Ukaguzi wa kushitukiza wa fedha taslimu ni sehemu muhimu ya usimamizi wa fedha ambayo husaidia kudhibiti matumizi mabaya au upotevu wa fedha za umma. Agizo Na.46 (1) la Memoranda ya Serikali za Mitaa, 2009 linahitaji Afisa Masuuli au mwakilishi wake katika vipindi maalum kupanga utaribu wa kufanya ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslim. Hata hivyo, ukaguzi uliofanywa katika Halmashauri 163 umebaini kwamba Halmashauri 34 hazikuwa na utaribu wa kufanya ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslim na Afisa Masuuli au Mwakilishi wake. Orodha ya Halmashauri ambazo hazikuwa zimefanya ukaguzi wa aina hiyo fedha taslim ni kama inavyoonekana katika Kiambatisho (xxviii).

Idadi ya Halmashauri ambazo hazikufanya ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslimu zimeongezeka kwa mwaka 2013/14 kulinganisha na mwaka 2012/13 kama inavyoonekana katika Jedwali Na.28 hapa chini:

Jedwali 28: Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikufanya ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslimu

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri
2013/2014	34
2012/2013	31

Kushindwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kufanya ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslimu ina maana Maafisa Masuuli wa Halmashauri husika hawakuweka mifumo bora ya udhibiti na usimamizi wa fedha taslimu.

Ninapendekeza kwamba Menejimenti za Halmashauri zianzishe utaratibu madhubuti wa usimamizi wa fedha ikiwa ni pamoja na kufanya ukaguzi wa kushtukiza wa fedha taslim mara kwa mara ili kuimarisha uwajibikaji wa usimamizi wa fedha.

(ii) Kiwango cha juu cha fedha taslim ambacho kinatakiwa kuwepo katika Halmashauri hakikuwekwa

Agizo la 99 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linaelekeza kwamba, kiwango cha juu cha fedha taslimu ambacho kinatakiwa kiwepo katika ofisi kikubalike na Halmashauri husika na kisizidi bila kibali. Hata hivyo, ukaguzi uliofanyika wa fedha taslimu katika Halmashauri mbali mbali ulibaini kuwa, Halmashauri 19 hazikuwa zimeweka viwango vya juu vya fedha taslimu kama ilivyoelekezwa na Agizo tajwa. Halmashauri husika ni kama zinavyoonekana katika **Kiambatisho (xxviii)**

Kuweka fedha katika Ofisi za Halmashauri bila ya kuwa na kiwango cha juu cha ukomo kilichoaidhinishwa inaongeza hatari ya upotevu wa fedha kwa njia ya wizi na matumizi yasiyotarajiwa. Kuweka kiwango cha juu cha ukomo kunazuia wizi na fedha za Serikali zisitumike vibaya.

Ninapendekeza kwamba Halmashauri zianzishe utaratibu wa kuweka kiwango cha juu cha fedha ambazo Halmashauri inapaswa kuwa nazo katika majengo kwa ajili ya udhibiti.

5.5 Usimamizi wa Rasilimali Watu na mishahara

Usimamizi wa rasilimali watu ni moja ya kazi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ambayo inalenga katika kuajiri, kusimamia na kutoa miongozo na maelekezo kwa waajiriwa wa mamlaka hizo. Usimamizi wa rasilimali watu hulenga katika kushughulikia masuala ya watumishi kama kutoa motisha, upimaji wa utendaji kazi, fidia na maendeleo katika kufikia malengo yaliyokusudiwa.

Tathmini ya ufanisi katika usimamizi wa rasilimali watu na mishahara katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni 2014 ilibaini yafuatayo:

5.5.1 Udhaifu katika Upimaji wa utendaji kazi wa wazi kwa watumishi (OPRAS)

Upimaji wa utendaji kazi wa wazi kwa watumishi wa umma unasisitiza umuhimu wa kuhusisha watumishi katika kupanga malengo, kuyatekeleza, na kuyafuatilia ili kuinua uwajibikaji na uwazi pamoja na kuimarisha mahusiano kati ya menejimenti na watumishi. Hata hivyo, haya yaweza kufikiwa tu iwapo upimaji huo utafanywa ipaswavyo.

Mapitio yaliyofanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 17 yalionesha kuwa, hakukuwa na upimaji wa kutosha wa utendaji kazi uliofanyika katika kipindi cha mwaka wa ukaguzi, ambapo ni kinyume na Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 Aya ya D.42, D.62 na D.63. Upimaji wa utendaji kazi wa watumishi ulionekana kufanyika kama shughuli ya dharura wakati mtumishi anapotakiwa kupandishwa daraja au cheo na hivyo kuharibu dhana nzima ya OPRAS.

Katika taarifa yangu ya mwaka wa fedha 2012/2013, nilionesha kuwa Halmashauri 16 hazikuwa zimefanya vizuri upimaji wa utendaji kazi wa watumishi wake. Hivyo kumekuwa na ongezeko la Halmashauri zenye mapungufu hayo kwa asilimia mbili ukilinganisha na ripoti iliyopita.

Jedwali 29: Orodha ya Halmashauri zenye mapungufu katika upimaji wa utendaji kazi wa watumishi

Na.	Jina la Halmashauri
1	H/Jiji Arusha
2	H/W Bagamoyo
3	H/W Bumbuli
4	H/M Dodoma
5	H/M Ilala
6	H/M Ilemela

7	H/M Iringa
8	H/W Kishapu
9	H/W Korogwe
10	H/W Longido
11	H/W Misungwi
12	H/W Ngorongoro
13	H/W Nyasa
14	H/W Pangani
15	H/W Same
16	H/W Siha
17	H/W Sikonge

Kukosekana kwa tathmini ya utendaji kupitia OPRAS kunawakosesha wote mwajiri na mwajiriwa faida zitokanazo na tathmini hiyo ikiwemo motisha, kutambua tofauti za ujuzi, kupima mabadiliko, uwazi, kufuatilia utekelezaji wa malengo na kuimarisha mahusiano ya kikazi. Na pia, inakuwa vigumu kujua uwezo wa watumishi kiutendaji kwa kuwa zoezi hili linafanyika kwa sababu tu ya kupandishwa madaraja/vyeo.

Hivyo, ninarejea ushauri wangu wa mwaka uliopita kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa ziendeele kufundisha watumishi wake kutekeleza kwa ukamilifu mfumo huu wa upimaji na tathmini. Ninasisitiza pia kuwepo kwa ufuatiliaji madhubuti ili kuweza kutambua, kutathmini na kuainisha maeneo muhimu na mapungufu ili hatua za kuboresha zichukuliwe.

5.5.2 Kutokuwepo na kutohuisha rejesta ya watumishi

Agizo la 79(1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa, 2009 linamtaka Mkuu wa Idara ya Utumishi kutunza na kuhuisha rejesta ya watumishi wote ikionesha kumbukumbu zote kama kumbukumbu za kuajiriwa, kujiuzulu, kuachishwa kazi, kusimamishwa kazi, kuazimwa kwenda sehemu nyingine, kuhamishwa, kubadilika kwa mshahara na taarifa nyingine muhimu za mtumishi.

Katika kupitia rejesta ya watumishi nilibaini kuwa, Halmashauri za Wilaya tano (5) ambazo ni Bariadi, Hanang', Kakonko, Maswa na Ushetu hazikuwa zimetunza vizuri rejesta

hizo. Matokeo yake ni kwamba.Waweka Hazina kupitia Vitengo vya Mishahara hawakuwa na taarifa zilizohuishwa na hivyo kupelekea kulipa mishahara kwa watumishi hewa kwa sababu za kustaafu, kuacha kazi, kufukuzwa na vifo.

Ninashauri menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhuisha taarifa za watumishi mara kwa mara ili kuepuka uwezekano wa kulipa watumishi hewa.

5.5.3 Mishahara isiyolipwa na haikurejeshwa Hazina TZS.1,140,329,769 na TZS.1,348,490,740 zilirejeshwa kwa kuchelewa

Agizo la 79 (6) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa, 2009 linaelekeza mishahara yote inayohusu watumishi waliokufa, kustaafu au kufukuzwa ambayo haikulipwa na ikabakizwa benki katika akaunti ya amana kurudishwa Wizara ya Fedha ndani ya wiki mbili baada ya kulipa mishahara. Msisitizo zaidi ulitolewa kupitia barua ya Hazina yenye kumb. Na.CA: 307/334/01 ya tarehe 15/1/2010.

Kinyume na agizo lililotajwa hapo juu, mishahara ambayo haikulipwa yenye jumla ya TZS 1,140,329,769 kwa Halmashauri 33 haikurejeshwa Hazina wakati jumla ya TZS 1,348,490,740 ilirejeshwa kwa kuchelewa baada ya siku kumi na nne zilizotajwa katika agizo kupita. Hii imesababishwa na kukosekana kwa uwajibikaji sahihi juu ya mishahara isiyolipwa ambapo ingeweza kupelekea kutumika vibaya kwa fedha hizo kama ilivyokuwa kwa Halmashauri za Wilaya za Kwimba na Singida ambapo TZS 62,348,102 na TZS 25,713,671 kwa kila moja zilitumika vibaya.

Jedwali 30: Mishahara ambayo haikurejeshwa Hazina na iliyorejeshwa kwa kuchelewa

Mishahara isiyolipwa ambayo haikurejeshwa hazina		
Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Moshi	220,095,579
2	H/W Mbulu	121,754,582

Mishahara iliyorejeshwa Hazina kwa kuchelewa		
Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Lushoto	321,868,773
2	H/W Bumbuli	205,270,550

3	H/W Ushetu	119,127,416
4	H/M Sumbawanga	89,324,710
5	H/W Monduli	66,529,061
6	H/W Kiteto	53,892,258
7	H/W Karatu	52,661,530
8	H/W Kongwa	51,374,268
9	H/M Tabora	39,159,804
10	H/W Muheza	33,713,533
11	H/W Kilolo	29,867,004
12	H/M Shinyanga	29,238,905
13	H/W Lushoto	28,295,863
14	H/W Mafia	22,803,990
15	H/M Moshi	22,103,541
16	H/Mji Masasi	21,806,724
17	H/W Kishapu	20,511,262
18	H/W Ngara	19,093,241
19	H/W Namtumbo	13,294,869
20	H/W Kilosa	12,230,200
21	H/W Makete	12,059,319
22	H/W Ngorongoro	11,928,986
23	H/W Singida	8,724,131
24	H/Mji Mpanda	8,443,323
25	H/W Wanging'ombe	7,239,205
26	H/W Bumbuli	5,015,476
27	H/Mji Babati	4,425,841
28	H/W Sumbawanga	3,889,558
29	H/W Nkasi	3,711,864
30	H/W Kalambo	3,432,483
31	H/Mji Njombe	2,112,539
32	H/W Nsimbo	1,328,965
33	H/M Morogoro	1,139,738
Jumla		1,140,329,769

3	H/W Same	121,521,015
4	H/W Mpwapwa	98,874,666
5	H/Jiji Mbeya	90,666,624
6	H/W Rombo	86,974,378
7	H/W Mbinga	79,516,296
8	H/W Karatu	70,602,950
9	H/Jiji Arusha	59,020,769
10	H/M Temeke	54,856,369
11	H/Jiji Tanga	39,515,290
12	H/W Meru	39,003,018
13	H/W Longido	32,246,222
14	H/M Lindi	25,481,112
15	H/W Siha	15,969,750
16	H/W Tunduru	7,102,958
Jumla		1,348,490,740

Ninazishauri Halmashauri husika kuzitenga fedha za mishahara isiyolipwa kwa watumishi wasiokuwa kazini kwa sababu mbalimbali zilizotajwa hapo juu na kuzirejesha Hazina kwa wakati.

5.5.4 Malipo ya mishahara kwa watumishi waliofukuzwa, kustaafu au kufariki TZS.1,009,605,195 wakati TZS 845,445,888 zililipwa kwa taasisi mbalimbali kama makato ya kisheria
Katika kipindi cha ukaguzi, jumla ya TZS 1,009,605,195 katika Halmashauri 36 zililipwa kama mishahara kwa watumishi waliokwisha koma utumishi kwa sababu ya kufukuzwa, kufariki na kustaafu. Hii ni kinyume na Agizo 79 (8) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ambalo linaagiza kuwe na ukaguzi wa mara kwa mara unaofanywa na Afisa Utumishi kwa kushirikiana na Wakuu wa Idara na Mkaguzi wa Ndani kuangalia uhalali wa mishahara kabla ya kulipwa.

Pia, jumla ya TZS 845,445,888 katika Halmashauri 32 zililipwa kwa taasisi tofauti kama mifuko ya hifadhi ya jamii, taasisi za fedha zilizokopesha watumishi, bima ya afya na mamlaka ya mapato kama makato yahusianayo na watumishi walioacha utumishi. Malipo yanayofanywa moja kwa moja au kwenye taasisi kwa watumishi waliokwishaacha utumishi ni kupoteza fedha za umma na hivyo Menejimenti za mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kuingilia kati kukomesha hali hii. **Angalia Kiambatisho (xxix).**

Ninarejea ushauri wangu kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa ziongeze udhibiti kwa kuhuisha kumbukumbu za watumishi katika rejista ya watumishi ili kila mtumishi atayekoma utumishi atambuliwe mapema kabla ya kulipwa mishahara. Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa/OWM-TAMISEMI, Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma pamoja na Hazina wafanye kazi kwa pamoja ili kuhakikisha kuwa watumishi wanaoacha kazi hawaendelei kulipwa mishahara.

5.5.5 (i) Fedha za ruzuku ya mishahara iliyotolewa pungufu TZS.292,402,808

kipindi cha mwaka husika wa ukaguzi, fedha za ruzuku ya mishahara zilitolewa na Hazina zikiwa pungufu kwa TZS.292,402,808. Hii ilitokana na kulinganisha jumla ya mishahara halisi iliyolipwa na kiasi kilicholetwa kupitia hati za

kutolea fedha (Exchequer Notification) kwa ajili ya mishahara kwa mwaka 2013/2014 kwa sampuli ya Halmashauri nane.

(ii) Fedha za ruzuku ya mishahara iliyopokelewa zaidi ya kiwango halisi cha mishahara kilicholipwa TZS.74,097,073

Mapitio ya ruzuku ya mishahara katika Halmashauri tatu yalionyesha kuwa, TZS.74,097,073 zilipokelewa zaidi ya kiwango halisi kilicholipwa. Kiasi hiki kilichobaki kilitakiwa kurejeshwa Hazina ingawa hakukuwa na ushahidi kuonesha kama fedha hizo zilirudi. Orodha ya Halmashauri zenye matatizo hayo zimeoneshwa katika jedwali Na. 31 hapo chini.

Jedwali 31: Orodha ya Halmashauri zilizopokea mishahara chini au zaidi ya fedha halisi za mishahara iliyolipwa

S.N	Jina la Halmashauri	Mishahara halisi iliyopokelewa (TZS)	Mishahara iliyolipwa (TZS)	Mishahara iliyopokelewa zaidi (TZS)	Mishahara iliyopokelewa pungufu (TZS)
1	H/W Bunda	12,053,463,637	12,079,311,377	-	25,847,740
2	H/W Kishapu	7,874,592,083	7,839,415,169	35,176,915	-
3	H/W Masasi	7,699,999,849	7,683,597,878	16,401,971	-
4	H/Jiji Mbeya	16,476,414,302	16,453,896,115	22,518,187	-
5	H/W Mlele	972,854,942	1,014,611,045	-	41,756,104
6	H/W Morogoro	11,745,818,804	11,751,389,969	-	5,571,165
7	H/W Nachingwea	5,717,714,513	5,729,483,208	-	11,768,695
8	H/W Ruangwa	418,003,661	420,314,091	-	2,310,430
9	H/W Serengeti	15,353,939,102	15,381,616,072	-	27,676,970
10	H/W Ulanga	15,618,813,350	15,764,689,282	-	145,875,932
11	H/W Gairo	1,045,065,578	1,076,661,350	-	31,595,772
		94,976,679,821	95,194,985,556	74,097,073	292,402,808

Kutolewa kwa ruzuku ya mishahara chini ya kiasi halisi kilicholipwa kunazilazimisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kutumia vyanzo vya ndani kulipia tofauti hiyo ya mishahara. Matokeo yake ni kutotekeleza shughuli zilizopangwa hapo awali kwa sababu ya mabadiliko ya matumizi ya fedha.

Zaidi ya hayo, kutolewa kwa ruzuku ya mishahara zaidi ya kiasi kinacholipwa kunaweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha hizo.

Ninarudia mapendekezo yangu kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa zifanye usuluhisho wa mishahara iliyolipwa na iliyoletwa na Hazina ili Hazina ilipe zilizopungua na Halmashauri zirudishe fedha zinazozidi.

5.5.6 Kukosekana kwa usahihi katika tarehe za kuzaliwa na kustaafu kwa watumishi katika Orodha Kuu ya Mishahara

Orodha Kuu ya Mishahara ya Serikali imeunganisha watumishi wote wa Umma kupitia mfumo wa kompyuta wa HCMIS ambamo taarifa zote za watumishi huhifadhiwa na kuhuishwa mara kwa mara na taarifa hizo huhusisha tarehe za kuzaliwa, kiwango cha mishahara na kupanda vyeo. Hata hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa zimekuwa hazihuishi taarifa za watumishi wake kwa ufanisi.

Katika kupitia Mamlaka za Serikali za Mitaa 24 nilibaini kuwa, pamoja na kutolewa taarifa eneo hili katika ripoti zangu zilizotangulia, bado tarehe za kuzaliwa na kustaafu za watumishi 623 zilionekana kuwa si za kweli mfano, tarehe za kustaafu kwa watumishi 21 katika Halmashauri ya Wilaya ya Arusha zilikuwa ni 01/02/1900 wakati tarehe za kuzaliwa kwa watumishi watano wa Halmashauri ya Wilaya ya Tandahimba zilionekana kama 07/01/1900. Hii ikiwa ni pungufu ya watumishi waliotajwa mwaka uliotangulia ya 2,345 kwa Mamlaka 15 za Serikali za Mitaa. Hata hivyo, pamoja na kupungua huko, kumekuwa na ongezeko la Halmashauri zenye tatizo hilo ikimaanisha usimamizi katika kuliondoa tatizo hili si wa kutosha.

Hii inaonesha kuwa Maafisa Utumishi hawahuishi taarifa za watumishi mara kwa mara katika mfumo wa HCMIS na baadaye kuruhusu mabadiliko katika Orodha Kuu ya mishahara ya Serikali na matokeo yake ni kwamba tarehe za kustaafu kwa watumishi haziwezi kupatikana kirahisi na kufuatiliwa na

Hazina kwa kuwa taarifa sahihi zinakuwa kwenye mafaili ya watumishi katika Halmashauri husika.

Jedwali 32: Orodha ya Halmashauri ambazo hazikuhuisha taarifa za watumishi katika Orodha Kuu ya Mishahara

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi ambao taarifa zao hazina uhalisia
1	H/Jiji Arusha	34
2	H/W Arusha	22
3	H/W Bariadi	9
4	H/W Bunda	4
5	H/W Geita	50
6	H/Mji Geita	42
7	H/W Handeni	5
8	H/W Ileje	71
9	H/M Ilemela	15
10	H/Mji Kahama	22
11	H/W Karatu	6
12	H/W Korogwe	4
13	H/W Kyela	3
14	H/W Lushoto	4
15	H/W Meru	14
16	H/W Monduli	1
17	H/W Mufindi	20
18	H/M Musoma	5
19	H/W Ngorongoro	9
20	H/W Nzega	8
21	H/W Rorya	9
22	H/W Rufiji	17
23	H/W Same	244
24	H/W Tandahimba	5
	Jumla	623

Narejea mapendekezo yangu ya mwaka uliopita kuwa, Menejimenti za Halmashauri zihakikishe zinasuluhisha taarifa za watumishi katika Orodha Kuu ya Mishahara ya Hazina na kuhuisha taarifa hizo.

5.5.7 Makato ya mishahara ambayo hayakuwasilishwa katika taasisi husika TZS.230,162,686

Kwa kawaida, mishahara wa mtumishi unapaswa kukatwa makato ya kisheria ili kupata mishahara unaolipwa kwa mtumishi. Makato haya yanahusisha kuchangia mifuko wa

hifadhi ya jamii, Bima ya Afya, Kodi ya Mapato, kulipa madeni aliyokopa mtumishi na michango kwenye vyama vya wafanyakazi. Kiasi cha makato haya hufanyika Hazina na taarifa kutumwa kwenye Halmashauri husika wakati makato mengine hufanywa na Halmashauri husika. Makato yanayofanywa na Halmashauri yanatakiwa kupelekwa kwenye taasisi husika.

Mapitio ya Halmashauri 11 yalionesha jumla ya TZS.230,162,686 ikiwa ni makato yaliyofanywa katika Halmashauri hizo hayakupelekwa katika taasisi husika kama LAPF, PSPF, NSSF, PPF na TRA. Zaidi ya hayo, Mamlaka ya Mji Kahama na Halmashauri ya Wilaya ya Sumbawanga hazikukata makato hayo kabisa yaliyofikia TZS.34,916,000 na TZS.25,995,600 mtawalia. Makato ya kisheria ambayo hayakukatwa yameoneshwa katika Jedwali Na. 33 hapo chini.

Jedwali 33: Muhtasari wa Makato ambayo hayakupelekwa kwenye taasisi husika

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi kisichopelekwa (TZS)
1	H/W Bukombe	9,999,931
2	H/M Iringa	10,369,800
3	H/W Mbozi	68,536,928
4	H/W Mbulu	40,420,822
5	H/W Mkalama	1,620,000
6	H/W Nachingwea	879,522
7	H/W Nkasi	3,168,000
8	H/W Ruangwa	2,453,246
9	H/M Singida	24,384,500
10	H/W Ushetu	26,558,792
11	H/W Gairo	41,771,145
Jumla		230,162,686

Makato ya mishahara ambayo hayakupelekwa katika taasisi husika kwa mwaka huu wa ukaguzi yameongezeka ukilinganisha na kiasi cha TZS.83,619,613 kilichoripotiwa mwaka 2012/2013.

Kuwasilisha makato yanayofanyika katika ngazi ya Halmashauri ni lazima, vinginevyo Halmashauri hizo zinaweza kuzitumia fedha hizo kwa shughuli nyingine na hivyo kusababisha madeni ambayo inakuwa vigumu kuyalipa. Na pia, inaweza kusababisha kuongeza gharama kwa kulipa tozo au riba kwa kuchelewesha malipo hayo. Kutopelekwa kwa makato ya mishahara kwa taasisi mbalimbali za mifuko ya hifadhi ya jamii kama LAPF, PSPF, NSSF na PPF ina madhara zaidi kwa maslahi ya watumishi mara baada ya kustaafu.

Inashauriwa kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zipeleke makato ya mishahara mara moja yanapokuwa yamelipwa. Zaidi ya hayo, Halmashauri zinapaswa kupeleka kwenye taasisi husika fedha za makato ambazo hazikupelekwa na yaoneshwe kwenye taarifa zake za hesabu kama madeni.

5.5.8 Hazina na taasisi nyingine kutotoa stakabadhi za kukiri mapokezi ya mishahara ambayo haikulipwa na makato ya kisheria TZS.689,921,538

Jumla ya malipo ya TZS.689,921,538 katika Halmashauri 16 yalikosa stakabadhi za kukiri mapokezi ikiwa ni fedha za mishahara ambazo hazikulipwa na hivyo kurudishwa Hazina kupitia ofisi za Makatibu Tawala wa Mikoa pamoja na Makato ya kisheria ya mishahara yaliyolipwa kwa taasisi mbalimbali. Hii ni kinyume na Kanuni Na. 78 (5) ya Kanuni za Fedha za Umma za mwaka 2001. Orodha ya Halmashauri zilizokosa nyaraka za kukiri mapokezi ya mishahara na makato ya kisheria ambayo haikulipwa zimeoneshwa katika Jedwali Na. 34 hapo chini.

Jedwali 34: Mishahara ambayo haikulipwa na makato ya kisheria yaliyokosa stakabadhi za kukiri mapokezi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Biharamulo	15,716,183
2	H/W Busega	2,687,696
3	H/W Chamwino	11,946,024.86
4	H/W Chato	27,398,607
5	H/W Iramba	109,454,647
6	H/W Karagwe	32,053,167

7	H/W Kilolo	18,715,717
8	H/W Kilwa	30,634,141
9	H/W Ludewa	80,546,428.96
10	H/W Lushoto	249,033,347
11	H/W Maswa	15,368,543
12	H/W Misenyi	59,745,743.64
13	H/Mji Njombe	6,597,170
14	H/W Nyasa	24,145,287
15	H/W Nzega	2,899,628
16	H/W Sikonge	2,979,208
	Jumla	689,921,538

Kukosekana kwa stakabadhi za kukiri mapokezi kutoka kwa taasisi zilizolipwa pamoja na Hazina inamaanisha kuwa malipo yanaweza kuwa yalifanyika kwa taasisi nyingine tofauti na zilizolengwa au fedha hizo hazikurejeshwa Hazina na taasisi za fedha husika.

Menejimenti za Halmashauri husika zinashauriwa kuimarisha udhibiti katika malipo ya mishahara inayorudishwa Hazina na makato ya kisheria yanayopelekwa katika taasisi mbalimbali na kuhakikisha ufuatiliaji unafanyika ili kupata nyaraka za kukiri mapokezi ya fedha hizo mara baada ya kuzilipa.

5.5.9 Karadha za mishahara zisizorejeshwa TZS.286,032,964

Agizo la 41(1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linatoa mazingira yanayoruhusu karadha za mishahara kutolewa kwa mtumishi wa Halmashauri ikiwa ni pamoja na kuajiriwa kwa mara ya kwanza au kuhamishwa, malipo ya ada kwa ajili ya watoto wa mtumishi; malipo ya matibabu ya dharura ya mtumishi au familia yake, ununuzi wa vifaa baada ya kuibiwa, kuunguliwa na moto, kuibiwa nyumbani kwa mtumishi na mwisho kwa ajili ya gharama za mazishi ya mmoja wa wanafamilia ya mtumishi. Masharti ya kurejesha fedha hizo yameelezwa kuwa miezi kumi na miwili kwa kiwango cha juu.

Wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, Halmashauri 16 zilikuwa na karadha zenye jumla ya TZS.286,032,964 zilizobaki hadi kufikia mwishoni mwa mwaka bila kurejeshwa ikilinganishwa na TZS.520,484,151 zilizoripotiwa kwa mwaka 2012/2013

katika Halmashauri 25 na TZS.312,089,918 kwa mwaka 2011/2012 kwa Halmashauri 10. Kuendelea kuwepo kwa karadha za mishahara zisizorejeshwa kwa miaka mitatu mfululizo ni kinyume na Agizo lililotajwa hapo juu na inatoa taswira ya kuwepo udhaifu wa menejimenti kufuatilia. Orodha ya Halmashauri zenye karadha ya mishahara isiyorejeshwa imeoneshwa kwenye Jedwali Na. 35 hapo chini.

Jedwali 35: Karadha ya Mishahara isiyorejeshwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/Jiji Arusha	5,208,305
2	H/Mji Bariadi	4,500,000
3	H/M Dodoma	23,748,780
4	H/Mji Kahama	4,475,700
5	H/W Karatu	1,455,000
6	H/W Longido	5,141,024
7	H/W Magu	61,315,474
8	H/W Mbeya	65,358,000
9	H/W Mbeya	71,438,300
10	H/W Mbozi	2,463,375
11	H/W Meru	5,846,010
12	H/W Mlele	2,955,000
13	H/W Mwanga	7,094,996
14	H/W Nkasi	4,200,000
15	H/W Simanjiro	5,405,000
16	H/M Temeke	15,428,000
	Jumla	286,032,964

Kutokurejeshwa kwa fedha zilizochukuliwa kama karadha ya mishahara kunaathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kwa sababu ya fedha kupungua na madeni haya yanaweza yasikusanywe tena.

Halmashauri zinasisitizwa kuzingatia Agizo la 41 (1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa kwa kuhakikisha kuwa karadha zote zinarudishwa kwa wakati.

5.5.10 Watumishi wasio kwenye utumishi wa umma ambao hawajafutwa katika Orodha ya mishahara ya Hazina
 Agizo la 79 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linawataka Wakuu wa Idara kutunza rejesta ya watumishi wote iliyohuishwa ikiwa na taarifa zao ambayo

itamwonesha Mweka Hazina mambo yote yanayohusu kuajiriwa, kuacha kazi, kufukuzwa kazi, kusimamishwa kazi, kuazimwa na taasisi nyingine, kuhama na taarifa nyingine muhimu zifaazo kutunza kumbukumbu kwa ajili ya malipo ya kodi na malipo ya Mifuko ya Hifadhi ya Jamii.

Kinyume na matakwa ya Agizo lililotajwa hapo juu, ukaguzi wa mishahara uliofanyika katika Halmashauri 14 ulibaini uwepo wa watu 340 katika Orodha ya mishahara ya Hazina ambao hawakuwa watumishi tena na walikuwa hawajafutwa. Hii inaonesha kupungua ikilinganishwa na idadi ya watu walioripotiwa katika Halmashauri sita kwa mwaka wa fedha 2012/2013.

Jumla ya watumishi walioacha kazi kwa sababu mbalimbali kubakia katika orodha ya Mishahara inasababishwa na kukosekana kwa uhuishaji wa mara kwa mara wa rejesta ya watumishi na mawasiliano ya haraka kati ya Halmashauri na Hazina kwa hatua zaidi kabla ya mishahara kulipwa. Jedwali Na. 36 hapo chini linaonesha kwa muhtasari Halmashauri na idadi ya watu ambao hawakufutwa kwenye orodha ya mishahara ya Hazina.

Jedwali 36: Halmashauri zenye watumishi ambao hawakufutwa katika orodha ya watumishi baada ya kukoma katika utumishi wa umma

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi waliohusika
1	H/W Bariadi	28
2	H/W Bukoba	1
3	H/W Bunda	101
4	H/W Ileje	11
5	H/W Kongwa	5
6	H/W Ludewa	21
7	H/W Lushoto	20
8	H/W Mbogwe	4
9	H/W Mbozi	8
10	H/W Mufindi	40
11	H/W Mvomero	64
12	H/W Namtumbo	8
13	H/W Songea	27
14	H/W Ushetu	2

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi waliohusika
Jumla		340

Pamoja na kuonesha kupungua kidogo kwa idadi ya watu, kuchelewa kuwafuta watumishi walioacha kazi kwa sababu zozote zile katika Orodha ya mishahara ya Hazina kunaongeza gharama za mishahara zinazolipwa na Serikali na hivyo kusababisha upotevu wa fedha za umma na kuzidisha makadirio na matumizi ya fedha zinazolipa mishahara.

Ninashauri Halmashauri kuhakikisha kwamba taarifa za watumishi wanaostaafu, kufa au kuacha kazi zinatunzwa vizuri na kuripotiwa haraka kwa hatua zaidi ambazo inaweza kuwa pamoja na kuwafuta au kisitisha taarifa zao kwenye orodha ya Misharaha ya Hazina.

5.5.11 Upungufu wa Watumishi

Utendeji kazi imara wa taasisi yoyote unategemea uwepo wa rasilimali, na mojawapo muhimu ikiwa ni rasilimali watu. Katika kipindi cha ukaguzi, Halmashauri 102 zilionesha kuwa mahitaji ya watumishi kwa Halmashauri hizo yalikuwa 263,814 ukilinganisha na watumishi 200,915 waliokuwepo ikiwa ni upungufu wa watumishi 62,899 sawa na asilimia 24 ya mahitaji. Upungufu huo una madhara ya jumla kwa Halmashauri katika kazi zake ikiwemo utoaji huduma hafifu, kuzidiwa na kukosa ari ya kazi kwa watumishi waliopo. Sekta zilizoathiriwa zaidi na tatizo hili ni Afya, Kilimo na Elimu. **Angalia Kiambatisho (xxx)**

Katika orodha ya Halmashauri zenye tatizo kubwa zilikuwemo H/W Babati (55%) ikifuatwa na H/W Nyasa (53%) na H/W Kyerwa (46%). Pia, kati ya Halmashauri kumi zinazoongoza kwa upungufu wa watumishi Saba (7) ni Halmashauri mpya ambazo ni H/W Nyasa (53%), H/W Kyerwa (46%), H/W Buhigwe (45%), Mkalama (43%), Kaliua (43%), Uvinza (41%) na Busokelo (40%).

Kwa mwaka 2012/2013, upungufu wa watumishi ulikuwa 39,984 kwa Halmashauri zilizokuwa kwenye sampuli ikiwa ni

sawa na asilimia 22 ya mahitaji. Hata hivyo, upungufu huo umeongezeka na kuwa asilimia 24 ya mahitaji kwa mwaka 2013/2014 pamoja na juhudi kubwa zinazochukuliwa na Serikali kukabiliana na upungufu huo katika sekta mbalimbali. Kwa hiyo, upungufu wa asilimia 24 bado uko juu ukilinganisha na mahitaji.

Kwa mazingira haya, ninarudia mapendekezo yangu ya miaka ya nyuma kuwa:

- OWM-TAMISEMI inatakiwa kuweka mikakati ya kuendelea kutunza wafanya kazi wake kupunguza idadi ya wale wanaoacha kazi.
- Kuwepo kwa motisha maalum kwa lengo la kuwavutia watumishi kwenda kufanya kazi katika Halmashauri za pembezoni. Mapungufu ya watumishi yameonekana kutokea zaidi katika Halmashauri za pembezoni kuliko zile za mijini.

5.5.12 Watumishi wasiothibitishwa katika utumishi wa umma kwa muda mrefu

Aya D.45 (1) ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inataka mtumishi wa umma kuwa na haki ya kuthibitishwa kwenye utumishi wa umma katika nafasi aliyoajiriwa mwishoni mwa kipindi cha matazamio kwa kuzingatia utendaji na mwenendo wake.

Pia, Aya D.40 ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inaelezea juu ya kipindi ambacho mwajiriwa kwa mara ya kwanza katika utumishi wa umma mwenye masharti ya pensheni kutumikia kipindi cha matazamio kwa muda wa miezi kumi na miwili. Zaidi ya hayo, Aya ya 43 ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za 2009 zinasisitiza kuwa si wajibu wa mtumishi wa umma kuomba kuthibitishwa katika kazi yake kwa kuwa huu ni wajibu wa msimamizi wake aliye karibu kuanzisha mchakato ndani ya muda usiozidi miezi mitatu kabla ya kuisha kwa kipindi za matazamio.

Hata hivyo, wakati wa ukaguzi ilibainika kuwa watumishi 5,188 katika Halmashauri 19 zilizokuwa kwenye sampuli walikuwa

wahajathibitishwa kwenye utumishi wa umma kwa zaidi ya miaka miwili na bila kuwa na taarifa yoyote rasmi au ya maandishi kuongeza muda wao wa kipindi cha matazamio.

Jedwali Na. 37 hapo chini linaonesha Halmashauri na idadi ya watumishi ambao walikuwa bado kuthibitishwa kazini kwa zaidi ya miaka miwili baada ya kuisha kwa kipindi cha matazamio.

Jedwali 37: Halmashauri na idadi ya watumishi ambao walikuwa bado kuthibitishwa kazini kwa kipindi kirefu

Na.	Jina la Halmashauri	Mkoa	Idadi ya Watumishi
1	H/Jiji Arusha	Arusha	291
2	H/W Bunda	Mara	130
3	H/Jiji Dar es salaam	Dar es salaam	5
4	H/M Iringa	Iringa	43
5	M/Mji Kahama	Shinyanga	850
6	H/W Longido	Arusha	54
7	H/W Masasi	Mtwara	180
8	M/Mji Masasi	Mtwara	1395
9	H/W Mbogwe	Geita	109
10	H/W Monduli	Arusha	79
11	H/W Mtwara	Mtwara	167
12	H/M Mtwara	Mtwara	87
13	H/W Musoma	Mara	109
14	H/W Ngorongoro	Arusha	44
15	H/W Same	Kilimanjaro	174
16	H/W Serengeti	Mara	1187
17	H/W Siha	Kilimanjaro	29
18	H/W Tandahimba	Mtwara	180
19	M/Mji Tarime	Mara	75
Jumla			5188

Kuchelewa kuthibitisha watumishi katika utumishi wa umma ni matokeo ya wasimamizi walio karibu na watumishi hao na mamlaka zinazohusika kushindwa kuanzisha mchakato wa kuwathibitisha baada ya tathmini ya utendaji kazi wa watumishi husika. Hivyo, kuchelewa kuwathibitisha watumishi wa umma kwenye masharti ya kudumu na pensheni si tu kwamba inawachelewesha kupanda vyeo bali hata mishahara yao inaathirika.

Ninapendekeza Halmashauri zianzishe mchakato wa kuwathibitisha watumishi wanaostahili muda wa miezi mitatu inayotakiwa kisheria kabla ya muda wa matazamio kumalizika ikiwa wanakidhi vigezo vilivyotajwa katika Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009.

5.5.13 Wakuu wa Idara na Vitengo wanaokaimu kwa muda wa zaidi ya miezi sita

Aya ya D.24 Aya ndogo ya 3 ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inataka mtumishi wa umma kukaimu nafasi iliyobaki wazi kwa kipindi kisichozidi miezi sita (6). Inaelekeza pia kuwa mamlaka ya uteuzi ihakikishe inashughulikia na kukamilisha uteuzi wa mtumishi katika nafasi ya madaraka ndani ya miezi sita.

Katika mwaka husika wa ukaguzi, Halmashauri 65 zilikuwa na maafisa 464 waliokuwa wakikaimu nafasi za ukuu wa idara au vitengo au hata ukurugenzi kwa zaidi ya miezi sita kinyume na maelekezo ya kanuni zilizotajwa hapo juu. Zaidi ya hayo, nafasi 19 katika Halmashauri 11 zilibaki wazi kwa kipindi chote cha mwaka.

Ilionekana pia kuwa, Halmashauri mpya ndizo zilikuwa na maafisa wengi waliokuwa wakikaimu nafasi za ukuu wa idara na vitengo ukilinganisha na Halmashauri zilizokuwepo. Kwa mfano, kati ya nafasi 19 za wakuu wa idara na vitengo zinazotakiwa kulingana na muundo uliotolewa na OWM-TAMISEMI, H/Mji Tarime Mkoani Mara na H/W Kaliua Mkoani Tabora zilikuwa na maafisa 16 na 15 kila moja waliokuwa wakikaimu nafasi zao. Taarifa zaidi zipo katika **Kiambatisho (xxxi)**.

Kuanzishwa kwa Halmashauri mpya kabla ya kuwa na mpango mzuri wa watumishi ilikuwa sababu kubwa mbali na mamlaka ya uteuzi kuchelewa kuteua maafisa katika madaraka hayo. Kushindwa kuidhinisha au kuteua watumishi katika nafasi za wakuu wa idara na vitengo kunasababisha mlundikano wa madeni ya watumishi yatokanayo na posho za kukaimu. Pia, kukaimu kwa muda mrefu kunashusha ari ya kazi ya watumishi hao na ikiendelea hivyo, inashusha uwezo wa kufanya kazi.

Hivyo ninashauri kuwa uongozi wa Halmashauri kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma kupunguza idadi ya maafisa wanaokaimu kwa kuwathibitisha au kuteua wengine wenye sifa na uwezo katika nafasi hizo.

5.5.14 Watumishi wasioenda likizo kwa kipindi kinachozidi miaka miwili (2)

Aya ya H.1 (1) ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inataka likizo kuheshimiwa kama haki na inapotokea kutotolewa na mwajiri, mwajiriwa atalipwa mshahara badala ya likizo.

Mapitio katika Halmashauri nne yaani Jiji la Arusha, Halmashauri za Wilaya za Longido, Meru na Chamwino zilikuwa na watumishi 19, 11, 8 na 3 kwa mfululizo huo ambao hawakwenda likizo ya mwaka kwa kipindi cha zaidi ya miaka miwili. Idara ya fedha ilionekana kuwa na watumishi wengi ambao hawakwenda likizo.

Sababu mojawapo ilikuwa upungufu wa watumishi katika idara husika ukilinganisha na kazi nyingi zilizo katika hali ambayo watumishi hawaendi likizo zao za mwaka kama inavyotakiwa, inaweza kusababisha utendaji kazi hafifu kwa watumishi hao. Na pale ambapo likizo haikuchukuliwa na ikatakiwa kulipa mshahara, kinaweza kuwa chanzo cha mlundikano wa madeni ya watumishi.

Ninapendekeza Halmashauri zihamasishe watumishi kwenda likizo zao za mwaka kama inavyotakiwa na panapokuwa na ulazima kwa mtumishi kutokwenda likizo taratibu zifuatwe.

5.5.15 Masuala ya Mazingira

Kifungu cha 9 cha Sheria ya Mazingira ya mwaka 2004 kinawataka watu wote wenye mamlaka chini ya sheria hii au chini ya sheria nyingine yoyote yenye mwelekeo juu ya utunzaji mazingira kujitahidi kukuza na kuangalia Sera ya

Taifa ya Mazingira. Wakati huo, Aya ya 101 ya Sera ya Taifa ya Mazingira ya mwaka 1997 inatambua kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ndizo nguzo muhimu za kuweza kutimiza malengo ya Sera hiyo kwa kuwa matatizo mengi ya mazingira na utatuzi wake vinatokea katika Serikali za Mitaa.

Katika mwaka huu wa ukaguzi, mapungufu mbalimbali yahusuyo utunzaji wa mazingira yalionekana katika Halmashauri 32 na baadhi yake yameoneshwa kwa muhtasari hapo chini:

- Halmashauri saba hazikuwa zimeainisha miradi inayohitaji tathmini na ukaguzi wa mazingira kabla ya kutekelezwa.
- Halmashauri tano hazikuanzisha kamati za kudumu na imara za Uchumi, Ujenzi na Mazingira.
- Kumekuwa na ongezeko la uvunaji wa kuni na uchomaji mkaa kwa matumizi ya nyumbani na biashara bila kuwa na mkakati wa kuanzisha na kuongeza misitu ikiambatana na uhamasishaji jamii juu ya matumizi ya nishati mbadala.
- Kukosekana kwa vitendea kazi kwa ajili ya kutekeleza shughuli za mazingira kwa mfano, dampo, vizimba vya taka, magari ya kuzolea na kusomba taka na sehemu mahususi za kukusanyia taka.
- Uelewa na ushiriki mdogo wa jamii juu ya uhifadhi wa mazingira.

Maelezo zaidi yametolewa katika **Kiambatisho (xxxii)**

Kutokufanya vizuri katika utunzaji mazingira kuna madhara makubwa katika maisha ya watu kwa kuwa husababisha uharibifu wa ardhi, upatikanaji hafifu wa maji safi mijini na vijijini, uchafuzi wa mazingira, uharibifu wa makazi ya wanyama na viumbe hai, kutoweka kwa viumbe hai vya majini na uharibifu wa misitu.

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa (a) kuimarisha Kamati za Kudumu za Mazingira ili ziweze kutekeleza shughuli zake kama ilivyoelekezwa kwenye Sheria ya Mazingira (b) kutenga bajeti ya kutosha kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli

za mazingira kama kuelimisha jamii juu ya utunzaji mazingira na ununuzi wa vifaa vya kufanyia shughuli za mazingira (c) kutathmini miradi yote inayoendeshwa na Halmashauri na sekta nyingine binafsi juu ya madhara ya kimazingira kabla ya kuitekeleza.

5.5.16 Kesi za madai dhidi ya Halmashauri zinazoweza kuathiri utoaji huduma endelevu

Kimsingi Halmashauri zimeanzishwa kwa lengo la kutoa huduma endelevu zenye kutosheleza mahitaji ya jamii na kwa kiwango kikubwa kuboresha maisha kijamii na mazingira. Hii imelezwa katika kifungu cha 5 na 13 cha Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya mwaka 1982. Hata hivyo, huduma zitolewazo na Mamlaka za Serikali za Mitaa zinategemea zaidi uwepo wa rasilimali ambazo kati yake ni fedha.

Katika mwaka 2013/2014, Halmashauri 39 zilionesha kuwa, bado Halmashauri nyingi zitaweza kuwa na madeni makubwa ya takribani shilingi bilioni 40 yatokanayo na kesi 250 zilizoko mahakamani kama zitashindwa ukilinganisha na shilling bilioni 74 kwa mwaka 2012/2013 zilizoripotiwa katika Halmashauri 78. Zaidi ya hayo, kesi hizi zilizokuwa bado kuamuliwa nyingi zilitokana na kuvunjwa kwa mikataba kati ya Halmashauri na wazabuni na nyingine zikiwa za migogoro ya ardhi. Majiji ya Mbeya na Dar es salaam yalionekana kuwa na kesi nyingi ukilinganisha na Halmashauri nyingine katika sampuli kwani zilikuwa na kesi 35 na 33 mtawalia. **Jedwali Na. 38** hapo chini linaonesha orodha ya Halmashauri zilizokuwa na kesi katika mahakama mbalimbali.

Jedwali 38: Kesi zilizopo mahakamani ambazo hazijaamuliwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha fedha kinachodaiwa (TZS)	Idadi ya kesi zenye thamani ya fedha	Idadi ya kesi ambazo hazikuhi sisha kiasi cha fedha	Jumla ya kesi
1	H/Jiji Mbeya	3,531,733,071	23	12	35

97

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha fedha kinachodaiwa (TZS)	Idadi ya kesi zenye thamani ya fedha	Idadi ya kesi ambazo hazikuho sisha kiasi cha fedha	Jumla ya kesi
2	H/Jiji Dar es salaam	7,026,261,431	33	0	33
3	H/M Musoma	853,266,248	24	0	24
4	H/M Kinondoni	11,138,469,953	15	0	15
5	H/M Tabora	1,061,356,500	12	1	13
6	H/M Songea	3,807,802,362	3	7	10
7	H/W Handeni	364,933,205	8	1	9
8	H/W Igunga	1,030,557,000	7	2	9
9	H/W Kyerwa	81,000,000	8	0	8
10	H/W Rungwe	1,207,802,362	8	0	8
11	H/W Shinyanga	182,149,542	6	1	7
12	H/W Bahi	502,988,762	5	1	6
13	H/W Chato	124,000,000	6	0	6
14	H/W Ngara	67,576,600	6	0	6
15	H/W Ukerewe	58,552,000	6	0	6
16	H/W Chunya	1,322,900,000	3	2	5
17	H/W Kishapu	352,387,700	5	0	5
18	H/W Bukombe	177,377,484	4	0	4
19	H/M Kibaha	109,676,450	3	1	4
20	H/W Msalala	197,407,360	3	1	4
21	H/W Mufindi	2,058,790,000	4	0	4
22	H/W Biharamulo	350,000,000	3	0	3
23	H/W Urambo	540,000,000	2	1	3
24	H/W ariadi	335,000,000	2	0	2
25	H/Mji Geita	184,832,000	2	0	2
26	H/W Hai	41,647,783	2	0	2
27	H/W Ileje	78,000,000	1	1	2
28	H/W Kiteto	140,000,000	2	0	2
29	H/W Mbogwe	172,000,000	2	0	2
30	H/W Rombo	80,000,000	2	0	2
31	H/W Singida	1,026,000,000	2	0	2
32	H/W Busega	3,206,400	1	0	1
33	H/W Busokelo	15,000,000	1	0	1
34	H/W Kaliua	45,000,000	1	0	1
35	H/W Mbozi	955,649,500	1	0	1
36	H/W Njombe	65,000,000	1	0	1
37	H/W Pangani	248,854,740	1	0	1
38	H/W Serengeti	800,000,000	1	0	1
39	H/W Bukoba	72,000,000	-	0	0
	Jumla	40,409,178,453	219	31	250

Kuna madhara makubwa yanayoweza kutokea endapo Halmashauri zitashindwa katika kesi hizi ikijumuisha gharama za kuendesha kesi hizo na kupelekea kuathiri bajeti na utoaji huduma kwa ujumla.

Kwahiyo, nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kufuata sheria katika utendaji kazi wake ili kupunguza uwezekano wa matukio ya kushitakiwa. Pia ni muhimu kwa Halmashauri kuongeza nguvu ya Vitengo vya Sheria ili kuvifanya viweze kusimamia kesi vizuri na kupunguza uwezekano wa kushindwa kesi mahakamani.

5.6 Mapitio ya usimamizi wa matumizi

5.6.1 Malipo yenye nyaraka pungufu TZS.3,878,602,680

Malipo yote yaliyofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa yanatakiwa kuambatanishwa na nyaraka husika kwa mujibu wa Agizo la 8 (2) (c) na 104 la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Ukaguzi wa kumbukumbu za matumizi ya Halmashauri 80 ulibaini kuwa, malipo ya TZS.3,878,602,680 yalikuwa hayaambatanishwa na nyaraka stahili. Kutokana na hali hiyo, sikuweza kuthibitisha juu ya usahihi, ukweli na uhalali wake. Orodha ya Halmashauri husika pamoja na kiasi kilicholipwa kwa kila Halmashauri imeoneshwa katika **Kiambatisho (xxxiii).**

Hali hii imechangiwa na uhibitishi dhaifu wa malipo na utunzaji usioridhisha wa nyaraka na viambatisho vingine vya malipo.

Jedwali Na. 39 hapa chini linaonesha Halmashauri zenye matumizi yenye nyaraka pungufu kwa miaka ya 2012/2013 mpaka 2013/2014

Jedwali 39: Ulinganisho wa matumizi yenye nyaraka pungufu kwa miaka miwili

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (TZS)
2013/2014	80	3,878,602,680
2012/2013	67	3,514,703,776

Kulingana na taarifa zilizooneshwa hapo juu, inaonekana kwamba kuna ongezeko la idadi ya Mamlaka za serikali za Mitaa pamoja na kiasi cha matumizi yenye nyaraka pungufu ikilinganishwa na mwaka uliopita, ambapo Halmashauri 13 zimeongezeka sawa na 19% ikiwa na ongezeko la TZS.363,898,904 sawa na 10%. Hali hii inaashiria kwamba, hakuna uboreshaji katika kupunguza matumizi yenye nyaraka pungufu.

Zaidi ya hayo, Halmashauri saba (7) zilibainika kuwa na kiwango kikubwa cha malipo yenye nyaraka pungufu ambazo ni: Halmashauri ya Wilaya ya Kwimba (TZS1,046,164,281); Halmashauri ya Wilaya ya Longido (Sh,453,134,128); Halmashauri ya Wilaya ya Ilemela (TZS 383,123,031); Halmashauri ya Wilaya ya Pangani (TZS 245,012,272); Halmashauri ya Manispaa ya Ilala (TZS 234,990,860); Halmashauri ya Wilaya ya Mvomero (TZS 124,424,318) na Halmashauri ya Wilaya ya Geita (TZS111,469,115).

Ninapendekeza Menejimenti za Serikali za Mitaa ziongeze udhibiti wa nyaraka za malipo kama vile kuwa na kitengo cha ukaguzi wa awali chenye ufanisi kitakachohakiki nyaraka kabla ya kufanya malipo. Aidha, panatakiwa kuwa na afisa atakayepewa jukumu la kutunza hati za malipo pamoja na nyaraka zake ili kusaidia katika kusimamia nyaraka hizo.

5.6.2 Matumizi yasiyokuwa na hati za malipo TZS.756,730,755

Mweka Hazina wa Halmashauri anatakiwa kuweka mfumo bora wa uhasibu na kuhakikisha kuwa taarifa zote zinazotakiwa kuambatanishwa zinakuwa salama kwa mujibu wa Agizo la 34(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aidha, Agizo la 104 la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaelekeza kuwa hati za malipo pamoja na viambatisho vyake vinatakiwa kuwekwa vizuri na kutunzwa kwa muda usiopungua miaka mitano (5).

Hata hivyo, wakati wa ukaguzi wa hesabu za mwaka 2013/2014 ilibainika kwamba matumizi yenye jumla ya TZS 756,730,755 yalifanyika katika Halmashauri 20 lakini hati za malipo pamoja na viambatanisho vya matumizi hayo havikupatikana katika makabrasha husika wala kuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi. Hivyo, aina ya malipo na uhalali wa matumizi haya haukuweza kuthibitika na hivyo kukwaza mawanda ya ukaguzi. Sampuli ya Halmashauri 20 husika na matumizi hayo ni kama zinavyooneshwa katika Jedwali Na. 40 hapa chini:

Jedwali 40: Orodha ya Halmashauri zenye matumizi yasiyo na Hati za malipo

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1.	H/W Karatu	14,070,108
2.	H/W Meru	2,341,500
3.	H/W Longido	50,459,550
4.	H/W Mafia	11,618,890
5.	H/W Rufiji	71,187,875
6.	H/W Hanang'	2,403,000
7.	H/W Bunda	3,247,000
8.	H/W Mvomero	18,489,902
9.	H/W Kwimba	250,338,612
10.	H/W Ukerewe	19,964,000
11.	H/W Nkasi	1,347,000
12.	H/W Songea	8,745,000
13.	H/W Nyasa	163,068,262

14.	H/W Kishapu	9,995,120
15.	H/W Ushetu	47,674,841
16.	H/W Ikungi	4,636,000
17.	H/W Manyoni	4,223,000
18.	H/W Bariadi	11,405,000
19.	H/W Muheza	31,861,498
20.	H/M Tabora	29,654,597
	Jumla	756,730,755

Halmashauri zinazoongoza ni H/W Kwimba (TZS 250,338,612) ikifuatiwa na H/W Nyasa (TZS 163,068,262).

Jedwali Na. 41 hapa chini linaonesha ulinganifu wa matumizi yasiyo na hati za malipo kwa miaka ya 2012/2013 na 2013/2014.

Jedwali 41: Ulinganisho wa matumizi yasiyo na hati za malipo

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (TZS)
2013/2014	20	756,730,755
2012/2013	19	8,063,469,984

Jedwali Na. 41 hapo juu linaonesha kwamba kuna maboresho katika suala la matumizi yasiyo na hati za malipo ikilinganishwa na mwaka uliopita ambapo mbali na ongezeko la Halmashauri moja, kiasi kilichoripotiwa kimepungua kwa TZS.7,306,739,229 sawa na asilimia 91. Hata hivyo, kiasi cha TZS.756,730,755 kilichoripotiwa mwaka huu kinajumuisha kiasi cha TZS.215,379,103 kinachohusiana na Halmashauri za Wilaya mpya tatu ambazo ni; Nyasa, Ushetu, na Ikungi. Ulinganisho ungekuwa unafanyika kwa kuziondoa Halmashauri hizi, ukubwa wa maboresho haya ungepungua kwa Halmashauri mbili sawa na asilimia 10 pamoja kupungua kwa kiasi cha TZS.7,522,118,332 au asilimia 93.

Ningependa kuzipongeza Menejimenti za Mamlaka ya Serikali za Mitaa kwa ajili ya jitihada walizozifanya katika kupunguza idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizoripotiwa kuwa na matumizi yasiyo na hati za malipo. Hata hivyo, bado wanatakiwa kutimiza wajibu wao wa msingi wa kuhakikisha kuwa, nyaraka mbalimbali ikiwa ni pamoja na hati za malipo zinatunzwa vizuri.

5.6.3 Matumizi yaliyofanywa kwa kutumia vifungu Visivyohusika TZS.2,385,712,357

Kila matumizi yanapaswa kulipwa kulingana na kifungu sahihi na kwa mujibu wa maelezo ya bajeti iliyoidhinishwa na kwa fedha zilizopangwa zitumike kwa malengo yaliyokusudiwa. Hii ni kwa mujibu wa Agizo la 23(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Hata hivyo, matumizi ya TZS.2,385,712,357 yalifanywa na Halmashauri 47 kwa kutumia vifungu visivyohusika bila kibali cha Kamati ya Fedha cha kuidhinisha fedha zihamishwe kwenda vifungu vingine. Hii ni kinyume na Aya 15.7 ya Mwongozo wa Utayarishaji wa Hesabu za Halmashauri wa mwaka 2010. Halmashauri zilizobainika kuwa na matumizi yaliyofanyika kwa kutumia vifungu visivyohusika ni kama inavyoonekana kwenye **Kiambanisho (xxxiv)**.

Jedwali 42: Ulinganisho wa Matumizi yaliyofanywa kwa kutumia vifungu visivyohusika kwa miaka miwili

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (TZS)
2013/2014	47	2,385,712,357
2012/2013	45	2,061,468,497

Jedwali Na. 42 hapo juu linaonesha tatizo bado linaendelea kwa kuwa kiasi kilichoripotiwa cha TZS.2,385,712,357 katika mwaka wa 2013/2014 kinajumuisha Halmashauri mpya tano zenye jumla ya matumizi ya TZS.184,428,131. Hivyo basi,

mbali na kupungua kwa idadi ya Halmashauri kwa Halmashauri moja baada ya kuondoa zile mpya, bado kuna ongezeko la ukubwa wa kiasi kilichoripotiwa kwa TZS.139,815,729 sawa na asilimia 7 ikilinganishwa na mwaka uliopita. Hata hivyo, ni suala la kutilia maanani kwamba Halmashauri mpya zilizoanzishwa ni miongoni mwa Halmashauri zikilizobainika kuwa na mapungufu haya.

Kufanya matumizi kwa kutumia vifungu visivyohusika si tu kinyume na udhibiti wa bajeti na Kanuni za fedha, lakini pia huzidisha matumizi katika kifungu kilichotumika kulipa na hatimaye katika taarifa za fedha.

Kwa kuwa jambo hili limekuwa likijirudia mara kwa mara katika Mamlaka mbalimbali za Serikali za Mitaa na udhibiti haujaimarishwa ili kukabiliana na kasoro hii, bado ninasisitiza kuwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zizingatie sheria za fedha pamoja na udhibiti wa bajeti.

5.6.4 Matumizi yasiyokuwa katika bajeti TZS.2,428,769,863

Agizo 23 (1) la Memoranda ya fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaagiza kwamba, kila malipo ya matumizi yalipwe kulingana na kifungu cha mapato sahihi kwa mujibu wa maelezo ya bajeti iliyoidhinishwa na fedha zitumike tu kwa madhumuni yaliyokusudiwa.

Kinyume na matakwa ya Mwongozo huo, ilibainika kutoka katika sampuli ya Halmashauri 26 kuwa jumla ya TZS.2,428,769,863 zililipwa kwa ajili ya kugharimia shughuli mbalimbali wakati kulikuwa hakuna fedha iliyotengwa kwa ajili ya matumizi hayo. Orodha ya Halmashauri zilizohusika pamoja na kiasi kilichotumika ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 43 hapa chini:

Jedwali 43: Orodha ya Halmashauri zenye matumizi yasiyokuwa katika Bajeti

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1.	H/W-Mafia	22,199,849
2.	H/M-Ilala	73,789,000
3.	H/W-Chamwino	8,000,000
4.	H/M-Dodoma	1,161,509,820
5.	H/W-Bukombe	12,793,000
6.	H/W-Missenyi	13,165,000
7.	H/W-Nsimbo	6,250,000
8.	H/W-Nachingwea	314,865,000
9.	H/M-Musoma	89,028,600
10.	H/W-Kilosa	1,023,000
11.	H/Mji-Masasi	35,634,175
12.	H/W-Mtwara	46,184,845
13.	H/W-Newala	279,874,487
14.	H/W-Kwimba	97,079,681
15.	H/M-Ilemela	58,418,478
16.	H/W-Magu	19,156,274
17.	H/W-Misungwi	10,000,000
18.	H/W-Ukerewe	6,746,733
19.	H/M-Sumbawanga	45,093,800
20.	H/M-Songea	10,239,921
21.	H/W-Tunduru	16,512,500
22.	H/W-Manyoni	6,629,000
23.	H/W-Singida	34,367,000
24.	H/W-Itilima	20,794,000
25.	H/W-Maswa	26,563,200
26.	H/W-Tabora	12,852,500
	Jumla	2,428,769,863

Matumizi yaliyofanywa bila kuwa na makisio yanaashiria kwamba, baadhi ya shughuli katika sekta nyingine zinaweza kuwa zimeathirika kwa kutekelezwa sehemu au kutotekelezwa kabisa kutokana na kubadilisha matumizi ya fedha zilizokasimiwa kwa kazi hizo. Hii ni ishara ya

kutokuwepo kwa udhibiti wa kutosha wa bajeti katika Serikali za Mitaa.

Ninapendekeza Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zizingatie matakwa ya Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 pamoja na udhibiti wa bajeti ili kurahisisha utekelezaji wa shughuli zilizopangwa na hivyo kufikia malengo yaliyokusudiwa.

5.6.5 Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na Stakabadhi za mfumo wa kielektroniki TZS.4,638,581,282

Kanuni ya 3 ya Kodi ya Mapato ya vifaa vya mfumo wa Kiektroniki, 2012 inaelezea maana ya Stakabadhi ya mfumo wa kielektroniki kuwa ni hati fedha iliyochapishwa na mtambo maalum kwa ajili ya wateja kutokana na manunuzi ya bidhaa au huduma zinazotolewa ikionesha vitu au huduma iliyonunuliwa kama inavyoelekezwa na Kamishna wa Kodi ya Mapato na ambayo taarifa yake huhifadhiwa katika kumbukumbu.

Aya ya 29 (4) ya Sheria ya Ongezeko la Thamani ya mwaka 1997, "CAP" 148 (iliyorekebisha na Sheria ya fedha mwaka 2010) inahitaji kwamba, kila mtu anayenunua vifaa na huduma atatakiwa kuomba Stakabadhi kwa ajili ya vifaa au huduma aliyoilipia. Sambamba hilo, Kanuni ya 28(1) ya Kodi ya Mapato ya vifaa vya mfumo wa Kiektroniki, 2012 inamtaka kila mnunuzi kuomba na kutunza stakabadhi ambayo ataionesha pindi itakapohitajika na Kamishina wa Kodi au Afisa yeyote aliyeidhinishwa na Kamishna.

Kinyume na Sheria hii, ukaguzi wa kumbukumbu za malipo zinazohusiana na manunuzi yaliyofanywa na Halmashauri 22 ulibaini kwamba, malipo hayakuambanishwa pamoja na Stakabadhi zitolewazo na vifaa vya mfumo wa kielektroniki ikimaanisha kwamba Halmashauri husika hazikuomba Stakabadhi hizo kwa malipo yaliyofanyika yenye

jumla ya TZS.4,638,581,282 ambapo kodi ya ongezeko la thamani ya TZS.834,944,631 ingekuwa imepelekwa Mamlaka ya kodi ya mapato na watumiaji wa mfumo huu wa kielektroniki. Orodha ya Halmashauri zilizohusika na manunuzi haya ni kama inavyooneshwa na Jedwali 44 hapa chini:

Jedwali 44: Orodha ya Halmashauri zilizohusika na manunuzi yasiyo ambatanishwa na Stakabadhi za vifaa vya mfumo wa kiektroniki

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1.	H/W-Simanjiro	902,181,185
2.	H/W-Tabora	617,959,088
3.	H/W-Monduli	491,871,000
4.	H/W-Mbulu	396,351,428
5.	H/W-Wanging`ombe	303,246,583
6.	H/W-Nkasi	232,730,357
7.	H/W-Itilima	211,538,033
8.	H/W-Sumbawanga	210,895,084
9.	H/Mji-Makambako	198,926,519
10.	H/W-Singida	170,723,316
11.	H/W-Kalambo	152,466,236
12.	H/Mji-Babati	120,996,384
13.	H/W-Ludewa	111,681,504
14.	H/W-Njombe	109,251,916
15.	H/W-Nachingwea	102,014,200
16.	H/W-Kibaha	84,684,509
17.	H/W-Makete	79,446,206
18.	H/Mji-Njombe	64,572,221
19.	H/W-Hanang'	31,535,765
20.	H/W-Kilindi	18,062,328
21.	H/W-Korogwe	17,562,420
22.	H/W-Lushoto	9,885,000
	Jumla	4,638,581,282

Malipo yaliyooneshwa kwenye Jedwali Na. 44 hapo juu yanamaanisha kwamba, Halmashauri hizo zilisaidia ukwepwaji

wa kodi kwa kutodai Stakabadhi hizo kutoka kwa wauzaji wa vifaa na huduma na kusababisha hasara kwa Serikali.

Hali hii inaweza kuwa imetokana na ama juhudi duni zinazochukuliwa na Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kuhimiza uzingatiaji wa Sheria ya Kodi ya Mapato na kanuni zake na hatimaye kusaidia Serikali kukusanya kodi, au ukosefu wa elimu ya kutosha juu ya aina gani ya Stakabadhi na ankara inayotakiwa kupatikana mara malipo yanapofanywa na wauzaji kusajiliwa na Kodi ya Ongezeko la Thamani.

Kutokana na hali hiyo hapo juu, ninasisitiza kuwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa daima ziwe zinadai Stakabadhi za fedha zitolewazo na kifaa cha elektroniki wakati wa kufanya malipo ya manunuzi ya bidhaa na huduma ili kupunguza kama si kuondoa kabisa ukwepaji wa kodi na hatimaye kuongeza ukusanyaji wa mapato kwa ajili ya kuboresha nchi. Aidha, kwa kuzingatia kwamba Serikali za Mitaa ni wanunuzi wakuu, nazishauri Halmashauri kutokuwa na mahusiano ya kibiashara na wauzaji ambao hawatoi Stakabadhi hizo. Hatua hii itapelekea wafanyabiashara baada ya muda fulani kujiandikisha kwa ajili ya Kodi Ya Ongezeko la Thamani ili waweze kuingia katika ushindani wa kuomba zabuni mbalimbali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.

5.6.6 Uhamisho wa ndani wa fedha kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa TZS. 1,806,854,285

Ukaguzi wa malipo yaliyofanywa katika kipindi cha mwaka 2013/2014 ulibaini kuwa, jumla ya TZS.1,806,854,285 zilihamishwa kwa njia ya mikopo kutoka akaunti moja kwenda nyingine katika Halmashauri 28 kwa ajili ya kugharamia utekelezaji wa shughuli mbalimbali. Hata hivyo, hadi wakati wa ukaguzi, fedha hizo hazikuwa zimerejeshwa kwenye akaunti husika hivyo kuathiri utekelezaji wa shughuli

zilizokusudiwa. Orodha ya Halmashauri zinazohusika ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 45 hapa chini:

Jedwali 45: Halmashauri zilizofanya uhamisho wa ndani wa fedha kwa njia ya mikopo na fedha hizo kutorejeshwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1.	H/Jiji-Arusha	13,681,000
2.	H/W-Karatu	85,321,520
3.	H/W-Ngorongoro	48,314,000
4.	H/W-Kwimba	64,724,000
5.	H/M-Iringa	17,545,823
6.	H/W-Biharamulo	3,000,000
7.	H/W-Bukoba	5,930,543
8.	H/W-Muleba	115,514,626
9.	H/W-Mpanda	10,500,000
10.	H/Mji-Mpanda	78,777,325
11.	H/W-Mlele	9,975,000
12.	H/W-Kasulu	14,912,500
13.	H/W-Busokelo	10,666,300
14.	H/W-Gairo	17,330,000
15.	H/Mji-Masasi	359,129,681
16.	H/W-Mafia	82,300,739
17.	H/W-Tunduru	53,737,750
18.	H/Jiji-Mwanza	6,000,000
19.	H/W-Sengerema	113,576,836
20.	H/W-Ludewa	83,063,000
21.	H/W-Misungwi	11,250,000
22.	H/W-Mkalama	271,484,596
23.	H/W-Ukerewe	50,853,157
24.	H/W-Manyoni	30,849,704
25.	H/W-Meatu	95,881,365
26.	H/W-Bumbuli	135,203,820
27.	H/Mji-Korogwe	10,500,000
28.	H/W-Kilindi	6,831,000
	Jumla	1,806,854,285

Jedwali 46: Ulinganisho wa Halmashauri zilizofanya uhamisho wandani wa fedha kwa njia ya mikopo ambazo hazijarejeshwa

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (TZS)
2013/2014	28	1,806,854,285
2012/2013	18	2,058,258,530

Jedwali Na. 46 hapo juu linaonesha kwamba, kuna uboreshaji kidogo katika suala la uhamisho wa ndani wa fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambazo hazijarejeshwa ikilinganishwa na mwaka uliopita ambapo licha ya kupungua kwa kiasi kilichoripotiwa kwa TZS.251,404,245 au 12%, idadi ya Halmashauri zilizohusika imeongezeka kwa Halmashauri kumi (10). Hata hivyo, kiasi cha TZS.1,806,854,285 kilichoripotiwa katika mwaka wa 2013/2014 kinajumuisha TZS.427,329,716 zinazohusu Halmashauri nne (4) mpya yaani; H/W Mlele, H/W Busokelo, H/W Mkalama na H/W Bumbuli. Ulinganisho ungefanyika kwa kuziondoa Halmashauri hizo mpya, ukubwa wa maboresho ungekuwa ni ongezeko la Halmashauri sita (6) au 33% na kupungua kwa kiasi kilichoripotiwa kwa TZS.678,733,961

Hata hivyo, ni suala la kutathmini kwamba Halmashauri zilizoanzishwa zilibainisha pia kuwa na malipo ya aina hiyo ambayo hatimaye mikopo haikurejeshwa. Kuchelewa kwa urejeshaji wa mikopo kunaweza kuwa na athari hasi katika uendeshaji wa akaunti zilizotoa mikopo hiyo.

Kwa hiyo, ninapendekeza Menejimenti za Halmashauri kuzingatia uhibititi wa bajeti ili kutoathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa za akaunti nyingine.

5.6.7 Malipo ya nyuma ambayo hayakufanyika katika mwaka husika TZS1,047,563,266

Agizo la 22 (1) la Memoranda ya fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaelekeza kufanya matumizi katika mwaka husika na kwamba yasiahirishwe ili yalipwe katika mwaka unaofuata kwa lengo la kuepuka matumizi ya ziada. Kinyume na Agizo hili, malipo ya jumla ya TZS.1,047,563,266 yalifanywa na Halmashauri 35 kulipa madeni ya mwaka uliopita. Hata hivyo, hakuna ushahidi uliotolewa kwa wakaguzi ulionesha kuwa malipo hayo yalikuwa ni sehemu ya madai ya mwaka 2012/2013. Aidha, hakuna ushahidi ulitolewa kuthibitisha kama madeni yaliyoahirishwa yaliingizwa katika bajeti ya mwaka 2013/2014. Orodha ya Halmashauri zenye malipo yaliyoahirishwa ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 47 hapa chini:

Jedwali 47: Halmashauri zenye malipo yaliyoahirishwa

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1.	H/Jiji-Arusha	110,367,414
2.	H/W-Karatu	24,736,855
3.	H/W-Ngorongoro	15,841,350
4.	H/W-Meru	88,962,706
5.	H/W-Arusha	23,965,255
6.	H/W-Bagamoyo	3,949,522
7.	H/W-Mkuranga	15,723,000
8.	H/M-Dodoma	86,259,250
9.	H/Mji-Geita	35,037,007
10.	H/W-Missenyi	24,178,289
11.	H/W-Mpanda	12,996,606
12.	H/Mji-Mpanda	1,304,240
13.	H/W-Kasulu	78,157,736
14.	H/W-Kigoma	33,656,900
15.	H/W-Siha	3,630,000
16.	H/W-Rombo	5,044,250
17.	H/W-Kilwa	9,239,000
18.	H/M-Lindi	3,600,000
19.	H/W-Hanang'	13,065,625
20.	H/W-Masasi	10,000,000

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
21.	H/W-Magu	38,799,550
22.	H/W-Sengerema	19,944,430
23.	H/W-Ukerewe	25,493,571
24.	H/W-Nkasi	12,015,000
25.	H/W-Sumbawanga	47,572,620
26.	H/M-Sumbawanga	43,185,550
27.	H/W-Songea	12,826,000
28.	H/W-Tunduru	28,006,000
29.	H/Mji-Bariadi	5,653,000
30.	H/W-Handeni	38,935,569
31.	H/W-Korogwe	33,881,071
32.	H/W-Muheza	78,772,900
33.	H/Jiji-Tanga	15,951,900
34.	H/W-Igunga	25,222,100
35.	H/W-Urambo	21,589,000
	Jumla	1,047,563,266

Sehemu ya fedha za bajeti ya mwaka 2013/2014 katika Halmashauri 35 zilitumika kulipia madeni ya mwaka uliopita na hivyo shughuli za mwaka 2013/2014 zenye thamani hiyo hazikutekelezwa.

Inapendekezwa kwamba, Menejimenti za Halmashauri zihakikishe kuwa madeni yote na miadi yanawekwa katika vitabu vya kumbukumbu za hesabu na kujumuishwa wakati wa maandalizi ya bajeti kwa mwaka wa fedha unaofuata.

5.6.8 Malipo ambayo hayakukatwa kodi ya zuio TZS.207,587,326

Kifungu cha 83A cha Sheria ya Kodi ya Mapato ya mwaka 2004 (iliyorekebishwa mwaka 2008) kinaitaka Serikali kukata kodi ya zuio kwa kiwango cha asilimia 2 ya malipo yote ya wasambazaji wa bidhaa na huduma kwa Serikali. Hata hivyo, ukaguzi wa malipo yaliyofanywa kwa wasambazaji wa bidhaa na huduma katika mwaka husika wa ukaguzi umebaini kuwa, Halmashauri 15 ambazo zina jukumu la kuzuia kodi hazikufanya hivyo na kupeleka kwa Kamishna wa Kodi ya

Mapato jumla ya TZS.207,587,326 ikiwa ni kodi iliyokatwa kutoka kwenye malipo yaliyofanywa kwa wauzaji mbalimbali ambayo ni hasara ya mapato kwa Serikali. Orodha ya Halmashauri hizo 15 ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 48 hapa chini:

Jedwali 48: Halmashauri ambazo hazikukata kodi ya zuiio

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1.	H/W Kibaha	2,433,773
2.	H/W Mafia	1,539,000
3.	H/M Bukoba	6,901,092
4.	H/W Hanang'	45,526,357
5.	H/W Mbulu	9,249,435
6.	H/W Simanjiro	27,585,424
7.	H/Mji Babati	3,037,553
8.	H/M Mtwara	2,378,880
9.	H/M Ilemela	2,450,000
10.	H/W Sengerema	12,067,847
11.	H/W Kalambo	2,437,141
12.	H/W Nkasi	7,306,998
13.	H/M Sumbawanga	30,166,882
14.	H/W Tunduru	42,816,713
15.	H/W Ushetu	11,690,231
	Jumla	207,587,326

Ninapendekeza kuwa Menejimenti za Halmashauri ziimarisha udhhibiti wa ndani ili kuhakikisha uzingatiaji wa Sheria na Kanuni zinazohusiana na ukusanyaji wa kodi ili kuiwezesha Serikali kuongeza mapato yake na kuboresha utoaji wa huduma za kijamii kwa wananchi.

5.6.9 Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali

TZS1,047,693,784

Ni njia bora kwa malipo yote kukaguliwa kabla ya kuidhinishwa. Kitengo cha ukaguzi wa awali huhakiki kama udhhibiti wote ndani umetimizwa, fedha zipo na nyaraka zote muhimu zipo, hii inatoa uhakika kwa afisa anayeidhinisha

kujiridhisha kuwa malipo yamefuata taratibu kama inavyotakiwa na Agizo la 10 (2) la Memoranda ya fedha za Mamlaka za serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hata hivyo, wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, nilibaini malipo ya jumla ya TZS.1,047,693,784 katika Halmashauri 22 yakiwa yameidhinishwa kwa ajili ya malipo kabla ya kufanyiwa ukaguzi wa awali. Orodha ya Halmashauri husika ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 49 hapa chini:

Jedwali 49: Halmashauri zenye malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1.	H/W-Karatu	12,260,000
2.	H/W-Monduli	4,054,621
3.	H/W-Longido	40,616,188
4.	H/W-Kisarawe	87,582,789
5.	H/W-Chemba	80,974,000
6.	H/W-Kondoa	65,377,000
7.	H/W-Kilolo	64,220,000
8.	H/W-Kakonko	5,111,900
9.	H/W-Rombo	3,120,000
10.	H/W-Hanang'	75,489,641
11.	H/W-Kiteto	8,599,479
12.	H/W-Mbarali	22,608,500
13.	H/W-Mbeya CC	36,950,000
14.	H/W-Rungwe	8,218,000
15.	H/W-Momba	7,923,400
16.	H/W-Mvomero	264,607,704
17.	H/Mji-Makambako	177,344,089
18.	H/W-Nkasi	13,655,000
19.	H/W-Sumbawanga	11,027,180
20.	H/W-Nyasa	9,617,293
21.	H/W-Manyoni	25,452,000
22.	H/W-Kilindi	22,885,000
	Jumla	1,047,693,784

Kwa kutofanyika ukaguzi wa awali, afisa anayeidhinisha malipo hawezi kuthibitisha kama malipo yote yamezingatia

sheria, fedha za kutosha zipo kwa ajili ya malipo yaliyoidhinishwa, kubana matumizi kumezingatiwa na thamani ya fedha imefikiwa; na kwamba matumizi yote yameambatanishwa na nyaraka husika. Hali hiyo inaweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha za umma na kuruhusu malipo yasiyo sahihi na batili kupita bila kukaguliwa.

Ninazisisitiza kuwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa ziimarishwe udhibiti wa ndani ili kuhakikisha kuwa malipo yanaidhinishwa tu baada ya kufanyiwa ukaguzi wa awali.

5.6.10 Malipo yasiyostahili TZS.669,549,213

Katika Mwaka husika wa ukaguzi, jumla ya TZS.669,549,213 zililipwa na Halmashauri 18 kutoka kwenye akaunti mbalimbali za Halmashauri kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli mbalimbali. Hata hivyo, malipo haya yalichukuliwa kama hayakustahili kutokana na ukweli kwamba Halmashauri zililipa fedha hizi kutoka kwenye akaunti ambazo zilikusudiwa kwa matumizi mengine bila kuwa na ushahidi unaoonesha kwamba fedha zilikuwa zimewekwa awali kwa ajili ya matumizi hayo. Orodha ya Halmashauri na kiasi kilichohusika imeoneshwa katika Jedwali Na. 50 hapa chini.

Jedwali 50: Orodha ya Halmashauri na kiasi kilichohusika

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la akaunti	Kiasi (TZS)
1.	H/W Mvomero	Akaunti ya amana	240,425,740
2.	H/W Shinyanga	Akaunti ya amana	146,952,781
3.	H/W Newala	Uchangiaji huduma za matibabu	86,540,068
4.	H/Jiji Mwanza	Akaunti ya amana	52,300,000
5.	H/W Hanang'	Akaunti ya amana	36,159,800
6.	H/W Songea	Akaunti ya amana	25,852,000
7.	H/W Ngorongoro	Akaunti ya amana	15,500,000
8.	H/W Namtumbo	Akaunti ya maendeleo	13,250,000
9.	H/W Mtwara	Akaunti ya maendeleo	13,000,000
10.	H/W Meru	Akaunti ya amana	8,864,000

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la akaunti	Kiasi (TZS)
11.	H/W Rorya	Akaunti ya amana	6,792,000
12.	H/W Nanyumbu	Akaunti ya maendeleo	4,875,000
13.	H/M Ilemela	Matumizi mengineyo	4,265,000
14.	H/W Urambo	Matumizi mengineyo	3,860,000
15.	H/W Longido	Akaunti ya maendeleo	3,239,744
16.	H/W Singida	Mfuko wa Jimbo	2,798,080
17.	H/W Kaliua	Matumizi mengineyo	2,475,000
18.	H/Jiji Arusha	Akaunti ya amana	2,400,000
		Jumla	669,549,213

Maelezo ya malipo yaliyooneshwa kwenye Jedwali Na. 50 hapo juu yanaashiria kwamba, kiasi kilichotumika kimeathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa.

Ninapendekeza kuwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa ziwe na udhibiti mzuri ambao utahakikisha kwamba fedha zilizowekwa kwenye akaunti zinatumiwa kwa ajili ya shughuli zilizokusudiwa tu.

5.6.11 Malipo batili na yasiyokuwa na manufaa TZS177,179,429

Matumizi batili ni malipo yaliyotolewa na taasisi kama vile ugomboaji, adhabu/riba kwa kushindwa kuzingatia makubaliano ya mikataba na mambo ya aina hiyo ambayo Serikali na Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikupata manufaa yoyote kutokana na malipo hayo. Katika kipindi cha mwaka 2013/2014, Halmashauri tatu zilikuwa na matumizi batili ya jumla ya TZS.177,179,429. Maelezo ya malipo kuhusiana na suala hili ni kwamba, TZS.81,583,979 zililipwa na Halmashauri ya Jiji Dar es Salaam kwa kushindwa kutoza kodi ya ardhi kwa wakati na kuiwasilisha kwa Katibu Mkuu, Wizara ya Ardhi na Maendeleo ya Makazi, TZS.50,595,450 zililipwa na Halmashauri ya Jiji la Mwanza kama fidia kwa uvunjaji wa mkataba katika kesi za madai Na. 42 ya mwaka 2011, 93 ya mwaka 2003 na 1 ya mwaka 2010. Vile vile, TZS.45,000,000 zililipwa na Halmashauri ya Mji wa Mpanda kama fidia baada

ya kushindwa katika kesi za madai Na. 12/2010 na Na.2 / 2011.

Kama ilivyoelezwa hapo juu, asili ya malipo yote imetokana na hukumu ya Mahakama kwa uvunjaji wa mikataba ambayo ama ni kwa sababu ya uzembe wa Menejimenti za Halmashauri wa kufuatilia sababu ya kutuhumiwa au kushindwa kufuatilia kwa karibu juu ya mashauri yalivyokuwa yakiendelea Mahakamani hali ambayo ilisababisha kulipa fidia ambayo haina manufaa kwa Serikali/Halmashauri.

Ninapendekeza Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia majukumu yao ya mikataba ili kuondokana na malipo ya jinsi hiyo ambayo ni hasara kwa Serikali na Halmashauri pia.

5.6.12 Malipo zaidi ya fedha za amana TZS.613,295,522

Akaunti ya amana hufunguliwa kwa madhumuni maalum mbalimbali ya amana ambapo akaunti ya jumla ya udhibiti na akaunti ya kila kifungu cha dhumuni inatunzwa ili kwa wakati wowote kuonesha jumla ya bakaa kwa ajili ya kila kifungu cha amana. Ukaguzi wa hati za malipo na nyaraka mbalimbali pamoja na rejesta za amana kwa mwaka 2013/2014 umebaini kuwa, jumla ya TZS.613,295,522 zililipwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 5 kutoka akaunti ya amana kwa ajili ya matumizi mbalimbali. Hata hivyo, matumizi haya yalilipwa kwa kutumia vifungu vya amana zaidi ya bakaa za vifungu hivyo ikimaanisha ya kuwa fedha za vifungu vingine vya amana zilitumika kwa kiwango hicho.

Hali hii inaashiria kutokuwepo kwa udhibiti wa kutosha wa matumizi ya fedha katika akaunti ya amana na hivyo kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa. Orodha ya Halmashauri pamoja na kiasi kilicholipwa ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 51 hapa chini:

Jedwali 51: Orodha ya Halmashauri pamoja na kiasi kilicholipwa zaidi ya fedha za Amana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1.	H/W Mkuranga	22,820,225
2.	H/Jiji Dar es Salaam	39,552,295
3.	H/W Chato	26,504,306
4.	H/W Bariadi	419,999,961
5.	H/W Muheza	104,418,735
	Jumla	613,295,522

Ninazishauri Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha nidhamu ya fedha katika matumizi ya fedha za amana ambazo zimewekwa kwa madhumuni maalum.

5.6.13 Malipo yasiyodhibitiwa kutoka akaunti ya amana TZS.4,496,504,235

Aya ya 5.19 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 unaeleza kuwa, kwa kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapokea fedha za amana za aina mbalimbali na ili kuhakikisha udhibiti wa kutosha kwa fedha hizi za amana unakuwepo, rejesta lazima itunzwe ikiwa na kurasa zinazoonesha kila aina ya amana. Miongoni mwa taarifa zinazotakiwa zioneshwe katika kurasa hizo ni maelezo kuwa zimepokelewa kutoka kwa nani na kwa madhumuni gani.

Malipo kutoka akaunti hii lazima yatokane na fedha zilizowekwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa au watu mbalimbali na wakati wa kufanya malipo, namba ya Stakabadhi lazima inukuliwe ili kutambua malipo hayo. Hata hivyo, mapitio ya malipo yaliyofanywa kutoka akaunti ya amana katika Halmashauri 15 yalibainisha kuwa malipo ya jumla ya TZS.4,496,504,235 yalifanywa lakini hapakuwa na namba ya Stakabadhi iliyonukuliwa kama ushahidi kwamba malipo hayo yalikuwa yanatokana na fedha zilizowekwa kwa ajili hiyo.

Halmashauri zenye kiasi kikubwa cha malipo hayo yaliyofanywa kutoka Akaunti ya amana ni pamoja na; H/M Shinyanga (TZS.1,225,120,859), H/W Kwimba (TZS.984,229,845), H/W Ushetu (TZS.882,636,910) na H/W Sengerema (TZS.407,328,357).

Orodha ya Halmashauri zilizohusika na malipo ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 52 hapa chini:

Jedwali 52: Orodha ya Halmashauri na malipo yasiyodhibitiwa kutoka akaunti ya amana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1.	H/W Monduli	103,825,929
2.	H/W Karagwe	218,576,042
3.	H/W Muleba	120,099,476
4.	H/W Rorya	11,500,000
5.	H/W Kwimba	984,229,845
6.	H/Jiji Mwanza	76,764,906
7.	H/W Sengerema	407,328,357
8.	H/W Makete	11,180,000
9.	H/M Sumbawanga	16,925,000
10.	H/W Shinyanga	123,501,217
11.	H/M Shinyanga	1,225,120,859
12.	H/W Ushetu	882,636,910
13.	H/W Iramba	260,621,499
14.	H/W Pangani	14,148,000
15.	H/W Mkinga	40,046,195
	Jumla	4,496,504,235

Hali hii inaashiria kwamba, fedha zilizowekwa kwenye akaunti ya amana kwa ajili ya shughuli maalum zinaweza kuwa zimetumiwa kwa madhumuni yasiyokusudiwa. Tabia hii inaweza kuwavunja moyo wafadhili endapo watafahamu kwamba hakuna kilichotekelezwa kutokana na fedha walizotoa.

Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kufanya malipo kutoka kwenye akaunti ya amana endapo kuna fedha zilikuwa zimewekwa kwa ajili ya matumizi hayo.

5.6.14 Malipo yaliyofanywa bila kibali TZS.1,090,890,518

Ukaguzi wa malipo uliofanywa kwa mwaka 2013/2014 katika Halmashauri 13 ulibaini kwamba, jumla ya TZS.1,090,890,518 zililipwa kutoka katika akaunti za Halmashauri kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli mbalimbali. Hata hivyo, malipo haya hayakuwa na vibali kutoka kwenye Mamlaka husika kama inavyoonekana kwenye Jedwali Na. 53 hapa chini.

Jedwali 53: Orodha ya Halmashauri zenye malipo yasiyo na vibali

Na.	Jina Halmashauri la	Kiasi (TZS)	Aina ya kibali
1.	H/Jiji Arusha	4,420,000	Malipo hayakuidhinishwa na Afisa Masuuli
2.	H/W Kilolo	64,220,000	Malipo hayakuidhinishwa na Afisa Masuuli
3.	H/WKyela	7,280,940	Haikuidhinishwa na Afisa Masuuli
4.	H/W Kilosa	23,364,000	Malipo hayakuidhinishwa na Bodi ya Zabuni
5.	H/W Newala	17,918,542	Malipo hayakuidhinishwa na Katibu Mkuu Wizara ya Afya
6.	H/W Nanyumbu	2,681,500	Malipo hayakuidhinishwa na Katibu Mkuu Wizara ya Afya
7.	H/W Kwimba	388,702,976	Malipo hayakuidhinishwa na Baraza la Madiwani
8.	H/M Ilemela	487,930,000	Mabadiliko ya matumizi hayakuidhinishwa na Baraza la Madiwani
9.	H/W Misungwi	24,831,560	Malipo hayakuidhinishwa na Wizara ya Fedha
10.	H/Mji Makambako	15,000,000	Uhamisho wa fedha haukuidhinishwa na Afisa Masuuli
11.	H/W Songea	4,820,000	Malipo hayakuidhinishwa na Afisa Masuuli
12.	H/W Bariadi	20,580,000	Malipo hayakuidhinishwa na OWM - TAMISEMI
13.	H/W Tabora	29,141,000	Malipo hayakuidhinishwa na Afisa Masuuli
	Jumla	1,090,890,518	

Malipo yaliyofanywa bila vibali yanaweza kuwa yamefanywa kwa makusudi na kupita bila kugundulika hivyo kupelekea matumizi mabaya ya fedha za Umma.

Kwa hiyo basi, inasisitizwa kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kufuata Sheria za fedha, Kanuni, maelekezo na miongozo kwa ajili ya kuimarisha ukaguzi wa ndani ikiwa ni pamoja na kuhakikisha kuwa kila malipo yanachunguzwa na kwamba yameidhinishwa na ngazi zote. Hii ni muhimu kwa ajili ya usimamizi wa rasilimali zilizopo chini ya uangalizi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa lengo la kutoa huduma bora kwa wananchi.

5.7 Usimamizi wa Mali

Usimamizi wa mali ni mchakato wa kimfumo unaohusisha namna Halmashauri zinavyonunua, kutumia, kutunza, kufanyia matengenezo na kuuza mali zake katika utaratibu wenye kuleta tija. Usimamizi huu unahusisha kufanya ulinganifu wa gharama, fursa na viashiria hatarishi dhidi ya manufaa ambayo taasisi inayapata kwa kuitumia mali hiyo ili kufikia malengo iliyojiwekea. Ulinganifu huu unahitajika kufanyika kwa vipindi kadhaa.

Usimamizi wa mali pia huwezesha taasisi kufanya uchambuzi wa uhitaji, upatikanaji na ufanyaji kazi wa mali na mjumuiiko wa mali katika ngazi mbalimbali. Vilevile huwezesha kutumia mbinu za kiuchambuzi katika usimamizi wa mali husika katika kipindi chote cha matumizi.

Mapitio ya mchakato wa usimamizi wa mali katika Serikali za Mitaa, yamebainisha mapungufu mbalimbali kama yalivyooneshwa hapa chini:

5.7.1 Kutokuwepo utunzaji wa rejista ya mali za kudumu na Mali kutokufanyiwa mapitio ya thamani

Ukaguzi wa mali za kudumu za Halmashauri ulibainisha kuwa, Halmashauri 24 hazikuwa zimeboresha rejista za mali za

kudumu ili kuhakikisha kuwa taarifa zote muhimu zinaingizwa katika rejista. Kwa mfano, kumbukumbu muhimu kama nyongeza ya mali ikiwa ni pamoja na tarehe, gharama na chanzo cha fedha, namba ya utambulisho ya mali, eneo mali ilipo, maelezo ya kuuza mali ikijumuisha na tarehe, bei na njia iliyotumika kuuza mali; hivyo vyote havikuainishwa kwenye rejista za mali za kudumu ikiwa ni kinyume na Agizo la 103 (1) na (2) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka, 2009 ambalo linahitaji Halmashauri kuwa na rejista ya mali za kudumu ambazo inamiliki au kukodi na kuweka taarifa zote muhimu.

Aidha, ukaguzi umebaini kwamba mali za kudumu katika Halmashauri 28 hazikuwa zimethamanishwa ili kujua thamani yake halisi kwa mujibu wa matakwa ya Aya ya 67 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma Namba 17 inayoagiza tathmini hiyo kufanyika kila mwisho wa mwaka na iwapo matarajio yakiwa tofauti na makisio, tofauti hiyo itahesabiwa kama badiliko la makisio ya kiuhasibu kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma Namba 3 juu ya Sera za Uhasibu, makisio na hitilafu za kiuhasibu. Hii imepelekea kuwepo mwishoni mwa mwaka mali ambazo thamani yake haijaoneshwa.

Pasipo kuthaminisha mali na kuboresha na kutunza rejista ya mali za kudumu itakuwa ngumu kwa Halmashauri kuamua na kupata thamani halisi ya mali zake hivyo kupelekea kuonesha mali zilizokosewa katika taarifa za fedha. **(Rejea Kiambatisho xxxv)**

Menejimenti za Halmashauri zinashauriwa kuhakikisha kwamba rejista za mali za kudumu zinaandaliwa kwa usahihi na kuboreshwa kwa kuingiza taarifa zote muhimu kwa ajili ya udhibiti sahihi wa mali. Pia Halmashauri ni muhimu zikatekeleza matakwa ya Kiwango Na. 17 Aya ya 67 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma.

5.7.2 Magari na mitambo iliyoacha kufanya kazi kwa muda mrefu bila matengenezo

Halmashauri ina jukumu la kusimamia na kudhibiti mali zote chini ya utawala wake na kuhakikisha kwamba mali zote zinafanya kazi vizuri kwa faida ya Halmashauri kwa ujumla. Moja ya udhibiti wa mifumo ya ndani ni kuhakikisha kwamba, magari yote, mitambo na pikipiki vinafanya kazi kwa gharama ndogo ya matengenezo.

Agizo la 45 (1) la Memoranda ya Fedha Serikali za Mitaa, 2009 linasema kwamba, mali zote ambazo hazihitajiki, mali ambazo ni vigumu kuzifanyiwa matengenezo, mali ambazo zimepitwa na wakati au chakavu zinatakiwa kutambuliwa na kutolewa katika kumbukumbu za Halmashauri na baadaye taarifa iandaliwe kwa ajili ya kupitishwa na Kamati ya Fedha na hatimaye Baraza na Madiwani. Pia, Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma Na.21 Aya ya 26 kinasema kwamba, Taasisi inatakiwa kufanya tathmini kila inapoandaa taarifa kwa kuangalia kama kuna dalili za mali ambazo zimepungua utendaji kazi wake. Kama kuna dalili yoyote, Taasisi husika inatakiwa kuthaminisha mali hizo ili kujua kiasi kinachoweza kupatikana kama mali itauzwa.

Mapitio yliofanywa katika Rejista ya mali za kudumu pamoja viambatanisho vilivyowasilishwa pamoja na taarifa za fedha za Halmashauri 27 imebainika kwamba, kuna magari 117, malori 13, mitambo 9 na pikipiki 5 ambavyo havitumiki na vimetelekezwa kwa muda mrefu na siyo rahisi kufanyiwa matengenezo tena. Halmashauri husika hazikuchukua hatua yoyote baada ya kuona kupungua uwezo wa mali hizo kufanya kazi na kuamua ni kwa kiasi gani Halmashauri haiwezi kufaidika nazo na kuziuza zile zinazohitaji matengenezo

makubwa. Maelezo ya mali hizo kwa kila Halmashauri yameonyeshwa katika **Kiambatisho (xxxvi)**.

Kuendelea kuwa na mali ambazo hazitumiki kunaweza kuongeza gharama za matengenezo na kupelekea utendaji wake kuzorota zaidi kutokana na uchakavu na hivyo kupunguza kiasi cha mapato ambacho kingepatikana kama mali zingeuzwa mapema. Ninapendekeza kwamba, Halmashauri zinapaswa kutambua na kutathmini utendaji kazi wa mali zote ambazo hazitumiki ili ziweze kuuzwa au kufanyiwa matengenezo kama gharama ya matengenezo siyo kubwa ili kuzipatia faida za kiuchumi Halmashauri husika .

5.7.3 Mitambo, Mali na Vifaa ambavyo havina nyaraka za umiliki Mali zote za Mamlaka ya Serikali za Mitaa zinatakiwa kuingizwa kwenye vitabu vya hesabu vya Halmashauri husika kwa ajili ya kumbukumbu na nyaraka za umiliki kuingizwa katika rejista na kutunzwa kwa usalama na Afisa Masuuli.

Hata hivyo, Ukaguzi katika Halmashauri 16 umebaini kuwa mali zilizooneshwa katika taarifa za fedha kifungu cha Mali, Mitambo na vifaa na mali nyinginezo za kifedha zimekosa ushahidi wa maandishi kuthibitisha umiliki wake, hali iliyopelekea mimi kushindwa kuthibitisha uwepo, umiliki, usahihi na uhalisia wa mali, mitambo na vifaa na mali nyinginezo za kifedha zilizooneshwa katika taarifa za fedha za Halmashauri husika.

Ninapendekeza kwamba, ni muhimu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kupata haki za kumiliki na kudhibiti mali zilizopo chini yake kama vile kadi za usajili wa magari na hati miliki za majengo yaliyoko katika himaya ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Rejea **Kiambatisho (xxxvii)**

5.7.4 Wadaiwa wa Halmashaurina malipo ya huduma yaliyofanywa kabla kupokelewa TZS.141,648,528,746

Wadaiwa ni wateja waliopata bidhaa/huduma kwenye taasisi husika lakini hawakulipa, ilhali malipo ya kabla ni bidhaa/huduma zilizolipiwa zidifu na taasisi katika mwaka husika. Wadaiwa wakuu wa Halmashauri ni Mawakala wa kukusanya ushuru, karadha za mishahara ya watumishi, masurufu na mikopo ya wanawake na vijana.

Mapitio ya taarifa za fedha na viambatisho vyake kwenye Halmashauri 161 yameonesha kuwepo jumla ya TZS.141,648,528,746 ambazo hazikuweza kulipwa kwa Halmashauri hizo katika mwaka wa fedha 2013/2014 kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho (xxxviii)**.

Napata shaka juu ya urudishwaji wa madeni haya kwani mengi yamekaa muda mrefu bila kukusanywa. Mbali na hilo kiasi kinachodaiwa kimeongezeka kwa asilimia 96 kutoka TZS.72,267,544,838 mwaka 2012/2013 hadi TZS.141,648,528,746 ijapokuwa Halmashauri 23 zimeongezeka katika mwaka huu wa fedha.

Kutokusanya madeni kwa muda muafaka kunaweza kupelekea Halmashauri kukumbwa na uhaba wa fedha, hivyo kuzinyima Halmashauri fursa za kuweza kuwahudumia vizuri wananchi wake.

Nahimiza Halmashauri ziharakishe mchakato mzima wa kudai madeni haya na kuhakikisha fedha hizi zinakusanywa ili zitumike kwa malengo yalikusudiwa.

5.8 Madeni na Miadi

5.8.1 Madeni yasiyolipwa TZS.143,833,939,924

Ni muhimu kulinda heshima na utulivu kwa watumishi na wasambazaji wa bidhaa na huduma kwa kuwalipa wadai kwa

muda muafaka ili kuaminika na watumishi na jamii inayohudumiwa.

Taarifa za fedha pamoja na viambatanisho vyake kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni, 2014 zimeonesha madeni yasiyolipwa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 161 yenye jumla ya TZS.143,833,939,924 ambayo yalikuwa hayajalipwa kama yalivyooneshwa katika **Kiambatisho Na.(xxxix)**

Halmashauri zenye kiasi kikubwa cha wadai ni pamoja na; H/M Kinondoni (TZS.7,370,078,653), H/M Ilala (TZS.6,810,999,712), H/Jiji Dar es Salaam (TZS.3,514,332,000), H/M Tabora (TZS.3,495,068,232) na H/W Bunda (TZS.3,384,285,000)

Jedwali 54: Mwelekeo wa madeni kwa kipindi cha miaka minne mfululizo

Mwaka wa fedha	Kiasi (TZS)	Idadi ya Halmashauri husika
2013/2014	143,833,939,924	161
2012/2013	104,282,263,060	140
2011/2012	62,192,971,408	118
2010/2011	52,132,811,928	111

Mwelekeo wa madeni katika Jedwali Na. 54 hapo juu unaonesha ongezeko kubwa la kiasi cha madeni kwa TZS.39,551,676,864 sawa na asilimia 38 kutoka mwaka 2012/2013 hadi 2013/2014.

Ninapendekeza kuwa Serikali kupitia OWM - TAMISEMI ihakikishe kuwa madeni yanalipwa kwa wakati kadri yanapotokea na kuanzisha udhibiti na taratibu za kutosha ili kuhakikisha kwamba Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinawajibika kwa kusababisha miadi isiyo na faida kwa Halmashauri.

5.9 Masuala Mengine

5.9.1 Asilimia 20 ya fidia ya vyanzo vya ndani vya mapato hazikupelekwa Vijijini TZS.1,431,370,129

Mnamo mwaka 2004, Serikali ilifuta baadhi ya vyanzo vya mapato ya ndani (kodi) na iliamua kutoa fidia kwa Serikali za Mitaa kwa ajili ya kodi zilizofutwa. Serikali za Mitaa ziliagizwa kuhamisha asilimia 20 ikiwa ni fidia ya vyanzo vya ndani vilivyofutwa kutokana na ruzuku zinazotolewa na Serikali Kuu na kupeleka ngazi ya chini kwa ajili kufidia pengo la vyanzo vya mapato vilivyofutwa.

Hata hivyo, ukaguzi umebaini kwamba Halmashauri 37 hazikuwa zimehamisha jumla ya TZS.1,431,370,129 kwenda vijijini kuziba pengo la mapato ya kodi yaliyofutwa. Hii ina maana kwamba shughuli za maendeleo zilizopangwa kutekelezwa katika ngazi ya vijiji hazikuweza kukamilika hivyo kupelekea ucheleweshaji wa kutoa huduma bora kwa jamii iliyokusudiwa. Orodha ya Halmashauri na kiasi kisichohamishwa ni kama inavyoonekana katika **Kiambatisho (xl)**

Menejimenti za Halmashauri zinashauriwa kuanzisha udhibiti ambao utahakikisha kwamba asilimia ishirini (20%) ya ruzuku

inayopokelewa kutoka Serikali Kuu inahamishwa mara moja kwenda katika ngazi ya Vijiji ili kutekeleza shughuli za maendeleo zilizopangwa.

5.9.2 Uhaba wa Walimu na Miundombinu katika Shule za Msingi na Sekondari

Kazi kuu ya shule ni kutoa elimu ambayo inahusisha mfululizo wa mitaala na mazoezi mbalimbali. Mafanikio ya mitaala na shughuli hizi zinategemea hasa uwepo wa miundombinu bora ya shule. Miundombinu inajumuisha majengo, viwanja vya kuchezea, samani na vifaa vingine kwa ajili ya kufundishia.

Tathmini niliyofanya juu ya ufanisi wa sekta ya elimu kwa Halmashauri 35 hasa katika elimu ya Msingi na Sekondari nilibaini upungufu mkubwa wa miundombinu ya kutolea elimu. Aidha, nilibaini upungufu wa walimu kwa Shule za Sekondari na Msingi ambao unaathiri kwa kiasi kikubwa ubora wa elimu inayotolewa kwa wanafunzi kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 55.

Jedwali 55: Muhtasari wa hali ya miundombinu katika shule za Msingi na Sekondari nchini

Miundombinu	Mahitaji	Idadi iliyopo	Upungufu	%
Shule za Sekondari				
Madarasa	9,824	7,529	2,295	23
Maabara	2,372	656	1,716	72
Matundu ya Choo	25,925	8,653	17,272	67
Madawati	189,258	15,8036	31,222	16
Nyumba za Walimu	12,359	2,062	10,297	83
Mabweni	1,549	398	1,151	74
Samani kwa walimu	23,230	15,826	7,404	32
Walimu	8,515	6,049	2,466	29
Shule za Msingi				
Madarasa	48,302	29,775	18,527	38

Matundu ya choo	59,092	29,742	29,350	50
Madawati	422,855	259,965	162,890	39
Nyumba za Walimu	34,091	7,343	26,748	78
Ofisi za Walimu	5,746	3,884	1,862	32
Samani kwa walimu	80,406	35,788	44,618	55
Walimu	19,408	17,538	1,870	10

Maelezo ya kina yapo kwenye **Kiambatisho (xli)**

Hii inamaanisha kwamba, Halmashauri zimeshindwa kufikia lengo la kitaifa la uwiano wa 1:45 (wanafunzi 45 kwa mwalimu mmoja). Mwelekeo unaonesha walimu wengi hawafiki katika vituo vyao vya kazi walivyopangiwa hasa katika maeneo ya vijijini na pembezoni mwa nchi kutokana na miundombinu duni.

Ninapendekeza kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi zianzishe mikakati ya kuboresha miundombinu ya shule ili kuongeza na kuimarisha ubora wa elimu. Pia, kutenga fedha zaidi katika ujenzi wa miundombinu ya shule na kusimamia kwa karibu ili kuongeza morali kwa walimu na wanafunzi kufanya vizuri zaidi.

SURA YA SITA

6.0 UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO

Halmashauri hutekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo kwa kutumia fedha za ruzuku zinazotolewa na Serikali Kuu na Wafadhili, vilevile hutumia fedha kutoka kwenye mapato ya ndani ya Halmashauri na michango ya jamii.

Katika mwaka wa fedha 2013/2014, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilitekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo kwa kutumia fedha za Ruzuku ya Miradi ya Maendeleo (LGCDG), Mpango wa Mandeleo wa Afya ya Msingi (MMAM), Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Msingi (MMEM), Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Sekondari (MMES), Mpango wa Kuimarisha Halmashauri za Miji (ULGSP), Usimamizi Shirikishi wa Mimitu (PFM), Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana (WYDF), Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF), Mkakati wa Taifa wa Mapambano dhidi ya UKIMWI (NSFM), Shirika la Elizabeth Glaser la Kupambamna na Virusi vya Ukimwi kwa Watoto (EGPAF) na Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo (CDCF).

Miradi mingine ilitekelezwa na Halmashauri kupitia Mfuko wa Jamii (TASAF), Mfuko wa Pamoja wa Afya (HBF), Program ya Maendeleo ya Sekta ya Kilimo (ASDP), Program ya Maendeleo ya Sekta ya Maji (WSDP) na Mfuko wa Barabara. Tathmini ya utekelezaji wa miradi hiyo imetolewa taarifa katika Ripoti Kuu ya Miradi ya Maendeleo.

Mapitio ya utekelezaji wa miradi isiyotolewa taarifa kwenye Ripoti Kuu ya miradi ya maendeleo imeoneshwa katika aya zifuatazo:

6.1 Fedha Ambazo Hazikutumika

Tathmini iliyofanywa kuhusu utekelezaji wa miradi ya maendeleo/programu na shughuli nyingine za maendeleo katika baadhi ya Halmashauri ilibainisha kuwa, Halmashauri zilizofanyiwa tathmini zilikuwa na jumla ya TZS 102,697,992,948 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi mbalimbali ya maendeleo.

Hadi kufikia tarehe 30 Juni 2014, kulikuwa na bakaa la TZS 29,177,817,748 sawa na asilimia 28 ya jumla ya fedha zilizokuwepo kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 56 hapa chini.

Jedwali 56: Fedha ambazo hazikutumika

Chanzo fedha	Halmashauri zilizofanyiwa tathmini	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (TZS) (A)	Matumizi (TZS) (B)	Fedha zisizotumika (TZS) (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
LGCDG	66	50,648,860,926	36,819,376,125	13,829,484,802	27%
MMAM	41	6,779,885,784	4,278,907,930	2,500,977,854	37%
MMEM	10	1,754,916,923	1,348,545,296	406,371,627	23%
MMES	37	15,558,008,597	11,048,696,881	4,509,311,716	29%
ULGSP	6	2,029,072,299	481,352,924	1,547,719,375	76%
PFM	7	128,001,783	73,954,573	54,047,210	42%
WYDF	11	661,670,357	487,684,225	173,986,132	26%
EGPAF	9	1,618,847,731	1,394,412,536	224,435,195	14%
CDCF	43	3,900,786,508	2,565,439,563	1,335,346,945	34%
CHF	33	3,273,311,264	1,936,826,476	1,336,484,788	41%
NSFM	38	4,859,526,294	3,586,429,838	1,273,096,456	26%
TSCP	3	11,485,104,482	9,498,548,834	1,986,555,648	17%
JUMLA		102,697,992,948	73,520,175,201	29,177,817,748	28%

Jedwali hapo juu linaonesha kuwa kwa wastani asilimia 28 ya jumla ya fedha zilizokuwepo kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwenye Halmashauri zilizofanyiwa tathmini hazikutumika, ingawa tathmini iliyofanywa iligundua kwamba isipokuwa kwa EGPAF na TSCP ambapo bakaa ya fedha lilikuwa ni asilimia 14 na 17 mtawalia, vyanzo vingine vyote vilikuwa na bakaa kati ya 23% hadi 76% ya jumla ya fedha zilizokuwepo kwa utekelezaji wa miradi.

Kuwa na fedha zisizotumika kunaonesha kuwa baadhi ya shughuli zilizopangwa ama hazikutekelezwa au zilitekelezwa kwa sehemu tu. Hii inamaanisha kwamba malengo yaliyokusudiwa ndani ya mwaka hayakufikiwa.

Kutotumika kwa fedha kwenye shughuli zilizopangwa kuna athari ya fedha hizi kubadilishiwa matumizi na kutumika kutekeleza

shughuli nyingine ambazo hazikupangwa na Halmashauri hapo awali.

Uongozi wa Halmashauri unatakiwa kuanzisha utaratibu madhubuti wa kutumia fedha mara moja pale zinapopokelewa ili kuepuka athari inayoweza kutokea kwa fedha zisizotumika na pia kuziwezesha Halmashauri hizi kutoa huduma kwa jamii kama ilivyokusudiwa. Orodha ya Halmashauri zenye fedha ambazo hazikutumika imetolewa katika **Kiambatisho Na. (xlii)**.

6.2 Miradi Ya Ujenzi

Miradi ya ujenzi ni ya muda mrefu inayohitaji kiasi kikubwa cha fedha ili kuipata, kuijenga, kuiboresha, na kuidumisha kama vile ardhi, jengo, barabara, miundombinu ya kilimo na maji n.k Halmashauri hutekeleza miradi hii ambayo ni uti wa mgongo wa maendeleo ya uchumi nchini kwa kupitia fedha za Serikali, Wafadhili, mapato ya ndani na michango ya jamii.

Tathmini ya fedha kwa ajili ya miradi ya ujenzi katika Halmashauri 157 imebainisha kuwa Halmashauri hizi zilikuwa na jumla ya TZS 718,749,785,161 kwa ajili ya kutekeleza miradi ya ujenzi. Hata hivyo, kiasi kilichotumika hadi tarehe 30 Juni, 2014 ilikuwa ni TZS 532,156,786,062 na kuacha bakaa la TZS 186,592,999,099 sawa na 26% ya fedha zote zilizokuwepo kwa ajili ya kutekeleza miradi hiyo kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 57 hapa chini.

Jedwali 57: Fedha za miradi ya ujenzi ambazo hazikutumika (Takwimu katika mamillion ya shilingi za Tanzania)

Salio anzia (TZS)	Fedha zilizopo kelewa (TZS)	Jumla ya mapato (TZS)	Matumizi (TZS)	Fedha zisizotumika (TZS)	% ya fedha zisizotumika
229,902	488,848	718,750	532,157	186,593	26%

Chanzo: Taarifa za fedha za mwaka 2013/2014

Fedha za miradi ya ujenzi ambazo hazikutumika kwa kila Halmashauri zimeoneshwa katika **Kiambatisho Na. (xliii)**.

Jedwali Na. 57 hapo juu, linaonesha kuwa hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2014 kulikuwa na kiasi kikubwa cha fedha kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya ujenzi ambayo ilipaswa kutekelezwa ndani ya mwaka 2013/2014. Kutotekelezwa kwa miradi hii kunaathiri ukuaji wa uchumi wa nchi kutokana na kupungua kwa shughuli mbalimbali ambazo zingeweza kuchangia uboreshaji wa hali ya maisha kwa jamii zilizo katika Halmashauri hizi.

Katika kupanga, kusimamia na kutekeleza miradi ya ujenzi, Serikali inapaswa kuzingatia muda unaotumika, gharama na ubora wa miradi hii ili iweze kuleta faida inayotegemewa kwa jamii na nchi kwa ujumla.

6.3 Kutokutolewa kwa fedha za miradi ya maendeleo TZS.21,860,833,957

Mapitio ya bajeti dhidi ya fedha zilizopokelewa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika Halmashauri 20 umeonesha kuwa kiasi cha TZS.21,860,833,957 hakikutolewa kutoka katika vyanzo mbalimbali kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 58 hapa chini:

Jedwali 58: Mapokezi ya fedha kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya maendeleo

Chanzo cha fedha	Kiwango kilichotengwa (TZS)	Jumla ya fedha zilizotolewa (TZS)	Kiasi kisichotolewa (TZS)	% ya kiasi kisichotolewa
LGCDG	26,166,964,969	7,243,411,888	18,923,553,081	72%
MMAM	289,520,000	-	289,520,000	100%
NSFM	121,987,000	118,800,942	3,186,058	3%
MMEM	2,492,580,727	157,618,509	2,334,962,218	94%
PFM	64,298,000	19,558,000	44,40,000	70%
MMES	449,496,479	184,623,878	264,872,601	59%
Jumla	29,584,847,175	7,724,013,217	21,860,833,957	74%

Jedwali Na. 58 hapo juu linaonesha kuwa kiasi cha TZS 21,860,833,957 hakikutolewa kutoka katika vyanzo mbalimbali, hii inamaanisha kwamba utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kutumia kiasi hicho hazitaweza kufanyika na hivyo kupelekea kutotimia kwa malengo yaliyokusudiwa, hali hii pia inaweza kuathiri majukumu ya Halmashauri katika utoaji wa huduma kwa wananchi.

Orodha ya Halmashauri zisizoletewa fedha kwa ajili ya utekelezaji wa miradi imeoneshwa katika **Kiambatisho Na. (xliv)**.

6.4 Tathmini Ya Utekelezaji Wa Miradi Ya Maendeleo

Tathmini yangu juu ya miradi ya maendeleo niliyoifanya katika Halmashauri 163 imebaini kuwepo kwa idadi kubwa ya Halmashauri zenye miradi isiyokamilika, miradi iliyofanywa kwa uchelewaji mkubwa, ukosefu wa michango ya nguvu za jamii kwenye utekelezaji wa miradi na kukamilika kwa miradi ikiwa na kasoro mbalimbali. Mapungufu haya yametokana na ukosefu wa ufuatiliaji na usimamizi wa karibu wa miradi hii kwa upande wa uongozi wa Halmashauri. Serikali inatakiwa kuchukua hatua za haraka kwa mambo yaliyoonekana kama yanavyoelezwa zaidi katika aya zifuatazo:-

6.4.1 Miradi ambayo haijatekelezwa TZS 6,182,097,810

Tathmini ya utekelezaji wa miradi iliyopangwa kufanyika kwenye Halmashauri 42 katika mwaka 2013/14 ilibaini kuwa miradi yenye thamani ya TZS 6,182,097,810 haikutekelezwa licha ya kuwepo kwa fedha za miradi hiyo. Kutotekelezwa kwa miradi iliyopangwa kunaweza kusababisha uhitaji wa fedha zaidi ya zile zilizokuwa zimepangwa kutekelezea miradi hii kutokana na kuongezeka kwa bei ya vifaa. Pia, fedha ya miradi isiyotekelezwa zinaweza kubadilishiwa matumizi na kutumika kwenye shughuli nyingine ambazo hazikupangwa hapo awali. Orodha ya Halmashauri zenye miradi isiyotekelezwa imeoneshwa kwenye **Kiambatisho (xlv)**.

6.4.2 Kuchelewa kukamilika kwa miradi TZS.14,942,868,731

Tathmini ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika Halmashauri 68 imebainisha kuchelewa kukamilika kwa miradi mbalimbali yenye thamani ya TZS 14,942,868,731 kulikosababishwa na mipango na usimamizi duni wa miradi hiyo, kuchelewa kutolewa kwa fedha na serikali na kutokuwepo kwa michango ya nguvu za wananchi. Kutokukamilisha miradi kwa wakati kunaweza kusababisha kuongezeka kwa gharama na hivyo fedha za ziada kuhitajika ili kuweza kutekeleza miradi husika. Zaidi ya hayo, jamii iliyokusudiwa kupata manufaa yanayotokana na kukamilika kwa miradi hiyo huchelewa kuyapata kama iliyotarajiwa.

Orodha ya Halmashauri ambazo zina miradi isiyokamilika imeoneshwa katika **Kiambatisho (xlv)**.

6.4.3 Miradi iliyokamilika ikiwa na mapungufu 1,433,161,865

Mamlaka za Serikali za Mitaa hutekeleza shughuli za ujenzi kwenye ngazi ya Halmashauri kwa kuingia kwenye mikataba na makapuni ya ujenzi. Miradi hii pia hutekelezwa kwenye ngazi ya chini ambapo fedha uhamishwa kwenda kwenye Vijiji, Kata na Shule ikifuatiwa na uteuzi wa Kamati za Miradi ili kusimamia utekelezaji wa miradi kama ilivyokusudiwa na Halmashauri. Katika ngazi zote za utekelezaji, miradi yote ni lazima itekelezwe kwa kuzingatia sheria na taratibu za manunuzi na kwamba Wahandisi wa Halmashauri wana wajibu wa kuhakikisha kwamba miradi hii inatekelezwa ndani ya muda uliopangwa na katika viwango vinavyokubalika.

Tathmini ya hali ya miradi iliyokamilika katika Halmashauri 11 imebainisha kuwepo kwa miradi yenye kasoro mbalimbali ikiwa ni pamoja na kazi zisizo na ubora, kuacha kutekeleza baadhi ya vitu vilivyo katika orodha ya nukuu ya gharama za kazi (BOQ) wakati wa ujenzi, matumizi ya vifaa vyenye aina na ubora unaotofautiana na makubaliano ya mikataba na ujenzi wa miundombinu kinyume na vipimo vya makubaliano na michoro iliyopitishwa. Halmashauri zinazohusika ni kama zilivyoorodheshwa katika Jedwali Na.59 hapa chini:

Jedwali 59: Halmashauri zenye Miradi yenye mapungufu

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mkatoba (TZS)
1	H/Jiji Arusha	247,587,200
2	H/W Kalambo	13,000,000
3	H/W Karatu	155,748,000
4	H/W Mbulu	24,967,500
5	H/W Mkinga	51,655,200
6	H/W Monduli	58,561,465
7	H/M Moshi	98,372,100
8	H/W Ngorongoro	29,845,000
9	H/W Nkasi	617,354,550
10	H/W Nzega	55,443,450
11	H/W Singida	80,627,400
	Jumla	1,433,161,865

Halmashauri zinashauriwa kuboresha usimamizi na ufuatiliaji wa miradi inayotekelezwa na kuhakikisha kuwa miradi inatolewa kwa Wakandarasi wenye uwezo wa kiutendaji. Aidha, hatua za kisheria zichukuliwe dhidi ya wale wote wanaoshindwa kutekeleza wajibu wao wa kuhakikisha kuwa miradi inakamilika kwa wakati na ina ubora uliotarajiwa.

6.4.4 Asilimia 5 ya Fedha za Ruzuku hazikuchangwa na Halmashauri TZS.148,699,491

Aya ya 3.3 ya Mwongozo wa Matumizi na Uendeshaji wa Fedha za Ruzuku kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa Toleo la kwanza Julai, 2005 inazitaka Halmashauri kuchangia si chini ya asilimia tano ya fedha za ruzuku zilizopokelewa. Hata hivyo, sampuli ya ukaguzi iliyofanyika ilibainisha kuwa Halmashauri 7 zilizotajwa katika Jedwali Na. 60 hapa chini hazikuchangia asilimia tano ya fedha za ruzuku zilizopokelewa katika kipindi cha mwaka 2013/2014.

Jedwali 60: Halmashauri zisizochangia asilimia tano ya Fedha za Ruzuku

Na.	Jina la Halmashauri	5% ya Ruzuku ya maendeleo iliyopokelewa (TZS)
1	H/M Bukoba	71,496,533
2	H/W Ikungi	14,483,360
3	H/W Kilindi	10,151,300
4	H/W Lushoto	10,779,670
5	H/W Manyoni	9,170,616
6	H/W Singida	20,937,337
7	H/W Gairo	11,680,675
	Jumla	148,699,491

Hali hii ya kutochangia asilimia tano ya fedha zilizopokelewa inakwamisha utekelezaji wa miradi katika ngazi za chini za Serikali za Mitaa.

Halmashauri zinatakiwa kuchangia asilimia tano ya ruzuku iliyopokelewa ili kuweza kufanikisha utekelezaji wa miradi inayokusudiwa.

6.5 Mambo Mengine Katika Ukaguzi Wa Miradi Ya Maendeleo

6.5.1 Kutochangia asilimia 10 ya mapato ya ndani kwenye Mfuko wa Maendeleo wa Wanawake na Vijana TZS.38,741,094,214

Aya ya 5.5 (i) ya Mwongozo wa Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake, na maelekezo yaliyotolewa na Serikali, yanaitaka Halmashauri kuchangia asilimia 10 ya mapato yake ya ndani kwenye Mfuko wa Wanawake na Maendeleo ya Vijana. Tathmini ya Mfuko huo imebainisha kuwa Halmashauri 104 hazikuchangia asilimia 10 ya mapato yake ya ndani sawa na jumla ya TZS 38,741,094,214 kama inavyoonekana katika Kiambatisho (xlvii).

Serikali ilianzisha Mfuko huu ikiwa na lengo la kuhamasisha vikundi vya Wanawake na Vijana ili wajiingize katika shughuli za maendeleo na kuweza kujitegemea kiuchumi. Kwahiyo, kitendo cha Halmashauri kutochangia asilimia 10 ya mapato yake ya ndani kwenda kwenye Mfuko huo kunazuia lengo hili la Serikali.kufikiwa.

Uongozi wa Halmashauri unashauriwa kuchangia asilimia 10 ya mapato yake ya ndani kwenye Mfuko wa Maendeleo wa Wanawake na Vijana.

6.5.2 Mikopo iliyotolewa kwenye vikundi vya Wanawake na Vijana ambayo bado haijarejeshwa TZS.1,426,955,884

Sampuli ya ukaguzi wa taarifa za mikopo na nyaraka za urejeshaji wa mikopo iliyotolewa kwenye vikundi vya Wanawake na Vijana katika Halmashauri 40, umeonesha kuwa kiasi cha TZS.1,426,955,884 ikiwa ni mikopo iliyotolewa kwenye vikundi mbalimbali ambayo ilikuwa bado kurejeshwa ingawa muda wa kurejesha ulikuwa tayari umeshapita.

Hii inamaanisha kwamba, juhudi ndogo zinafanywa na uongozi wa Halmashauri katika ukusanyaji wa marejesho ya mikopo. Hivyo, Halmashauri zinatakiwa kuongeza juhudi zaidi katika ukusanyaji wa mikopo kutoka kwenye vikundi vya Wanawake na Vijana. Lengo la Mfuko huu litatimia endapo madeni yataweza kukusanywa ndani ya muda uliowekwa ili vikundi vingine viweze kupatiwa mikopo hiyo.

Orodha ya Halmashauri zenye mikopo isiyorejeshwa imeoneshwa kwenye **kiambatisho (xlviii)**.

SURA YA SABA

7.0 USIMAMIZI WA MIKATABA NA MANUNUZI

7.1 Utangulizi

Kifungu cha 3 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 kimefafanua kwamba Manunuzi ni mchakato wa kununua, kukodisha, au kupata bidhaa na huduma yoyote au kazi za ujenzi unaofanywa na taasisi inayonunua huduma na mchakato huo unahusisha taratibu zote za kupata mahitaji, maandalizi ya Zabuni, kufanya uteuzi wa mzabuni na hatimaye kuandaa na kutoa mikataba.

7.2 Muonekano wa jumla wa manunuzi yaliyofanyika katika mwaka 2013/2014

Mawanda ya ukaguzi wa manunuzi yalijikita katika manunuzi ya bidhaa, mikataba ya ujenzi na huduma mbalimbali zilizofanyika katika Halmashauri zipatazo 163 katika mwaka wa fedha 2013/2014. Jumla ya matumizi ya manunuzi yaliyofanywa na Halmashauri hizo katika kipindi cha mwaka huu kama inavyoonekana katika Jedwali Na.61 ni TZS.1,190,156,489,276 ikiwa ni ongezeko la asilimia 14 ikilinganishwa na manunuzi ya TZS.1,043,364,884,514 yaliyofanyika mwaka wa fedha 2012/2013 yaliyohusisha jumla ya Halmashauri 140. Kati ya manunuzi yaliyofanyika katika mwaka huu wa fedha, manunuzi yenye thamani ya TZS.447,611,014,199 sawa na asilimia 38 yalikuwa ni ya bidhaa na vifaa, TZS.176,441,034,463 ambayo ni sawa na asilimia 15 ni matengenezo mbalimbali wakati TZS.566,104,440,614 sawa na asilimia 47 ni manunuzi ya mali za kudumu na mikataba ya ujenzi. Taarifa hizi za manunuzi zinaonyesha kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zimetumia zaidi kwenye manunuzi ya mali za kudumu na mikataba ya ujenzi ambapo gharama zake zinaonekana kuwa kubwa kwa zaidi ya asilimia tisa ukilinganisha na manunuzi mengine yaliyofanyika.

Jedwali 61: Gharama za manunuzi zilizotumika katika mwaka wa fedha 2013/2014

Manunuzi yaliyofanyika	2013/14	%	2012/13	%
Manunuzi ya bidhaa	447,611,014,199	38	422,243,792,306	41
Matengenezo mbalimbali	176,441,034,463	15	171,673,120,632	16
Manunuzi ya mali za kudumu na miradi ya maendeleo	566,104,440,614	47	449,447,971,576	43
Jumla (TZS)	1,190,156,489,276	100	1,043,364,884,514	100

Chanzo cha taarifa: Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za Mamlaka za Serikali za Mitaa 163

7.3 Uzingatiaji wa Sheria ya Manunuzi, 2011 na Kanuni zake za mwaka 2013

Kifungu cha 48(3) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011, kinanitaka kueleza katika ripoti yangu ya mwaka kama taasisi niliyoikagua imezingatia Sheria na Kanuni za Manunuzi. Kwa kuzingatia jukumu hili, katika ukaguzi wa manunuzi nimebaini kuwa kati ya Halmashauri 163 ambazo nimekagua miamala yake ikiwa ni sehemu ya kazi zangu, Halmashauri 127 sawa na asilimia 78 zilifuata Sheria ya Manunuzi na Kanuni zake wakati Halmashauri 36 sawa na asilimia 22 hazikuweza kufuata vyema Sheria za Manunuzi na Kanuni zake kama zinavyoonyeshwa kwenye Jedwali 62 hapo chini:

Jedwali 62: Idadi ya Halmashauri ambazo hazikufuata sheria ya manunuzi ya mwaka 2011 na kanuni zake za mwaka 2013

Na.	Halmashauri	Na.	Halmashauri	Na.	Halmashauri
1	H/W Chemba	13	H/M Singida	25	H/W Namtumbo
2	H/W Kikonko	14	H/W Tabora	26	H/W Biharamulo
3	H/W Kibondo	15	H/M Tabora	27	H/W Bukoba
4	H/W Kigoma	16	H/Mji Masasi	28	H/M Bukoba
5	H/W Manyoni	17	H/M Morogoro	29	H/W Karagwe
6	H/W Mpwapwa	18	H/W Mvomero	30	H/W Kyerwa
7	H/W Muleba	19	H/W Tunduru	31	H/W Nanyumbu

8	H/W Longido	20	H/M Moshi	32	H/W Mbinga
9	H/Jiji Mwanza	21	H/W Muheza	33	H/W Nkasi
10	H/W Ngara	22	H/W Ngorongoro	34	H/W Nyasa
11	H/Jiji Arusha	23	H/Jiji Tanga	35	H/W Songea
12	H/W Hai	24	H/Mji Makambako	36	H/M Songea

Chanzo cha taarifa: Ripoti ya Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali katika Taarifa ya fedha ya kila Halmashauri

Msisitizo unapaswa kuwekwa katika kujenga uwezo wa kusimamia taratibu za manunuzi katika Halmashauri zote ili kuimarisha na kuboresha utendaji katika manunuzi.

7.4 Matokeo Ya Ukaguzi wa Manunuzi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Ukaguzi wa manunuzi uliofanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kipindi cha mwaka huu ulijumuisha ufanyaji tathmini katika taratibu za manunuzi, usimamizi wa mikataba na uimara katika udhibiti ili kuhakikisha kuwa haki, usawa, uwazi na ushindani katika mfumo wa usimamizi wa manunuzi upo na unafuata sheria na unapunguza uwezekano wa kuwepo kwa ubadhirifu, rushwa, upendeleo na utendaji usio wa haki. Matokeo ya ukaguzi yaliyomo katika sura hii yanatokana na ukaguzi wa Halmashauri za Wilaya 129, Halmashauri za Manispaa 18, Halmashauri za Miji 11 na Halmashauri za Jiji 5 kama yanavyoelezewa hapo chini:

7.4.1 Manunuzi yaliyofanyika bila kufuata ushindani TZS.176,919,303

Kinyume na Kanuni ya 163 na 164 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, kwa mwaka husika nilibaini maboresho kidogo kutoka mwaka wa fedha uliopita kwa Halmashauri zilizobainika kuwa na tatizo la kutoshindanisha bei kwa kutuma nukuu za bei kwa watoa huduma za ugavi ili kuweza kupata bidhaa kwa gharama nafuu ambapo idadi ya Halmashauri zilizobainika kuwa zimefanya manunuzi bila kushindanisha bei zimepungua kwa asilimia 54 kutoka Halmashauri 13 katika

mwaka wa fedha uliopita hadi kufikia Halmashauri sita katika kipindi cha mwaka huu wa fedha kama inavyooneshwa katika Jedwali Na.63 hapo chini:

Jedwali 63: Halmashauri ambazo hazikushindanisha zabuni

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Lindi	14,651,413
2	H/W Karatu	12,428,000
3	H/W Kwimba	8,720,000
4	H/W Kyerwa	69,025,000
5	H/W Ngorongoro	67,283,890
6	H/W Shinyanga	4,811,000
Jumla		176,919,303

Licha ya maboresho yaliyooneshwa na Halmashauri katika kupunguza tatizo kwa kupunguza idadi ya Halmashauri 13 mpaka Halmashauri 6, pia kiwango cha fedha kilichotumika kimepungua kwa asilimia 30 kutoka kiasi cha TZS.254,040,434 kwa mwaka wa fedha uliopita hadi TZS.176,919,303 katika mwaka huu wa fedha. Ni muhimu kufuata utaratibu uliowekwa ili kuhakikisha kuwa watoa huduma za ugavi wanaochaguliwa wana uwezo wa kusambaza bidhaa na kutoa huduma katika bei nafuu na ya ushindani.

kwakuwa manunuzi yasiyoshindanishwa hayatoi uhakika wa kupata bidhaa kwa bei nafuu, ninapendekeza kuwa manunuzi yote yafanyike kwa njia ya kuwashindanisha watoa huduma za ugavi ili kuweza kupata thamani ya fedha katika matumizi ya fedha za umma.

7.4.2 Manunuzi ya bidhaa na huduma kutoka kwa watoa huduma za ugavi wasioidhinishwa TZS 318,160,711

Ikilinganishwa na mwaka wa fedha uliopita, katika kipindi cha mwaka huu nilibaini kuwa mwenendo wa Halmashauri wa kununua bidhaa kutoka kwa watoa huduma za ugavi ambao hawajaidhinishwa na Halmashauri kutoa huduma kwa mwaka

husika umepungua kwa asilimia 27 kutoka Halmashuri 26 kwa mwaka wa fedha uliopita hadi kufikia Halmashuri 19 kwa mwaka huu kama zinavyoonekana katika Jedwali 64 hapo chini. Hii ni kinyume na kanuni ya 131(5) ya kanuni za manunuzi ya Umma za mwaka 2013.

Jedwali 64: Halmashuri zilizonunua bidhaa na huduma kutoka kwa watoa huduma za ugavi wasioidhinishwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/Jiji Arusha	48,136,126
2	H/W Babati	2,695,000
3	H/W Busega	8,469,660
4	H/M Dodoma	32,376,768
5	H/W Handeni	5,516,100
6	H/M Iringa	6,650,000
7	H/Mji Kahama	20,560,600
8	H/W Kalambo	8,881,606
9	H/W Karatu	3,713,000
10	H/W Kasulu	38,687,400
12	H/M Kigoma/Ujiji	7,799,800
13	H/W Lindi	5,666,200
14	H/W Longido	54,310,202
15	H/Mji Makambako	5,028,669
16	H/W Makete	4,080,000
17	H/W Maswa	43,491,000
18	H/Mji Mpanda	5,778,080
19	H/W Ngorongoro	11,725,500
20	H/M Shinyanga	4,595,000
Jumla (TZS)		318,160,711

Kupungua kwa idadi ya Halmashauri kuna uhusiano pia katika mwenendo wa kiasi kilichohojiwa ambapo kiasi kilichotumika kununua bidhaa kutoka kwa watoa huduma za ugavi wasioidhinishwa kimepungua kwa asilimia 58 kutoka kiasi cha TZS.755,813,087 katika mwaka wa fedha uliopita hadi kufikia kiasi cha TZS.318,160,711 kilichohojiwa mwaka huu wa fedha ikimaanisha kuwa kuna mabadiliko yenye tija katika kufuata taratibu za manunuzi kutoka kwa watoa huduma za ugavi

walioidhinishwa. Ununuzi wa bidhaa au huduma kutoka kwa watoa huduma za ugavi wasioidhinishwa kunapelekea bidhaa au huduma hizo kununuliwa kwa bei kubwa ikilinganishwa na manunuzi yaliyofanywa kwa kuwashindanisha watoa huduma za ugavi.

7.4.3 Ununuzi wa bidhaa na huduma bila kuidhinishwa na Bodi ya Zabuni TZS.201,377,615

Kinyume na Kifungu cha 35(3) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 na Kanuni ya 55 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, idadi ya Halmashauri zilizonunua bidhaa na huduma bila ya kuidhinishwa na Bodi ya Zabuni imeshuka kwa asilimia 50 kutoka Halmashauri 16 mwaka wa fedha uliopita mpaka kufikia Halmashauri 8 zilizohojiwa mwaka huu wa fedha. Hii inaenda sambamba na kupungua kwa kiasi cha fedha kutoka TZS 344,129,357 katika mwaka wa fedha uliopita mpaka kufikia kiasi cha TZS 201,377,615 kwa mwaka huu wa fedha kama inavyoonekana katika Jedwali 65 hapo chini, ambapo hali hii inaonesha kuwa kuna maendeleo mazuri ya asilimia 41 katika kuliondoa tatizo hili la kuidhinisha manunuzi kabla ya kupata idhini ya Bodi ya Zabuni.

Jedwali 65: Halmashauri zilizonunua bidhaa na huduma bila kuidhinishwa na Bodi ya Zabuni

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/Jiji Arusha	24,108,300
2	H/M Bukoba	28,519,200
3	H/WChamwino	33,149,440
4	H/M Dodoma	16,245,200
5	H/W Gairo	29,857,395
6	H/W Kilosa	23,364,000
Jumla		201,377,615

Ninashauri uongozi wa Halmashauri kabla ya kuanza mchakato wa manunuzi upate kwanza kibali cha manunuzi kutoka kwa Bodi za Zabuni.

7.4.4 Manunuzi ya bidhaa na vifaa ambavyo havikuizingizwa kwenye Leja TZS.504,297,029

Katika kipindi cha ukaguzi ilibainika kuwa bidhaa zilizonunuliwa zenye thamani ya TZS.504,297,029 hazikuizingizwa kwenye Leja husika ikiwa ni kinyume na Agizo 54 (1) - (5) la Memoranda ya fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambayo inahitaji taarifa za kupokea na kutoa bidhaa na bakaa halisi ya kila bidhaa kurekodiwa katika kurasa zinazojitegemea katika kila leja husika ikionyesha maelezo ya manunuzi kwa bidhaa hiyo, tarehe ya kutolewa na idadi halisi iliyobaki na matumizi ya bidhaa hiyo iliyonunuliwa.

Ukilinganisha na mwaka wa fedha uliopita, idadi ya Halmashauri zilizobainika kuwa na tatizo hili zimeongezeka kwa asilimia 35 kutoka Halmashauri 18 mwaka wa fedha uliopita mpaka kufikia Halmashauri 28 mwaka huu kama inavyoonekana katika Jedwali 66 hapo chini ambapo kiasi cha fedha kilichohojiwa kimepungua kwa asilimia 24 kutoka kiasi cha TZS.665,721,997 mpaka kufikia TZS.504,297,029 ikimanisha kuwa hali ya sasa kuhusu bidhaa zinazonunuliwa na kuingizwa kwenye Leja husika kwa kiasi kidogo inaridhisha.

Jedwali 66: Halmashauri ambazo zilinunua bidhaa na vifaa bila kuvingiza katika Leja

Na.	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Bariadi	10,573,100
2	H/W Buhigwe	12,158,720
3	H/W Bukoba	12,789,364
4	H/W Bunda	5,015,200
5	H/M Dodoma	23,635,900
6	H/W Geita	32,700,000
7	H/W Hai	5,538,386
8	H/M Ilemela	50,667,000
9	H/W Kalambo	19,951,654
10	H/W Karagwe	5,822,750

Na.	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (TZS)
11	H/W Karatu	16,422,654
12	H/W Kilosa	10,549,000
13	H/M Kinondoni	5,579,840
14	H/W Kiteto	3,360,000
15	H/W Kongwa	59,978,800
16	H/W Kwimba	10,842,350
17	H/W Missenyi	29,217,229
18	H/W Mkalama	7,996,550
19	H/W Morogoro	4,170,391
20	H/W Nanyumbu	2,605,000
21	H/W Newala	2,161,880
22	H/W Nkasi	20,330,000
23	H/W Singida	6,213,840
24	H/W Sumbawanga	55,992,752
25	H/M Sumbawanga	3,176,093
26	H/W Tabora	6,742,000
27	H/W Ulanga	69,221,076
28	H/W Urambo	10,885,500
Jumla		504,297,029

Vifaa ambavyo havikurekodiwa katika leja husika, inakuwa vigumu kufahamu kuwa vimetumika kwa matumizi yaliyokusudiwa na Serikali imenufaika na matumizi hayo.

Ninashauri kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuchukua hatua stahiki ili kuhakikisha kwamba bidhaa zilizonunuliwa au kupokelewa zinapitia utaratibu wa kuingizwa kwenye Leja ya vifaa ili kuhakikisha kuwa vifaa vimetumika ipasavyo.

7.4.5 Ununuzi wa vifaa na huduma kwa kutumia masurufu TZS.327,236,079

Kanuni ya 166 na Jedwali la saba la Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013 zinaeleza kuwa, Taasisi inayofanya manunuzi inaweza kutumia fedha taslimu, masurufu au kutumia mfumo wa kadi kufanya malipo ambapo kiwango cha mwisho kinachoruhusiwa kwa manunuzi kwa fedha taslimu ni

TZS.5,000,000. Kinyume na Kanuni hiyo, katika mwaka unaotolewa taarifa, kiasi cha TZS.327,236,076 kilitolewa na Halmashauri 22 kama masurufu/ fedha taslimu kwa watumishi mbalimbali kama ilivyooneshwa katika Jedwali Na.67 hapo chini kwa ajili ya manunuzi ya bidhaa na huduma mbalimbali ambapo kiasi cha masurufu kilichotolewa kilizidi kiwango cha juu kilichowekwa kwenye Jedwali la saba katika Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.

Jedwali 67: Halmashauri zilizonunua bidhaa na huduma kwa njia ya masurufu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/Jiji Arusha	7,941,000
2	H/W Bariadi	6,455,000
3	H/W Chunya	6,380,000
4	H/W Geita	23,624,000
5	H/M Ilala	63,332,500
6	H/W Kigoma	10,535,825
7	H/W Kilosa	17,105,370
8	H/Mji Masasi	6,648,500
9	H/W Maswa	22,635,800
10	H/W Mbogwe	2,000,000
11	H/W Meru	11,220,000
12	H/W Missenyi	10,826,000
13	H/W Mkinga	4,100,000
14	H/M Morogoro	38,706,828
15	H/Mji Mpanda	1,874,000
16	H/M Musoma	14,613,000
17	H/W Mvomero	28,891,120
18	H/W Nanyumbu	14,342,304
19	H/W Newala	8,500,000
20	H/W Siha	1,989,000
21	H/M Temeke	19,624,500
22	H/W Ulanga	5,891,332
Jumla		327,236,079

Hali hii husababisha ukiukwaji wa taratibu za manunuzi hasa katika misingi ya uwazi, ushindani, uchumi, ufanisi, usawa na

uwajibikaji katika fedha za umma.

Uongozi wa Halmashauri kwa mara nyingine unaombwa kuimarisha Idara za Manunuzi pamoja na taratibu za manunuzi ili kuhakikisha kuwa thamani ya fedha inapatikana.

7.4.6 Manunuzi yaliyofanyika nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka TZS.4,237,790,791

Kanuni 69(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013 inazitaka taasisi zinazofanya manunuzi kufanya makadirio ya bidhaa, huduma na kazi za ujenzi kwa usahihi kama inavyoweza kufanyika kupitia kumbukumbu maalum ya huduma au kazi iliyokwisha kasimiwa katika mpango kazi wa mwaka unaojumuishwa makadirio ya mwaka. Mpango huo unatakiwa kueleza vipengele vya mkataba, makisio kwa kila kipengele na njia ya manunuzi itakayotumika. Ukaguzi katika Halmashauri 8 zilizotumika kama sampuli ulibaini kuwa, bidhaa, vifaa, kazi na huduma zenye thamani ya TZS.4,237,790,791 kama ilivyooneshwa katika Jedwali Na.68 hapo chini vilinunuliwa nje ya mpango wa mwaka wa manunuzi ikiwa ni kinyume na Kanuni iliyotajwa hapo juu.

Jedwali 68: Halmashauri zilizonunua bidhaa, huduma na kazi nje ya mpango wa mwaka wa manunuzi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Buhigwe	12,692,415
2	H/M Bukoba	14,840,000
3	H/W Bukombe	12,793,000
4	H/Jiji Dar es Salaam	232,863,032
5	H/W Masasi	3,532,161,963
6	H/Mji Masasi	8,530,000
7	H/M Temeke	423,910,381
Jumla		4,237,790,791

Hali hii si nzuri kwa Serikali kufikia malengo yake ya manunuzi yenye ufanisi na tija. Pia, hali hii inachochea

kufanyika kwa manunuzi yasiyopangwa na bila ya ushindanishi wa bei.

Ninaushauri uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kuwa manunuzi yote yanafanyika kwa kuzingatia mpango wa mwaka wa manunuzi ili kuepuka manunuzi yasiyo na tija.

7.4.7 Bidhaa zilizopokelewa bila ya kukaguliwa TZS.338,994,365

Kanuni 244 na 245 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inamtaka Afisa Masuuli kuunda Kamati ya Uchunguzi na Upokeaji wa Vifaa kwa ajili ya kuchunguza na kujaribu bidhaa zilizopokelewa kutoka kwa watoa huduma za ugavi ili kuangalia kama zipo katika idadi sawa, kiwango kinachotakiwa na bei inayofaa. Kinyume na Kanuni hiyo, bidhaa zenye thamani ya TZS.338,994,365 kama inavyoonekana katika Jedwali namba 69 hapo chini zilinunuliwa katika Halmashauri saba na kupelekwa kwa ajili ya matumizi bila ya kukaguliwa na Kamati hio ya Uchunguzi na Upokeaji wa Vifaa.

Jedwali 69: Halmashauri zilizopokea bidhaa bila ya kuchunguzwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Iramba	7,929,907
2	H/W Kilwa	190,689,325
3	H/W Nkasi	41,058,700
4	H/W Shinyanga	2,925,000
5	H/W Siha	9,660,000
6	H/W Sumbawanga	53,020,000
7	H/M Sumbawanga	33,711,433
Jumla		338,994,365

Hali hii hupelekea kununua bidhaa za kiwango cha chini kwa bei kubwa na ambazo hazifanani na vipimo/ viwango vilivyotolewa kwenye mkataba.

Ninaushauri uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kuwa Kamati za Uchunguzi na Kupokea Bidhaa zinateuliwa ili kukagua bidhaa zinazokuwa zimenunuliwa na hatimaye kutoa maelezo juu ya bidhaa hizo kama zimekidhi viwango na ubora unaotakiwa.

7.4.8 Bidhaa na huduma zilizolipiwa lakini hazikupokelewa TZS.156,710,739

Agizo Na.70 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linasema, itakuwa ni jukumu la kila Mkuu wa Idara kuhakikisha kuwa bidhaa, vifaa na huduma zinazopokelewa zinahakikiwa na kuangaliwa kulingana na kilichoagizwa kwa kuzingatia ubora, gharama na idadi. Kinyume na Kanuni hiyo, katika kipindi cha mwaka huu wa fedha, bidhaa zenye thamani ya TZS.156,710,739 ziliagizwa na kulipiwa katika Halmashauri 7 lakini hazikuletwa na Wazabuni. Bidhaa na huduma hizo ambazo hazikuletwa ni ongezeko la asilimia nne ukilinganisha na bidhaa zenye thamani ya TZS.150,649,237 ambazo hazikupokelewa mwaka wa fedha uliopita.

Jedwali 70: Halmashauri zilizonunua bidhaa ambazo hazikupokelewa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/Mji Bariadi	14,994,823
2	H/W Bumbuli	1,450,000
3	H/M Ilemela	41,310,916
4	H/W Iramba	62,715,000
5	H/Mji Kibaha	32,000,000
6	H/W Kilolo	2,140,000
7	H/W Tandahimba	2,100,000
Jumla		156,710,739

Ingawa tatizo hili linaonekana kukua kwa kasi ndogo sana, lakini kuna haja ya kuongeza jitihada katika kuhakikisha kuwa tatizo hili linaondolewa ili kuokoa fedha za umma zisipotee.

7.4.9 Mafuta yaliyotolewa lakini hayakurekodiwa kwenye daftali la kuratibu safari za gari TZS.300,397,825

Mafuta yaliyonunuliwa na Halmashauri 15 yenye thamani ya TZS.300,397,825 kama inavyoonekana katika Jedwali Na.71 hapo chini hayakurekodiwa kwenye daftari la kuratibu safari za gari kinyume na Agizo Na. 89(3) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambalo linahitaji daftari la kuratibu safari za gari kuandika tarehe na muda wa kutumika, kituo cha kuanza safari na kituo cha mwisho, kilometa zilizotembea gari na mafuta yaliyotumika.

Jedwali 71: Halmashauri ambazo mafuta yalitolewa bila kurekodiwa kwenye daftali la kuratibu safari za gari

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Babati	30,767,690
2	H/Mji Babati	4,166,605
3	H/W Busokelo	8,388,600
4	H/M Ilemela	25,080,000
5	H/W Kalambo	3,922,600
6	H/Mji Korogwe	1,050,000
7	H/W Makete	35,036,000
8	H/W Maswa	10,903,035
9	H/W Mkalama	25,797,200
10	H/W Simanjiro	2,803,180
11	H/W Singida	4,845,570
12	H/M Singida	66,851,271
13	H/M Tabora	23,716,017
14	H/Jiji Tanga	4,472,000
15	H/W Ushetu	52,598,057
Jumla		300,397,825

Hali hii imepelekea kushindwa kuhakiki uhalali wa matumizi ya mafuta yaliyopokelewa.

Ninatoa wito kwa uongozi wa Halmashauri kusimamia kikamilifu na kuongeza udhibiti katika Kitengo cha Manunuzi na Usafirishaji katika utumiaji wa mafuta ili kuhakikisha kuwa madaftari ya kuratibu safari za gari yanatumika, na yanatunzwa ipasavyo.

7.5 Fedha Zilizowekwa Bohari Kuu Ya Madawa

7.5.1 Usambazaji usioridhisha wa madawa kutoka Bohari Kuu ya Madawa

Aya ya 3.8 ya Mwongozo wa Halmashauri kwenye masuala ya Mipango ya Afya wa mwaka 2011 inaeleza kwamba, kuna mapokezi ya madawa na vifaa tiba yasiyohusisha fedha taslimu kutoka Wizara ya Afya kupitia Bohari Kuu ya Madawa kwa ajili ya kusambazwa katika Halmashauri. Makisio hayo ya mapokezi yasiyohusisha fedha taslimu yamekasimiwa katika kila Hospitali, Zahanati na Vituo vya Afya vya Serikali na baadhi ya Hospitali Teule ambazo siyo za Serikali nchini katika Bohari Kuu ya Madawa. Wizara ya Afya imebadili mfumo wake wa utoaji wa madawa na vifaa tiba kutoka katika mfumo wa usawa mpaka kuamua kutumia mfumo mpya ambao unazingatia:

- Mgawanyo wa idadi ya watu katika Halmashauri
- Mgawanyo wa Vituo vya Afya na Zahanati katika kila Halmashauri kwa kuzingatia utoaji wa huduma kwa wananchi.

Hadi kufikia tarehe 30/06/2014, Jumla ya Halmashauri 162 zilifunga hesabu zake zikiwa hazijapokea madawa na vifaa tiba vyenye thamani ya TZS.12,039,486,805 kutoka katika Bohari Kuu ya Madawa kama ilivyooneshwa kwenye taarifa za fedha za Halmashauri hizo. Hii inamanisha kwamba, madawa na vifaa tiba vyenye thamani ya TZS.12,039,486,805 havikusambazwa na Bohari Kuu ya Madawa ambapo hali hiyo ilizipelekea Halmashauri kununua madawa na vifaa tiba hivyo kutoka kwa watoa huduma binafsi kwa bei kubwa ukilinganisha kama

vingenunuliwa kutoka katika Bohari hiyo ya madawa. Ukilinganisha na mwaka wa fedha uliopita, kiasi cha bakaa za madawa na vifaa tiba kilichoripotiwa na Halmashauri kutoka katika Bohari Kuu ya Madawa kimeongezeka kwa asilimia 20 kutoka kiasi cha TZS.10,051,646,850 kilichotolewa taarifa mwaka wa fedha uliopita mpaka kufikia TZS.12,039,486,805 kilichooneshwa mwaka huu wa fedha ikiashiria kwamba, hakukuwa na maboresho katika usambazaji wa madawa hivyo kutoa taswira ya mashaka juu ya uendeleu wa kiutendaji na utoaji wa huduma wa Bohari Kuu ya Madawa. **Kiambatisho (xlix)**

Serikali inashauriwa kutathmini na kuhakiki utendaji wa Bohari Kuu ya Madawa katika utoaji wa huduma zake kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kuona kama lengo la utoaji madawa na vifaa tiba kwa Halmashauri linaweza kufikiwa.

7.5.2 Gharama kubwa za upakiaji na usambazaji wa madawa na vifaa tiba zinazotozwa na Bohari Kuu ya Madawa

Ukaguzi uliofanyika ili kuangalia gharama zinazotozwa na Bohari Kuu ya Madawa katika usafirishaji wa madawa na vifaa tiba katika Halmashauri Wilaya ya Iringa Vijijini iliyochukuliwa kama sampuli, ilibainika kwamba Bohari Kuu ya Madawa inatumia kiwango sawa cha tozo cha TZS.166,000 kwa kila Kituo cha Afya au Zahanati inapopelekewa madawa moja kwa moja kwa kila robo mwaka. Utafiti zaidi ulifanyika katika sampuli 40 za Hati za madai kutoka Bohari ya Madawa kama inavyoonekana katika **Kiambatisho (I)** umebainika kuwa, gharama zilizotozwa za upakiaji na usafirishaji hazikuzingatia thamani ya mzigo uliobebwa na umbali uliotumika kusafirisha mzigo huo kutoka Makao Makuu. Jumla ya gharama iliyotumika katika sampuli za hati ya malipo iliyotajwa hapo juu ilikuwa ni TZS.23,971,270 wakati ambapo gharama za upakiaji na usafirishaji zilikuwa ni TZS.6,640,000 sawa na asilimia 28 ya

jumla ya gharama ya mzigo wote wa madawa na vifaa tiba uliokuwa umebebwana na kuwasilishwa katika Vituo vya Afya.

Kutokuzingatia thamani ya mzigo uliobebwa na umbali wa Kituo cha Afya au Zahanati katika kukokotoa gharama za usafirishaji kunasababisha gharama hizo za usafirishaji kuwa kubwa na hivyo kuzielemea Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Ninaishauri Serikali ifanye jitihada za kuingilia kati suala hili ili kuzisaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoingia gharama kubwa ambazo hawawezi kuzimudu na endapo Serikali itashindwa kulishughulikia jambo hili inaweza kuathiri utoaji huduma za afya kwa wananchi.

7.6 Mapungufu Katika Usimamizi Wa Mikataba

Kifungu cha 3 cha Sheria ya Manunuzi ya mwaka 2011 kinaeleza mikataba ya manunuzi kwa maana ya leseni, kibali, au mkataba au mamlaka iliyotolewa na taasisi ya umma au kuingia kati ya taasisi ya umma na watoa huduma za ugavi, mkandarasi ujenzi au mkandarasi ushauri, ambako kunapelekea hatua za manunuzi kwa ajili ya kufanya kazi za ujenzi au kazi nyingine au kwa ajili ya usambazaji wa bidhaa au huduma yoyote.

Usimamizi dhaifu wa mikataba na miradi bado imebaki kuwa ni tatizo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ukiwa umeghubikwa na ukosefu wa mikataba, malipo kufanywa kwa zaidi ya kiasi kilichoidhinishwa kwenye mkataba, marekebisho ya mikataba bila kufuata utaratibu na kukosekana kwa ufuatiliaji wa mikataba wakati wa utekelezaji. Udhaifu katika mikataba husababisha ucheleweshaji, upotevu wa fedha na matumizi yasiyo na tija, ambayo yana athari ya moja kwa moja katika utoaji wa huduma kwa jamii. Mapitio ya usimamizi wa mikataba uliofanyika wakati wa ukaguzi wa mwaka huu katika

sampuli ya Halmashauri 19 umebaini makosa mbalimbali kama ilivyoainishwa katika Jedwali 72 hapo chini:

Jedwali 72: Mapungufu yaliyobainika katika usimamizi wa Mikataba

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyobainika
1	H/M Dodoma	Mikataba yenye jumla ya TZS.299,373,600 haikufanyiwa tathmini na Kamati ya Tathmini pia haikupitishwa na Bodi ya Zabuni kinyume na Kanuni Namba 41 (1) ya Sheria ya Manunuzi ya Umma (bidhaa, kazi, huduma zisizo za kiushauri na uzaji wa mali za Umma kwa zabuni), Kanuni za 2005. Pia, mikataba iliingiwa kabla haikutangazwa ikiwa ni kinyume na Kanuni 80 (3) na (5) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2005.
		Mkataba wenye jumla ya TZS.225,840,000 alipewa Mkandarasi ambaye hesabu zake zilikaguliwa na kampuni ya ukaguzi ambayo haijasajiliwa, ikiwa ni kinyume na Kanuni 10 (4) (e) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2005.
		Mkataba wenye jumla ya TZS.496,556,600 alipewa Mkandarasi ambaye alitumia anwani ya kughushi/ isiyo sahihi.
2	H/W Kibondo	Mikataba yenye thamani ya TZS.424,461,084 haikupelekwa kwa Mwanasheria Mkuu wa Serikali kuhakikiwa ikiwa ni kinyume na Kanuni ya 59 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013.
3	H/W Kongwa	Mikataba yenye thamani ya TZS.1,711,424,980 haikuwasilishwa kwenye Ofisi ya Mdhbiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ikiwa ni kinyume na Kanuni 109 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2011.
4	H/W Mpwapwa	Mikataba yenye thamani ya TZS.356,500,000 ilitolewa kwa wakandarasi wasio stahili/ wasiokuwa na sifa.
5	H/Jiji Dar es Salaam	Wakandarasi wenye mikataba yenye thamani ya TZS 1,633,683,691 hawakuwasilisha vibali vya

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyobainika
		kodi, ikiwa ni kinyume na Kanuni ya 14 (1) (d) & 116 (1) (d) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2005
6	H/M Morogoro	Mkatoba wenye thamani ya TZS 490,125,690 uliotolewa bila idhini ya Bodi ya Zabuni. Tathmini ya matengenezo ya barabara ya Rwegasore ambayo mkatoba wake ulikuwa na thamani ya TZS 159,321,150 haukufuata utaratibu.
7	H/W Bukoba	Mabadiliko ya Mkatoba wenye thamani ya TZS.69,743,270 hayakuthibitishwa na Bodi ya Zabuni ya Halmashauri.
8	H/M Ilemela	Matengenezo ya dharura ambayo hayakupitishwa na Mamlaka ya Manunuzi ya Serikali (GPSA) yenye thamani ya TZS 52,314,827 ambayo ni kinyume na Kanuni 63 (2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya 2013
9	H/W Ngara	Mkatoba wenye thamani ya TZS 214,922,500 ulisainiwa bila kupitia kwa Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa ajili ya uhakiki.
10	H/W Sengerema	Mkatoba namba LGA/094/CDG/2012/13/54-Lot.1 wenye thamani ya TZS.74,224,000 haukuweza kupatikana wakati wa ukaguzi.
11	H/M Moshi	Mikatoba yenye thamani ya TZS.960,160,650 ilitekelezwa bila ya kuwekewa dhamana.
12	H/Jiji Tanga	Mkatoba wenye thamani ya TZS 22,506,950 ulisainiwa katika ngazi za vijiji bila ya kupitiwa na Mwanasheria wa Halmashauri.
13	H/W Mpwapwa	Tozo la ucheleweshaji Mikatoba yenye thamani ya TZS 10,695,000 (0.1% X TZS. 356,500,000 X siku 30) halikukatwa katika malipo ya mkandarasi ikiwa ni kinyume na Kifungu 62.2 (g) cha mkatoba namba LGA/023/CDG/W/QT/2012/2013/01.
14	H/M Morogoro	Tozo la ucheleweshaji mkatoba katika mkatoba wa kujenga na kukamilisha majengo katika Shule Ya Sekondari ya Mafiga TZS.21,165,330 haikukatwa kutoka katika malipo ya Mkandarasi.
15	H/W Bukoba	Zabuni zilizopatikana kabla ya kufanyiwa uhakiki wa awali zenye thamani ya TZS.94,936,917.

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyobainika
16	H/W Muleba	<p>Zabuni zilizopatikana kabla ya kufanyiwa uhakiki wa awali zenye thamani ya TZS.267,936,917.</p> <p>Mkataba wenye thamani ya TZS.37,997,000 ulisainiwa bila ya kupitiwa na Mwanasheria wa Halmashauri.</p>

Tatizo la usimamizi wa mikataba limepungua ukilinganisha na mwaka jana kutokana na sababu mbalimbali ikiwemo mawasiliano mazuri baina ya Mamlaka ya Udhhibiti wa Manunuzi ya Umma na Mamlaka za Serikali za Mitaa na kuongezeka kwa ufahamu wa taarifa za manunuzi na jinsi ya kukabiliana na udhaifu unaonyeshwa katika taarifa hizo. Wakaguliwa wengi wana udhibiti, lakini changamoto ni kuendelea kufuatilia na kuboresha udhibiti huo wa ndani ili kufikia lengo la kushughulikia udhaifu unaobainishwa na hatimaye kuzuia mapungufu ya usimamizi wa Mikataba. Kulingana na ukaguzi wa manunuzi, napendekeza Halmashauri ziboreshe na kuimarisha maadili, sera na taratibu kwa ajili ya usimamizi wa mikataba, ili kuzuia udanganyifu, kubaini mapungufu ya mikataba na kuimarisha utendaji kazi wa wakaguzi wa ndani na Kamati za Ukaguzi ili kutatua tatizo hilo.

7.7 Mapitio ya Tathmini ya kiutendaji katika Ripoti ya Mamlaka ya Udhhibiti wa Manunuzi ya Umma (PPRA) kwa mwaka 2013/2014

7.7.1 Utangulizi

Mamlaka ya Udhhibiti wa manunuzi ya Umma (PPRA) iliandaa na kuwasilisha ripoti ya ukaguzi wa utendaji wa manunuzi kwa Taasisi za Manunuzi kwa mwaka husika ambapo masuala mengi yaliyojitokeza yalionekana pia katika ripoti yangu iliyopita. Nashukuru kwa kazi iliyofanywa na Mamlaka hii ambayo nimeona ni muhimu taarifa yake kujumuishwa katika ripoti yangu. Ukaguzi uliofanyika ulilenga kuangalia kama taratibu za

manunuzi zilifuatwa kwa mujibu wa Kanuni na Sheria katika Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011, Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013, Sheria ya Kuanzisha Bodi za Zabuni ya mwaka 2007 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa na nyaraka muhimu zenye viwango, na manunuzi yalifanyika kwa kuzingatia ufanisi na thamani ya fedha.

7.7.2 Mpango wa Uimarishaji Uwezo kwa Serikali za Mitaa (EPC-LGA) kuhusiana na Manunuzi

Mamlaka ya Udhibiti wa manunuzi ya Umma (PPRA) imeidhinishiwa mpango wa miaka mitano na Serikali wa kuimarisha uwezo wa Manunuzi kwa Serikali za Mitaa. Walengwa ni Halmashauri za Wilaya ya Kondo, Chamwino, Mkuranga, Bagamoyo, Muheza, Korogwe, Kasulu na Kigoma Vijijini.

Lengo kuu la mradi huu ni kuziwezesha Halmashauri zilizochaguliwa kuweza kufafanua kwa uhakika na kufanya mambo sahihi katika usimamizi wa manunuzi, kubainisha mapungufu muhimu, kubainisha visababishi, kuandaa mpango wa maboresho, kutekeleza mpango wa maboresho na kupima utendaji kwa mafanikio endelevu.

7.7.3 Uchambuzi

7.7.3.1 Udhaifu katika kufuata na kutekeleza Sheria na Kanuni za Manunuzi

Tathmini iliyofanywa kuhusiana na kufuata sheria na taratibu za manunuzi umebaini mapungufu katika halmashauri tano (5) kwa Serikali za Mitaa kama inavyoonekana hapa chini:

a) Kitengo cha Manunuzi kilikuwa hakijaanzishwa kama inavyotakiwa na Sheria ya Manunuzi Na. 37 ya mwaka 2011 na Na.22 kwa kanuni zake za kwenye Gazeti la Serikali Na. 177 ya mwaka 2007. Halmashauri zimeanzisha Kitengo cha Manunuzi kwa kuchukua wanakamati kutoka Idara za watumiaji kwa ajili

ya kutathmini taarifa za manunuzi kabla ya kuwasilisha kwenye Bodi ya Zabuni ya Halmashauri kwa ajili ya kuidhinishwa. Halmashauri zinazohusika ni Halmashauri za Wilaya ya Kasulu, Kigoma Vijijini na Halmashauri ya Jiji la Mwanza.

b) Mikataba yenye thamani ndogo ya TZS.462,745,608, manunuzi yake yalifanyika kwa kutumia hati ya kuagiza vifaa (LPO). Manunuzi hayo ni asilimia 19.7 ya manunuzi yote ya mwaka 2013/2014. Manunuzi hayo yalikuwenda kinyume na kanuni za manunuzi namba 27(2&3) ya G.N Namba 177 ya mwaka 2007 inayotaka manunuzi yote yapitie kwa Katibu wa Bodi ya Zabuni na wajumbe wasiopungua watatu kabla ya manunuzi hayo kufanyika. Lakini Halmashauri ya Mji wa Korogwe ilipatikana na udhaifu wa kutofuata Kanuni hii.

c) Bodi ya Zabuni iliingilia majukumu ya Kamati ya Tathmini kwa kutathmini wao wenyewe na kutoa zabuni kwa mzabuni ambaye hakustahili. Udhaifu huu umetokea katika Halmashauri ya Mji wa Geita

7.7.3.2 Udhaifu katika kufuata, kupanga na kutekeleza manunuzi

Tathmini iliyofanywa kuhusu kufuata, kupanga na kutekeleza manunuzi imebaini mapungufu katika Halmashauri nane (8) kama inavyoonekana hapa chini:

(a) Baadhi ya wazabuni hawakuwepo katika mipango ya manunuzi (H/Mji wa Korogwe, H/M Singida, H/W Kasulu na Kondo)

(b) Kulikuwa na udhaifu katika utekelezaji wa mpango wa mwaka wa manunuzi. Muda halisi uliotumika kutoka ufunguzi wa Zabuni hadi kusainiwa kwa mkataba ulikuwa mrefu kuliko uliotajwa katika sehemu ya tatu ya GN 97 of 2005 (H/M Singida, H/W Kasulu na Iramba).

(c) Halmashauri kutumia kigezo ambacho siyo sahihi kwa ajili ya kuandaa mpango wa manunuzi wa mwaka. Hakukuwa na mahitaji sahihi ya mwaka katika Mpango wa manunuzi

kinyume na Kifungu cha 49 (1) (b) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 na Kanuni 72 ya GN 446 ya 2013 (H/W Mtwara, Mkinga na Kilindi).

7.7.3.3 Mapungufu kuhusiana na michakato ya Zabuni

Tathmini ya mchakato wa Zabuni uliofanywa imebaini mapungufu katika Halmashauri kumi na mbili (12) kama inavyoonekana hapa chini:

- (a) Wakati wa tathmini ya Zabuni, baadhi ya wakandarasi walikuwa wakiondolewa bila sababu za msingi na hivyo mchakato kukosa uhalali lakini wengine walipata kazi hizo. (Halmashauri za Wilaya ya Mafia, Kondo, Mtwara, Halmashauri ya Manispaa ya Shinyanga na Halmashauri ya Mji Geita).
- (b) Halmashauri ilimpendekeza Mzabuni asiyeridhisha na kupewa mkataba na ilibainika kwamba mkandarasi huyo alishindwa kutekeleza mkataba huo (Halmashauri ya Wilaya ya Bagamoyo).
- (c) Zabuni za Mapato katika Vituo mbalimbali hazikufanyiwa tathmini vizuri (Halmashauri ya Wilaya ya Tarime).
- (d) Idara mbalimbali katika Halmashauri zimeshindwa kuisaidia Idara ya Manunuzi kuandaa nyaraka za Zabuni kulingana na uhalisia wa kazi hivyo kushindwa kufanya upembuzi yakinifu wa mkataba huo. Udhaifu huu umejidhihirisha katika baadhi ya mikataba kwa kutokuwa na (specification) maelezo ya ziada ya ndani kuhusu mikataba, kuwa na gharama kubwa inayozidi bajeti na kuwa na malipo yasiyozidi asilimia 30 ya mkataba katika hati za malipo. (Halmashauri ya Manispaa ya Ilala)
- (e) Matangazo ya Zabuni hayakuwasilishwa Mamlaka ya Udhambi wa Manunuzi ya Umma (PPRA) kwa ajili ya kuwekwa kwenye tovuti ya Mamlaka na Jarida kinyume na Kanuni. 9 (a) na 7 (a) ya GN. No. 97 ya 2005 kwa mwaka wa fedha 2013/2014. Halmashauri zenye udhaifu huu ni Halmashauri ya Wilaya ya Kondo na Halmashauri ya Mji wa Babati.

- (f) Zabuni zilitolewa bila ushindani hivyo kupewa mkandarasi mmoja bila kuwa na sababu za msingi za kufanya hivyo hiyo ikiwa ni kinyume na Kifungu cha 61 (3) cha Sheria ya Manunuzi na Kanuni, 65 (6), 66 (4), 74 (8), 80 (6) ya GN No 97 (Halmashauri ya Wilaya ya Kondo).
- (g) Zabuni zilitolewa baada ya kupita kipindi halali kwa ajili ya zabuni hiyo. (Halmashauri ya Wilaya ya Mtwara).
- (h) Bodi ya Zabuni iliamua kuwapa mikataba ya kukusanya mapato Wazabuni walioomba kwa bei ya chini na kuwaacha walioomba kwa bei ya juu bila kuwa na sababu za msingi na hivyo kuikosesha Halmashauri mapato (Halmashauri ya Mji wa Geita)
- (i) Halmashauri haikutumia vigezo vya wazi katika nyaraka za Zabuni katika kutathmini Zabuni kinyume na Kifungu cha 65 cha Sheria ya Manunuzi na Kanuni Na. 9 (c) na (d), 14 (5), 15 (14), 20 (b) na 90 (4) ya GN No. 97 ya 2005 isipokuwa makisio ya Wahandisi tu yalitumika kama vigezo kwa ajili ya tathmini ya Zabuni (Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo na Kilindi).

7.7.3.4 Mapungufu katika usimamizi wa mikataba na utekelezaji wake

Tathmini ya matokeo ya ukaguzi juu ya usimamizi wa mikataba na utekelezaji imebainika kwamba mikataba mingi iliandaliwa vizuri na kusainiwa. Hata hivyo, kulikuwa na mapungufu makubwa katika utendaji na usimamizi wa mikataba ambayo imeleta matokeo mabaya na makubwa katika utoaji wa huduma, upatikanaji bidhaa bora na miundombinu hivyo kuchelewesha huduma, gharama kuongezeka, kupewa huduma isiyo bora, kupata bidhaa dhaifu, na kupoteza fedha za umma. Maeneo ambayo yana mapungufu ni pamoja na: usimamizi dhaifu wa utendaji, malipo ya awali kulipwa bila dhamana na bima, uzembe wakati wa utekelezaji uliopo kucheleweshwa kutekelezwa kwa mikataba, kubadilika kwa muda wa mikataba bila sababu za msingi na bila kufuata taratibu zinazohitajika, kutoa nyongeza ya kazi bila maelezo

ya kutosha, kuchelewa malipo kwa watoa huduma, na kufanya malipo kwa watoa huduma bila kufuata utaratibu pasipo kazi kukaguliwa na kupimwa kama imekidhi ubora uliotakikana. Udhaifu huu ulionekana katika Halmashauri za Wilaya za Bagamoyo, Rufiji, Kibondo, Kasulu, Kondoa na Halmashauri ya Manispaa ya Ilala na Mji Babati.

7.7.3.5 Usimamizi wa Mikataba ya Mapato katika Serikali za Mitaa

Mikataba mia moja na arobaini na sita (146) ya kukusanya mapato ilikaguliwa katika Halmashauri kumi na nane (18). Matokeo ya ukaguzi yalionyesha kuwa kulikuwa na udhaifu katika kusimamia mikataba na kusababisha ukusanyaji wa mapato kuwa chini kuliko kiasi kilichokusudiwa. Kulingana na mikataba iliyopitiwa wakati wa ukaguzi katika ukusanyaji wa mapato ulibaini kuwa kti ya mapato ya TZS.8,266,141,185 ambayo yalitarajiwa kukusanywa na kuwasilishwa kwa Halmashauri kutoka kwa wakusanyaji walioingia mikataba ni mapato ya TZS.5,565,549,116 tu sawa na 67% ya jumla ya mapato yaliyokusudiwa yaliweza kukusanywa na hivyo mapato ya TZS.2,700,592,069 hayakupokelewa kwenye Halmashauri. Lakini pia Halmashauri hazikuchukua hatua yoyote dhidi ya Wazabuni ambao hawakuwasilisha fedha hizo kama ilivyoainishwa katika mikataba. Hatua zilizofaa kuchukuliwa na Halmashauri kwa mujibu wa mikataba ni utumiaji wa dhamana zilizowekwa, kusitisha mikataba ya mawakala walioshindwa kuleta mapato kwa wakati na wakala kulipa fidia ya ucheleweshaji au riba kwa muda wote wa ucheleweshaji. Halmashauri zinazohusika na udhaifu huu ni Halmashauri za Wilaya za Rufiji, Kilindi, Lushoto, Chamwino, Kondoa, Kilwa, Songea, Maswa, Ukerewe, Manispaa ya Tabora, Shinyanga, Songea, Moshi, Dodoma Halmashauri ya Mji Babati, Bariadi, Geita na Halmashauri ya Jiji la Mwanza.

7.7.3.6 Thamani ya fedha katika ya usimamizi wa mkataba

Tathmini ya ujumla katika maeneo matano ilikuwa kama ifuatavyo: kupanga, kubuni na kutunza nyaraka za Zabuni ambayo ilipata asilimia 59.5%, utendaji ambao uliridhisha katika mchakato wa manunuzi ambao ulipata 66.7%, kazi ya usimamizi na utawala wa mikataba ilipata 30.5% ambao ulipimwa kama utendaji usioridhisha, kufungwa na kukamilisha miradi ulipata 20.9% pia ulipimwa kama utendaji usioridhisha, ubora na wingi wa kazi kufanyika ipasavyo ulipata 37.5% ambao pia ulipimwa kama utendaji usioridhisha.

Halmashauri 20 zenye utendaji mbaya ni, Halmashauri za Wilaya za Kishapu, Maswa, Kilwa, Kondo, Songea, Rorya, Kilindi, Lushoto, Mkinga, Kasulu, Kibondo, Ukerewe, Halmashauri za Manispaa za Musoma, Tabora, Shinyanga, Kinondoni Singida, Ilala, Halmashauri ya Jiji la Mwanza na Dar es salaam.

7.7.4 Hitimisho

Halmashauri zenye utendaji wa chini ya asilimia 72 zinatakiwa kuandaa mafunzo kwa wafanyakazi wao juu ya matumizi ya Sheria ya Manunuzi, Kanuni na miongozo. Mafunzo yataandaliwa na Mamlaka ya Udhhibiti wa Manunuzi ya Umma (PPRA) kwa kila Halmashauri kutegemeana na udhaifu ulioonekana wakati wa ukaguzi. Aidha, Maafisa Masuuli wa Halmashauri husika watatakiwa kuwasilisha mipango/mikakati ndani ya miezi mitatu ya kutoa taarifa kuhusu ripoti za ukaguzi, kwa lengo la kuhakikisha Sheria na Kanuni za Manunuzi zinafuatwa ipasavyo.

Ili kukabiliana na udhaifu wa usimamizi wa mikataba katika Halmashauri chini ya usimamizi wa mikataba, mikakati ya pamoja ya kujenga uwezo kati ya Mamlaka ya Udhhibiti wa Manunuzi ya Umma (PPRA), TAMISEMI, Bodi ya Wakandarasi (CRB) na wadau wengine inahitajika. Mikakati hiyo ni pamoja

na:

- (a) Kuimarisha uwezo wa Makatibu Tawala wa Mikoa (Ofisi zinazotakiwa kufuatilia utendaji wa Halmashauri;)
- (b) Kuimarisha uwezo wa Wakaguzi wa Ndani katika Halmashauri ili waweze kuwa na uwezo wa kukagua vizuri masuala ya manunuzi na utekelezaji wa kazi za mikataba
- (c) Kuimarisha uwezo wa Ofisi za Baraza la Wahandisi katika suala la watumishi, vifaa vya kudhibiti ubora wa magari/pikipiki kwa ajili ya kusimamia kazi
- (d) Kuimarisha uwezo wa wakandarasi kiufundi, kuwa na vifaa vyenye ubora na kuongeza ujuzi katika utawala na usimamiaji.
- (e) Kuchukua hatua za kinidhamu na/au za kisheria dhidi ya tabia za udanganyifu.

Kwa kuzingatia udhaifu uliobainishwa wakati wa utekelezaji kwa mfumo wa habari wa manunuzi wa Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma (PPRA), kwa sasa inatathmini kwa kina sababu za kutofuata mfumo huu ili kuboresha mfumo huu kusudi uweze kutumika kirahisi na watumiaji.

SURA YA NANE

8.0 KAGUZI MAALUM

8.1 Masuala Muhimu Yaliyojitokeza Katika Kaguzi Maalum

Kifungu cha 29 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008 na Kanuni ya 79 (1) ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2009 inampa mamlaka Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) kufanya ukaguzi maalum kutokana na maombi kutoka kwa mtu yeyote, Taasisi, Mamlaka za Umma, Wizara, Idara, Wakala, Mamlaka za Serikali za Mitaa na vyombo vingine. Kanuni pia inampa CAG mamlaka ya kufanya ukaguzi maalum pale anapona inafaa. Katika mwaka huu wa fedha, kaguzi maalum sita (6) zilifanyika. Muhtasari wa masuala muhimu yaliyojitokeza katika kaguzi maalum ni kama inavyooneshwa hapa chini:

8.1.1 Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga

Ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga ulikuwa ni wa mwaka wa fedha 2011/12. Masuala makuu yaliyojitokeza katika ukaguzi huu ni pamoja na yafuatayo:

- Mafuta yaliyonunuliwa yenye thamani ya TZS.272,932,660 hayakuweza kuthibitishwa jinsi yalivyotumika kwa sababu kumbukumbu za mwisho za matumizi hazikuwepo.
- Malipo ya jumla ya TZS.82,967,100 yalikuwa hayana viambatanisho na mengine yalikuwa na nyaraka pungufu. Matokeo yake ni kwamba uhalali wa matumizi hayo haukuweza kuthibitishwa.
- Kiasi cha TZS.182,000,000 kiliidhinishwa kutumika katika shughuli za Mfuko wa Barabara. Hata hivyo, Halmashauri ilitumia kiasi cha TZS.254,445,900 hali iliyopelekea matumizi ya TZS.72,445,900 zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa.
- Wakati wa kipindi cha ukaguzi maalum, ilibainika kuwa Halmashauri iliamisha TZS.48,250,000 kwenda Kata ya Kigonsera kwa ajili ya ununuzi wa jozi 30 za ng'ombe na kiasi kingine kitumike kwa ajili ya gharama za usafirishaji, malipo ya posho na malipo ya ada ya ushauri. Hata hivyo, hakukuwepo ushahidi wa maandishi ambao ulitolewa

kuthibitisha usahihi wa matumizi yaliyofanyika kwa fedha zilizohamishwa kiasi cha TZS.48,250,000.

- Kiasi cha TZS. 72,451,940 kilitumiwa na Shule ya Sekondari ya Makita kwa ununuzi wa chakula. Hata hivyo, matumizi ya chakula kilichonunuliwa hayakuweza kuthibitishwa kutokana na kutotunza Leja ya Chakula(Ration Ledger).
- Malipo ya kiasi cha TZS. 123,651,200 yalifanyika kwa ajili ya shughuli za Mfuko wa Barabara bila ya shughuli zilizogharamiwa kuingizwa kwenye mpango kazi wa mwaka.
- Kiasi cha TZS. 1,110,281,455 kilitumika katika kutekeleza shughuli za miaka ya nyuma za Mfuko wa Barabara bila ya kupata idhini kutoka OWM-TAMISEMI.
- Halmashauri iliingia mkataba na kampuni ya “GNMS Construction Company” kwa ajili ya ujenzi wa stendi ya mabasi kupitia mkataba Na. MBIG/LGLB/2011-2012/W/20 kwa bei ya TZS.1,560,946,740. Kazi ya ujenzi ilikuwa ianze tarehe 25 Februari 2012 na kumalizika tarehe 24 Machi 2013. Mapungufu yafuatayo yalibainika mara baada ya kupitia nyaraka za mkataba:

- (i) Awali, tarehe ya ukamilishaji wa kazi ilikuwa ni 24 Machi, 2013 na baadaye ilirekebishwa na kuwa tarehe 31 Julai, 2013. Hata hivyo, ujenzi wa jengo haukuwa umekamilika hadi tarehe ya ukaguzi huu (Oktoba 2013) wakati jumla ya TZS.979,282,766 zilikuwa tayari zimekwishalipwa kwa mkandarasi kiasi ambacho ni karibu sawa na asilimia 63 ya bei ya mkataba.
- (ii) Wakati wa utekelezaji wa mkataba, Halmashauri ilitoa maelekezo kwa Mkandarasi ya kununua pikipiki tisa aina ya “TOYO” kulingana na kipengele Na. A/17A-J-'site transport katika mkataba. Pikipiki zilitakiwa kununuliwa kwa bei isiyozidi TZS.40,000,000 ili ziweze kutumika kwa ajili ya kutembelea eneo la mradi licha ya uwepo wa umbali mfupi kati ya Halmashauri na mahali ambapo mradi unatekelezwa. Pia, haikuweza kufahamika ni kwanini ununuzi wa pikipiki ulifanywa na Mkandarasi badala ya Halmashauri.

- (iii) Gharama za uendeshaji wa pikipiki zilijumuishwa kwenye malipo ya Mkandarasi na haikufahamika ni kwanini gharama za undeshaji zilipwe kwa Mkandarasi.
 - (iv) Pikipiki zote tisa zilikopeshwa kwa watumishi wa Halmashauri ambao hawakuwa wanapaswa kutembelea mradi. Kila aliyepewa pikipiki alitakiwa kurejesha TZS.1,080,000 ambapo jumla walitakiwa kurejesha TZS.9,072,000, ambayo inaonesha hasara dhahiri ya TZS.30,928,000.
 - (v) Vilevile ilibainika kuwa, muda wa mkataba uliongezwa hadi tarehe 31 Julai 2013 bila ya idhini ya Bodi ya Zabuni ya Halmashauri ambapo ni kinyume na taratibu. Hata hivyo, tulivyotembelea mradi(Oktoba 2013) kazi ya ujenzi ilikuwa bado haijakamilika.
- Halmashauri iliingia mkataba na Kampuni ya “Bobside Investment” wa ujenzi wa madaraja nane kupitia mkataba Na.LGA/104/2011-2012/W/21 kwa bei ya TZS.87,354,250.Tarehe ya kuanza kazi ilikuwa 30 Machi, 2012 na ya kumaliza ilikuwa 12 Aprili, 2012. Ilibainika kuwa malipo kiasi cha TZS.82,986,537.50 yalishafanywa kwa mkandarasi. Hata hivyo, mapungufu yafuatayo yalibainika:
 - (i) Nyaraka za taratibu za zabuni hazikuletwa kwa ajili ya ukaguzi wakati zilipohitajika.
 - (ii) Vyeti vya ukamilishaji vilitolewa tarehe 12 Aprili 2012, hii inaonesha kwamba kazi ya ujenzi wa madaraja nane ilifanyika kwa siku 14 tu ukiwemo ujenzi “masonry works” ambao huhitaji muda wa kutosha ili uwe imara.
 - (iii) Vyeti vya ukamilishaji vilitolewa tarehe 12 Aprili, 2012 na fedha zote zililipwa haraka siku inayofuata yaani tarehe 13 Aprili, 2012 hali ambayo ilileta mashaka.
 - (iv) Kutokana na taarifa zilizopatikana, ukaguzi wa kazi ulifanywa tarehe 11 Aprili, 2012 na watumishi wawili wa Halmashauri. Hata hivyo, watumishi wote wawili waliotajwa hapo juu hawakuwepo katika Kituo chao cha kazi, badala yake walikuwa Dar es salaam kwa

ajili ya uandaaji wa bajeti kuanzia tarehe 9 Aprili, 2012 hadi 8 Mei, 2012.

- Hati za malipo za jumla TZS.288,355,000 hazikuletwa kwa ajili ya ukaguzi, Hii inamaanisha kwamba usahihi na uhalali wa matumizi yaliyofanywa haukuweza kuthibitishwa.
- Katika mwaka 2011/12, Halmashauri iliazima jumla ya TZS.215,929,200 kutoka Akaunti ya Amana na kuzitumia kwa kazi nyingine za Halmashauri. Hata hivyo, hadi kipindi cha ukaguzi, jumla ya TZS.102,000,000 zilikuwa zimerudishwa na kuacha bakaa ya TZS.113,929,200.
- Mafuta yenye thamani ya TZS.37,201,000 yalinunuliwa na kuingizwa kwenye Leja husika lakini madaftari ya kuratibu safari za magari "log books" hayakuletwa wakati yalipohitajika ili kuwezesha timu ya ukaguzi kuhakiki matumizi ya mafuta hayo.

8.1.2 Halmashauri ya Manispaa ya Ilala

Ufuatao ni muhtasari wa mapungufu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Manispaa ya Ilala kwa kipindi cha Julai 2011/2012 hadi June 2012/13:

Kulikuwa na udhaifu katika mfumo wa udhibiti wa ndani katika Idara ya Fedha na Biashara, Kitengo cha Sheria, Kitengo cha Usimamizi wa Manunuzi, Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani na Kamati ya Ukaguzi kama ilivyoainishwa hapa chini:

Idara ya Fedha na Biashara

Yafuatayo ni miongoni mwa mapungufu yaliyojitokeza:

- (i) Ilibainika kwamba, mara kwa mara Mkuu wa Idara ya Fedha alikaimisha majukumu yake kwa Mhasibu wa Matumizi hata pale ambapo yeye mwenyewe alikuwepo ofisini.
- (ii) Mapato yaliyokusanywa kutoka kwenye Ushuru wa Huduma "Service Levy" ya jumla ya TZS. 8,120,355.20 hayakuuingizwa kwenye daftari la kukusanyia mapato

“RCCB” licha ya ukweli kwamba kiasi hicho kilikuwa kimekwishapokelewa na benki.

- (iii) Wapokea Mapato Wakuu “Main Revenue Cashier” walikiri mapokezi ya mapato kutoka kwa wakusanya mapato wa awali bila ya kuainisha kuwa mapato yaliyopokelewa ama ni ya fedha taslimu au hundi. Timu ya ukaguzi ilishindwa kuthibitisha mapato ya fedha taslimu na hundi zilizowekwa benki.

Kitengo cha Sheria

Jukumu la msingi la Kitengo cha Sheria ni kuishauri Halmshauri juu ya masuala yote yanayohusu sheria ikiwa ni pamoja na usimamizi wa mikataba. Kinyume na hivyo, wakati wa ukaguzi ilibainika kuwa Mwanasheria alishindwa kutoa ushauri mzuri kwa uongozi wa Halmashauri juu ya mikataba kati ya Halmashauri na Mawakala wa Ukusanyaji wa Mapato na kusababisha migogoro kati ya pande mbili iliyopelekea Halmashauri kutokusanya mapato ya jumla ya TZS.1,248,870,039.

Kitengo cha Usimamizi wa Manunuzi

Yafuatayo ni miongoni mwa mapungufu yaliyojitokeza:

- (i) Rejista ya Mkataba iliyopo haikuwa na taarifa muhimu kuhusiana na malipo yaliyofanywa kwa wakandarasi kama vile hati ya malipo inayoonesha kiasi kilicholipwa kwa mkandarasi na kiasi chote ambacho tayari kimekwishalipwa kwa mkandarasi.
- (ii) Manunuzi ya vifaa vya stoo yalikuwa yanafanyika kwa masurufu bila ya Kitengo cha Usimamizi wa Manunuzi kuhusika hii ikiwa ni kinyume na Agizo Na. 69(1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambayo inataka bidhaa zote, vifaa au huduma itakayotolewa kwa Halmashauri kuagizwa au kuthibitishwa kwa kuandika hati ya kuagizia vifaa “Local Purchase Order” au kuandika nyaraka za kukubali zabuni “acceptance of tender” isipokuwa manunuzi madogo madogo, huduma muhimu za umma na malipo ya mara kwa mara.

- (iii) Kuongeza muda wa mkataba bila ya idhini ya Bodi ya Zabuni. Hii ni kinyume na Kanuni Na. 117(2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2005.

Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani

Tathmini ya utendaji wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani, ilibaini mapungufu yafuatayo:-

- (i) Mpango wa Ukaguzi wa mwaka wa fedha 2011/12 na 2012/13 haukuandaliwa kwa kuzingatia dhana ya ukaguzi wa maeneo yenye viashiria hatarishi “Risk Based Audit concept.” Hii ina maana kwamba mpango wa ukaguzi haukuonesha maeneo ambayo ni hatarishi zaidi. Hii ilipelekea kutokuyakagua maeneo ambayo ni hatarishi kama vile ukaguzi wa mikataba, usimamizi wa mapato na tathmini ya udhibiti wa mfumo wa ndani.
- (ii) Maeneo yaliyofanyiwa ukaguzi hayakuwa na ushahidi wa nyaraka za kazi iliyofanyika “working papers.” Hatimaye, usahihi wa ripoti ya ukaguzi wa ndani haukuweza kuthibitishwa.

Tathmini ya Utendaji wa Kamati ya Ukaguzi

Yafuatayo ni baadhi ya mapungufu ambayo Kamati ya Ukaguzi inahitajika kuyarekebisha ili kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa wajibu na majukumu ya Kamati kama inavyooneshwa hapa chini:

- (i) Agizo Na. 12(5)(a) la Memoranda za Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaitaka Kamati ya Ukaguzi kukutana angalau mara moja katika kipindi cha robo ya mwaka. Hata hivyo, katika mwaka wa fedha 2012/13 Kamati ya Ukaguzi ilikutana mara tatu badala ya mara nne kama ilivyoelezwa kwenye Agizo tajwa hapo juu. Pia ilidaiwa kuwa Kamati ilifanya kikao tarehe 1/2/2013. Mihutasari husika ya kikao hicho haikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi pale ilipohitajika.
- (ii) Kamati ya Ukaguzi ilitoa mapendekezo kwa Halmashauri kwa ajili ya utekelezaji; hata hivyo, hakuna utaratibu wa ufuatiliaji uliowekwa na Kamati kwa mapendekezo

yaliyotolewa. Kutokana na kutokuwepo kwa ufuatiliaji wa kutosha wa mapendekezo yaliyotolewa, ilipelekea kujirudiarudia kwa ushauri/mapendekezo.

- (iii) Agizo Na. 12(5)(g) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaitaka Kamati ya Ukaguzi kuandaa ripoti ya mwaka ya shughuli zake, nakala zake zinatakiwa kutumwa kwa Waziri mwenye dhamana na Mamlaka za Serikali za Mitaa, Mkuu wa Mkoa na Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali. Hata hivyo, Kamati ilishindwa kuaandaa ripoti ya mwaka kwa ajili ya kuwasilishwa kwenye Mamlaka hizo husika.
- (iv) Agizo Na. 12(5) (d) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaitaka Kamati kutoa ushauri kwa Afisa Masuuli kuhusiana na masuala yaliyojitokeza katika ripoti ya Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG). Hata hivyo, mapitio ya mihutasari yote ya Kamati ya Ukaguzi kwa vikao vilivyofanyika kwa miaka miwili ya fedha 2011/12 na 2012/13, ilibaini kuwa hakuna majadiliano yaliyofanyika kuhusiana na ripoti ya CAG.
- (v) Kutokuandaa vizuri taarifa za vikao vilivyofanyika na nyaraka zinazohusiana na utendaji wa Kamati. Kwa mfano, kulikuwa na matukio ambapo ajenda zilizojadiliwa zinatofautiana na tarehe za mihutasari ya vikao. Aidha, kulikuwa na udhaifu katika utunzaji wa nyaraka za Kamati kutokana na kutokuwepo kwa nyaraka muhimu kama vile barua za uteuzi wa wajumbe wa Kamati, kukosekana kwa nyaraka sahihi kuhusu utendaji wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani n.k.

Aidha, ilibainika kuwa baadhi ya wafanyakazi wamekaa muda mrefu katika kituo kimoja cha kazi kwa kipindi cha kati ya miaka mitano(5) hadi miaka kumi na tatu(13). Mapungufu yaliyobainishwa hapo juu yanaweza kusababisha hasara ya rasilimali za umma kama hatua stahiki katika udhibiti wa ndani hazitachukuliwa ili kurekebisha mapungufu yaliyoonekana katika Idara na vitengo hivyo.

- Wakati wa ukaguzi ilibainika kutokuwepo kwa usimamizi wa kutosha katika ukusanyaji wa mapato ya ndani kutokana na mapungufu yafuatayo:
 - (i) Halmashauri haikufanya upembuzi yakinifu kwa vyanzo vyake vya mapato ilivyovitambua kabla ya kufanya maamuzi ya kuvibinafsisha kwa Mawakala wa kukusanya mapato.
 - (ii) Makusanyo ya mapato ambayo yalitokana na Ushuru wa Hoteli “Hotel Levy” ya TZS.2,406,200 hayakuvingizwa kwenye Daftari la kukusanyia mapato(RCCB).
 - (iii) Halmashauri haijahuisha sheria ndogondogo zinazosimamia ukusanyaji wa mapato kwa kuwa viwango vilivyotumika katika ukusanyaji wa mapato vipo chini ya vile vya soko.
 - (iv) Kukosekana kwa kumbukumbu sahihi za walipa kodi ambazo ni muhimu katika kutoa taarifa wakati wa kufanya upembuzi yakinifu.
 - (v) Kutokuwepo kwa usimamizi wa kutosha wa mikataba ya ukusanyaji mapato ya Mawakala, kulikopelekea kutowasilishwa kwa mapato ya kiasi cha TZS.1,248,870,039.
 - (vi) Kutokusanywa kwa mapato yanayotokana na mabango kiasi cha TZS.235,868,960 kwa mwaka wa fedha 2011/12 na 2012/13.
- Halmashauri iliingia mkataba na Kampuni ya Niani Enterprises Ltd” kupitia mkataba Na. IMC/WAK/0129/2008 kwa ajili ya ujenzi wa miundo mbinu na kuweka taa za barabarani katika mitaa mitano ambazo zitatumia nguvu za jua kwa kipindi cha miaka saba. Mkataba ulianza tarehe 17/12/2008 na unatarajiwa kukamilika tarehe 16/12/2015. Hata hivyo, mapitio ya nyaraka za mkataba yalibaini mapungufu yafuatayo:
 - (i) Licha ya utendaji usioridhisha wa Mkandarasi, uongozi wa Halmashauri haukuingilia kati kwa kumuandikia barua mkandarasi kutokana na kukiuka makubaliano ya mkataba au kwa utendaji usioridhisha.

(ii) Mkataba umekosa vipengele ambavyo vingeweza kuulinda Halmashauri pindi migogoro inapotokea.

- Ucheleweshaji katika kuidhinisha vibali vya ujenzi ambao huwa unafanywa na Madiwani uliopelekea kushindwa kukusanya mapato ya jumla ya TZS.52,650,000
- Vitabu 15 vya kuksanya mapato havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi na hakukuwepo ripoti ya upotevu Hii ni kinyume na Agizo Na. 34(6-7) na Agizo Na.34(9) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hii ina maana kwamba, usahihi na ukamilifu wa mapato yaliyokusanywa kupitia vitabu hivi havikuweza kuthibitishwa.
- Deni la muda mfupi la kiasi cha TZS. 80,000,000 lilikuwa halijalipwa kwa zaidi ya miaka mitano, hali ambayo inapunguza Halmashauri kuaminika kwa watoa huduma wake.
- Hati za malipo zenye jumla ya TZS. 293,819,916 hazikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi. Hii ina maanisha kwamba usahihi na uhalali wa malipo yaliyofanyika hauweza kuthibitishwa.
- Fedha za kuchochea maendeleo ya Kata kiasi cha TZS. 302,400,000 kilitumika kulipia mikopo binafsi ya Madiwani iliyotolewa na benki ya CRDB badala ya fedha hizo kupelekwa kwa walengwa waliokusudiwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi mbalimbali ya maendeleo.
- Kufikia tarehe 30 Juni 2012, Halmashauri ya Manispaa iliripoti madeni ya kiasi cha TZS.9,283,988,292. Mapitio ya Madeni yaliyopo kwa mwaka wa fedha 2011/12 na 2012/13 yalibaini mapungufu yafuatayo:
 - (i) Halmashauri ilidai kuwa imelipa madeni ya kiasi cha TZS.1,041,284,727, kati ya madeni ya TZS.9,283,988,292 yaliyoripotiwa kwenye taarifa za fedha. Hata hivyo, ushahidi wa madeni yanayodaiwa kulipwa ya TZS.1,041,284,727 haukuweza kupatikana kutokana na kutokuwepo kwa rejista ya kudhibiti wadai.

- (ii) Katika mwaka wa fedha 2011/12 na 2012/13, Halmashauri ililipa madeni ya kiasi cha TZS.1,067,768,565 ambayo hayakuwa yametambuliwa na kurekodiwa kwenye rejista ya kudhibiti wadai. Hii inaleta mashaka juu ya uhalali wa madeni yaliyolipwa.
- (iii) Halmashauri iliandaa orodha ya wadai kiasi cha TZS.4,323,027,829 na kuyaonesha kwenye taarifa za fedha bila ya kuwepo viambatanisho husika kama vile hati ya kuagizia vifaa”Local Purchase Order”,hati ya madai na nyaraka za mikataba kwa huduma zilizotolewa.
- Katika mwaka wa fedha 2011/12, Halmashauri iliamisha fedha za miradi ya maendeleo”LGDG” kiasi cha TZS. 745,000,000 kwenda kwenye akaunti nyingine za Halmashauri bila ya kuzirudisha kwenye akaunti husika. Hii inamaanisha kwamba shughuli za miradi ya maendeleo ”LGDG” zilizopangwa za kiasi sawa na fedha zilizohamishwa haikutekelezwa.
 - Halmashauri ilikopa kiasi cha TZS. 1,500,000,000 kutoka Benki ya CRDB kwa ajili ya kufanikisha ujenzi wa madarasa katika Shule za Sekondari Awamu ya I, ujenzi wa vyoo, ukarabati wa jengo la huduma kwa wagonjwa wa nje ”OPD” katika Hospitali ya Amana, ujenzi wa Zahanati Kipunguni ”B” na ulipaji wa wadai ambao walishiriki katika ujenzi wa Shule za Sekondari Awamu ya I. Hata hivyo, ukaguzi maalum ulibaini kwamba kiasi cha TZS. 390,000,000 tu ndicho kilichotumika kama ilivyopangwa wakati TZS. 1,110,000,000 zilitumika kugharamia shughuli nyingine ambazo hazikuwa zimepangwa.
 - Halmashauri ilitumia TZS. 53,240,000 kwa kukodishia gari ili liweze kusaidia katika usimamizi wa miradi ya barabara na mifereji ya maji. Hata hivyo, ilibainika kwamba Halmashauri ingeweza kununua gari lake kwa bei ya TZS. 40,000,000 kama ilivyothibitishwa katika manunuzi ya magari ya Halmashauri yenye namba za usajili SM 9363, SM 9364 na SM 9365 ambapo kila gari lilingunuliwa kwa TZS. 40,000,000. Ilibainika zaidi kuwa, kama gari lingenunuliwa kwa bei ya soko ya TZS. 40,000,000

Halmashauri ingeweza kuokoa TZS. 13,240,000. Hii ina maana kwamba thamani ya fedha “Value for Money” haikuzingatiwa wakati wa kufanya uamuzi wa kukodisha gari kwa mtu binafsi.

Usimamizi wa Miradi

- Masurufu ya kiasi cha TZS.357,342,292 yalitolewa kwa watumishi wa Halmashauri kwa ajili ya kusaidia utekelezaji wa shughuli mbalimbali za miradi, hii ilikuwa kinyume na Agizo Na. 69(1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambayo inataka bidhaa zote, vifaa au huduma iliyotolewa kwa Halmashauri kuagizwa au kuthibitishwa kwa kuandika hati ya kuagizia vifaa “Local Purchase Order” au kuandika nyaraka za kukubali zabuni “acceptance of tender” isipokuwa manunuzi madogo madogo, huduma muhimu za umma na malipo ya mara kwa mara.
- Fedha ambazo zilitakiwa kutumika kwa ajili ya utekelezaji wa miradi jumla ya TZS.1,207,910,940 zimetumika kwa ajili ya ununuzi wa hisa “Right issue” ambazo hazikuwa kwenye bajeti ya mwaka wa fedha 2012/13. Hii inamaanisha kwamba miradi ya maendeleo yenye kiasi sawa na fedha zilizotumika imeahirishwa kwa ajili ya ununuzi wa hisa nje ya bajeti.
- Halmashauri ilichangia kiasi cha TZS.99,815,886 kwenye Mpango wa Kuboresha Miundombinu kwa Jamii “Community Infrastructure Upgrading Programme” bila kupata idhini ya Kamati ya Fedha ambapo ni kinyume na Agizo Na. 6(a) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Kiasi cha TZS.57,633,990 kilitumika kwa ajili ya utekelezaji wa miradi katika ngazi ya Kata bila kupata idhini ya Kamati ya Fedha na Baraza la Madiwani.

8.1.3 Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni

Ufuatao ni muhtasari wa mapungufu yaliyojitokeza wakati wa ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni kuanzia mwaka 2006 hadi Juni 2013:

- Kukosekana kwa nyaraka za zabuni kwa zabuni zenye kumbukumbu namba KMC/CTB/EXP/002/2006 na KMC/CTB/EXP/001-007/2008/2009 ambazo zinajumuisha nyaraka zifuatazo:
 - (i) Taarifa ya upembuzi yakinifu (feasibility study) kwa miradi yote iliyotangazwa.
 - (ii) Mihutasari ya ufunguzi wa Zabuni.
 - (i) Taarifa za tathimini ya uchambuzi (evaluation report) za kuonesha nia ya kuwekeza (Expression of Interest).
 - (ii) Nyaraka halisi za ‘Request for Proposal - RFP’ walizopewa wazabuni walioshinda kwenye uchambuzi wa tathimini ya kuonesha nia ya kuwekeza (Expression of Interest).
 - (iii) Kibali cha Afisa Masuuli cha kuwateua wajumbe wa Kamati za Uchambuzi (Evaluation Committee).
 - (iv) Mihutasari ya Bodi ya Zabuni iliopitisha orodha (shortlist) ya wawekezaji kwa ajili ya kupewa ‘Request for Proposals’.
 - (v) Taarifa za uchambuzi (evaluation report) ya ‘Request for Proposal’
 - (vi) Taarifa za majadiliano ‘Negotiation reports’
- Halmashauri haina uwezo wa kutosha katika kusimamia masuala ya uwekezaji. Kwa sasa, masuala ya uwekezaji yanasimamiwa na Mtathmini wa Manispaa bila kuwahusisha watumishi wengine wa Halmashauri kwa kuwa hawana uelewa katika eneo hili.
- Halmashauri iliingia mkataba na Mwekezaji anayejulikana kama Oysterbay Villas Limited (Ubia na Umiliki wa Pamoja) kupitia mikataba yenye namba KMC/151/2007 na KMC/150/2007 bila ya kufanya upembuzi yakinifu ili kujua faida na hasara za mikataba, hii ikiwa ni kinyume na Kanuni Na. 74(6) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2005.
- Kutokuwepo kwa usimamizi wa kutosha wa mikataba ya uwekezaji ambayo imesababisha majengo kujengwa kinyume na matakwa ya mkataba. Hali hii ilitokea kutokana na kutokuwepo kwa msimamizi upande wa

Halmashauri katika kipindi chote cha utekelezaji wa mradi.

- Halmashauri iliingia ubia na wawekezaji mbalimbali bila ya kutaja bei za mikataba. Hii ina maanisha kwamba gharama za ujenzi wa majengo zilikuwa zinafahamika kwa upande mmoja wa ubia, hali ambayo ingeweza kusababisha migogoro kati ya Halmashauri na wabia na hatimaye kupelekana kwenye vyombo vya sheria. Kwa mfano, ubia kati ya Halmashauri na mwekezaji M/s Oysterbay Villas Ltd, haukuwa na thamani iliyoonesha kwenye mkataba.
- Kulikuwa na mapungufu katika uandaaji wa nyaraka za zabuni na ufanyaji wa tathmini kwakuwa uongozi wa Halmashauri haukuwa makini wakati wa kuaandaa vigezo vya tathmini ambavyo vilitakiwa kutumika ili kupata wawekezaji ambao wangepaa kukidhi maslahi ya Halmashauri na Taifa kwa ujumla. Kwa mfano, kuingia kwenye mkataba wa umiliki wa pamoja unaohusisha Ardhi na maslahi (Land and Interest) kwa asilimia 75 badala ya maslahi pekee (Interest) kwa asilimia 75 ambayo baadaye ingeweza kupelekea matatizo katika umiliki wa ardhi. Pia neno "Unexpired residual term" halikuwa limetafsiriwa vizuri katika mkataba kati ya Halmashauri na Kampuni ya M/s Oysterbay Villas Limited, hali iliyopelekea kila upande katika mkataba kuwa na tafsiri yake ambayo ilisababisha mgogoro. Aidha, mwekezaji alikataa kulipa Halmashauri jumla ya TZS. 2,754,000,000 ambayo ni sehemu ya hisa zake kutokana na uwekezaji wa pamoja katika viwanja viwili vyenye namba 227 na 322. Kiasi cha hisa ambacho hakijalipwa ni asilimia 25 ya mapato kwa miaka mitatu kuanzia Novemba 2010 hadi Desemba 2013 ambayo ni kinyume na makubaliano yaliyopo kwenye mkataba.
- Halmshauri iliingia mkataba na wapangaji katika nyumba za Magomeni "Magomeni Quarters". Hata hivyo, mapitio ya makubaliano ya mkataba yalibaini kulikuwa na mapungufu katika mkataba uliosainiwa na kupelekea kiasi cha TZS. 736,320,000 kulipwa kwa wapangaji husika.

Yafuatayo ni mapungufu kuhusiana na mkataba uliosainiwa:

- (i) Sababu ya kuwalipa wapangaji kila mwezi haikutolewa na uongozi na pia muda wa mkataba haukuelezwa kwa ufasaha katika mkataba.
- (ii) Kiasi kilicholipwa kwa mara ya kwanza kilikuwa nje ya bajeti ambayo imeathiri utekelezaji wa bajeti ya mwaka wa fedha husika.
- (iii) Katika makubaliano ya mkataba, kimeingizwa kipengele kinachohusiana na masuala ya kupanga au kununua nyumba “Apartment”. Kipengele kunachohusiana na ununuzi wa nyumba kinatoa nafasi ya kununua kwa bei kati ya TZS. 9,000,000 na TZS.12,000,000 pindi mradi utakapokamilika. Hata hivyo kipengele hiki hakikutilia maanani suala la mabadiliko ya bei katika siku zijazo.

8.1.4 Halmashauri ya Jiji la Mwanza

Ufuatao ni muhtasari wa mapungufu yaliyojitokeza wakati wa ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Jiji la Mwanza kwa kipindi cha mwaka 2010/11 na 2011/12:

- Makusanyo ya mapato ya jumla ya TZS. 3,088,214,666 kwa mwaka wa fedha 2010/11 na 2011/12 hayakuwezwa kuthibitishwa kuwa yamewasilishwa kwa Halmashauri na mawakala wa makusanyo ya mapato.
- Kiasi cha TZS. 105,946,000 hakikutozwa kutoka kwa mawakala wa kukusanya mapato kama adhabu kwa kuchelewesha kuwasilisha makusanyo ya mapato katika Akaunti ya Halmashauri.
- Vitabu thelathini na tano (35) vya kukusanyia mapato havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi ikiwa kinyume na Agizo Na. 34(6-7) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hii inamaanisha kwamba usahihi na ukamilifu wa mapato yaliyokusanywa katika vitabu hivi vya mapato hayakuweza kuthibitishwa.
- Viwango vya kodi ya pango vilivyotozwa kwa mwaka wa fedha 2010/11 na 2011/12 vilikuwa chini na vile

vilivyoidhinishwa katika Sheria Ndogo (By Laws) za Halmashauri ya Jiji na kuikosesha Halmashauri mapato ya jumla ya TZS. 1,244,048,000.

- Mapato yaliyokusanywa kutoka tozo za pango yapo chini ya bei iliyopo sokoni. Hii ilisababisha kutokusanya mapato ya jumla ya TZS. 308,400,000 kwa miaka miwili ya fedha 2010/11 na 2011/12.
- Makusanyo ya mapato kwa fedha taslimu ya jumla ya TZS. 75,230,923.27 kutoka kwa mawakala wa kukusanya mapato hayakupelekwa benki kinyume na Agizo Na. 37(3) na Agizo Na. 37(9) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Halmashauri ya Jiji la Mwanza haikufanya Ukaguzi wa kushtukiza hali iliyopelekea kiasi cha fedha taslimu TZS. 109,548,500 kutumika kabla ya kupelekwa benki. Hii ni kinyume na Agizo Na. 46(1) na 37(9) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Vifaa tiba vyenye thamani ya TZS. 165,382,206 vilinunuliwa nje ya Bohari Kuu ya Madawa "MSD" kwa fedha za Mfuko wa Afya wa Pamoja bila ya kupata idhini ya Bodi ya Zabuni ya Halmashauri. Pia ilibainika kwamba mhuri wa MSD uliotumika ulikuwa umegushiwa.
- Katika mwaka wa fedha 2010/11 na 2011/12 Halmashauri ilinunua madawa yenye thamani ya TZS. 210,855,800 kutoka Bohari Kuu ya Madawa "MSD" kanda ya Ziwa. Hata hivyo, baada ya mapitio ya nyaraka, ilibainika kuwa madawa yaliyonunuliwa hayakupokelewa na Halmashauri. Hii ni kinyume na Kanuni 122(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2005 na Agizo Na. 59(1-2) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Katika mwaka wa fedha 2010/11 na 2011/12, Halmashauri ilinunua vifaa vya stoo vyenye thamani ya TZS. 250,378,977 kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa na Halmashauri ikiwa kinyume na Agizo Na. 75 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

- Katika mwaka wa fedha 2010/11 na 2011/12, Halmashauri ya Jiji la Mwanza ilinunua madawa na vifaa tiba vyenye thamani ya TZS.183,299,140 ambavyo havikuthibitishwa kuwa vimepokelewa na Halmashauri.
- Malipo ya jumla ya TZS.716,199,874.07 yalikuwa hayana viambatanisho/yenye nyaraka pungufu kinyume na Agizo Na. 8(2)(C) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Masurufu ya jumla ya TZS. 304,744,348 hayajarejeshwa na watumishi husika waliochukua masurufu hayo ikiwa ni kinyume na Agizo Na. 40 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- Hati za malipo ya ya jumla ya TZS. 1,438,625,911.11 hazikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi wakati zilipohitajika, ikiwa ni kinyume na Agizo Na. 104 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 na Kifungu Na. 45(5) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982. (Iliyorekebishwa 2000).
- Malipo ya kiasi cha TZS. 269,742,457.98 yalifanyika kwa kutumia vifungu visivyo sahihi kinyume na Kifungu Na. 43(5) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (Iliyorekebishwa 2000).
- Malipo ya posho ya jumla ya TZS.173,808,500 yenye mashaka yalifanywa kwa watumishi wa Halmashauri kwa shughuli mbili ambazo zilikuwa zinaingiliana.
- Kiasi cha TZS.464,247,091.99 kiliamishwa kutoka Akaunti ya Amana bila ya kibali cha Kamati ya Fedha. Hii ni kinyume na Agizo Na. 7 (g), 20 (1) (b) na 20 (2) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Pia ilibainika kwamba fedha zilihamishwa kutoka Akaunti ya Amana bila ya kuonesha mmiliki wa amana. Aidha, Halmashauri haitunzi rejista ya Akaunti ya Amana ambapo ni kinyume na Aya ya 5.19 ya Muongozo wa Uhasibu wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa”LAAM” ya mwaka 2009 ambao unaitaka Halmashauri ihakikishe kuwa

panakuwa na udhibiti wa kutosha wa uhasibu wa amana zilizopokelewa kutoka kwa wamiliki mbalimbali wa amana.

- Fedha kiasi cha TZS.223,311,442 kilitumika kwa ujenzi wa kawaida wa barabara badala ya ujenzi wa barabara za dharura kama ilivyopangwa hao awali bila kupata kibali kutoka kwa Katibu Mkuu OWM-TAMISEMI. Hii ni kinyume na Kifungu Na.4(4) cha Sheria ya Mfuko wa Barabara ya mwaka 1998.
- Halmashauri ilifanya matumizi ya TZS.169,289,061 kwa ajili ya usimamizi wa miradi ya Mfuko wa Barabara nje ya bajeti iliyoidhinishwa bila ya kupata kibali kutoka mamlaka husika. Hii ni kinyume na Kifungu Na. 4(4) cha Sheria ya Mfuko wa Barabara ya mwaka 1998 na Kifungu Na. 10(3) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982. (Iliyorekebishwa 2000).
- Utekelezaji wa miradi ya Mfuko wa Barabara yenye thamani ya TZS.564,525,494 bila ya kuingizwa kwenye mpango wa manunuzi wa mwaka kinyume na Kifungu Na. 45 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2004 na Kanuni 46(9) ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2005.
- Kutokulipa mkopo wa TZS.856,894,598.28 (Mtaji na riba) kwa benki ya CRDB licha ya ukweli kwamba muda wa mkataba ulikuwa umemalizika.
- Mishahara ya jumla ya TZS.509,659,510 ililipwa kwa vibarua ambao hawakuwa na mikataba ya ajira kinyume na sheria za ajira zilizopo.
- Halmashauri ilifanya matumizi ya jumla ya TZS. 863,023,837.86 kwa ununuzi wa mafuta nje ya bajeti bila ya kuidhinishwa na Kamati ya Fedha.

8.1.5 Halmashauri ya Wilaya ya Bariadi

Ufuatao ni muhtasari wa mapungufu yaliyojitokeza wakati wa ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Wilaya ya Bariadi kwa mwaka wa fedha 2012/13:

- Kulikuwa na malipo yenye udanganyifu ya posho za kujikimu pamoja na posho za masaa ya ziada ya jumla ya TZS. 113,425,000 kwa watumishi wa Halmashauri kutokana na kuingiliana kwa tarehe katika kufanya shughuli mbili tofauti.
- Halmashauri iliingia mkataba na Kampuni ya M/s Jossam & Co. Ltd kupitia mkataba Na. LGA/111/2011/2012/W/27 kwa bei ya TZS. 1,821,356,070 kwa ajili ya ujezi wa mradi wa Umwagiliaji Ikungulyambeshi. Hata hivyo, wakati wa kupitia nyaraka za mkataba mapungufu mbalimbali yalibainika ikiwa ni pamoja na haya yafuatayo:
 - (i) Kutokufanyika kwa tathmini ya hatua iliyofuata (post-qualification assessment) ambayo ni miongoni mwa vigezo vya tathmini.
 - (ii) Malipo ya awali yalilipwa kwa mkandarasi kwa ajili ya kupeleka mitambo na kuanzisha kambi katika eneo la ujenzi. Hata hivyo, ziara iliyofanywa katika eneo la ujenzi ilibaini kuwa mtambo mmoja tu (hydraulic Excavator) ndiyo ulikuwepo.
 - (iii) Kazi ya ujenzi ilifanyika chini ya kiwango na kusababisha kuwepo kwa ufa kabla ya kukamilika kwa mradi.
 - (iv) Halmashauri ilichagua Mkandarasi wa daraja la tano(V) badala ya anayehitajika wa daraja la nne(IV).
 - (v) Kasi ndogo katika utekelezaji wa mradi.
- Halmashauri iliingia mkataba na Kampuni ya M/S GAT Engineering Co. Ltd wenye thamani ya TZS. 2,048,723,979 bila Kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT) ili kujenga bwawa la umwagiliaji katika Kijiji cha Kasoli. Hata hivyo, mapitio ya nyaraka za mkataba na usimamizi wa mkataba yalibaini mapungufu mbalimbali ikiwa ni pamoja na haya yafuatayo:

- (i) Kuingia kwenye mkataba mkubwa bila ya kuwa na fedha za kutosha.
- (ii) Malipo ya awali yalilipwa kwa mkandarasi kwa ajili ya kupeleka mitambo. Hata hivyo, ziara iliyofanywa katika eneo la ujenzi ilibaini kuwa hakuna mtambo uliopheleka kati ya mitambo 17 iliyoainishwa katika kipengele cha Maelekezo kwa Waombaji wa Zabuni (Bid Data Sheet).
- Makusanyo ya mapato ya TZS. 43,159,150 kwa mwaka wa fedha 2012/13 na 2013/14 hayakuwasilishwa Halmashauri na mawakala wa kukusanya ushuru.
- Hati za malipo za jumla ya TZS. 317,939,478 hazikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi wakati zilipohitajika, kinyume na Agizo Na. 104 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hii inamaanisha kuwa uhalali wa malipo haya haukuweza kuthibitishwa.

8.1.6 Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi

Ufuatao ni muhtasari wa mapungufu yaliyojitokeza wakati wa ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi kwa mwaka wa fedha unaoishia tarehe 30 Juni, 2012:

- Halmashauri ilipata hasara ya TZS. 37,997,600 kutokana na kutotumia bei zilizoidhinishwa na Wakala wa Huduma ya Manunuzi Serikalini”GPSA”.
- Jumla ya TZS. 137,401,700 ambazo ni sawa na asilimia 20 ya mapato yaliyokusanywa yalibakia kwa Watendaji wa Kata na wakusanyaji wengine wa mapato kwa niaba ya vijiji. Hata hivyo, hakukuwepo na ushahidi wa maandishi unaothibitisha kwamba mapato yaliyozuiwa yamefikishwa kwa vijiji husika kutokana na mapungufu yafuatayo:
 - (i) Asilimia 20 ya mapato yaliyozuiwa yamechukuliwa kwa majina ya watu, kwa kuwa hakuna ushahidi uliopatikana wa kuonesha kuwa mapato hayo yamewekwa kwenye Akaunti za Vijiji.
 - (ii) Maelekezo kutoka OWM-TAMISEMI kuhusu zuiwa la asilimia 20 hayakuwasilishwa kwa ajili ya uthibitisho.

- Kulikuwa na mapungufu mbalimbali katika taratibu za manunuzi ya bidhaa na huduma ya jumla ya TZS.1,518,387,047 yakiwemo yafuatayo:
 - (i) Kukosekana kwa idhini ya Bodi ya Zabuni ya Halmashauri.
 - (ii) Manunuzi yaliyofanyika bila kuwepo kwenye bajeti
 - (iii) Kutokuwepo kwa Kamati ya Ukaguzi na Mapokezi
- Halmashauri iliamisha jumla ya TZS.317,520,460 katika Akaunti mbalimbali za Halmashauri kwa ajili ya kufanikisha shughuli ambazo hazikubainishwa. Hata hivyo, hadi wakati wa ukaguzi (Oktoba 2013) kiasi chote cha TZS.317,520,460 kilikuwa bado hakijarejeshwa kwenye Akaunti husika.
- Kiasi cha TZS.108,437,320 kilitumiwa na Halmashauri kununulia pikipiki 42 na gari moja kwa ajili ya madiwani katika utaratibu wa mikopo kinyume na Agizo Na.41(6) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hadi wakati wa ukaguzi (Oktoba 2013), ilibainika kuwa hapakuwepo dalili zozote za kurejesha mikopo hiyo kutoka kwa madiwani.
- Kukosekana kwa mkataba kati ya mawakala wa ukusanyaji mapato na Halmashauri. Badala yake, Halmashauri ilitoa barua zilizowataka mawalaka kukubali “Letters of Acceptance”. Pia, baadhi ya mawakala hawakuwasilisha mapato waliyoyakusanywa ya jumla ya TZS.249,700,000.
- Malipo ya jumla ya TZS.40,070,992 yalionekana kuwa na dalili zote za ubadhirifu kutokana na ukweli kwamba:
 - (i) TZS.15,877,000 zililipwa kwa walipwaji mbalimbali ambao hawajatambuliwa ambapo baadhi yake wanaweza kuwa ni watumishi wa Halmashauri.
 - (ii) Tarehe 18 Desemba 2012, mkandarasi alilipwa kiasi cha TZS.19,938,992 kwa kazi ambayo haikufanyika hivyo kuleta mashaka kuhusiana na uhalali wa malipo yaliyofanyika.

- (iii) Fedha kiasi cha TZS.4,255,000 zililipwa kwa kazi ambayo haikufanywa na mkandarasi, hii inaashiria kuwa fedha hizi zilitumika vibaya.
- Kukosekana kwa hati za malipo ya jumla ya TZS.1,813,214,241 kwa ajili ya ukaguzi. Kutokana na kutokuwepo kwa hati za malipo, haikuwezekana kuthibitisha uhalali wa malipo yaliyofanyika.
 - Jumla ya TZS.1,144,531,455 zilipokelewa na Halmashauri kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za miradi ya Kilimo "DADPS". Hata hivyo, kiasi cha TZS.614,000,000 ndicho kilichohamishwa kwenda kwa watekelezaji wa miradi ambapo kiasi kilichobaki cha TZS.530,531,455 hakikuwepo kwenye akaunti husika hadi tarehe 30 June, 2012.
 - Katika mwaka wa fedha 2010/11, jumla ya TZS.375,529,935 zilitumika katika ujenzi wa bwawa. Hata hivyo, ripoti ya ukaguzi kwa kazi zilizokwishaifanyika ya tarehe 14 Februari, 2011 ilitoa mapungufu mbalimbali ambapo ilionesha kwamba bwawa halikuwa na uwezo wa kuhifadhi maji. Kwa hali hiyo, Halmashauri haikupata thamani ya Fedha kwa matumizi ambayo yalikuwa yameshafanyika.
 - Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi ilipokea jumla ya TZS. 16,986,889,566 kutoka Hazina kwa ajili ya kulipa mishahara. TZS. 16,837,148,020 zilitumika kwa kulipa mishahara na kuacha salio la TZS. 149,741,544 katika akaunti ya kupokelea. Hata hivyo, mwishoni mwa mwaka salio lililobakia halikuwepo kwenye akaunti na uongozi wa Halmashauri haukuweza kutoa maelezo yanayojitosheleza ya mahali zilipo fedha hizo. Hii ni dalili kuwa zilitumika vibaya kwa masuala yasiyokuwa na manufaa kwa Halmashauri.
 - Katika mwaka wa fedha 2011/12, kulikuwepo na fedha za mishahara isiyolipwa kiasi cha TZS. 770,739,613.82. Hata hivyo, jumla ya TZS. 407,249,415.84 ziliwasilishwa Hazina

au kulipwa kwa wadai husika. Pia, Uongozi wa Halmashauri ulishindwa kutoa maelezo ya kutosha, hali ambayo inaashiria kuwa kiasi chote cha TZS. 363,490,197.98 kimetumika vibaya kwa masuala yasiyokuwa na manufaa kwa Halmashauri

- Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi ilitumia kiasi cha TZS. 59,690,180 kwa ajili ya shughuli za UMISHUMTA nje ya bajeti iliyoidhinishwa.

8.2 Mambo Ya Kujifunza Katika Kaguzi Maalum Zilizofanyika Mwaka Huu Mfumo Wa Udhhibiti Wa Ndani

Jukumu la kuanzisha na kusimamia mfumo wa udhibiti wa ndani kulingana na Agizo Na.11 hadi 14 la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ni la uongozi wa Halmashauri husika.

Ni dhahiri kwamba, kuna udhaifu mkubwa wa usimamizi katika Halmashauri kuhusu kuweka na kusimamia mfumo ulio thabiti wa udhibiti wa ndani. Hali hii imesababisha uongozi kushiriki kwa njia moja au nyingine kukiuka mfumo wa udhibiti wa ndani, baadhi ya viashiria ni kama vifuatavyo:

- Kuna udhaifu mkubwa kwa uongozi wa Halmashauri katika kuhifadhi na kulinda nyaraka muhimu. Hii ina athari ya kuzuia mawanda ya ukaguzi.
- Licha ya kuwepo kwa udhibiti wa ndani lakini uongozi wa Halmashauri umekosa uaminifu; hii inaweza ikawa sababu kubwa kwa matukio mbalimbali yanayoripotiwa kuhusiana na kutokuwepo kwa usimamizi wa kutosha wa fedha za Umma ambako kunapelekea ubadhirifu wa fedha za Umma.
- Waweka Hazina wa Halmashauri wanao wajibu wa kuhakikisha na kusimamia masuala yote yanayohusiana na fedha na udhibiti pamoja na usimamizi wa Idara za Fedha. Hali imekuwa tofauti katika Halmashauri zilizokaguliwa. Kwa mfano, katika Halmashauri zote zilizokaguliwa isipokuwa Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga, nimebaini kuwa mawakala wa kukusanya mapato walishindwa kuwasilisha mapato kama ilivyo kwenye

makubaliano ya mkataba ambayo sababu moja wapo ni kutofanyika kwa upembuzi yakinifu.

Usimamizi wa Manunuzi na Mikataba

Kitengo cha Usimamizi wa Manunuzi kwa kushirikiana na idara zenye mahitaji zina wajibu wa kusimamia masuala yote ya manaunuzi na kuhakikisha masuala yafuatayo yanazingatiwa:

- (a) Thamani ya Fedha yenye manufaa kwa serikali” Best Value for Money”
- (b) Haki, Uaminifu na Uwazi
- (c) Zabuni zenye kiwango kikubwa cha ushindani
- (d) Manufaa ya Halmashauri, Wizara, Taasisi n.k inayofanya manunuzi

- Kama ilivyothibitishwa hapo juu, katika Halmashauri tano kati ya sita zilizofanyiwa ukaguzi maalum, ilibainika kwamba hakukuwa na usimamizi wa kutosha wa mikataba, hii imetokana na kutosimamia vizuri suala la Thamani ya Fedha “Value for Money” yenye Manufaa na Maslahi ya Halmashauri. Kutokana na hali hii, Halmashauri zimeshindwa kutoa huduma kwa wakati au zimeisababishia Halmashauri kupata hasara kubwa ambayo ingeweza kuepukwa kama mikataba ingesimamiwa vizuri. Kwa mfano, wakati wa ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi, niliona tukio ambalo Halmashauri ilishindwa kuingia mikataba na wakala wa ukusanyaji mapato badala yake waliwapa mawakala barua za kukubali “Letters of acceptance”. Pia ukaguzi maalum katika Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni, nilibaini kuwa Halmashauri ilipata hasara kubwa baada ya kuingia mkataba na mwekezaji kutokana na kutoandaa vizuri vigezo vya tathmini ambavyo vingetumika kumpata mwekezaji kwa manufaa ya Halmashauri.
- Nilibaini kuwa kuna utunzaji duni wa kumbukumbu za vifaa vya stoo kutokana na ukweli kwamba kumbukumbu za mwisho za utumiaji wa vifaa hazikupatikana kwa ajili

ya ukaguzi hali ambayo imekuwa kikwazo katika mawanda ya ukaguzi. Kwa mfano, ukaguzi maalum uliofanyika katika Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga ambapo mafuta na vyakula vilivyounuliwa havikuthibitishwa kutumika kutokana na kutokuwepo kwa kumbukumbu za mwisho za utumiaji.

Usimamizi wa Bajeti

Bajeti ni chombo muhimu kwa ajili ya usimamizi bora wa fedha na udhibiti. Huonesha tabia za kifedha za mipango ya taasisi kwa kipindi kijacho, na ni kiini cha mchakato ambacho hutoa usimamizi wa mwelekeo wa fedha za taasisi.

Kufuatia kaguzi maalum zilizofanyika, nilibaini kuwa kuna udhibiti dhaifu wa bajeti kwa kuwa kati ya kaguzi maalum sita zilizofanyika, nne zilifanya matumizi nje ya bajeti iliyoidhinishwa. Pia, ukaguzi maalum uliofanyika katika Halmashauri ya Jiji la Mwanza, kulikuwepo na malipo yaliyofanyika katika vifungu vya matumizi visivyo sahihi ambayo pia yaliathiri utekelezaji wa bajeti.

SURA YA TISA

9.0 HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Ripoti hii ni muhtasari wa mambo yaliyobainishwa katika ripoti za ukaguzi zilitolewa kwa kila Halmashauri. Taarifa hizo zilizotolewa kwa Halmashauri nazo zina mapendekezo kwa kila kilichojitokeza kwa ajili ya maboresho. Maafisa Masuuli wa Serikali za Mitaa wanatakiwa kuandaa mpango wa utekelezaji wa mapendekezo na kurekebisha mapungufu yaliyobainika katika ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa hesabu za Serikali na kuuwasilisha kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali kama inavyoelekezwa katika kifungu cha 40 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008 na Kanuni ya 86 na 94 za Kanuni za Ukaguzi wa Umma za mwaka 2009. Baada ya kuwasilisha mambo muhimu yaliyojitokeza katika ukaguzi wa mwaka 2013/2014, sasa nahitimisha kwa kutoa mapendekezo ambayo yakitekelezwa yataweza kuimarisha usimamizi wa fedha katika utendaji wa Serikali za Mitaa nchini.

9.1 Majumuisho Na Mapendekezo Ya Jumla

9.1.1 Mapungufu katika mchakato wa bajeti za Serikali za Mitaa

Uboreshaji mchakato wa bajeti katika Serikali za Mitaa na Serikali Kuu ni muhimu kwa utendaji kazi ulioimara na utoaji huduma bora katika Serikali za Mitaa. Mipango, bajeti, usimamamizi wa bajeti na tathmini havikuwianishwa kwa kiwango cha kuleta utekelezaji mzuri wa bajeti. Matokeo yake ilikuwa ni kutolewa kwa fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida na Maendeleo nje ya bajeti bila kuwa na makisio ya nyongeza, kutolewa kwa ruzuku za matumizi ya kawaida na Maendeleo chini ya bajeti na kuwepo kwa hati za kutolea fedha kutoka Mfuko Mkuu wa Serikali lakini fedha hazikupokelewa katika Halmashauri husika. Zaidi ya hayo, fedha za ruzuku zilipokelewa kwa kuchelewa na hivyo kusababisha kuwa na bakaa kubwa mwishoni mwa mwaka.

Mapendekezo

- (a) Mamlaka za Serikali za Mitaa/OWM-TAMISEMI na Wizara ya Fedha zinashauriwa kuangalia bajeti kama mwongozo na kwamba mabadiliko yoyote yafuate Sheria na Kanuni zilizopo ikiwa ni pamoja na kuwasilisha bungeni makisio ya nyongeza.
- (b) Kama nilivyopendekeza mwaka uliopita, mchakato wa bajeti unatakiwa kutathminiwa katika hatua zote ili kuja na malengo na vipaumbele yanavyoweza kufikiwa, kusimamiwa na kutathminiwa kila baada ya muda. Kama kuna tofauti kubwa, hatua stahiki za kurekebisha zichukuliwe.
- (c) Serikali Kuu inashauriwa kuendelea kuzipatia Halmashauri fedha za ruzuku za matumizi ya kawaida na Maendeleo kwa wakati. Na halmashauri zijitahidi kuongeza uwezo wa kutumia fedha hizo kwa kuzitenga kwenye vipaumbele kulingana na bajeti na mpango kazi huku zikiongeza usimamizi na ufuatiliaji katika utekelezaji wa shughuli zilipopangwa ili kupunguza wingi wa fedha zinazobaki mwishoni mwa mwaka.

9.1.2 Mapungufu katika Usimamizi wa Mapato

Halmashauri hazijaweza kuwa na ufanisi katika kusimamia rasilimali za mapato kwa kiwango cha kuongeza makusanyo kulingana na bajeti. Bado Halmashauri hazijawa na mipango endelevu na wazi ambayo ingeweza kuongeza wigo wa ukusanyaji mapato na kupunguza utegemezi wa kifedha kutoka Serikali Kuu.

Udhibiti wa makusanyo ya mapato haukusimamiwa vizuri ili kupunguza tatizo la kutokuwasilisha mapato yakusanywayo katika vyanzo mbalimbali na hivyo kupelekea kuongezeka kwa kiasi cha mapato yasiyokusanywa ikilinganishwa na bajeti. Zaidi ya hayo, kulikuwa na ufuatiliaji na usimamizi hafifu wa mikataba ya wakusanya mapato, ukiukwaji wa mifumo kwa kutokuwasilisha na kupeleka benki mapato yaliyokusanywa na utunzaji hafifu wa mapato

yaliyokusanywa. Aidha, Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi haikurejesha asilimia 30 ya makusanyo ya kodi ya ardhi kama inavyotakiwa.

Mapendekezo

- (a) Halmashauri zinashauriwa kuchambua na kutathimini uwezekano wa kukusanya mapato katika vyanzo vyake vilivyopo maeneo ya Halmashauri kwa usimamizi imara wa mikataba ya ukusanyaji mapato na kupunguza kiasi cha mapato kisichowasilishwa. Aidha, Mamlaka za Serikali za Mitaa zifanye ufuatiliaji wa mara kwa mara wa mikataba ya mawakala wakukusanya mapato na kutambua kama kuna dalili zozote zinazoashiria kuvunja mkataba kabla ya muda wa mkataba kuisha.
- (b) Halmashauri zinashauriwa kuimarisha mifumo ya uthibiti kwa mapato yanayokusanywa ikiwa ni pamoja na ukaguzi wa mara kwa mara, usuluhisho na utunzaji mzuri wa vitabu vyote vinavyotumika kukusanya mapato ili kuzuia uwezekano wowote wa kuchelewa kupeleka fedha za makusanyo benki na kuzitumia kabla ya kupeleka benki.
- (c) Kama ilivyopendekezwa katika ripoti ya mwaka jana, Halmashauri zinapaswa kuendelea kupitia mipango yake ya upanuzi wa vyanzo vya mapato ili kupunguza utegemezi uliopo wa fedha zitokazo Serikali Kuu.

9.1.3 Mapungufu katika kusimamia rasilimali watu

Katika kupitia namna Halmashauri zinavyosimamia rasilimali watu nilibaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikutunza vizuri kumbukumbu za watumishi ikiwa ni pamoja na kuhisha kumbukumbu hizo katika mfumo wa kompyuta wa (HCMIS) na rejista ya watumishi. Matokeo yake, Halmashauri ziliendelea kulipa ama moja kwa moja au kupitia makato ya mishahara kulipia mikopo ya watumishi ambao wahakuwa tena watumishi wa umma. Aidha, zaidi ya kuendelea kuwa na upungufu wa watumishi, Wakuu wa Idara na Vitengo katika Halmashauri zipatazo 60 waliendelea

kukaimu nafasi zao kwa muda unaozidi miezi sita ambapo ni kinyume cha Kanani za Kudumu za Utumishi wa Umma Aya ya D.24(3). Bila kuathiri yaliyosemwa hapo juu, nilibaini pia kuwepo kwa watumishi ambao walikuwa hawajathibitishwa katika utumishi wa umma pamoja na muda wao wa matazamia kuisha.

Mapendekezo

- (a) Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuimarisha mfumo wa kupitia taarifa za watumishi kwa kuzihuisha mara kwa mara na kwa kuwahusisha Wakuu wa Idara na Vitengo. Aidha, taarifa za watumishi zinazotumwa na Halmashauri kwenda Hazina na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma zifanyiwe kazi mapema ili kuondokana na kupotea kwa fedha za umma kupitia mishahara kwa watumishi wasiokuwa katika utumishi wa umma.
- (b) Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma zinashauriwa kupanga vizuri na kupunguza idadi ya watumishi wanaokaimu nafasi za ukuu wa idara na vitengo kwa kuwathibitisha au kuteua wengine wapya wenye sifa kwa nafasi hizo.

9.1.4 Mapungufu katika kusimamia matumizi

Shughuli za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaendeshwa kwa Sheria, Kanuni na miongozo mbalimbali. Kama Halmashauri ikiacha kuzingatia sheria na kanuni hizo inatoa mwanya wa kukiukwa kwa mfumo wa uthibiti wa ndani uliowekwa. Mapungufu yaliyojitokeza kwa sababu ya kutokuzingatia Sheria, Kanuni na Maagizo mbalimbali ilikuwa ni pamoja na udhaifu katika kupitisha na kuidhinisha malipo, malipo kukosa viambatanisho, malipo katika vifungu vya matumizi visivyo sahihi (Matumizi nje ya bajeti), matumizi yasiyositahili na kukosekana kwa hati za malipo. Aidha, Mamlaka za Serikali za Mitaa zimekuwa hazitunzi vizuri nyaraka muhimu hali iliyosababisha kutopatikana kwa hati za malipo na kumbukumbu za kurejesha masurufu.

Mapendekezo

Ninapendekeza kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa ziimarisha uthibiti wa malipo ikiwa ni pamoja na kuimarisha kitengo vya ukaguzi wa awali na bajeti ili viweze kupitia kwa kina malipo yote kabla hayajafanyika. Lakini pia, kuwepo kwa mtu wa kutunza nyaraka za malipo na viambatanisho ili kusaidia katika uthibitisho wa malipo hayo.

9.1.5 Udhaifu katika Uandaaji na Uwasilishaji wa Taarifa za Hesabu

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilikubali kuanda taarifa zake za fedha kwa kufuata viwango vya kimataifa (IPSAS-Accrual) kuanzia tarehe 1 Julai 2008 ikiambatana na kipindi cha mpito cha miaka mitano ili viwango hivi vifuatwe kwa ukamilifu. Hata hivyo, Halmashauri nyingi hazikuweza kuzingatia kwa ukamilifu matakwa ya IPSAS 17 hata baada ya muda wa mpito kuisha. Kulikuwa na mali za kudumu ambazo hazikupewa thamani lakini zikiendelea kutumiwa wakati nyingine thamani yake ilikuwa sifuri na muda wake wa matumizi haukuwa umepitiwa upya na marekebisho kufanyika. Rejista ya mali za kudumu hazikuwa zimetunzwa vizuri na kukosekana kwa taarifa za kuaminika katika rejista hizo ilichangia kutokufuatwa kwa viwango vya kimataifa vya kuandaa hesabu.

Katika hali hii, Mamlaka za Serikali za Mitaa ziliwasilisha taarifa za hesabu zikiwa na mapungufu mengi licha ya mapendekezo yaliyotolewa miaka iliyotangulia hali iliyopelekea kurudia uandaaji wa taarifa hizo. Hata baada ya kurudia kutayarisha faarifa hizo za hesabu, bado mapungufu hayo yameendelea kujirudia katika baadhi ya Halmashauri.

Mapendekezo

(a) Mamlaka za Serikali za Mitaa/OWM-TAMISEMI na Hazina zinashauriwa kuandaa kwa kina sera za uhasibu zikieleza

namna ya kuonesha kila kitu kilicho kwenye hesabu (line items) na kuzihuisha kila baada ya muda kulingana na mahitaji ya IPSAS.

- (b) Mamlaka za Serikali za Mitaa na OWM-TAMISEMI zinashauriwa kuendelea kutoa mafunzo kwa wahasibu na watumishi wengine kama Wakuu wa Idara na Vitengo juu ya uandaaji wa taarifa za hesabu zinazokidhi viwango vya kimataifa na hii itasaidia kutunza pia kumbukumbu na takwimu zinazohitajika katika kuandaa taarifa za hesabu.

9.1.6 Upungufu katika kuzingatia Sheria za Manunuzi

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilitumia karibu trilioni TZS.1.2 ambayo ni sawa na asilimia 31 ya matumizi yote kwa ajili ya manunuzi ya vifaa, huduma, shughuli za ujenzi na ushauri kwa mwaka 2013/2014. Kiasi hiki ni kikubwa kinachohitaji nidhamu na uwazi kwa muda wote wa mchakato wa manunuzi ili kupata thamani ya fedha zinazotumika.

Mapendekezo

- (a) Ninashauri Halmashauri ziimarisha Bodi za Zabuni na Vitengo vya Manunuzi kupitia mafunzo na kuongeza watumishi wenye sifa stahiki za manunuzi ili kuongeza uwezo wa kuzingatia sheria za manunuzi.
- (b) Ninapendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuongeza uwekaji mzuri wa nyaraka muhimu zinazohusu manunuzi kama vile nyaraka za zabuni, mihutasari ya vikao vya zabuni, mikataba, taarifa za tathmini za zabuni, vitabu vya stoo n.k.

9.1.7 Mapungufu katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo

Katika kipindi cha mwaka 2013/2014, Halmashauri zilitekeleza miradi mbalimbali ya Maendeleo kwa fedha za LGCDG, PHSDP, PEDP, SEDP, ULGSP, PFM, WYDF, CHF, NSFM, EGPAF and CDCF. Kulikuwa na mapungufu yaliyoonekana katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo ikiwa ni pamoja na kutolewa kwa fedha kidogo ukilinganisha na bajeti;

kutokuchangia asilimia tano (5%) kwenye miradi; kuchelewa kukamilisha miradi na kutokamilisha miradi.

Mambo mengine yalikuwa ni usimamizi hafifu wa miradi iliyotekelezwa ambapo ilipelekea kukamilika ikiwa na kasoro.

Mapendekezo

- (a) Halmashauri zinashauriwa kuhusisha jamii inayolengwa katika ngazi zote za kupanga na kutekeleza mradi ambapo si kwamba itahamasisha ushiriki katika kutekeleza mradi huo tu bali hata kuwafanya wajisikie kuumiliki na itaufanya uwe endelevu. Mikataba inatakiwa kusimamiwa kwa ukaribu ili kuhakikisha inakamilika kwa wakati na kwa viwango stahiki.
- (b) Kama ilivyopendekezwa mwaka uliopita, Wahandisi, Maafisa mipango, Wakaguzi wa Ndani na Kamati za Ukaguzi wa Miradi katika Halmashauri waimarishe mifumo ya ufuatiliaji na tathmini ili kuhakikisha miradi inatekelezwa kwa ufanisi na ukamilifu na hatua zichukuliwe dhidi ya wakandarasi wanaofanya kazi chini ya kiwango, ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa kwenye Bodi ya Usajiri wa Wakandarasi.

9.1.8 Udhaifu katika kusimamia Mfuko wa Wanawake na Vijana

Serikali kupitia maazimio ya Bunge ilianzisha Mfuko wa Wanawake na Vijana ukiwa na lengo la kuwasaidia waweze kupata mikopo kwa urahisi na kuwawezesha kufanya shughuli za kiuchumi kwa malengo ya kupunguza umaskini katika makundi haya. Mfuko huu unahusisha kukopa na kurejesha ambapo vyanzo vyake vya fedha ni Serikali Kuu na Halmashauri.

Halmashauri kutokuchangia katika mfuko kama ilivyooneshwa katika Aya ya 6.5.1 kunazuia kufikiwa kwa malengo yaliyokusudiwa kwa kuwa ni wachache tu wanaoweza kupata mikopo kupitia mfuko huu, na hata mikopo yenyewe inayopatikana inakuwa midogo kufanyia shughuli za kiuchumi.

Mpendekezo

Halmashauri zinatakiwa kupeleka kiasi cha fedha kinachotakiwa kwenye Mfuko wa Maendeleo wa Wanawake na Vijana na pia kusimamia vikundi na mtu mmoja mmojakwa njia ya kuwahamasisha juu ya mfuko huu wa kukopa na kurejesha. Ni muhimu pia kuhusisha wadau wengine kama Madiwani katika kuhamasisha wanufaika wa mfuko.

9.2 Mapendekezo kwa Serikali kupitia Kifungu cha 12 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008

Kifungu cha 12 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008 kinampa madaraka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kutoa mapendekezo kwa lengo la kuzuia au kupunguza matumizi ya fedha za umma yasiyo na tija; kuongeza ukusanyaji wa mapato; kuzuia hasara zitokanazo na uzembe, wizi, kukosa uaminifu, udanganyifu, rushwa zinazohusu mali na fedha za umma. Mapendekezo hayo yatatayarishwa na kuwasilishwa kwa Waziri husika kama atakavyoona inafaa kwa kuboresha usimamizi wa mali na fedha za umma ikiwa ni pamoja na kurekebisha kanuni, miongozo au maagizo yanayotolewa kupitia sheria zinazotambulika.

Katika kutekeleza mamlaka hiyo, ninapenda kuishauri serikali katika maeneo matatu yafuatayo:

- (i) Kuongezeka kwa migogoro ya ardhi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa
- (ii) Changamoto zitokanazo na uanzishwaji wa Halmashauri.
- (iii) Mahitaji ya kurekebisha kifungu namba 38(3) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, 2008

9.2.1 Kuongezeka kwa migogoro ya ardhi katika Mamlaka za

Serikali za Mitaa

Kwa miaka ya hivi karibuni, Tanzania imeshuhudia ongezeko la migogoro ya ardhi ambayo kwa baadhi ya maeneo imesababisha vifo vya raia na kesi za ardhi zisizoisha. Katika kadhia hii, Serikali iliandaa Sera ya Taifa ya Ardhi ambayo

ingeweza kuongoza umiliki na matumizi ya ardhi na usimamizi wake. Sera hiyo ilizitaja sababu kubwa za migogoro ya ardhi ambapo kati ya hizo ni:

- Kubadilika kwa matumizi ya ardhi na ongezeko la watu.
- Mahitaji ya ardhi kwa malisho ya mifugo yatokanayo na ongezeko la mifugo.
- Kukua kwa miji na hivyo kupelekea kupanda kwa mahitaji ya ardhi ya makazi.
- Kukua kwa uelewa wa jamii juu ya thamani ya ardhi na mali (Nyumba).
- Kukua kwa soko la ardhi kunakotokana na mageuzi ya umiliki wa kimila kuelekea umiliki wa mtu mmoja mmoja.

Angalia aya 1.1 ya Sera ya Ardhi ya Taifa (Toleo la Pili), 1997.

Mkoa wa Dodoma umechukuliwa kama mfano ambao ulikuwa na migogoro kumi na tatu (13) inayohusiana na mipaka kati ya Wilaya, Vijiji na Hifadhi za Taifa. Aidha, Halmashauri za Manispaa tatu za Temeke, Ilala na Kinondoni zilichukuliwa pia kuwakilisha Halmashauri nyingine na zilikuwa na zaidi ya kesi za ardhi 74 ambazo sababu zake karibu ni zile zilizoelezwa katika Sera ya Ardhi ya Taifa. **Angalia pia kiambatisho (ii)**

Ninawasiwasi juu ya utekelezaji wa Sera ya Ardhi ya Taifa tokea ilipotungwa ambapo ililenga si tu kusimamia ugawaji, umiliki na matumizi ya ardhi lakini pia kutatua migogoro ya ardhi inayojirudia.

Migogoro ya ardhi imeathiri mali za watu, shughuli za kiuchumi na hata imechukua maisha ya watu kupitia mapigano yanayojirudia baina ya jamii. Aidha, udhaifu katika kusimamia matumizi ya ardhi umepelekea kuongezeka kwa makazi yasiyopimwa katika maeneo ya mijini na hivyo kusababisha Serikali kuingia gharama kubwa inapotaka kujenga miundombinu kama barabara, miundombinu ya maji, n.k.

Kwa kuzingatia yaliyotajwa hapo juu, napenda kutoa mapendekezo yafuatayo:

- (a) Serikali itayarishe mpango mkakati wa muda mfupi na mrefu kukabiliana na migogoro ya ardhi inayoongezeka kwa kuzingatia Sheria na Sera zilizopo,
- (b) Serikali iimarisha usimamizi wa Sheria na Kanuni za Ardhi,
- (c) Ishirikishe jamii katika usimamizi wa matumizi ya ardhi kwa kuwajengea uelewa, na
- (d) Kupanga na kupima mapema maeneo yanayoonekana kuvutia watu kwa makazi, uwekezaji au kuendesha shughuli za kiuchumi kabla ya migogoro kutokea.

9.2.2 Changamoto kuhusiana na uanzishwaji wa Halmashauri mpya

Vifungu Na. 5(1) na 13(1) vya Sheria ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya mwaka 1982 pamoja na Kifungu Na. 5(1) cha Sheria ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Mji) ya mwaka 1982 inampa mamlaka Waziri, baada ya kushauriana na Rais, kwa agizo lililotangazwa katika gazeti kuanzisha Halmashauri ya Wilaya/Mji.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaanzishwa kwa lengo la kukuza, kuendeleza na kudumisha mfumo madhubuti na wenye ufanisi wa Serikali za Mitaa. Uanzishwaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ni hatua muhimu hasa katika utekelezaji wa Mpango wa Maboresho ya Serikali za Mitaa “Ugatuaji wa Madaraka Decentralization by Devolution” ambapo kupitia programu hii masuala ya siasa, utawala na uwezo wa kutoa maamuzi ya rasimali kifedha yanahamishiwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa. Katika nyaraka za programu Maboresho ya Serikali za Mitaa, Serikali inatambua kwamba ili Mamlaka za Serikali za Mitaa ziweze kutoa huduma kwa Umma kwa ufanisi, uwazi, uwajibikaji na usawa inahitaji maboresho zaidi katika suala la mahusiano ya kisheria, kitaasisi na muundo kifedha na katika masuala ya uwezo wa kifedha na usimamizi wa rasilimali watu katika ngazi ya Serikali Kuu na Serikali za Mitaa.

Katika mwaka wa fedha 2013/14, Mamlaka za Serikali za Mitaa 23 zilianzishwa na zote zilikaguliwa. Hata hivyo, kulikuwa na changamoto zilizoonekana katika uanzishwaji huo ambapo kwa maoni yangu, ipo haja ya kuchukua tahadhari wakati wa kuanzisha Halmashauri na kwa wakati ujao mara kutakapokuwa na mahitaji zaidi ya kuanzisha Halmashauri:

Baadhi ya changamoto ni kama zinavyooneshwa hapa chini:

- Uhaba mkubwa wa miundombinu katika Makao Makuu mapya ya Halmashauri hususan majengo ya ofisi na nyumba za watumishi kwa ajili ya watendaji wakuu. Halmashauri nyingi zimebakia kwenye majengo ya Halmashauri za zamani kama vile H/W Ushetu na H/W Msalala Mkoani Shinyanga wakati Halmashauri nyingine zimeanzia kwenye majengo yasiyo kidhi kama vile H/W Buhigwe Mkoani Kigoma ambayo inatumia Kituo cha Mafunzo cha Walimu katika Kijiji cha Buhigwe na H/W Nyasa Mkoani Ruvuma wanatumia Kituo cha Mafunzo ya Kilimo katika Kata ya Kilosa. Halmashauri nyingine zililazimika kukodisha nyumba binafsi kwa ajili ya matumizi ya ofisi kama vile H/W Kaliua Mkoani Tabora, H/W Mkalama na H/W Ikungi Mkoani Singida.
- Upungufu ya watumishi wakuu na uwepo wa watumishi wanaokaimu kwa muda mrefu na wengi wao bila ya kuwa na barua sahihi za uteuzi. Kama ilivyoelezwa kwenye Aya 5.5.11 na Aya 5.5.13 ya ripoti hii, Halmashauri mpya zina idadi kubwa ya Wakuu wa Idara/Vitengo wanaokaimu pamoja na uhaba mkubwa wa watumishi. Kati ya Halmashauri kumi zinazoongoza kwa kuwa na idadi kubwa ya Wakuu wa Idara/Vitengo wanaokaimu, tisa ni Halmashauri mpya ambazo ni H/Mji Tarime(16), H/W Kaliua(15), H/W Kakonko(14), H/W Msalala(14), H/W Chemba(13), H/W Kyerwa(13), H/W Gairo(13), H/W Nyasa(12) na H/W Buhigwe(11). Vivyo hivyo, kati ya Halmashauri kumi zinazoongoza kwa kuwa na upungufu wa watumishi, saba ni Halmashauri mpya ambazo ni H/W Nyasa (53%), H/W Kyerwa (46%), H/W Buhigwe (45%),

H/W Mkalama (43%), H/W Kaliua (43%), H/W Uvinza (41%) na H/W Busokelo (40%).

Mchakato wa kutenganisha Halmashauri haukusimamiwa vizuri, hivyo kusababisha kutokuwepo kwa mgawanyo sawa wa rasilimali watu kulingana na umahiri kati ya Halmashauri mpya na Halmashauri mama.

- Kutokuwepo kwa miongozo ya kutosha katika uandaaji wa taarifa za fedha hususan jinsi ya kuripoti mali za kudumu ambazo karibu zote zimerithiwa kutoka Halmashauri mama.
- Kazi ya usimamizi wa mishahara kwa kiasi kikubwa ilikuwa inafanywa na Halmashauri mama wakati usimamizi wa rasilimali watu na bajeti vilikuwa vinafanywa na Halmashauri mpya, hali ambayo ingepelekea kuwepo kwa watumishi hewa katika maeneo ambayo kumbukumbu za watumishi hazitunzwi vizuri. Pia hakukuwepo na miongozo ya kutosha kuhusiana na uhasibu wa miashahara iliyolipwa na Halmashauri mama hivyo kusababisha kiasi cha mishahara katika Halmashauri mpya kuripotiwa pungufu.
- Kutotunza vizuri kumbukumbu za mali za kudumu na madeni kabla ya kugawanyika kwa Halmashauri. Halmashauri ambazo zilikuwa zinatakiwa kugawanyika hazikufanya utambuzi vizuri wa mali na madeni kabla ya kugawanyika. Matokeo yake, kumbukumbu muhimu za mali na madeni kama kadi za magari na hati za malipo hazikuwa zimewekwa vizuri. Hivyo, ilikuwa vigumu kwa Halmashauri mpya kulipa madeni bila kuwa na hati za madai.
- Kutokuwepo kwa mfumo wa kompyuta kwa kazi kwa uhasibu. Halmashauri mpya 22 hazikuwa zimewekwa mfumo wa kompyuta kwa ajili ya kazi za uhasibu (Epicor) na mfumo wa kutunza kumbukumbu za watumishi wa LAWSON.

Mapungufu haya yaliathiri utendaji kazi wa Halmashauri hizi mpya kuwa na changamoto ikiwa ni pamoja na gharama za kukodisha majengo kwa ajili ya ofisi, matumizi ya jenereta maeneo ambayo hayana umeme na mapungufu katika utayarishaji wa taarifa za hesabu za fedha kwa kukosa taarifa sahihi za mali, madeni na mishahara.

Ninaishauri Serikali:

- (a) Kutenga na kujenga majengo ya ofisi na nyumba za watumishi katika Halmashauri hizi mpya ili kuweka mazingira mazuri ya kufanyia kazi.
- (b) Kuweka mipango madhubuti ya kupunguza maofisa wanaokaimu kwa kuwathibitisha maofisa hao au kuteua wengine wenye sifa katika nafasi hizo zilizo wazi.
- (c) Kutoa maelekezo ya kina juu ya mapitio ya mali na madeni kwa Halmashauri zote mpya na za zamani. Aidha, kuangalia na kutambua mambo mengine ambayo hayakuangaliwa kwa makini wakati wa mgawanyo kwa mfano, namna ya kutekeleza mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi wa Hesabu za Serikali na Maagizo ya Kamati ya Bunge (LAAC).
- (d) Kuharakisha ufungaji wa mifumo ya kompyuta ambayo inatumika na Halmashauri zote kama Epicor na LAWSON itakayoboresha utunzaji hesabu na kusimamia bajeti na rasilimali watu.
- (e) Kutambua na kupanga mapema namna ya kupunguza changamoto zitokanazo na uanzishwaji wa Halmashauri kabla hazijaanzishwa.

9.2.3 Mahitaji ya kurekebisha kifungu cha 38(3) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, 2008

Kifungu namba 38(3) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, kama kilivyorekebishwa na Sheria ya Marekebisho, Na. 1 ya 2013 kinataka majibu ya pamoja ya Serikali na mpango wa utekelezaji wa mapendekezo kuwasilishwa Bungeni pamoja na ripoti ya Mdhibiti na Makaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali. Hata hivyo tokea marekebisho hayo yafanyike,

Serikali haijawahi kutimiza matakwa ya kifungu hicho. Kushindwa huku kunamaanisha kuwa, katika uhalisia, matakwa ya kifungu hiki hayawezi kufikiwa.

Serikali inashauriwa kurekebisha kifungu hiki na kirudi kama kilivyokuwa hapo mwanzo kabla ya marekebisho.

VIAMBATISHO

Kiambatisho (i): Makosa katika Uandaaji wa Taarifa za Hesabu za Mwaka

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)	Jumla ya matumizi (TZS)
1	H/ Jiji la Arusha	8,010,031,000.00	1,595,073,000.00	50,161,597,000.00
2	H/W Arusha	-	50,100,527.00	40,172,071,334.00
3	H/W Babati	911,975,000.00	87,715,000.00	26,545,255,000.00
4	H/ Mji Babati	51,600,000.00	441,920,349.00	15,598,037,485.00
5	H/W Bagamoyo	123,772,506.00	29,734,332,770.00	33,030,303,698.00
6	H/W Bariadi	642,232,865.00	-	9,597,040,478.00
7	H/Mji Bariadi	5,086,757,967.61	4,569,016,284.23	33,958,724,420.89
8	H/W Biharamulo	144,488,255.00	1,434,900.00	20,284,873,926.00
9	H/W Buhigwe	280,906,149.00	84,954,378.00	6,774,794,885.00
10	H/W Bukoba	565,173,947.00	580,100,604.00	27,979,321,320.00
11	H/M Bukoba	406,106,668.00	-	18,079,159,567.00
12	H/W Bukombe	2,387,160,205.00	-	27,878,239,351.00
13	H/W Bumbuli	14,453,747,489.00	1,910,202,249.00	11,655,520,209.00
14	H/W Busokeli	3,415,841,105.08	134,460,500.00	12,002,335,978.00
15	H/W Butiama	228,239,124.68	12,248,082,020.32	17,818,886,808.00
16	H/W Chamwino	195,656,842.27	1,399,527,497.00	24,881,931,270.00
17	H/W Chemba	133,716,044.00	4,395,129.00	13,778,421,331.00

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)	Jumla ya matumizi (TZS)
18	H/W Chunya	467,400,377.44	593,518,568.09	18,977,564,161.00
19	H/M Dodoma	11,386,716,319.00	949,664,782.00	29,547,619,373.00
20	H/W Gairo	2,382,107,000.00	105,123,000.00	3,346,822,000.00
21	H/W Geita	77,234,291,634.00	-	47,839,133,821.00
22	H/W Hai	221,380,102.51	82,273,405.14	27,064,635,487.32
23	H/W Hanang'	58,374,000.00	203,924,000.00	25,770,739,000.00
24	H/W Handeni	16,931,195,257.00	-	26,771,602,143.00
25	H/W Igunga	352,319,131.13	-	18,374,156,223.00
26	H/W Ikungi	573,790,000.00	38,228,000.00	17,400,132,000.00
27	H/W Ileje	-	165,467,190.00	17,280,987,283.00
28	H/M Ilemela	9,354,408,899.70	24,487,081,603.00	27,638,811,317.00
29	H/W Iramba	7,587,044,000.00	17,225,753,000.00	31,420,243,000.00
30	H/W Iringa	2,143,064,758.00	-	33,842,679,006.00
31	H/M Iringa	477,069,519.00	-	22,614,299,458.00
32	H/ Mji Kahama	560,294,350.57	287,892,757.00	20,205,815,945.00
33	H/W Kakonko	689,341,050.00	1,244,687,000.00	2,687,794,000.00
34	H/W Kalambo	19,770,838,000.00	33,240,000.00	6,357,399,000.00
35	H/W Kaliua	2,598,673,093.00	-	8,759,769,664.00
36	H/W Karagwe	1,063,067,758.00	505,932,323.00	33,869,677,000.00
37	H/W Karatu	1,999,522,061.00	444,381,982.00	27,302,399,103.00
38	H/W Kasulu	3,238,664,857.00	139,382,930.00	39,548,248,078.00
39	H/W Kibaha	-	358,606,110.84	15,898,659,063.00
40	H/W Kibondo	-	10,394,747,699.00	26,678,513,428.00
41	H/W Kigoma	24,475,846,000.00	11,692,112,000.00	32,405,311,000.00

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)	Jumla ya matumizi (TZS)
42	H/M Kigoma/Uji ji	830,157,582.00	3,596,709.35	25,554,661,543.00
43	H/W Kilindi	6,115,703,606.00	1,003,867,479.00	17,061,649,135.00
44	H/W Kilolo	422,102,318.00	-	25,530,627,460.00
45	H/W Kilombero	4,934,325,130.00	907,868,190.00	35,056,954,999.00
46	H/W Kilosa	-	472,881,322.00	40,144,457,786.00
47	H/W Kishapu	83,450,541.00	-	24,686,827,836.00
48	H/W Kiteto	1,672,205,819.00	-	19,342,366,704.00
49	H/W Kondoa	546,993,952.00	2,954,731,893.00	29,026,335,717.00
50	H/W Kongwa	645,810,112.00	202,169,252.00	22,655,464,776.00
51	H/W Korogwe	186,762,864.00	61,853,303.00	21,190,204,018.00
52	H/ Mji Korogwe	6,671,522,672.00	449,025,063.00	13,522,766,977.83
53	H/W Kwimba	2,245,717,214.00	3,810,201,759.14	32,161,432,117.00
54	H/W Kyela	114,286,216.00	10,938,213.21	25,276,317,615.00
55	H/W Longido	339,345,000.00	2,753,000.00	15,686,682,960.00
56	H/W Ludewa	686,581,814.00	11,770,230.00	18,946,968,975.56
57	H/W Lushoto	31,979,973.00	602,546,259.00	31,774,376,223.33
58	H/W Mafia	33,142,000.00	32,143,000.00	10,053,603,000.00
59	H/W Magu	1,778,222,531.78	-	39,330,204,429.00
60	H/ Mji Makambako	27,463,717.00	221,736,868.00	9,285,636,300.00
61	H/W Makete	505,457,292.43	-	16,130,415,607.00
62	H/W Manyoni	369,743,231.00	-	21,819,054,350.00
63	H/ Mji Masasi	981,008,817.00	630,706,728.00	7,557,043,784.00

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)	Jumla ya matumizi (TZS)
64	H/W Mbarali	94,357,387.00	-	24,676,493,885.00
65	H/ Jiji la Mbeya	1,409,143,939.00	339,479,274.00	60,296,037,000.00
66	H/W Mbeya	2,359,842,282.00	1,225,912,062.00	37,246,374,693.00
67	H/W Mbinga	2,394,690,993.85	119,611,869.85	40,244,841,431.00
68	H/W Mbozi	182,926,518.00	419,936,042.00	31,253,752,289.00
69	H/W Mbulu	16,410,190.00	1,577,010,000.00	30,216,328,000.00
70	H/W Meatu	388,675,295.00	233,178,663.00	24,340,950,308.57
71	H/W Meru	-	7,668,043,725.00	32,269,121,239.00
72	H/W Missenyi	4,653,914,161.00	-	20,350,822,041.00
73	H/W Misungwi	2,303,042,992.00	4,800,000.00	26,980,973,572.00
74	H/W Mkalama	105,990,102.00	135,846,000.00	9,608,702,000.00
75	H/W Mkinga	887,290,964.00	9,993,000.00	15,191,686,723.00
76	H/W Mkuranga	1,012,181,381.37	131,526,341.37	21,337,536,744.00
77	H/W Mlele	8,646,578,000.00	5,872,023,000.00	5,732,696,000.00
78	H/W Momba	280,842,717.00	-	5,742,656,896.00
79	H/W Monduli	3,739,422,000.00	2,416,965,650.00	24,917,046,910.00
80	H/W Morogoro	877,977,780.00	-	20,999,554,677.00
81	H/M Morogoro	847,103,029.00	-	37,271,340,091.00
82	H/M Moshi	686,240,559.00	-	31,016,902,989.00
83	H/W Mpanda	1,882,668,000.00	1,500,086,000.00	22,084,780,875.00
84	H/Mji Mpanda	-	9,820,000.00	13,218,815,212.00
85	H/W Mpwapwa	1,397,776,176.00	1,411,636,508.00	24,492,132,559.00
86	H/W	1,927,446,156.00	-	18,502,381,126.00

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)	Jumla ya matumizi (TZS)
	Msalala			
87	H/W Mtwara	-	18,000,000.00	23,383,140,000.00
88	H/M Mtwara	111,850,000.00	95,910,530.36	21,806,006,000.00
89	H/W Mufindi	368,908,489.00	1,395,068,496.00	35,727,765,389.00
90	H/W Muheza	37,424,650.00	43,028,007,531.00	22,980,237,637.00
91	H/W Muleba	237,418,856.20	126,202,911.00	35,351,056,588.00
92	H/W Musoma	5,085,059,195.69	-	20,370,647,471.00
93	H/W Mvomero	1,088,845,725.00	1,887,509,902.00	29,462,406,464.00
94	H/W Mwanga	1,886,396,558.00	2,229,534,550.00	18,595,918,427.00
95	H/ Jiji la Mwanza	943,370,006.00	1,488,499.00	42,904,687,063.00
96	H/W Namtumbo	2,004,223,776.00	443,554,939.00	19,241,797,435.09
97	H/W Nanyumbu	16,954,000.00	294,360,357.00	15,208,571,823.00
98	H/W Ngara	348,912,244.00	91,780,694.00	25,954,865,166.00
99	H/W Ngorongoro	30,954,705.00	4,052,491,370.00	19,955,510,772.00
100	H/W Njombe	1,213,802,903.00	408,000,000.00	26,675,955,089.00
101	H/ Mji Njombe	1,129,127,078.00	230,719,200.00	22,878,215,537.00
102	H/W Nkasi	7,368,127,000.00	3,576,875,000.00	21,607,946,000.00
103	H/W Nsimbo	-	3,576,875,000.00	3,839,014,861.00
104	H/W Nyanghwale	97,399,132.76	-	2,778,119,000.00
105	H/W Nyasa	256,170,445.00	-	5,091,189,998.00

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)	Jumla ya matumizi (TZS)
106	H/W Nzega	98,817,860.00	44,819,848.09	32,114,061,378.09
107	H/W Pangani	682,022,388.00	267,136,521.00	11,557,734,971.00
108	H/W Rombo	1,618,892,329.21	-	32,806,124,680.85
109	H/W Rorya	2,708,961,725.00	-	17,227,915,475.00
110	H/W Rufiji	707,971,596.00	125,053,955.00	23,016,289,000.00
111	H/W Rungwe	1,167,398,000.00	-	34,591,935,714.00
112	H/W Same	6,933,078.00	-	32,518,737,385.00
113	H/W Sengerema	1,148,582,971.48	2,176,405,000.00	48,975,910,000.00
114	H/W Serengeti	1,219,769,000.00	963,950,000.00	26,117,191,000.00
115	H/W Shinyanga	12,738,491,601.00	-	13,022,783,058.00
116	H/W Siha	25,932,410.00	77,531,427.00	16,333,254,312.00
117	H/W Sikonge	2,740,512,007.00	593,773,326.00	15,820,580,774.00
118	H/W Simanjiro	492,540,643.00	461,351,201.00	15,470,566,874.40
119	H/W Singida	1,391,390,000.00	202,264,000.00	32,943,133,544.09
120	H/M Singida	628,940,418.00	-	19,688,435,561.00
121	H/W Songea	1,121,527,498.00	998,620,326.00	21,616,308,889.00
122	H/M Songea	5,402,807,359.23	710,570,985.00	24,485,534,504.00
123	H/W Sumbawanga	4,083,700,061.00	4,915,490,248.00	34,376,673,366.00
124	H/W Tabora	183,875,701.00	-	19,787,676,340.00

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichooneshwa pungufu (TZS)	Kiasi kilichooneshwa zaidi (TZS)	Jumla ya matumizi (TZS)
125	H/M Tabora	1,154,588,361.00	-	25,025,533,785.00
126	H/ Jiji la Tanga	398,776,450.00	153,167,424.00	46,315,691,411.00
127	H/W Tarime	2,953,240,237.00	1,281,679,520.00	28,337,813,538.00
128	H/M Temeke	-	716,861,444.00	73,925,208,400.00
129	H/W Tunduru	418,176,257.00	14,515,621,463.00	25,402,091,524.00
130	H/W Ukerewe	35,000,000.00	527,792,336.00	25,757,436,340.00
131	H/W Ulanga	651,998,052.00	733,343,955.00	23,763,315,616.00
132	H/W Urambo	-	619,786,000.00	25,101,093,240.00
133	H/W Ushetu	5,011,548,253.62	695,406,493.04	24,429,670,227.00
134	H/W Uvinza	8,010,500.00	68,701,000.00	15,406,511,000.00
135	H/W Wang'ing'ombe	742,523,062.00	397,605,059.00	2,437,162,624.00
Jumla		357,687,188,942	248,951,299,472	3,233,770,929,439
% makosa		11	8	

Kiambatisho (ii): Mwelekeo wa Hati za ukaguzi zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13 na 2013/14

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
ARUSHA						
1	H/W Arusha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
2	H/W Karatu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
3	H/W Meru	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
4	H/W Longido	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
5	H/W Ngorongoro	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
6	H/Jiji Arusha	Hati yenye shaka	Hati isiyoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
7	H/W Monduli	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
PWANI						
8	H/W Bagamoyo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
9	H/W Kibaha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
10	H/Mji Kibaha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
11	H/W Kisarawe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
12	H/W Mafia	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
13	H/W Mkuranga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
14	H/W Rufiji/Utete	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
DSM						
15	H/M Ilala	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
16	H/M Temeke	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
17	H/Jiji Dar es Salaam	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
18	H/M Kinondoni	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
DODOMA						
19	H/W Chamwino	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
20	H/W Kondo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
21	H/W Bahi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
22	H/W Kongwa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
23	H/W Mpwapwa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
24	H/M Dodoma	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
25	H/W Chemba					Hati inayoridhisha
IRINGA						
26	H/W Mufindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
27	H/W Iringa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
28	H/M Iringa	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
29	H/W Kilolo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
NJOMBE						
30	H/W Ludewa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
31	H/W Njombe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
32	H/Mji Njombe	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
33	H/W Makete	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
34	H/Mji Makambako	-	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
35	H/W	-	-	-	-	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
	Wanging'ombe					
KAGERA						
36	H/W Biharamulo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
37	H/W Ngara	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
38	H/W Missenyi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
39	H/W Bukoba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
40	H/M Bukoba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
41	H/W Muleba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
42	H/W Karagwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
43	H/W Kyerwa	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
KIGOMA						
44	H/W Kasulu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
45	H/W Kibondo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
46	H/W Kigoma	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
47	H/M Kigoma/Ujiji	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
48	H/W Buhigwe	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
49	H/W Kakonko	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
50	H/W Uvinza	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
KILIMA-NJARO						
51	H/M Moshi	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
52	H/W Hai	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
53	H/W Moshi	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
54	H/W Mwangi	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
55	H/W Rombo	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
56	H/W Same	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
57	H/W Siha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
LINDI						
58	H/W Kilwa	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
59	H/W Lindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
60	H/M Lindi	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
61	H/W Liwale	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
62	H/W Nachingwea	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
63	H/W Ruangwa	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
MANYARA						
64	H/W Babati	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
65	H/W Hanang'	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
66	H/Mji Babati	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
67	H/W Mbulu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
68	H/W Simanjiro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
69	H/W Kiteto	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
MARA						
70	H/W Serengeti	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
71	H/W Musoma	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
72	H/W Bunda	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
73	H/M Musoma	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
74	H/W Rorya	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
75	H/W Tarime	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
76	H/Mji Tarime	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
77	H/W Butiama	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
MBEYA						
78	H/W Mbeya	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
79	H/W Rungwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
80	H/W Chunya	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
81	H/Jiji Mbeya	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
82	H/W Mbozi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
83	H/W Ileje	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
84	H/W Kyela	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
85	H/W Mbarali	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
86	H/W Busokelo	-	-	-	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
87	H/W Momba	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
MORO-GORO						
88	H/W Kilombero	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
89	H/W Kilosa	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
90	H/W Ulanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
91	H/W Morogoro	Hati yenye shaka	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
92	H/M Morogoro	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
93	H/W Mvomero	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
94	H/W Gairo	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
MTWARA						
95	H/Mji Masasi	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
96	H/W Masasi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
97	H/W Mtwara	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
98	H/W Newala	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
99	H/W Tandahimba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
100	H/W Nanyumbu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
101	H/M Mtwara	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
MWANZA						
102	H/W Kwimba	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
103	H/W Magu	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
104	H/W Misungwi	Hati yenye shaka	Hati isiyoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
105	H/Jiji Mwanza	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati yenye shaka
106	H/M Ilemela	-	-	-	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
107	H/W Sengerema	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
108	H/W Ukerewe	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
GEITA						
109	H/Mji Geita	-	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
110	H/W Geita	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
111	H/W Bukombe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
112	H/W Chato	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
113	H/W Nyang'hwale	-	-	-	-	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
114	H/W Mbogwe	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
RUKWA						
115	H/W Sumbawanga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
116	H/W Nkasi	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
117	H/M Sumbawanga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
118	H/W Kalambo	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
KATAVI						
119	H/Mji Mpanda	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
120	H/W Mpanda	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
121	H/W Mlele	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
122	H/W Nsimbo	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
RUVUMA						
123	H/M Songea	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
124	H/W Tunduru	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
125	H/W Namtumbo	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
126	H/W Mbinga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
127	H/W Songea	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
128	H/W Nyasa					Hati inayoridhisha
SHINYANG A						

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
129	H/W Shinyanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
130	H/M Shinyanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
131	H/W Kishapu	Hati isiyoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
132	H/Mji Kahama	-	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
133	H/W Ushetu	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
134	H/W Msalala	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
SIMIYU						
135	H/W Maswa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
136	H/W Meatu	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
137	H/W Bariadi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
138	H/Mji Bariadi	-	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
139	H/W Itilima	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
140	H/W Busega	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
SINGIDA						
141	H/W Iramba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
142	H/W Manyoni	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
143	H/W Singida	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
144	H/M Singida	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
145	H/W Ikungi	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
146	H/W Mkalama	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
TANGA						
147	H/W Pangani	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
148	H/Jiji Tanga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
149	H/W Mkinga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
150	H/W Lushoto	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
151	H/W Muheza	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
152	H/W Handeni	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
153	H/W Korogwe	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
154	H/Mji Korogwe	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
155	H/W Kilindi	Hati yenye shaka	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
156	H/W Bumbuli	-	-	-	-	Hati inayoridhisha
TABORA						
157	H/W Igunga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
158	H/W Urambo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
159	H/M Tabora	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
160	H/W Nzega	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
161	H/W Sikonge	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
162	H/W Tabora	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
163	H/W Kaliua	-	-	-	-	Hati yenye shaka

Kiambatisho (iii): Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au isiyoridhisha katika mwaka huu 2013/2014

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
H/Jiji Mwanza	Hati yenye shaka	Vitabu 20 vya wazi vya kukusanyia mapato havikuwasilis hwa kwa ajili ya ukaguzi	Malipo yaliyofanyika bila kuwa na vielelezo/viambatanisho vilivyojitoshela za TZS 13,224,500	Mashine aina ya plotter iliyonunuliwa zaidi ya kiasi halali kilichopaswa kununuliwa na haikuoneshwa kwenye taarifa za fedha zilizoishia tarehe 30/06/2014 TZS 14,500,000	Idadi ya vitabu 62,483 vilivyopokelewa na Halmashauri kutoka TAMISEMI havikuoneshwa kwenye taarifa za fedha zilizoishia tarehe 30/06/2014	<ul style="list-style-type: none"> • Malipo yaliyofanyika kwa wadai wa Halmashauri ambao walishindwa kuthibitishwa TZS 215,703,097 • Jumla ya wadai wenye jumla ya TZS 164,035,432 waliooneshwa kwenye taarifa za fedha walishindwa kuhakikiwa • Kiasi cha wadai wa Halmashauri kilioneshwa pungufu kwa TZS 223,781,544 katika taarifa za fedha
H/W Kasulu	Hati yenye shaka				<ul style="list-style-type: none"> • Kiasi cha wadai wa Halmashauri kilioneshwa pungufu kwa TZS 	Kiasi cha wadai kimeoneshwa pungufu kwa TZS 575,331,844

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
					90,306,900 katika taarifa za fedha • Kiasi cha fedha za maendeleo kimeoneshwa zaidi kwa TZS 378,464,437 katika Taarifa ya Mtiririko wa Fedha	katika taarifa za fedha
H/W Iramba	Hati yenye shaka	<ul style="list-style-type: none"> • Vitabu 49 vya wazi vya kukusanyia mapato havikuwasilis hwa kwa ajili ya ukaguzi • Mapato ya ndani yenye thamani ya kiasi cha TZS 5,402,500 hayakuwasili shwa kwa mtunza fedha mkuu 	<ul style="list-style-type: none"> • Vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya TZS 62,715,000 havikuthibishwa kama vimepokelewa • Hati za malipo ambazo hazikuwalishwa kwa ukaguzi TZS 6,315,000 			
H/W Bukoba	Hati yenye shaka				Kiasi cha fedha taslimu kilitajwa zaidi kwa TZS 304,580,986	

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
					katika taarifa za fedha	
H/W Kwimba	Hati yenye shaka	Vitabu 30 vya wazi vya kukusanyia mapato havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi	<ul style="list-style-type: none"> Mikataba yenye thamani ya TZS 299,897,290 haikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi Hati za malipo za TZS 250,338,612 hazikuwalishwa kwa ukaguzi Malipo yaliyofanyika bila kuwa na vielelezo vya kujitosheleza TZS 838,105,331 		<ul style="list-style-type: none"> Kiasi cha ongezeko cha wadaiwa kilitajwa pungufu kwa TZS 576,096,158 katika taarifa ya mtiririko wa fedha Uhalali wa madeni yaliyosalia ya likizo yasiyohakikiwa TZS 60,413,100 Idadi inayooneshwa kwenye taarifa za stoo haiwiani na uhalisia wa bidhaa zilizopo kwenye stoo TZS 24,053,260 	<ul style="list-style-type: none"> Ushahidi wa madeni yaliyoripotiwa yenye thamani ya TZS 62,503,293 katika taarifa za fedha haukuweza kupatikana Fedha za mishahara zilizoshikiliwa na Halmashauri kwa sababu mbalimbali hazikuonekana kwenye akaunti ya amana TZS 92,348,102 Fedha kwa ajili ya mahindi ya njaa yenye thamani ya TZS 87,116,200 haikuweza kuonekana kwenye akaunti ya amana

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
H/W Sengerema	Hati yenye shaka	<ul style="list-style-type: none"> Kiasi cha makusanyo ya ndani kilitajwa pungufu kwa TZS 152,506,807 katika daftari la fedha Kiasi cha matumizi ya fedha za kawaida kilioneshwa pungufu kwa TZS 9,898,000 	Malipo yaliyofanyika bila kuwa na vielelezo vya kutosheleza TZS 84,533,059		<ul style="list-style-type: none"> Kiasi cha fedha taslimu kiliripotiwa pungufu kwa kiasi cha TZS 194,458,230 katika taarifa za fedha Idadi ya vitabu 350,763 vilivyopokelewa kutoka TAMISEMI havikuoneshwa kwenye taarifa za fedha Kiasi cha TZS 979,368,163 kilichooneshwa kama 'Retained Earnings' kwenye urari hakikuoneshwa kwenye taarifa za fedha 	Ushahidi wa madeni yaliyoripotiwa yenye thamani ya TZS 272,572,000 katika taarifa za fedha haukuweza kupatikana
H/W Longido	Hati yenye shaka	<ul style="list-style-type: none"> Makusanyo ya mapato ya ndani ya jumla ya TZS 150,868,328 hayakuingizwa katika 	<ul style="list-style-type: none"> Hati za malipo ambazo hazikuwalishwa kwa ukaguzi TZS 50,459,550 Malipo 	Kiasi cha gharama za uchakavu kilirekodiwa zaidi kwa TZS 202,975,000 katika taarifa za fedha	Kiasi cha fedha taslimu kiliripotiwa pungufu kwa TZS 275,652,060 katika taarifa za fedha	Makosa katika kuripoti ruzuku ya matumizi ya kawaida yaliyosalia TZS 631,798,000

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
		<p>Leja Kuu ya hesabu</p> <ul style="list-style-type: none"> Vitabu 37 vya wazi vya kukusanyia mapato havikuwasilis hwa kwa ajili ya ukaguzi Kiasi cha makusanyo ya mapato ya ndani kiliripotiwa zaidi kwa TZS 39,252,999 katika taarifa za fedha 	<p>yaliyofanyika bila kuwa na vielelezo vya kujitosheleza TZS 453,134,128</p>			
H/W Mbinga	Hati yenye shaka	<p>Uwasilishwaji wa miamala usiofanana katika taarifa ya mapato na matumizi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Malipo yaliyofanyika bila kuwa na vielelezo vya kujitosheleza TZS 6,077,800 Malipo yaliyofanyika katika vifungu/ 	<p>Uwasilishwaji wa mali za kudumu usiofanana katika Taarifa ya Mizania ya hesabu</p>	<p>Uwasilishwaji wa miamala usiofanana katika Taarifa ya Mtiririko wa Fedha kwa kipindi kinachoishia tarehe 30/06/2014</p>	

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
			kasma tofauti na vifungu vya kwenye bajeti TZS 24,340,847			
H/W Namtumbo	Hati yenye shaka		Gharama ya uchakavu wa vitabu vya PESP vyenye thamani ya TZS 55,212,667 haukuwa na maelezo ya sera ya kihasibu iliyotumika		<ul style="list-style-type: none"> Bakaa za Serikali za Vijiji hazikujumuishwa katika taarifa za fedha za Halmashauri Bakaa katika akaunti ndogondogo hazikuweza kuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi TZS 836,574,314 Kupungua kwa kiasi cha fedha za maendeleo ambacho hakikutumika TZS 1,861,325,743 ambako hakukuweza kuthibitika 	Madeni yaliyoripotiwa yenye thamani ya TZS 208,437,377 katika taarifa za fedha hayakuweza kuthibitika
H/M Songea	Hati yenye Shaka		Mishahara iliyolipwa kwa watumishi ambao hawapo	Kiasi cha mali za kudumu kiliripotiwa zaidi kwa TZS	<ul style="list-style-type: none"> Kiasi cha fedha zilizosalia kiliripotiwa pungufu kwa TZS 	

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
			tena kwenye utumishi wa umma kwa sababu mbalimbali TZS 25,563,328	532,387,185 katika taarifa za fedha	327,939,815 <ul style="list-style-type: none"> • Kiasi cha fedha za ruzuku za maendeleo kiliripotiwa zaidi kwa TZS 7,313,020 • Tofauti katika bakaa iliyooneshwa mwaka wa fedha uliopita na salio anzia liliooneshwa mwaka huu wa fedha katika akaunti ya Bohari Kuu ya Madawa TZS 46,804,001 	
H/W Kalambo	Hati yenye shaka	<ul style="list-style-type: none"> • Tofauti katika uwasilishwaji wa mapato yatokanayo na ubadilishaji wa fedha za kigeni katika Taarifa ya Mapato na Matumizi na katika Maelezo ya 		<ul style="list-style-type: none"> • Kutokuripotiwa kwa mali za kudumu zilizohamishiwa kutoka Halmashauri ya Wilaya ya Sumbawanga Vijijini katika Taarifa ya Mizania ya Hesabu hadi kufikia tarehe 30/06/2014 TZS 	<ul style="list-style-type: none"> • Bakaa ya bidhaa ghalani iliyoripotiwa katika taarifa za fedha haikuwa na vielelezo vya ziada kutoka kwenye zoezi la uhakiki wa bidhaa zilizosalia kabla ya kufunga hesabu za mwaka • Kiasi cha mabadiliko katika 	

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
		ziada namba 23 yanayofafanua mambo yaliyopo katika taarifa za hesabu zilizotayarishwa TZS 58,275,000 <ul style="list-style-type: none"> Tofauti katika uwasilishaji wa makusanyo ya mapato ya ndani katika taarifa ya mapato na matumizi na katika maelezo ya ziada namba 23 TZS 229,000 		4,342,865,268 <ul style="list-style-type: none"> Kutokuripotiwa kwa gharama za uchakavu katika mali za kudumu zilizohamishiwa kutoka Halmashauri ya Wilaya ya Sumbawanga Vijijini katika Taarifa ya mapato na matumizi hadi kufikia tarehe 30/06/2014 TZS 351,993,329 Kiasi cha gharama za uchakavu katika mali za kudumu zilizohamishiwa kutoka Halmashauri ya Wilaya ya Sumbawanga Vijijini kilioneshwa pungufu kwa TZS 351,993,329 katika Taarifa 	mtaji kilioneshwa pungufu katika Taarifa ya Mtiririko wa Fedha inayoishia tarehe 30/06/2014 kwa TZS 1,944,299,000 <ul style="list-style-type: none"> Uwasilishwaji wenye shaka wa fedha za maendeleo zilizopokelewa katika Taarifa ya Mtiririko wa Fedha inayoishia tarehe 30/06/2014 TZS 2,066,257,000 Hakukuwa na maelezo toshelezi kuhusu fedha za ruzuku zilizopokelewa kwenye taarifa ya mtiririko wa fedha inayoishia tarehe 30/06/2014 TZS 56,700,000 	

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
				<p>ya Mtiririko wa Fedha hadi kufikia tarehe 30/06/2014</p> <ul style="list-style-type: none"> Uwasilishaji wenye shaka wa mali za kudumu katika Taarifa ya Mtiririko wa Fedha inayoishia tarehe 30/06/2014 TZS 3,573,089,000 		
H/W Kiteto		•	Madawa na vifaa tiba vyenye thamani ya TZS.13,344,500 vililipiwa lakini hadi wakati wa ukaguzi havikuwa vimepokelewa na Halmashauri	<p>Maelezo ya ziada namba 29 yalionesha mali za kudumu zenye thamani ya TZS.139,768,650 ambazo hazikuwa zikitumika na zilitelekezwa kwa muda mrefu bila kujaribiwa uwezo wake wa kuendelea kutoa huduma.</p>	•	

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
H/W Kaliua		Maelezo ya ziada Na.32 yalionesha kuwa ruzuku ya maendeleo ya TZS.2,700,675,711 kwa mwaka husika wa ukaguzi, lakini taarifa ya mtiririko wa fedha ilionesha ruzuku ya maendeleo ilikuwa TZS.4,055,146,232. Kwa kawaida viwango hivi vilitakwa kuwa sawa kama inavyoelezwana na kanuni za uhasibu. Hivyo kulikuwa na		•	•	

Jina la Halmashauri	Hati za ukaguzi zilizotolewa	Sababu zilizopelekea kutolewa kwa hati yenye shaka na/au hati isiyoridhisha				
		Mapato	Matumizi	Mali zisizohamishika	Mali zinazohamishika	Madeni
		tofauti ya TZS.1,354,470,521.				

Kiambatisho (iv): Mapendekezo katika Ripoti Kuu ya Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Kifungu katika ripoti	Hoja	Hali ya utekelezaji			Maoni ya Ukaguzi
		Yaliyotekeleza	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyotekelezwa	
9.1.1	Udhaifu katika hatua za utayarishaji wa bajeti za Serikali za Mitaa				
	ukusanyaji wa mapato ya ndani kwa kiwango cha chini		✓		Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
	Bakaa kubwa ya fedha zisizotumika mwishoni mwa mwaka			✓	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.
	Matumizi yasiyoidhinishwa kutokana na uhamishaji wa fedha bila kibali			✓	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.

Kifungu katika ripoti	Hoja	Hali ya utekelezaji			Maoni ya Ukaguzi
9.1.2	Udhaifu katika mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani				
	kutofanya upembuzi yakinifu wa makusanyo ya mapato		✓		Majibu ya Serikali hayajaonyesha mifano ya halisi kama upembuzi yakinifu umefanywa kuboresha makusanyo ya mapato. Mapendekezo ya ukaguzi bado yanasisitizwa.
	Kutoboreshwa kwa sheria za ukusanyaji wa mapato ya ndani kuendana na mazingira ya sasa na kutokuwepo kabisa sheria hizo kwa baadhi ya Halmashauri		✓		Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
	Kutowasilishwa kwa mapato yaliyokusanywa na mawakala		✓		Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiliwa
9.1.3	9.1.3 Udhaifu katika		✓		Majibu ya Serikali yametoa

Kifungu katika ripoti	Hoja	Hali ya utekelezaji			Maoni ya Ukaguzi
	Usimamizi wa Rasilimali Watu				mikakati ya kukabiliana na udhaifu katika usimamizi wa rasilimali watu; ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
9.1.4			✓		Juhudi kuhakikisha kwamba udhibiti wote wa mfumo unatumika kupunguza mapungufu katika usimamizi wa matumizi ya bado unasisitizwa
9.1.5	Kuhama kutoka akaunti za zamani kwenda akaunti mpya sita za Serikali za Mitaa			✓	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.
9.1.6	Mapungufu katika uandaaji na uwasilishaji wa taarifa za fedha				
			✓		Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
			✓		Matokeo ya mikakati ya kuandaa taarifa za fedha moja kwa moja kutoka kwenye

Kifungu katika ripoti	Hoja	Hali ya utekelezaji			Maoni ya Ukaguzi
					mfumo bado unasubiriwa
	Kutowekwa wazi kwa taarifa za thamani ya fedha ya mali za kudumu zinazomilikiwa, au thamani ya mali za kudumu zilizo chini ya himaya zao			✓	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.
9.1.7			✓		Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
	Kutokuwepo kwa ufatiliaji na usimamizi mzuri wa Halmshauri katika kuhakikisha kuwa taratibu za manunuzi na mikataba kwa ajili ya upatikanaji wa bidhaa na huduma zinaleta thamani ya fedha zinazotumika		✓		Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
9.1.8				✓	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.

Kifungu katika ripoti	Hoja	Hali ya utekelezaji			Maoni ya Ukaguzi
9.1.9	Mapungufu katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo				
	Kutochangia kwa 5% ya fedha za ruzuku toka na mapato ya ndani	deficit		✓	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.
	Miradi ya maendeleo isiyotumika, miradi iliyotekelezwa chini ya viwango, kuchelewa kukamilika kwa miradi ndani ya muda uliowekwa na fedha bajeti kwa ajili ya utekelezaji wa miradi kutumika kwa shughuli nyingine			✓	Hakuna mifano halisi inayoendana na majibu kutoka Serikali juu ya hatua zilizochukuliwa kuhakikisha kwamba kuna ufanisi katika utekelezaji wa miradi.
	Kutekelezwa kwa miradi ya Mfuko wa Jimbo bila kuanzishwa na jamii			✓	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.
9.1.10	Mapungufu yaliyojitokeza kwenye kaguzi maalum				
	Mapato ya Halmashauri			✓	Serikali haijatoa majibu

Kifungu katika ripoti	Hoja	Hali ya utekelezaji			Maoni ya Ukaguzi
	yaliyoibiwa na wafanyakazi walioshirikiana na wafanyakazi wa benki				kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.
	Makusanyo ya Halmashauri hayakuwa mikononi mwa Mtunza Fedha wala kupelekwa benki			√	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa.
	Mapato ya ndani hayakukusanywa kwenye vyanzo vinavyotarajiwa na Halmashauri			√	Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
	Kukosekana kwa vitabu vya kukusanyia Ushuru wa mapato			√	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa
	Kutozingatia taratibu za manunuzi			√	Majibu ya Serikali yametoa mikakati ya kutatua tatizo hili, ushahidi wa utekelezaji na matokeo yake bado unasubiriwa
	Malipo yaliyofanywa bila kuhidhinishwa na Afisa			√	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili,

Kifungu katika ripoti	Hoja	Hali ya utekelezaji			Maoni ya Ukaguzi
	masuuli na Mweka Hazina				mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa
	Malipo yaliyofanywa kwa shughuli ambazo hazikutekelezwa			√	Serikali haijatoa majibu kuhusiana na suala hili, mapendekezo ya ukaguzi yanasisitizwa

Kiambatisho (v): Mapendekezo ambayo hayajatekelezwa katika ripoti ya kila Halmashauri

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyoteketezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyoteketezwa	Kiasi kilichobaki (TZS)
1	H/Jiji Arusha	124	37	16	71	10,288,464,724.25
2	H/W Arusha	94	82	12	0	728,563,879.00
3	H/W Babati	32	8	10	14	494,153,812.08
4	H/Mji Babati	27	6	11	10	632,063,126.20
5	H/W Bagamoyo	51	27	18	6	112,975,078.00
6	H/W Bahi	21	10	5	6	716,036,811.00
7	H/W Bariadi	81	35	31	15	9,139,341,179.00
8	H/Mji Bariadi	40	15	18	7	-
9	H/W Biharamulo	43	17	26	0	1,604,484,065.00
10	H/W Bukoba	39	17	20	2	505,968,083.00
11	H/W Bukoba	50	12	38	0	-
12	H/W Bukombe	36	28	8	0	1,211,526,924.00
13	H/W Bunda	28	0	9	19	2,134,441,568.00
14	H/W Busokelo	13	9	3	1	452,638,337.50
15	H/W Chamwino	46	17	9	20	1,052,277,966.00
16	H/W Chato	89	28	29	32	7,553,976,637.00
17	H/W Chunya	67	10	35	22	5,786,292,071.17
18	H/Jiji Dar es salaam	25	15	6	4	3,128,595,252.00
19	H/M Dodoma	91	44	47	0	1,071,206,187.00
20	H/W Geita	53	30	12	11	5,667,099,343.00
21	H/Mji Geita	24	14	2	8	11,806,200.00
22	H/W Hai	18	14	4	0	106,615,181.70
23	H/W Hanang'	43	19	5	19	410,205,425.54
24	H/W Handeni	62	21	21	20	733,903,085.00
25	H/W Igunga	26	7	5	14	1,944,450,726.00
26	H/W Ilala	29	17	11	1	10,240,337,785.00
27	H/W Ileje	75	13	40	22	2,138,443,869.44
28	H/M Ilemela	68	28	4	36	2,779,046,519.00
29	H/W Iramba	72	40	12	20	1,482,179,818.00
30	H/W Iringa	27	16	5	6	508,718,898.00
31	H/M Iringa	24	14	10	0	-
32	H/W Kahama	40	22	16	2	8,683,203,906.00
33	H/Mji Kahama	21	10	10	1	241,159,266.00
34	H/W Karagwe	75	29	46	0	5,250,454,553.00
35	H/W Karatu	97	52	25	20	1,177,114,244.88
36	H/W Kasulu	68	18	8	42	6,881,926,382.00

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyotek e lezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyot e kelezwa	Kiasi kilichobaki (TZS)
37	H/W Kibaha	5	0	5	0	-
38	H/Mji Kibaha	15	8	4	3	-
39	H/W Kibondo	73	43	0	30	1,147,801,367.00
40	H/W Kigoma	41	9	22	10	1,602,373,928.00
41	H/M Kigoma/Ujiji	40	24	12	4	633,739,202.80
42	H/W Kilindi	85	63	20	2	1,279,490,725.00
43	H/W Kilolo	33	26	4	3	26,000,000.00
44	H/W Kilombero	6	5	1	0	210,732,518.00
45	H/W Kilosa	61	12	19	30	2,396,650,562.00
46	H/W Kilwa	12	0	0	12	1,715,180,872.00
47	H/M Kinondoni	16	8	3	5	4,639,455,460.00
48	H/W Kisarawe	8	1	0	7	75,978,200.00
49	H/W Kishapu	164	26	86	52	33,727,718,305.00
50	H/W Kiteto	35	11	3	21	3,386,176,437.53
51	H/W Kondo	6	2	3	1	216,758,429.00
52	H/W Kongwa	22	15	7	0	6,769,053.00
53	H/W Korogwe	53	23	24	6	546,098,093.65
54	H/Mji Korogwe	79	52	13	14	1,326,171,296.49
55	H/W Kwimba	100	58	16	26	4,049,055,063.00
56	H/W Kyela	79	42	23	14	3,368,562,895.26
57	H/W Lindi	49	34	3	12	661,980,557.80
58	H/M Lindi	31	8	0	23	286,778,504.00
59	H/W Liwale	26	2	2	22	456,406,857.00
60	H/W Longido	109	5	104	0	3,415,125,711.85
61	H/W Ludewa	23	19	2	2	792,669,321.00
62	H/W Lushoto	105	31	70	4	408,675,619.26
63	H/W Mafia	30	0	2	28	348,627,321.00
64	H/W Magu	59	13	27	19	1,856,659,676.00
65	H/Mji Makambako	9	7	1	1	16,117,666.00
66	H/W Makete	5	2	3	0	663,864,941.00
67	H/W Manyoni	77	23	48	6	10,687,810,289.00
68	H/W Masasi	27	8	8	11	-
69	H/Mji Masasi	27	5	0	22	797,972,558.00
70	H/W Maswa	47	19	23	5	51,058,440.00
71	H/W Mbarali	60	34	20	6	8,860,908,881.50
72	H/Jiji Mbeya	72	7	36	29	4,710,392,000.00
73	H/W Mbeya	88	26	15	47	9,981,232,589.45
74	H/W Mbinga	80	73	3	4	20,344,236.40
75	H/W Mbozi	116	59	35	22	6,590,319,549.95
76	H/W Mbulu	29	14	9	6	294,573,455.09
77	H/W Meatu	57	18	37	2	663,826,353.00

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapen dekezo	Yaliyotek e lezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyot e kelezwa	Kiasi kilichobaki (TZS)
78	H/W Meru	71	23	11	37	3,022,669,833.77
79	H/W Misenyi	43	26	17	0	827,948,465.00
80	H/W Misungwi	149	67	49	33	2,349,111,108.00
81	H/W Mkinga	41	35	6	0	2,022,875,307.00
82	H/W Mkuranga	29	7	0	22	7,530,395,533.74
83	H/W Monduli	32	12	9	11	510,181,174.00
84	H/W Morogoro	58	6	20	32	3,053,783,054.45
85	H/M Morogoro	24	3	7	14	454,685,077.00
86	H/W Moshi	27	26	1	0	-
87	H/M Moshi	41	23	18	0	-
88	H/W Mpanda	32	5	15	12	1,541,475,051.00
89	H/Mji Mpanda	67	32	12	23	1,843,227,138.80
90	H/W Mpwapwa	57	33	24	0	1,076,564,270.00
91	H/W Mtwara	25	9	0	16	966,933,190.98
92	H/M Mtwara	31	10	5	16	731,085,494.00
93	H/W Mufindi	24	16	8	0	3,226,160.18
94	H/W Muheza	68	39	29	0	272,047,891.00
95	H/W Muleba	54	9	42	3	2,898,079,327.00
96	H/W Musoma	28	6	6	16	1,886,775,598.00
97	H/M Musoma	20	9	1	10	89,164,992.00
98	H/W Mvomero	48	0	10	38	4,707,878,218.54
99	H/W Mwanga	62	45	16	1	317,592,974.90
100	H/Jiji Mwanza	172	86	40	46	29,181,151,099.00
101	H/W Nachingwea	37	10	1	26	114,594,306.86
102	H/W Namtumbo	46	16	12	18	5,269,700.00
103	H/W Nanyumbu	12	5	0	7	605,294,967.00
104	H/W Newala	33	5	2	26	664,538,264.00
105	H/W Ngara	57	27	30	0	1,141,156,782.00
106	H/W Ngorongoro	16	0	4	12	757,700,206.66
107	H/W Njombe	36	26	9	1	1,271,950,146.00
108	H/Mji Njombe	25	14	5	6	-
109	H/W Nkasi	74	29	14	31	5,425,929,270.11
110	H/W Nzega	105	50	8	47	2,048,381,203.00
111	H/W Pangani	35	17	17	1	1,416,615,559.70
112	H/W Rombo	42	38	4	0	1,412,349,368.23
113	H/W Rorya	83	51	5	27	6,638,943,560.00
114	H/W Ruangwa	34	3	2	29	1,430,948,089.69
115	H/W Rufiji	22	15	2	5	23,729,481.00
116	H/W Rungwe	120	15	90	15	111,156,949,002.62
117	H/W Same	51	38	10	3	408,000,695.45
118	H/W Sengerema	139	63	29	47	2,041,252,513.00

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyotek elezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyote kelezwa	Kiasi kilichobaki (TZS)
119	H/W Serengeti	35	24	3	8	523,722,474.00
120	H/W Shinyanga	95	65	26	4	2,092,644,024.00
121	H/M Shinyanga	35	3	14	18	412,361,150.00
122	H/W Siha	60	49	11	0	-
123	H/W Sikonge	46	14	21	11	3,020,890,444.00
124	H/W Simanjiro	36	22	7	7	283,559,831.00
125	H/W Singida	64	9	43	12	5,440,914,657.00
126	H/M Singida	65	59	5	1	88,008,183.00
127	H/W Songea	82	33	31	18	-
128	H/M Songea	54	29	13	12	2,307,289,349.84
129	H/W Sumbawanga	69	9	15	45	7,090,426,782.00
130	H/M Sumbawanga	86	14	14	58	3,133,277,431.24
131	H/W Tabora	58	32	3	23	1,003,861,409.00
132	H/M Tabora	91	41	15	35	1,215,128,276.00
133	H/W Tandahimba	31	0	0	31	5,733,103,296.30
134	H/Jiji Tanga	103	85	15	3	2,097,320,384.00
135	H/W Tarime	52	28	5	19	421,703,529.00
136	H/M Temeke	29	14	11	4	2,548,494,856.32
137	H/W Tunduru	53	0	13	40	2,130,624,030.02
138	H/W Ukerewe	165	105	8	52	6,206,907,820.00
139	H/W Ulanga	63	7	7	49	2,831,692,992.00
140	H/W Urambo	54	10	1	43	4,329,781,989.00
	Jumla	7474	3217	2171	2086	461,551,894,819.19

Kiambatisho (vi): Maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali kwa Halmashauri

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyote kelezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyote kelezwa
1	H/Jiji Arusha	13	0	0	13
2	H/W Arusha	11	4	7	0
3	H/W Babati	11	1	4	6
4	H/Mji Babati	2	1	1	0
5	H/W Bagamoyo	12	7	5	0
6	H/W Bahi	4	0	3	1
7	H/W Bariadi	5	5	0	0
9	H/W Biharamulo	9	6	3	0
11	H/W Bukoba	10	5	5	0
12	H/M Bukoba	11	0	7	4
13	H/W Bukombe	5	5	0	0
15	H/W Bunda	2	1	1	0
19	H/W Chamwino	3	0	3	0
20	H/W Chato	5	4	1	0
22	H/W Chunya	4	0	0	4
24	H/M Dodoma	1	0	1	0
25	H/W Geita	5	1	4	0
27	H/W Hai	6	6	0	0
28	H/W Hanang'	9	6	3	0
30	H/W Igunga	14	14	0	0
32	H/M Ilala	13	10	3	0
33	H/W Ileje	11	2	4	5
35	H/W Iramba	5	2	3	0
36	H/W Iringa	10	0	10	0
37	H/M Iringa	10	0	10	0
43	H/W Karagwe	12	3	9	0
44	H/W Karatu	6	4	1	1
45	H/W Kasulu	35	26	0	9
46	H/W Kibaha	2	1	1	0
47	H/Mji Kibaha	3	3	0	0
48	H/W Kibondo	31	28	3	0
49	H/W Kigoma	12	7	5	0
50	H/M Kigoma/Ujiji	12	7	0	5
51	H/W Kilindi	11	0	0	11
53	H/W Kilombero	10	8	2	0
54	H/W Kilosa	41	10	5	26
55	H/W Kilwa	8	1	0	7
56	H/M Kinondoni	2	0	0	2
57	H/W Kisarawe	8	1	7	0

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyote kelezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyote kelezwa
58	H/W Kishapu	4	2	2	0
59	H/W Kiteto	11	2	4	5
60	H/W Kondo	4	2	0	2
61	H/W Kongwa	6	2	4	0
62	H/W Korogwe	11	6	4	1
63	H/Mji Korogwe	8	2	6	0
64	H/W Kwimba	11	7	3	1
65	H/W Kyela	79	42	23	14
67	H/W Lindi	5	5	0	0
68	H/M Lindi	10	6	0	4
69	H/W Liwale	9	9	0	0
70	H/W Longido	9	0	3	6
71	H/W Ludewa	7	6	0	1
72	H/W Lushoto	8	2	3	3
73	H/W Mafia	5	0	5	0
74	H/W Magu	8	0	0	8
75	H/Mji Makambako	0	0	0	0
76	H/W Makete	5	3	2	0
77	H/W Manyoni	0	0	0	0
78	H/W Masasi	18	5	0	13
80	H/W Maswa	7	7	0	0
81	H/W Mbarali	7	4	3	0
82	H/Jiji Mbeya	14	11	2	1
83	H/W Mbeya	10	10	0	0
84	H/W Mbinga	7	6	0	1
86	H/W Mbozi	4	0	0	4
87	H/W Mbulu	7	3	2	2
88	H/W Meatu	8	6	2	0
89	H/W Meru	3	3	0	0
90	H/W Misenyi	6	2	0	4
91	H/W Misungwi	5	0	0	5
94	H/W Mkuranga	6	4	0	2
97	H/W Monduli	13	0	0	13
98	H/W Morogoro	23	7	1	15
99	H/M Morogoro	16	9	1	6
100	H/W Moshi	2	2	0	0
102	H/W Mpanda	28	24	4	0
103	H/Mji Mpanda	9	0	0	9
104	H/W Mpwapwa	4	0	0	4
106	H/W Mtwara	6	3	0	3
107	H/M Mtwara	7	3	2	2
108	H/W Mufindi	9	0	9	0

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyote kelezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyote kelezwa
109	H/W Muheza	8	6	2	0
110	H/W Muleba	12	9	0	3
111	H/W Musoma	3	0	1	2
112	H/M Musoma	5	3	1	1
113	H/W Mvomero	16	7	0	9
115	H/Jiji Mwanza	11	0	0	11
116	H/W Nachingwea	5	0	0	5
117	H/W Namtumbo	5	2	2	1
118	H/W Nanyumbu	5	0	0	5
119	H/W Newala	14	0	3	11
120	H/W Ngara	9	6	3	0
124	H/W Nkasi	8	0	0	8
128	H/W Nzega	16	0	0	16
129	H/W Pangani	20	12	8	0
130	H/W Rombo	3	2	1	0
131	H/W Rorya	5	3	0	2
132	H/W Ruangwa	14	10	1	3
133	H/W Rufiji	2	0	1	1
134	H/W Rungwe	3	3	0	0
135	H/W Same	8	4	0	4
136	H/W Sengerema	4	0	0	4
137	H/W Serengeti	5	5	0	0
138	H/W Shinyanga	6	4	1	1
139	H/M Shinyanga	6	3	3	0
141	H/W Sikonge	19	13	5	1
142	H/W Simanjiro	4	2	1	1
143	H/W Singida	7	3	2	2
144	H/M Singida	5	5	0	0
145	H/W Songea	8	2	2	4
146	H/M Songea	9	7	1	1
147	H/W Sumbawanga	1	0	0	1
148	H/M Sumbawanga	10	8	2	0
149	H/W Tabora	13	0	0	13
150	H/M Tabora	17	0	0	17
151	H/W Tandahimba	4	1	0	3
152	H/Jiji Tanga	6	3	0	3
153	H/W Tarime	3	2	1	0
155	H/M Temeke	8	5	1	2
156	H/W Tunduru	2	1	0	1
157	H/W Ukerewe	5	3	0	2
158	H/W Ulanga	21	16	2	3
159	H/W Urambo	8	2	0	6

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo	Yaliyote kelezwa	Yaliyo katika hatua ya utekelezaji	Yasiyote kelezwa
	Jumla	1146	536	240	370

Kiambatisho (vii): Bajeti iliyoidhinishwa dhidi ya mapato halisi kutoka vyanzo vya ndani

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
1	Arusha	H/Jiji Arusha	11,278,924,000	10,119,100,000	(1,159,824,000)	(10.3)
2		H/W Arusha	2,076,750,000	2,128,257,479	51,507,479	2.5
3		H/W Karatu	1,712,918,000	2,032,608,396	319,690,396	18.7
4		H/W Longido	1,398,203,000	990,586,000	(407,617,000)	(29.2)
5		H/W Meru	2,393,556,000	1,455,326,796	(938,229,204)	(39.2)
6		H/W Monduli	1,475,776,000	1,341,491,360	(134,284,640)	(9.1)
7		H/W Ngorongoro	1,530,238,900	816,408,689	(713,830,211)	(46.6)
8	Coast	H/W Bagamoyo	2,373,820,000	2,955,297,830	581,477,830	24.5
9		H/W Kibaha	1,645,042,000	1,415,531,000	(229,511,000)	(14.0)
10		H/Mji Kibaha	3,803,959,975	3,522,042,432	(281,917,543)	(7.4)
11		H/W Kisarawe	1,459,532,000	1,413,879,084	(45,652,916)	(3.1)
12		H/W Mafia	691,082,000	613,401,000	(77,681,000)	(11.2)
13		H/W Mkuranga	1,940,378,297	2,148,991,083	208,612,786	10.8
15		H/W Rufiji	1,802,785,000	1,657,500,508	(145,284,492)	(8.1)
16	Dar es salaam	H/Jiji Dar es salaam	7,661,174,000	6,150,027,000	(1,511,147,000)	(19.7)
17		H/M Ilala	27,860,424,039	28,060,374,082	199,950,043	0.7
18		H/M Kinondoni	36,165,860,537	37,018,216,932	852,356,395	2.4
19		H/M Temeke	25,243,405,600	27,441,013,080	2,197,607,480	8.7
20	Dodoma	H/W Bahi	707,068,800	472,301,337	(234,767,463)	(33.2)
21		H/W Chamwino	1,053,130,051	639,727,295	(413,402,756)	(39.3)

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
22		H/W Chemba	925,273,000	596,713,818	(328,559,182)	(35.5)
23		H/M Dodoma	2,880,485,000	2,847,418,231	(33,066,769)	(1.1)
24		H/W Kondo	977,604,366	893,774,669	(83,829,697)	(8.6)
25		H/W Kongwa	1,535,745,905	982,804,319	(552,941,586)	(36.0)
26		H/W Mpwapwa	662,362,000	784,936,292	122,574,292	18.5
27	Geita	H/W Bukombe	1,165,788,902	1,328,880,000	163,091,098	14.0
28		H/W Chato	1,775,114,000	1,065,266,728	(709,847,272)	(40.0)
29		H/W Geita	2,341,002,000	2,245,883,554	(95,118,446)	(4.1)
30		H/Mji Geita	3,472,124,000	1,570,465,000	(1,901,659,000)	(54.8)
31		H/W Mbogwe	767,778,400	295,284,602	(472,493,798)	(61.5)
32		H/W Nyang'wale	1,083,788,000	488,724,000	(595,064,000)	(54.9)
33	Iringa	H/W Iringa	3,342,000,000	3,424,601,563	82,601,563	2.5
34		H/M Iringa	3,342,922,270	3,105,483,856	(237,438,414)	(7.1)
35		H/W Kilolo	1,468,910,000	1,258,145,527	(210,764,473)	(14.3)
36		H/W Mufindi	4,703,417,000	3,866,667,286	(836,749,714)	(17.8)
37	Kagera	H/W Biharamulo	1,230,997,643	1,628,093,897	397,096,254	32.3
38		H/W Bukoba	1,372,445,000	1,316,756,554	(55,688,446)	(4.1)
39		H/M Bukoba	2,836,522,211	2,622,942,959	(213,579,252)	(7.5)
40		H/W Karagwe	1,422,187,000	1,087,317,000	(334,870,000)	(23.5)
41		H/W Kyerwa	1,764,492,300	1,234,143,524	(530,348,776)	(30.1)
42		H/W Misenyi	1,070,000,000	1,085,869,935	15,869,935	1.5
43		H/W Muleba	2,166,224,000	1,886,411,087	(279,812,913)	(12.9)
44		H/W Ngara	840,352,342	518,035,586	(322,316,756)	(38.4)

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyo dhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
45	Katavi	H/W Mlele	1,214,078,000	991,416,000	(222,662,000)	(18.3)
46		H/W Mpanda	1,093,673,000	1,632,023,000	538,350,000	49.2
47		H/M ji Mpanda	926,422,050	1,009,256,813	82,834,763	8.9
48		H/W Nsimbo	713,328,000	781,618,622	68,290,622	9.6
49	Kigoma	H/W Buhigwe	501,800,000	95,570,183	(406,229,817)	(81.0)
50		H/W Kakonko	479,932,000	133,575,000	(346,357,000)	(72.2)
51		H/W Kasulu	940,084,393	885,695,529	(54,388,864)	(5.8)
52		H/W Kibondo	726,829,000	551,136,000	(175,693,000)	(24.2)
53		H/W Kigoma	1,083,724,000	854,489,000	(229,235,000)	(21.2)
54		H/M Kigoma/Ujiji	1,587,937,000	1,371,110,000	(216,827,000)	(13.7)
55		H/W Uvinza	1,186,175,000	724,654,000	(461,521,000)	(38.9)
56	Kilimanjaro	H/W Hai	1,634,333,540	1,422,532,545	(211,800,995)	(13.0)
57		H/W Moshi	2,027,765,653	1,830,744,060	(197,021,593)	(9.7)
58		H/M Moshi	5,028,735,729	5,259,315,049	230,579,320	4.6
59		H/W Mwanga	972,045,000	721,491,481	(250,553,519)	(25.8)
60		H/W Rombo	1,036,027,000	1,042,422,045	6,395,045	0.6
61		H/W Same	1,544,644,713	1,414,578,212	(130,066,501)	(8.4)
62		H/W Siha	1,886,906,548	1,130,349,269	(756,557,279)	(40.1)
63	Lindi	H/W Kilwa	2,278,140,000	2,228,462,519	(49,677,481)	(2.2)
64		H/W Lindi	875,960,000	866,276,000	(9,684,000)	(1.1)
65		H/M Lindi	1,070,251,110	1,194,518,841	124,267,731	11.6
66		H/W Liwale	1,876,739,000	1,849,388,000	(27,351,000)	(1.5)
67		H/W Nachingwea	2,308,551,000	1,535,022,000	(773,529,000)	(33.5)

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyo dhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
68		H/W Ruangwa	1,514,131,000	1,723,565,000	209,434,000	13.8
68	Manyara	H/W Babati	1,867,801,000	1,758,753,000	(109,048,000)	(5.8)
69		H/Mji Babati	2,026,289,000	1,410,939,612	(615,349,388)	(30.4)
70		H/W Hanang'	1,597,644,000	1,420,969,000	(176,675,000)	(11.1)
71		H/W Kiteto	1,173,735,000	882,990,574	(290,744,426)	(24.8)
72		H/W Mbulu	966,013,000	785,624,430	(180,388,570)	(18.7)
73		H/W Simanjiro	1,172,793,000	1,067,869,516	(104,923,484)	(8.9)
74		Mara	H/W Bunda DC	2,074,469,000	1,558,974,000	(515,495,000)
75	H/W Butiama		1,288,498,348	429,810,153	(858,688,195)	(66.6)
76	H/W Musoma		508,009,644	414,850,991	(93,158,653)	(18.3)
77	H/MMusoma		1,813,737,664	1,292,592,665	(521,144,999)	(28.7)
78	H/W Rorya		2,290,484,500	618,945,939	(1,671,538,561)	(73.0)
79	H/W Serengeti		1,795,262,000	1,774,559,900	(20,702,100)	(1.2)
80	H/W Tarime		3,087,439,193	3,059,579,242	(27,859,951)	(0.9)
81	H/Mji Tarime		675,000,000	603,439,988	(71,560,012)	(10.6)
82	Mbeya	H/W Busokelo	550,450,000	592,752,628	42,302,628	7.7
83		H/W Chunya	4,316,936,232	3,750,798,080	(566,138,152)	(13.1)
84		H/W Ileje	1,146,564,893	1,039,644,773	(106,920,120)	(9.3)
85		H/W Kyela	2,604,938,823	2,385,872,119	(219,066,704)	(8.4)
86		H/W Mbarali	1,627,798,000	1,525,613,683	(102,184,317)	(6.3)
87		H/Jiji Mbeya	9,870,081,000	6,814,448,000	(3,055,633,000)	(31.0)
88		H/W Mbeya	1,723,737,000	1,781,207,548	57,470,548	3.3
89		H/W Mbozi	2,684,527,665	2,061,179,610	(623,348,055)	(23.2)

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyo dhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
90		H/W Momba	1,635,558,000	1,157,244,466	(478,313,534)	(29.2)
91		H/W Rungwe	3,057,170,628	2,123,257,412	(933,913,216)	(30.5)
92	Morogoro	H/W Kilombero	5,013,479,000	3,953,972,418	(1,059,506,582)	(21.1)
93		H/W Kilosa	2,670,884,000	1,650,363,606	(1,020,520,394)	(38.2)
94		H/W Morogoro	1,087,741,045	728,913,545	(358,827,500)	(33.0)
95		H/M Morogoro	4,135,691,700	3,787,815,134	(347,876,566)	(8.4)
96		H/W Mvomero	1,829,364,700	952,194,593	(877,170,107)	(47.9)
97		H/W Ulanga	3,006,264,555	2,586,673,954	(419,590,601)	(14.0)
98		H/W Gairo	937,447,000	308,731,000	(628,716,000)	(67.1)
99	Mtwara	H/W Masasi	2,503,620,000	1,742,338,932	(761,281,068)	(30.4)
100		H/Mji Masasi	1,452,936,200	1,371,633,129	(81,303,071)	(5.6)
101		H/W Mtwara	1,876,888,000	680,387,000	(1,196,501,000)	(63.7)
102		H/M Mtwara	2,367,315,000	2,131,621,000	(235,694,000)	(10.0)
103		H/W Nanyumbu	1,180,000,000	1,290,849,574	110,849,574	9.4
104		H/W Newala	2,000,400,000	1,946,989,429	(53,410,571)	(2.7)
105		H/W Tandahimba	3,019,192,500	2,197,819,369	(821,373,131)	(27.2)
106	Mwanza	H/M Ilemela	4,422,040,500	3,149,909,112	(1,272,131,388)	(28.8)
107		H/W Kwimba	2,494,032,000	1,005,748,017	(1,488,283,983)	(59.7)
108		H/W Magu	1,427,618,000	1,428,549,627	931,627	0.1
109		H/W Misungwi	1,043,172,000	977,187,473	(65,984,527)	(6.3)
110		H/Jiji Mwanza	7,503,048,000	8,380,628,791	877,580,791	11.7
111		H/W Sengerema	1,604,152,000	1,303,616,000	(300,536,000)	(18.7)
112		H/W Ukerewe	1,198,664,530	830,277,814	(368,386,716)	(30.7)

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
113	Njombe	H/W Ludewa	1,570,789,840	1,360,639,858	(210,149,982)	(13.4)
114		H/Mji Makambako	1,314,416,226	1,561,049,047	246,632,821	18.8
115		H/W Makete	1,117,781,000	740,374,784	(377,406,216)	(33.8)
116		H/W Njombe	619,400,000	670,957,885	51,557,885	8.3
117		H/Mji Njombe	2,871,043,875	3,889,407,520	1,018,363,645	35.5
118		H/W Wang'ing'ombe	778,875,769	677,645,095	(101,230,674)	(13.0)
119	Rukwa	H/W Kalambo	872,242,000	742,809,000	(129,433,000)	(14.8)
120		H/W Nkasi	1,027,051,000	949,234,000	(77,817,000)	(7.6)
121		H/W Sumbawanga	1,130,603,472	987,246,196	(143,357,276)	(12.7)
122		H/M Sumbawanga	1,436,646,600	1,279,464,305	(157,182,295)	(10.9)
123	Ruvuma	H/W Mbinga	2,032,520,598	1,714,070,907	(318,449,691)	(15.7)
124		H/W Namtumbo	1,402,718,000	910,871,106	(491,846,894)	(35.1)
125		H/W Nyasa	862,675,500	377,848,968	(484,826,532)	(56.2)
126		H/W Songea	1,027,129,800	314,760,225	(712,369,575)	(69.4)
127		H/M Songea	1,469,678,000	1,066,938,106	(402,739,894)	(27.4)
128		H/W Tunduru	2,583,594,000	1,041,289,479	(1,542,304,521)	(59.7)
129	Shinyanga	H/Mji Kahama	2,452,425,000	2,406,756,737	(45,668,263)	(1.9)
130		H/W Kishapu	2,348,494,710	1,945,444,939	(403,049,771)	(17.2)
131		H/W Msalala	2,066,614,504	1,499,354,445	(567,260,059)	(27.4)
132		H/W Shinyanga	749,418,000	690,217,099	(59,200,901)	(7.9)
133		H/M Shinyanga	1,928,411,000	1,807,863,336	(120,547,664)	(6.3)
134		H/W Ushetu	2,305,565,480	1,632,899,204	(672,666,276)	(29.2)

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
135	Simiyu	H/W Bariadi	2,047,392,918	1,886,151,078	(161,241,840)	(7.9)
136		H/Mji Bariadi	2,555,326,886	843,132,145	(1,712,194,741)	(67.0)
137		H/W Busega	938,628,931	716,276,975	(222,351,956)	(23.7)
138		H/W Itilima	1,598,071,000	541,190,168	(1,056,880,832)	(66.1)
139		H/W Maswa	1,794,310,058	1,467,784,766	(326,525,292)	(18.2)
140		H/W Meatu	2,703,894,987	2,071,511,499	(632,383,488)	(23.4)
141	Singida	H/W Ikungi	509,701,000	367,798,300	(141,902,700)	(27.8)
142		H/W Iramba	744,025,000	732,968,197	(11,056,803)	(1.5)
143		H/W Manyoni	1,294,846,500	1,280,074,635	(14,771,865)	(1.1)
144		H/W Mkalama	183,260,050	247,420,522	64,160,472	35.0
145		H/W Singida	495,118,000	340,824,751	(154,293,249)	(31.2)
146		H/M Singida	1,747,189,004	1,562,132,200	(185,056,804)	(10.6)
147	Tabora	H/W Igunga	2,280,670,000	1,514,446,000	(766,224,000)	(33.6)
148		H/W Kaliua	2,049,874,000	3,161,868,472	1,111,994,472	54.2
149		H/W Nzega	2,900,630,631	2,255,533,939	(645,096,692)	(22.2)
150		H/W Sikonge	2,003,374,300	2,259,280,505	255,906,205	12.8
151		H/W Tabora	2,231,400,000	2,321,115,140	89,715,140	4.0
152		H/M Tabora	2,469,223,575	1,625,204,144	(844,019,431)	(34.2)
153		H/W Urambo	2,071,357,100	4,534,100,977	2,462,743,877	118.9
154	Tanga	H/W Bumbuli	376,580,000	334,987,949	(41,592,051)	(11.0)
155		H/W Handeni	1,226,283,955	1,041,005,645	(185,278,310)	(15.1)
156		H/W Kilindi	1,065,479,000	723,291,338	(342,187,662)	(32.1)
157		H/W Korogwe	1,708,362,587	825,230,128	(883,132,459)	(51.7)

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (TZS)	Mapato halisi (TZS)	Mapato pungufu/zaidi (TZS)	Asilimia ya makusanyo pungufu/zaidi
158		H/Mji Korogwe	2,249,382,655	1,850,771,405	(398,611,250)	(17.7)
159		H/W Lushoto	1,640,990,000	1,042,182,324	(598,807,676)	(36.5)
160		H/W Mkinga	629,609,490	459,965,036	(169,644,454)	(26.9)
161		H/W Muheza	876,199,000	911,855,676	35,656,676	4.1
162		H/W Pangani	340,715,000	402,399,986	61,684,986	18.1
163		H/Jiji Tanga	6,391,683,600	5,432,832,860	(958,850,740)	(15.0)
		Jumla		399,350,338,195	353,514,526,384	(45,835,811,811)

Kiambatisho (viii): Fedha za Ruzuku za matumizi ya kawaida zilizotolewa zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa mwaka 2013/14

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku ya matumizi ya kawaida (TZS)	Ruzuku ya Matumizi ya kawaida iliyopokelewa (TZS)	Ruzuku ya Matumizi ya kawaida iliyopokelewa zaidi(TZS)
1	H/Jiji Arusha	30,376,842,000	32,224,637,000	1,847,795,000
2	H/W Butiama	3,173,596,200	3,562,522,316	388,926,116
3	H/W Geita	33,384,066,000	37,777,605,000	4,393,539,000
4	H/W Ikungi	14,419,896,000	16,709,636,000	2,289,740,000
5	H/M Ilala	71,461,121,840	73,040,514,512	1,579,392,672
6	H/M Ilemela	24,168,670,965	24,451,759,623	283,088,658
7	H/W Kakonko	1,002,681,000	1,915,071,000	912,390,000
8	H/W Kasulu	34,600,000,000	35,536,614,325	936,614,325
9	H/W Kibondo	19,964,763,000	25,107,775,277	5,143,012,277
10	H/W Kilindi	1,065,479,000	12,222,495,381	11,157,016,381
11	H/W Kilolo	19,147,281,504	22,934,490,663	3,787,209,159
12	H/M Kinondoni	68,604,584,000	79,620,111,076	11,015,527,076
13	H/W Kyerwa	1,269,286,160	1,661,579,806	392,293,646
14	H/W Liwale	9,649,228,000	12,596,090,000	2,946,862,000
15	H/W Mafia	7,179,167,000	7,511,097,000	331,930,000
16	H/W Magu	24,965,342,719	33,853,754,742	8,888,412,023
17	H/Mji Makambako	8,356,532,910	8,527,994,405	171,461,495
18	H/W Manyoni	16,030,240,079	17,440,461,897	1,410,221,818
19	H/W Masasi	19,421,128,275	20,607,156,518	1,186,028,243
20	H/Jiji Mbeya	33,018,334,000	36,501,805,000	3,483,471,000
21	H/W Mbulu	26,277,676,000	27,646,087,000	1,368,411,000
22	H/W Mkuranga	18,474,413,293	20,807,705,660	2,333,292,367
23	H/W Monduli	16,337,918,000	16,412,778,000	74,860,000
24	H/M Morogoro	33,497,991,601	33,686,146,265	188,154,664
25	H/M Mtwara	10,208,622,000	12,025,305,000	1,816,683,000
26	H/W Muheza	17,561,196,842	19,897,734,899	2,336,538,057
27	H/Mji Njombe	14,111,775,008	18,092,750,003	3,980,974,995
28	H/W Nsimbo	2,261,759,300	2,270,395,283	8,635,983
29	H/W Pangani	8,379,820,375	10,231,103,338	1,851,282,963

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku ya matumizi ya kawaida (TZS)	Ruzuku ya Matumizi ya kawaida iliyopokelewa (TZS)	Ruzuku ya Matumizi ya kawaida iliyopokelewa zaidi(TZS)
30	H/W Shinyanga	18,336,801,904	18,454,745,967	117,944,063
31	H/W Singida	28,436,109,000	28,542,443,000	106,334,000
32	H/W Sumbawanga	17,378,385,875	25,213,768,649	7,835,382,774
33	H/M Tabora	21,311,586,817	22,471,451,026	1,159,864,209
34	H/W Tandahimba	17,119,261,234	17,363,743,428	244,482,194
35	H/mji Tarime	2,599,490,309	3,434,613,387	835,123,078
36	H/W Urambo	18,236,653,836	19,875,970,909	1,639,317,073
	Jumla	711,787,702,046	800,229,913,355	88,442,211,309

Kiambatisho (ix): Fedha za Ruzuku za Miradi ya Maendeleo zilizotolewa zaidi ya fedha zilizoidhinishwa mwaka 2013/14

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Mwisho ya Ruzuku ya Maendeleo (TZS)	Kiasi halisi cha Ruzuku ya Maendeleo kilichopokelewa(TZS)	Ruzuku maeendeleo iliyotolewa zaidi(TZS)
1	H/W Arusha	1,518,302,000	5,081,399,664	3,563,097,664
2	H/W Kakonko	346,362,000	1,585,320,000	1,238,958,000
3	H/W Kalambo	1,859,276,000	1,942,467,000	83,191,000
4	H/W Kaliua	1,375,602,319	1,720,349,900	344,747,581
5	H/W Kilwa	4,221,942,374	4,271,007,174	49,064,800
6	H/M Kinondoni	13,695,849,294	18,313,285,170	4,617,435,876
7	H/W Kisarawe	3,214,617,773	3,398,337,572	183,719,799
8	H/W Longido	3,429,730,000	3,510,360,000	80,630,000
9	H/W Mafia	2,067,548,000	2,669,171,000	601,623,000
10	H/W Mbulu	2,475,413,740	2,594,067,580	118,653,840
11	H/W Mkinga	1,563,341,500	2,791,198,430	1,227,856,930
12	H/W Momba	2,121,361,774	2,586,037,846	464,676,072
13	H/Mji Mpanda	3,838,377,000	4,781,639,075	943,262,075
14	H/MMtwara	4,148,697,000	7,084,374,000	2,935,677,000
15	H/W Mufindi	4,473,701,910	4,626,675,915	152,974,005
16	H/W Ngorongoro	5,205,662,778	5,578,495,570	372,832,792
17	H/W Njombe	1,876,739,963	2,910,428,373	1,033,688,410
18	H/W Sikonge	1,622,331,684	2,298,708,749	676,377,065
19	H/M Songea	2,112,213,572	2,768,801,395	656,587,823
20	H/W Sumbawanga	2,786,817,087	4,023,244,507	1,236,427,420
21	H/Jiji Tanga	8,641,315,467	10,654,517,201	2,013,201,734
	Jumla	72,595,203,235	95,189,886,121	22,594,682,886

Kiambatisho (x): Fedha za Ruzuku ya Matumizi ya kawaida zilizotolewa pungufu

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku za matumizi ya Kawaida (TZS)	Kiasi halisi kilichopokelewa kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi ambacho hakijatolewa kwa matumizi ya kawaida(TZS)
1	H/W Itilima	18,122,208,339	3,257,454,722	(14,864,753,617)
2	H/W Musoma	30,956,519,616	16,209,263,804	(14,747,255,812)
3	H/W Wang'ing'ombe	15,355,899,633	1,844,938,076	(13,510,961,557)
4	H/W Ushetu	30,889,924,900	19,039,631,597	(11,850,293,303)
5	H/W Igunga	25,478,180,000	13,939,749,000	(11,538,431,000)
6	H/W Buhigwe	14,220,307,271	3,902,695,054	(10,317,612,217)
7	H/W Misungwi	33,565,650,424	23,887,484,716	(9,678,165,708)
8	H/W Kilosa	45,018,319,196	36,157,113,341	(8,861,205,855)
9	H/W Ngorongoro	22,911,493,040	14,175,587,401	(8,735,905,639)
10	H/W Njombe	32,594,593,290	23,891,510,475	(8,703,082,815)
11	H/W Mbogwe	11,203,825,385	3,404,821,334	(7,799,004,051)
12	H/W Lushoto	33,598,548,409	26,028,829,722	(7,569,718,687)
13	H/W Ukerewe	27,219,909,564	19,712,256,289	(7,507,653,275)
14	H/W Nanyumbu	18,967,435,900	11,507,090,321	(7,460,345,579)
15	H/W Kiteto	22,583,693,891	15,405,694,477	(7,177,999,414)
16	H/Mji Korogwe	16,819,803,101	9,655,368,807	(7,164,434,294)
17	H/W Mbarali	27,350,514,123	20,200,274,823	(7,150,239,300)
18	H/W Gairo	11,184,192,000	4,073,256,000	(7,110,936,000)
19	H/W Mbeya	37,802,187,644	31,194,303,290	(6,607,884,354)
20	H/Jiji Tanga	34,994,108,020	28,429,842,281	(6,564,265,739)
21	H/W Busokelo	18,162,640,617	11,617,220,259	(6,545,420,358)
22	H/W Nyasa	10,983,110,140	4,550,124,512	(6,432,985,628)
23	H/W Rufiji	25,911,708,000	19,686,132,000	(6,225,576,000)
24	H/W Simanjiro	17,550,600,302	11,547,050,921	(6,003,549,381)
25	H/W Kalambo	12,367,916,000	6,514,861,000	(5,853,055,000)
26	H/W Momba	10,457,697,261	5,024,888,608	(5,432,808,653)
27	H/W Iramba	28,863,600,000	23,636,949,000	(5,226,651,000)
28	H/W Iringa	31,806,020,171	26,692,661,168	(5,113,359,003)
29	H/M Kigoma/Ujiji	21,583,913,000	16,638,601,000	(4,945,312,000)
30	H/W Lindi	20,315,893,000	15,437,929,000	(4,877,964,000)
31	H/Jiji Mwanza	36,564,039,477	31,732,768,724	(4,831,270,753)
32	H/M ji Masasi	12,851,173,600	8,056,575,661	(4,794,597,939)
33	H/W Newala	16,278,997,162	11,518,614,070	(4,760,383,092)
34	H/W Ruangwa	16,524,133,000	11,766,144,000	(4,757,989,000)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku za matumizi ya Kawaida (TZS)	Kiasi halisi kilichopokelewa kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi ambacho hakijatolewa kwa matumizi ya kawaida(TZS)
35	H/W Tabora	22,106,368,042	17,476,915,966	(4,629,452,076)
36	H/W Nzega	31,189,999,764	26,645,108,104	(4,544,891,660)
37	H/W Karagwe	32,760,826,000	28,350,156,000	(4,410,670,000)
38	H/M ji Geita	12,637,090,000	8,242,137,000	(4,394,953,000)
39	H/W Kilwa	21,335,444,948	17,404,505,050	(3,930,939,898)
40	H/W Hai	26,382,997,486	22,458,011,129	(3,924,986,357)
41	H/W Karatu	24,231,404,834	20,407,177,062	(3,824,227,772)
42	H/M Dodoma	29,403,099,800	25,791,648,815	(3,611,450,985)
43	H/W Kyela	25,929,982,715	22,377,891,619	(3,552,091,096)
44	H/W Bukombe	26,068,580,611	22,668,396,781	(3,400,183,830)
45	H/W Korogwe	21,035,498,015	17,909,033,931	(3,126,464,084)
46	H/W Babati	24,548,245,000	21,432,313,000	(3,115,932,000)
47	H/W Mkinga	13,606,974,110	10,639,461,039	(2,967,513,071)
48	H/W Hanang'	24,624,637,000	21,680,165,000	(2,944,472,000)
49	H/W Mkalama	13,236,260,867	10,330,080,000	(2,906,180,867)
50	H/W Kigoma	31,559,654,000	28,659,784,000	(2,899,870,000)
51	H/MTemeke	73,653,478,441	70,763,561,032	(2,889,917,409)
52	H/W Kilombero	33,034,997,745	30,205,984,698	(2,829,013,047)
53	H/W Mpwapwa	23,349,317,239	20,587,114,837	(2,762,202,402)
54	H/Mji Bariadi	9,887,144,363	7,259,482,666	(2,627,661,697)
55	H/W Tunduru	25,221,398,416	22,654,480,045	(2,566,918,371)
56	H/W Namtumbo	17,306,801,482	14,762,455,643	(2,544,345,839)
57	H/W Ngara	24,211,032,554	21,729,726,291	(2,481,306,263)
58	H/W Rombo	31,224,444,097	28,816,922,700	(2,407,521,397)
59	H/M Sumbawanga	20,975,047,499	18,582,300,064	(2,392,747,435)
60	H/W Mpanda	19,278,783,000	16,896,762,000	(2,382,021,000)
61	H/W Bunda	29,056,430,000	26,761,051,000	(2,295,379,000)
62	H/W Moshi	48,378,550,437	46,107,710,062	(2,270,840,375)
63	H/Mji Babati	13,804,071,707	11,611,154,833	(2,192,916,874)
64	H/W Mtwara	20,534,605,000	18,549,620,000	(1,984,985,000)
65	H/W Uvinza	14,895,822,000	12,986,609,000	(1,909,213,000)
66	H/W Mlele	6,469,413,000	4,594,639,000	(1,874,774,000)
67	H/W Maswa	23,600,082,380	21,773,936,858	(1,826,145,522)
68	H/W Muleba	27,273,102,200	25,459,912,957	(1,813,189,243)
69	H/W Chunya	18,029,649,632	16,291,343,115	(1,738,306,517)
70	H/W Makete	16,051,732,997	14,313,530,532	(1,738,202,465)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku za matumizi ya Kawaida (TZS)	Kiasi halisi kilichopokelewa kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi ambacho hakijatolewa kwa matumizi ya kawaida(TZS)
71	H/W Handeni	25,808,834,598	24,103,632,610	(1,705,201,988)
72	H/M Musoma	17,735,620,034	16,062,781,666	(1,672,838,368)
73	H/M Iringa	19,819,110,282	18,251,580,311	(1,567,529,971)
74	H/W Kondoa	26,628,511,082	25,073,372,478	(1,555,138,604)
75	H/W Busega	3,739,524,276	2,197,367,426	(1,542,156,850)
76	H/W Chamwino	22,185,099,250	20,643,147,135	(1,541,952,115)
77	H/W Siha	13,734,385,554	12,243,170,773	(1,491,214,781)
78	H/W Chato	19,065,503,901	17,589,454,749	(1,476,049,154)

79	H/W Bahi	16,092,126,676	14,654,150,560	(1,437,976,116)
80	H/W Rorya	13,610,570,037	12,189,262,109	(1,421,307,928)
81	H/M Moshi	24,843,908,804	23,435,229,672	(1,408,679,132)
82	H/W Mwanza	16,331,562,091	14,929,523,533	(1,402,038,558)
83	H/W Rungwe	33,052,661,170	31,667,097,633	(1,385,563,537)
84	H/W Nachingwea	17,274,287,000	15,899,548,000	(1,374,739,000)
85	H/W Chemba	15,004,069,547	13,644,633,605	(1,359,435,942)
86	H/W Ludewa	17,897,824,673	16,601,353,196	(1,296,471,477)
87	H/W Tarime	26,401,594,904	25,108,828,100	(1,292,766,804)
88	H/W Ulanga	21,241,521,767	19,951,643,583	(1,289,878,184)
89	H/W Serengeti	21,363,300,000	20,108,701,000	(1,254,599,000)
90	H/W Mbozi	30,125,986,000	28,872,524,030	(1,253,461,970)
91	H/W Meatu	17,701,789,060	16,471,714,301	(1,230,074,759)
92	H/W Nyang'wale	2,928,147,000	1,721,083,000	(1,207,064,000)
93	H/W Kaliua	9,121,876,697	7,944,677,149	(1,177,199,548)
94	H/W Mvomero	27,450,891,700	26,274,656,937	(1,176,234,763)
95	H/W Mbinga	37,503,345,941	36,331,893,341	(1,171,452,600)
96	H/W Morogoro	19,030,094,237	17,883,503,111	(1,146,591,126)
97	H/W Same	29,467,224,054	28,411,448,613	(1,055,775,441)
98	H/W Misenyi	16,644,553,029	15,601,952,518	(1,042,600,511)
99	H/W Longido	12,368,990,000	11,332,731,000	(1,036,259,000)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku za matumizi ya Kawaida (TZS)	Kiasi halisi kilichopokelewa kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi ambacho hakijatolewa kwa matumizi ya kawaida(TZS)
100	H/W Kisarawe	17,333,597,503	16,299,634,605	(1,033,962,898)
101	H/W Sengerema	40,811,040,000	39,802,400,000	(1,008,640,000)
102	H/W Mufindi	32,430,854,962	31,552,893,764	(877,961,198)
103	H/W Bukoba	21,804,050,144	20,939,422,956	(864,627,188)
104	H/Mji Mpanda	8,079,078,768	7,252,519,267	(826,559,501)
105	H/W Kongwa	20,801,843,153	19,986,732,327	(815,110,826)
106	H/W Bumbuli	14,086,096,960	13,283,608,001	(802,488,959)
107	H/W Sikonge	11,929,635,038	11,149,941,656	(779,693,382)
108	H/M Lindi	8,251,476,900	7,513,768,915	(737,707,985)
109	H/W Songea	17,073,024,404	16,353,698,390	(719,326,014)
110	H/Jiji Dar es salaam	3,434,227,000	2,858,137,000	(576,090,000)
111	H/M Songea	23,450,000,000	22,910,904,553	(539,095,447)
112	H/W Msalala	13,015,270,815	12,539,535,199	(475,735,616)
113	H/W Kibaha	13,588,766,900	13,160,298,285	(428,468,615)
114	H/W Nkasi	16,346,474,015	15,946,517,000	(399,957,015)
115	H/M Singida	14,127,810,996	13,746,258,863	(381,552,133)
116	H/Mji Kahama	13,437,497,432	13,062,995,145	(374,502,287)
117	H/W Arusha	28,993,916,460	28,638,414,702	(355,501,758)
118	H/M Bukoba	12,983,071,877	12,650,032,106	(333,039,771)
119	H/W Meru	28,028,962,041	27,699,222,111	(329,739,930)
120	H/M Shinyanga	14,971,027,840	14,654,509,194	(316,518,646)
121	H/W Bariadi	29,874,762,993	29,594,352,439	(280,410,554)
122	H/W Kishapu	19,658,898,683	19,406,392,088	(252,506,595)
123	H/W Kwimba	27,443,601,158	27,207,116,023	(236,485,135)
124	H/W Ileje	17,540,471,218	17,483,970,047	(56,501,171)
125	H/Mji Kibaha	14,407,780,513	14,394,516,979	(13,263,534)
126	H/W Bagamoyo	29,090,752,000	29,082,563,117	(8,188,883)
	Jumla	2,755,118,625,996	2,337,889,784,153	(417,228,841,843)

**Kiambatisho (xi): Fedha za Ruzuku za Maendeleo zilizotolewa
pungufu**

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku ya miradi ya Maendeleo(TZS)	Ruzuku halisi ya Miradi ya Maendeleo iliyopokelewa(TZS)	Ruzuku ya miradi ya maendeleo ambayo haijatolewa(TZS)
1	H/W Magu	13,178,528,653	2,534,669,254	(10,643,859,399)
2	H/W Sengerema	13,236,574,000	3,753,432,000	(9,483,142,000)
3	H/W Songea	12,828,566,179	4,146,356,499	(8,682,209,680)
4	H/W Chamwino	10,197,666,255	2,822,756,443	(7,374,909,812)
5	H/M Dodoma	12,309,696,554	5,302,600,497	(7,007,096,057)
6	H/Jiji Arusha	11,543,595,000	4,929,979,000	(6,613,616,000)
7	H/Jiji Mbeya	28,584,551,000	22,246,622,000	(6,337,929,000)
8	H/W Mwapwa	7,624,631,484	2,105,028,038	(5,519,603,446)
9	H/W Ulanga	8,512,373,568	3,386,647,408	(5,125,726,160)
10	H/W Handeni	8,258,736,891	3,136,381,198	(5,122,355,693)
11	H/W Bagamoyo	8,603,167,041	3,539,233,673	(5,063,933,368)
12	H/W Serengeti	9,300,265,000	4,423,853,000	(4,876,412,000)
13	H/W Bukoba	7,017,578,112	2,296,145,528	(4,721,432,584)
14	H/Mji Kahama	10,322,472,066	5,683,309,329	(4,639,162,737)
15	H/W Morogoro	7,448,923,391	2,965,013,299	(4,483,910,092)
16	H/W Tabora	6,113,251,553	1,713,932,912	(4,399,318,641)
17	H/W Geita	8,269,888,203	3,877,725,816	(4,392,162,387)
18	H/W Kwimba	9,212,204,750	4,827,898,383	(4,384,306,367)
19	H/W Monduli	8,201,633,000	3,914,712,000	(4,286,921,000)
20	H/Mji Geita	7,551,349,311	3,449,752,787	(4,101,596,524)
21	H/W Kigoma	5,040,353,000	1,045,994,000	(3,994,359,000)
22	H/W Uvinza	6,050,941,000	2,061,080,000	(3,989,861,000)
23	H/M Iringa	7,729,540,208	3,814,631,189	(3,914,909,019)
24	H/W Mbeya	8,533,772,943	4,765,518,688	(3,768,254,255)
25	H/W Maswa	6,634,391,156	2,889,161,509	(3,745,229,647)
26	H/W Buhigwe	4,148,954,395	550,753,514	(3,598,200,881)
27	H/W Mvomero	6,754,669,922	3,188,909,127	(3,565,760,795)
28	H/W Korogwe	5,750,692,168	2,238,546,309	(3,512,145,859)
29	H/W Mkalama	3,852,867,840	451,124,000	(3,401,743,840)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku ya miradi ya Maendeleo(TZS)	Ruzuku halisi ya Miradi ya Maendeleo iliyopokelewa(TZS)	Ruzuku ya miradi ya maendeleo ambayo haijatolewa(TZS)
30	H/W Bunda	6,555,552,000	3,257,451,000	(3,298,101,000)
31	H/W Lushoto	6,414,399,092	3,204,166,594	(3,210,232,498)
32	H/W Musoma	5,234,296,590	2,031,884,249	(3,202,412,341)
33	H/W Tunduru	7,020,421,962	3,864,504,224	(3,155,917,738)
34	H/W Nkasi	7,380,968,985	4,272,593,000	(3,108,375,985)
35	H/W Msalala	5,850,280,169	2,767,197,866	(3,083,082,303)
36	H/W Kilosa	7,644,478,933	4,561,605,455	(3,082,873,478)
37	H/Mji Njombe	7,880,569,196	4,812,391,087	(3,068,178,109)
38	H/W Tarime	5,793,149,572	2,726,093,170	(3,067,056,402)
39	H/W Kondoa	5,069,715,502	2,051,031,833	(3,018,683,669)
40	H/W Busega	4,733,136,042	1,771,820,591	(2,961,315,451)
41	H/W Rorya	8,036,896,223	5,104,860,080	(2,932,036,143)
42	H/W Kilombero	7,171,036,000	4,342,863,339	(2,828,172,661)
43	H/W Misenyi	5,941,464,068	3,120,870,076	(2,820,593,992)
44	H/W Namtumbo	6,396,018,441	3,589,620,608	(2,806,397,833)
45	H/W Masasi	4,885,828,392	2,117,775,466	(2,768,052,926)
46	H/W Simanjiro	6,186,612,726	3,456,398,966	(2,730,213,760)
47	H/W Kishapu	5,946,662,297	3,289,831,829	(2,656,830,468)
48	H/W Muleba	6,482,033,102	3,997,391,367	(2,484,641,735)
49	H/W Ukerewe	5,270,813,570	2,790,648,322	(2,480,165,248)
50	H/W Kyerwa	4,036,149,455	1,563,237,163	(2,472,912,292)
51	H/Mji Kibaha	5,238,953,856	2,781,126,591	(2,457,827,265)
52	H/W Busokelo	4,056,873,957	1,728,319,437	(2,328,554,520)
53	H/W Manyoni	6,701,308,833	4,378,592,453	(2,322,716,380)
54	H/Jiji Dar es salaam	3,701,740,672	1,392,850,898	(2,308,889,774)
55	H/W Kiteto	4,968,403,000	2,700,675,711	(2,267,727,289)
56	H/W Bariadi	5,609,646,000	3,363,970,037	(2,245,675,963)
57	H/W Rombo	3,992,758,976	1,790,892,821	(2,201,866,155)
58	H/W Ludewa	5,308,327,845	3,130,270,285	(2,178,057,560)
59	H/W Babati	4,429,261,000	2,281,682,000	(2,147,579,000)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku ya miradi ya Maendeleo(TZS)	Ruzuku halisi ya Miradi ya Maendeleo iliyopokelewa(TZS)	Ruzuku ya miradi ya maendeleo ambayo haijatolewa(TZS)
60	H/M Bukoba	4,250,217,720	2,111,243,181	(2,138,974,539)
61	H/Mji Bariadi	4,657,501,860	2,618,774,542	(2,038,727,318)
62	H/W Hanang'	4,824,606,000	2,790,300,000	(2,034,306,000)
63	H/W Bukombe	4,786,484,900	2,800,495,357	(1,985,989,543)
64	H/W Lindi	5,487,547,000	3,534,862,000	(1,952,685,000)
65	H/M Temeke	6,820,612,548	4,885,588,241	(1,935,024,307)
66	H/M Musoma	3,272,858,214	1,348,436,861	(1,924,421,353)
67	H/W Tandahimba	4,428,249,886	2,506,705,098	(1,921,544,788)
68	H/W Nsimbo	3,660,622,300	1,797,170,650	(1,863,451,650)
69	H/Milemela	4,335,220,959	2,488,921,376	(1,846,299,583)
70	H/W Meru	5,218,339,062	3,380,761,803	(1,837,577,259)
71	H/W Kongwa	4,119,791,925	2,331,974,603	(1,787,817,322)
72	H/W Ruangwa	4,404,208,000	2,635,639,000	(1,768,569,000)
73	H/M Moshi	4,038,418,391	2,281,600,409	(1,756,817,982)
74	H/W Moshi	4,262,210,111	2,522,971,186	(1,739,238,925)
75	H/W Mbarali	5,163,690,081	3,430,013,707	(1,733,676,374)
76	H/W Urambo	4,337,977,837	2,611,316,161	(1,726,661,676)
77	H/W Makete	4,670,960,244	2,966,115,313	(1,704,844,931)
78	H/M Shinyanga	4,747,365,568	3,130,912,947	(1,616,452,621)
79	H/M Tabora	4,168,549,273	2,554,561,919	(1,613,987,354)
80	H/M Morogoro	5,315,296,377	3,712,483,359	(1,602,813,018)
81	H/W Bahi	3,482,832,325	1,983,577,130	(1,499,255,195)
82	H/W Biharamulo	6,244,977,396	4,769,631,538	(1,475,345,858)
83	H/W Mbinga	3,906,780,239	2,440,733,967	(1,466,046,272)
84	H/M ji Korogwe	3,102,295,665	1,643,256,574	(1,459,039,091)
85	H/W Mkuranga	2,644,730,147	1,197,323,527	(1,447,406,620)
86	H/W Ushetu	4,031,963,642	2,605,815,509	(1,426,148,133)
87	H/W Kyela	4,240,153,592	2,865,979,880	(1,374,173,712)
88	H/W Ngara	4,843,063,637	3,559,653,070	(1,283,410,567)
89	H/W	5,057,737,038	3,825,885,610	(1,231,851,428)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku ya miradi ya Maendeleo(TZS)	Ruzuku halisi ya Miradi ya Maendeleo iliyopokelewa(TZS)	Ruzuku ya miradi ya maendeleo ambayo haijatolewa(TZS)
	Nachingwea			
90	H/W Kibondo	5,817,095,412	4,594,549,078	(1,222,546,334)
91	H/W Nanyumbu	3,679,508,808	2,458,402,705	(1,221,106,103)
92	H/M Kigoma/Ujiji	7,643,705,052	6,428,652,793	(1,215,052,259)
93	H/W Mpanda	3,862,587,000	2,716,840,273	(1,145,746,727)
94	H/W Rufiji	3,450,000,000	2,356,942,670	(1,093,057,330)
95	H/W Same	4,698,944,200	3,621,068,133	(1,077,876,067)
96	H/Mji Babati	3,128,166,005	2,101,558,591	(1,026,607,414)
97	H/W Kasulu	4,713,653,124	3,704,996,626	(1,008,656,498)
98	H/W Rungwe	4,095,493,720	3,087,603,691	(1,007,890,029)
99	H/W Newala	5,033,698,157	4,035,593,020	(998,105,137)
100	H/W Karagwe	4,902,267,700	3,923,909,492	(978,358,208)
101	H/Mji Masasi	2,298,973,603	1,323,208,546	(975,765,057)
102	H/M Singida	3,833,972,028	2,873,192,626	(960,779,402)
103	H/W Karatu	3,981,230,221	3,027,136,404	(954,093,817)
104	H/W Siha	2,989,134,513	2,054,154,683	(934,979,830)
105	H/W Muheza	3,063,315,108	2,199,393,776	(863,921,332)
106	H/Mji Makambako	2,094,286,176	1,235,811,533	(858,474,643)
107	H/W Ileje	4,716,068,497	3,993,417,585	(722,650,912)
108	H/W Nzega	3,933,424,759	3,244,509,091	(688,915,668)
109	H/W Chemba	1,794,059,468	1,109,402,517	(684,656,951)
110	H/W Igunga	2,300,835,679	1,644,088,244	(656,747,435)
111	H/W Mlele	1,373,524,000	723,394,000	(650,130,000)
112	H/Jiji Mwanza	6,544,347,759	5,902,139,558	(642,208,201)
113	H/W Mwanza	4,756,001,909	4,150,742,712	(605,259,197)
114	H/W Kilindi	3,696,091,696	3,129,373,538	(566,718,158)
115	H/W Mbozi	1,920,614,072	1,387,912,079	(532,701,993)
116	H/W Singida	2,793,765,251	2,287,934,409	(505,830,842)
117	H/M Lindi	4,332,340,767	3,838,815,651	(493,525,116)
118	H/W Kilolo	3,554,481,209	3,084,546,918	(469,934,291)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya Ruzuku ya miradi ya Maendeleo(TZS)	Ruzuku halisi ya Miradi ya Maendeleo iliyopokelewa(TZS)	Ruzuku ya miradi ya maendeleo ambayo haijatolewa(TZS)
119	H/W Misungwi	3,869,024,629	3,413,892,242	(455,132,387)
120	H/W Kibaha	2,406,750,496	1,951,906,850	(454,843,646)
121	H/M Ilala	7,660,058,818	7,247,882,070	(412,176,748)
122	H/W Wang'ing'ombe	1,542,696,142	1,227,069,614	(315,626,528)
123	H/W Liwale	2,699,923,000	2,392,830,000	(307,093,000)
124	H/W Chato	3,745,327,897	3,549,442,008	(195,885,889)
125	H/W Nyasa	825,647,266	649,861,708	(175,785,558)
126	H/M Sumbawanga	4,056,000,000	3,887,922,245	(168,077,755)
127	H/W Pangani	1,993,863,414	1,835,092,459	(158,770,955)
128	H/W Nyang'wale	806,139,024	656,400,000	(149,739,024)
129	H/W Ikungi	1,218,032,000	1,075,000,000	(143,032,000)
130	H/W Iringa	8,435,477,592	8,305,604,879	(129,872,713)
131	H/W Mtwara	3,954,672,000	3,826,864,000	(127,808,000)
132	H/W Butiama	3,794,825,534	3,677,629,546	(117,195,988)
133	H/W Bumbuli	1,685,774,651	1,592,075,294	(93,699,357)
134	H/W Hai	3,033,695,982	2,948,459,982	(85,236,000)
135	Shinyanga	2,720,376,790	2,658,444,879	(61,931,911)
136	H/W Meatu	3,420,975,057	3,365,056,699	(55,918,358)
137	H/W Chunya	3,070,000,000	3,040,806,239	(29,193,761)
	Jumla	743,215,699,222	431,178,620,091	(312,037,079,131)

Kiambatisho (xii): Ulinganisho wa mapato halisi kutoka kwenye vyanzo vya ndani dhidi ya matumizi ya kawaida

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (TZS)	Matumizi halisi ya kawaida (TZS)	% Mapato ya ndani/ matumizi ya kawaida
1	Arusha	H/Jiji Arusha	10,119,100,000	32,556,681,000	31%
2		H/W Arusha	2,128,257,479	28,638,414,702	7%
3		H/W Karatu	2,032,608,396	20,229,439,902	10%
4		H/W Longido	990,586,000	13,504,610,000	7%
5		H/W Meru	1,455,326,796	28,490,633,778	5%
6		H/W Monduli	1,341,491,360	15,728,316,000	9%
7		H/W Ngorongoro	816,408,689	14,546,204,515	6%
8	Coast	H/W Bagamoyo	2,955,297,830	28,782,044,228	10%
9		H/W Kibaha	1,415,531,000	13,396,201,032	11%
10		H/Mji Kibaha	3,522,042,432	14,394,516,979	24%
11		H/W Kisarawe	1,413,879,084	16,299,634,605	9%
12		H/W Mafia	613,401,000	7,519,038,000	8%
13		H/W Mkuranga	2,148,991,083	19,217,465,787	11%
14		H/W Rufiji	1,657,500,508	20,085,141,000	8%
15	Dar es salaam	H/Jiji Dar es salaam	6,150,027,000	5,135,526,574	120%
16		H/M Ilala	28,060,374,082	73,040,514,513	38%
17		H/M Kinondoni	37,018,216,932	79,771,566,409	46%
18		H/M Temeke	27,441,013,080	70,763,561,032	39%
19	Dodoma	H/W Bahi	472,301,337	14,789,817,748	3%
20		H/W Chamwino	639,727,295	20,771,315,805	3%
21		H/W Chemba	596,713,818	13,257,224,016	5%
22		H/M Dodoma	2,847,418,231	24,330,023,577	12%
23		H/W Kondoa	893,774,669	25,656,548,013	3%
24		H/W Kongwa	982,804,319	20,466,484,833	5%
25		H/W Mpwapwa	784,936,292	21,921,484,648	4%
26		H/W Bukombe	1,328,880,000	23,386,095,125	6%
27	Geita	H/W Chato	1,065,266,728	19,264,860,581	6%
28		H/W Geita	2,245,883,554	41,766,389,000	5%
29		H/Mji Geita	1,570,465,000	8,949,997,000	18%
30		H/W Mbogwe	295,284,602	3,885,691,372	8%
31		H/W Nyang'wale	488,724,000	2,173,119,000	22%

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (TZS)	Matumizi halisi ya kawaida (TZS)	% Mapato ya ndani/ matumizi ya kawaida
32	Iringa	H/W Iringa	3,424,601,563	29,288,880,810	12%
33		H/M Iringa	3,105,483,856	21,882,073,010	14%
34		H/W Kilolo	1,258,145,527	23,459,876,817	5%
35		H/W Mufindi	3,866,667,286	35,348,462,229	11%
36	Kagera	H/W Biharamulo	1,628,093,897	14,332,018,797	11%
37		H/W Bukoba	1,316,756,554	24,150,367,944	5%
38		H/M Bukoba	2,622,942,959	15,097,397,570	17%
39		H/W Karagwe	1,087,317,000	29,223,080,000	4%
40		H/W Kyerwa	1,234,143,524	1,834,218,656	67%
41		H/W Misenyi	1,085,869,935	15,574,553,030	7%
42		H/W Muleba	1,886,411,087	27,434,815,227	7%
43		H/W Ngara	518,035,586	21,968,330,972	2%
44	Katavi	H/W Mlele	991,416,000	4,852,338,000	20%
45		H/W Mpanda	1,632,023,000	22,809,320,000	7%
46		H/Mji Mpanda	1,009,256,813	9,086,530,915	11%
47		H/W Nsimbo	781,618,622	3,310,782,184	24%
48	Kigoma	H/W Buhigwe	95,570,183	3,265,113,577	3%
49		H/W Kakonko	133,575,000	1,844,746,000	7%
50		H/W Kasulu	885,695,529	35,536,614,325	2%
51		H/W Kibondo	551,136,000	22,175,175,431	2%
52		H/W Kigoma	854,489,000	28,659,784,000	3%
53		H/M Kigoma/Ujiji	1,371,110,000	16,569,356,000	8%
54		H/W Uvinza	724,654,000	12,986,609,000	6%
55		Kilimanjaro	H/W Hai	1,422,532,545	22,400,678,797
56	H/W Moshi		1,830,744,060	46,107,710,062	4%
57	H/W Moshi		5,259,315,049	23,435,229,672	22%
58	H/W Mwangi		721,491,481	15,689,272,586	5%
59	H/W Rombo		1,042,422,045	29,788,807,459	3%
60	H/W Same		1,414,578,212	29,727,952,269	5%
61	Lindi	H/W Siha	1,130,349,269	12,656,132,161	9%
62		H/W Kilwa	2,228,462,519	17,208,567,305	13%

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (TZS)	Matumizi halisi ya kawaida (TZS)	% Mapato ya ndani/ matumizi ya kawaida
63		H/W Lindi	866,276,000	15,437,929,000	6%
64		H/M Lindi	1,194,518,841	8,524,164,027	14%
65		H/W Liwale	1,849,388,000	12,392,977,000	15%
66		H/W Nachingwea	1,535,022,000	15,360,432,000	10%
67		H/W Ruangwa	1,723,565,000	11,766,382,000	15%
68	Manyara	H/W Babati	1,758,753,000	21,338,273,000	8%
69		H/Mji Babati	1,410,939,612	11,611,154,833	12%
70		H/W Hanang'	1,420,969,000	22,245,496,000	6%
71		H/W Kiteto	882,990,574	17,599,680,861	5%
72		H/W Mbulu	785,624,430	27,906,214,000	3%
73		H/W Simanjiro	1,067,869,516	13,108,264,364	8%
74	Mara	H/W Bunda	1,558,974,000	27,818,250,000	6%
75		H/W Butiama	429,810,153	2,740,758,735	16%
76		H/W Musoma	414,850,991	17,305,065,257	2%
77		H/M Musoma	1,292,592,665	16,948,908,000	8%
78		H/W Rorya	618,945,939	12,010,706,390	5%
79		H/W Serengeti	1,774,559,900	20,365,688,000	9%
80		H/W Tarime	3,059,579,242	25,503,827,737	12%
81		H/Mji Tarime	603,439,988	3,165,641,719	19%
82	Mbeya	H/W Busokelo	592,752,628	10,439,263,401	6%
83		H/W Chunya	3,750,798,080	19,908,369,724	19%
84		H/W Ileje	1,039,644,773	14,280,500,006	7%
85		H/W Kyela	2,385,872,119	24,982,000,201	10%
86		H/W Mbarali	1,525,613,683	20,340,880,190	8%
87		H/Jiji Mbeya	6,814,448,000	36,661,199,000	19%
88		H/W Mbeya	1,781,207,548	31,078,156,925	6%
89		H/W Mbozi	2,061,179,610	30,907,864,708	7%
90		H/W Momba	1,157,244,466	4,777,947,085	24%
91		H/W Rungwe	2,123,257,412	32,682,473,999	6%
92	Morogoro	H/W Kilombero	3,953,972,418	30,679,744,190	13%
93		H/W Kilosa	1,650,363,606	36,202,070,483	5%

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (TZS)	Matumizi halisi ya kawaida (TZS)	% Mapato ya ndani/ matumizi ya kawaida
94		H/W Morogoro	728,913,545	18,763,011,762	4%
95		H/M Morogoro	3,787,815,134	33,686,146,265	11%
96		H/W Mvomero	952,194,593	25,579,524,525	4%
97		H/W Ulanga	2,586,673,954	22,129,743,007	12%
98		H/W Gairo	308,731,000	2,975,355,000	10%
99	Mtwara	H/W Masasi	1,742,338,932	20,607,156,518	8%
100		H/Mji Masasi	1,371,633,129	7,044,391,468	19%
101		H/W Mtwara	680,387,000	18,515,626,000	4%
102		H Mtwara	2,131,621,000	12,025,305,000	18%
103		H/W Nanyumbu	1,290,849,574	11,507,090,321	11%
104		H/W Newala	1,946,989,429	11,450,046,575	17%
105		H/W Tandahimba	2,197,819,369	18,070,639,160	12%
106		Mwanza	H/M Ilemela	3,149,909,112	26,645,356,610
107	H/W Kwimba		1,005,748,017	28,021,007,930	4%
108	H/W Magu		1,428,549,627	36,211,792,314	4%
109	H/W Misungwi		977,187,473	25,956,501,456	4%
110	H/Jiji Mwanza		8,380,628,791	35,438,801,289	24%
111	H/W Sengerema		1,303,616,000	39,479,727,000	3%
112	H/W Ukerewe		830,277,814	21,596,578,757	4%
113	Njombe	H/W Ludewa	1,360,639,858	16,601,353,196	8%
114		H/Mji Makambako	1,561,049,047	8,634,168,196	18%
115		H/W Makete	740,374,784	13,745,346,076	5%
116		H/W Njombe	670,957,885	24,133,376,833	3%
117		H/Mji Njombe	3,889,407,520	18,092,750,003	21%
118		H/W Wang'ing'ombe	677,645,095	1,716,860,647	39%
119	Rukwa	H/W Kalambo	742,809,000	6,402,322,000	12%
120		H/W Nkasi	949,234,000	17,610,529,000	5%
121		H/W Sumbawanga	987,246,196	31,615,677,819	3%
122		H/ Sumbawanga	1,279,464,305	23,222,094,940	6%
123	Ruvuma	H/W Mbinga	1,714,070,907	38,036,891,553	5%
124		H/W Namtumbo	910,871,106	14,762,455,644	6%

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (TZS)	Matumizi halisi ya kawaida (TZS)	% Mapato ya ndani/ matumizi ya kawaida
125		H/W Nyasa	377,848,968	4,668,936,954	8%
126		H/W Songea	314,760,225	15,994,603,273	2%
127		H/ Songea	1,066,938,106	22,605,322,978	5%
128		H/W Tunduru	1,041,289,479	23,214,523,612	4%
129	Shinyanga	H/Mji Kahama	2,406,756,737	15,396,714,602	16%
130		H/W Kishapu	1,945,444,939	21,035,341,111	9%
131		H/W Msalala	1,499,354,445	13,022,783,058	12%
132		H/W Shinyanga	690,217,099	20,128,184,649	3%
133		H/M Shinyanga	1,807,863,336	16,583,130,266	11%
134		H/W Ushetu	1,632,899,204	21,204,758,069	8%
135		Simiyu	H/W Bariadi	1,886,151,078	31,921,528,888
136	H/M ji Bariadi		843,132,145	7,855,864,416	11%
137	H/W Busega		716,276,975	2,560,129,532	28%
138	H/W Itilima		541,190,168	2,422,442,032	22%
139	H/W Maswa		1,467,784,766	23,444,557,377	6%
140	H/W Meatu	2,071,511,499	18,442,112,799	11%	
141	Singida	H/W Ikungi	367,798,300	16,945,651,000	2%
142		H/W Iramba	732,968,197	24,230,368,000	3%
143		H/W Manyoni	1,280,074,635	17,440,461,897	7%
144		H/W Mkalama	247,420,522	9,307,513,000	3%
145		H/W Singida	340,824,751	29,607,616,000	1%
146		H/M Singida	1,562,132,200	16,490,613,439	9%
147	Tabora	H/W Igunga	1,514,446,000	16,014,853,000	9%
148		H/W Kaliua	3,161,868,472	7,944,677,149	40%
149		H/W Nzega	2,255,533,939	27,674,154,544	8%
150		H/W Sikonge	2,259,280,505	11,624,118,433	19%
151		H/W Tabora	2,321,115,140	17,036,551,481	14%
152		H/M Tabora	1,625,204,144	22,850,068,084	7%
153		H/W Urambo	4,534,100,977	21,803,299,868	21%
154	Tanga	H/W Bumbuli	334,987,949	11,158,862,260	3%
155		H/W Handeni	1,041,005,645	24,374,951,544	4%

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (TZS)	Matumizi halisi ya kawaida (TZS)	% Mapato ya ndani/ matumizi ya kawaida
156		H/W Kilindi	723,291,338	12,206,764,911	6%
157		H/W Korogwe	825,230,128	17,909,033,931	5%
158		H/Mji Korogwe	1,850,771,405	9,271,095,213	20%
159		H/W Lushoto	1,042,182,324	28,902,667,673	4%
160		H/W Mkinga	459,965,036	11,533,852,265	4%
161		H/W Muheza	911,855,676	19,741,398,897	5%
162		H/W Pangani	402,399,986	9,843,046,411	4%
163		H/Jiji Tanga	5,432,832,860	33,668,670,203	16%
	Jumla		353,514,526,384	3,264,872,488,097	11%

Kiambatisho (xiii): Ruzuku ya Matumizi ya kawaida isiyotumika

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Ruzuku ya Matumizi ya kawaida kilichopo (TZS)	Kiasi halisi kilichotumika kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi kisichotumika (TZS)	% ya kiasi kisichotumika
1	H/Jiji Arusha	34,324,144,000	32,556,681,000	1,767,463,000	5%
2	H/W Arusha	28,852,593,786	28,638,414,702	214,179,084	1%
3	H/W Babati	21,781,368,000	21,338,273,000	443,095,000	2%
4	H/W Bagamoyo	29,777,315,750	28,782,044,228	995,271,522	3%
5	H/W Bahi	15,796,911,545	14,789,817,748	1,007,093,797	6%
6	H/W Bariadi	30,300,096,549	29,828,389,329	471,707,220	2%
7	H/W Biharamulo	13,610,909,419	13,079,465,946	531,443,473	4%
8	H/W Buhigwe	3,902,695,054	3,265,113,577	637,581,477	16%
9	H/W Bukoba	21,925,562,173	21,279,031,195	646,530,978	3%
10	H/M Bukoba	12,985,265,580	12,850,740,050	134,525,530	1%
11	H/W Bukombe	23,451,371,611	22,901,577,054	549,794,557	2%
12	H/W Bumbuli	14,137,037,462	11,158,862,260	2,978,175,202	21%
13	H/W Bunda	26,974,180,000	26,387,496,000	586,684,000	2%
14	H/W Busega	2,197,367,426	1,887,949,685	309,417,741	14%
15	H/W Busokelo	11,638,341,694	9,846,510,782	1,791,830,912	15%
16	H/W Butiama	3,562,522,316	1,871,248,035	1,691,274,281	47%
17	H/W Chamwino	21,566,756,885	20,771,315,805	795,441,080	4%
18	H/W Chato	18,731,827,453	18,203,972,359	527,855,094	3%
19	H/W Chemba	13,644,633,605	13,257,224,016	387,409,589	3%
20	H/W Chunya	16,629,498,487	15,936,757,922	692,740,565	4%
21	H/M Dodoma	26,515,625,347	24,330,023,577	2,185,601,770	8%
22	H/W Gairo	4,073,256,000	2,975,355,000	1,097,901,000	27%
23	H/W Geita	40,522,453,000	38,336,619,000	2,185,834,000	5%
24	H/Mji Geita	8,242,137,000	7,461,300,000	780,837,000	9%
25	H/W Hai	22,963,025,901	22,400,678,797	562,347,103	2%
26	H/W Handeni	26,253,053,316	24,374,951,544	1,878,101,772	7%
27	H/W Igunga	17,598,360,000	16,014,853,000	1,583,507,000	9%
28	H/M Ilala	74,109,909,337	73,040,514,513	1,069,394,824	1%
29	H/W Ileje	18,959,587,933	13,287,569,698	5,672,018,235	30%

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Ruzuku ya Matumizi ya kawaida kilichopo (TZS)	Kiasi halisi kilichotumika kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi kisichotumika (TZS)	% ya kiasi kisichotumika
30	H/Mlemela	24,476,364,956	24,099,666,636	376,698,320	2%
31	H/W Iramba	24,572,821,000	24,230,368,000	342,453,000	1%
32	H/W Iringa	27,375,113,524	26,608,995,561	766,117,963	3%
33	H/M Iringa	18,356,675,849	18,286,757,911	69,917,938	0%
34	H/W Itilima	3,257,454,722	2,422,442,032	835,012,690	26%
35	H/Mji Kahama	13,327,671,610	12,921,798,837	405,872,773	3%
36	H/W Kakonko	1,915,071,000	1,844,746,000	70,325,000	4%
37	H/W Kalambo	6,514,861,000	5,355,069,000	1,159,792,000	18%
38	H/W Karagwe	28,566,156,000	28,350,156,000	216,000,000	1%
39	H/W Karatu	20,523,853,322	20,229,439,902	294,413,420	1%
40	H/W Kasulu	36,348,438,554	35,536,614,325	811,824,229	2%
41	H/W Kibaha	13,878,837,944	13,396,201,032	482,636,912	3%
42	H/Mji Kibaha	15,576,031,000	14,394,516,979	1,181,514,021	8%
43	H/W Kibondo	26,076,912,277	22,175,175,431	3,901,736,846	15%
44	H/W Kigoma	28,988,572,000	28,659,784,000	328,788,000	1%
45	H/M Kigoma/Ujiji	17,279,983,000	16,569,356,000	710,627,000	4%
46	H/W Kilindi	12,251,872,701	12,206,764,911	45,107,790	0%
47	H/W Kilolo	23,818,085,011	22,372,230,399	1,445,854,612	6%
48	H/W Kilombero	32,101,975,935	30,679,744,190	1,422,231,745	4%
49	H/W Kilosa	36,746,049,608	36,202,070,483	543,979,125	1%
50	H/W Kilwa	17,566,479,637	17,208,567,305	357,912,332	2%
51	H/M Kinondoni	80,200,750,419	79,771,566,409	429,184,010	1%
52	H/W Kisarawe	16,776,957,105	16,299,634,605	477,322,500	3%
53	H/W Kishapu	19,779,222,889	18,954,212,640	825,010,249	4%
54	H/W Kiteto	16,687,100,307	16,421,743,926	265,356,381	2%
55	H/W Kondoa	25,789,552,613	25,656,548,013	133,004,600	1%
56	H/W Kongwa	20,837,898,190	20,466,484,833	371,413,357	2%
57	H/W Korogwe	18,191,845,251	17,909,033,931	282,811,320	2%
58	H/Mji Korogwe	9,800,846,372	9,271,095,213	529,751,159	5%
59	H/W Kwimba	27,536,727,344	27,004,316,941	532,410,403	2%

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Ruzuku ya Matumizi ya kawaida kilichopo (TZS)	Kiasi halisi kilichotumika kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi kisichotumika (TZS)	% ya kiasi kisichotumika
60	H/W Kyela	24,548,333,440	22,627,737,705	1,920,595,735	8%
61	H/W Kyerwa	1,661,579,806	1,615,290,557	46,289,249	3%
62	H/W Lindi	18,140,636,000	15,437,929,000	2,702,707,000	15%
63	H/W Liwale	12,600,923,000	12,392,977,000	207,946,000	2%
64	H/W Ludewa	17,255,753,815	16,601,353,196	654,400,619	4%
65	H/W Lushoto	30,868,770,743	28,318,947,845	2,549,822,898	8%
66	H/W Mafia	7,954,163,000	7,519,038,000	435,125,000	5%
67	H/W Magu	34,775,963,216	34,417,694,551	358,268,665	1%
68	H/Mji Makambako	8,861,591,664	8,634,168,196	227,423,468	3%
69	H/W Makete	15,015,807,737	13,745,346,076	1,270,461,661	8%
70	H/W Manyoni	20,056,249,905	17,440,461,897	2,615,788,008	13%
71	H/W Masasi	21,897,062,903	20,607,156,518	1,289,906,385	6%
72	H/Mji Masasi	8,452,654,764	7,044,391,468	1,408,263,296	17%
73	H/W Maswa	22,182,979,242	22,035,546,464	147,432,778	1%
74	H/W Mbarali	20,640,231,659	20,340,880,190	299,351,469	1%
75	H/W Mbeya	37,048,581,000	36,661,199,000	387,382,000	1%
76	H/W Mbeya	31,969,725,703	31,078,156,925	891,568,778	3%
77	H/W Mbinga	38,005,215,724	36,789,963,825	1,215,251,899	3%
78	H/W Mbogwe	3,639,879,581	3,287,104,381	352,775,200	10%
79	H/W Mbozi	29,415,490,119	29,354,102,773	61,387,346	0%
80	H/W Mbulu	28,332,707,000	27,906,214,000	426,493,000	2%
81	H/W Meatu	16,618,636,299	16,612,663,541	5,972,758	0%
82	H/W Meru	29,466,945,274	28,490,633,778	976,311,496	3%
83	H/W Misenyi	15,609,314,203	15,574,553,030	34,761,173	0%
84	H/W Misungwi	25,349,369,989	24,690,648,264	658,721,725	3%
85	H/W Mkalama	10,330,080,000	9,307,513,000	1,022,567,000	10%
86	H/W Mkinga	11,575,535,400	11,533,852,265	41,683,135	0%
87	H/W Mkuranga	21,861,480,681	19,217,465,787	2,644,014,894	12%
88	H/W Mlele	4,594,639,000	3,809,607,000	785,032,000	17%
89	H/W Momba	5,024,888,608	4,777,947,085	246,941,523	5%

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Ruzuku ya Matumizi ya kawaida kilichopo (TZS)	Kiasi halisi kilichotumika kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi kisichotumika (TZS)	% ya kiasi kisichotumika
90	H/W Monduli	16,601,153,000	15,728,316,000	872,837,000	5%
91	H/W Morogoro	19,536,962,771	18,763,011,762	773,951,009	4%
92	H/M Morogoro	34,526,123,804	33,686,146,265	839,977,539	2%
93	H/W Moshi	47,311,399,593	46,107,710,062	1,203,689,531	3%
94	H/W Moshi	24,060,950,401	23,435,229,672	625,720,729	3%
95	H/Mji Mpanda	8,506,111,050	8,437,176,137	68,934,913	1%
96	H/W Mpwapwa	22,306,999,036	21,921,484,648	385,514,388	2%
97	H/W Msalala	12,539,535,199	12,108,206,948	431,328,251	3%
98	H/W Mtwara	19,867,703,000	18,515,626,000	1,352,077,000	7%
99	H/M Mtwara	13,331,016,000	12,025,305,000	1,305,711,000	10%
100	H/W Mufindi	32,229,096,765	31,552,893,764	676,203,001	2%
101	H/W Muheza	20,696,623,054	19,741,398,897	955,224,157	5%
102	H/W Muleba	26,012,279,796	25,639,422,719	372,857,077	1%
103	H/W Musoma	16,419,475,172	16,327,404,164	92,071,008	1%
104	H/M Musoma	16,248,869,666	15,721,118,473	527,751,193	3%
105	H/W Mvomero	27,047,460,992	25,579,524,525	1,467,936,467	5%
106	H/W Mwanga	15,530,810,528	14,992,695,104	538,115,424	3%
107	H/Jiji Mwanza	35,803,688,792	35,438,801,289	364,887,503	1%
108	H/W Nachingwea	16,826,248,000	15,360,432,000	1,465,816,000	9%
109	H/W Namtumbo	15,219,609,075	14,762,455,644	457,153,431	3%
110	H/W Nanyumbu	11,907,989,706	11,507,090,321	400,899,385	3%
111	H/W Newala	12,247,714,327	11,450,046,575	797,667,752	7%
112	H/W Ngara	22,551,728,566	21,764,556,297	787,172,269	3%
113	H/W Ngorongoro	15,375,065,470	14,546,204,515	828,860,955	5%
114	H/W Njombe	24,400,300,692	24,133,376,833	266,923,859	1%
115	H/Mji Njombe	18,587,983,914	18,092,750,003	495,233,911	3%
116	H/W Nkasi	15,990,238,000	15,900,975,000	89,263,000	1%
117	H/W Nsimbo	2,270,395,283	2,249,823,771	20,571,512	1%

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Ruzuku ya Matumizi ya kawaida kilichopo (TZS)	Kiasi halisi kilichotumika kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi kisichotumika (TZS)	% ya kiasi kisichotumika
118	H/W Nyang'wale	1,721,083,000	1,509,605,000	211,478,000	12%
119	H/W Nyasa	4,550,124,512	4,154,655,598	395,468,914	9%
120	H/W Nzega	31,422,969,355	27,674,154,544	3,748,814,811	12%
121	H/W Pangani	10,755,948,101	9,843,046,411	912,901,690	8%
122	H/W Rombo	30,493,983,799	29,788,807,459	705,176,339	2%
123	H/W Rorya	12,473,093,731	12,010,706,390	462,387,341	4%
124	H/W Ruangwa	11,953,441,000	11,766,382,000	187,059,000	2%
125	H/W Rufiji	21,001,095,000	20,085,141,000	915,954,000	4%
126	H/W Rungwe	33,408,104,625	30,708,241,153	2,699,863,472	8%
127	H/W Same	29,355,454,168	28,389,446,328	966,007,839	3%
128	H/W Sengerema	40,747,166,000	39,479,727,000	1,267,439,000	3%
129	H/W Serengeti	20,861,945,000	20,365,688,000	496,257,000	2%
130	H/W Shinyanga	19,403,589,697	19,141,160,361	262,429,336	1%
131	H/M Shinyanga	14,822,676,724	14,662,433,639	160,243,085	1%
132	H/W Siha	13,226,703,305	12,656,132,161	570,571,144	4%
133	H/W Sikonge	11,963,086,082	11,624,118,433	338,967,649	3%
134	H/W Simanjiro	13,354,331,425	12,059,658,631	1,294,672,794	10%
135	H/W Singida	30,325,500,000	29,607,616,000	717,884,000	2%
136	H/W Songea	17,255,172,450	15,994,603,273	1,260,569,177	7%
137	H/M Songea	23,188,430,345	22,605,322,978	583,107,367	3%
138	H/W Sumbawanga	32,002,987,280	31,615,677,819	387,309,461	1%
139	H/M Sumbawanga	20,170,154,399	19,074,236,046	1,095,918,353	5%
140	H/W Tabora	17,632,553,286	17,036,551,481	596,001,805	3%
141	H/MTabora	23,382,216,765	22,850,068,084	532,148,681	2%
142	H/W Tandahimba	19,718,443,963	18,070,639,160	1,647,804,803	8%
143	H/Jiji Tanga	29,970,740,093	27,543,442,568	2,427,297,525	8%
144	H/W Tarime	27,311,369,403	25,503,827,737	1,807,541,666	7%

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Ruzuku ya Matumizi ya kawaida kilichopo (TZS)	Kiasi halisi kilichotumika kwa matumizi ya kawaida (TZS)	Kiasi kisichotumika (TZS)	% ya kiasi kisichotumika
145	H/Mji Tarime	3,434,613,387	3,165,641,719	268,971,668	8%
146	H/M Temeke	73,385,393,279	70,763,561,032	2,621,832,247	4%
147	H/W Tunduru	22,837,335,568	22,309,670,820	527,664,748	2%
148	H/W Ukerewe	20,699,569,069	20,349,646,237	349,922,832	2%
149	H/W Urambo	22,766,627,597	21,803,299,868	963,327,729	4%
150	H/W Ushetu	20,671,160,854	19,900,257,465	770,903,389	4%
151	H/W Wang'ing'ombe	1,844,938,076	1,716,860,647	128,077,429	7%
	Jumla	3,135,968,710,234	3,005,547,604,014	130,421,106,220	4%

Kiambatisho (xiv):Ruzuku ya miradi ya Maendeleo isiyotumika

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya maendeleo iliyopo(TZS)	Ruzuku ya Maendeleo iliyotumika(TZS)	Kiasi kisichotumika(TZS)	% kiasi kisichotumika
1	H/Jiji Arusha	7,531,544,000	5,843,359,000	1,688,185,000	22%
2	H/W Arusha	6,117,753,762	5,097,626,687	1,020,127,075	17%
3	H/W Babati	3,573,921,000	3,430,558,000	143,363,000	4%
4	H/M ji Babati	3,038,692,453	2,575,943,040	462,749,413	15%
5	H/W Bagamoyo	5,536,687,911	4,248,259,470	1,288,428,441	23%
6	H/W Bahi	3,477,360,079	2,577,170,397	900,189,682	26%
7	H/W Bariadi	6,220,989,595	4,130,335,092	2,090,654,503	34%
8	H/Mji Bariadi	3,239,423,878	1,741,176,062	1,498,247,816	46%
9	H/W Biharamulo	6,244,977,396	5,952,855,129	292,122,267	5%
10	H/W Buhigwe	550,753,514	424,546,774	126,206,740	23%
11	H/W Bukoba	4,031,824,454	3,828,953,376	202,871,078	5%
12	H/W Bukombe	5,816,539,109	4,492,144,226	1,324,394,883	23%
13	H/W Bumbuli	1,592,075,294	496,657,949	1,095,417,346	69%
14	H/W Bunda	3,720,425,000	3,346,203,000	374,222,000	10%
15	H/W Busega	1,771,820,591	971,964,481	799,856,110	45%
16	H/W Butiama	3,677,629,546	2,149,151,023	1,528,478,523	42%
17	H/W Chamwino	5,565,480,005	4,110,615,465	1,454,864,540	26%
18	H/W Chato	5,304,685,711	4,364,723,239	939,962,472	18%
19	H/W Chemba	1,109,402,517	521,197,315	588,205,202	53%
20	H/W Chunya	6,081,612,478	3,040,806,239	3,040,806,239	50%
21	H/Jiji Dar es salaam	3,079,869,543	2,852,035,426	227,834,117	7%
22	H/MDodoma	9,124,652,289	5,217,595,796	3,907,056,493	43%
23	H/W Gairo	1,031,207,000	371,467,000	659,740,000	64%
24	H/W Geita	6,401,677,120	6,072,744,821	328,932,299	5%
25	H/Mji Geita	3,449,752,787	2,452,401,744	997,351,043	29%
26	H/W Hai	4,170,680,527	3,247,332,299	923,348,227	22%
27	H/W Hanang'	4,518,772,000	3,423,281,000	1,095,491,000	24%
28	H/W Handeni	6,458,779,730	2,396,650,599	4,062,129,131	63%
29	H/W Igunga	3,300,818,944	2,359,303,223	941,515,721	29%
30	H/W Ikungi	1,075,000,000	454,481,000	620,519,000	58%
31	H/M Ilala	8,762,721,785	7,017,879,374	1,744,842,411	20%

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya maendeleo iliyopo(TZS)	Ruzuku ya Maendeleo iliyotumika(TZS)	Kiasi kisichotumika(TZS)	% kiasi kisichotumika
32	H/M Ilemela	2,912,222,878	993,454,707	1,918,768,171	66%
33	H/W Iramba	5,785,387,000	5,019,087,000	766,300,000	13%
34	H/W Iringa	9,805,816,014	7,233,683,445	2,572,132,569	26%
35	H/M Iringa	5,449,780,347	4,327,541,547	1,122,238,800	21%
36	H/W Itilima	1,315,364,989	1,174,364,989	141,000,000	11%
37	H/Mji Kahama	6,276,060,633	5,307,407,751	968,652,882	15%
38	H/W Kakonko	1,719,320,000	843,048,000	876,272,000	51%
39	H/W Kalambo	1,942,467,000	1,002,330,000	940,137,000	48%
40	H/W Kaliua	1,984,057,016	1,249,690,696	734,366,320	37%
41	H/W Karagwe	6,039,141,660	5,519,521,000	519,620,660	9%
42	H/W Karatu	3,802,168,698	3,725,957,903	76,210,795	2%
43	H/W Kasulu	5,504,662,585	4,011,633,753	1,493,028,832	27%
44	H/W Kibaha	2,406,750,496	2,253,592,902	153,157,594	6%
45	H/Mji Kibaha	4,491,442,868	3,002,555,832	1,488,887,036	33%
46	H/W Kibondo	5,680,467,078	5,120,531,788	559,935,290	10%
47	H/W Kigoma	3,914,271,000	3,745,527,000	168,744,000	4%
48	H/MKigoma/Ujiji	8,609,115,305	7,929,690,000	679,425,305	8%
49	H/W Kilindi	5,039,526,112	4,131,192,985	908,333,127	18%
50	H/W Kilolo	3,748,227,822	3,158,397,061	589,830,761	16%
51	H/W Kilombero	8,286,329,257	4,377,210,809	3,909,118,448	47%
52	H/W Kilosa	8,119,193,535	3,942,387,303	4,176,806,232	51%
53	H/W Kilwa	4,271,007,174	3,083,526,130	1,187,481,044	28%
54	H/MKinondoni	22,468,980,997	18,313,285,170	4,155,695,827	18%
55	H/W Kisarawe	4,274,357,131	3,146,253,701	1,128,103,430	26%
56	H/W Kishapu	4,382,914,163	3,651,486,725	731,427,438	17%
57	H/W Kiteto	3,790,011,503	1,742,685,844	2,047,325,659	54%
58	H/W Kondoa	4,067,830,513	3,369,787,704	698,042,809	17%
59	H/W Kongwa	3,018,644,768	2,504,486,300	514,158,468	17%
60	H/W Korogwe	4,327,924,511	1,756,625,717	2,571,298,794	59%
61	H/Mji Korogwe	2,825,097,817	2,141,401,972	683,695,845	24%
62	H/W Kwimba	5,638,742,156	5,157,115,176	481,626,980	9%

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya maendeleo iliyopo(TZS)	Ruzuku ya Maendeleo iliyotumika(TZS)	Kiasi kisichotumika(TZS)	% kiasi kisichotumika
63	H/W Kyela	5,304,433,153	2,648,579,910	2,655,853,243	50%
64	H/W Kyerwa	1,563,237,163	1,099,365,512	463,871,651	30%
65	H/W Lindi	5,409,557,000	3,700,007,000	1,709,550,000	32%
66	H/M Lindi	5,098,436,737	3,350,605,525	1,747,831,212	34%
67	H/W Liwale	3,006,445,000	1,301,611,000	1,704,834,000	57%
68	H/W Longido	5,763,120,000	3,121,038,000	2,642,082,000	46%
69	H/W Ludewa	4,122,061,148	2,345,615,780	1,776,445,368	43%
70	H/W Lushoto	3,883,083,777	2,871,708,550	1,011,375,227	26%
71	H/W Mafia	3,119,432,000	2,393,467,000	725,965,000	23%
72	H/W Magu	5,660,126,563	4,912,509,878	747,616,685	13%
73	H/Mji Makambako	1,235,811,533	651,468,104	584,343,429	47%
74	H/W Makete	4,059,541,261	2,385,069,531	1,674,471,730	41%
75	H/W Manyoni	6,381,739,017	2,022,104,025	4,359,634,992	68%
76	H/W Masasi	4,058,280,566	3,761,605,441	296,675,125	7%
77	H/Mji Masasi	1,434,701,246	512,652,316	922,048,930	64%
78	H/W Maswa	3,773,490,617	3,273,789,502	499,701,115	13%
79	H/W Mbarali	4,832,029,370	4,335,613,695	496,415,675	10%
80	H/W Mbeya	5,836,032,985	4,929,780,556	906,252,429	16%
81	H/W Mbinga	4,375,461,441	3,454,877,606	920,583,835	21%
82	H/W Mbogwe	343,266,030	225,647,585	117,618,445	34%
83	H/W Mbozi	2,199,696,305	1,899,649,516	300,046,789	14%
84	H/W Mbulu	4,164,090,580	2,310,113,580	1,853,977,000	45%
85	H/W Meatu	4,332,103,566	3,179,721,654	1,152,381,912	27%
86	H/W Meru	4,550,104,064	3,778,487,461	771,616,603	17%
87	H/W Misenyi	5,100,249,337	4,776,269,011	323,980,326	6%
88	H/W Misungwi	4,500,166,944	2,654,811,038	1,845,355,906	41%
89	H/W Mkalama	451,124,000	301,189,000	149,935,000	33%
90	H/W Mkinga	4,988,609,733	3,657,834,458	1,330,775,275	27%
91	H/W Mkuranga	3,256,415,857	2,120,070,957	1,136,344,900	35%
92	H/W Mlele	723,394,000	696,654,000	26,740,000	4%
93	H/W Momba	2,586,037,846	964,709,811	1,621,328,035	63%
94	H/W Monduli	9,001,305,000	7,886,910,000	1,114,395,000	12%
95	H/W Morogoro	4,512,364,779	2,236,542,915	2,275,821,864	50%

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya maendeleo iliyopo(TZS)	Ruzuku ya Maendeleo iliyotumika(TZS)	Kiasi kisichotumika(TZS)	% kiasi kisichotumika
96	H/M Morogoro	5,486,212,946	3,585,193,826	1,901,019,120	35%
97	H/W Moshi	4,189,973,715	3,280,902,930	909,070,785	22%
98	H/M Moshi	3,425,132,293	2,322,358,268	1,102,774,025	32%
99	H/W Mpanda	5,664,021,698	3,605,017,875	2,059,003,823	36%
100	H/Mji Mpanda	6,513,525,015	4,277,377,591	2,236,147,424	34%
101	H/W Mpwapwa	3,555,225,968	2,570,647,911	984,578,057	28%
102	H/W Msalala	2,767,197,866	1,890,592,071	876,605,795	32%
103	H/W Mtwara	5,581,433,000	4,867,514,000	713,919,000	13%
104	H/M Mtwara	13,303,468,000	9,780,701,000	3,522,767,000	26%
105	H/W Mufindi	6,685,546,713	4,174,871,625	2,510,675,088	38%
106	H/W Muheza	3,141,710,677	2,326,983,064	814,727,613	26%
107	H/W Muleba	7,976,078,462	6,525,352,932	1,450,725,530	18%
108	H/W Musoma	2,951,197,758	2,294,902,555	656,295,203	22%
109	H/M Musoma	1,951,394,861	846,643,359	1,104,751,502	57%
110	H/W Mvomero	6,212,932,497	3,882,881,939	2,330,050,558	38%
111	H/W Mwanga	4,425,819,484	3,603,223,323	822,596,161	19%
112	H/Jiji Mwanza	8,460,513,748	7,465,885,774	994,627,974	12%
113	H/W Nachingwea	3,839,885,610	2,367,254,075	1,472,631,535	38%
114	H/W Namtumbo	7,186,529,076	4,479,341,792	2,707,187,284	38%
115	H/W Nanyumbu	3,763,577,523	3,701,481,502	62,096,021	2%
116	H/W Newala	5,655,902,447	4,117,036,411	1,538,866,036	27%
117	H/W Ngara	4,834,189,668	4,095,290,363	738,899,305	15%
118	H/W Ngorongoro	5,578,495,570	4,649,931,881	928,563,689	17%
119	H/W Njombe	3,971,208,676	2,542,578,256	1,428,630,420	36%
120	H/Mji Njombe	7,947,014,277	4,785,465,534	3,161,548,743	40%
121	H/W Nkasi	5,309,533,000	3,997,417,000	1,312,116,000	25%
122	H/W Nsimbo	1,797,170,650	528,232,677	1,268,937,973	71%
123	H/W Nyang'wale	656,400,000	605,000,000	51,400,000	8%
124	H/W Nyasa	649,861,708	378,134,945	271,726,763	42%
125	H/W Nzega	6,354,075,965	4,439,906,834	1,914,169,131	30%

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya maendeleo iliyopo(TZS)	Ruzuku ya Maendeleo iliyotumika(TZS)	Kiasi kisichotumika(TZS)	% kiasi kisichotumika
126	H/W Pangani	2,479,928,042	1,714,688,560	765,239,482	31%
127	H/W Rombo	3,234,631,875	2,199,822,274	1,034,809,601	32%
128	H/W Rorya	7,255,365,497	5,217,209,085	2,038,156,412	28%
129	H/W Ruangwa	3,783,813,000	3,307,987,000	475,826,000	13%
130	H/W Rufiji	3,648,116,560	2,931,148,000	716,968,560	20%
131	H/W Same	4,477,287,514	2,790,785,116	1,686,502,398	38%
132	H/W Sengerema	6,248,118,000	5,904,162,000	343,956,000	6%
133	H/W Serengeti	5,109,723,000	4,174,079,000	935,644,000	18%
134	H/W Shinyanga	3,295,846,284	2,871,875,520	423,970,764	13%
135	H/M Shinyanga	4,095,118,670	3,839,947,487	255,171,183	6%
136	H/W Siha	3,754,037,964	2,629,640,081	1,124,397,883	30%
137	H/W Sikonge	5,098,731,655	4,196,462,341	902,269,314	18%
138	H/W Simanjiro	3,996,129,151	3,410,908,243	585,220,908	15%
139	H/W Singida	4,275,152,460	3,335,517,544	939,634,916	22%
140	H/M Singida	4,740,956,304	3,197,822,122	1,543,134,182	33%
141	H/W Songea	7,544,144,932	5,621,705,616	1,922,439,316	25%
142	H/M Songea	3,315,911,472	1,880,211,526	1,435,699,946	43%
143	H/W Sumbawanga	4,921,010,989	2,760,995,547	2,160,015,442	44%
144	H/M Sumbawanga	5,120,460,689	3,675,244,106	1,445,216,583	28%
145	H/W Tabora	4,556,038,804	2,751,124,859	1,804,913,945	40%
146	H/M Tabora	4,273,939,195	2,175,465,701	2,098,473,494	49%
147	H/W Tandahimba	3,225,609,577	2,738,370,944	487,238,633	15%
148	H/Jiji Tanga	13,874,558,658	11,954,884,378	1,919,674,280	14%
149	H/W Tarime	5,674,951,067	2,833,985,801	2,840,965,266	50%
150	H/M Temeke	6,372,832,110	3,161,647,368	3,211,184,742	50%
151	H/W Tunduru	7,726,249,836	3,092,420,704	4,633,829,132	60%
152	H/W Ukerewe	4,948,986,629	4,160,857,583	788,129,046	16%
153	H/W Ulanga	6,639,092,000	4,214,749,231	2,424,342,769	37%
154	H/W Urambo	5,133,598,674	3,297,793,372	1,835,805,302	36%

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya maendeleo iliyopo(TZS)	Ruzuku ya Maendeleo iliyotumika(TZS)	Kiasi kisichotumika(TZS)	% kiasi kisichotumika
155	H/W Ushetu	5,677,298,332	3,224,912,158	2,452,386,174	43%
156	H/W Uvinza	2,061,080,000	1,714,809,000	346,271,000	17%
157	H/W Wang'ing'ombe	1,227,069,614	720,301,977	506,767,637	41%
	Jumla	734,721,779,087	531,594,614,629	203,127,164,458	28%

Kiambatisho(xv): Orodha ya Halmashauri inayoonesha makusanyo pungufu ya ushuru wa mazao

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoithinishwa(TZS)	Makusanyo halisi (TZS)	Makusanyo pungufu (TZS)	% ya makusanyo pungufu
1	H/W Karatu	220,000,000	0	(220,000,000)	(100)
2	H/W Monduli	12,060,000	702,000	(11,358,000)	(94)
3	H/W Ngorongoro	20,000,000	1,430,000	(18,570,000)	(93)
4	H/W Meru	115,800,000	25,900,710	(89,899,290)	(78)
5	H/W Longido	32,022,000	15,900,000	(16,122,000)	(50)
6	H/W Bagamoyo	248,800,000	113,204,500	(135,595,500)	(54)
7	H/W Mkuranga	132,000,000	103,700,000	(28,300,000)	(21)
8	H/W Geita	340,000,000	154,009,450	(185,990,550)	(55)
9	H/W Bukombe	584,310,000	375,090,643	(209,219,357)	(36)
10	H/W Muleba	489,900,000	287,781,765	(202,118,235)	(41)
11	H/W Ngara	153,000,000	116,898,765	(36,101,235)	(24)
12	H/W Kyerwa	1,044,700,000	740,112,340	(304,587,660)	(29)
13	H/W Missenyi	80,000,000	31,646,308	(48,353,692)	(60)
14	H/W Buhigwe	82,000,000	48,710,000	(33,290,000)	(41)
15	H/W Uvinza	804,822,320	492,371,000	(312,451,320)	(39)
16	H/W Hai	156,000,000	78,746,923	(77,253,077)	(50)
17	H/W Siha	264,740,000	199,219,599	(65,520,401)	(25)
18	H/W Mwanga	25,110,000	8,915,715	(16,194,285)	(64)
19	H/W Hanang'	175,050,000	86,384,000	(88,666,000)	(51)
20	H/W Bunda	619,000,000	311,718,625	(307,281,375)	(50)
21	H/W Mbeya	706,239,000	526,845,911	(179,393,089)	(25)
22	H/W Mbozi	2,000,000,000	1,312,993,965	(687,006,035)	(34)
23	H/W Kilombero	3,271,555,000	2,659,273,640	(612,281,360)	(19)
24	H/M Morogoro	520,000,000	351,627,406	(168,372,594)	(32)
25	H/W Newala	1,208,500,000	889,441,894	(319,058,106)	(26)
26	H/W Kwimba	616,377,000	370,526,944	(245,850,056)	(40)
27	H/W Magu	553,728,000	349,776,275	(203,951,725)	(37)
28	H/W Kalambo	12,281,500	6,886,000	(5,395,500)	(44)
29	H/W Songea	889,671,677	179,720,478	(709,951,199)	(80)
30	H/W Tunduru	1,203,251,000	581,392,514	(621,858,486)	(52)
31	H/W Namtumbo	804,897,000	524,089,615	(280,807,385)	(35)
32	H/W Kishapu	1,554,477,435	1,193,709,985	(360,767,450)	(23)
33	H/W Msalala	60,661,592	35,922,100	(24,739,492)	(41)
34	H/W Ikungi	132,000,000	69,776,300	(62,223,700)	(47)

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa(TZS)	Makusanyo halisi (TZS)	Makusanyo pungufu (TZS)	% ya makusanyo pungufu
35	H/W Iramba	270,000,000	206,863,398	(63,136,602)	(23)
36	H/W Singida	188,514,000	129,197,300	(59,316,700)	(31)
37	H/Mji Bariadi	24,680,000	21,060,000	(3,620,000)	(15)
38	H/W Maswa	1,582,551,000	1,135,904,269	(446,646,731)	(28)
39	H/W Korogwe	200,006,000	123,571,598	(76,434,402)	(38)
40	H/W Lushoto	475,943,000	364,754,926	(111,188,074)	(23)
41	H/W Pangani	67,050,000	36,061,500	(30,988,500)	(46)
42	H/W Mkinga	67,000,000	38,610,550	(28,389,450)	(42)
	Jumla	22,008,697,524	14,300,448,911	(7,708,248,613)	(35)

**Kiambatisho (xvi): Mapungufu katika mifumo ya kiuhasibu-
Epicor toleo la 9.05**

S/N	COUNCIL	Usuluhishi haufanyiki	Tatizo la mtandao	Epicor haijafungwa
1	H/W Bahi		v	
2	H/Mji Bariadi			v
3	H/W Bumbuli			v
4	H/W Busega			v
5	H/W Busokelo			v
6	H/W Chemba			v
7	H/W Chunya			
8	H/M Dodoma			
9	H/W Geita			
10	H/Mji Geita			v
11	H/W Hai			
12	H/W Igunga			
13	H/W Ileje		v	
14	H/M Ilemela			v
15	H/W Iramba			
16	H/W Iringa		v	
17	H/M Iringa	v	v	
18	H/W Itilima			v
19	H/W Kalambo			v
20	H/W Kaliua			v
21	H/W Kasulu			
22	H/W Kibaha		v	
23	H/Mji Kibaha	v	v	
24	H/W Kibondo			
25	H/W Kigoma		v	
26	H/M Kigoma/Ujiji			
27	H/W Kilolo	v	v	
28	H/W Kilombero		v	
29	H/W Kilosa		v	
30	H/W Kiteto			
31	H/W Kondoa		v	
32	H/W Kongwa			
33	H/W Korogwe	v		
34	H/W Kyela		v	
35	H/W Kyerwa			v
36	H/W Lushoto			
37	H/Mji Masasi			v
38	H/W Mbinga		v	
39	H/W Mbogwe			v
40	H/W Mbozi	v		
41	H/W Mbulu			
42	H/W Mkinga	v	v	
43	H/W Mlele			v
44	H/W Momba			v
45	H/W Morogoro		v	
46	H/W Moshi		v	
47	H/M Moshi	v		
48	H/W Mpwapwa			

S/N	COUNCIL	Usuluhishi haufanyiki	Tatizo la mtandao	Epicor hajafungwa
49	H/W Msalala			v
50	H/M Mtwara		v	
51	H/W Mufindi	v	v	
52	H/W Muheza			
53	H/W Musoma			
54	H/W Mvomero	v	v	
55	H/W Mwanga			
56	H/W Nanyumbu			
57	H/W Newala			
58	H/W Ngara			
59	H/W Nkasi			
60	H/W Nsimbo			v
61	H/W Nyasa			v
62	H/W Nzega			
63	H/W Pangani		v	
64	H/W Rombo	v	v	
65	H/W Ruangwa		v	
66	H/W Same			
67	H/W Sengerema			
68	H/W Serengeti			
69	H/W Siha	v	v	
70	H/W Sikonge			
71	H/W Singida			
72	H/W Singida			
73	H/M Songea			
74	H/W Sumbawanga			
75	H/M Sumbawanga			
76	H/W Tabora			
77	H/M Tabora			
78	H/Jiji Tanga		v	
79	H/W Tarime		v	
80	H/Mji Tarime			v
81	H/W Ulanga			
82	H/W Urambo			
83	H/W Wang'ing'ombe			v
84	H/W Buhigwe			v
85	H/W Kakonko			v
86	H/W Uvinza			v
87	H/W Ikungi			v
88	H/W Mkalama			v
89	H/W Nyanghw'ale			v
90	H/Mji Kahama			v

Kiambatisho (xvii): Mazingira ya udhibiti wa teknolojia ya habari

Na:	Halmashauri	Kutokuwepo sera ya teknolojia	Kutokuwepo mpango wa kujikinga na majanga	Kutokuwepo miongozo kwa watumiaji	Upungufu wa vifaa vya kujikinga na majanga	Kukosekana kwa watumishi wenye ujuzi
1	H/Jiji Arusha					✓
2	H/W Arusha		✓	✓	✓	
3	H/W Babati	✓	✓		✓	✓
4	H/Mji Babati	✓	✓	✓		
5	H/W Bagamoyo	✓	✓			✓
6	H/W Bahi	✓		✓	✓	
7	H/W Bukombe	✓	✓	✓	✓	✓
8	H/W Bumbuli	✓				✓
9	H/W Busega		✓			
10	H/W Busokelo	✓	✓		✓	
11	H/W Butiama	✓	✓	✓	✓	
12	H/W Chamwino	✓	✓	✓		
13	H/W Chunya	✓	✓		✓	✓
14	H/M Dodoma		✓		✓	
15	H/Mji Geita		✓		✓	
16	H/W Hanang'	✓	✓	✓	✓	✓
17	H/W Ikungi	✓	✓			
18	H/M Ilala		✓			
19	H/M Ilemela	✓				
20	H/W Iringa	✓	✓	✓	✓	✓
21	H/M Iringa		✓	✓		✓
22	H/W Itilima	✓		✓		
23	H/Mji Kahama	✓	✓	✓	✓	✓

Na:	Halmashauri	Kutokuwepo sera ya teknolojia	Kutokuwepo mpango wa kujikinga na majanga	Kutokuwepo miongozo kwa watumiaji	Upungufu wa vifaa vya kujikinga na majanga	Kukosekana kwa watumishi wenye ujuzi
24	H/W Kalambo		✓		✓	✓
25	H/W Kaliua	✓				
26	H/W Karatu	✓	✓	✓		
27	H/W Kibaha		✓			
28	H/W Kigoma	✓				
29	H/W Kilindi	✓	✓	✓	✓	✓
30	H/W Kilolo		✓	✓	✓	
31	H/W Kilombero	✓		✓	✓	✓
32	H/W Kilosa		✓	✓	✓	
33	H/W Kilwa	✓			✓	
34	H/M Kinondoni	✓	✓	✓		
35	H/W Kishapu	✓	✓	✓		
36	H/W Kondoa		✓		✓	✓
37	H/W Kongwa		✓			
38	H/W Korogwe		✓	✓	✓	
39	H/Mji Korogwe		✓			
40	H/W Kyerwa			✓		
41	H/W Lindi				✓	
42	H/M Lindi					✓
43	H/W Liwale				✓	✓
44	H/W Longido	✓		✓	✓	
45	H/W Ludewa		✓	✓	✓	
46	H/W Lushoto		✓			✓
47	H/W Mafia		✓			
48	H/W Magu		✓			

Na:	Halmashauri	Kutokuwepo sera ya teknolojia	Kutokuwepo mpango wa kujikinga na majanga	Kutokuwepo miongozo kwa watumiaji	Upungufu wa vifaa vya kujikinga na majanga	Kukosekana kwa watumishi wenye ujuzi
49	H/Mji Makambako	/				
50	H/W Makete	/	/	/	/	/
51	H/W Masasi	/				/
52	H/Mji Masasi					/
53	H/W Maswa	/				
54	H/Jiji Mbeya	/	/			
55	H/W Mbeya	/	/			
56	H/W Mbinga		/		/	
57	H/W Mbozi	/	/		/	/
58	H/W Mbulu	/	/	/		
59	H/W Meatu	/	/			/
60	H/W Meru	/		/	/	
61	H/W Misungwi	/	/	/	/	
62	H/W Mkalama	/	/			
63	H/W Momba	/	/			
64	H/W Monduli	/	/	/		
65	H/M Morogoro	/	/	/	/	/
66	H/W Moshi	/	/		/	
67	H/M Moshi		/	/		
68	Mpanda DC	/	/			
69	Mpanda TC	/	/			
70	Mpwapwa DC			/		/
71	Msalala DC				/	/
72	H/M Mtwara/Miki	/	/		/	/
73	H/W Mufindi			/	/	/

Na:	Halmashauri	Kutokuwepo sera ya teknolojia	Kutokuwepo mpango wa kujikinga na majanga	Kutokuwepo miongozo kwa watumiaji	Upungufu wa vifaa vya kujikinga na majanga	Kukosekana kwa watumishi wenye ujuzi
74	H/W Muheza		✓		✓	
75	H/W Mvomero	✓	✓			✓
76	H/W Mwanga					✓
77	H/W Namtumbo		✓	✓	✓	✓
78	H/W Newala	✓		✓		✓
79	H/W Ngorongoro	✓		✓	✓	
80	H/W Nsimbo	✓	✓			
81	H/W Nyanghw'ale					✓
82	H/W Nyasa		✓	✓	✓	
83	H/W Nzega	✓	✓	✓	✓	
84	H/W Pangani	✓	✓		✓	
85	H/W Rombo		✓		✓	
86	H/W Rorya	✓	✓		✓	
87	H/W Ruangwa	✓	✓			
88	H/W Rungwe	✓				✓
89	H/W Sengerema	✓			✓	
90	H/W Serengeti		✓	✓	✓	
91	H/W Shinyanga	✓	✓	✓	✓	
92	H/W Sikonge					✓
93	H/W Simanjiro	✓	✓	✓		✓
94	H/W Singida	✓	✓	✓	✓	✓
95	H/M Singida	✓	✓	✓	✓	
96	H/W Songea		✓		✓	
97	H/M Songea		✓		✓	
98	H/W Sumbawanga	✓			✓	✓

Na:	Halmashauri	Kutokuwepo sera ya teknolojia	Kutokuwepo mpango wa kujikinga na majanga	Kutokuwepo miongozo kwa watumiaji	Upungufu wa vifaa vya kujikinga na majanga	Kukosekana kwa watumishi wenye ujuzi
99	H/M Sumbawanga	✓				✓
100	H/W Tabora	✓	✓		✓	
101	H/Jiji Tanga	✓	✓		✓	✓
102	H/Mji Tarime	✓	✓	✓	✓	
103	H/W Ukerewe			✓		✓
104	H/W Ulanga	✓			✓	
105	H/W Urambo		✓			
106	H/W Wanging'ombe	✓				
107	H/W Gairo	✓		✓	✓	

Kiambatisho (xviii): Mapungufu yaliyopo Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani

Namba	Halmashauri	Idadi ndogo ya watumishi	Ukosefu wa vitendea kazi	Kutokuwepo mafunzo	Kutoandaa mipango ya ukaguzi	Taarifa za ukaguzi hazipitiwi
1	H/Jiji Arusha	v				
2	H/W Arusha		v	v		
3	H/W Babati	v	v		v	
4	H/Mji Babati		v	v		
5	H/W Bahi		v			
6	H/Mji Bariadi	v	v			
7	H/W Buhigwe	v			v	
8	H/W Bukombe	v	v			
9	H/W Bumbuli	v	v		v	
10	H/W Bunda				v	
11	H/W Busega	v	v			
12	H/W Busokelo	v	v			
13	H/W Butiama	v				
14	H/W Chamwino		v	v		
15	H/W Chato	v	v		v	v
16	H/W Chemba	v	v		v	
17	H/W Chunya	v			v	
18	H/W Dodoma	v	v		v	
19	H/W Geita	v	v			
20	H/W Geita	v	v			
21	H/W Hai				v	

Namba	Halmashauri	Idadi ndogo ya watumishi	Ukosefu wa vitendea kazi	Kutokuwepo mafunzo	Kutoandaa mipango ya ukaguzi	Taarifa za ukaguzi hazipitiwi
22	H/W Hanang'	v	v			
23	H/W Handeni		v			
24	H/W Ikungi	v	v		v	
25	H/W Ileje				v	
26	H/M Ilemela	v				
27	H/M Iringa	v	v			
28	H/W Itilima	v	v			
29	H/Mji Kahama	v	v			
30	H/W Kakonko	v	v			
31	H/W Kalambo	v	v			
32	H/W Karatu		v	v		
33	H/W Kibaha			v	v	
34	H/Mji Kibaha		v		v	
35	H/W Kibondo		v		v	
36	H/W Kigoma		v		v	
37	H/M Kigoma/Ujiji	v	v		v	
38	H/W Kilindi	v			v	v
39	H/W Kilolo	v				
40	H/W Kilombero		v		v	
41	H/W Kilosa	v			v	
42	H/W Kilwa	v				
43	H/M Kinondoni		v		v	

Namba	Halmashauri	Idadi ndogo ya watumishi	Ukosefu wa vitendea kazi	Kutokuwepo mafunzo	Kutoandaa mipango ya ukaguzi	Taarifa za ukaguzi hazipitiwi
44	H/M Kishapu				v	
45	H/W Kiteto				v	v
46	H/W Kondo		v		v	
47	H/W Kongwa	v	v			v
48	Korogwe		v	v	v	
49	H/Mji Korogwe	v	v	v		v
50	H/W Kyela	v	v			
51	H/W Kyerwa	v	v		v	
52	H/W Lindi	v	v			
53	H/M Lindi	v	v			
54	H/W Liwale	v	v			
55	H/W Longido	v	v			
56	H/W Ludewa	v			v	
57	H/W Lushoto	v		v		v
58	H/W Mafia		v		v	
59	H/W Magu	v	v			v
60	H/W Makete	v	v			
61	H/W Masasi	v				v
62	H/Mji Masasi	v				
63	H/W Maswa	v	v		v	
64	H/W Mbarali	v			v	
65	H/Jiji Mbeya	v				

Namba	Halmashauri	Idadi ndogo ya watumishi	Ukosefu wa vitendea kazi	Kutokuwepo mafunzo	Kutoandaa mipango ya ukaguzi	Taarifa za ukaguzi hazipitiwi
66	H/W Mbeya		v			v
67	H/W Mbinga	v				
68	H/W Mbogwe	v	v			
69	H/W Mbozi	v				
70	H/W Mbulu	v				
71	H/W Meatu		v			
72	H/W Meru	v	v		v	
73	H/W Misungwi		v		v	
74	H/M Mkalama	v	v		v	v
75	H/W Mkinga			v	v	
76	H/W Mlele	v				
77	H/W Momba	v			v	v
78	H/W Morogoro		v		v	
79	H/M Morogoro	v	v			
80	H/W Moshi				v	
81	H/W Mpanda	v				
82	H/Mji Mpanda	v				v
83	H/W Mpwapwa		v			
84	H/W Mtwara	v	v			v
85	H/M Mtwara/Miki	v				
86	H/W Mufindi	v	v			
87	H/W Muheza	v	v	v	v	

Namba	Halmashauri	Idadi ndogo ya watumishi	Ukosefu wa vitendea kazi	Kutokuwepo mafunzo	Kutoandaa mipango ya ukaguzi	Taarifa za ukaguzi hazipitiwi
88	H/W Musoma	v	v		v	
89	H/M Musoma	v	v			
90	H/W Mvomero				v	v
91	H/W Mwanga				v	
92	H/Jiji Mwanza		v		v	
93	H/W Namtumbo	v	v			
94	H/W Nanyumbu	v				
95	H/W Ngorongoro	v	v	v		
96	H/W Nkasi	v			v	
97	H/W Nsimbo	v	v			
98	H/W Nyanghw'ale	v	v			
99	H/W Nyasa	v	v			
100	H/W Nzega	v		v		
101	H/W Pangani		v			
102	H/W Rombo	v	v		v	
103	H/W Rorya	v				
104	H/W Ruangwa		v	v		
105	H/W Sengerema	v	v			
106	H/W Serengeti	v	v		v	
107	H/W Shinyanga	v	v			
108	H/W Siha	v				
109	H/W Sikonge			v		

Namba	Halmashauri	Idadi ndogo ya watumishi	Ukosefu wa vitendea kazi	Kutokuwepo mafunzo	Kutoandaa mipango ya ukaguzi	Taarifa za ukaguzi hazipitiwi
110	H/W Simanjiro				v	
111	H/W Singida	v	v		v	
112	H/M Singida	v	v		v	
113	H/M Songea		v			
114	H/W Sumbawanga	v			v	
115	H/M Sumbawanga		v		v	
116	H/W Tabora		v	v		
117	H/M Tabora		v		v	
118	H/Jiji Tanga	v				
119	H/W Tarime	v	v			
120	H/Mji Tarime	v	v			
121	H/W Tunduru	v	v			
122	H/W Ukerewe	v	v			
123	H/W Ulanga	v	v		v	
124	H/W Ushetu	v				
125	H/W Uvinza	v	v		v	v
126	H/W Wanging'ombe	v	v		v	

Kiambatisho (xix): Mapungufu ya Kamati za Ukaguzi

Na.	Halmashauri	Wajumbe kutokuwa na ufahamu wa masuala ya fedha	Vikao vya kisheria angalau vine kwa mwaka havifanyiki	Kutopitia taarifa za fedha,taarifa za viashiria hatarishi	Kutoandaa na kuwasilisa taarifa	Kamati hazijaundwa
1	H/W Arusha		v	v		
2	H/W Babati			v		
3	H/Mji Bariadi			v		
4	H/W Bunda			v		
5	H/W Busega			v		
6	H/W Busokelo	v		v		
7	H/W Butiama	v	v	v	v	
8	H/W Chamwino		v	v	v	
9	H/W Chato	v		v		
10	H/W Chemba				v	
11	H/W Chunya	v		v	v	
12	H/W Geita			v		
13	H/W Hai	v			v	
14	H/W Hanang'			v		
15	H/W Handeni			v		
16	H/W Igunga				v	
17	H/M Ilala		v			
18	H/W Ileje	v				
19	H/M Ilemela			v	v	
20	H/W Iringa	v				
21	H/W Itilima			v		
22	H/Mji Kahama			v	v	
23	H/W Kakonko		v			v

Na.	Halmashauri	Wajumbe kutokuwa na ufahamu wa masuala ya fedha	Vikao vya kisheria angalau vine kwa mwaka havifanyiki	Kutopitia taarifa za fedha,taarifa za viashiria hatarishi	Kutoandaa na kuwasilisa taarifa	Kamati hazijaundwa
24	H/W Kalambo		v			
25	H/W Kaliua				v	
26	H/W Karatu		v	v		
27	H/W Kasulu					v
28	H/Mji Kibaha		v	v		
29	H/W Kibondo			v		
30	H/W Kigoma		v	v	v	
31	H/M Kigoma/Ujiji		v	v	v	
32	H/W Kilindi			v	v	
33	H/W Kilolo	v		v		
34	H/W Kilombero			v	v	
35	H/W Kilosa	v		v		
36	H/M Kinondoni	v		v		
37	H/W Kishapu			v	v	
38	H/W Kiteto	v		v		
39	H/W Kondo				v	
40	H/W Kongwa			v	v	
41	H/W Korogwe			v	v	
42	H/Mji Korogwe			v	v	
43	H/W Kwimba			v	v	
44	H/W Kyerwa	v		v		
45	H/W Lindi	v				
46	H/W Liwale		v	v		
47	H/W Longido			v		
48	H/W Ludewa	v		v		

Na.	Halmashauri	Wajumbe kutokuwa na ufahamu wa masuala ya fedha	Vikao vya kisheria angalau vine kwa mwaka havifanyiki	Kutopitia taarifa za fedha,taarifa za viashiria hatarishi	Kutoandaa na kuwasilisa taarifa	Kamati hazijaundwa
49	H/W Lushoto	v		v		
50	H/W Mafia		v	v		
51	H/W Magu			v		
52	H/Mji Makambako	v		v		
53	H/W Maswa			v		
54	H/W Mbarali	v				
55	H/Jiji Mbeya			v		
56	H/W Mbeya	v		v		
57	H/W Mbogwe			v		
58	H/W Mbozi	v				
59	H/W Mbulu			v		
60	H/W Meatu	v	v	v	v	
61	H/W Meru		v		v	
62	H/W Misungwi		v	v	v	
63	H/W Mkalama	v	v	v		
64	H/W Momba	v		v		
65	H/W Monduli		v	v	v	
66	H/W Morogoro		v	v	v	
67	H/M Morogoro	v	v	v		
68	H/W Moshi		v	v		
69	H/M Moshi			v	v	
70	H/W Mpwapwa			v	v	
71	H/W Mtwara			v		
72	H/W Mufindi	v		v		
73	H/W Musoma		v	v	v	

Na.	Halmashauri	Wajumbe kutokuwa na ufahamu wa masuala ya fedha	Vikao vya kisheria angalau vine kwa mwaka havifanyiki	Kutopitia taarifa za fedha,taarifa za viashiria hatarishi	Kutoandaa na kuwasilisa taarifa	Kamati hazijaundwa
74	H/W Mvomero		v	v		
75	H/W Mwanga		v	v	v	
76	H/Jiji Mwanza			v	v	
77	H/W Namtumbo			v		
78	H/W Nanyumbu		v	v		
79	H/W Newala	v		v		
80	H/W Ngorongoro		v	v	v	
81	H/W Nsimbo		v			
82	H/W Nyasa		v	v		
83	H/W Nzega		v		v	
84	H/W Pangani		v	v	v	
85	H/W Rombo			v	v	
86	H/W Rorya			v		
87	H/W Ruangwa			v		
88	H/W Rungwe				v	
89	H/W Same			v		
90	H/W Sengerema			v	v	
91	H/W Serengeti			v	v	
92	H/W Shinyanga		v			v
93	H/W Siha				v	
94	H/W Simanjiro	v				
95	H/W Singida	v		v	v	
96	H/W Singida	v				
97	H/W Songea		v			
98	H/M Songea			v		

Na.	Halmashauri	Wajumbe kutokuwa na ufahamu wa masuala ya fedha	Vikao vya kisheria angalau vine kwa mwaka havifanyiki	Kutopitia taarifa za fedha,taarifa za viashiria hatarishi	Kutoandaa na kuwasilisa taarifa	Kamati hazijaundwa
99	H/M Sumbawanga		v			
100	H/W Tabora	v				
101	H/M Tabora	v	v			
102	H/Jiji Tanga			v	v	
103	H/W Tarime			v	v	
104	H/Mji Tarime			v	v	
105	H/W Tunduru			v		
106	H/W Ukerewe		v	v	v	
107	H/W Urambo	v		v		
108	H/W Ushetu			v	v	
109	H/W W/ng'ombe	v	v	v		
110	H/W Gairo			v		

Kiambatisho (xx)**Usimamizi wa viashiria hatarishi**

Namba	Halmashauri	Tathmini ya mara kwa mara haifanyiki	Hakuna sera ya usimamizi wa vihatarishi	Hakuna taarifa za vihatarishi	Hakuna rejista ya vihatarishi
1	H/Jiji Arusha	v			
2	H/W Arusha	v			
3	H/W Babati	v			
4	H/Mji Babati	v	v		
5	H/W Bahi	v	v		
6	H/Mji Bariadi	v	v		
7	H/W Bukombe	v			
8	H/W Bumbuli	v	v		
9	H/W Bunda	v	v	v	v
10	H/W Busokelo		v		
11	H/W Butiama	v	v	v	v
12	H/W Chunya	v	v		
13	H/Mji Geita	v	v		
14	H/W Hai	v	v		
15	H/W Hanang'	v	v		
16	H/W Ikungi	v	v		
17	H/M Ilala		v		
18	H/W Iramba	v			
19	H/W Itilima	v	v		
20	H/Mji Kahama	v			v
21	H/W Kaliua	v	v		

Namba	Halmashauri	Tathmini ya mara kwa mara haifanyiki	Hakuna sera ya usimamizi wa vihatarishi	Hakuna taarifa za vihatarishi	Hakuna rejista ya vihatarishi
22	H/W Kibaha	v			
23	H/W Kigoma	v	v		
24	H/M Kig/Ujiji	v	v		
25	H/W Kilindi	v	v		v
26	H/W Kiteto	v			
27	H/W Kondo	v			v
28	H/W Kongwa	v	v		
29	H/Mji Korogwe	v			v
30	H/W Kwimba	v	v		
31	H/W Kyela	v	v		
32	H/W Ludewa	v			
33	H/W Lushoto	v			
34	H/W Mafia		v		
35	H/W Magu	v	v		
36	H/W Manyoni	v			v
37	H/W Maswa		v		
38	H/Jiji Mbeya	v	v		
39	H/W Mbinga	v			
40	H/W Mbogwe	v	v	v	v
41	H/W Mbulu	v	v		v
42	H/W Misungwi	v	v		
43	H/W Mkalama	v	v		
44	H/W Mkinga	v			

Namba	Halmashauri	Tathmini ya mara kwa mara haifanyiki	Hakuna sera ya usimamizi wa vihatarishi	Hakuna taarifa za vihatarishi	Hakuna rejista ya vihatarishi
45	H/W Mlele	v		v	
46	H/W Momba	v	v		
47	H/W Monduli	v	v		
48	H/W Moshi	v		v	
49	H/W Msalala	v	v		
50	H/W Muheza	v			
51	H/W Musoma	v	v	v	v
52	H/W Mwanga	v	v		
53	H/W Namtumbo	v			
54	H/W Nanyumbu	v			
55	H/W Ngorongoro	v	v		
56	H/Mji Njombe	v	v		v
57	H/W Nkasi	v			
58	H/W Nsimbo	v	v		v
59	H/W Nyasa	v	v		
60	H/w Nzega	v	v		
61	H/W Pangani	v	v		
62	H/W Rombo	v		v	
63	H/W Rorya	v	v	v	v
64	H/W Same	v			
65	H/W Sengerema	v	v		
66	Siha DC	v			v
67	Singida DC	v	v	v	

Namba	Halmashauri	Tathmini ya mara kwa mara haifanyiki	Hakuna sera ya usimamizi wa vihatarishi	Hakuna taarifa za vihatarishi	Hakuna rejista ya vihatarishi
68	H/M Singida	v	v		
69	Songea DC	v			
70	H/M Songea	v	v		
71	Sumbawanga DC	v			
72	H/JijiTanga	v	v		
73	H/Mji Tarime	v	v	v	v
74	H/W Tunduru	v	v		
75	H/W Urambo	v	v		

Kiambatisho (xxi): Kuzuia na kudhibiti Udanganyifu

Namba	Halmashauri	Kutokuwepo waraka ulioidhinishwa	Hakuna kidhibiti udanganyifu	Kutokuwepo mchakato wa utambuzi
1	H/Jiji Arusha	v		v
2	H/W Arusha			
3	H/Mji Babati	v	v	v
4	H/W Bumbuli			
5	H/W Busokelo	v	v	v
6	H/W Butiama			v
7	H/W Chamwino		v	
8	H/W Chemba	v	v	v
9	H/W Chunya	v		v
10	H/M Dodoma		v	v
11	H/Mji Geita	v		v
12	H/W Handeni	v		
13	H/M Ilemela	v	v	v
14	H/W Iramba	v	v	v
15	H/W Kaliua	v	v	
16	H/W Karatu	v	v	v
17	H/W Kibaha		v	
18	H/W Kilombero	v	v	
19	H/M Kinondoni	v	v	
20	H/W Kishapu	v		
21	H/W Korogwe	v		v
22	H/W Kwimba	v	v	v
23	H/W Kyela	v		v
24	H/W Lindi	v		v
25	H/W Liwale	v		v
26	H/W Mafia	v		
27	H/W Magu	v		
28	H/W Manyoni		v	v
29	H/Jiji Mbeya	v		v
30	H/W Mbogwe			v
31	H/W Mbozi	v		v
32	H/W Meatu	v	v	v
33	H/W Misungwi	v		v
34	H/W Mkinga	v		v
35	H/W Mlele			v
36	H/W Momba	v		

Namba	Halmashauri	Kutokuwepo waraka ulioidhinishwa	Hakuna kidhibiti udanganyifu	Kutokuwepo mchakato wa utambuzi
37	H/W Monduli	v	v	
38	H/M Morogoro	v	v	v
39	H/W Mpanda			v
40	H/Mji Mpanda			v
41	H/W Mpwapwa	v	v	v
42	H/W Musoma			v
43	H/M Musoma			v
44	H/W Mvomero	v	v	v
45	H/W Ngorongoro	v	v	v
46	H/Mji Njombe	v		v
47	H/W Nyanghw'ale	v		
48	H/W Nyasa	v		v
49	H/W Nzega		v	v
50	H/W Pangani	v		
51	H/W Shinyanga	v		v
52	H/M Shinyanga	v		
53	H/W Sikonge		v	v
54	H/W Singida	v	v	v
55	H/M Songea	v		
56	H/W Tabora	v		v
57	H/Mji Tarime			v
58	H/W Tunduru			v
59	H/W Ukerewe		v	v
60	H/W Urambo	v	v	
61	H/W W/ng'ombe	v		
62	H/W Gairo	v		v

Kiambatisho (xxii): Vitabu 461 vya Makusanyo ya Mapato Kutowasilishwa kwa Ukaguzi

Na.	Halmashauri husika	Idadi ya vitabu
1	H/W Bahi	10
2	H/W Barladi	4
3	H/Mji Barladi	1
4	H/W Buhigwe	16
5	H/M Bukoba	1
6	H/W Bunda	3
7	H/W Busega	2
8	H/W Busekelo	2
9	H/W Chemba	4
10	H/M Dodoma	1
11	H/W Ileje	1
12	H/W Karatu	9
13	H/W Kibondo	79
14	H/M Kigoma Ujiji	19
15	H/W Kilindi	3
16	H/W Kishapu	3
17	H/W Kiteto	4
18	H/W Korogwe	4
19	H/W Kwimba	26
20	H/W Longido	37
21	H/W Mafia	1
22	H/W Magu	2
23	H/ Mji Masasi	34
24	H/W Maswa	4
25	H/W Meru	17
26	H/W Misungwi	1
27	H/W Mkinga	3
28	H/W Monduli	1
29	H/W Mtwara	1
30	H/ M Musoma	2
31	H/W Mvomero	49
32	H/ Jiji Mwanza	20
33	H/W Namtumbo	1
34	H/W Nanyumbu	1
35	H/W Newala	1
36	H/W Ngorongoro	3
37	H/W Nzega	2
38	H/W Pangani	1
39	H/W Rungwe	1
40	H/W Same	1
41	H/M Singida	3
42	H/W Songea	1
43	H/W Sumbawanga	2
44	H/W Tabora	24
45	H/W Tunduru	55
46	H/W Ushetu	1
47	H/W Mlele	13
	Jumla	474

Kiambatisho (xxiii): Maduhuli yaliyokusanywa na Mawakala lakini hayakuwasilishwa Halmashauri TZS4,898,468,318

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1	H/ Jiji Arusha	2,944,358.00
2	H/W Bariadi	13,735,000.00
3	H/ Mji Bariadi	1,980,000.00
4	H/W Biharamulo	3,826,000.00
5	H/W Bukoba	7,232,000.00
6	H/W Bukumbe	4,721,000.00
7	H/W Bumbuli	27,131,598.00
8	H/W Bunda	13,485,000.00
9	H/W Butiama	3,484,575.00
10	H/M Dodoma	8,000,000.00
11	H/W Gairo	48,770,000.00
12	H/W Hanang	7,743,065.00
13	H/W Handeni	151,755,750.00
14	H/M Ilala	235,814,400.00
15	H/M Ilemela	886,416,771.00
16	H/M Iringa	7,952,539.00
17	H/W Kalembo	33,300,000.00
18	H/W Karatu	39,567,940.00
19	H/M Kigma Ujiji	13,900,000.00
20	H/W Kilindi	29,390,000.00
21	H/W Kilolo	73,000,000.00
22	H/W Kiteto	1,993,430.00
23	H/ Mji Korogwe	5,180,000.00
24	H/W Kyela	23,500,000.00
25	H/M Lindi	17,509,220.00
26	H/W Longido	63,076,000.00
27	H/W Loshoto	39,329,500.00
28	H/W Ludewa	19,944,918.90
29	H/W Magu	53,093,594.40
30	H/ Mji Makambako	147,200,000.00
31	H/ Mji Masasi	15,528,000.00
32	H/ Jiji Mbeya	50,720,000.00
33	H/W Mbogwe	6,029,300.00
34	H/W Mbozi	2,150,000.00
35	H/W Mbulu	32,272,500.00
36	H/W Meatu	82,240,628.00
37	H/W Misenyi	31,746,500.00
38	H/W Misungwi	4,800,000.00
39	H/W Mlele	90,015,833.00
40	H/M Morogoro	148,545,000.00
41	H/ Mji Mpanda	8,674,000.00
42	H/W Mpwapwa	2,150,000.00
43	H/ Jiji Mwanza	1,191,970,000.00
44	H/W Ngara	5,200,000.00
45	H/ Mji Njombe	10,950,000.00
46	H/W Nsimbo	8,917,000.00
47	H/W Nyang'wale	17,183,500.00
48	H/W Pangani	2,059,000.00
49	H/W Rorya	23,650,000.00

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
50	H/W Rufiji	583,502,298.00
51	H/W Sengerema	36,017,500.00
52	H/M Shinyanga	15,822,500.00
53	H/W Simanjiro	6,498,000.00
54	H/W Sumbawanga	522,480,100.00
55	H/W Ukerewe	12,410,000.00
56	H/W Uvinza	1,960,000.00
		4,898,468,318.30

Kiambatisho (xxiv): Fedha zisizokusanywa kutoka katika vyanzo vya ndani TZS17,168,528,904

Na.	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato	Kiasi kisichokusanywa (TZS)
1	H/ Jiji Arusha	Ushuru wa hoteli	7,809,400.00
2	H/Mji Babati	Ushuru wa huduma	2,236,000.00
3	H/W Biharamulo	Ushuru wa mazao	182,641,220.00
4	H/W Biharamulo	Ushuru wa Mazao	57,697,250.00
5	H/W Biharamulo	Ushuru wa huduma	92,160,220.84
6	H/M Dodoma	Kodi ya Majengo	36,443,050.00
7	H/M Dodoma	Kodi ya nyumba	6,330,000.00
8	H/W Hanang	Ada ya Matangazo	9,378,875.00
9	H/W Hanang	Kodi ya nyumba	9,497,008.00
10	H/W Hanang	Kodi ya nyumba	2,450,000.00
11	H/W Handeni	Kodi ya nyumba	13,042,574.00
12	H/W Ikungi	Ushuru wa huduma	6,129,150.00
13	H/W Itilima	Ushuru wa mzao	3,260,469.92
14	H/Mji Kahama	Mauzo ya viwanja	320,129,000.00
15	H/Mji Kibaha	Ushuru wa huduma	1,894,442.55
16	H/W Kilombero	Ada ya leseni	34,806,500.00
17	H/W Kilosa	Kodi ya nyumba	10,030,000.00
18	H/W Kishapu	Kodi ya majengo	216,965,280.00
19	H/W Ludewa	Kodi ya nyumba	4,515,000.00
20	H/W Ludewa	Kodi ya nyumba	4,084,380.45
21	H/W Magu	Kodi ya nyumba	2,470,000.00
22	H/Mji Makambako	Kodi ya majengo	115,000,000.00
23	H/W Makete	mrahaba	324,536,000.00
24	H/ Mji Masasi	Ushuru wa huduma	5,000,000.00
25	H/W Mbinga	Ushuru wa huduma	9,203,011,801.50
26	H/W Mbinga	Ushuru wa huduma	99,262,883.00
27	H/W Meru	Adhabu	80,134,339.00
28	H/W Meru	Adhabu	8,591,750.00
29	H/W Mlele	uuzaji wa viwanja	15,736,073.00
30	H/W Morogoro	Ada za soko	5,480,000.00
31	H/M Morogoro	Ushuru wa Nyumba za kulala Wageni	6,791,000.00
32	H/M Morogoro	Pango la nyumba	7,876,240.00
33	H/M Moshi	Ada ya matangazo	16,931,610.00
34	H/M Moshi	Pango la nyumba	26,388,000.00
35	H/ Mji Mpanda	Adhabu	54,310,500.00
36	H/Mji Mpanda	Kodi ya nyumba	2,185,000.00
37	H/W Mpwapwa	Adhabu	7,150,000.00
38	H/W Muheza	Ushuru wa Nyumba za kulala Wageni	5,925,000.00
39	H/M Musoma	Pango la nyumba	6,560,000.00
40	H/ Jiji Mwanza	Ushuru wa mazao	44,800,000.00
41	H/W Nachingwea	Pango la nyumba	4,842,000.00
42	H/W Njombe	Pango la nyumba	14,160,000.00
43	H/W Njombe	Pango la nyumba	5,803,000.00
44	H/W Nkasi	Ushuru wa mazao	5,874,400.00
45	H/W Nyang'hwale	Pango la nyumba	18,210,000.00
46	H/W Nzega	Ada ya matangazo	70,242,500.00

Na.	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato	Kiasi kisichokusanywa (TZS)
47	H/W Pangani	Pango la nyumba	64,737,400.00
48	H/W Rorya	Ushuru wa mazao	42,294,000.00
49	H/W Ruangwa	Ada ya matangazo	147,800,000.00
50	H/W Serengeti	Ada za shule	67,833,200.00
51	H/W Serengeti	Ushuru wa huduma	4,601,505,909.00
52	H/M Shinyanga	Ushuru wa mazao	81,947,179.00
53	H/M Shinyanga	Pango la nyumba	23,780,000.00
54	H/M Singida	Ushuru wa mazao	239,839,550.00
55	H/W Songea	Ada za uwindaji	10,765,120.00
56	H/M Songea	Ushuru wa huduma	42,502,385.91
57	H/Mji Tarime	Ushuru wa mazao	453,032,242.55
58	H/W Ulanga	Kodi ya pango	3,720,000.00
59	H/W Ushetu	Pango la nyumba	2,000,000.00
60	H/W Ushetu	Ushuru wa mazao	208,000,000.00
	Jumla		17,168,528,903.72

Kiambatisho (xxv): Kutokuwa na madaftari ya kumbukumbu ya mapato yanayokusanywa

Na.	Jina la Halmashauri	Daftari la kumbukumbu
1	H/Jiji Arusha	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu ya mapato ya pango la nyumba
2	H/W Bunda	Kutokuwa na daftari la kumbukumbu za makusanyo yatoanayo leseni ya vileo
3	H/ Mji Geita	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu ya mapato ya ushuru wa huduma
4	H/W Handeni	Kutotunza daftari la kumbukumbu ya kodi ya majengo
5	H/M Ilala	Ukosefu wa daftari la fedha kwa wakusanyaji mapato wa Halmashauri
6	H/W Ileje	Utunzaji usiofaa wa madaftari ya kumbukumbu ya mapato ya Kodi ya Majengo, Ushuru wa Huduma, Pango la Ardhi, Ushuru wa Hoteli, Pango la Stoo na Pango la Nyumba
7	H/M Ilemela	Kutotunza daftari la kumbukumbu za walipa Kodi ya Ardhi na makusanyo yake
8	H/ Mji Kahama	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu ya mapato ya Ushuru wa Huduma
9	H/W Kilombero	Utunzaji usiofaa wa taarifa za mapato na wadeni wa Halmashauri
10	H/W Kilosa	Kutotunza daftari la kumbukumbu za Ushuru wa Huduma
11	H/W Kilwa	Kukosa daftari la fedha kwa wakusanyaji mapato wa Halmshauri
12	H/M Kinondoni	Utunzaji usiofaa wa madaftari ya mapato
13	H/W Kisarawe	Kukosekana kwa daftari la fedha kwa wakusanyaji mapato wa Halmashauri
14	H/W Mafia	Kutotunza madaftari ya mapato
15	H/W Magu	Utunzaji usiofaa wa daftari la fedha kwa wakusanyaji mapato wa Halmashauri
16	H/Mji Masasi	Kutotunza daftari la kumbukumbu za Ushuru wa Huduma
17	H/W Mbozi	Utunzaji usiofaa wa madaftari ya kumbukumbu ya mapato ya Kodi ya Majengo, Ushuru wa Huduma, Pango ya Ardhi, Ushuru wa Hoteli, Pango la Stoo na Pango la Nyumba
18	H/W Mbozi	Utunzaji usiofaa wa madaftari ya kumbukumbu ya mapato ya Kodi ya Majengo, Ushuru wa Huduma, Pango ya Ardhi, Ushuru wa Hoteli, Pango la Stoo na Pango la Nyumba
19	H/W Morogoro	Kutokuwa na daftari la kumbukumbu la mapato ya ada za leseni za biashara
20	H/W Mpanda	Kutokuwa na daftari la kumbukumbu la mapato ya ada za leseni za biashara
21	H/W Msalala	Kutotunza daftari la kumbukumbu za Ushuru wa Huduma
22	H/W Mvomero	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu la mapato ya leseni za biashara na vileo

Na.	Jina la Halmashauri	Daftari la kumbukumbu
23	H/W Mvomero	Kutotunza daftari la kumbukumbu za Ushuru wa Huduma
24	H/W Nachingwea	Kutokuwa na daftari la kumbukumbu la mapato ya leseni za biashara
25	H/W Nanyumbu	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu ya mapato ya Ushuru wa Huduma
26	H/W Ngorongoro	Utunzaji usiofaa wa madaftari ya mapato ya ndani ya Halmashauri
27	H/W Nkasi	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu la mapato ya Kodi za Majengo, Ada ya Ujenzi Majengo na leseni za biashara
28	H/M Shinyanga	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu ya mapato ya Ushuru wa Huduma
29	H/M Shinyanga	Kutotunza daftari la kumbukumbu za Ushuru wa Huduma
30	H/W Sikonge	Utunzaji usiofaa wa daftari la fedha kwa wakusanyaji mapato wa Halmashauri
31	H/M Sumbawanga	Kutotunza daftari la kumbukumbu la Kodi ya Majengo
32	H/M Tabora	Kutokuwa na daftari la fedha kwa wakusanyaji mapato wa Halmshauri
33	H/W Ulanga	Utunzaji usiofaa wa daftari la mapato ya ndani ya Halmashauri
34	H/W Wanging'ombe	Utunzaji usifaa wa daftari la mapato ya leseni
35	H/W Wanging'ombe	Utunzaji usiofaa wa daftari la kumbukumbu za Ushuru wa Huduma

Kiambatisho(xxvi): 30% ya makusanyo ya kodi ya matumizi ya ardhi ambayo hayajarudishwa kwa Halmashauri husika TZS.1,197,777,287

Na.	Halmashauri husika	Kiasi kisichorudishwa (TZS)
1	H/W Bagamoyo	146,467,927.00
2	H/W Bunda	11,389,670.00
3	H/ Mji Geita	36,603,145.00
4	H/W Handeni	6,271,738.00
5	H/W Ileje	8,777,380.00
6	H/M Ilemela	62,541,145.00
7	H/M Iringa	7,952,539.00
8	H/ Mji Kahama	80,562,100.00
9	H/Mji Kibaha	150,032,225.00
10	H/W Kilosa	32,537,943.00
11	H/W Kishapu	11,424,775.00
12	H/W Korogwe	12,103,604.50
13	H/ Mji Korogwe	14,864,844.96
14	H/ Mji Makambako	23,779,168.80
15	H/Mji Masasi	11,998,795.00
16	H/W Meatu	5,945,454.00
17	H/W Meru	18,002,943.90
18	H/W Misungwi	24,357,660.00
19	H/Jiji Mwanza	17,131,651.00
20	H/W Nanyumbu	1,048,718.00
21	H/W Newala	25,268,833.00
22	H/W Ngorongoro	5,092,365.00
23	H/W Njombe	6,962,602.00
24	H/W Nkasi	20,951,435.10
25	H/W Ruangwa	26,157,373.00
26	H/W Rufij	7,531,053.00
27	H/MShinyanga	101,331,435.00
28	H/M Singida	62,226,089.00
29	H/W Sumbawanga	1,866,751.50
30	H/M Sumbawanga	21,668,885.00
31	H/ Jiji Tanga	230,916,334.00
32	H/W Ulanga	4,010,704.00
	Jumla	1,197,777,286.76

Kiambatisho (xxvii): Miamala isiyosuluhishwa katika taarifa ya usuluhisho wa kibenki

Na.	Halmashauri husika	Mapato kwenye daftari la fedha lakini hayapo kwenye taarifa za Benki (TZS)	Hundi ambazo hazijawasilishwa Benki (TZS)
1	H/Mji Bariadi	-	2,139,528.72
2	H/M Dodoma	-	2,312,772.00
3	H/W Ikungi	-	26,476,257.20
4	H/W Kalembo	30,200,590.54	155,591,183.42
5	H/W Karagwe	37,724,206.44	-
6	H/W Kibaha	31,112,553.00	526,178,794.00
7	H/W Kyerwa	54,808,873.15	45,578,716.09
8	H/W Liwale	171,160,500.00	116,898,291.00
9	H/W Ludewa	26,600,000.00	659,549,874.01
10	H/W Makete	39,421,192.00	390,027,708.29
11	H/W Maswa	135,947.40	593,813,651.91
12	H/Mji Mpanda	25,301,436.15	162,682,447.13
13	H/W Msalala	4,468,700.00	4,155,496.00
14	H/W Nanyumbu	-	10,694,000.00
15	H/W Njombe	-	45,760,981.64
16	H/W Nkasi	152,979.61	8,767,624.50
17	H/W Nsimbo	4,040,000.00	18,115,000.00
18	H/W Nyang'hwale	160,796,152.00	213,469,650.39
19	H/W Same	21,579,267.37	489,005,806.65
20	H/M Shinyanga	-	48,437,742.00
21	H/M Sumbawanga	-	18,476,178.17
22	H/W Tandahimba	5,533,969.00	436,626,449.22
23	H/ Jiji Tanga	63,728,596.74	-
24	H/W Wanging'ombe	3,164,071.30	-
	Jumla	679,929,034.70	3,974,758,152.34

Kiambatisho (xxviii): Ukaguzi wa kushitukiza wa fedha taslim haukufanyika katika Halmashauri

Na.	Halmashauri husika	Ukaguzi wa kushtukiza haukufanyika	Kiwango cha fedha hakikuwekwa
1	H/W Newala		V
2	H/ Mji Kibaha	V	V
3	H/W Rufiji	V	
4	H/W Nachingwea	V	
5	H/W Gairo	V	
6	H/W Kilombero	V	
7	H/W Mafia	V	V
8	H/W Chamwino	V	
9	H/W Kakonko	V	V
10	H/W Kasulu	V	V
11	H/W Kigoma	V	
12	H/M Singida		V
13	H/W Longido	V	
14	H/W Mbulu	V	
15	H/W Meru	V	
16	H/W Moshi	V	
17	H/M Moshi	V	
18	H/W Mwanga	V	
19	H/W Siha	V	
20	H/W Simanjiro		V
21	H/W Bahi	V	
22	H/W Butiama	V	
23	H/W Chato	V	
24	H/W Kishapu	V	
25	H/M Musoma	V	
26	H/W Shinyanga	V	V
27	H/W Pangani		V
28	H/W Rombo	V	
29	H/W Kaliua	V	
30	H/M Tabora		V
31	H/W Urambo	V	
32	H/W Singida	V	
33	H/ Jiji Mbeya	V	
34	H/W Namtumbo		V
35	H/W Nyasa		V
36	H/M Songea		V
37	H/M Dodoma		V
38	H/M Ilemela	V	
39	H/W Ushetu	V	
40	H/W Msungwi	V	

Na.	Halmashauri husika	Ukaguzi wa kushtukiza haukufanyika	Kiwango cha fedha hakikuwekwa
41	H/W Kyela	V	
42	H/W Mbinga		V
43	H/W Tunduru		V
44	H/W Kalembo	V	V
45	H/W Makete		V
46	H/M Sumbawanga	V	V

Kiambatisho (xxix): Malipo ya mishahara kwa watu walioachishwa kazi, kustaafu au kufariki ikiwa ni pamoja na makato yaliyopelekwa kwenye taasisi nyingine

Malipo ya mishahara watu waliokoma utumishi		
Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Bukombe	178,548,524
2	H/W Geita	172,520,955
3	H/Mji Kahama	122,533,350
4	H/W Kwimba	49,890,739
5	H/Jiji Mbeya	44,274,500
6	H/W Mufindi	42,712,700
7	H/W Mvomero	42,117,590
8	H/W Arusha	39,117,935
9	H/W Karatu	27,983,806
10	H/M Songea	25,563,328
11	H/W Handeni	25,462,883
12	H/W Lushoto	24,712,300
13	H/W Bariadi	21,763,879
14	H/M Kinondoni	18,367,800
15	H/W Songea	17,714,664
16	H/W Iringa	17,019,446
17	H/W Meru	16,508,789
18	H/Jiji Tanga	14,562,678
19	H/Jiji Mwanza	13,525,000
20	H/W Ulanga	12,176,230
21	H/W Singida	10,989,790
22	H/W Bumbuli	10,221,233
23	H/W Iramba	9,733,024
24	H/W Pangani	8,458,132
25	H/W Same	7,383,938
26	H/M Moshi	5,120,137
27	H/Mji Geita	4,515,037
28	H/W Korogwe	4,214,100
29	H/W Mpanda	4,117,801
30	H/W Kaliua	3,643,953
31	H/W Mkinga	3,328,600
32	H/W Shinyanga	2,668,483
33	H/Mji Njombe	2,370,000
34	H/W Kilindi	2,177,000
35	H/M Singida	2,042,100
36	H/W Longido	1,544,771
Jumla		1,009,605,195

Malipo yahusuyo makato kwa watumishi waliokoma utumishi		
Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Bahi	153,574,857
2	H/W Sumbawanga	138,199,860
3	H/W Iramba	84,417,032
4	H/M Sumbawanga	50,946,090
5	H/Jiji Tanga	35,905,805
6	H/W Nkasi	35,147,734
7	H/W Kwimba	34,302,661
8	H/W Ludewa	28,911,026
9	H/W Meru	28,475,227
10	H/W Arusha	28,107,457
11	H/W Igunga	27,758,484
12	H/Mji Njombe	22,584,660
13	H/W Bariadi	21,763,879
14	H/M Moshi	17,230,527
15	H/Mji Makambako	15,046,738
16	H/W Hanang'	14,418,954
17	H/W Same	11,169,240
18	H/W Karatu	10,703,700
19	H/W Siha	10,556,723
20	H/W Babati	10,504,610
21	H/Jiji Arusha	9,310,611
22	H/W Sikonge	8,397,398
23	H/W Kalambo	7,684,106
24	H/W Bumbuli	6,843,766
25	H/W Longido	6,378,753
26	H/Jiji Mwanza	5,402,852
27	H/W Mkinga	4,890,739
28	H/W Ngorongoro	4,624,450
29	H/Mji Babati	4,305,039
30	H/W Simanjiro	3,685,530
31	H/Mji Tarime	2,776,974
32	H/W Ikungi	1,420,407
Jumla		845,445,888

Kiambatisho (xxx): Orodha ya Halmashauri zenye uhaba wa watumishi

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Upungufu	Asilimia
1	H/W Babati	318	144	174	55%
2	H/W Nyasa	1,349	635	714	53%
3	H/W Kyerwa	3,014	1,631	1,383	46%
4	H/W Buhigwe	1,989	1,098	891	45%
5	H/W Mbulu	3,759	2,111	1,648	44%
6	H/W Kaliua	2,360	1,345	1,015	43%
7	H/W Mkalama	2,390	1,354	1,036	43%
8	H/W Masasi	2,376	1,368	1,008	42%
9	H/W Uvinza	2,936	1,724	1,212	41%
10	H/W Busokelo	1,745	1,044	701	40%
11	H/W Lindi	2,855	1,766	1,089	38%
12	H/W Ngara	3,007	1,866	1,141	38%
13	H/W Geita	6,448	4,057	2,391	37%
14	H/W Butiama	3,014	1,925	1,089	36%
15	H/W Iramba	2,467	1,572	895	36%
16	H/W Nachingwea	2,936	1,870	1,066	36%
17	H/W Sikonge	2,820	1,799	1,021	36%
18	H/W Urambo	2,820	1,799	1,021	36%
19	H/W Kibondo	2,651	1,711	940	35%
20	H/W Tabora	3,102	2,017	1,085	35%
21	H/W Nsimbo	1,369	908	461	34%
22	H/W Serengeti	3,103	2,049	1,054	34%
23	H/W Mbinga	4,643	3,119	1,524	33%
24	H/W Musoma	1,995	1,341	654	33%
25	H/W Chemba	2,502	1,699	803	32%
26	H/W Misenyi	2,418	1,647	771	32%
27	H/W Mpanda	1,466	995	471	32%
28	H/W Nzega	4,089	2,790	1,299	32%
29	H/W Handeni	2,921	2,005	916	31%
30	H/W Tarime	3,164	2,199	965	30%
31	H/W Gairo	1,618	1,148	470	29%
32	H/W Mlele	1,234	872	362	29%
33	H/W Mpwapwa	3,613	2,560	1,053	29%
34	H/W Ushetu	2,353	1,674	679	29%
35	H/W Momba	2,184	1,576	608	28%
36	H/W Bumbuli	3,469	2,545	924	27%
37	H/W Moshi	6,606	4,805	1,801	27%
38	H/W Wang'ing'ombe	2,024	1,468	556	27%
39	H/W Kiteto	1,956	1,454	502	26%
40	H/W Pangani	1,000	742	258	26%
41	H/W Chato	3,455	2,579	876	25%
42	H/W Korogwe	3,699	2,783	916	25%
43	H/W Nyang'wale	1,820	1,366	454	25%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Upungufu	Asilimia
44	H/W Tandahimba	2,875	2,173	702	24%
45	H/W Ikungi	2,476	1,905	571	23%
46	H/W Mkinga	1,661	1,273	388	23%
47	H/W Namtumbo	2,655	2,042	613	23%
48	H/W Rungwe	3,606	2,766	840	23%
49	H/Mji Geita	2,002	1,570	432	22%
50	H/W Itilima	2,225	1,733	492	22%
51	H/W Mbogwe	1,830	1,424	406	22%
52	H/Mji Mpanda	1,860	1,452	408	22%
53	H/M Tabora	2,685	2,100	585	22%
54	H/W Biharamulo	2,148	1,689	459	21%
55	H/W Chunya	2,223	1,746	477	21%
56	H/W Igunga	3,205	2,539	666	21%
57	H/W Iringa	3,989	3,135	854	21%
58	H/Mji Bariadi	1,747	1,392	355	20%
59	H/W Kondoa	2,971	2,387	584	20%
60	H/W Ngorongoro	1,701	1,354	347	20%
61	H/W Ulanga	3,154	2,513	641	20%
62	H/W Bahi	2,068	1,678	390	19%
63	H/W Hanang'	1,980	1,597	383	19%
64	H/W Kilombero	3,975	3,235	740	19%
65	H/W Mbeya	4,701	3,820	881	19%
66	H/M Mtwara	1,558	1,266	292	19%
67	H/W Mvomero	3,303	2,687	616	19%
68	H/W Msalala	2,182	1,783	399	18%
69	H/W Mwanga	2,499	2,058	441	18%
70	H/M Singida	1,999	1,642	357	18%
71	H/M Dodoma	1,684	1,391	293	17%
72	H/W Lindi	1,080	896	184	17%
73	H/W Mbozi	3,854	3,198	656	17%
74	H/M Shinyanga	1,900	1,579	321	17%
75	H/Jiji Arusha	3,769	3,163	606	16%
76	H/W Meru	3,756	3,201	555	15%
77	H/M Bukoba	1,580	1,354	226	14%
78	H/W Longido	1,216	1,047	169	14%
79	H/W Shinyanga	3,012	2,579	433	14%
80	H/W Chamwino	2,353	2,047	306	13%
81	H/Mji Kibaha	235	205	30	13%
82	H/Mji Korogwe	1,258	1,094	164	13%
83	H/W Meatu	3,194	2,788	406	13%
84	H/W Monduli	1,898	1,644	254	13%
85	H/W Rombo	3,234	2,803	431	13%
86	H/Jiji Dar es salaam	269	237	32	12%
87	H/M Kigoma/Ujiji	2,255	1,976	279	12%
88	H/W Kongwa	2,350	2,079	271	12%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Upungufu	Asilimia
89	H/W Morogoro	3,259	2,866	393	12%
90	H/Mji Tarime	1,167	1,024	143	12%
91	H/W Hai	3,154	2,792	362	11%
92	H/Jiji Tanga	3,416	3,028	388	11%
93	H/Jiji Mbeya	3,489	3,168	321	9%
94	H/W Musoma	1,820	1,660	160	9%
95	H/W Simanjiro	1,657	1,511	146	9%
96	H/Mji Babati	1,258	1,157	101	8%
97	H/W Kilosa	4,218	3,897	321	8%
98	H/M Songea	2,699	2,481	218	8%
99	H/M Moshi	3,016	2,847	169	6%
100	H/W Songea	2,122	1,993	129	6%
101	H/W Arusha	3,588	3,412	176	5%
102	H/M Morogoro	3,719	3,679	40	1%
		263,814	200,915	62,899	24%

Kiambatisho (xxxi) Maofisa wanaokaimu katika Idara na Vitengo kwa zaidi ya miezi sita

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya maofisa wanaokaimu	Hali ya Halmashauri	Nafasi zilizo wazi
1	H/Mji Tarime	16	Mpya	-
2	H/W Kaliua	15	Mpya	-
3	H/W Kakonko	14	Mpya	1
4	H/W Msalala	14	Mpya	-
5	H/W Chemba	13	Mpya	-
6	H/M Itala	13	Ilikuwapo	-
7	H/W Kyerwa	13	Mpya	2
8	H/W Gairo	13	Mpya	1
9	H/W Nyasa	12	Mpya	3
10	H/W Buhigwe	11	Mpya	1
11	H/W Busokelo	10	Mpya	-
12	H/M Dodoma	10	Ilikuwapo	-
13	H/W Kilombero	10	Ilikuwapo	-
14	H/W Ngorongoro	10	Ilikuwapo	-
15	H/W Handeni	9	Ilikuwapo	-
16	H/W Kondo	9	Ilikuwapo	-
17	H/W Mpanda	9	Ilikuwapo	-
18	H/W Rorya	9	Ilikuwapo	-
19	H/W Same	9	Ilikuwapo	-
20	H/W Tarime	9	Ilikuwapo	-
21	H/W Uvinza	9	Mpya	-
22	H/W Rombo	8	Ilikuwapo	-
23	H/Mji Geita	7	Mpya	-
24	H/W Ikungi	7	Mpya	-
25	H/W Iramba	7	Ilikuwapo	3
26	H/Mji Kahama	7	Ilikuwapo	-
27	H/W Kongwa	7	Ilikuwapo	-
28	H/W Meru	7	Ilikuwapo	-
29	H/W Momba	7	Mpya	-
30	H/W Musoma	7	Ilikuwapo	1
31	H/W Nachingwea	7	Ilikuwapo	-
32	H/W Sikonge	7	Ilikuwapo	2
33	H/W Bumbuli	6	Mpya	-
34	H/W Kalambo	6	Mpya	-
35	H/W Longido	6	Ilikuwapo	1
36	H/W Manyoni	6	Ilikuwapo	-
37	H/W Mbogwe	6	Mpya	-
38	H/W Missenyi	6	Ilikuwapo	-
39	H/W Morogoro	6	Ilikuwapo	-
40	H/W Moshi	6	Ilikuwapo	-
41	H/W Nzega	6	Ilikuwapo	-
42	H/M Singida	6	Ilikuwapo	-
43	H/W Ulanga	6	Ilikuwapo	-
44	H/W Mbinga	5	Ilikuwapo	-
45	H/W Monduli	5	Ilikuwapo	-
46	H/Mji Mpanda	5	Ilikuwapo	-

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya maofisa wanaokaimu	Hali ya Halmashauri	Nafasi zilizo wazi
47	H/W Ruangwa	5	Ilikuwapo	-
48	H/W Tabora	5	Ilikuwapo	-
49	H/W Arusha	4	Ilikuwapo	-
50	H/W Bunda	4	Ilikuwapo	-
51	H/W Lushoto	4	Ilikuwapo	-
52	H/W Mbeya	4	Ilikuwapo	-
53	H/M Morogoro	4	Ilikuwapo	-
54	H/W Mpwapwa	4	Ilikuwapo	-
55	H/W Mufindi	4	Ilikuwapo	-
56	H/W Mvomero	4	Ilikuwapo	-
57	H/W Mwanga	4	Ilikuwapo	-
58	H/W Ngara	4	Ilikuwapo	-
59	H/W Urambo	4	Ilikuwapo	2
60	H/Mji Bariadi	3	Ilikuwapo	-
61	H/M Musoma	3	Ilikuwapo	-
62	H/W Pangani	3	Ilikuwapo	-
63	H/Jiji Arusha	2	Ilikuwapo	-
64	H/M Tabora	2	Ilikuwapo	2
65	H/W Songea	1	Ilikuwapo	-
		464		19

Kiambatisho (xxxii) Orodha ya Halmashauri zilizokuwa na mapungufu katika utunzaji mazingira

Na.	Juna la Halmashauri	Mapungufu yaliyoonekana
1	H/W Babati	<ul style="list-style-type: none"> • Halmashauri haikuwa na mpango mkakati wa utunzaji mazingira. • Halmashauri haikuweza kutekeleza kwa ukamilifu Mpango Mkakati wa Kitaifa wa Utunzaji Mazingira ambapo uliitaka kila Halmashauri ya Wilaya kupanda miti 2,500,000 kwa mwaka. Hata hivyo Halmashauri ilipanda miti 1,122,445 tu.
2	H/Mji Bariadi	<ul style="list-style-type: none"> • Halmashauri haikuanzisha Kamati ya Kudumu na imara ya Uchumi, Ujenzi na Mazingira. • Halmashauri haikuwa imeainisha aina ya miradi inayohitaji tathmini na ukaguzi wa mazingira kabla ya kutekelezwa. • Halmashauri haikuandaa taarifa za masuala ya mazingira.
3	H/W Busokelo	<ul style="list-style-type: none"> • Halmashauri haikuandaa mpango wa utekelezaji wa mwaka wa Mazingira. • Halmashauri haikuanzisha Kamati ya Kudumu na imara ya Uchumi, Ujenzi na Mazingira. • Halmashauri haikuwa imeainisha aina ya miradi inayohitaji tathmini na ukaguzi wa mazingira kabla ya kutekelezwa.
4	H/W Chunya	<ul style="list-style-type: none"> • Halmashauri haikufanya tathmini ya athari za mazingira kabla ya kutekeleza miradi.
5	H/M Dodoma	<ul style="list-style-type: none"> • Vizimba vya kukusanyia taka havikuwa vimejengwa vizuri. • Matumizi ya Sera ya mazingira isiyohuishwa.
6	H/W Gairo	<ul style="list-style-type: none"> • Kutokuwepo kwa bajeti ya kutosha ya shughuli za mazingira. • Kukosekana kwa vitendea kazi kwa ajili ya kutekeleza shughuli za mazingira. • Uelewa na ushiriki hafifu wa jamii katika uhifadhi na utunzaji wa mazingira. • Miradi mingi ya Halmashauri haikuwa na taarifa za tathmini ya athari za mazingira. • Kutokuwepo kwa mpango mkakati wa mazingira unaolenga kutatua matatizo ya kimazingira yanayoikabili Halmashauri.
7	H/W Igunga	Halmashauri haikuandaa mpango wa utekelezaji wa shughuli za mazingira kwa mwaka 2013/2014.
8	H/Mji Kibaha	<ul style="list-style-type: none"> • Uharibifu mkubwa wa mazingira ulioambatana na ukataji miti na uchomaji misitu. • Utitiri wa uchimbaji mdogo wa mchanga bila mpangilio na usimamizi. • Uvunaji kuni na uchomaji mkaa kwa matumizi ya nyumbani na biashara. • Usimamizi hafifu wa taka zinazozalishwa majumbani, sehemu za biashara, kwenye taasisi,

Na.	Juna la Halmashauri	Mapungufu yaliyoonekana
		hospitalini na viwandani ikiwa ni pamoja na: - Ukosefu wa magari ya kubebea taka ngumu kupeleka kwenye dambo. - Wakazi kutokutupa taka katika vizimba vilivyo tengwa. - Kukosekana kwa mfumo mzuri wa kusimamia utuzaji wa taka ngumu. - Ukosefu wa uelewa kwa jamii juu ya masuala ya mazingira.
9	H/W Kilwa	Kukosekana kwa vifaa vya kukusanyia taka na kusafirisha taka kupeleka kwenye dambo.
10	H/W Kiteto	Halmashauri haikuwa na mipango endelevu ya utunzaji taka ngumu.
11	H/W Kyerwa	Kukosekana kwa maeneo ya kuhifadhi taka
12	H/W Liwale	Usimamizi duni wa mazingira ukihusisha kilimo kinachofanyika kwenye vyanzo vya maji.
13	H/W Makete	Maeneo mbalimbali ya kutupa/kukusanyia taka hayakuwa yamejengewa na kuwekewa uzio ili kuzuia wasiohusika na waokota taka.
14	H/Jiji Mbeya	<ul style="list-style-type: none"> • Upungufu wa vifaa vya kukusanyia na kubebea taka ngumu. • Bajeti ndogo iliyotengwa kwa shughuli za mazingira. • Uhusishwaji duni wa wadau wa mazingira katika kukusanyia na kusafirisha taka ngumu. • Uelewa na ushiriki duni wa jamii juu ya usimamizi na utunzaji wa taka. • Kuongezeka kwa makazi katika maeneo yasiyopimwa. • Uwezo mdogo wa Halmashauri katika kutoa huduma za ukusanyaji taka unaopelekea jamii kukatishwa tamaa kuchangia shughuli za uzoaji taka.
15	H/W Mbogwe	Hakukuwa na tanuri la kuchomea taka katika makao makuu ya Halmashauri badala yake taka zilichomwa katika eneo la wazi lililoko karibu na kituo cha afya kitu kinachoweza kuathiri afya za watu katika maeneo hayo.
16	H/W Mbozi	<ul style="list-style-type: none"> • Kutokusimamia uharibifu na uchafuzi wa mazingira katika Wilaya. • Kutokea kwa mafuta katika visima vya maji vilivyochimbwa na wakazi katika mji wa Mlowo.
17	H/W Meatu	<ul style="list-style-type: none"> • Halmashauri haikuwa na eneo/dambo la kutupa taka zilizokusanywa katika maeneo mbalimbali. • Kulikuwa na shughuli za kilimo zilizoendeshwa katika hifadhi za barabara ya Isebanda - Ng'hoboko.
18	H/W Mkuranga	<ul style="list-style-type: none"> • Kuongezeka kwa uvunaji wa miti kwa ajili ya kuni na uchomaji mkaa kwa matumizi ya nyumbani na biashara bila ya kuwa na mikakati ya kupanda miti inayoambatana na uhamasishaji wa jamii kutumia nishati mbadala. • Uchomaji wa misitu katika shughuli za kilimo wakati wakulima wanaposafisha mashamba kabla kulima na hivyo kupelekea ongezeko la uharibifu wa misitu na kupungua kwa mazao.

Na.	Juna la Halmashauri	Mapungufu yaliyoonekana
19	H/Mji Mpanda	Halmashauri kukosa uwezo wa kusanya na kusafirisha taka.
20	H/M Mtwara	Maeneo ya kukusanyia taka yalijengwa lakini hayakuwa yanatumika.
21	H/Mji Njombe	Maeneo mbalimbali yaliyotengwa kwa ajili ya kukusanyia taka yalikuwa hayajawekewa uzio kuzuia watu wasiohusika ikiwa ni pamoja na waokota taka.
22	H/W Rufiji	Kutokuzingatia mwongozo uliotolewa na OWM-TAMISEMI wenye Kumb.Na.FB/149/298/01 uliohusu upandaji miti ifikayo 1,500,000 kwa mwaka.
23	H/W Serengeti	Kutokuwapo kwa mkaguzi wa mazingira katika Halmashauri ya Wilaya ya Serengeti.
24	H/M Tabora	Manispaa haikuandaa mpango wa utekelezaji wa mazingira.
25	H/W Tarime	Tathmini ya madhara ya mazingira haikufanywa kwa miradi miwili kabla haijatekelezwa.
26	H/W Wang'ing'ombe	<ul style="list-style-type: none"> • Halmashauri haikuanzisha Kamati ya Kudumu ya Uchumi, Ujenzi na Mazingira ili kufanya kazi zilizotajwa katika kifungu cha 37 (2) cha sheria ya Mazingira Na.20 ya mwaka 2004. • Halmashauri haikuwa imeainisha aina ya miradi inayohitaji tathmini na ukaguzi wa mazingira kabla ya kutekelezwa kama inavyoelekezwa na Jedwali la kwanza la Kanuni za Mazingira za mwaka 2005.

**Kiambatisho (xxxiii): Malipo yenye nyaraka pungufu
TZS.3,878,602,680**

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
1.	H/Jiji-Arusha	25,068,940
2.	H/W karatu	22,722,297
3.	H/W-Monduli	2,270,004
4.	H/W-Ngorongoro	19,310,464
5.	H/W-Longido	453,134,128
6.	H/W-Arusha	6,604,458
7.	H/W-Bagamoyo	1,610,000
8.	H/Mji-Kibaha	64,996,000
9.	H/W-Rufiji/Utete	20,061,402
10.	H/M-Ilala	234,990,860

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
11.	H/W-Bahi	35,318,000
12.	H/M-Dodoma	23,261,400
13.	H/W-Geita	111,469,115
14.	H/W-Chato	2,160,000
15.	H/W-Bukombe	15,456,461
16.	H/WNyang`wale	3,366,450
17.	H/Mji-Mpanda	15,160,869
18.	H/W-Nsimbo	10,473,100
19.	H/W-Mlele	23,944,000
20.	H/W-Kakonko	2,736,910
21.	H/W-Kasulu	57,158,000
22.	H/W-Kibondo	2,258,226
23.	H/W-Kigoma	6,511,000
24.	H/M-Kigoma	22,304,010
25.	H/W-Siha	5,377,763
26.	H/W-Rombo	7,150,500
27.	H/W-Kilwa	3,155,000
28.	H/W-Lindi	10,101,076
29.	H/W-Liwale	5,180,120
30.	H/W-Ruangwa	1,925,000
31.	H/W-Hanang'	70,207,708
32.	H/W-Kiteto	11,356,276
33.	H/W-Mbulu	2,369,500
34.	H/W-Simanjoro	30,576,500
35.	H/Mji-Babati	3,821,756
36.	H/W-Bunda	4,360,000
37.	H/M-Musoma	3,954,069
38.	H/WTarime	7,324,000
39.	H/Mji-Tarime	2,000,000
40.	H/W-Kilosa	16,060,233
41.	H/W-Mvomero	124,424,318
42.	H/WTandahimba	43,785,000
43.	H/W-Nanyumbu	4,057,500
44.	H/W-Kwimba	1,046,164,281
45.	H/W-Ilemela	383,123,031
46.	H/W-Magu	10,235,000
47.	H/Jiji-Mwanza	13,224,500
48.	H/W-Sengerema	84,533,059
49.	H/W-Ukerewe	27,415,750
50.	H/W-Makete	14,933,678
51.	H/Mji-Njombe	6,141,000
52.	H/W-Nkasi	3,365,000
53.	H/W-Sumbawanga	25,286,120
54.	H/W-Mbinga	6,077,800
55.	H/W-Songea	9,995,000

Na.	Halmashauri husika	Kiasi (TZS)
56.	H/W-Tunduru	30,550,000
57.	H/W-Nyasa	46,951,181
58.	H/W-Kishapu	8,338,500
59.	H/W-Shinyanga	3,950,000
60.	H/Mji-Kahama	8,036,000
61.	H/W-Ushetu	57,717,664
62.	H/W-Singida	18,320,000
63.	H/W-Bariadi	15,067,000
64.	H/Mji-Bariadi	2,926,400
65.	H/W-Itilima	7,733,800
66.	H/W-Maswa	2,032,700
67.	H/W-Meatu	32,059,000
68.	H/W-Busega	5,100,000
69.	H/W-Bumbuli	14,000,200
70.	H/Mji-Korogwe	38,023,306
71.	H/W-Muheza	65,708,705
72.	H/W-Pangani	245,012,272
73.	H/W-Kilindi	4,087,700
74.	H/W-Mkinga	4,139,500
75.	H/W-Igunga	36,836,100
76.	H/W-Kaliua	1,778,391
77.	H/W-Nzega	25,789,000
78.	H/W-Sikonge	20,815,742
79.	H/M-Tabora	5,433,887
80.	H/W-Urambo	8,169,000
	Jumla	3,878,602,680

Kiambatisho Na.(xxxiv): Orodha ya Halmashauri zenye matumizi yaliyofanywa kwa kutumia vifungu visivyohusika TZS.2,447,954,307

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1.	H/Jiji-Arusha	68,810,081
2.	H/W-Karatu	69,459,600
3.	H/W-Monduli	7,899,900
4.	H/W-Ngorongoro	10,555,790
5.	H/W-Meru	15,999,640
6.	H/W-Arusha	116,363,695
7.	H/W-Kibaha	16,027,500
8.	H/W-Mafia	8,485,118
9.	H/M-Temeke	42,606,093
10.	H/W-Kyerwa	26,127,250
11.	H/W-Buhigwe	37,269,002
12.	H/W-Kigoma	22,300,000
13.	H/W-Siha	39,306,280
14.	H/W-Rombo	41,320,354
15.	H/W-Lindi	17,745,420
16.	H/W-Liwale	4,043,000
17.	H/W-Babati	960,000
18.	H/W-Hanang'	155,026,353
19.	H/W-Simanjoro	58,102,174
20.	H/Mji-Babati	2,340,000
21.	H/W-Musoma	28,678,757
22.	H/W-Bunda	16,708,400
23.	H/W-Butiama	17,147,400
24.	H/W-Busokelo	9,601,500
25.	H/W-Chunya	30,421,400
26.	H/Jiji-Mbeya	20,839,500
27.	H/W-Mbozi	16,410,000
28.	H/W-Mvomero	61,281,950
29.	H/W-Newala	86,540,068
30.	H/W-Ilemela	15,403,515
31.	H/W-Ukerewe	501,497,635
32.	H/W-Nkasi	75,652,695
33.	H/W-Sumbawanga	76,071,752
34.	H/W-Mbinga	24,340,847
35.	H/M-Songea	8,406,842
36.	H/W-Tunduru	30,999,500
37.	H/W-Nyasa	4,931,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
38.	H/Mji-Kahama	20,456,500
39.	H/W-Ushetu	106,499,379
40.	H/W-Bariadi	196,351,320
41.	H/W-Meatu	15,316,000
42.	H/W-Handeni	85,786,055
43.	H/Mji-Korogwe	31,578,890
44.	H/W-Pangani	106,356,048
45.	H/Jiji-Tanga	9,931,000
46.	H/W-Mkinga	4,456,000
47.	H/W-Igunga	7,298,538
48.	H/W-Sikonge	28,994,850
49.	H/W-Urambo	49,249,716
	Jumla	2,447,954,307

Kiambatisho (xxxv): Kutokuwepo utunzaji wa rejesta ya mali za kudumu na Mali kutokufanyiwa mapitio kuhusu thamani

S/No	Jina la Halmashauri	Mapitio/tathimini haijafanyika	Hakuna rejesta ya mali
1	H/W Mtwara	V	-
2	H/W Gairo	-	V
3	H/W Simanjiro	V	V
4	H/Mji Masasi	V	V
5	H/W Bagamoyo	V	-
6	H/W Arusha	V	-
7	H/Mji Babati	V	-
8	H/W Hai	V	V
9	H/W Hanang	V	-
10	H/W Karatu	V	-
11	H/W Longido	V	-
12	H/W Bumbuli	V	V
13	H/W Lushoto	V	V
14	H/W Meru	V	-
15	H/W Mwanga	V	V
16	H/W Kongwa	V	V
17	H/W Mpwapwa	V	-
18	H/M Kg/Ujiji	V	V
19	H/W Bariadi	V	V
20	H/W Karagwe	V	V
21	H/W Kyerwa	V	V
22	H/W Mbogwe	V	V
23	H/W Mbozi	V	-
24	H/Mji Mpanda	V	V
25	H/W Msalala	V	V
26	H/W Muleba	V	V
27	H/W Songea	-	V
28	H/M Songea	-	V
29	H/W Tunduru	-	V
30	H/W Kakonko	-	V
31	H/W Kibondo	-	V
32	H/W Kigoma	V	V
33	H/W Ikungi	-	V
34	H/W Iramba	V	V
35	H/M Singida	V	-

Kiambatisho (xxxvi): Magari na mitambo iliyosimama kazi kwa muda mrefu bila matengenezo

Na.	Halmashauri	Maelezo	Idadi	Thamani (TZS)
1	H/W Masasi	Magari mawili madogo yametelekezwa yadi ya Halmashauri na Greda moja halitumiki	3	Haikupatikana
2	H/Jiji Dar es Salaam	Magari madogo saba na mitambo miwili imeegeshwa yadi Mwananyamala	9	285,503,500
3	H/W Temeke	Magarimatatu madogoyaliyo katika mpango wa kuuzwa	3	8,384,568
4	H/W Simanjiro	Magari madogo sita ,Doza moja na jenereta	8	Haikupatikana
5	H/W Kilindi	Magarimatanoyametelekezwa tangu mwaka 2011	5	Haikupatikana
6	H/W Longido	Gari moja limetelekezwa kwa miaka miwili	1	Haikupatikana
7	H/W Lushoto	Gari moja limetelekezwa kwa miaka miwili	1	Haikupatikana
8	H/W Meru	Magarimanneyametelekezwa kwenye yadi ya Halmashauri	4	Haikupatikana
9	H/W Mwanga	Magari matatu yametelekezwa maeneo ya Halmashauri tangu 2011	3	18,086,260
10	H/W Handeni	Magari kumi na moja yametelekezwa muda mrefu	11	80,884,207
11	H/W Kaliua	Magari matatu na pikipiki moja Mgao toka Urambo	4	139,768,650
12	H/M Kinondoni	Malori mawili na magari matatu	5	233,134,580
13	H/W Mpanda	Malori mawili na magari saba	9	Haikupatikana
14	H/Mji Mpanda	Malori mawili na magari manne	6	Haikupatikana
15	H/W Chunya	Magari sita na pikipiki moja	7	Haikupatikana
16	H/Jiji Mbeya	Malori mawili, magari saba na mitambo minne	13	Haikupatikana
17	H/W Rungwe	Magari manne na pikipiki tatu	7	Haikupatikana
18	H/W Kalambo	Magari manane	8	Haikupatikana

Na.	Halmashauri	Maelezo	Idadi	Thamani (TZS)
19	H/W Nkasi	Magarimawiliyametelekezwa karakana ya Lwiche (09)	2	Haikupatikana
20	H/W Nkasi	Lori,trekta,na magari saba	9	Haikupatikana
21	H/W Swanga	Magari matano yametelekezwa karakana ya Lwiche	5	Haikupatikana
22	H/W Sumbawanga	Magari matatu yapo maeneo ya Halmashauri	3	Haikupatikana
23	H/W Sumbawanga	Magari mawili yapo Kalambo	2	Haikupatikana
24	H/M Sumbawanga	Magari manne na mabodi ya gari matatu	4	Haikupatikana
25	H/W Bahi	Magari mawili yapo eneo la Halmashauri	2	Haikupatikana
26	H/W Chemba	Lori moja na magari mawili	3	49,076,655
27	H/W Kondoa	Lori moja na magari manne	5	Haikupatikana

Kiambatisho (xxxvii): Mitambo, Mali na Vifaa ambavyo havina nyaraka za umiliki

Na	Halmashauri	Maelezo	Thamani (TZS)
1	H/Mji Babati	Majengo	1,646,241,192
2	H/W Bumbuli	Viwanja na Majengo	Haikupatikana
3	H/W Mtwara	Viwanja na Majengo	18, 045,611
4	H/M Mtwara	Viwanja na Majengo	Haikupatikana
5	H/W Masasi	Viwanja na Majengo	Haikupatikana
6	H/W Mkuranga	Viwanja na Majengo	6,633,342,398
7	H/W Nanyumbu	Viwanja na Majengo	10,739,421,257
8	H/W Newala	Viwanja na Majengo	16,117,521,077
9	H/W Rufiji	Viwanja na Majengo	17,531,346
10	H/W Tandahimba	Viwanja na Majengo	Haikupatikana
11	H/W Lindi	Pikipiki Nne	Haikupatikana
12	H/W Handeni	Majengo ya Halmashauri	8,876,394,994
13	H/W Mbozi	Hisa (Kampuni ya Bia na Benki ya Wananchi Mbozi)	32,337,000
14	H/W Mufindi	Viwanja	80,340,000
15	H/W Nsimbo	Mali,Mitambo na Vifaa	5,228,556,447
16	H/W Namtumbo	Viwanja na majengo	23,355,116,630

Kiambatisho (xxxviii): Wadaiwa wa Halmashauri

Na	Halmashauri	Kiasi kinachodaiwa (TZS.)	Na	Halmashauri	Kiasi kinachodaiwa (TZS.)
1	H/Jiji Arusha	3,899,036,000	82	H/Jiji Mbeya	905,976,000
2	H/W Karatu	196,853,904	83	H/W Rungwe	586,030,580
3	H/W Monduli	435,951,000	84	H/W Kilombero	268,692,323
4	H/W Ngorongoro	2,150,356,753	85	H/W Kilosa	6,616,802,000
5	H/W Meru	429,493,299	86	H/W Morogoro	816,778,155
6	H/W Longido	486,834,000	87	H/W Ulanga	690,998,780
7	H/W Arusha	559,521,000	88	H/W Mvomero	1,055,035,210
8	H/Mji Kibaha	613,950,620	89	H/W Masasi	302,734,809
9	H/W Kisarawe	377,180,645	90	H/W Masasi	1,415,676,646
10	H/W Mafia	604,563,000	91	H/W Mtwara	739,673,000
11	H/W Rufiji/Utete	1,289,813,750	92	H/W Newala	140,267,246
12	H/Jiji Dar es Salaam	1,478,718,000	93	H/W Tandahimba	2,169,348,238
13	H/M Ilala	1,213,172,525	94	H/W Nanyumbu	1,002,581,218
14	H/M Kinondoni	8,598,614,410	95	H/W Kwimba	1,571,208,298
15	H/M Temeke	1,730,479,760	96	H/M Ilemela	1,465,008,282
16	H/W Bahi	1,286,346,958	97	H/W Magu	305,449,014
17	H/W Chamwino	599,232,270	98	H/W Misungwi	729,923,112
18	H/M Dodoma	512,092,606	99	H/Jiji Mwanza	2,129,078,664
19	H/W Kongwa	460,580,132	100	H/W Sengerema	1,694,374,000
20	H/W Mpwapwa	896,187,911	101	H/W Ukerewe	1,871,313,232
21	H/W Geita	992,597,900	102	H/W Ludewa	1,016,684,425
22	H/Mji Geita	102,339,078	103	H/W Makete	121,846,809
23	H/W Chato	499,362,597	104	H/W Njombe	692,750,386
24	H/W Bukombe	712,307,563	105	H/Mji Njombe	487,466,330
25	H/W Nyang`wale	312,194,740	106	H/Mji Makambako	840,486,599
26	H/W Mbogwe	492,264,867	107	H/W Kalambo	951,912,000
27	H/W Iringa	785,479,079	108	H/W Nkasi	795,719,428
28	H/M Iringa	204,634,747	109	H/W Sumbawanga	492,441,088
29	H/W Mufindi	85,255,900	110	H/M Sumbawanga	586,378,441
30	H/W Kilolo	431,330,000	111	H/W Mbinga	808,721,449
31	H/W Biharamulo	885,172,306	112	H/M Songea	1,931,864,792
32	H/W Bukoba	575,424,716	113	H/W Songea	279,488,017
33	H/M Bukoba	684,902,252	114	H/W Tunduru	15,796,922
34	H/W Karagwe	1,650,955,890	115	H/W Namtumbo	248,025,449
35	H/W Muleba	615,418,298	116	H/W Kishapu	283,769,085
36	H/W Ngara	1,044,235,705	117	H/W Msalala	4,986,608,701

Na	Halmashauri	Kiasi kinachodaiwa (TZS.)	Na	Halmashauri	Kiasi kinachodaiwa (TZS.)
37	H/W Kyerwa	575,433,057	118	H/W Shinyanga	819,438,318
38	H/W Missenyi	1,351,739,148	119	H/M Shinyanga	558,415,702
39	H/W Mpanda	67,040,000	120	H/Mji Kahama	9,400,959,360
40	H/Mji Mpanda	59,337,580	121	H/W Ushetu	5,120,744,859
41	H/W Nsimbo	182,400,604	122	H/W Ikungi	447,275,000
42	H/W Mlele	130,776,000	123	H/W Iramba	359,072,213
43	H/W Buhigwe	78,840,237	124	H/W Manyoni	322,712,854
44	H/W Kakonko	130,477,195	125	H/W Singida	198,825,000
45	H/W Kasulu	926,172,895	126	H/W Bariadi	1,221,406,547
46	H/W Kibondo	311,415,902	127	H/W Bariadi	489,208,083
47	H/M Kigoma/Ujiji	125,167,000	128	H/W Itilima	241,193,137
48	H/W Uvinza	861,232,000	129	H/W Maswa	439,616,370
49	H/W Hai	476,797,000	130	H/W Meatu	291,494,290
50	H/W Moshi	1,547,101,000	131	H/W Bumbuli	341,135,236
51	H/M Moshi	543,409,165	132	H/W Handeni	482,820,728
52	H/W Siha	66,769,482	133	H/W Korogwe	439,310,644
53	H/W Mwangi	22,659,576	134	H/Mji Korogwe	121,567,907
54	H/W Rombo	914,903,771	135	H/W Lushoto	308,971,470
55	H/W Same	308,835,467	136	H/W Muheza	378,405,514
56	H/W Kilwa	97,138,510	137	H/W Pangani	16,147,750
57	H/W Lindi	419,763,000	138	H/Jiji Tanga	829,756,613
58	H/M Lindi	121,841,000	139	H/W Kilindi	333,944,984
59	H/W Liwale	904,423,000	140	H/M Mkinga	85,891,637
60	H/W Nachingwea	270,869,000	141	H/W Igunga	577,328,000
61	H/W Ruangwa	717,244,000	142	H/W Kaliua	38,944,850
62	H/W Babati	373,322,000	143	H/W Nzega	566,894,604
63	H/W Hanang'	498,085,184	144	H/W Sikonge	70,368,129
64	H/W Kiteto	845,319,150	145	H/W Tabora	511,246,421
65	H/W Mbulu	415,146,000	146	H/M Tabora	2,539,989,582
66	H/W Simanjiro	229,360,585	147	H/W Urambo	480,409,296
67	H/Mji Babati	213,213,290	148	H/W Nyasa	127,797,966
68	H/W Musoma	672,449,455	149	H/W Kigoma	139,758,000
69	H/W Bunda	3,457,937,000	150	H/W Chemba	376,109,285
70	H/W Butiama	218,245,440	151	H/W Bagamoyo	999,750,158
71	H/M Musoma	385,568,635	152	H/W Mkuranga	545,404,583
72	H/W Serengeti	355,950,000	153	H/M Mtwara/Mikindani	1,023,468,000
73	H/W Tarime	283,715,518	154	H/M Singida	387,573,658
74	H/Mji Tarime	146,464,696	155	H/W Mkalama	221,330,000
75	H/W Rorya	814,344,012	156	H/W Bumbuli	341,135,236
76	H/W Busokelo	991,238,015	157	H/W Waging'ombe	97,396,750
77	H/W Chunya	583,655,625	158	H/W Mbozi	1,442,340,354
78	H/W Ileje	904,760,949	159	H/W Momba	1,171,008,844

Na	Halmashauri	Kiasi kinachodaiwa (TZS.)	Na	Halmashauri	Kiasi kinachodaiwa (TZS.)
79	H/W Kyela	451,495,000	160	H/M Morogoro	439,438,644
80	H/W Mbarali	390,288,960	161	H/W Gairo	1,360,139,000
81	H/W Mbeya	2,590,275,158		Jumla	141,648,528,746

Kiambatisho Na. (xxxix): Orodha ya Halmashauri zenye madeni yasiyolipwa-TZS143,833,939,924

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
1.	H/Jiji-Arusha	2,115,493,000
2.	H/W-Karatu	858,491,839
3.	H/W-Monduli	873,801,000
4.	H/W-Ngorongoro	981,482,443
5.	H/W-Meru	721,807,678
6.	H/W-Longido	708,429,000
7.	H/W-Arusha	339,995,000
8.	H/Mji-Kibaha	652,594,299
9.	H/W-Kisarawe	1,084,648,025
10.	H/W-Mafia	849,106,000
11.	H/W-Rufiji/Utete	639,370,040
12.	H/W-Bagamoyo	1,481,690,825
13.	H/W-Kibaha	166,112,045
14.	H/W-Mkuranga	711,699,072
15.	H/Jiji-Dar es Salaam	3,514,332,000
16.	H/M-Ilala	6,810,999,712
17.	H/M-Kinondoni	7,370,078,653
18.	H/M-Temeke	1,963,071,112
19.	H/W-Bahi	1,613,658,869
20.	H/W-Chamwino	589,383,828
21.	H/M-Dodoma	1,840,243,189
22.	H/W-Kongwa	1,062,969,475
23.	H/W-Mpwapwa	1,516,659,020
24.	H/W-Chemba	558,131,979
25.	H/W-Geita	1,189,607,905
26.	H/Mji-Geita	171,928,000
27.	H/W-Chato	388,001,940
28.	H/W-Bukombe	678,253,238
29.	H/W-Nyang`wale	354,281,000
30.	H/W-Mbogwe	286,611,372
31.	H/W-Iringa	1,279,125,995
32.	H/M-Iringa	480,531,072
33.	H/W-Mufindi	18,457,123
34.	H/W-Kiloto	560,668,236
35.	H/W-Biharamulo	337,002,508
36.	H/W-Bukoba	327,923,060
37.	H/M-Bukoba	1,055,297,191
38.	H/W-Karagwe	842,760,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
39.	H/W-Muleba	480,227,859
40.	H/W-Ngara	1,009,449,469
41.	H/W-Kyerwa	779,810,204
42.	H/W-Missenyi	832,348,221
43.	H/W-Mpanda	642,249,193
44.	H/Mji-Mpanda	107,082,295
45.	H/W-Nsimbo	112,950,738
46.	H/W-Mlele	358,387,000
47.	H/W-Buhigwe	105,834,149
48.	H/W-Kakonko	734,264,439
49.	H/W-Kasulu	1,429,610,285
50.	H/W-Kibondo	525,984,777
51.	H/M-Kigoma	825,416,988
52.	H/W-Kigoma	533,560,000
53.	H/W-Uvinza	313,274,000
54.	H/W-Hai	352,126,000
55.	H/W-Moshi	2,409,940,000
56.	H/M-Moshi	906,319,982
57.	H/W-Siha	688,636,724
58.	H/W-Mwanga	586,383,029
59.	H/W-Rombo	1,267,363,364
60.	H/W-Same	1,964,092,166
61.	H/W-Kilwa	146,678,832
62.	H/W-Lindi	87,245,000
63.	H/M Lindi	369,329,873
64.	H/W-Liwale	443,549,000
65.	H/W-Nachingwea	856,192,000
66.	H/W-Ruangwa	335,290,801
67.	H/W-Babati	247,678,000
68.	H/W-Hanang'	497,834,169
69.	H/W-Kiteto	1,040,375,167
70.	H/W-Mbulu	409,641,000
71.	H/W-Simanjoro	204,980,358
72.	H/Mji-Babati	1,171,489,844
73.	H/W-Musoma	1,011,403,572
74.	H/W-Bunda	3,384,285,000
75.	H/W-Butiama	608,675,685
76.	H/M-Musoma	1,594,502,979
77.	H/W-Serengeti	856,530,000
78.	H/W-Tarime	1,303,361,806

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
79.	H/Mji-Tarime	367,354,640
80.	H/W-Rorya	948,673,539
81.	H/W-Busokelo	1,312,609,027
82.	H/W-Chunya	562,212,911
83.	H/W-Ileje	590,778,640
84.	H/W-Kyela	577,705,000
85.	H/W-Mbarali	437,975,171
86.	H/W-Mbeya	2,344,937,061
87.	H/Jiji-Mbeya	2,544,639,000
88.	H/W-Rungwe	757,038,180
89.	H/W-Mbozi	557,782,451
90.	H/W-Momba	459,493,760
91.	H/W-Kilombero	464,762,562
92.	H/W-Kilosa	2,490,528,000
93.	H/W-Morogoro	1,993,919,065
94.	H/M-Morogoro	387,939,260
95.	H/W-Gairo	214,606,000
96.	H/W-Ulanga	2,490,528,300
97.	H/W-Mvomero	1,360,820,196
98.	H/Mji-Masasi	482,323,786
99.	H/W-Masasi	1,058,048,883
100.	H/W-Mtwara	620,303,000
101.	H/M-Mtwara	521,087,000
102.	H/W-Newala	60,985,665
103.	H/W-Tandahimba	626,777,862
104.	H/W-Nanyumbu	323,782,210
105.	H/W-Kwimba	514,909,345
106.	H/W-Ilemela	702,307,440
107.	H/W-Magu	538,562,673
108.	H/W-Misungwi	649,127,081
109.	H/Jiji-Mwanza	1,988,967,440
110.	H/W-Sengerema	272,572,000
111.	H/W-Ukerewe	1,803,593,585
112.	H/W-Ludewa	471,301,171
113.	H/W-Makete	365,851,019
114.	H/W-Nyasa	81,050,290
115.	H/W-Njombe	2,055,129,809
116.	H/Mji-Njombe	818,331,084
117.	H/Mji-Makambako	772,290,017
118.	H/W-Waging'ombe	425,458,315

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
119.	H/W-Kalambo	350,979,000
120.	H/W-Nkasi	298,843,000
121.	H/W-Sumbawanga	582,804,775
122.	H/M-Sumbawanga	488,139,169
123.	H/W-Mbinga	1,139,646,369
124.	H/M-Songea	612,396,712
125.	H/W-Songea	515,145,347
126.	H/W-Tunduru	289,206,147
127.	H/W-Namtumbo	267,686,795
128.	H/W-Kishapu	771,076,953
129.	H/W-Musalala	244,324,008
130.	H/W-Shinyanga	1,419,829,180
131.	H/M-Shinyanga	906,662,677
132.	H/Mji-Kahama	408,137,997
133.	H/W-Ushetu	636,828,479
134.	H/W-Ikungi	426,545,000
135.	H/W-Mkalama	81,790,000
136.	H/W-Iramba	314,991,000
137.	H/W-Manyoni	896,520,241
138.	H/W-Singida	472,922,000
139.	H/M-Singida	466,393,190
140.	H/W-Bariadi	1,740,264,787
141.	H/Mji-Bariadi	170,491,000
142.	H/W-Itilima	233,418,929
143.	H/W-Meatu	818,331,084
144.	H/W-Bumbuli	413,361,741
145.	H/W-Handeni	911,793,035
146.	H/W-Korogwe	1,050,978,508
147.	H/Mji-Korogwe	674,346,813
148.	H/W-Lushoto	442,163,256
149.	H/W-Muheza	150,337,051
150.	H/W-Pangani	176,470,934
151.	H/Jiji-Tanga	1,123,738,895
152.	H/W-Kilindi	663,581,126
153.	H/W-Bumbuli	413,361,741
154.	H/W-Mkinga	1,124,746,198
155.	H/W-Igunga	276,872,543
156.	H/W-Kaliua	470,728,347
157.	H/W-Nzega	855,202,063
158.	H/W-Sikonge	1,146,491,344

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (TZS)
159.	H/W-Tabora	322,467,289
160.	H/M-Tabora	3,495,068,232
161.	H/W-Urambo	1,022,743,820
	Jumla	143,833,939,924

Kiambatisho (xl): Ruzuku ya Fidia ya Makusanyo ya ndani isiyopelekwa vijijini

Na:	Halmashauri	Kiasi (TZS)
1	H/W Arusha	7,554,316
2	H/Jiji Arusha	33,721,600
3	H/W Karatu	45,985,708
4	H/W Ngorongoro	44,256,967
5	H/W Ikungi	33,421,400
6	H/W Bahi	16,755,564
7	H/W Chemba	24,003,223
8	H/W Kondoaa	16,278,125
9	H/M Kigoma/Ujiji	13,602,584
10	H/W Kilindi	21,820,621
11	H/W Nyasa	23,783,140
12	H/W Kongwa	15,118,223
13	H/W Mafia	67,401,692
14	H/W Longido	21,600,000
15	H/W Lushoto	45,014,720
16	H/W Mbulu	12,864,600
17	H/W Meru	4,992,600
18	H/W Mkalama	24,000,000
19	H/W Mpwapwa	24,809,283
20	H/W Mwanga	25,683,017
21	H/W Mbogwe	27,700,000
22	H/W Simanjiro	33,512,000
23	H/W Bumbuli	33,798,838
24	H/W Handeni	35,314,133
25	H/W Kyela	24,339,208
26	H/W Momba	38,572,000
27	H/W Mbeya	10,025,600
28	H/Jiji Mbeya	48,529,583
29	H/W Rungwe	472,598,432
30	H/W Mpanda	11,303,000
31	H/W Mpanda	21,774,533
32	H/W Nsimbo	24,000,000
33	H/W Bunda	5,222,752
34	H/W Rorya	50,386,967
35	H/W Gairo	27,000,000
36	H/W Mvomero	31,682,800
37	H/W Misungwi	12,942,900
	Jumla	1,431,370,129

Kiambatisho (xli): Upungufu wa miundombinu na walimu katika shule za msingi na Sekondari

Shule za Sekondari													
Na.	Jina la Halmashauri	Vyumba vya madarasa			Maabara			Matundu ya choo			Madawati		
		Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	yaliyopo	Upungufu
1	H/W Bahi				80	6	74	168	144	24	3334	3231	103
2	H/W Chamwino	277	200	77	81	4	77	440	244	196	5,998	4,320	1678
3	H/W Chato	390	236	154	66	3	63	537	225	312			0
4	H/W Chemba	100	170	-70	66	4	62	374	184	190	3991	3998	-7
5	H/M Dodoma	551	413	138	551	413	138	3,072	1,106	1966	22689	11198	11491
6	H/W Gairo	144	95	49	222	17	205	174	101	73	5468	5516	-48
7	H/Mji Geita	220	116	104	30	13	17	414	220	194			0
8	H/W Hai	895	760	135	159	21	138	473	431	42			0
9	H/W Iramba	330	206	124			0	474	258	216	9524	7238	2286
10	H/W Karatu	323	316	7			0	626	499	127	9605	11114	-1509
11	H/W Kigoma	226	152	74			0			0			0
12	H/W Kilosa	467	357	110	120	7	113	874	437	437	29268	25780	3488
13	H/W Kondoa			0	96	15	81	456	329	127	0	0	0
14	H/W Kongwa			0	72	10	62	275	201	74	226	69	157
15	H/M Lindi	100	89	11	22	4	18	189	130	59	3212	2964	248
16	H/W Meru			0			0			0	18,880	17,560	1320
17	H/W Mkalama	268	178	90			0	378	188	190	360	156	204

Shule za Sekondari

Na.	Jina la Halmashauri	Vyumba vya madarasa			Maabara			Matundu ya choo			Madawati		
		Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	yaliyopo	Upungufu
18	H/W Mlele	159	33	126	21	3	18	111	98	13			0
19	H/W Monduli	192	137	55			0	297	264	33			0
20	H/W Morogoro	381	263	118	81	9	72	386	359	27	8510	6986	1524
21	H/M Morogoro			0			0			0			0
22	H/W Moshi	2030	1912	118	180	39	141	12230	926	11304			0
23	H/M Moshi			0			0			0			0
24	H/W Mpanda	116	90	26	21	7	14	103	64	39	4160	1942	2218
25	H/ Mji Mpanda	154	109	45			0			0			0
26	H/W Mpwapwa	556	183	373	75	6	69	422	317	105			0
27	H/W Mvomero	324	332	-8	66	13	53	523	218	305	17292	18380	-1088
28	H/W Nachingwea	316	207	109	78	9	69	355	244	111	12810	9078	3732
29	H/W Ngorongoro	145	100	45			0	267	188	79	253	149	104
30	H/W Ruangwa	155	100	55	45	8	37	274	186	88	6844	6774	70
31	H/W Sikonge	145	119	26			0	270	136	134	6254	5750	504
32	H/M Singida	285	216	69	54	7	47	519	272	247	8067	7235	832
33	H/M Tabora	386	300	86	102	27	75	575	348	227			0
34	H/W Urambo	189	140	49	42	7	35	332	144	188	6273	4803	1470
35	H/W Simanjiro	164	108	56	42	4	38	337	192	145	6240	3795	2445

Shule za Sekondari													
Na.	Jina la Halmashauri	Vyumba vya madarasa			Maabara			Matundu ya choo			Madawati		
		Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	yaliyopo	Upungufu
	Jumla	9824	7529	2295	2372	656	1716	25925	8653	17272	189258	158036	31222

Shule za Sekondari													
Na.	Jina la Halmashauri	Nyumba za walimu			Mabweni			Samani za walimu			Walimu wa sekondari		
		Mahtaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Waliyopo	Upungufu
1	H/W Bahi	351	55	296	40	5	35	351	138	213	460	351	109
2	H/W Chamwino	403	49	354	74	10	64	403	159	244			0
3	H/W Chato	402	86	316	5	4	1	1023	530	493			0
4	H/W Chemba	260	66	194	60	6	54	260	154	106	355	260	95
5	H/M Dodoma	788	92	696	91	5	86	1,705	1,438	267			0
6	H/W Gairo	222	17	205	80	6	74	444	214	230			0
7	H/Mji Geita	414	80	334	34	21	13			0			0
8	H/W Hai	611	72	539	91	18	73	1857	918	939			0
9	H/W Iramba	343	109	234			0	892	363	529	480	330	150
10	H/W Karatu	513	132	381			0	513	384	129	732	513	219
11	H/W Kigoma	215	43	172	5	2	3			0			0
12	H/W Kilosa	799	88	711	192	14	178	853	436	417	1,210	787	423

Shule za Sekondari

Na.	Jina la Halmashauri	Nyumba za walimu			Mabweni			Samani za walimu			Walimu wa sekondari		
		Mahtaji	Ziliy opo	Upun gufu	Mah itaji	Yaliy opo	Upun gufu	Mahi taji	Zili yopo	Upun gufu	Mah itaji	Wali opo	Upu ngufu
13	H/W Kondo	419	63	356	65	4	61	516	178	338	516	419	97
14	H/W Kongwa	306	66	240	24	1	23	306	200	106	1726	1206	520
15	H/M Lindi	247	30	217	189	130	59	489	342	147			0
16	H/W Meru			0			0	1996	830	1166	998	628	370
17	H/W Mkalama			0			0	352	136	216			0
18	H/W Mlele			0	32	19	13			0	100	59	41
19	H/W Monduli	320	91	229			0	404	213	191	443	404	39
20	H/W Morogoro	476	54	422	8	2	6			0	0	0	0
21	H/M Morogoro			0			0			0			0
22	H/W Moshi	1247	164	1083	89	31	58	2494	2432	62			0
23	H/M Moshi			0			0			0			0
24	H/W Mpanda	201	31	170	60	13	47			0			0
25	H/ Mji Mpanda	192	31	161			0			0	288	205	83
26	H/W Mpwapwa	372	91	281	78	19	59			0			0
27	H/W Mvomero	687	88	599	117	27	90	1370	570	800			0
28	H/W Nachingwea	312	58	254	27	4	23			0			0
29	H/W Ngorongoro	253	60	193			0			0	286	253	33
30	H/W Ruangwa	264	58	206	62	5	57	318	222	96	264	204	60

Shule za Sekondari													
Na.	Jina la Halmashauri	Nyumba za walimu			Mabweni			Samani za walimu			Walimu wa sekondari		
		Mahtaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
31	H/W Sikonge	300	46	254	34	1	33	6254	5750	504			0
32	H/M Singida	430	40	390	8	5	3	430	219	211	657	430	227
33	H/M Tabora	628	98	530	84	46	38			0			0
34	H/W Urambo	218	65	153			0			0			0
35	H/W Simanjiro	166	39	127			0			0			0
	Jumla	12359	2062	10297	1549	398	1151	23230	15826	7404	8515	6049	2466

Shule za Msingi													
Na.	Jina la Halmashauri	Vyumba vya Madarasa			Matundu ya vyoo			Madawati			Nyumba za walimu		
		Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu
1	H/W Bahi	839	519	320	1516	664	852	11188	8890	2298	839	175	664
2	H/W Chato	1850	724	1126	3785	2019	1766	35052	18407	16645	1845	235	1610
3	H/W Chemba	1227	751	476	2202	864	1338	15150	8239	6911	1235	281	954
4	H/M Dodoma	1702	820	882	3,072	1106	1966			0	1705	156	1549
5	H/W Gairo	655	347	308	1349	411	938	1818	956	862	629	109	520
6	H/Mji Geita	1001	393	608	1884	575	1309			0	1124	116	1008
7	H/W Hai	895	760	135	1421	1,254	167			0	809	124	685

Shule za Msingi													
Na.	Jina la Halmashauri	Vyumba vya Madarasa			Matundu ya vyoo			Madawati			Nyumba za walimu		
		Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu
8	H/W Karatu	1239	923	316	2838	1628	1210	22974	17137	5837	1234	578	656
9	H/W Kigoma	1,178	571	607	2,121	730	1391	1,749	1,316	433	1,178	157	1021
10	H/W Kilosa	1,367	1,012	355	3,192	1,447	1745	35,317	21,695	13622	1,629	345	1284
11	H/W Kondoa	1451	806	645	2614	1142	1472	19347	14232	5115	1312	332	980
12	H/W Kongwa	1,429	673	756	2,590	903	1687	18,962	10,073	8889	1,174	159	1015
13	H/M Lindi	319	285	34	478	342	136	5650	3915	1735	319	83	236
14	H/W Meru	13160	12163	997	2340	1517	823			0	1566	305	1261
15	H/W Mkalama	1113	555	558	2011	976	1035	14840	8715	6125	1113	271	842
16	H/W Mlele	5005	246	4759	899	414	485	8438	4646	3792	553	88	465
17	H/W Monduli			0	1,110	533	577	12,345	9,709	2636	697	182	515
18	H/W Morogoro	1,546	824	722	3,152	1,140	2012	30,052	14,885	15167	1,369	367	1002
19	H/W Moshi	806	695	111	4026	3301	725			0	2522	273	2249
20	H/W Mpanda	840	305	535	1288	489	799	10594	6930	3664	840	205	635
21	H/ Mji Mpanda	556	183	373			0			0	556	23	533
22	H/W Mpwapwa	1,850	1,356	494	3,101	2,407	694	32,153	27,884	4269	1,948	922	1026
23	H/W Mvomero	1599	789	810	2759	1299	1460	29353	10999	18354	1536	243	1293
24	H/W Nachingwea	947	604	343	1650	932	718	17,455	9,445	8010	929	288	641
25	H/W	692	429	263	1,227	656	571	13,834	8,130	5704	703	300	403

Shule za Msingi

Na.	Jina la Halmashauri	Vyumba vya Madarasa			Matundu ya vyoo			Madawati			Nyumba za walimu		
		Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Mahitaji	Viliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu
	Ngorongoro												
26	H/W Ruangwa	580	474	106	1211	717	494	11,619	9,461	2158	580	182	398
27	H/W Sikonge	797	509	288	1304	758	546	14477	8718	5759	793	199	594
28	H/M Singida	584	337	247			0	8556	5769	2787			0
29	H/M Tabora	1113	579	534			0	19796	9177	10619	1250	109	1141
30	Ulanga DC	1,131	676	455	2,165	860	1305	19,674	12,079	7595	1,273	365	908
31	H/W Urambo	831	467	364	1787	658	1129	12462	8558	3904	831	171	660
		48302	29775	18527	59092	29742	29350	422855	259965	162890	34091	7343	26748

Shule za Msingi

Na.	Jina la Halmashauri	Ofisi za wa walimu			Samani kwa walimu			Walimu wa shule za msingi		
		Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
1	H/W Bahi	216	83	133	1894	732	1162	839	720	119
2	H/W Chato			0			0	1,851	1,681	170
3	H/W Chemba	243	120	123	2674	1070	1604	1227	923	304
4	H/M Dodoma			0			0	1451	1312	139
5	H/W Gairo	186	109	77			0			0
6	H/Mji Geita	131	88	43			0			0
7	H/W Hai			0			0			0
8	H/W Karatu	341	247	94	5004	2846	2158	1397	1234	163
9	H/W Kigoma	95	63	32			0			0
10	H/W Kilosa	471	298	173	6558	3966	2592	1,766	1,629	137
11	H/W Kondoa	468	351	117	2542	1307	1235			0
12	H/W Kongwa	265	140	125	3,099	1,196	1903	1453	1174	279
13	H/M Lindi	84	73	11	2057	935	1122			0
14	H/W Meru	252	236	16			0			0
15	H/W Mkalama	320	177	143	3769	1378	2391			0
16	H/W Mlele			0	1106	606	500			0
17	H/W Monduli	164	103	61	2604	1157	1447	725	713	12
18	H/W Morogoro	346	200	146	6014	2281	3733	1501	1369	132
19	H/W Moshi			0			0			0
20	H/W Mpanda	141	80	61	1130	113	1017			0
21	H/ Mji Mpanda			0			0			0
22	H/W Mpwapwa	415	358	57	9228	4758	4470	2,113	2,032	81
23	H/W Mvomero	286	202	84	272	75	197	1468	1453	15
24	H/W Nachingwea	142	61	81	2935	1053	1882			0
25	H/W Ngorongoro	122	108	14	4420	1723	2697	703	588	115
26	H/W Ruangwa	170	89	81	2,371	1375	996	671	633	38

Shule za Msingi

Na.	Jina la Halmashauri	Ofisi za wa walimu			Samani kwa walimu			Walimu wa shule za msingi		
		Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Ziliyopo	Upungufu	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
27	H/W Sikonge	207	159	48	3632	1335	2297			0
28	H/M Singida			0	2393	1250	1143	815	775	40
29	H/M Tabora	159	105	54	5109	2488	2621			0
30	Ulanga DC	376	310	66	4862	2145	2717	1,428	1,302	126
31	H/W Urambo	146	124	22	6733	1999	4734			0
	Jumla	5746	3884	1862	80406	35788	44618	19408	17538	1870

Kiambatisho Na. (xlii): Fedha ambazo hazikutumika

(i) LGCDG

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Babati	379,374,303	332,724,125	46,650,178	12%
2	H/Mji Babati	82,895,000	78,918,400	3,976,600	5%
3	H/W Bahi	622,471,047	590,496,891	31,974,156	5%
4	H/W Bariadi	375,000,000	178,980,589	196,019,411	52%
5	H/Mji Bariadi	1,032,911,637	551,862,653	481,048,984	47%
6	H/W Biharamulo	511,753,070	480,812,735	30,940,335	6%
7	H/W Bumbuli	741,630,000	224,859,360	516,770,640	70%
8	H/W Bunda	642,439,000	599,242,450	43,196,550	7%
9	H/W Busega	767,060,000	223,816,794	543,243,206	71%
10	H/W Busokelo	745,739,285	713,604,132	32,135,153	4%
11	H/W Chamwino	348,720,285	281,375,218	67,345,067	19%
12	H/M Dodoma	1,221,727,471	1,141,643,280	80,084,192	7%
13	H/W Gairo	382,902,029	349,902,029	33,000,000	9%
14	H/W Handeni	792,415,223	584,774,091	207,641,132	26%
15	H/W Iringa	624,398,722	569,049,309	55,349,413	9%
16	H/Mji Kahama	1,019,082,533	356,253,000	662,829,533	65%
17	H/W Kasulu	995,592,697	953,938,004	41,654,693	4%
18	H/W Kibaha	340,133,267	282,762,589	57,370,678	17%
19	H/Mji Kibaha	122,746,992	122,746,992	-	0%
20	H/M Kigoma/Ujiji	211,357,279	153,720,318	57,636,961	27%
21	H/W Kilindi	253,937,100	196,993,139	56,943,961	22%
22	H/W	1,574,351,193	969,719,925	604,631,268	38%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
	Kilombero				
23	H/W Kilwa	1,424,014,833	565,632,200	858,382,633	60%
24	H/M Kinondoni	66,749,889	38,089,000	28,660,889	43%
25	H/W Kisarawe	1,628,328,126	1,458,938,624	169,389,502	10%
26	H/W Kiteto	698,935,387	636,945,138	61,990,249	9%
27	H/W Kongwa	616,736,179	483,859,679	132,876,500	22%
28	H/W Korogwe	799,779,236	560,394,849	239,384,387	30%
29	H/Mji Korogwe	107,692,394	104,360,552	3,331,842	3%
30	H/W Kyela	311,560,101	246,081,431	65,478,670	21%
31	H/W Longido	301,017,974	293,231,000	7,786,974	3%
32	H/W Mafia	418,773,631	400,344,665	18,428,966	4%
33	H/W Mbarali	898,738,015	855,302,515	43,435,500	5%
34	H/W Mbeya	721,660,749	704,680,748	16,980,001	2%
35	H/W Mbozi	483,548,000	475,806,181	7,741,819	2%
36	H/W Mbulu	377,711,969	307,711,969	70,000,000	19%
37	H/W Misenyi	1,030,043,664	798,032,441	232,011,223	23%
38	H/W Mkinga	930,810,524	418,939,959	511,870,565	55%
39	H/W Mkuranga	1,231,240,300	578,036,797	653,203,503	53%
40	H/W Mlele	1,438,007,393	1,160,039,994	277,967,399	19%
41	H/W Momba	164,265,000	105,259,228	59,005,772	36%
42	H/W Monduli	367,428,368	299,772,666	67,655,702	18%
43	H/W Morogoro	487,396,963	373,034,712	114,362,251	23%
44	H/W Moshi	1,035,129,643	693,130,372	341,999,271	33%
45	H/M Moshi	493,719,180	419,262,325	74,456,855	15%
46	H/Mji Mpanda	892,565,423	678,237,694	214,327,729	24%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
47	H/W Msalala	1,264,357,000	810,744,154	453,612,846	36%
48	H/M Mtwara	319,287,664	225,827,500	93,460,164	29%
49	H/W Muheza	580,176,670	507,239,853	72,936,817	13%
50	H/W Muleba	1,424,053,309	1,210,534,436	213,518,873	15%
51	H/W Mwangi	310,386,285	291,442,990	18,943,295	6%
52	H/W Ngara	1,031,208,891	893,983,920	137,224,971	13%
53	H/W Ngorongoro	441,983,947	273,269,176	168,714,771	38%
54	H/W Nsimbo	2,562,859,400	775,457,077	1,787,402,323	70%
55	H/W Pangani	109,663,148	95,196,862	14,466,286	13%
56	H/W Rombo	748,850,694	594,283,738	154,566,957	21%
57	H/W Rorya	369,357,000	277,639,020	91,717,980	25%
58	H/W Rufiji	780,804,524	728,968,904	51,835,620	7%
59	H/W Rungwe	1,384,085,162	1,136,299,683	247,785,479	18%
60	H/W Shinyanga	919,008,423	776,467,288	142,541,134	16%
61	H/W Siha	1,089,492,441	973,339,254	116,153,187	11%
62	H/W Simanjoro	1,028,834,228	923,401,884	105,432,344	10%
63	H/Jiji Tanga	344,079,000	327,568,036	16,510,964	5%
64	H/W Tarime	2,426,913,029	1,283,363,659	1,143,549,370	47%
65	H/W Ulanga	2,057,093,919	1,482,143,543	574,950,376	28%
66	H/W Uvinza	741,875,119	638,884,386	102,990,733	14%
	Jumla	50,648,860,926	36,819,376,125	13,829,484,802	27%

(ii) MMAM

Na.	Jina la Halamasha uri	Kiasi cha fedha kilichokuwe po (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Bariadi	507,936,472	403,725,167	104,211,305	21%
2	H/M Dodoma	296,561,733	83,921,459	212,640,274	72%
3	H/W Hanang'	12,048,800	-	12,048,800	100%
4	H/W Handeni	112,600,000	103,000,000	9,600,000	9%
5	H/W Karatu	50,546,062	47,425,000	3,121,062	6%
6	H/W Kasulu	275,698,000	250,959,000	24,739,000	9%
7	H/Mji Kibaha	71,146,170	46,465,033	24,681,137	35%
8	H/W Kibondo	664,590,105	285,719,393	378,870,712	57%
9	H/W Kilindi	101,887,670	73,483,115	28,404,555	28%
10	H/W Kilwa	151,577,000	29,577,000	122,000,000	80%
11	H/W Kishapu	164,017,372	123,831,558	40,185,814	25%
12	H/W Kiteto	113,850,000	108,812,315	5,037,685	4%
13	H/W Kondoa	138,724,393	79,805,624	58,918,769	42%
14	H/W Korogwe	265,174,302	131,110,061	134,064,241	51%
15	H/Mji Korogwe	35,730,000	25,865,700	9,864,300	28%
16	H/W Kyela	18,055,510	14,765,980	3,289,530	18%
17	H/W Lushoto	227,343,120	139,522,731	87,820,389	39%

Na.	Jina la Halamasha uri	Kiasi cha fedha kilichokuwe po (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
18	H/W Mafia	57,982,870	51,429,165	6,553,705	11%
19	H/W Mbarali	124,998,861	102,455,737	22,543,124	18%
20	H/Jiji Mbeya	168,354,424	14,099,846	154,254,578	92%
21	H/W Mbeya	185,633,900	110,239,660	75,394,240	41%
22	H/W Mbogwe	54,167,000	-	54,167,000	100%
23	H/W Mkinga	118,102,792	70,011,377	48,091,415	41%
24	H/W Mkuranga	178,016,889	89,016,889	89,000,000	50%
25	H/W Moshi	178,941,814	170,921,750	8,020,064	4%
26	H/W Muleba	343,949,633	304,316,165	39,633,468	12%
27	H/W Mwanga	46,194,413	36,404,308	9,790,105	21%
28	H/Jiji Mwanza	288,031,183	170,244,654	117,786,529	41%
29	H/W Ngara	291,061,889	202,061,978	88,999,911	31%
30	H/W Ngorongoro	164,402,611	147,009,681	17,392,930	11%
31	H/W Pangani	63,474,300	60,465,666	3,008,634	5%
32	H/W Ruangwa	48,499,000	26,908,000	21,591,000	45%
33	H/W Rungwe	166,753,900	147,560,000	19,193,900	12%

Na.	Jina la Halamasha uri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
34	H/W Same	165,122,075	68,308,932	96,813,143	59%
35	H/W Shinyanga	258,094,165	123,947,129	134,147,036	52%
36	H/M Shinyanga	90,382,955	62,132,955	28,250,000	31%
37	H/W Sumbawanga	70,301,795	63,301,795	7,000,000	10%
38	H/Jiji Tanga	83,178,857	54,764,090	28,414,767	34%
39	H/W Ulanga	209,296,092	146,348,592	62,947,500	30%
40	H/W Uvinza	155,399,712	106,141,925	49,257,787	32%
41	H/W Gairo	62,057,945	2,828,500	59,229,445	95%
	Jumla	6,779,885,784	4,278,907,930	2,500,977,854	37%

(iii) MMEM

Na.	Jina la	Kiasi cha	Matumizi	Fedha	% ya
-----	---------	-----------	----------	-------	------

	Halamasha uri	fedha kilichokuwe po (A)	(B)	zisizotumika (A-B)	fedha zisizot umika (A- B)/A%
1	H/W Chunya	6,134,969	-	6,134,969	100%
2	H/W Ileje	171,483,814	165,348,84 5	6,134,969	4%
3	H/Mji Kibaha	37,455,328	9,323,917	28,131,411	75%
4	H/W Kilindi	87,135,054	63,776,985	23,358,069	27%
5	H/W Kilwa	453,629,972	311,137,43 5	142,492,537	31%
6	H/W Korogwe	284,780,118	174,619,91 9	110,160,199	39%
7	H/Mji Korogwe	82,756,890	40,788,895	41,967,995	51%
8	H/W Lindi	418,236,163	412,445,95 3	5,790,210	1%
9	H/W Monduli	40,944,627	39,699,858	1,244,769	3%
10	H/Jii Tanga	172,359,988	131,403,48 9	40,956,499	24%
	Jumla	1,754,916,92 3	1,348,545,2 96	406,371,627	23%

(iv) MMES

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/Mji Babati	333,456,014	311,662,170	21,793,844	7%
2	H/Mji Bariadi	192,494,552	129,045,744	63,448,808	33%
3	H/W Bukoba	551,201,037	346,602,630	204,598,407	37%
4	H/W Busega	276,979,315	183,540,857	93,438,458	34%
5	H/W Busokelo	210,930,130	81,421,081	129,509,049	61%
6	H/W Chamwino	439,731,087	369,357,764	70,373,323	16%
7	H/W Chunya	286,552,154	262,748,405	23,803,749	8%
8	H/W Hai	251,197,846	200,280,718	50,917,128	20%
9	H/W Iringa	307,036,376	301,060,986	5,975,390	2%
10	H/Mji Kahama	282,327,923	190,393,957	91,933,967	33%
11	H/W Kalambo	143,487,504	135,020,000	8,467,504	6%
12	H/W Kibaha	375,665,888	268,657,636	107,008,252	28%
13	H/Mji Kibaha	370,256,168	296,989,174	73,266,994	20%
14	H/W Kilindi	401,271,460	367,236,046	34,035,414	8%
15	H/W Kilwa	383,178,072	83,105,700	300,072,372	78%
16	H/W Kondo	348,246,792	132,821,006	215,425,786	62%
17	H/W Korogwe	775,165,273	431,483,449	343,681,824	44%
18	H/Mji Korogwe	517,828,103	307,887,904	209,940,199	41%
19	H/W Kyerwa	224,729,842	9,000,000	215,729,842	96%
20	H/M Lindi	511,415,921	376,684,182	134,731,739	26%
21	H/W Liwale	374,849,364	235,597,778	139,251,586	37%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
22	H/W Makete	371,761,101	162,018,852	209,742,249	56%
23	H/W Mbulu	358,291,487	213,105,757	145,185,730	41%
24	H/W Misenyi	387,991,345	274,092,995	113,898,350	29%
25	H/W Mkinga	587,887,640	301,195,102	286,692,538	49%
26	H/W Mkuranga	353,551,291	126,299,405	227,251,886	64%
27	H/W Morogoro	370,872,199	193,186,409	177,685,790	48%
28	H/W Moshi	538,110,531	480,546,191	57,564,340	11%
29	H/W Muheza	414,884,436	411,675,935	3,208,501	1%
30	H/W Musoma	967,149,822	912,773,719	54,376,103	6%
31	H/W Pangani	526,160,643	221,122,864	305,037,779	58%
32	H/W Rombo	495,635,157	471,963,811	23,671,346	5%
33	H/W Same	538,310,693	475,772,983	62,537,710	12%
34	H/W Serengeti	467,489,767	395,960,000	71,529,768	15%
35	H/W Sumbawanga	149,388,818	134,176,525	15,212,293	10%
36	H/W Jiji Tanga	1,080,005,202	1,023,530,518	56,474,684	5%
37	H/W Ulanga	392,517,643	230,678,630	161,839,013	41%
	Jumla	15,558,008,597	11,048,696,881	4,509,311,716	29%

(v) ULGSP

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumi ka (A-B)/A%
1	H/Mji Babati	260,240,145	96,512,000	163,728,145	63%
2	H/M Bukoba	332,323,427	108,973,428	223,349,999	67%
3	H/Mji Korogwe	196,250,417	17,370,120	178,880,297	91%
4	H/M Lindi	203,427,990	44,627,000	158,800,990	78%
5	H/M Moshi	495,515,925	8,933,400	486,582,525	98%
6	H/M Sumbawanga	541,314,395	204,936,976	336,377,419	62%
	Jumla	2,029,072,299	481,352,924	1,547,719,375	76%

(vi) PFM

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Handeni	27,142,500	18,015,960	9,126,540	34%
2	H/W Korogwe	16,912,575	7,415,457	9,497,118	56%
3	H/W Lushoto	12,644,875	6,190,000	6,454,875	51%
4	H/W Mbozi	21,122,328	21,010,755	111,573	1%
5	H/W Mkinga	15,416,475	6,530,000	8,886,475	58%
6	H/W Nachingwea	19,558,000	-	19,558,000	100%
7	H/W Pangani	15,205,031	14,792,401	412,630	3%
	Jumla	128,001,783	73,954,573	54,047,210	42%

(vii) WYDF

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Babati	52,829,005	49,090,000	3,739,005	7%
2	H/W Kilindi	48,565,856	40,300,000	8,265,856	17%
3	H/W Kiteto	4,945,000	-	4,945,000	100%
4	H/W Korogwe	23,657,304	9,260,800	14,396,504	61%

5	H/Mji Korogwe	74,120,282	60,300,500	13,819,782	19%
6	H/W Mkinga	38,481,352	25,574,000	12,907,352	34%
7	H/W Morogoro	6,050,891	2,000,000	4,050,891	67%
8	H/W Moshi	170,175,466	156,053,600	14,121,866	8%
9	H/W Nkasi	18,050,000	-	18,050,000	100%
10	H/W Sumbawanga	22,789,565	21,000,000	1,789,565	8%
11	H/Jiji Tanga	202,005,636	124,105,325	77,900,311	39%
	Jumla	661,670,357	487,684,22 5	173,986,13 2	26%

(viii) EGPAF

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuw epo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumi ka (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/Jiji Arusha	238,536,23 7	146,022,10 6	92,514,13 1	39%
2	H/W Monduli	137,276,02 1	118,489,07 6	18,786,94 5	14%
3	H/W Moshi	184,495,98 3	141,501,43 0	42,994,55 3	23%
4	H/W Mwangwa	152,141,41 3	148,725,29 9	3,416,114	2%
5	H/W Ngorongoro	152,695,43 0	151,497,50 0	1,197,930	1%
6	H/W Ruangwa	266,110,50 5	223,963,25 0	42,147,25 5	16%
7	H/W Same	147,188,87 3	139,596,79 7	7,592,076	5%
8	H/W Siha	97,355,121	91,466,930	5,888,191	6%

	Jumla	1,375,799,583	1,161,262,388	214,537,195	16%
--	--------------	----------------------	----------------------	--------------------	------------

(ix) CDCF

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Bahi	82,899,114	72,581,114	10,318,000	12%
2	H/W Bariadi	387,675,094	312,367,770	75,307,324	19%
3	H/W Bukoba	140,883,270	23,456,500	117,426,770	83%
4	H/W Bumbuli	47,992,591	42,487,000	5,505,591	11%
5	H/W Busokelo	34,466,470	-	34,466,470	100%
6	H/W Chamwino	117,450,030	82,524,000	34,926,030	30%
7	H/W Chato	97,520,246	80,900,000	16,620,246	17%
8	H/W Hai	81,193,173	76,975,407	4,217,766	5%
9	H/W Handeni	66,469,716	64,798,716	1,671,000	3%
10	H/M Ilala	135,861,716	99,525,000	36,336,716	27%
11	H/W Ileje	75,726,922	37,319,800	38,407,122	51%
12	H/Mji Kibaha	54,064,874	22,178,600	31,886,274	59%
13	H/W Kilindi	86,551,830	67,063,250	19,488,580	23%
14	H/W Kishapu	70,827,675	14,444,746	56,382,929	80%
15	H/W Kiteto	52,503,282	45,251,641	7,251,641	14%
16	H/W Longido	46,814,508	16,774,508	30,040,000	64%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
17	H/W Lushoto	98,341,249	94,102,000	4,239,249	4%
18	H/W Mbarali	89,835,596	66,316,016	23,519,580	26%
19	H/Jiji Mbeya	74,627,410	9,000,000	65,627,410	88%
20	H/W Mbozi	127,032,299	95,881,550	31,150,749	25%
21	H/W Mbulu	61,466,054	56,643,140	4,822,914	8%
22	H/W Mkinga	37,986,516	34,800,000	3,186,516	8%
23	H/W Mkuranga	105,656,443	44,814,000	60,842,443	58%
24	H/W Momba	46,396,698	18,096,000	28,300,698	61%
25	H/Mji Mpanda	30,632,860	28,000,000	2,632,860	9%
26	H/W Mpwapwa	155,766,234	105,833,259	49,932,975	32%
27	H/W Muheza	56,660,170	48,337,500	8,322,670	15%
28	H/W Muleba	140,343,318	34,148,200	106,195,118	76%
29	H/W Musoma	70,207,918	53,166,800	17,041,118	24%
30	H/W Mwanga	35,142,700	29,096,000	6,046,700	17%
31	H/W Ngorongoro	62,898,200	18,602,000	44,296,200	70%
32	H/W Nkasi	74,917,023	51,893,726	23,023,297	31%
33	H/W Rombo	118,818,644	45,939,500	72,879,144	61%
34	H/W Rufiji	157,906,006	142,857,286	15,048,720	10%
35	H/W Rungwe	95,102,544	90,080,544	5,022,000	5%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
36	H/W Sengerema	130,865,135	93,002,801	37,862,334	29%
37	H/W Simanjiro	62,952,384	58,500,000	4,452,384	7%
38	H/W Sumbawanga	75,726,536	72,946,563	2,779,973	4%
39	H/W Tabora	135,127,310	38,069,310	97,058,000	72%
40	H/Jiji Tanga	60,098,808	41,525,000	18,573,808	31%
41	H/W Ulanga	101,493,725	76,510,296	24,983,429	25%
42	H/W Wang'ing'ombe	39,314,707	15,100,000	24,214,707	62%
43	H/W Gairo	76,569,510	43,530,020	33,039,490	43%
	Jumla	3,900,786,508	2,565,439,563	1,335,346,945	34%

(x) CHF

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Arusha	58,386,742	30,204,141	28,182,601	48%
2	H/W Bariadi	71,437,187	6,869,000	64,568,187	90%
3	H/W Busokelo	19,817,169		19,817,169	100%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
			-		
4	H/W Chamwino	184,679,051	151,263,710	33,415,341	18%
5	H/W Chunya	15,305,000	14,400,000	905,000	6%
6	H/M Dodoma	151,135,230	50,535,175	100,600,055	67%
7	H/W Ileje	55,767,012	4,245,400	51,521,612	92%
8	H/W Karagwe	232,614,464	150,024,650	82,589,814	36%
9	H/W Kilosa	67,021,463	8,810,800	58,210,663	87%
10	H/W Kiteto	34,140,878	26,613,250	7,527,628	22%
11	H/W Kongwa	88,423,960	58,865,838	29,558,122	33%
12	H/W Korogwe	41,397,800	35,223,510	6,174,290	15%
13	H/W Kyela	118,785,115	81,849,450	36,935,665	31%
14	H/W Lindi	110,942,109	38,279,769	72,662,340	65%
15	H/W Liwale	80,109,897	41,214,597	38,895,300	49%
16	H/Jiji Mbeya	96,630,000	29,124,500	67,505,500	70%
17	H/W Mbinga	74,875,152	20,586,000	54,289,152	73%
18	H/W Mkinga	87,733,061	39,830,611	47,902,450	55%
19	H/W Mlele	6,739,000	-	6,739,000	100%
20	H/W Monduli	50,964,375	38,537,625	12,426,750	24%
21	H/W Mpanda	59,365,350	36,379,875	22,985,475	39%
22	H/Mji Mpanda	8,361,527	2,040,000	6,321,527	76%
23	H/W Muheza	85,553,815	39,403,519	46,150,296	54%
24	H/W Muleba	109,393,51	63,307,188	46,086,322	42%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
		0			
25	H/W Pangani	20,989,486	2,544,116	18,445,370	88%
26	H/W Rufiji	117,670,280	93,056,810	24,613,470	21%
27	H/W Rungwe	279,857,175	231,764,033	48,093,142	17%
28	H/W Sikonge	103,558,536	16,207,691	87,350,845	84%
29	H/W Simanjiro	24,372,962	2,950,000	21,422,962	88%
30	H/W Sumbawanga	56,728,885	7,979,733	48,749,152	86%
31	H/Jiji Tanga	603,237,734	551,939,674	51,298,061	9%
32	H/W Ukerewe	58,746,000	-	58,746,000	100%
33	H/W Ulanga	98,571,337	62,775,811	35,795,526	36%
	Jumla	3,273,311,264	1,936,826,476	1,336,484,788	

(xi) NMSF

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Arusha	139,333,587	114,502,518	24,831,069	18%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
2	H/W Babati	124,539,506	112,579,861	11,959,645	10%
3	H/Mji Babati	33,374,753	20,099,845	13,274,908	40%
4	H/W Bumbuli	112,533,593	63,730,100	48,803,493	43%
5	H/W Busokelo	41,037,396	34,729,749	6,307,647	15%
6	H/W Chamwino	185,993,925	129,966,730	56,027,195	30%
7	H/W Geita	486,630,774	279,031,444	207,599,330	43%
8	H/W Hanang'	121,894,235	94,541,326	27,352,909	22%
9	H/W Handeni	213,149,176	174,876,389	38,272,787	18%
10	H/M Ilala	260,928,407	234,493,800	26,434,607	10%
11	H/W Ileje	73,398,259	40,578,700	32,819,559	45%
12	H/M Ilemela	94,634,623	42,404,005	52,230,619	55%
13	H/W Itilima	108,021,081	65,319,960	42,701,121	40%
14	H/Mji Kibaha	80,465,561	62,006,391	18,459,170	23%
15	H/W Kilosa	130,888,894	56,489,300	74,399,594	57%
16	H/W Kilwa	131,012,320	37,148,814	93,863,506	72%
17	H/W Kiteto	79,779,767	70,439,767	9,340,000	12%
18	H/W Kongwa	133,239,327	96,041,600	37,197,727	28%
19	H/Mji Korogwe	47,329,691	44,918,721	2,410,970	5%
20	H/W Kyela	141,954,712	119,669,500	22,285,210	16%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
			2		
21	H/W Lindi	126,154,105	118,359,651	7,794,454	6%
22	H/W Lushoto	228,270,260	192,988,817	35,281,443	15%
23	H/W Mbulu	138,180,812	129,252,117	8,928,696	6%
24	H/W Meatu	153,545,988	123,331,000	30,214,988	20%
25	H/W Mkinga	60,565,612	56,105,655	4,459,957	7%
26	H/W Mkuranga	173,682,197	149,918,435	23,763,762	14%
27	H/W Monduli	65,556,821	58,825,046	6,731,775	10%
28	H/M Moshi	58,748,354	36,161,910	22,586,444	38%
29	H/W Muheza	82,550,717	80,208,620	2,342,097	3%
30	H/W Muleba	179,362,476	121,165,369	58,197,107	32%
31	H/W Mwanga	65,809,771	53,018,183	12,791,588	19%
32	H/W Ngorongoro	88,713,299	74,597,440	14,115,859	16%
33	H/W Pangani	47,638,434	45,457,735	2,180,699	5%
34	H/W Ruangwa	84,159,360	75,039,327	9,120,033	11%
35	H/W Rufiji	201,110,967	158,658,700	42,452,267	21%

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
36	H/W Serengeti	97,221,940	76,786,292	20,435,648	21%
37	H/Jiji Tanga	137,630,646	117,317,220	20,313,426	15%
38	H/W Uvinza	130,484,949	25,669,800	104,815,149	80%
	Jumla	4,859,526,294	3,586,429,838	1,273,096,456	26%

(xii) TSCP

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	Fedha zisizotumika (A-B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/Jiji Arusha	2,142,559,685	1,747,301,783	395,257,902	18%
2	H/M Dodoma	2,285,500,809	1,997,061,306	288,439,503	13%
3	H/Jiji Tanga	7,057,043,989	5,754,185,746	1,302,858,243	18%
	Total	11,485,104,482	9,498,548,834	1,986,555,648	17%

Kiambatisho (xliii): Fedha za miradi ya ujenzi ambazo hazikutumika

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
1	H/W Arusha	6,117,753,761	5,097,626,687	1,020,127,074
2	H/W Babati	3,573,943,000	3,430,558,000	143,385,000
3	H/Mji Babati	3,038,692,453	2,575,943,040	462,749,413
4	H/W Bagamoyo	6,024,290,738	4,248,259,470	1,776,031,268
5	H/W Bahi	3,477,360,079	2,577,170,397	900,189,682
6	H/W Bariadi	6,220,989,595	4,130,335,092	2,090,654,503
7	H/Mji Bariadi	3,239,423,878	1,741,176,062	1,498,247,816
8	H/W Biharamulo	6,244,977,396	5,952,855,129	292,122,267
9	H/W Buhigwe	550,753,514	424,546,774	126,206,740
10	H/W Bukoba	4,031,824,454	3,828,953,376	202,871,078
11	H/M Bukoba	3,120,605,049	2,981,762,002	138,843,047
12	H/W Bukombe	656,400,000	605,000,000	51,400,000
13	H/W Bumbuli	1,592,075,294	496,657,949	1,095,417,346
14	H/W Bunda	3,720,425,000	3,346,203,000	374,222,000
15	H/W Busega	1,771,820,591	969,479,481	802,341,110
16	H/W Busokeli	1,735,489,437	1,735,489,437	-
17	H/W Chamwino	5,565,480,005	4,110,615,465	1,454,864,540
18	H/W Chato	5,304,685,711	4,364,723,239	939,962,472
19	H/W Chemba	1,109,402,518	521,197,316	588,205,202
20	H/W Chunya	3,249,638,970	3,249,638,970	-
21	H/Jiji Dar es Salaam	3,079,869,543	2,852,035,426	227,834,116
22	H/M Dodoma	9,124,652,271	5,217,595,796	3,907,056,475
23	H/W Gairo	1,031,207,000	371,467,000	659,740,000

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
24	H/W Geita	6,401,677,120	6,072,744,821	328,932,299
25	H/Mji Geita	3,449,752,787	2,452,401,744	997,351,043
26	H/W Hai	4,176,321,026	3,252,972,799	923,348,227
27	H/W Hanang'	4,518,772,000	3,423,281,000	1,095,491,000
28	H/W Handeni	6,458,779,730	2,396,650,599	4,062,129,131
29	H/W Igunga	3,300,818,944	2,359,303,228	941,515,716
30	H/W Ikungi	1,075,570,000	454,481,000	621,089,000
31	H/M Ilala	9,388,734,398	7,077,110,169	2,311,624,229
32	H/W Ileje	3,993,417,585	3,993,417,585	-
33	H/M Ilemela	2,912,222,878	993,454,707	1,918,768,171
34	H/W Iramba	5,785,387,000	5,019,087,000	766,300,000
35	H/W Iringa	7,061,967,576	5,561,756,350	1,500,211,226
36	H/M Iringa	5,449,780,347	4,327,541,547	1,122,238,800
37	H/Mji Kahama	6,276,060,633	5,307,407,751	968,652,882
38	H/W Kakonko	1,719,320,000	843,048,000	876,272,000
39	H/W Kalambo	1,942,467,000	1,002,330,000	940,137,000
40	H/W Kaliua	1,984,057,016	1,249,690,696	734,366,320
41	H/W Karagwe	6,039,141,659	6,014,521,212	24,620,446
42	H/W Karatu	3,802,168,698	3,725,957,903	76,210,795
43	H/W Kasulu	5,504,662,585	4,011,633,753	1,493,028,832
44	H/W Kibaha	2,655,615,625	2,502,458,031	153,157,594
45	H/Mji Kibaha	5,457,189,756	3,781,050,727	1,676,139,029
46	H/W Kibondo	7,549,772,680	5,096,517,200	2,453,255,480
47	H/W Kigoma	3,946,271,000	3,745,527,000	200,744,000
48	H/M Kigoma/Ujiji	8,609,115,305	7,929,690,018	679,425,287

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
49	H/W Kilolo	3,748,227,822	3,158,397,061	589,830,761
50	H/W Kilombero	8,286,329,258	4,377,210,810	3,909,118,448
51	H/W Kilosa	8,119,193,535	3,942,387,303	4,176,806,232
52	H/W Kilwa	1,449,734,994	1,449,734,994	-
53	H/M Kinondoni	22,468,980,996	18,313,285,170	4,155,695,826
54	H/W Kisarawe	4,359,931,664	3,231,828,234	1,128,103,430
55	H/W Kishapu	4,382,914,163	3,651,486,725	731,427,438
56	H/W Kiteto	3,790,011,503	1,742,685,844	2,047,325,659
57	H/W Kondoaa	4,067,830,513	3,369,787,704	698,042,809
58	H/W Kongwa	3,018,644,768	2,504,486,301	514,158,467
59	H/W Korogwe	4,511,347,105	1,756,625,717	2,754,721,388
60	H/Mji Korogwe	2,825,097,816	2,141,401,972	683,695,845
61	H/W Kwimba	5,444,918,530	5,157,115,176	287,803,354
62	H/W Kyela	5,450,343,953	2,686,374,275	2,763,969,678
63	H/W Kyerwa	1,563,237,163	1,099,365,512	463,871,651
64	H/M Lindi	23,920,000	23,920,000	-
65	H/W Lindi	5,409,557,000	3,700,007,000	1,709,550,000
66	H/W Liwale	3,006,445,000	1,301,611,000	1,704,834,000
67	H/W Longido	5,763,121,550	3,121,038,960	2,642,082,590
68	H/W Ludewa	4,183,836,948	2,407,391,580	1,776,445,368
69	H/W Lushoto	3,883,083,777	2,871,708,550	1,011,375,227
70	H/W Mafia	3,148,657,380	2,423,004,420	725,652,960
71	H/W Magu	5,762,853,224	5,015,236,539	747,616,685
72	H/Mji	1,235,811,533	651,468,104	584,343,429

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
	Makambako			
73	H/W Makete	4,059,541,261	2,385,069,531	1,674,471,730
74	H/W Manyoni	2,022,104,025	2,022,104,025	-
75	H/W Masasi	4,096,507,859	3,761,605,441	334,902,418
76	H/Mji Masasi	1,434,701,246	512,652,316	922,048,930
77	H/W Maswa	3,773,490,617	3,273,789,502	499,701,115
78	H/W Mbarali	5,118,188,863	4,621,773,186	496,415,677
79	H/W Mbeya	5,859,062,785	4,952,810,356	906,252,429
80	H/W Mbinga	5,743,960,834	4,823,376,999	920,583,835
81	H/W Mbogwe	343,266,030	343,266,030	-
82	H/W Mbozi	2,199,696,305	1,899,649,516	300,046,789
83	H/W Mbulu	4,164,090,580	2,310,113,580	1,853,977,000
84	H/W Meru	4,569,759,359	3,778,487,461	791,271,898
85	H/W Missenyi	5,100,249,337	5,100,249,337	-
86	H/W Misungwi	4,500,166,944	2,654,811,038	1,845,355,906
87	H/W Mkalama	451,124,000	301,189,000	149,935,000
88	H/W Mkinga	4,988,609,733	3,657,834,458	1,330,775,275
89	H/W Mkuranga	3,256,415,857	2,120,070,957	1,136,344,900
90	H/W Mlele	907,097	880,357	26,740
91	H/W Momba	2,586,037,846	964,709,811	1,621,328,035
92	H/W Monduli	8,959,535,000	7,886,910,000	1,072,625,000
93	H/W Morogoro	4,512,364,780	2,236,542,915	2,275,821,865
94	H/M Morogoro	5,486,212,947	3,585,193,826	1,901,019,121

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
95	H/W Moshi	4,301,105,448	3,392,034,663	909,070,785
96	H/M Moshi	4,200,238,576	2,322,358,268	1,877,880,308
97	H/W Mpanda	6,484,188,739	4,859,406,354	1,624,782,384
98	H/Mji Mpanda	6,377,514,119	4,277,377,591	2,100,136,528
99	H/W Mpwapwa	3,555,225,968	2,570,647,911	984,578,057
100	H/W Msalala	2,989,312,185	2,112,706,390	876,605,795
101	H/W Mtwara	5,617,032,000	4,903,113,000	713,919,000
102	H/M Mtwara	13,303,467,000	9,780,701,000	3,522,766,000
103	H/W Mufindi	6,685,546,713	4,174,871,625	2,510,675,088
104	H/W Muheza	3,141,710,677	2,326,983,064	814,727,613
105	H/W Muleba	7,976,078,462	6,525,352,932	1,450,725,530
106	H/W Musoma	2,951,197,758	2,294,902,555	656,295,203
107	H/M Musoma	1,951,394,861	846,643,359	1,104,751,502
108	H/W Mvomero	6,212,932,497	3,882,881,939	2,330,050,558
109	H/W Mwanga	4,425,819,484	3,603,223,323	822,596,161
110	H/Jiji Mwanza	8,460,513,748	7,465,885,774	994,627,974
111	H/W Nachingwea	4,097,316,512	2,598,830,075	1,498,486,437
112	H/W Namtumbo	7,352,167,077	4,644,979,793	2,707,187,284
113	H/W Nanyumbu	3,763,577,523	3,670,240,250	93,337,273
114	H/W Newala	5,655,902,447	4,117,036,411	1,538,866,036

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
115	H/W Ngara	4,834,189,668	4,095,290,363	738,899,305
116	H/W Ngorongoro	4,432,169,071	3,256,702,518	1,175,466,553
117	H/W Njombe	3,971,208,675	2,542,578,256	1,428,630,420
118	H/Mji Njombe	8,610,715,613	5,431,166,870	3,179,548,743
119	H/W Nkasi	5,309,533,000	3,873,814,000	1,435,719,000
120	H/W Nsimbo	1,797,170,650	528,232,677	1,268,937,973
121	H/W Nyang'hwale	5,816,539,109	4,492,144,226	1,324,394,883
122	H/W Nyasa	649,861,708	378,134,945	271,726,763
123	H/W Nzega	6,354,075,965	4,439,906,834	1,914,169,131
124	H/W Pangani	2,479,928,042	1,714,688,560	765,239,482
125	H/W Rombo	3,234,631,875	2,199,822,274	1,034,809,601
126	H/W Rorya	7,255,365,497	5,217,209,085	2,038,156,412
127	H/W Ruangwa	3,797,588,000	3,321,762,000	475,826,000
128	H/W Rufiji	3,682,118,000	2,931,148,000	750,970,000
129	H/W Rungwe	3,883,694,561	3,883,694,561	-
130	H/W Same	4,477,287,514	2,790,785,116	1,686,502,398
131	H/W Sengerema	6,248,118,000	5,904,162,000	343,956,000
132	H/W Serengeti	5,109,723,000	4,174,079,000	935,644,000
133	H/W Shinyanga	3,295,846,284	2,871,875,520	423,970,764
134	H/M Shinyanga	4,095,118,670	3,839,947,487	255,171,183

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
135	H/W Siha	3,754,037,964	2,629,640,081	1,124,397,883
136	H/W Sikonge	5,098,731,656	4,196,462,341	902,269,315
137	H/W Simanjiro	3,996,129,151	3,410,908,243	585,220,908
138	H/W Singida	4,275,152,460	3,335,517,544	939,634,916
139	H/M Singida	3,681,409,175	3,197,822,122	483,587,053
140	H/W Songea	7,544,144,932	5,621,705,616	1,922,439,316
141	H/M Songea	3,315,911,472	1,880,211,526	1,435,699,947
142	H/W Sumbawanga	4,921,010,989	2,760,995,547	2,160,015,442
143	H/M Sumbawanga	5,120,460,689	3,675,244,106	1,445,216,583
144	H/W Tabora	2,154,023,778	2,154,023,778	-
145	H/M Tabora	4,258,130,250	2,175,465,701	2,082,664,549
146	H/W Tandahimba	3,785,216,851	3,297,978,219	487,238,632
147	H/Jiji Tanga	14,571,296,007	12,647,021,208	1,924,274,799
148	H/W Tarime	5,674,951,067	2,833,985,801	2,840,965,266
149	H/Mji Tarime	293,609,630	293,609,630	-
150	H/M Temeke	10,297,975,694	7,086,790,953	3,211,184,741
151	H/W Tunduru	8,568,105,023	3,934,275,892	4,633,829,131
152	H/W Ukerewe	4,948,986,629	4,160,857,583	788,129,046
153	H/W Ulanga	7,350,443,325	4,926,100,556	2,424,342,769
154	H/W Urambo	5,157,598,673	3,297,793,372	1,859,805,302
155	H/W Ushetu	5,677,298,332	3,224,912,158	2,452,386,174

Na.	Jina la Halamashauri	Kiasi cha fedha kilichokuwepo (A)	Matumizi (B)	% ya fedha zisizotumika (A-B)/A%
156	H/W Uvinza	2,061,080,000	1,714,809,000	346,271,000
157	H/W Wang'ing'ombe	1,236,129,614	729,361,977	506,767,637
	Jumla	718,749,785,161	532,156,786,063	186,592,999,099

Kiambatisho (xliv): Halmashauri zisizoletewa fedha kwa ajili ya utekelezaji wa miradi TZS.21,860,833,957

Jina la Halmashauri	Kiwango kilichotengwa (TZS)	Jumla ya fedha zilizotolewa (TZS)	Kiasi kisichotolewa (TZS)	% ya kiasi kisichotolewa	Chanzo cha fedha
H/W Lushoto	129,220,000	-	129,220,000	100%	MMAM
H/W Rungwe	160,300,000	-	160,300,000	100%	NMSF
H/W Lushoto	121,987,000	118,800,942	3,186,058	3%	NMSF
H/W Makete	1,936,984,727	33,171,329	1,903,813,398	98%	MMEM
H/W Lushoto	555,596,000	124,447,180	431,148,820	78%	MMEM
H/W Makete	449,496,479	184,623,878	264,872,601	59%	MMES
H/W Nachingwea	64,298,000	19,558,000	44,740,000	70%	PFM
H/Mji Arusha	1,289,827,800	186,361,000	1,103,466,800	86%	LGCD G
H/W Bahi	1,432,752,798	242,347,000	1,190,405,798	83%	LGCD G
H/W Biharamulo	1,380,294,300	303,495,000	1,076,799,300	78%	LGCD G
H/W Busokelo	1,945,264,500	696,275,000	1,248,989,500	64%	LGCD G
H/W Chemba	1,406,415,417	469,258,690	937,156,727	67%	LGCD G
H/W Chunya	1,171,511,000	401,199,000	770,312,000	66%	LGCD G
H/W Ikungi	1,655,482,096	289,057,591	1,366,424,505	83%	LGCD G
H/M Ilemela	1,258,153,170	338,016,897	920,136,273	73%	LGCD G

H/W Kondo	1,771,521,367	417,682,310	1,353,839,057	76%	LGCD G
H/Mji Korogwe	283,472,100	47,446,000	236,026,100	83%	LGCD G
H/W Makete	1,063,871,320	474,050,400	589,820,920	55%	LGCD G
H/W Misenyi	958,348,300	557,044,000	401,304,300	42%	LGCD G
H/W Mpanda	987,289,000	96,313,000	890,976,000	90%	LGCD G
H/W Rufiji	1,895,114,000	567,063,000	1,328,051,000	70%	LGCD G
H/W Rungwe	1,860,251,700	601,689,000	1,258,562,700	68%	LGCD G
H/W Singida	1,819,589,701	608,672,000	1,210,917,701	67%	LGCD G
H/Mji Tanga	1,487,271,000	251,568,000	1,235,703,000	83%	LGCD G
H/W Tarime	2,500,535,400	695,874,000	1,804,661,400	72%	LGCD G
Jumla	29,584,847,175	7,724,013,217	21,860,833,957	74%	

Kiambatisho (xlv): Miradi ambayo haijatekelezwa
TZS.6,182,097,810

Jina la Halmashauri	Kiasi cha Mradi (TZS)	Chanzo cha Fedha
H/W Kilosa	21,424,000	CDCF
H/W Mafia	5,479,500	CDCF
H/M Moshi	34,917,925	CDCF
H/W Gairo	23,640,000	CDCF
H/W Arusha	12,495,074	LGDG
H/W Babati	9,373,451	LGDG
H/Mji Babati	241,950,100	LGDG
H/Mji Bariadi	250,000,000	LGDG
H/W Chato	110,216,360	LGDG
H/W Hai	5,381,694	LGDG
H/W Handeni	207,641,132	LGDG
H/M Ilala	3,207,118	LGDG
H/W Ileje	7,000,000	LGDG
H/M Ilemela	20,000,000	LGDG
H/W Iramba	4,000,000	LGDG
H/W Iringa	725,923,000	LGDG
H/W Karatu	15,000,000	LGDG
H/W Kilolo	3,000,000	LGDG
H/W Kilosa	282,588,167	LGDG
H/W Korogwe	21,662,486	LGDG
H/W Kyerwa	125,000,000	LGDG
H/Mji Makambako	125,000,000	LGDG
H/W Masasi	659,894,950	LGDG
H/W Moshi	40,660,000	LGDG
H/M Moshi	27,000,000	LGDG
H/M Mtwara	22,180,000	LGDG
H/W Mufindi	48,848,070	LGDG

Jina la Halmashauri	Kiasi cha Mradi (TZS)	Chanzo cha Fedha
H/W Njombe	44,000,000	LGDG
H/W Nyang' hwale	750,888,878	LGDG
H/W Pangani	14,000,000	LGDG
H/W Rombo	3,000,000	LGDG
H/W Simanjiro	40,000,000	LGDG
H/M Singida	88,356,839	LGDG
H/Jiji Arusha	95,186,400	MMAM
H/W Muheza	12,000,000	MMAM
H/W Mvomero	7,000,000	MMAM
H/W Bagamoyo	156,003,332	MMES
H/W Hai	50,000,000	MMES
H/W Hanang'	40,486,050	MMES
H/W Iringa	619,083,632	MMES
H/W Korogwe	70,000,000	MMES
H/W Lindi	175,821,600	MMES
H/Mji Masasi	57,000,000	MMES
H/W Mbulu	176,801,610	MMES
H/M Morogoro	50,000,000	MMES
H/Mji Mpanda	50,000,000	MMES
H/M Mtwara	500,000,000	MMES
H/W Nsimbo	85,000,000	MMEM
H/M Ilala	25,527,272	NMSF
H/Mji Kibaha	18,459,170	NMSF
Jumla	6,182,097,810	

**Kiambatisho (xlvi): Kuchelewa kukamilika kwa Miradi
TZS.14,942,868,731**

Jina la Halmashauri	Kiasi cha Mradi (TZS)	Chanzo cha Fedha
H/W Arusha	10,000,000	CDCF
H/W Meru	14,000,000	CDCF
H/W Babati	295,255,600	LGDG
H/W Bagamoyo	167,563,300	LGDG
H/W Bunda	223,500,000	LGDG
H/W Chunya	663,232,352	LGDG
H/Mji Geita	424,482,955	LGDG
H/W Hanang'	174,972,150	LGDG
H/W Handeni	499,467,000	LGDG
H/W Iramba	78,262,000	LGDG
H/W Iringa	3,750,000	LGDG
H/W Kalambo	668,620,500	LGDG
H/W Karatu	168,858,645	LGDG
H/Mji Kibaha	2,981,000	LGDG
H/W Kilindi	143,000,000	LGDG
H/W Kilolo	149,295,000	LGDG
H/W Kilombero	84,493,700	LGDG
H/W Kisarawe	247,385,250	LGDG
H/W Kishapu	138,025,839	LGDG
H/W Kiteto	191,963,864	LGDG
H/W Korogwe	86,099,775	LGDG
H/W Kwimba	82,000,000	LGDG
H/W Kyerwa	20,000,000	LGDG
H/W Lindi	146,480,000	LGDG
H/M Lindi	48,486,000	LGDG
H/W Mafia	63,105,000	LGDG
H/W Makete	110,436,550	LGDG
H/W Mbeya	592,856,163	LGDG

Jina la Halmashauri	Kiasi cha Mradi (TZS)	Chanzo cha Fedha
H/W Mbozi	80,500,000	LGDG
H/W Meru	851,005,117	LGDG
H/W Misenyi	73,842,500	LGDG
H/W Mkinga	122,655,200	LGDG
H/W Monduli	49,431,873	LGDG
H/W Morogoro	32,692,640	LGDG
H/W Moshi	105,446,700	LGDG
H/M Moshi	220,436,000	LGDG
H/W Mpanda	718,181,809	LGDG
H/Mji Mpanda	256,154,850	LGDG
H/W Musoma	187,950,000	LGDG
H/W Mvomero	135,585,917	LGDG
H/W Mwanga	51,900,000	LGDG
H/W Nachingwea	241,377,250	LGDG
H/W Ngorongoro	274,997,481	LGDG
H/W Nsimbo	108,000,000	LGDG
H/W Rombo	243,646,346	LGDG
H/W Ruangwa	331,573,600	LGDG
H/W Rungwe	342,400,000	LGDG
H/W Sengerema	143,707,000	LGDG
H/W Serengeti	99,153,038	LGDG
H/W Simanjiro	75,000,000	LGDG
H/Jiji Tanga	146,300,000	LGDG
H/W Tarime	82,784,500	LGDG
H/W Chunya	50,000,000	MMAM
H/W Kilosa	54,896,420	MMAM
H/W Kishapu	140,943,100	MMAM
H/W Kiteto	88,516,300	MMAM
H/W Ludewa	41,791,890	MMAM
H/W Lushoto	35,329,175	MMAM

Jina la Halmashauri	Kiasi cha Mradi (TZS)	Chanzo cha Fedha
H/W Mafia	3,500,000	MMAM
H/W Manyoni	168,948,400	MMAM
H/W Mbulu	35,241,480	MMAM
H/W Moshi	99,146,400	MMAM
H/W Muleba	22,971,075	MMAM
H/W Mvomero	31,000,000	MMAM
H/Jiji Mwanza	28,631,700	MMAM
H/W Ngorongoro	84,812,500	MMAM
H/W Shinyanga	70,121,055	MMAM
H/W Sumbawanga	64,200,500	MMAM
H/W Gairo	41,700,000	MMAM
H/W Handeni	150,000,000	MMEM
H/W Arusha	30,000,000	MMES
H/Mji Babati	196,252,100	MMES
H/W Busokelo	307,493,300	MMES
H/W Chunya	310,334,216	MMES
H/W Kalambo	200,396,400	MMES
H/W Kilindi	8,000,000	MMES
H/M Lindi	204,434,607	MMES
H/W Mbinga	194,385,450	MMES
H/W Misenyi	242,319,948	MMES
H/W Mkinga	225,000,000	MMES
H/M Moshi	160,400,000	MMES
H/W Njombe	22,000,000	MMES
H/W Pangani	90,639,500	MMES
H/W Rombo	12,000,000	MMES
H/W Rungwe	300,746,090	MMES
H/W Sumbawanga	253,422,663	MMES
H/Jiji Tanga	500,000,000	MMES
Jumla	14,942,868,731	

Kiambatisho (xlvii): Halmashauri zisizochangia asilimia 10 ya mapato ya ndani kwenye Mfuko wa Maendeleo wa Wanawake na Vijana TZS.38,741,094,214

Na.	Jina la Halmashauri	10% ya mapato ya ndani (TZS)
1	H/Jiji Arusha	655,059,400
2	H/W Arusha	257,543,976
3	H/W Babati	112,210,213
4	H/Mji Babati	94,683,404
5	H/W Bagamoyo	135,142,926
6	H/W Bahi	87,704,910
7	H/W Bariadi	400,800,562
8	H/Mji Bariadi	74,313,214
9	H/W Bukoba	131,675,655
10	H/M Bukoba	71,496,533
11	H/W Bukombe	324,259,936
12	H/W Bumbuli	9,298,827
13	H/W Busega	56,438,846
14	H/W Busokelo	83,036,670
15	H/W Chamwino	355,676,873
16	H/W Chato	59,694,393
17	H/W Chemba	35,633,385
18	H/W Chunya	1,156,032,933
19	H/M Dodoma	1,287,466,755
20	H/Mji Geita	161,021,660
21	H/W Hanang'	117,239,052
22	H/W Handeni	18,592,872
23	H/W Ikungi	34,773,800
24	H/M Ilala	2,606,037,408
25	H/W Iramba	120,641,000
26	H/W Iringa	298,541,816
27	H/M Iringa	1,218,460,118
28	H/Mji Kahama	321,936,294

Na.	Jina la Halmashauri	10% ya mapato ya ndani (TZS)
29	H/W Kalambo	74,280,900
30	H/W Karagwe	90,231,700
31	H/W Karatu	154,760,545
32	H/W Kasulu	115,060,969
33	H/W Kilindi	63,258,124
34	H/W Kilolo	527,112,694
35	H/W Kilosa	165,036,360
36	H/W Kilwa	228,846,252
37	H/M Kinondoni	7,254,259,804
38	H/W Kishapu	586,303,575
39	H/W Kiteto	319,780,770
40	H/W Kondoa	316,354,301
41	H/W Kongwa	306,902,188
42	H/W Korogwe	21,933,994
43	H/Mji Korogwe	17,486,438
44	H/W Kwimba	422,731,822
45	H/W Kyela	880,945,202
46	H/W Kyerwa	103,914,354
47	H/W Lindi	86,627,600
48	H/M Lindi	94,473,646
49	H/W Longido	65,055,200
50	H/W Ludewa	277,078,778
51	H/W Lushoto	358,615,716
52	H/W Mafia	37,329,427
53	H/W Magu	113,536,272
54	H/Mji Makambako	92,507,374
55	H/W Makete	51,637,478
56	H/W Manyoni	113,707,464
57	H/Mji Masasi	228,385,926
58	H/W Maswa	136,778,477

Na.	Jina la Halmashauri	10% ya mapato ya ndani (TZS)
59	H/Jiji Mbeya	2,906,864,897
60	H/W Mbeya	553,261,171
61	H/W Mbogwe	19,115,460
62	H/W Mbozi	129,362,113
63	H/W Mbulu	254,267,384
64	H/W Meatu	207,151,149
65	H/W Meru	88,045,685
66	H/W Misenyi	103,275,980
67	H/W Mkinga	129,394,021
68	H/W Momba	110,724,446
69	H/W Monduli	67,187,800
70	H/W Mpanda	868,944,058
71	H/Mji Mpanda	158,166,771
72	H/W Mpwapwa	193,003,674
73	H/W Msalala	136,935,445
74	H/W Mtwara	8,579,600
75	H/M Mtwara	219,268,300
76	H/W Mufindi	1,209,737,366
77	H/W Muheza	239,745,181
78	H/W Muleba	138,332,409
79	H/W Musoma	241,538,508
80	H/W Nachingwea	153,502,200
81	H/W Namtumbo	345,558,752
82	H/W Ngara	266,038,516
83	H/W Ngorongoro	70,627,639
84	H/W Njombe	33,547,894
85	H/MjiNjombe	133,441,635
86	H/W Nkasi	94,923,400
87	H/W Nyang'hwale	26,272,400
88	H/W Nyasa	37,784,897

Na.	Jina la Halmashauri	10% ya mapato ya ndani (TZS)
89	H/W Pangani	64,509,064
90	H/W Rombo	67,208,362
91	H/W Ruangwa	172,356,500
92	H/W Rungwe	1,458,946,916
93	H/W Serengeti	199,442,500
94	H/W Shinyanga	214,611,425
95	H/M Shinyanga	490,051,230
96	H/M Sumbawanga	550,877,538
97	H/W Tandahimba	162,141,937
98	H/Jiji Tanga	316,610,047
99	H/W Tarime	578,356,894
100	H/Mji Tarime	30,516,753
101	H/W Ulanga	238,227,395
102	H/W Ushetu	1,406,692,018
103	H/W Uvinza	54,606,844
104	H/W Wang'ing'ombe	993,259
	Jumla	38,741,094,214

Kiambatisho (xlvi): Mikopo iliyotolewa kwenye vikundi vya Wanawake na Vijana ambayo bado haijarejeshwa
TZS.1,426,955,884

Na.	Jina la Halmashauri	Mikopo ambayo bado haijarejeshwa (TZS)
1	H/Jiji Arusha	420,487,148
2	H/W Babati	51,859,000
3	H/W Hanang'	16,807,590
4	H/W Handeni	10,793,000
5	H/W Kalambo	26,204,950
6	H/W Karatu	46,100,830
7	H/W Kiteto	5,505,000
8	H/Mji Korogwe	46,629,500
9	H/W Kwimba	10,187,500
10	H/W Kyela	14,844,000
11	H/W Kyerwa	16,065,000
12	H/W Lindi	5,415,000
13	H/W Longido	15,303,500
14	H/Mji Makambako	9,637,000
15	H/W Maswa	14,303,000
16	H/W Mbozi	59,614,850
17	H/W Meru	18,023,366
18	H/W Mkinga	1,346,516
19	H/W Momba	3,624,012
20	H/W Mpanda	20,940,000
21	H/Mji Mpanda	8,679,000
22	H/M Mtwara	5,832,295
23	H/W Muheza	77,745,000
24	H/W Muleba	28,269,500
25	H/M Musoma	31,394,449
26	H/W Mvomero	9,685,500
27	H/W Mwanga	7,395,000
28	H/W Newala	53,537,730
29	H/W Ngorongoro	105,640,543

Na.	Jina la Halmashauri	Mikopo ambayo bado haijarejeshwa (TZS)
30	H/W Njombe	11,840,300
31	H/W Nkasi	18,637,000
32	H/W Nsimbo	6,150,800
33	H/W Rorya	16,445,000
34	H/W Rungwe	18,975,600
35	H/W Same	11,887,670
36	H/W Sikonge	11,309,600
37	H/W Simanjiro	3,979,000
38	H/W Sumbawanga	26,960,000
39	H/M Tabora	4,465,000
40	H/Jiji Tanga	154,436,135
	Jumla	1,426,955,884

**Kiambatisho (xlix): Fedha ya Madawa na Vifaa tiba iliyobaki
Bohari Kuu ya Madawa (MSD)**

S/N	Jina la Halmashauri	2013/2014 (TZS)	2012/2013 (TZS)
1	H/Jiji Arusha	18,520,000.00	147,986,000.00
2	H/W Arusha	129,620,350.00	251,244,948.00
3	H/W Babati	-	-
4	H/Mji Babati	-	-
5	H/W Bagamoyo	(123,772,506.00)	-
6	H/W Bahi	(135,626,012.00)	19,325,977.00
7	H/W Bariadi	147,475,363.00	698,335,701.00
8	H/Mji Bariadi	228,433,108.00	93,033,666.00
9	H/W Biharamulo	206,099,906.00	110,591,397.00
10	H/W Buhigwe	67,616,737.00	
11	H/W Bukoba	-	104,238,293.00
12	H/M Bukoba		
13	H/W Bukombe	251,043,399.00	521,722,918.00
14	H/W Bumbuli	312,687,436.00	-
15	H/W Bunda	309,433,000.00	-
16	H/W Busega		
17	H/W Busokeli	46,952,991.00	9,065,197.00
18	H/W Butiama	209,878,640.00	-
19	H/W Chamwino	(12,094,333.00)	45,615,405.00
20	H/W Chato	52,718,949.00	241,673,879.00
21	H/W Chemba		
22	H/W Chunya	90,492,993.00	309,115,007.00
23	H/Jiji Dar es Salaam		
24	H/M Dodoma	206,390,019.00	198,019,156.00
25	H/W Gairo	74,604,000.00	
26	H/W Geita	852,760,000.00	-
27	H/Mji Geita		
28	H/W Hai	105,953,810.00	71,109,310.00
29	H/W Hanang'		
30	H/W Handeni	39,086,399.00	21,071.00
31	H/W Igunga	28,500,000.00	45,334,000.00
32	H/W Ikungi	(42,929,000.00)	-
33	H/M Ilala	128,352,406.00	-
34	H/W Ileje	595,416.00	22,611,319.00
35	H/M Ilemela		
36	H/W Iramba	73,132,000.00	268,376,000.00
37	H/W Iringa	(235,660,379.00)	(221,666,015.00)
38	H/W Iringa	(6,215,106.00)	-
39	H/W Itilima		
40	H/Mji Kahama		

S/N	Jina la Halmashauri	2013/2014 (TZS)	2012/2013 (TZS)
41	H/W Kakonko	32,006,000.00	-
42	H/W Kalambo		
43	H/W Kaliua	(10,257,142.00)	-
44	H/W Karagwe	234,242,000.00	432,867,000.00
45	H/W Karatu	-	29,913,442.00
46	H/W Kasulu		
47	H/W Kibaha	-	92,320,313.00
48	H/Mji Kibaha		
49	H/W Kibondo		
50	H/W Kigoma	106,797,000.00	293,153,000.00
51	H/M Kigoma/Ujiji	89,056,000.00	104,358,000.00
52	H/W Kilindi	11,480,592.00	109,602,619.00
53	H/W Kilolo	225,601,994.00	187,096,007.00
54	H/W Kilombero	136,885,283.00	177,618,567.00
55	H/W Kilosa	404,186,039.00	267,301,678.00
56	H/W Kilwa	-	(952,663,963.00)
57	H/M Kinondoni	740,647,286.00	457,233,569.00
58	H/W Kisarawe	84,702,602.00	95,693,940.00
59	H/W Kishapu		
60	H/W Kiteto		
61	H/W Kondoa	244,628,636.00	272,303,619.00
62	H/W Kongwa	135,643,769.00	104,803,953.00
63	H/W Korogwe	110,682,843.00	26,890,291.00
64	H/Mji Korogwe	3,489,007.00	-
65	H/W Kwimba		
66	H/W Kyela	38,372,404.00	81,483,726.00
68	H/W Kyerwa	278,853,470.00	-
69	H/M Lindi	(9,913,471.00)	
67	H/W Lindi	(48,133,000.00)	(81,707,000.00)
70	H/W Liwale		
71	H/W Longido	81,490,000.00	96,137,000.00
72	H/W Ludewa	86,488,805.00	110,240,645.00
73	H/W Lushoto	214,201,523.00	391,866,986.00
74	H/W Mafia	11,479,000.00	33,522,000.00
75	H/W Magu	41,231,626.00	21,872,407.00
76	H/Mji Makambako	6,024,372.00	
77	H/W Makete	(8,372,598.00)	
78	H/W Manyoni	52,554,078.00	151,454,339.00
79	H/W Masasi	-	-
80	H/Mji Masasi	-	-
81	H/W Maswa	-	-
82	H/W Mbarali	191,582,224.00	202,032,469.00
83	H/Jiji Mbeya	132,252,000.00	-

S/N	Jina la Halmashauri	2013/2014 (TZS)	2012/2013 (TZS)
84	H/W Mbeya	128,463,000.00	225,848,465.00
85	H/W Mbinga	199,093,086.00	279,088,209.00
86	H/W Mbogwe		
87	H/W Mbozi	118,301,919.00	720,605,591.00
88	H/W Mbulu		
89	H/W Meatu	92,968,287.00	324,476,188.00
90	H/W Meru		
91	H/W Missenyi	209,267,309.00	-
92	H/W Misungwi		
93	H/W Mkalama	17,555,000.00	
94	H/W Mkinga	-	-
95	H/W Mkuranga	9,145,586.00	9,145,586.00
96	H/W Mlele	-	-
97	H/W Momba	66,087,778.00	-
98	H/W Monduli	33,483,000.00	9,228,000.00
99	H/W Morogoro	52,690,921.00	-
100	H/M Morogoro	206,549,426.00	100,900,102.00
101	H/W Moshi	-	-
102	H/M Moshi	-	-
103	H/W Mpanda	1,386,000.00	
104	H/Mji Mpanda	31,961,880.00	-
105	H/W Mpwapwa	181,307,460.00	169,881,725.00
106	H/W Msalala	-	-
107	H/W Mtwara	-	-
108	H/M Mtwara	-	-
109	H/W Mufindi	144,060,020.00	-
110	H/W Muheza	-	-
111	H/W Muleba	493,720,483.00	144,708,099.00
112	H/W Musoma	-	-
113	H/M Musoma	154,481,712.00	-
114	H/W Mvomero	116,373,268.00	3,036,027.00
115	H/W Mwanga	-	-
116	H/Jiji Mwanza	248,152,734.00	(19,469,982.00)
117	H/W Nachingwea	31,321,000.00	29,307,000.00
118	H/W Namtumbo	147,353,947.00	174,370,788.00
119	H/W Nanyumbu	-	-
120	H/W Newala	-	-
121	H/W Ngara	-	-
122	H/W Ngorongoro	187,740,021.00	233,629,561.00
123	H/W Njombe		
124	H/Mji Njombe	(111,478,682.00)	(79,201,762.00)
125	H/W Nkasi	126,556,000.00	-
126	H/W Nsimbo	136,953,105.00	

S/N	Jina la Halmashauri	2013/2014 (TZS)	2012/2013 (TZS)
127	H/W Nyanghwale	-	-
128	H/W Nyasa	70,985,977.00	-
129	H/W Nzega	178,552,992.00	89,663,945.00
130	H/W Pangani	-	19,253,814.00
131	H/W Rombo	183,104,808.00	146,061,207.00
132	H/W Rorya	228,557,808.00	172,187,984.00
133	H/W Ruangwa	33,004,000.00	13,443,000.00
134	H/W Rufiji	184,707,000.00	374,233,000.00
135	H/W Rungwe	239,001,931.00	201,302,945.00
136	H/W Same	78,451,100.00	153,233,691.00
137	H/W Sengerema	-	-
138	H/W Serengeti	-	-
139	H/W Shinyanga	-	-
140	H/M Shinyanga	84,544,343.00	163,145,542.00
141	H/W Siha	-	-
142	H/W Sikonge	23,406,229.00	(13,086,777.00)
143	H/W Simanjiro	209,417,485.00	156,297,257.00
144	H/W Singida	139,631,000.00	473,535,000.00
145	H/M Singida	-	-
146	H/W Songea	114,270,387.00	-
147	H/M Songea	204,819,809.00	-
148	H/W Sumbawanga	(132,678,345.00)	-
149	H/M Sumbawanga	(216,517,719.00)	(189,102,947.00)
150	H/W Tabora	109,735,701.00	-
151	H/M Tabora	110,583,915.00	54,582,488.00
152	H/W Tandahimba		
153	H/Jiji Tanga	(58,353,124.00)	154,195,193.00
154	H/W Tarime	263,751,660.00	-
155	H/Mji Tarime	29,796,733.00	-
156	H/M Temeke	194,624,539.00	-
157	H/W Tunduru	(12,063,642.00)	23,615,783.00
158	H/W Ukerewe	-	-
159	H/W Ulanga	15,522,081.00	92,384,293.00
160	H/W Urambo	(10,244,049.00)	-
161	H/W Ushetu		
162	H/W Uvinza	107,428,000.00	-
163	H/W Wanging'ombe	-	-
	Jumla	12,039,486,807.00	10,051,646,851.00

Kiambatisho I: Gharama za upakiaji na usafirishaji

Na.	Jina la Kituo cha Afya	Namba ya hati ya madai	Tarehe ya hati ya madai	Kiasi cha hati ya madai	Tozo ya upakiaji na usafirishaji	% ya kiasi cha hati ya malipo	Umbali katika km kutoka yalipo makao makuu
				(1)	(2)	(3)=(2)/(1)*100	
A: Madawa na vifaa tiba vilivyowasilishwa robo ya kwanza							
	Halmashauri ya wilaya ya Iringa vijijini						
1	Zahanati ya Ilal asimba	82904	12/09/13	540,600	166,000	31	48
2	Zahanati ya Kisanga	82869	12/09/13	540,000	166,000	31	105
3	Zahanati ya Nyakavangala	82057	09/09/13	603,120	166,000	28	85
4	Zahanati ya Chamdindi	81976	09/09/13	607,240	166,000	27	65
5	Zahanati ya Ikengeza	81991	09/09/13	636,640	166,000	26	50
6	Zahanati ya Kising'a	82053	09/09/13	755,220	166,000	22	24
7	Zahanati ya Igula	81990	09/09/13	649,700	166,000	26	54
8	Zahanati ya Mkulula	82055	09/09/13	625,920	166,000	27	80
9	Zahanati ya Ismani Lwanga	81984	09/09/13	677,320	166,000	25	42
10	Zahanati ya Migoli	82054	09/09/13	808,000	166,000	21	100
11	Zahanati ya Nyamahana	82902	12/09/13	794,400	166,000	21	48
12	Zahanati ya Makifu	82901	12/09/13	565,000	166,000	29	110
13	Zahanati ya Tungamalenga	82867	12/09/13	708,440	166,000	23	101
14	Zahanati ya Mlowa	82865	12/09/13	716,900	166,000	23	55
15	Zahanati ya Luganga	82863	12/09/13	473,000	166,000	35	48
16	Zahanati ya Mfyome	82864	12/09/13	534,400	166,000	31	26
17	Zahanati ya Iguluba	81983	09/09/13	827,700	166,000	20	63

Na.	Jina la Kituo cha Afya	Namba ya hati ya madai	Tarehe ya hati ya madai	Kiasi cha hati ya madai	Tozo ya upakiaji na usafirishaji	% ya kiasi cha hati ya malipo	Umbali katika km kutoka yalipo makao makuu
				(1)	(2)	(3)=(2)/(1)*100	
18	Zahanati ya Ngano	81988	09/09/13	587,020	166,000	28	43
19	Zahanati ya Mkungungu	81987	09/09/13	615,900	166,000	27	32
20	Zahanati ya Ilolo Mpya	82903	12/09/13	790,400	166,000	21	58
B: Madawa na vifaa tiba vilivyowasilishwa robo ya kwanza							
21	Zahanati ya Makombe	96171	20/11/13	473,320	166,000	35	92
22	Zahanati ya Magulilwa	96191	20/11/13	593,600	166,000	28	32
23	Zahanati ya Lumuli	96166	20/11/13	361,810	166,000	46	66
24	Zahanati ya Ulete	96181	20/11/13	799,700	166,000	21	50
25	Zahanati ya Udumka	96180	20/11/13	304,440	166,000	55	76
26	Zahanati ya Ifunda	96158	20/11/13	645,000	166,000	26	40
27	Zahanati ya Ihemi	96185	20/11/13	589,610	166,000	28	32
28	Zahanati ya Ng'eza	96176	20/11/13	425,040	166,000	39	24
29	Zahanati ya Magunga	96192	20/11/13	528,810	166,000	31	64
30	Zahanati ya Mgama	96193	20/11/13	888,900	166,000	19	40
31	Zahanati ya Mibikimitali	96174	20/11/13	576,510	166,000	29	58
32	Zahanati ya Weru	96195	20/11/13	699,700	166,000	24	30
33	Zahanati ya Mkulula	95680	16/11/13	689,810	166,000	24	80
34	Zahanati ya Igula	95674	16/11/13	324,300	166,000	51	54
35	Zahanati ya Igangidung'u	96201	20/11/13	550,800	166,000	30	80
36	Zahanati ya Wasa Govt	96194	20/11/13	397,810	166,000	42	80
37	Zahanati ya	96186	20/11/13	628,450	166,000	26	53

Na.	Jina la Kituo cha Afya	Namba ya hati ya madai	Tarehe ya hati ya madai	Kiasi cha hati ya madai	Tozo ya upakiaji na usafirishaji	% ya kiasi cha hati ya malipo	Umbali katika km kutoka yalipo makao makuu
				(1)	(2)	(3)=(2)/(1)*100	
	Ilandutwa						
38	Zahanati ya Lupembelwasega	96167	20/11/13	366,710	166,000	45	43
39	Zahanati ya Nyakavangala	95681	16/11/13	610,710	166,000	27	85
40	Zahanati ya Kibena	96162	20/11/13	459,320	166,000	36	56
	Jumla			23,971,270	6,640,000	28	

Kiambatisho (li): Migogoro ya ardhi katika Halmashauri

Na.	Jina la Mkoa, Halmashauri/Manispaa	Aina ya mgogoro wa ardhi
1.	Dodoma, Manyara na Morogoro	Mgogoro unahusisha mipaka ya Wilaya za Kondo na Kiteto, Kondo na Babati, Kondo na Simanjiro, Kongwa na Kiteto na pia Chemba na Kiteto. Migogoro hii inawahusisha wakulima na wafugaji kwa upande mmoja wakati inahusisha pia moja ya makundi hayo kuvamia hifadhi za Taifa.
		Migogoro ya uvamizi wa ardhi kati ya Vijiji na Hifadhi ya Taifa ya Tarangire, Mkungunero na Swagaswaga ambapo wakulima na wafugaji wanaendesha shughuli zao katika maeneo yaliyohifadhiwa kisheria.
		Migogoro ya mipaka kati ya Vijiji vya Citego katika H/W Kongwa na Izava katika H/W Chamwino juu ya wapi kilipo Kitongoji cha Wali.
		Migogoro mingine inayotokana na ukosefu wa uelewa juu ya matumizi ya ardhi. Kwa mfano, kwa muda mrefu Kijiji cha Itaswi katika H/W Kondo wakulima wamejiingiza katika shughuli za ufugaji.
2.	Manispaa ya Kinondoni	<p>Kulikuwa na kesi za ardhi 12 katika mahakama zikihusu migogoro ya umiliki na uvamizi wa ardhi. Sababu nyingine za migogoro ya ardhi katika Manispaa ya Kinondoni zilikuwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvamizi wa viwanja vilivyopimwa na kumilikiwa kihalali lakini kwa sababu ya uhitaji mkubwa vikavamiwa. • Uwepo wa viwanja vilivyopimwa lakini kubaki kwa muda mrefu bila kuendelezwa na hivyo kuvutia utapeli. • Kugawiwa mtu zaidi ya mmoja kiwanja kimoja kulikofanywa na watumishi wa Idara ya Ardhi wasiowaaminifu ukisaidiwa na utunzaji hafifu wa nyaraka. • Mahitaji makubwa ya umiliki wa ardhi iliyopimwa kwa watu binafsi tofauti na wenyeji wa maeneo hayo na ambayo tayari yamegawiwa kwa watu hao walioomba.
3.	Manispaa ya Ilala	<p>Kulikuwa na kesi za ardhi 51 katika mahakama zilizofunguliwa kuishtaki Manispaa ya Ilala na zilikuwa katika hatua mbalimbali. Sababu za kesi hizi ni kama ilivyooneshwa hapo chini:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kutoa kiwanja kimoja kwa mtu zaidi ya mmoja katika maeneo yaliyopimwa. • Kuvunjwa kwa majengo katika viwanja

Na.	Jina la Mkoa, Halmashauri/Manispaa	Aina ya mgogoro wa ardhi
		<p>vyenye migogoro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kubadilisha umiliki wa ardhi bila kuridhika kwa mmiliki wa awali. • Mgogoro wa umiliki kati ya Manispaa ya Ilala na wanaojiita wamiliki wa vipande vya ardhi. • Mchakato wa kupima ardhi bila kushirikisha Watendaji wa Mitaa na Kata. • Kuchelewa kutoa ardhi kama fidia mbadala wa fedha taslimu kwa wahusika. • Madai ya fidia juu ya: <ul style="list-style-type: none"> - Ubomoaji nyumba kinyume cha sheria. <p>Ardhi iliyochukuliwa na Manispaa ya Ilala kwa ajili ya miradi ya Maendeleo kama ujenzi wa barabara na shule, n.k.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvamizi wa maeneo unaofanywa na: <ul style="list-style-type: none"> Wanaojitangazia umiliki wa ardhi. -Wananchi wanaofidiwa kupisha kuongezeka miundominu kwa mfano eneo linalozunguka Uwanja wa Ndege wa Mwl. Nyerere.
4	Manispaa ya Temeke	<p>Manispaa ya Temeke ilikuwa na kesi za ardhi 11 ambazo zilisababishwa na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuchelewa kulipa fidia na kutoridhika kwa watu ambao ardhi yao ilichuliwa na Serikali kwa matumizi ya umma. • Kugawa kiwanja kimoja kwa zaidi ya mtu mmoja katika maeneo yaliyopimwa. • Kuvamia viwanja vilivyoonekana kubaki bila kuendelezwa kwa muda mrefu na hivyo kudai wao ndio wamiliki. • Maagizo ya kisiasa au kutoka Serikalini juu ya mahitaji ya ardhi wakati fidia haiwezi kulipwa haraka. • Kutokukubaliana kati ya wananchi na Serikali juu ya mipango inayopelekea kutwaa ardhi kwa maslahi ya umma. • Mgogoro wa mpaka kati ya Manispaa ya Temeke na Wilaya ya Mkuranga.